

بسم الله الرحمن الرحيم

مبدأ العمل الصلوة على الاسلام تعظيها للصلوة على محمد وآل محمد عليهم الصلوة والسلام **باب** جون نواب
 بميون اشرف اقدس على الحكم التملكو وطاقا العدل والاحسان الى قيام العالم من ال
 عليهم السلام بالثابتة العبد العالمية ما مورساخت داعي دولت قاهره خليل بن العازمي القروي را
 شرح كافي ابو جعفر محمد بن يعقوب كوفي راجع الى نيران فارسي ويا بنجام رسيد شرح كتاب العقل
 وكتاب التوحيد وكتاب الحج وكتاب الايمان والكفر وكتاب الدعاء وكتاب فضل القرآن وكتاب
 الشكر وكتاب الطهارة وكتاب الحيض وكتاب الجنائز مشروح كتاب الصلوة ك
 كتاب ياردهم است بتاريخ رجب سال هزاره وختا وجمري و على الوجود **مسلك كتاب الصلوة**
شرح صلوة اسميت از عقل اللام وادى كفايم مقام مصدر باب تفصيل سيود التفصيل وفتح ال
 انجزى بما فطنت بران خبر ولما سمعته على ميثود مستل وصل عليه ان صلواتك سكن الموضع
 ما لا يقدر في فارسي وورد ميان سنه چنانچه بخار وورد كرسكو سيد ووداد وچا خلاصتى است كرايه
 تعالى نوح از مقرر كرده باشد در هر شبانه روز بر بارى درود بر سالكان در شريفى كرسى صاب
 آن شريفست و اوصياى اوينه چنانچه كندت در كتاب الحج در حديث سى و شتم باب صد و هفتم
 خواهى آخر الزمان و اوصياى او در زمان ابن شريفست و خواه جبرائيلان در زمانه شريفست ان
 چنانچه طاهر ميثود در حديث دوم با سادى مخفى تا ذكر چنانچه اختلاف انواع صلوة بحسب اختلاف
 مترايع انبيا منافات نازد با يكديگر از انما داخل در صلوة باشد همچنين اختلاف في الصلوة
 و اختلاف في صلوة دارين شريفست بحسب اختلاف اوقات و احوال منافات نازد با يكديگر
 از انما داخل در صلوة دارين شريفست باشد و مراد منوع صلوة دارين شريفست چنانچه است كرسى
 مستحق باشد بر فروض سجد و شروط انها كرسى ايد در حديث نوح بام يوم خواه استمال حقيقى و خواه
 استمال حكي دارين تعريف صادق است بر صلوة كدران كفايكم و تليل و مانند انهاست در
 ضرورت چنانچه ايد در باب هشتاد و هفتم كرسى باب صلوة المطردة و المواظفة و المساندة

بزرگ

بزرگ چون بمقتضى ضرورت حكومتها شغل بر فروض سجد و شروط انها دارين بخلاف نازد
 ميت و لهذا مصنف كيفيت از دارين كتاب صلوة و ذكر كرده و در كتاب جنانزه ذكر كرده و كتابى صلوة
 مستقل مشهور در ترمذ و شامل نازد ريت مشهور چنانچه ايد در حديث سيدوم **باب** يوم نوح
 اين كتاب احاديث متعلقه بنارست در اين كتاب صد و سه باب است **اول** باب فضل الصلوة
دوم باب من حافظ على صلوة او ضعا **سيدوم** باب فضل الصلوة **چهارم** باب اللوات
 اولها و آخرها و فصلها **پنجم** باب وقت الظهر و العصر **ششم** باب وقت المغرب و العشاء
 الاخرة **هفتم** باب وقت الفجر **هشتم** باب وقت الصلوة في يوم الجمعة و يوم الريح و من صلى فيها
نهم باب الحج بين الصلوتين **دهم** باب الصلوات التي تصلى في كل وقت **يازدهم** باب التطوع
 في وقت الفريضة و الساعات التي لا تصلى فيها **دوازدهم** باب من نام عن الصلوة او سها عنها
سيزدهم باب بناء مسجد النبي صلى الله عليه و آله **چهاردهم** باب يستتر المصلي بين يدين
پانزدهم باب المرأة تصلي بحمال الرجل و الرجل يصلي بحمال المرأة **شانزدهم** باب المشي في الصلوة
 و كرايته العيت **مقدم** باب الكساء و الدهاء في الصلوة **تجدهم** باب بدء الاذان و الاقامة
 و فضلها و ثوابها **نوزدهم** باب القول عند دخول المسجد و الخروج منه **سيتم** باب افتتاح الصلوة
 و الحمد في الكبر و ما يقال عند ذلك **ميت و يكم** باب قولة القرآن **ميت دوم** باب عزائم
ميت و سيدوم باب القولة في الركعتين الاخيرتين و اتيهس فيها **ميت و چاهاب** باب الركوع و ما
 يقال فيه من تسبيح و الدعاء فيه و اذ ارض الراس **ميت و يكم** باب السجود و التسبيح و الدعاء
 في الفراغ من السجود و ما يقال بين السجودين **ميت و هشتم** باب اذنى ما يجزئ من التسبيح في الركوع
 و السجود و كره **ميت و هفتم** باب ما يجزئ من التسبيح **ميت و هشتم** باب وضع اليد على الارض
ميت و نهم باب القيام و القعود في الصلوة **سى ام** باب التسليم في الركعتين الاولتين
 و الثالثة و التسليم **سى و يكم** باب القنوت في الفريضة و الساجدة و سى و دو و ما يجزئ من سى و دو
 باب التسليم بعد الصلوة و الدعاء **سى و سيدوم** باب من احدث قبل التسليم **سى**
چهارم باب السهو في افتتاح الصلوة **سى و يكم** باب السهو في القراءة **سى و هشتم** باب السهو
 في الركوع **سى و هفتم** باب السهو في السجود **سى و هشتم** باب السهو في الركعتين الاولتين
سى و نهم باب السهو في الركعة المغرب و الجمعة **چهارم** باب السهو في الثالث و الرابع
يكم باب من سها في الرابع و الخامس و لم يدرك ادم بعض او استيقن ان زاد و سجد **دوم**

باب من يتكلم في صلوة او انصرف قبل ان يمينا او يقوم في موضع الجلوس **باب من**
 في صلوة تكلم ولم يدرك اذان او ناقص ومن كثر عليه السهو والسوا في الصلاة وسوا الامام ومن خلفه **باب**
حياهم باب ما يقبل من صلوة السابى **باب من** **حياهم** باب ما يقبل من صلوة من المحدث **باب**
 والاشارة والاسنان وغير ذلك **باب من** **حياهم** **باب** التسليم على المصلي واعطاس في الصلوة
باب من **حياهم** **باب** المصلي اجرض لشي من النوام فيقتله **باب من** **حياهم** **باب** بناء المساجد وما
 منها والمحدث فيها من النوم وغيره **باب من** **حياهم** **باب** فصل الجاهل **باب من** **حياهم** **باب** الصلوة خلف
 من لا يقدر على **باب من** **حياهم** **باب** من كره الصلوة خلفه والعباد يوم القوم ومن اتق ان يؤم
باب من **حياهم** **باب** الرجل يوم النساء والمرأة يوم النساء **باب من** **حياهم** **باب** الصلوة خلف من
 يقدر على بر والقراءة خلفه وضاعة الصلوة **باب من** **حياهم** **باب** الرجل يصلي بالقوم وهو على غير
 طهر او غير القبلة **باب من** **حياهم** **باب** الرجل يصلي وحده ثم يعيد في الجماعة او يصلي بجموع وقد كان على
 قبل ذلك **باب من** **حياهم** **باب** الرجل يدرك مع الامام بعض صلوة وان احدث الامام تقدمه
باب من **حياهم** **باب** الرجل يخطو الى الصف او يقوم خلف الصف وحده او يكون بين وبين
 الامام لا يتخطى **باب من** **حياهم** **باب** الصلوة في الكعبة وفيها وفي البيع والكنايس والمواضع
 التي كره الصلوة فيها **باب من** **حياهم** **باب** الصلوة في ثوب واحد والمرأة في ثوبين والصلوة
 والتوشح **باب من** **حياهم** **باب** اللباس الذي كره الصلوة فيه وما لا كره **باب من** **حياهم** **باب** الرجل
 يصلي في الثوب وهو جرحا به عالا او جاحلا **باب من** **حياهم** **باب** الرجل يصلي وهو مستلم او
 او لا يخرج يديه من تحت الثوب في صلوة **باب من** **حياهم** **باب** صلوة الصبيان **باب من** **حياهم**
 بها **باب من** **حياهم** **باب** صلوة الشيخ الكبير والريض **باب من** **حياهم** **باب** صلوة المنيق
 والريض الذي تفوت الصلوة **باب من** **حياهم** **باب** فضل يوم الجمعة وليلتها **باب من** **حياهم**
باب من **حياهم** **باب** يوم الجمعة **باب من** **حياهم** **باب** وجوب الجمعة على كل من يجب **باب من** **حياهم** **باب** ثبوت
 صلوة الجمعة وقت صلوة العشاء يوم الجمعة **باب من** **حياهم** **باب** تهنئة الامام للجمعة وخطبة والانشاء
باب من **حياهم** **باب** القراءة يوم الجمعة وليلتها في الصلوات **باب من** **حياهم** **باب** القنوت
 في صلوة الجمعة والدرعاء فيه **باب من** **حياهم** **باب** من فاته المجموع الامام **باب من** **حياهم** **باب** حياهم
باب من **حياهم** **باب** التطوع يوم الجمعة **باب من** **حياهم** **باب** نوافل الجمعة **باب من** **حياهم** **باب** الصلوات
 الصلوة في السفر بين الصلوتين **باب من** **حياهم** **باب** حد المير الذي تقصر فيه الصلوة

بمقتضى

باب من **حياهم** **باب** من يريد السفر او يقدم من سفر متى يجب عليه التقصير والاقامة **باب من** **حياهم**
باب من **حياهم** **باب** السفر لتقديم البلدة كقصر الصلوة **باب من** **حياهم** **باب** صلوته الملاحين والمكاريب **باب من** **حياهم**
 الصيد والرجل يخرج الى ضيعة **باب من** **حياهم** **باب** السفر في صلوة المقيم **باب من** **حياهم**
باب من **حياهم** **باب** التطوع في السفر **باب من** **حياهم** **باب** الصلوة في الضيعة **باب من** **حياهم** **باب** حياهم
 النوافل **باب من** **حياهم** **باب** تقديم النوافل وتأخيرها وقصدها وصلوة الضحى **باب من** **حياهم**
باب من **حياهم** **باب** صلوة الخوف **باب من** **حياهم** **باب** صلوة المطاردة والمواقفة والصلوة **باب من** **حياهم**
باب من **حياهم** **باب** صلوة العيدين والخطبة فيها **باب من** **حياهم** **باب** صلوة الاستسقاء
باب من **حياهم** **باب** صلوة الكسوف **باب من** **حياهم** **باب** صلوة التيسج **باب من** **حياهم** **باب**
 صلوة فاطمة عليها السلام وغير ما من صلوة الرغب **باب من** **حياهم** **باب** صلوة الاستسقاء
باب من **حياهم** **باب** الصلوة في طلب البرق **باب من** **حياهم** **باب** صلوة الحج **باب من** **حياهم**
باب من **حياهم** **باب** صلوة من خاف كروما **باب من** **حياهم** **باب** صلوة من اراد سفر **باب من** **حياهم**
باب من **حياهم** **باب** صلوة الشكر **باب من** **حياهم** **باب** صلوة من اراد ان يدخل بامله ومن اراد ان يخرج
باب من **حياهم** **باب** النوافل **باب من** **حياهم** **باب** مساجد الكوفة **باب من** **حياهم** **باب** فضل المسجد
 بالكوفة وفضل الصلوة فيه والمواضع المحيية فيه **باب من** **حياهم** **باب** سجدة **باب من** **حياهم**
 مثل كتاب طهارت احتياج بذكره مثل مقدمات **باب من** **حياهم** **باب** صلوة المصطفى
 مثل كتاب طهارت واحاديث متناهية في فضلها واحتملت الكثرة في بيان تشريفها
 ايضا **باب من** **حياهم** **باب** صلوة عبادات وامثالها احتياج بذكره في كتاب مقدمات
 كقوله صلوات على النبي موقوف برؤسها **باب من** **حياهم** **باب** صلوة ربه الداعي وخطبة
 كتاب صلوات برآله صلى الله عليه وسلم فانه كبريات مدارج عمل شيعته اماميه وكلام مصنف
 اعني كقولك انك تحب ان يكون عندك كتاب كافي يحج من يبيع فنون علم الدين
 ما يكتبه بالمعنى ويرجع اليه المسترشد ويأخذ منه من يريد علم الدين والعمل به بالانوار الصالحة
 عن الصادقين عليه السلام واسن القائمة التي عليها العمل وبنها يؤدي فرض الدرر وحل
 وسنة ينصلي عليه السلام واسن القائمة التي عليها العمل وبنها يؤدي فرض الدرر وحل
 ما سالت وارجلان يكون بحيت توجبته وبيان شدة درجته خطبة **باب من** **حياهم**
 بنا برآله صلى الله عليه وسلم فانه كبريات مدارج عمل شيعته اماميه وكلام مصنف
 اعني كقولك انك تحب ان يكون عندك كتاب كافي يحج من يبيع فنون علم الدين

تضعیف علی و از مصنف
پیش از وصول او

و حسن و ضعیف خوب بنماید و قیام بر سنادت تعدد الاسلام شیخ کلینی که اینها همه صحیح و مدار علی است
لازمست زیرا که این کتاب را در زمان غیبت صغری نوشته و در بعد از مجامع و سفرها بوده و شاید که
این کتاب کافی در عرض صاحب الزمان علیه السلام رسیده باشد چون در زمان سفرها بوده و سواد
کتاب را در حد که آن جزء کافی بنماید و ظاهر بعضی سندی است که تصنیف این مجربین
النجین که مشهور است با سندی و مستوفی بود که بصحت سفرها و ماخیزه مقدسه و سایر کردان مصنف
الحاق آن کتب کافی کرده باشد و الله اعلم و مصنف رحمه الله تعالی در بعضی مواضع کافی در روایت
انزوی و مانند آن گفته و آن نقلت از صاحب الزمان علیه السلام مگر آنکه قریب صاف باشد و آن
تضعیف نسبت تصانیف قبل و بعد ندارد زیرا که آخر و صایای او بسیارست نظیر آنچه مذکور شد
در حدیث دوم باب اول که تا آخر و صایای این است و استمال سندی بعضی احادیث این
کتاب بر فاسق معارضه با این نمیکند زیرا که کتب حدیثی که از فاسق منقول شده باشد و مؤلف
و معتمد علیهم بیان شیعیان نماید باشد برای خصوصیتی که معلوم است آن بوده **پس** اینها
منقول شد در کتاب کافی در حدیث معارضه بگردید و حدیثی که در حدیثی کسی حیال معارضه کند
از کسی که یا کوهی بصیرت اوست چنانچه ظاهر میشود در شرح حدیث پنجم باب ششم و ضعیف
رحمه الله تعالی که بهی استوار بموضع تو هم منافات میکند بقول او که در وی ایضا و مانند آن چنانچه
می آید در حدیث نهم باب ششم و حدیثی که در کتب دیگر باشد و معارض حدیثی باشد که در کتب
مثل آنچه مذکور میشود و در شرح حدیث بیستم باب هفتم در عبادت بنابر حدیثی که
مضمون میشود و از تقدیم طرف در قول تعدد الاسلام شیخ کلینی رحمه الله در خطبه که علیها العمل
و مبنای وی فرض الله و سنده ضعیفی علیه و الا و مع هذا مصنف رحمه الله تعالی در خطبه بر
خلاص از غیرت ناشی از احادیث صحیح مستعار از روی حیاط گفته که در عبادات و مانند آن
که میان دو کس نزاع برای منافع دنیا دارها میباشد ترجیح سنده احادیث صحیح بعضی بر
در کار نیست و عبارت مصنف در خطبه نیست که علم یا اجتهاد است که الله اعلم لایح احادیث
شبی اما مختلف الروایه عن العلماء علیهم السلام بر اولی الا علی باطله العالم بقول علیه السلام افضو
علی کتاب الله فافق کتاب الله جل و غر خذوه و ما خالف کتاب الله فذروه و قوله و هو اما
وافق القوم فان الرشد فی خلافهم و قوله علیه السلام خذوا بالجمع علیه لاریب منه
و سخن لا تعرف من جمیع ذلک الا اطلوا لا یخبر شیئا احوط و الا و مع من رد علم ذلک کوالی العالم

علیه السلام

علیه السلام و قبول ما و مع من الامر فی قول ما یخبر احدتم من باب التسلیم و حکم و بیان این مفصلا شد
شرح خطبه **پس** اینها بر آنچه منقول شد در کافی حدیثی که مضمون آن از روی ایضا باشد نسبت
احادیث امر تفرقه و احادیثی که ادای مضمون آنها بر مرد یا شده برای تعدد بسیارست **ششم**
اینکه جمعی کتبها در فروع فقه نوشته اند و از طرفین استدلال طویل را یکجا جمع کرده اند و آن کتاب
کتب فقه ما سیده اند و تعدد آنها کتب جدولی است و ما احتراز از آن طریقت میگویم مگر در حدیثی
ظاهر حدیث است که ادای شده باشد و توضیح آن موقوف بر کتب فی الزعفران باشد **هفتم** اینها
گفته میشود که ظاهر این حدیث است و آن از قبیل قوی در سندیست زیرا که از قوی موقوفست
بر علم حکم دینی و علم بظاهر حدیثی باعث آن نمیشود و ایضا مستند جمیع از علم بظاهر حدیثیست
زیرا که میت اندود که ظاهر حدیثی چیزی باشد و چون ملاحظان با حدیثی دیگر شود که مختص آن باشد
مثلا بر مجموع آن دو حدیث چیزی دیگر باشد **هشتم** اینها که در حدیثی چند احتمال ذکر کردیم
که ظاهر ترست مقدم میداریم **باب اول اصحاب فضل الصلوة شرح** این باب
بیان فضیلت نماز است بمعنی بر توبه انسان در این باب سیره حدیث **اول اصل** ثالث
أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ أَضَلِّ مَا تَصْرَفُ بِالْعِبَادَةِ إِلَى رَيْبٍ لِحَبِّ ذَلِكُمُ اللَّهُ
عَزَّ وَجَلَّ مَا هُوَ فَقَالَ يَا أَعْلَمُ شَيْبًا تَعْبُدُ لِعَرَفَةِ أَفْضَلُ مِنْ هَذِهِ الصَّلَاةِ لِأَنَّ
أَنَّ الْعَبْدَ الصَّالِحَ حِينَ يَنْسُو عِلْمَهُ السَّلَامُ قَالَ دَاوُودُ صَافِي بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ
مَا دُمْتُ حَيًّا **شرح** احب مجرور و عطف میان فضل است و شتی از فعل مجرور است
معنی مجرور و آن عبارت از عبادت است که تا کفید در طلب آن بیشتر از آن کفید در طلب عبادت
باشد یعنی علم در ما علم بمعنی نفع معلومست بقریه استدلال بر آن در الاتری تا آخر و نفعی افضل
در عرف شامل نفعی مساوی نیز هست چنانچه گفته اند در سنن لیس فی البلد افضل من زید
و دفع به افضل بودن غیر نماز میشود و در شرح حدیث هفتم این باب المعرفه مصدر رسمی است
فرب شتاختن و مراد اینجا اقراف شتاخته شده است که رویت رب العالمین باشد و حد
اقراف بان اقراف بوجود امام مقرر صلواته عالم جمیع احکام الهی در هر زمانست خواهی باشد
و خواه و صیغی تاء زمان مجرور را بی و پردی طین شتی قرار ندهند برای الدیلتی در حکم شتاختن
بذیه الصلوة نماز فریضه شتاخته رویت که خالص باشد برای الله تعالی معنی اینها جامع شود
صحت و قبول باشد و از جمله شتاخته و قبول است ادای رگوه فریضه چنانچه می آید در کتاب الرگوه

در باب اول و دوم و او صافی در سوره مریم است الزکوة خالص خیری و حصه از مال که بمسکین داده
و گاهی مستعمل میشود و در اول آن حصه از مال صاحب قاموس گفته و الزکوة صفة است
و ما اخذت من مالک تطهره به و این اثر در میان گفته و اصل الزکوة فی اللغة الطهارة و التما و البرکة
و المرح و کل ذلك قد استعمل فی القرآن و الحديث و وزنها فعل کاصد و فلما تحركت الواو
و انفتح بها قبلها انقلت العاوی من الالهاء المستتر که بین المخرج و الفعل فیطلق علی العین
الطائفة من المال المرکی بها و علی المعنی و هو التزکوة و من الجبل بهذا البیان الی من طم نفسه
بالطعن علی قول القائل و الذین هم للزکوة فاعلون ذاهبا الی العین و اما المراد الی الی
هو التزکوة مخفی مانده که مستویان بود که مراد از زکوة اینجا خالص عبادت باشد خواه نماز و خواه غیر
آن بلکه این معنی مناسبتر است اگر قصدیم ظرف در الزکوة فاعلون برای افاده حصه باشد
بود که مراد از زکوة در آیت سوره مریم نیز خالص عبادت باشد مثل نمازی که رعایت تشریح
قبول در کاه الهی در آن شده باشد پس ذکر زکوة اینجا اخترا باشد از نماز باطل بلکه این معنی
مناسبتر است اگر بنا در از آمدنت حیوان باشد که در هر روز از شب مکرر شود و بعضی
میگویند که مراد حصه از مال است و چون آن فعل تکلف نیست و همیشگی نیست پس الاطلاق
میگویند که تقدیر و ایتاء الزکوة ان وجد النصاب است و چون شورست که عینی است
و اجده نصاب بنوده در مدت عمر این الاطلاق میگویند که تقدیر و ایتاء الزکوة است و بنا بر
دالت این آیت بر فضیلت نماز از زکوة با عبادت تقدیم ذکر آنست مثل آنچه گذشت در
کتاب الایمان و الکفر و حدیث پنجم باب سیم در باب دعایم الاسلام است لا ترمنا
بها و بداء بالصلوة قبلها ما در مدت مصدر است و مصدر را نایب ظرف زمان است
مثل رایت قدوم الحاج و طرف متعلق بمجموع من حیث المجمع الصلوة و الزکوة است
هر یک از الصلوة و الزکوة است و صلوة و زکوة در مدت دوام زندگی عبادت از صلوة
و زکوة در هر روز از شب زیرا که تکلیف لصلوة و زکوة مفاصل در مدت زندگی تکلیف الاطلاق
پس مراد تقدیر صلوة و زکوة است در اوقات متعارف مضبوط در شب تا زود زود رسیدن
امام جعفر صادق علیه السلام را از فاضله آنچه نزدیکی میجویند بوسیله آن سبک آن سوی ضا
کل اختیار ایشان که محبوبتر است سوی الله و محل کجاست ان فاضله و محبوبتر پس
امام گفت میباید آنچه را که از حضرت ربوبیت الله تعالی فاضله ازین نماز و زکوة شتابان کرد

کخالص

کخالص باشد یا نمی بینی که بسند صالح که عینی بن مریم علیه السلام گفت که در سهارش کرد نماز
و خالص عبادت چند انگیزنده باشد **دوم اصل** عن زید النعمان عن ابي عبد الله
عليه السلام قال سمعته يقول أحب الاعمال الی الله عز وجل الصلوة و هي اجز
و ضایا الا نبیاء علیهم السلام فما احسن الرجل عینا و متوضا فینح الوضوء ثم یسبح
حیث لا یراه البلین فیشریف علیه و هو رکع او ساجدا ان العبد اذا سجد
فاطال التمجید نادى علی البلین یا ولید اطاع و عصیت و سجد و ایت **شرح**
آخر و صایا الانبیا اشارت با یکدیگر در وقت رفتن از نماز سهارش خیری میکند
که ضرورت است ما حسن صیغه تجسبات الرجل منصوب و مفعول است او متوضا یعنی
منح خلوت و گذشت در کتاب الطهارة در احادیث باب پست و مهم که باب صفة الغسل
و الوضوء قبل و بعده است که با غسل جنابت و وضو جنابت در آن غسل دیگر و وضو پیش
از نماز است و اگر نشه با پیش از نماز با جنابت بعد از آن با غسل پیش بقیطه و باه
و عین بانقطة بصیغه مضارع معلوم باب اعصمت الاسبغ و سعت و اذن و وضوء و فتح
آبی است که بان تطهیر خود کند و بضم و فتح و او مصدر با حسن است و مراد با سبغ
اینجا فرایح کردن آب است بروشی که سجدهات بقبل آید خواه در غسل و خواه در دست نماز
صاحب قاموس گفته اسبغ الوضوء المذموم وضوء و کل عضو حیث لا یراه ایس
عبادت از خلوت زیرا که در آن احتمال ریاضت پیش کویا در میان او و البلین حصار است
که اگر البلیس خواهد که او را بیند باید پیش زحمت بالای حصار رفت تا مشرف بر او شود ظاهر
و هو رکع او ساجدا یعنی که سجودی که مامور شد مذموم که بان برای آدم معنی احناء است
و متحقق میشود بر کوع غیر پس مخصوص بسجود اصطلاحی نیست سجده در او ساجد معنی اصطلاح
و در او ساجد فاطال السجود معنی احناء است و بر کوع نیز متحقق میشود اطال بسجود عبادت
از نمازی که در حقیقت در سجود و اختراست از سجود باطل مخالفان که مانند برچیدن کلاه است
و اندر آن متعارف و افق آنچه می آید در حدیث ششم باب سیم یا اول چهار احتمال دارد **اول**
اینکه کلام البلیس باشد و بیل منادی باشد یعنی حلول شد و ضمیر غایب راجع بساجد است
و مراد شش از زوی جنبه شدن او باشد **دوم** اینکه کلام البلیس باشد و منادی محدود
و بیل معنی فصیح باشد و منصوب بفعال محدود باشد تقدیر یا قوم احمده و اول و ضمیر فاعل

بجای خیمه بکنند یعنی آن نقل المعنی برای استماع از نسبت و بل بخود بجا ظاهر **سیوم**
ایک کلام امام باشد و بل منادی باشد معنی ملاک و ضمیر جانب راجع بملین باشد و جمیع
باشد **چهارم** ای یک کلام امام باشد و منادی محذوف باشد و ضمیر راجع بملین باشد ظاهر طلع ناظر
امینت که سجده ملاک برای آدم معنی سجده برای اله تعالی است که آن وجود آدم یار و خادم چنانچه
اوست در نماز و کعبه و مسجد و میکده **عینی** در وقت از زید پیر فرودش از امام جعفر صادق علیه السلام
روی گفت شنیدم از زود که میگفت محبوبتر اعمال سوی الله عزوجل نماز است و آن آخر نماز است
پس آن عظیم است پس چو سگوست مردی که غسل کند یا وضو سازد یا نودش کند و پیش
آب از آن بعد از آن بگوشد رود چنانکه زمین را در آب غسل کند پس آب را بر او بر جانی که او
را کند باشد یا ساجد باشد بر سرستی که بند و چون سجده کند پیش طمانند کند در سجده میکند پس
کرامی طاک و اطاعت کرد و عصبان کرد و سجده کرد و با از سجده کردم **سیوم** بل معنی است
علیه السلام يقول اقرب ما يكون العبد من الله عزوجل وهو ساجد وذلك قوله
عز وجل واتخذوا تقربا الى الله عزوجل وهو ساجد وذلك قوله
از افعال نماز است و مصدر مضاف الیه است و نسبت تقرب بكون بغير انجاز است
نسبت بکاشن است العبد مرفوع و فاعل کون است من متعلق بمصدر تقرب است و او در سجده
حالی است و جملا لیرقام مقام خیر محبت است که محذوف است و آن حین موساجد است نظیر
نایکون الامیر قاما معنی حین هو قائم متبوعا لمدح و کرامت ساجد اینجا نماز را با و مناسب این
در حدیث چهاردهم و یازدهم باب پنجاه و هشتم که باب الصلوة فی الکعبه تا آخر است و حدیث
یازدهم باب صلوة الفاضل که باب هشتاد و چهارم است و متبوعا لمدح و کرامت که از آن در حدیث
و شش و عضو دیگر بر زمین باشد و مناسب این می آید در حدیث هفتم و یازدهم باب پنجاه
در بر تقدیر افضل بودن نماز مفهوم میشود **عینی** شنیدم از امام رضا علیه السلام میگفت
نزدیک بودن بسند نسبت بالله عزوجل بر جانی است که او ساجد باشد و است مدلول
قول الله عزوجل در سوره علی که اول سوره است در نزول و سجده کن و طالب نزدیکی باش
چهارم اصل معنی است ابا عبد الله علیه السلام يقول اذا قام المصلی الى الصلوة
نزلت علیه الرحمة من اعنان السماء الى اعنان الارض و حقیقت به
الملائكة و ناداه مسلک لویعلم هذا المصلی ما فی الصلوة ما انفصل **شرح**

الاعنان بفتح همزة و سکون حین ینقطع و لون جمع همان کسیر بفتح حین اطراف حفت متقط
و تشدید فاء بصیغته ماضی معلوم غایب با نطرت مادر مافی الصلوة استغما میر و موصول است
بود **عینی** شنیدم از امام جعفر صادق علیه السلام میگفت چون برخیزد نمازگر سوی نماز فرود می آید بر
تحت از فراغی آسمان تا لواحق زمین و احاطه میکند با و فرشتگان و ملائکه را و فرشته را که
میدانست این نمازگر را که در حق است در نماز سجده نمیشد از آن **اصول** عن ابي حمزة عن
ابي جعفر عليه السلام قال قال رسول الله صلى الله عليه وآله اذا قام العبد المؤمن في صلوة
نظر الله اليه او قال قبيل الله عليه حتى يتصرف و اطلت الرحمة من فوق
رأسه الى فوق السماء و الملائكة تحفه من تحوله الى افاق السماء و وكل الله به مسلکا
فاجتمع على رأسه يقول له ايتها المصلی لو تعلم من ينظر اليك و من تشاخي ما لفت
ولا زلت من مؤضجك ابدا **شرح** نظر الهی و مانند آن کنایه است از اراده و توفیق و تقوی
و مانند آنها باعث بار یک نظر بر زکان لازم دارد و در مافی را در و در و قال برای سگ بعضی روایت
در متواتر بود که برای تقسیم باشد بر تقدیری که رسول علیه السلام این مضمون را که گفته باشد **عینی**
روایت را بر او ختمه تالی از امام محمد باقر علیه السلام گفت که گفت رسول الله صلی الله علیه و آله چون
ایستاده مؤمن در نماز خود نظر میکند اله تعالی سوی او یا گفت روی آورد اله تعالی سوی او
تا آنکه برگردد از نماز و سایر میکند در ارتقا اله تعالی از بالای سر او تا بالای آسمان و فرشتگان
احاطه با و میکند از زود را و ملائکه را آسمان و موکل میکند اله تعالی با و فرشته را که ایستاده باشد بر
میگوید و در کلامی نمازگر را که رسیده است که نظر میکند سوی او و در احاطه میکند در نماز خود و در آن
و میفرماید از جای نماز خود هر **ششم اصل** عن ابي الحسن الرضا عليه السلام انه قال قال الصلوة
فقد بان كل تقبي **شرح** القرآن بضم قاف باعث نزدیکی بالله تعالی و کسب و ضم قاف نزدیکی بود
اینجا مناسب است کل تقبی اما قرئت بآیت سوره حجرات ان اکرم عن الله التکم و ما ذنبت
که تفاوت در مراتب تقوی بحسب تفاوت در مراتب نماز است پس تفاوت مقربان در مراتب قرب
الهی بسبب تفاوت ایشان در قوت و ضعف نماز است **عینی** روایت از امام رضا علیه السلام
ایک روایت نماز سید نزدیکی بر هر چه کار است **هفتم اصل** قال ابو عبد الله عليه السلام صلوة
قد رخصت خیر من عشرين نعمة و حجة خیر من بیئت تملة ذهباً یصدق فی منه
حتى یفشی **شرح** اگر کس جاهد یک حج بفتح حاء این را نشود است بنا بر این که حج بفتح حاء در اصل

باب لغوات معنی تصدق است می شود در کتب معهوده و متعلقه کبیر مثل آیت سوره بقره و آیه انتم تعلمون
و حج کبریا اسم مصدر است پس ادخال تا و حدت بر حج کبریا و اراده مناسک معبوده
خلاف و قیاس است یعنی گفت امام جعفر صادق علیه السلام که نمازی که فرضیه باشد بهتر است با عین
توایب از نیت حج و یک حج بهتر است با عین توایب از یک نماز که فرضیه باشد تصدق کرده شود
طایفا اگر فانی شود اگر کوی بی هر چه است تمت بر نماز واجب پس لازم می آید که توایب جزو نیت از توایب
کوی این چند جواب است از آنجا میگرداند که در وجوه فرضیه نمازی ازین نماز فرضیه میباشند با عین
نماز فرضیه این نماز میسر در ظاهر حدیث اول است که میگوید خواه با عین اگر نماز عده است و خواه با عین
و یک نماز از آنجا میگرداند که عاری نمازش باشد اگر کوی بی که از حدیث مسافات وارد باروایت علی
که سئل رسول اللہ صلی الله علیه و آله عن الرجل یصلی فی مکان و یصلی فی مکان آخر فکانت الطلوع و المغرب
منه باب صفة الوضوء کباب خدمت که کان او ارد علیه ان کلام الله طاهره احتیاجا حوطا
علی بر کوی کوی که تفسیر آنرا باشد که باقی و اقوی و الباطن و شده موافق حوط در روایت
خاصه و غیره است و علی بدنه در روایت خاصه نیست که ختم بر کسی از دو فرد نومی از عبادت است
کاشق بریدن باشد بهتر است و آن خارج است از سخن حدیث **صل** عن ابی عبد الله علیه السلام
انه قال من یصلی صلی الله علیه و آله و جعل له بعض تجارته فقال یا رسول الله
الا انیت فقال ما انت فداخه قال له رسول الله صلی الله علیه و آله حاجتک
قال الجبته فاطرق رسول الله صلی الله علیه و آله ثم قال نعم فلما اذی قال له یا عبد الله
اعتنا بطول السجود **شرح** شاک منصرف است معنی تقدیر الزم حاجتک منصرف است
اگر در بعض نسخ ما حاجتک است و بر تقدیر الجبته فوج و خبر سببای بخود وقت به حدیث **صل**
روایت از امام جعفر صادق علیه السلام میگوید که گفت که در کوی صلی الله علیه و آله در حال کوی
میگرد و بعضی خانههای خود را پس آن مرد گفت ای رسول الله ای افاضت کم ترا با عینی که آیا دفع مستحق
کنم پس می گفت و کار خود باش با عینی که افاضت کن پس یعنی اگر فداخه شد از کار گفت او را رسول
صلی الله علیه و آله حاجت تو ازین کار کردی اگر گفت حاجت من چیست است که صانع
پس در پیش آنکه رسول الله صلی الله علیه و آله بعد از آن گفتاری صانع منم پس معنی آنکه در
کرد این گفت او را که ای صانع خدا بد کن ما را در این صانعی با یکدیگر که می بخورد با عینی که کار کرد
کنی یا با عینی که در سجود است یا کوی در نماز و نظیرین گذشت در حدیث سیم و پنجم **صل**

عن ابی عبد الله علیه السلام قال قال رسول الله صلی الله علیه و آله مثل الصلوة
مثل عقود السطاطا اذا انبت العود نعت الاطياب والاولاد والاشاء واذا انکسر
العود لم تنفع طيب ولا وند ولا عشاء **شرح** المثل لفتح میم و فتح تاء رنقط صفت
بضم فاء و سکون سین بنقطه و دو طاء بنقطه سر برده الاطياب جمع طيب بضم طاء بنقطه و ضم
نون و باء بنقطه طبا بها یعنی روایت از امام جعفر صادق علیه السلام گفت که گفت رسول
صلی الله علیه و آله حال نماز نسبت بمعرفت الله و معرفت رسول و اوصیای او و معرفت نما
حال ستون نسبت بر پرده بیان این که چون بجای خود باشد ستون نفع میکند طبا بها
پرده و چون شکسته شود ستون نفع نمیکند طبا بها یعنی و پرده و مقصود شد تصدیق
باحوال قیامت طبا بها شد تصدیق رسول و اوصیای او و پیغمبر است تصدیق بر او
بر پرده است و چه نسبت است یکچنانچه سر برده مقصود صلیت برای کسی که ساری خواهد بود
مسافران دنیا تصدیق بر اویت مقصود صلیت برای کسی که راحت خواهد بود مسافران
و چنانچه طبا بها عت انباط سر برده است و متداد در تصدیق باحوال قیامت باعث
شود تصدیق بر اویت است و متداد در با عینا متعلقش نیز که احوال قیامت متداد
حتی با عین غیر ستای است و چنانچه چنان باعث است حکام سر برده و طبا بها تصدیق
و اوصیای او باعث است حکام آن دو تصدیق و دیگر **صل** عن ابی عبد الله
علیه السلام فی قول الله عز وجل ان العنایة یذهبین السیئات قال صلوة
المؤمنین باللیل تذیب بما جعل من ذنب بالینار **شرح** روایت از امام جعفر صادق
در قول الله عز وجل در سوره هود در سبب که علمای بیکو بر طرف میکنند علمای زشت را اما
گفت نماز مؤمن در شب میبرد آنچه را اگر در آن گناه در روز نماند که روزی چون زمان احتیاط
با مردمان و معالقات پس مظنه سخنها و عجا و نکاههای عجا و مانند آنهاست بخلاف شب
پس نماز در شب جمع غیبت با آن گناهان و خالص است چنانچه گفته در سوره مزمل آن باشد
اللیل ہی اشد وطأ و اقوم فیلا وی اید در حدیث نوزدهم با عین ستاد و چه نام در حدیث
باب نود و دوم **صل** عن ابی عبد الله علیه السلام قال من قبل الله من صلاته
واحدة لم یعد به و من قبل من حنة لم یعد به **شرح** روایت از امام جعفر صادق
علیه السلام گفت هر که قبول کند الله تعالی از او یک نماز را عذاب نمیکند او را هر که قبول کند از او

یک عبادت سگوار عذاب نمیکند و او را محقق نماید که می آید در کتاب رکوعه در باب اول و دوم که
 ادوی رکوعه و نیت طه قبول صلوة است و در آنجا بیجا هم از نماز یا غیر نمازت و نیت طه
 در امثال انقیام سبب نیت که در صورت عدم صدور طرف کسند انرا ن قبول طه
 مثل اینکه جائز کسی نمازی مقبول باشد و در حکم قبول است بعد از آنکه قبول
 صلوة بری ترقی اشارت است باینکه نماز از سایر حرکات است **و در آنجا** حدیثی من
 صحیح آبا عبد الله علیه السلام یقول من صلی رکعتین یعلم ما یقول فیهما
 انصرف بیته و بین الله ذنبت **شرح** یعلم ما یقول اشارت است باینکه سوره ن
 تعلو اما بقولون و علم ما یقول ساحتها دارد **اول** التفات سوی حافی الفاظ بقدر روح
 بنا بر اینکه قرآن شتمت برتسا بهمانی که معانی آنها کما معلوم صلی نمیشود **دوم** التفات
 سوی الفاظ یعنی که بعضی عبادت زبان نباشد **سوم** علم باینکه متدی در الفاظ است
 بعضی اصنافیکان واقع نشده **یعنی** حکایت کرده اند که کسی که شکر از امام جعفر صادق
 میگفت هر که در رکعت را برحالی که در انداخته که میگوید در نماز برسد و از نماز برحالی که نیت
 میان او و میان الدعائی که با منشی که جمع کنان که در شکر است و بخت بد و بیست و **سوم**
اص عن ابی عبد الله علیه السلام قال قال رسول الله صلی الله علیه و آله
 الصلوة میزان من وثقی استوفی **شرح** میزان وزنه که بان چیز با سجده میشود و ترازی
 در نماز بی محضی اولست **یعنی** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام گفت که گفت رسول الله
 صلی الله علیه و آله نماز وزن تو است پس هر که تمام بیجا آورد نماز را تمام درمی یابد تو است را
 اشارت است باینکه کمال نماز باعث کمال سایر عبادت است **باب دوم** اصل باین حافظ **صلوة**
اوضعا **شرح** این باب بیان کسی است که نگاهبانی کرد بر نماز خود با همینی که نگاهبانت نماز
 از نقصان و آسرا که مل کرد باینکه که ناقص کرد نماز را در این باب ستاره **اول** **اول**
 عن ابان بن تغلب قال قلت لعلی بن ابی عبد الله علیه السلام
 یا لمز و لفته فلما انصرف التفت الی فقال یا ابان الصلوات الخمس المخصوصات
 من اقام حد و دهن و حافظ علی موافقین الی الله یوم القیمة و له عینة
 محمد یدخله الجنة و من لم یحفظ علی موافقین الی الله
 ولا عهد له ان شاء عذبه و ان شاء عفر له **شرح** هر که در نماز خود

زای باقظ و فتح و ال یقظ و غلب از باب افتعال و فتح لام و فاجرایست و سبع معروضات
 منی و عرفات و در جسد می آید در کتاب الحج در حدیث تمام است که باب حج ابراهیم و اسمعیل
 تا آخر است الصلوات منضوحت بعد از رک الصلوات و جمله من اقام استیفاء نیت
 یا مرفوع و مستأنت و جمله من اقام جز است الا قامه بریای داشتند و مراد بیجا تکمیل است الحد و جمع
 اطراف مراد با قامه حد و ترک تعریض و ترک افطمت مثال تعریضی آید در حدیث ششمین
 باب و مثال افراط یا در کردن رکوع و مانند است و او در حدیث بیضاوی است و می تواند بود
 که حافظت بر مواظقت تفسیر قامت حد و با یا لازم آن باشد هر چند که با جهت را که وفات
 چنانچه طاهر حدیث چهارم این باب است که فرموده می آید **شرح** روایت از ابان بن
 تغلب گفت در زمان سابق نماز گزاردم در پی مرادم جعفر صادق علیه السلام در ششمین حدیثی که کرد
 از نماز و آورده بودی من پس گفت ای ابان در باب نماز بیجا که واجب لازم را برسان
 آنکه هر که بریای دارد طه نماز او کما ملک و قهای آنها را بر سجده الدعائی را در روز قیامت
 برحالی که او راست ترو الدعائی امان نام کرده حل میکند و در سبب آن در وقت و هر که بریای
 ندارد و قهای نماز او کما ملکند و قهای آنها را بر سجده الدعائی را برحالی که نیت امان نام کرده
 بیان این آنکه اگر خواهد عذاب میکند و اگر خواهد بخوابد میکند برای او **دوم** **صل**
 عن ابان بن تغلب قال صلیت مع ابی عبد الله علیه السلام المغرب بالمسجد
 فلما انصرف اقام الصلوة فصلی العشاء الاخرة ثم اقام العشاء الاخرة
 بعد ذلك یسنة فصلی المغرب ثم اقام فتنهل أربع ركعات ثم اقام العشاء الاخرة
 ثم التفت الی فقال یا ابان هذه الصلوات الخمس المخصوصات من المهن
 و حافظ علی موافقین الی الله یوم القیمة و له عینة و عهد یدخله الجنة
 و من لم یحفظ علی موافقین الی الله ان شاء عذبه و ان شاء عفر له ان شاء
 عفر له و ان شاء عذبه **شرح** العشاء بکرمین یقظ و شین باقظ و الف و هو و
 زمانی که در میان خود آفتاب و نصف شب است و مراد بیجا نماز فیه در آن زمان است
 دو نماز است یکی اولی و دیگری آخر لم یکج بره یقظ و حین یقظ بصیغی ضارع معلوم است
 باب شرح باب تفسیرت رکوع گزاردن نماز مثل و رکوع مع ال رکوعین الی کس گزاردن
 نماز نظر و مثل این می آید در حدیث چهارم بیجا و پنجم در حدیث دوم باب ششمین

ووجه عدم نافر در بار اول و وجود نافر در بار دوم متساوی نبود که گشت شعاع مانس بدان باشد در بار اول
 بخلاف بار دوم نه اگر منسوبت محلا بقدر بزرگ بده اشکرت با یکبار تمام بنا فرود تری تمام
 بغرض نیست و اگر فرج است خالیست ازین استارت لام در کله هین یعنی بی یا معنی خداست
 ضمیر طین ریح بنده الصلوات است یا ریح بمواقیبتین است و حاصل هر دو یکست است
 ذاک عهد است و آن مبتد است و البخر مبتد است و بتقدیر مفضول است و ضمیر ریح
 بالله تعالی است بجلان شاه خفرا تا آخر استیناف بیانی سابقست و استارتست با یکبار خفرا
 و اون عهد است و وضوع این موافق حاشیت سابقست **سید احمد** عن یونس بن عاصم
 اذ فی عهد الله علیه التمس قال قیل له وانا ناضر الرجل یكون فی صلواته خالیاً عن
 التمس فقال اذا کان اول صلواته بنیته یتوبید منها ربه فلا یضطره ما دخله بعد
 ذلک فلیض فی صلواته و یخسب الشیطان **شیخ** العجمی یفتی عین فیقطع و فقیم
 و با یک نقطه و فتح آنچه سبب آن معلوم نیست و ضم عین و سکون جم خود سبزی و بنا بر اول
 مراد اینجا کلمه غلطت که در تثنای نماز بدل می افتد با وجود کمال خویش اینکله بنا بر اول
 و بی آنکه سبقت معلوم او باشد و آن موافق خواهد شد شیطان و لیکن سکون لام از
 سو خانه با نقطه سین فیقطع و بفره بصیغام غایب معلوم باب منع است **سیدی** روز است ازین
 عمار از امام جعفر صادق علیه السلام یونس گفت گفته شد امام را وین حاضر بودم که می می باشد در نماز
 خالی ازین از نماز باطل پس داخل میشود او را فکر باطل که فریبست این امام گفت چون باشد اول
 او بقصدی که اراده میکند بان قصد رضای صاحب کل است یا خود را این باطل میکند نماز
 آنچه در اصل شود و در این از آن بی خواهد شد اولی باید که تمام کند نماز خود را و باید که در کند از خود
 یا معنی فکر باطل کند چندانکه تو ای یا معنی که نماز از سر کرد و سوو شیطا **سید احمد**
 سمعت ابا جعفر علیه السلام یقول کل من سهو فی الصلوة یطوح منها غیر ان الله یتیم
 بالتواخل ان اول ما یحاسب به العبد الصلوة فان قیلت قیل ما سواها ان
 اذا ارتفعت فی وقتها رجعت الی صاحبها ذی بیضاء مشرقاً تعول حقیقی
 حطت الله و اذا ارتفعت فی غیر وقتها یعیر حد و هاجرت الی صاحبها
 و هی سوداء تعول حقیقی حقیقت الله **شیخ** السوفا علی شان ازین
 یعنی عدم التفات یا غیر توجه خاطر این مراد وقت و وقت فضیلت است برای کسی

نماز است

نماز است باشد و وقت او است برای کسی که عذر داشته باشد بفریاد آنچه می آید در حدیث و معنی
 دو از دو هم که در لوکان ذلک کذکب لعلک سلیمان بن داود علیه السلام حسن صدقاً لیس و قدما
 میان کیفیت آمدن نماز و سخن گفتن آن گذشت در حدیث اول کتاب فصل القرآن **سیدی**
 شریف از امام محمد باقر علیه السلام می گفت هر غفلتی در نمازی اندازد از نماز یعنی که مقدری از
 نماز که غفلت در آن شده بی ثواب میشود اگر چه مجموع نماز باطل نشود یا یا معنی که ثواب
 جزو که میشود اینقدر است که الله تعالی کامل میکند ثواب فریضه را بنوعی که معنی که کلام
 ثواب آن مقدار از فریضه که غفلت در آن واقع شده میشود بمقداری از ثواب اول نماز
 در آن واقع شده باشد یعنی نماز که اگر محلی توجه نواظف غیرتیا مسای و می غفلت فریضه با
 استکالی ندارد در یک تلافی میکند استکمال در صورتی که کلمه باشد و طاهر اینست که
 آن نیز تلافی کند بر رستی که اول آنچه حساب کرده میشود بان بنده در روز قیامت نماز
 پس اگر نماز مقبول شود مقبول میشود جمیع ما عدای آن از طاعات بر رستی که نماز چون
 باز در روز وقت مقر خود بر سر یک کرد در روز نماز که بار و زقیامت سوی صاحب خود بر جا
 که آن نماز سفید تا نیست میگوید بکنها هاری کردی مرا کنها هاری کن و ترا الله تعالی و چون بالا
 رود و در وقت مقر آن بی رعایت قرار داد می آن بر سر یک کرد در روز قیامت سوی
 صاحبش بر جالی که آن سیاه تا رکت میگوید صلیم کردی مرا صلیم کن و ترا الله تعالی **فصل**
 سألک حضرت صالح علیه السلام عن قول الله عز وجل الذین هم من صلواتهم
 مساهون قال هو المصنوع **شیخ** پرسیدم امام موسی کاظم علیه السلام را از قول الله عز وجل
 ما عاون جمیع که اینست از نماز خود ستان خافانسه امام گفت غفلت از نماز یعنی صلیم کردن
 آنست مراد که را در آن در غیر وقت مقر و بغیر رعایت حدودست چنانچه طاهر شد در حد
 سابق و متساوی بود که مراد عدم التفات باشد نماز اول آن آخر هر چند که در اول وقت
 باشد یعنی نماز که ازین دو حدیث ظاهر میشود که فرقت میان سهو در نماز سهو از نماز است
 که نواظف تلافی اول میکند بخلاف دوم **شیخ احمد** عن ابي جعفر علیه السلام قال یبئنا
 رسول الله صلی الله علیه و آله جالین فی المسجد اذ دخل رجل فقام یصلی
 فلم یتیم رکوعه و لا سجوده فقال صلی الله علیه و آله فقد کفر العراب
 لان سات هذا وهكذا اصلوته کیمو وثق علی خیر و بی **شیخ** بنا بر اصل

بین بوده الف با شباغ فتحیون هم رسیده و آن طرف حاصل است و مضافت بجز رسول مرفوع
 و مبتدأ جالس خبر مبتدأ اولی می باشد اما فاعل فاعل صبیح ماضی معلوم باب
 نصر است یا بفتح نون و سکون قاف مصدر باب نصر خبر مبتدای محذوفست تقدیر کرده و وجود
 فقره انصر ساینده سر و مانند آن بجائی و بشتاب برگردد پس از آن مکان **منشی** روایت
 از امام محمد باقر علیه السلام گفت میان ایستاد رسول الله صلی الله علیه و آله که بود در سجده در نمازگاه
 داخل مسجد شد و دی ایستاد نماز میکرد و پس تمام کرد و گوش را در سجده و پیش از آن
 کلامی در آنجا مکرر گفت رسول الله صلی الله علیه و آله که در سینه بجای رکوع وجود و بشتاب
 برگرداید مانند رسا ساینده کلاغ سرخ در زمین در وقت چیدن دان به این که اگر مردی در
 برحالی که چنین باشد نماز او پذیرفته نمیدارد و اگر در زمین من **مختم صل** عن ذلک عینی
 حقیقی علیه السلام قال قال لا استجابوا لی بصلواتی فان لی فی صلی الله علیه و آله
 قال عند موتیه کتب منی من استخف بصلواته کتب منی من شرب منکر
 لا یرد علی الخوض لا والله **شرح** الورد حاضر شدن نزد اب بقصد آسایشیدن
 لایرد راجع بکل واحد است یا راجع بجزء علی بجزء و غیره حکم است بقدره ایستادگی
 الاثره در حدیث مختم باب خزند که باب شامروم است علیا است و طرف لغو و متعلق
 بی دین است و حال همین بر دست و بنا بر اول الخوض منصوب و مفعول فی است و بنا بر دوم
 مفعول بر است و بیان این شد در کتاب الحج در حدیث اول اب شصت و چهارم که باب فی
 فوجی در رسول علی التمهیدیم اسلام آخر است و اسارت با یکدیگر در می شود و در حدیث
 میشود از آن بسبب ایستادگی و غیر نیست بر من **منشی** روایت از زراره از امام محمد باقر
 علیه السلام گفت که امام گفت سهل انگاری کن به از خود چه بدرستی که می صلی الله علیه و آله گفت
 نزد وفات او گفتم از من کسی که سبکی کند نماز خود نیست از من کسی که آساید دست کند
 بیان این الگو دارد و میشود بر من در عرض در روز قیامت زنجیر قسم که دارد و میشود بر من
مختم صل عن ابی عبد الله علیه السلام قال قال رسول الله صلی الله علیه و آله
 و آله لا یرد الی الشیطان ذمیرا من المؤمنین ما حافظ علی الصلوات الخمس فی الدنیا
 بجز آن علیه فاذا حله فی العظام **شرح** الذی بفتح ذال انقطه که سر عین منقطع در
 منقطع بر اسنان مادر حافظ مصدر است و مصدر نائب طرف زمانست یعنی مدتی

توجه و در منقطع و بنه بصیغ ماضی معلوم باب فعلت التجرد کمال حرکت العظام مبره و عظیم
 کبائر **منشی** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام گفت که گفت رسول الله صلی الله علیه و آله
 همیشه شیطان بر اسانت از من چند کلمه می گفت که هر نمازی بچکان بود می بینی
 که رعایت فضیلت اوقات و ادب است که پس اگر ضایع کند آنها را در رعایت فضیلت
 آنها کند بری حد کمال جرات هم می رسد بر او پس در محل میکند و در آنجا که **منصل**
 قال ابو عبد الله علیه السلام و الله انی لآتی علی الرجل خمسون سنة و ما قبل
 منه صلوة واحدة فآتی شیئی اشد من هذا و الله انکم لتعرفون من حیث انکم
 و احوالکم من لو کان لبعضکم ما قبلها منه لا تستخفوا به ان الله عزوجل
 لا یقبل الا الحن فلیف تقبل یا تحفیه **منشی** گفت امام جعفر صادق علیه
 السلام که درستی که نشان است که بر او می رسد در هر دو پنج سال برحالی که قبول کرده
 الدعای از یک نماز را پس چه سخت تر است ازین جزم قسم که بدرستی که شما بر این است
 از همایکان و یاران خود کسی را که نماز میکرد بر او ایضا شام قبول میکرد و نماز او بر او
 کردن او با آن نماز او نیست که اگر تمیر یا یاری اراده این کند که نمازی کند با جا به و نشان
 و ثواب آنرا با او شام قبول آن میکند و از آن خوشحال میشود برای اینکه سید است که نماز او
 بدرستی که الله عزوجل قبول میکند که خوب را پس چگونه قبول میکند چیز را که سبکی کرده شود
مختم صل عن ابی عبد الله علیه السلام قال اذا قام العبد فی الصلوة تخففت
 قال الله تبارک و تعالی لیلایک لیته اما تزون الی عبدی کانته یزوی ان تخضا
 حوایجهم یسید غیر می اما اعلم ان فضله الخواج یسیدی **شرح** روایت از امام
 صادق علیه السلام گفت چون ایستاده در نماز پس سبک و زود کند نماز خود را میگوید ایله
 تبارک و تعالی ملائکه خود را ملائکه موکلین بان بنده را که انظر میباید روی بنده من گویا
 که خیال میکند که بر او درون حاجتهای او بدست قدرت فرمست ای می اندر که بر او درون
 مطلقا بدست قدرت منت **باز هم صل** عن ابی جعفر علیه السلام قال اذا ما اذی الرجل
 صلوة واحدة فآتی شیئی من بعد ما یصلی من غیر تائب وان اقبلها
 کلها لم یقبل منه شیئی منها و لم یحبت له نافلة و لا فریضة و اما یقبل انما
 یقبل العریضة و اذ لم یؤد الرجل العریضة لم یقبل منه النافلة و اما

بِعَلَّتِ النَّافِلَةَ لَيْتَمَّ يَهْمَا لَأَفِيدَ مِنَ الْفَرِيضَةِ **شرح** مانده است مراد با نیت که یکی
 اجزاء آن است صحیح شود و صحیح باشد جمیع صلوات چهارت از سایر صلوات وان وصلیه است
 ضمیر کن راجع به جمیع است باعتبار صلوات غیر تمامات اعم از بعضیات و غیر بعضیات و متنا
 بین نیت قول تام وان نیت با کلمات آخرها بر یکدیگر تمام الاجزاء بدون فریضه که بمثل اثر
 آن بعد از آن بعمل نیاید مثل اینکه در خاتمه عم باشد غالب شود بر سایر صلوات کل فریضه
 که سابق بر آنست و میتواند بود که غیر تمامات بمعنی بعضیات باشد و المدا علم ضمیر نیت
 و ضمیر کلمات راجع بصلوة واحده است و در ادب و کل آن نیت که جمیع جزای آن صحیح شود
 صحیح باشد مثل اینکه صاحبش اخلال یکی از صلوات من کرده باشد ضمیر نیت راجع به جمیع صلوات
 و مراد نیت که باطل بودن کل فریضه چون در آخر جمیع واقع شود و متانی آن شود و متوجه باشد غالب میشود
 بر تمام بودن فریضه که سابق بر آنست نظیر آنچه مذکور شد الحال و او در و لا فریضه جایزه است و حال
 متوجه است و لا برای نیت جنس است و میتواند بود که دو عاقله با و لا برای مکرر نیت باشد **نیت**
 از امام محمد علیه السلام گفت چون بجا آوردم و یکبار فریضه جا می شود و صحیح را مقبول میشود و سایر
 نمازها در چند نماز آن تمام نباشد و اگر تمام کند یک نماز فریضه را بجز آن مقبول میشود و اگر
 از سایر نمازها حساب کرده نمیشود برای او ماعقله برحالی که بنا شده فریضه و جزین نیت که مقبول
 ناعقله را که مقبول شود و فریضه فی الجمله و چون بجای آورد در فریضه را تمام و بعضی مقبول نیت
 از او ماعقله و جزین نیت که قرار داده شده است ناعقله برای اینکه تمام شود بسبب آن آنچه فاسد
 کرده شده است از جمله جزای فریضه بعضی محققان مذکورین ظاهر میشود که کفارها تمام بودن فریضه
 بعضی که از فاعل صادر شود یکی از دو چیز است اول فریضه تمام الاجزاء دوم ناعقله اما فاعل بودن
 جمیع اجزای فریضه نیت که تمام بودن فریضه بعد از آن کفارها آن شود و نیت که علاج آن خص
 در عاقله با قضا باشد و الله اعلم **دوازدهم فصل** سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ قَوْلِهِ عَزَّ
 وَجَلَّ الَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ يَأْتُونَ قَالَ هِيَ الْفَرِيضَةُ قَالَتِ الَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ
 دَأَائِيُونَ قَالَ هِيَ النَّافِلَةُ **شرح** پرسیدم امام محمد باقر علیه السلام را از قول الله عز وجل رسول
 مومنون بطلب رسیدند جمعی که ایشان بر نماز خود وفا نداشتند میبندند یعنی اگر از تمام الاجزاء
 میکند امام گفت مراد بصلوة اینجا فریضه است که معنی دارد قول الله تعالی در سوره معارج جمعی
 ایشان بر نماز خود ستم نه گفت مراد بصلوة اینجا ناعقله است با نیت که مراد به تمام بر صلوة اینجا نیت

نوع اول میوه است بغرض بوسه **سیزدهم فصل** قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ تَلَدُ تَعَالَى
 إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوفًا قَالَ كِتَابًا بَابًا وَأَيْتًا وَأَلْسِنًا أَنْ تَجْعَلَتْ قَلِيلًا
 وَأَوَّحَدَتْ قَلِيلًا بِالَّذِي بَخَّرَكَ سَأَلْتُ بَعْضَ تِلْكَ الْأَصْحَابِ قَاتَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ
 يَقُولُ لِلتَّوْبَةِ أَضَاعُوا الصَّلَاةَ وَأَتَّبَعُوا السَّمَوَاتِ فَوَقَّ يَلْتَمُونَ عَيْشًا **شرح** بیان است
 اولی می آید در حدیث چهارم باب سیوم و در حدیث دهم باب دوازدهم تا بیست و نهم علوم
 بیات بیات و ضروری دین است ان عجلت بفتح همزه و سکون ذن سلم یسئل و خطاب
 در عجلت و نظیرش منی بر جزای مخاطب در مجرای نوسان ام سابقه است بنوی از بخار با و بالذ
 زانده است در جلدین ماصدیر زبانه است لم تضیع بضایه قطع و عین منقطع بصید مضارع
 مخاطب معلوم یا عیب مجبول مثل العین یا بی باب احالت چنانچه بعضی نیت یا یا بقیصیت
 چنانچه بعضی دیگر است ملک محاصص و نائب معقول مطلق برای نوعت الاضایه منصوب
 و صفت ملک است و مشا را لیه ملک الاضایه اصاحی است که از مخالفان صادر میشود و عدم
 برای تعدد است پس معقول مطلق برای تعدد است و مراد نیت که حقیقت صلوة بتسبی است از
 مخالفان که فاعل نیستند بوجوب امام منقض الطاهر عالم جمیع احکام در هر زمان و یکبار بر صلوة
 امر بر وی آن امام است چنانچه واضح میشود در شرح حدیث دهم باب دوازدهم مراد بالتو
 حوا بهستای نفس است که باعث انکار مضمون آیات بیات یا پیر از پروی طن و اختلاف از
 روی سخن شده و نیز که تصدیق آنها لازم دارد و تصدیق بوجوب آن امام در هر زمان از **نیت**
 امام جعفر صادق علیه السلام که چهره منی دارد و قول الله تعالی در سوره نساء بدستی که صلوة بود
 تراجم بسیاری سابقین و جمعی موقت امام گفت مراد نیت که بود و آنچه معلوم بوجوب و ضروری نیت
 و نیت پیش از اختن تواند که از وقتی که در آن میگزیری با و پس از اختن تواند که از آن وقت چیزی
 که فرزند ترا چندانکه صیغی نموده باشی صلوة را ماست ضایع کردن مخالفان چه بدستی که در هر حال
 میگوید برای قومی از امام سابقه در سوره هم که کصایع کرده نماز را و با نیت شده خود استسای نفس را
 پس خواهی بد بر خود و ضلالی که در پیش گرفته اند یعنی که جزای از خود پند یافت **چهاردهم فصل**
 عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ أَيُّ مَوْمِنٍ حَافِظٍ عَلَى الصَّلَاةِ الْمُتَوَضِّئِ فَفَصَّلَا
 لَوْ تَهْتَأُ فَلَيْسَ هَذَا مِنَ الْعَاقِلِينَ **شرح** ای مرفوع و مبتدا است مارا یه است مومنین
 و مضاف الی است جمله حافظ صفت مومنین است فاعل صلا برای پست نام در لغتها

برای توقیف است مراد بوقتها وقت اول است از طلوع و وقت که بیان میشود در شرح حدیث
اول باب چهارم فادر فلیس داخل جز مبتدا شده برای یکمبتدا منضم ستمی شطبت
به از انبیل وضع ظاهر در موضع ضمیر است یعنی روایت از امام محمد باقر علیه السلام گفت هر
که محافظت کند بر نمازهای فریضه میباید در وقت که از او نماز را در وقت فضیلت آنها
پس نیست این مؤمن از جمله عاقلان از ذکر الاهی **پانزدهم اصل** قال ابو الحسن الاول علیه السلام
انه لما حصر ابي الوفاء قال لي يا ابي آية لا يسأل سفا عننا من استخف
بالصلاة **شرح** گفت امام موسی کاظم علیه السلام درستی که نشان آیت که وقتی که حاضر
شده در اوقات لغت در احوالی پس که من بدرستی که نشان آیت که در نمی باشد شفا
مارا کسی که سبکی کند نماز یا معنی که در بعضی اوقات فضیلت آنها کند فی غیر
شانزدهم اصل عن جعفر بن ابیه قال قال رسول الله صلى الله عليه وآله لكل صلاة
وجه ووجه دينك الصلوة فلا يتبين احدكم وجهه ووجه دينه ولكل شي انقب
وانقب الصلوة التكبیر **شرح** لایشین بشین بانقطوباء وولقطه در بیان دلون بصیغره می فا
باب ضرب مولد بنون تا کی تعیین یا خفیه است ایشین بفتح شین و سکون یا در زشت
الانقب بفتح هم و سکون اول اول چیزی و از زمان معنی است انقب بمعنی یعنی یعنی رود
از امام جعفر صادق علیه السلام از پدرش گفت گفت رسول الله صلی الله علیه و آله برای هر
عملی رویت که ظاهر است و روی اسلام تمام نماز است پس باید که زشت کند البتة کی از
روی اسلام خود را برای هر عملی ابتدا میست و ابتدای نماز یکمرت است استارت با یک
جزء نماز نیست بلکه شرط نماز است و میتواند بود که مراد بیکه خلاص در نیت باشد با مرکب
از ان و گفتن القاء که باشد **باب بیستم اصل** **شرح** فرض بفتح فاء
و سکون راه بنقطه و صا و با نقطه مصدر باب ضرب است و اینجا بمعنی اسم مفعول است و
فرض بصلوة قدرشترک میان اضا و جزء کل و اضا و جزئی یکی است المفروض الخ
و عید بن باب اخروی برترک آن باشد فی الجملة چنانچه می آید در حدیث اول باب بصلوة الاولیاء
که بایستاد و چهارم است که ان هذا الیس کا لغزیه من ترکها ملک و این برودم
اول با فرضه الله یا بمعنی که تکلیف آن در ظاهر قرانت و آن در این باب مذکور میشود دوم
ما فرضه الرسول و آن می آید در حدیث چهارم باب همتاد و نهم که باب بصلوة الکونست

قسم اول بر دو قسم است چنانچه می آید در کتاب الحج در شرح حدیث هفتم باب الخیر
اوله و قد قضی بعض مناسک که باب صد و پنجم است **حینی** این باب بیان مفروض
از جمله نماز است در این باب است حدیث **اول اصل** عن زرارة قال سألت
أبا جعفر علیه السلام عما فرض الله عز وجل من الصلوة فقال خمس صلوات
فی اللیل و النهار فقلت فهل سماهن الله و سبهن فی کتابه قال نعم قال
تبارک و تعالی لبیت صلی الله علیه و آله اتم الصلوة لذلک التمس الی
عقی اللیل و ذلکها زواها و فیما بین ذلک التمس الی عقی اللیل اتم
سماهن الله و سبهن و وقتهن و عقی اللیل هو انتصافه ثم قال و قرآن
الغیران قرآن الفجر کان مشهودا فهذه الخامسة **شرح** ابتدا است تا یک
مخاطب بنی علیه السلام است و است تابع اوین با جماع لام در دلوک بمعنی بعد است و طرف
لغو و متعلق باقم است و طرف در الی عقی لغو و مستغنی بطرف اولست و چون تکلفینا
صلوة در زمانی طویل بعنوان احاطه بجمیع اجزای ان تکلیف بقیوم و مع است لا یخصیص
باید کرد یکی از دو شش اول تقسیم از زمان با قسم تا هر چند یا قاضی در قسم بصل ای و اصل
اگر در لیلی مانع نشود ان قسم متساویر باشد مثل امیکارا اول دلوک تا آخری تا ثلثه
طرف نماز ظهر باشد و از آخری تا ثلثه روز تا غروب آفتاب طرف نماز عصر باشد و از غروب
آفتاب تا آخری اول شب طرف نماز مغرب باشد و بعد از ان تا نصف شب طرف
نماز عشاء باشد دوم قول با یک قدرشترک میان اجزای ان زمان طرف یک اقامه باشد
در حقیقت اول دو قسمت تحقیقا یا تقیما دلوک مصدر باب نصر بحال نزدیک چیزی چیزی
چنانچه گوید که مالیده میشود بیکدیگر تعیین دلوک شمس بزوال شمس با عبادت است که شمس را
در فوق الارض سر حالت سبب نمایان این آنکه وقت طلوع کمال دوری دارد از ازم و مرتبه
نزدیک مامیت و تا در وقت زوال کمال نزدیک بهم میرساند و با شروع در دور شدن میکند تا وقت
غروب کمال دوری بهم میرساند مام موصوله در میان دلوک التمس الی عقی اللیل عبارت از زمان
ذکر الی سنی بر اینست که چون دلوک التمس دلالت میکند بر امیکارا ابتدای ان زمان از دلوک التمس
چنانچه دلوک التمس دلالت بر ان میکند درین فقره برای تعیین دلوک التمس الی عقی اللیل
الغیق مصدر باب علم شدت ظلمت تعیین عقی لیل با تصاف لیل و عتبار نیست که آدمی در ان

در میان ظل مجزوعی سایر زمین است و کمال دوری دارد از نور آفتاب که محیط ظل مجزوعی است
و گاهی عسقی بی اضا و لیل است و در تاریکی اول شب چنانچه می آید در حدیث پنجم ما بصیر
که باب النوا درست قرآن یعنی خوانده شده است که نازل شده است بر رسول الله صلی الله
علیه و آله و ان عطف بالصلوة است موافق آنچه مذکور میشود در حدیث دوم باب هفتم
و حدیث نوزدهم باب هجتم و یکم التنبؤ و یصید اسم مفعول باب علم آنچه نزد آن حاضر باشد
کسی **سین** رواست از زراره گفت پرسیدم امام مجتهد علیه السلام از آنچه در ظاهر قرآن واجب
لازم کرده الله عزوجل از جمله نماز پس امام گفت پنج نماز است در شب تا زود پس گفت کس آیا
نام برده آسمان را الله تعالی و ظاهر کرده آسمان را در کتاب خود امام گفت آری میان این گفت
الله متکبر و تعالی پیغمبر در رسوله بنی اسرائیل که برای دار نماز را بعد از کمال قریب است
تا کمال طلوع شب و کمال قریب آفتاب زوال آفتاب است یعنی رسیدن مرکز آفتاب بر ابره
نصف النهار و در زمانی که در لوک آفتاب تا کمال طلعت است چهار نماز است که نام برده
آسمان را الله تعالی و ظاهر است آسمان را تعیین کرده آسمان را کمال طلعت شب نصف رسیدن
شب بعد از آن گفت که برای دار قرآن مجرب است که قرآن مجرب و همیشه مشهود ملائک شب
و ملائک روز پس این نماز پنجم است **صل** و قال تعالی فی ذلک اقم الصلوة طهر فی النہما
و طهارة المغرب و العشاء و ذلک ما من اللیل و هی صلوة العشاء الاخرة
و قال تعالی خادطوا علی الصلوات و الصلوة الوسطی و هی صلوة الظهر و هی
اول صلوة صلواتها رسول الله صلی الله علیه و آله و هی وسط النهار و وسط
الصلواتین بالنهار و صلوة العشاء و صلوة العصر و فی بعض القراءات خادطوا
علی الصلوات و الصلوة الوسطی و صلوة العصر و قوما لله ثانیین **ش** ظاهر این
حدیث موافق ظاهر حدیث دوم باب هفتم که باب وقت الفجر است و حدیث دوم باب
صدم که باب النوا درست اینست که نماز در این آیه است مستعمل شده در مابین طلوع فجر
و غروب شمس در این مسافات نماز با یک کماهی مستعمل شود در مابین طلوع شمس و غروب
شمس و بنا بر این میگویم که مغرب مصدر می است بمعنی غروب آفتاب که آن غیر منقسم است
و غلات مصدر است بمعنی طلوع فجر که آن غیر منقسم است پس هر دو طرف خارج است
از نماز چنانچه خارج است از لیل و در آن غیر منقسم حرکتی واقع نمیشود پس نصب طرفی

که مفعول فاعله

که مفعول فاعله است برای مباله در اتصال نماز مغرب و اتصال نماز فجر بطول نماز است
چنانچه لفظ مع در حدیث دوم باب هفتم برای استعاره است پس خروج طرفین از نماز است
نماز بود حول وقت نماز عشاء در نماز خروج وقت نماز مغرب از نماز زیرا که هیچکدام از اینها
نماز نیست بکلیع الطرف است و گاهی طرفی النهار است مفعول میشود در دو قطع که جزو نماز
یکی اول نماز و یکی آخر نماز چنانچه که در کتاب الحج در حدیث دوم مولدانی حنفی در حدیث
علیهما السلام که باب صد و شانزدهم است و اما استمال طرفی النهار در دو قطع که یکی جزو
نماز باشد و دیگری خارج باشد این است که لایق کلام و ساطع المنازلت
چون جای قرآن که مغرب است الزلف بضم زای با نقطه و فتح لام و فاعل زلف بضم زای و سکون
لام چند ساعت مقدم خواه از جمله شب و خواه از جمله روز الحافط یا سبانی برخی از
ترس فوت آن یا فادی در آن وسطی و ثبوت او وسط است و آن اقل التخصیص است
و ما خود است از وسط و آن در اینجا قدر مشترک میان سه فرد است اول بهتر این است
گفته الوالد و وسط ابواب الجندی جز باین هوس او وسط قوسای حیار هم دوم آنچه در وسط
بفتح او و فتح سین بمعنی میان چیزی باشد میوم آنچه در وسط بفتح او و سکون
سین بمعنی میان چیزی باشد و فرق میان میان و میان اینست که میان چیزی جزو
آنچه است و نسبت آن با طرف برابر است تقریباً یا تحقیقاً و میان چیزی هم
از آنست مطرزی در مغرب گفته الوسط بالتحریک اسم لعین مابین طرفی است
مگر که الدایره و بالکون اسم مبهم لداخل الدایره مثلاً و لذلکان طرفاً فالاول
یعنی مبتداه فاعله و مفعول به و در حلا طیف حرف الجر و لا یصح شی من غل فی الثانی بقول وسط
چیز من طرفه و التبع و وسط و ضربت و وسط و جلست فی وسط الدار و جلست فی وسطها
لاجره او اجملوه الطهر یا نماز ظهر و زجر است که وقت آن متصل است بزوال آفتاب
بیاضاً صلاً فاعله یا نماز ظهر است مطلقاً و قول امام و هی اول صلوة صلاً ما رسول الله صلی الله
علیه و آله برای بیان تحقق فرد اول و ساطع است و دلالت بر شدت اهتمام بخدا و طقت نماز
ظهر و زجر یا نماز ظهر مطلقاً میکند و قول امام و هی وسط النهار بفتح سین برای بیان تحقق
فرد دوم و ساطع است و قول امام و وسط الصلواتین بالنهار سکون سین برای بیان تحقق
فرد سوم و ساطع است در ضمن غیر فرد دوم و از تحقق این سه فرد و ساطع هر سه و تا تحقق معنی

اصل التفصیل در صلوة ظهر روز جمعه و از آنچه گفته ظاهر شد که وسط در این حدیث دو جا منصرف و طرف
 زمان است و طرف نیز مستند است بطریق الله فوق ایدهم و در اول بفتح سین است و در دوم
 سین است و فی بعض النسخه اشارة است بقولت اهل البیت و با یکدیگر این قرات حق است و مخالفان
 آنرا داخل قرات ساذه نموده اند و از عایشه نقل کرده اند و او در وصلوة العصر در بعض نسخ
 در دوم نیست و بسیارند متعلق بهائین است از جمله احتمالات در مراد بقنوت اینجا در کتب
 و آن ضد ترود است که مذکور است که بعد از این آیت که فان ختم فرجالا و در کتبنا صاحب
 مجمع البیان گفته که قاتین قال ابن عباس معناه دو نمین و در اول است که گفتیم **یعنی**
 و گفتند اللدغالی در میان آن پنج نماز در سوره یسود که برای داری نماز در دو طرف روز و دو
 روز خود با آفتاب و طلوع فجر است و بر پای داری نماز را در چند ساعت که شتر از شنب
 و آن نماز ختم است و گفت اللدغالی در سوره بقره که نگاه بانی کسبید بر نمازها و نمازها
 و آن نماز ظهر روز جمعه است و آن اول نماز نیست که گزارد آنرا رسول الله صلی الله علیه و آله و حتی
 که ما مورثه بان در سوره یسود است که در آیت اقم الصلوة لکل نفس منکم و نماز ظهر روز
 جمعه در میان روز است و در میان دو نماز است که در روز است یکی نماز صبح و یکی نماز عصر و در
 قرات که قرات اهل البیت است چنین است که نگاه بانی کسبید بر نمازها و نمازها در وسط
 و نماز عصر است با یکدیگر این قرات جمیع نمازهای پنجگانه صحیح شده در قرآن و با سینه
 در نماز بر حال که برای اللدغالی و سبب قنوت میکند با شمشید **اصل** قال و تو کلت هذین
 الایة یوم الجمعة و رسول الله صلی الله علیه و آله و آله فی سفره فحقت فیها رسول الله
 صلی الله علیه و آله و تو کلتها علی حالنا فی السفر و الحضر و اضافة للمقیم و تعیین **شیخ**
 غیره و بنا و ترکها و حالنا راجع است بالصلوة الواسطی که در فقره سابقه است و چهار شانه
 نماز ظهر روز جمعه است الف بفتح سین منبسطه و فتح فاء واء منبسطه قطع مسافت دور قنوت
 بصیدنا ضعی معلوم باب نهار است و او در اوصاف عاقله است و درین آیت از سوره
 پس اصناف کعبین در مدینه شده و موافق اینست ظاهر بعض احادیث و این مسافات
 مذکور با ظاهر بعضی دیگر که اصناف دیگر کثرت مغرب در کمر شده و مذکور مستود در شرح حدیث
 دوم باب النوا در ذکر الحقیق است با یکدیگر ترک مسافره و رکعت را بعد از آن جواز نیست
 بکلان فرض است و این رد است بر بعض مخالفان که میگویند که مسافری است میان قصر

و تمام و مراد این نیست که در اول وقت زیاده کردن و رکعت برای مسافری باشد و بوده چنانچه شیخ
 طبرسی در مجموع الجامع در تفسیر آیت سوره بقره و آه افترق فی الارض فلیس علیکم جناح ان
 تقصروا من الصلوة توهم کرده و گفته که و جمعت الطائفة علی ان یس تقصر بل فرضت الصلوة
 رکعتین رکعتین فی السفر و اربعاً اربعاً فی الحضر زیرا که این مسافات دارد با آنچه می آید در حدیث
 دوم باب النوا در میان آیت سوره بقره می آید در شرح حدیث چهارم با ششم و دوم
یعنی امام گفت که و نازل شد این آیت سوره بقره در روز و ترجمه بر حال که رسول اللدغالی
 علیه و آله در سفری بود پس قنوت کرد و در ظهری که جمعه است رسول اللدغالی علیه و آله
 که شروع در قنوت سبح در نمازها از آن نماز کرد و دو رکعت ظهر را که جمعه است بر حال
 خود در سفر و حضر و زیاده کرد برای مقیم دو رکعت را **اصل** و انما وضعت الركعتان اللتان
 اضافة لما للنبي صلی الله علیه و آله و آله یوم الجمعة للمقیم لیکان الخطبتین مع الایة
 فمن صلی یوم الجمعة فی غیر جمعة فلیصلها اربع رکعات کصلوة الظهر فی سایر
 الایام **شیخ** این فقره برای دفع اعتراض است و حاصل اعتراض اینست که انما
 الطاهر مبدو الیوم در وقتی که مقیم مسافرا جمعه در رکعتی میکند با مومانی که مقیم مسافر
 و این مسافات دارد با یکدیگر مذکور شد و حاصل دفع اینست که در نماز جمعه امام منقوض الطاهر
 مبدو الیوم است زیرا که بعض مومنان او در آن صورت مسافرند
 بر اینکه سبب کمال علوم تبه خطب امام منقوض الطاهر و کمال اهتمام بشینان امر و غنی امام
 منقوض الطاهر در آن خطب رسد و فرسخی آیند و همان روز بر سر میکند و چهار فرسخ
 قصر را جمعه است در سفری که معارف نجوم حلقی باشد و غیر ایشان برای ضرورت
 با ایشان میکنند در قصر یا جمعی موافق روایت ابن بابویه از امام رضا علیه السلام در کتاب صحیح
 احبار الرضا علیه السلام در باب العلیل التي ذکر الفضل بن شاذان فی آخرها انه سمع من الرضا
 علی بن موسی علیه السلام که فان قال فم صارت صلوة الجمعة اذا كانت مع الامام رکعتین
 و اذا كانت بغيره امام رکعتین و رکعتین قبل اهل شتی من ان الناس یتخطون الی الجمعة
 من بعد فاحب اللدغالی ان یخفف عنهم لموضع التعب الذي صاروا الیه انما معنی ما و الا
 و محل تقدیر الایة مکان است و وضعت بصیدنا ضعی مجول لب منع است یوم الجمعة و ضعی
 باعث بار سفول بطریق اهل کلمه الیه الصیام الرضا الی السماء کم للمقیم متعلق باصنافها است

بفتح صید یعنی مرتبه عالی از شرف است مثل آنچه مذکور است در کتاب الروضة در حدیث موسی
 علیه السلام که تم طیک الصلوة الصلوة فاسما منی بجان و مکان بفتح میم زانده بمعنی موضع است
 مثل آنچه در همان حدیث کتاب الروضة است که ولا عبدک بکل مکان و بر تقدیر بود
 که چون کمال اهتمام بشیندن خطبه امام مقرر صلوة است حلالی از راه دور و نزدیک
 هجوم میکنند و آن باعث قصر یا غیره روز جمعه میشود و این علت جاری نیست در نماز
 عصر و زنجیر که است قبل از نماز عصر جایز است خصوصاً برای صاحبان مشغول
 چنانچه بیان میشود در شرح حدیث چهارم باب نوزدهم و بجای مکان الخطبتین لام
 مکلف لخطبتی الامام با وجود اینکه اخصر است برای دفع توهم اینکه خطبتین مستقر رکعتین
 باشد از پیش نمازی خواه بعضی ماموران از سر و فرسخ آیند و خواه ندوا اگر مکان مصدق
 میگوید و مراد این پیوسته و رکعتین مطلقاً مستقر رکعتین است اقرض بر بیان این
 وارد می آید که خطبتین چو منافات با رکعتین دارد و چرا اسقاط اذان و اقامت و شستن
 کبیر افتتاح و سایر استیجابات نماز میکنند و اسقاط رکعتین یکدیگر مع اسم است و مضافت
 و صفت الخطبتین است و مراد است که دوری مکان خطبتین بقدر و فرسخ باعث قصر
 ربا جمعه در روز جمعه میشود و اگر پیش نماز آن غیر امام مقرر الطاهر بازرگان مکان ندارد و بدین
 برای تعیین بر حضرت صلی یعنی ارادان بصلی است فی معنی مع است مثل فخرج علی نحو
 فی زینت یا برای سبب است مثل فذلک الذی لم یکن فی غیره مضافت توفین جماعتی
 تعظیم است مثل و الود ولد و مثل لیال عشر و مراد جماعت المسلمین که جدا شدن از شرف
 نفاق است موافق آنچه گذشت در کتاب الحج در حدیث چهارم باب صد و دوم که باب است
 صلی علیه و آله بالصیحة لانه المسلمین و اللزوم لهما عتق من هم است که عن ابی عبد الله علیه السلام
 قال من فارق جماعه المسلمین عدته فقد جلع رتبه الاسلام من عتقه و تفسیر جماعه المسلمین
 با تامل البیت حدیثی که مذکور شد در حدیث دوم همان باب که ان علی بن ابی طالب الله
 الامام الذی یحب علیاً بالصیحة و لزوم جماعه امیر مینه و بیان شده یا مراد فرامه اما مکان از دور
 و نزدیک بجان مقرر صلوة الطاهر است و حاصل هر دو یکیت و در روایت ابن بابویه
 در تقدیر باب و جوب الحیة و فضلها تا آخر چنین است که من صلی بقوم یوم الحیة فخرها حقاً
 یعنی نماز که جماعه مطلق باشد لازم می آید که فرجی مذکور باشد و فرجی متروک باشد و آن فرجی

جماعتی که جامع شود و جمعه و رکعتی در خضر باشد و این خلاف ظاهر است یعنی دو رکعت
 شده آن دو رکعتی که زبانه کرده آنها را بنی صلی العطیه و آن در روز جمعه برای غیر مسافر و کبر است
 عالی و در خطبه که امام مقرر صلوة است پس هر که نماز کرد در روز جمعه با جماعت امام مقرر
 الطاهر پس باید که نماز او آن نماز چهار رکعت باشد نماز ظهر در باقی ایام بخت خواهد آن نماز بنی
 خطبتین باشد و خواه با خطبتین باشد **دوم** **صل** **عن ابی جعفر علیه السلام** قال کان للذ
 فَرَضَ اللهُ عَلَی الْعِبَادِ مِنَ الصَّلَاةِ عَشْرَ رُكُوعَاتٍ وَ فِيهِنَّ الْقِرَاءَةُ وَ لَيْسَ فِيهِنَّ
 وَ هُنَّ فِيهِنَّ سَبْعُونَ قِرَاءَةً رَسُوْلُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ سَبْعًا وَ فِيهِنَّ الْوُكُوفُ
 وَ لَيْسَ فِيهِنَّ قِرَاءَةٌ **شرح** یعنی سه و کلام را وی است و میتواند بود که کلام امام با و بر تقدیر
 سه در فوجت بر حکایت یعنی روایت از امام محمد باقر علیه السلام گفت بود آنچه واجب لازم
 کرد الدعا فی بدالات طاهر قرآن بر سه کان از جمله نمازده رکعت و در آن ده رکعت است قراءه
 قرآن و میت در آن ده رکعت مشکلی یعنی هفتی مراد است که رکعت در آنها منضمی نیست و عبت
 بطلان نماز میشود پس زیاد کرد رسول الله صلی علیه و آله بدالات تا و بل قرآن هفت رکعت را
 و در آن هفت رکعت میروست و میت در آن هفت رکعت قراءت قرآن با معنی که شتر ط
 نماز نیست و این منافات ندارد با اینکه کسی افضل باشد از تسبیحات این که جائز است چنانچه
 می آید در حدیث اول باب القراءه فی الرکعتین الاخیرتین و تسبیح فیها که باب است و استیوم
 و در حدیث و هم باب الرجل یدرک مع الامام بعض صلوة که باب بیجا و ششم است **که گوئی**
 کدام آیت دلالت بر فرض ده رکعت میکند **لَوْ جُمِعَ** آیات قرآن مخفف در آنچه مشهور است میت
 چنانچه بیان شد در آخر کتاب فضل القرآن و ایضا معانی آنچه مشهور است معلوم نیست مضافاً
سوم **صل** **قال ابو جعفر علیه السلام** فَرَضَ اللهُ الصَّلَاةَ وَ سَنَّ رَسُوْلُ اللهِ
 صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ عَشْرَةً أَوْ حَادٍ صَلَاةً الْحَضْرَةَ السَّجْدَةَ وَ صَلَاةً الْحَوْفِ
 عَلَى نَكْسَةِ أَوْ حَادٍ وَ صَلَاةً كَسُوْفِ الشَّمْسِ وَ الْقَمَرِ وَ صَلَاةً الْحَيْدِیْنِ وَ صَلَاةً
 الْإِسْتِغْثَاءِ وَ الصَّلَاةَ عَلَى الْمَيِّتِ **شرح** الف لام الصلوة برای عهد خارجی است و
 از ده رکعت یومیه که بیان شد در شرح حدیث سابق صلوة و نظایر شش مرفوع و
 میتواند بود و بنا بر اول خبر مبتدای محذوفت بتقدیر می و بنا بر دوم بدل تفصیل شده
 علی ثلثه و جماعتی است بصلوة الحضر و غیره زیرا که ان سه صورت دارد اول یازده رکعت

هر روز از شب و آن مخصوص مسافرت **دوم** هفت رکعت هر روز از شب و آن مخصوص
 مقیم است که جامع شمرده و قصر ظهر روز جمعه نیست **سیوم** هفت رکعت در هر یک از شش
 روز از شب و باز هفت رکعت در روز از شب جمعه و آن مخصوص کسی است که جامع شمرده و قصر
 ظهر روز جمعه باشد که مذکور شد در حدیث اول این باب و صلوة خوف در صورت دار
اول صورت صلوة ذات الرقاع و میان میثود در باب ششم **دوم** صورت
 صلوة المواقف و المطاردة و المناوشة که رکوع آن و سجود آن با شارتست **سیوم** صورت
 صلوة المسافر که رکوع و سجود ندارد بلکه بجای هر رکعتی ذکر سبیت و این دو صورت میان
 در باب ششم و هفتم ذکر کسوف و خوف اجنون مثلثت و نماز نیمه احاطت و لیس العیاء
 که صورت دارد چنانچه می آید در حدیث سیوم باب نودم که باب الکسوف مثلثت
 میان سجده و میان آنچه می آید در حدیث چهارم باب صلوة الکسوف
 که وی فریضه زیرا که فریضه در آنچه می آید عام از فریضه ایجا است با اعتبار اینکه ایجا
 ما فرضه العداست و در آنچه می آید عام فرضه الرسول نیز هست الاستغابین منقطع
 وقاف و هفتم منقلب از ما مصدر باب استفعال طلب باران و کیفیت نماز آن
 در باب صلوة الاستسقاء که باب هشتاد و نهم است و آن کا می و جب میثود
 صورتی که امام معتزض الطاهر طلب مردمان برای آن کند یعنی گفت امام محمد باقر علیه السلام
 لازم کرده الدعای نمازده رکعت یا میرا بدالالت ظاهر قرآن و قرار داد رسول الصلوة
 بدالالت تاویل قرآن ده قسم نماز واجب **اول** و **دوم** و **سیوم** نماز میثود مسافرت و
و پنجم نماز خوف است که کلام بر برد و است **و هفتم** نماز خوفن اقباب و رکعتن ماه و مانند
 آنهاست و **هشتم** نماز حیدر ماه رمضان و حیدر قرآن است و **نهم** نماز استغاثه است و **دهم**
 نماز میثود است **چهارم اصل** عن ابي جعفر عليه السلام في قول الله عز وجل ان الصلوة
 كانت على المؤمنين كتابا موقوفاً اى متوجهاً **شرح** میان این آیت گذشت در حدیث
 سیزدهم باب سابق و می آید در حدیث دهم باب دوازدهم در ایجا میگوید که موجودی معلوم است
 نظر بخند و در مجموع و محصول و مراد اینست که ضروری دین است و اقرار بوجوب آن کرده هر کس
 که از او عمل برین بوده یعنی روایت از امام محمد باقر علیه السلام در قول الله عز وجل در سوره مائده
 صلوة علیک یا ایها الذین آمنوا و اجبوا موثوت یعنی معلوم الوجوب نزد هر کس از او عمل برین **چهارم اصل**

سالت ابا جعفر علیه السلام عن الفرض في الصلوة فقال الوقت والطهور والقيلولة
 والركوع والتسبيح والدعاء قلت سألوني ذلك قال شئتة في فريضة **شرح**
 الطهور یعنی طهارت منقطع مصدر با نهر یا کی خواه از حجت و خواه از حدیث و مصدر بر وزن
 لغض ما و ضم حین مطرد است در امثال یعنی اگر لغضت از باب لغض یا باب ضرب یا منبأ
 مثل قعود و جلوس و قعود یا استغما می است یا موصول است بتعذر استغما سوی
 که برین و الف مقصود است فی در فی فریضه یعنی مع و برای طرفیت میثود اندوختنی پسیم
 امام محمد باقر علیه السلام را از آنچه واجب لازم شده در طهارت قرآن در نماز پس گفت بهفت است **اول**
 وقت چنانچه بدو الایمانیت که در حدیث اول این باب گذشت **دوم** طهارت در سوره مائده
 از اتمم الی الصلوة فا غسلوا و در سوره مائده و مائده **سیوم** میثود سوره بقره قول **و**
 شرط المحل الحرام **چهارم** توجه یعنی برابر یکدیگر کردن اعضای خود در قیام و آن چهارست از حرکت
 بان شده در فصل رکعت و آنچه تعیین میثود با عدل در قیام در حدیث آخر باب القیام
 و القعود فی الصلوة که باب بیست و نهم است و می آید در آخر باب الصلوة فی توب و احادیث
 که باب بیجا و نهم است که موضوع هتاه التوجیه و میان میثود که همه آن ترک دست بر روی
 دست گذارتن است و مقصود از آن استقامت باطن است بزرگ پروزی یا ملطن در
 و ترک نماز دانستن **پنجم** رکوع در سوره حج یا آنها الذین آمنوا رکوع **ششم** سجود در سوره
 متصل یا آنچه گذشت و **هفتم** دعا یعنی در دو رکعت اول محمد کام بان شده در سوره اخرا
 یا آنها الذین آمنوا صلوا علیه و سلموا تسلیماً یا ایها الذین آمنوا تسلیم جبارت از قول حدیث او در صبا
 اد باشد بدرد در ایشان که علامت اطاعت ایشانست و میثود این می آید در حدیث سیوم
 سیم و هشتم و میثود اندوختن که مراد بدعا ایجا تسبیح رکوع و سجودها و مناسب این می آید در حدیث
 یازدهم باب القنوت کفتم حیث یخیر فی ذکر الله گفت طریقت رسولت با فریضه یا یعنی
 که یا مکلف راست بدالالت ظاهر قرآن اما و حیدر بزرگ آن نشده یا مکلف راست بدالالت
 تاویل قرآن و پس پس قنوت نماز داخل فرض نیست چنانچه می آید در حدیث اول کتابین
 و این مسأله تا نماز بقول الله تعالی در سوره قمر در نقل القرآن ترتیلاً و ایضا در آن سوره
 فا قرأوا من القرآن بزرگ آنها نماز شب است و آن مستحب است برای است با تعاضد
 و ایضا آن سوره از او ایل کیسات است پس قبل از فرض دو وعید در فروع است چنانچه بیان

در کتاب الامان و کفر و حدیث اول باب هفتم که بی عنوان است و مقدم است بر باب فی ان
 الایمان مبنی بر پنج بصره البصیرة کلها **مسئله** عن ابي عبد الله عليه السلام قال لا صلوة
 اربعة الا ف حدیثی فی رواية اخرى للصلوة اربعة الف باب **شرح** و اینست از امام
 صادق علیه السلام گفت برای نماز چهار هزار هزار قرار دادست و در روزی دیگر اینست که برای نماز چهار
 هزار در است و حاصل هر دو یکست محقق نماید که در کلام حدیث در این باب برای توضیح حدیث
 پس لازم نیست که مجموع چهار هزار فرض باشد **مقدم** **مسئله** عن ابي جعفر عليه السلام قال
 عشر ركعات ركعتان من الظهر و ركعتان من العصر و ركعتا الصبح و ركعتا المغرب
 و ركعتا العشاء الاخرة لا يجوز الهم فیه من من و هم فی شیء منهن اربعة اشهر
 استقبالا للهی الصلوة التي فرض الله عزوجل علی المؤمنین فی القرآن **شرح**
 شاید گفته در تقدیم طهارت باشد که آن اولی مشتمل بر شستن است موافق حافظو اعلی الصلوات
 و الصلوة الواسطی چنانچه گذشت در حدیث اول این باب و تقدیم عصر بر باقی بنا بر بعضی قرائت
 باشد که در حدیث اول این باب بیان شده و تقدیم صبح بر باقی برای استغفار با فضیلت آن از باقی
 باشد چون مشهور است **یعنی** روایت از امام جمعی باقر علیه السلام گفت ده رکعت که دو رکعت از
 دو رکعت از عصر است و دو رکعت صبح است و دو رکعت شام است و دو رکعت خفتن است و با
 سگ در میان این آنکه هر یک سگ کند در چیزی از آنها از سر میگیرد نماز را از سر گرفته با معنی که
 احتیاج با عاده مجموع اذان و اقامت و آن دو رکعت نماز است که در حجب لازم کرده آنها را
 اندر و جل بر مؤمنان در طهارت قرآن **مسئله** دقوض الی محمد صلی الله علیه و آله فذ
 الی صلی الله علیه و آله فی الصلوة سبع ركعات هی مسنة لیس فیها من قسمة
 اجماعی تسع و تحینة و قلیل و تکبیر و ده طاء فالوهم ایضا لکن فیها من قسمة رسول الله
 صلی الله علیه و آله فی صلوة المتعم غیر لنا فی ركعتین فی الظهر و العصر و العشاء
 الاخرة و ركعة فی المغرب المتعم و المسافر **شرح** بیان اینست فیه قرائت شده در شرح حدیث
 دوم این باب جماعا می نماید آنچه در ابواب حدیث است و اینست که اگر قرائت در آنها باشد
 چنانچه قرائت نماز آنها افضل میشود چنانچه می آید در حدیث اول این باب است و سیوم و حدیث دوم
 چنانچه در ششم و جواب نیست که سوره فاتحه مشتمل است بر معنی تسبیحات اربع مع شش از آنکه در دعا
 در آنها الصراط المستقیم پس قرائت افضل فرودین در جبهت در آنها اگر چه تعیین نیت و ایزن

مفهوم

مفهوم میشود که اگر کسی تسبیحات اربع گوید و دعا کند آن افضل است از کفایت تسبیحات اربع مختصرا
 در نامی راجع بقوله است و در بعض نسخ بجای تسبیحات اربع ضمه ذکر است و آن را جسته بقوله نیز
 در اصل مصدر است و تکریر و تانیث در آن مساویست یا راجع است با فیهن که مفهوم میشود از این
 فیهن قرائت و بر این تقدیر جماعا می نماید آنچه در استیفاء بیانی سابقست و احتمال اول بهترست تقریر
 اسکندر حدیث دوم باب القراءة فی الركعتین الاخرتین و تسبیح می نماید که باب است و سیوم است
 و عاده کور نیت غیر الی فرمینی کسی است که شیاء بر سر او نیت در نماز است از است از دو صورت
 اول ایستگاری تصدق است که از عرشه در شامی سفر خود کند زیرا که او اگر قصد اقامت کند بجز
 میان قصر و اتمام چنانچه در حدیث دوم باب هفتاد و نهم که با بسا اوصاف
 البلده که بقصر الصلوة است و اگر قصد اقامت کند از آنجا قصر میکند با وجود آنکه مقیم است
 فی الجبل و دوم ایستگاری شریک شود در نماز مقیم کسی که سفر است بجا نام مقصد الطاهر و طهر او نیز
 زیرا که مقیم در این صورت مثل سفر میشود چنانچه در حدیث اول این باب در حدیث اول این
 که در نماز وضعت الركعتان تا آخر **یعنی** و اگر گذشت سوی محمد صلی الله علیه و آله استنباط کند
 غیر آن ده رکعت را از نماز و بل قرآن پس زیاد کرده و شیء صلی الله علیه و آله در نماز هفت رکعت را
 آن هفت رکعت طریقت رسول الله صلی الله علیه و آله است نیت در آن هفت رکعت قرائت
 فاتحه خیرین نیت که قرائت فاتحه کفایت سبحان القداست و کفایت الحمد القداست و کفایت لا اله الا الله
 و کفایت الله اکبر است و دعا که در نیت پس سبک خیرین نیت که رواست در آن هفت رکعت
 سبحان الله اکبر زیاد کرده رسول الله صلی الله علیه و آله در نماز مقیم که شیاء بر سر او نیت دو رکعت را
 در ظهر و در عصر و در خفتن و زیاد کرد یک رکعت را در شام برای مقیم و مسافر میان کیفیت زیاد
 کردن در نماز مقیم شده در شرح حدیث اول این باب **برهان** جمعی قائلند با سبک اصل در طهر
 اینست که چنانچه رکعت باشد الا ما اخرجنا لیل و جمعی دیگر قائلند که اصل نیت که دو رکعت است
 الا ما اخرجنا للیل و طاهر قول امام علیه السلام رکعتین فی الظهر موافق جمیع اولست که اگر نیت اول
 با سبک رکعتین باشد مثل خطبتین نیز هست و برین مسافران طاهر قول امام است در حدیث اول این
 که در نماز وضعت الركعتان تا آخر و الله اعلم **مسئله** **مسئله** عن ابي عبد الله عليه السلام
 قال الصلوة ثلثة اكلات ثلث طهور و ثلث ركوع و ثلث سجود **شرح** روایت
 از امام جعفر صادق علیه السلام گفت همه فرض نماز سه ثلث است یک ثلث طهارت است

بیک مثل رکوعت و یک مثل سجود است باینکه مخالفان درین سه فرض از جمله نخستین
مخالفانند که اندک در وضو میشتند و صبح بر خیزند بیکتند پس محافظت حد و این سه
فرض را بر آن وقت **باب چهارم اصل باب المواقف اولی و آخری و فصلها شرح المواقف**
جمع میقات اوقات مراد با ولها قدر است میان دو فرض یکی آنچه قرار دادن آن بعنوان فرض
باشد و آن برای سببی است که حدیثی ندارد مثل زمان ما بین زوال تا اول ربع آخر روز برای
ظهر و زمان ما بین اول ربع آخر روز تا مس که می آید در حدیث اول باب سینه یا تا خروج آفتاب
برای نماز عصر و زمان نماز عصر و آفتاب بی فاصله برای نماز مغرب موافق آنچه می آید در حدیث
هشتم باب ششم و زمان ما بین اول ربع دوم شب یا نصف شب برای عشا و زمان بعد از طلوع
غربی فاصله برای نماز صبح دیگری آنچه صدر زمان مقرر بعنوان فرضیت برای نماز است مثل اول
زوال برای نماز ظهر پس مراد با نیز قدر است که میان دو فرض یکی آنچه بعنوان فرضیت
برای صاحب حدیثی بلحاظ است مثل زمان بعد از اول ربع آخر روز تا وقتی که سید شامی
گوید راجع به آنست که چهار قدم شود برای نماز ظهر چنانچه بیان میشود در شرح حدیث هفتم باب
و مثل زمان بعد از فراخ از نماز ظهر تا اول ربع آخر روز برای نماز عصر که زمان تقدیم عصر است مثل
زمان بعد از فراخ از نماز مغرب تا اول ربع دوم شب برای نماز عشا و مثل زمان بعد از گذشتن
مقدار دو رکعت صبح از طلوع غری تا وقت روشن شدن تیس آسمان یا تا وقت طلوع آفتاب
برای نماز صبح دیگری آنچه در مقابل صدر زمان مقرر بعنوان فرضیت برای نماز است و آن
او آخران زمانست بقدری که آن نماز در آن تجدید می آید این باب بیان وقتهای نماز است
آنهارا و آخر آنها و بهتر درین باب زهدیت **اول اصل** عن زوائد قال كنت قاعدا
عند أبي عبد الله عليه السلام انا و محمد بن ابي عبيد فقال له محمد بن ابي عبيد
فيمما يقول زوائد وقد خالفته فيه فقال ابو عبد الله عليه السلام ما هو
قال يزعم ان مواقيت الصلوة كانت معوضة الى رسول الله صلى الله عليه
وآله هو الذي وضعها **شرح** روایت از زراره گفت بودم نزد امام جعفر
علیه السلام و برادر من عمران بن اعین پیش گفت امام را عمران که چه میگوید در آنچه میگوید
و تحقیق میخفت کردم او را در آن قول پس گفت امام جعفر صادق علیه السلام چیست آن
قول زراره عمران گفت که زراره دعوی میکند که اوقات نماز بود و گذشته شده

سوی رسول الله صلی الله علیه و آله است که فرموده است **اصل** فقال ابو عبد الله علیه السلام
فما تقول انت قلت ان جبرئیل علیہ السلام انا فی الیوم الاول بالوقت الاول
و فی الیوم الاخير بالوقت الاخير ثم قال جبرئیل علیہ السلام ما بینهما وقت **شرح**
قلت بقدری قال قلت است و میوه ان بود که قلت کلام زراره با او ذکر کرده اند ما بین نماز اول
عمران و میان برین حاجت بقدریست مراد با الیوم الاول زمان قرار دادن اوقات نماز بعنوان فرض
که میان شد در شرح عنوان باب دوم مراد با الیوم الاخير زمان قرار دادن اوقات نماز بعنوان فرضیت
که آن نیز میان شد با مراد با الیوم الاول زمان قرار دادن اوقات نماز است و مراد با الیوم الاخير
زمان تجدید برای استنباط اوقات مقرر بعنوان فرضیت و بنا بر معنی اول اینها هر یک است
از قدری کمتر که میان وقت اول دو وقت آخر بنا بر معنی دوم مراد با فاصله میان وقت اول دو وقت آخر
یعنی پس گفت امام جعفر صادق علیه السلام پس چه میگوید تو عمران گفت که قسم بدرستی که جبرئیل علیه السلام
آورده نزد او در روز اول وقت اول روز در وقت آخر از آن گفت جبرئیل علیه السلام که
آن دو وقت است برای نماز **اصل** فقال ابو عبد الله علیه السلام ما بین ان ان ذرارة
ان جبرئیل علیہ السلام انا و محمد بن ابي عبيد فقال له محمد بن ابي عبيد
فيمما يقول زوائد وقد خالفته فيه فقال ابو عبد الله عليه وآله وصدق الله
ابن جبرئیل لله ذلك الى محمد صلى الله عليه وآله فوقفه و انما جبرئیل علیه السلام
حاصل این جواب اینست که نزاع شما لفظیست و در تحقیقت اختلاف کردید با هم بنا بر آنکه
تفویض سوی رسول الله یعنی تفویض سوی او در استنباط اوقات نماز است بی حاجت آنچه
در این مسافعات ندارد و باید کرد که جبرئیل در استنباط چنانچه در شبهای قدر ملائکه بر امام زمان
می آیند و تجدید میکنند و آن چیزی است که مخصوص انبیاست صاحب قاموس گفته
است علیه السلام که ابره پس اشارت بجای مقابل پیام آورده است **شرح** پس گفت امام جعفر صادق علیه السلام
ای عمران بدرستی که زراره میگوید که بدرستی که جبرئیل علیه السلام فرمود است که در روز آخر
که فرماید بود بیعام آورده بعنوان دعوی مراد اینست که در کار و محافظت کننده بود رسول الله
صلی الله علیه و آله در استنباط وقت آخر تا زوال قرآن و راست زراره میان این که جبرئیل
اینست که گفته اند تا علی بن ائین وقت آخر تفویض سوی محمد صلی الله علیه و آله فرموده
فرمود جبرئیل علیه السلام او را بان به معنی که را همانی کرد جبرئیل علیه السلام او را بان چنانچه اصل است
میکند مراد اینست که تعیین وقت آخر روز را جبرئیل یا مسوره علیه السلام میگوید بلکه استنباط اوقات

سور و زاول بود و چنانچه برای تحریک آمده بود در روز آخر برای وحی علیه **روم** **عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ إِنَّ مِنْ الْأَشْيَاءِ أَسْبَابَ مَوْتِهِ وَأَسْبَابَ مَصِيبَتِهِ فَالْصَّلَاةُ مِثْلُ مَوْضِعٍ فِيهِ تَقْدَمُ مَرَّةٌ وَتُؤَخَّرُ أُخْرَى وَالْجَمْعَةُ مِثْلُ مَوْضِعٍ فِيهَا لَأَنْ وَتَمَّتْهَا يَوْمَ الْجُمُعَةِ سَاعَةٌ تَزُولُ وَوَقْتُ الْعَصْرِ فِيهَا وَقْتُ الطَّهْرِ فِي غَيْرِهَا **شرح****
ظاهر فالصلوات تا آخر اینست که تا آخر مستثنی نباشد و مؤید اینست حدیث اینده پس مراد بالصلوات پنج نوع نماز است و جواز چیزی بر نوع لازم ندارد جواز از برای هر صنف یا هر فردی نوع میان ضیق و وسعت مغرب می آید در شرح حدیث ششم تا ششم مابین است مابین موصول در مابین از استیسا است پس ارجح ضمیمه مذکور و مؤید بان جایزست مراد با جمیع نمازها آید است مطلقا خواه چهار رکعت باشد و خطبه و خواه چهار رکعت بی و خطبه و خواه دو رکعت باشد و خطبه در خطبه و خواه دو رکعت در سفر بقیمه آنچه می آید در حدیث اول و دوم بابت شصت و شصت که باقیست صلوة الجمره و وقت صلوة العصر يوم الجمره است و تخییق در جمیع اوقات نماز نیست که میان زوا آفتاب و میان آن نواخل نیست بخلاف ظهر سایر ایام و فی در میان زوا اول برای طرفیت است مرفوع و مضایف بجمله ضمیر مستتر در زوال راجع است ضمیرها و غیرها در جمال دارد **اول** اینکه راجع به جمیع اوقات است باعتبار صفت ایستادگی یا باعتبار ایام یا این فی دو جایز با طرفیت است **دوم** اینکه راجع به جمیع در المجره ماضیق جیها باشد و فی دو جا یعنی مع یا مثل شرح علی قوسه فی زینت و موقوف احتمال اولست آنچه می آید در حدیث سیوم بابت شصت و شصت **ثانیست** از امام محمد باقر علیه السلام گفت بدستنی که از جمیع ایامی که امر الله تعالی اعلق یا سنا گرفته چیز ثانیست که فرایح گرفته شده است و نیز ثانیست که سنگ گرفته شده است میان این المجره نوع نمازهای بود از جمله بیست گرفته شده است در آن پیش گزارده میشود و باری و پس گزارده میشود باری و دیگر نماز جمعه از جمیع ثانیست که سنگ گرفته شده است در آنجا بدستنی که وقت آن در روز و جمیع است که زوال آفتاب میشود و وقت عصر در آن روز وقت ظهر است در آن **سوم** **عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ مَعْصِيَتِي لِكُلِّ صَلَاةٍ وَقْتَانِ وَأَوَّلُ الْوَقْتِ أَفْضَلُكَ وَلَيْسَ لِأَحَدٍ أَنْ يَجْعَلَ الْخَيْرَ الْوَقْتَيْنِ وَقْتُ الْإِثْنَيْنِ عَزْرٌ مِنْ خَيْرِ عَلَيْهِ **شرح**** مراد بوقتان دو وقتین وقت غزیمت و وقت شصت و میان آنهاست در شرح عنوان این باب و مراد بالوقت وقت غزیمت است و مراد بایش

اول شرحی آنست پس تقدیم اذان و اقامت و نواخل ظهر مثل مسافات با دراک اول وقت ندارد و ضمیمه فضل راجع با لوقت است فی برای تعلیل بعضی مع یا برای طرفیت است و بنا بر این حدیث یعنی فی وقت نماز مراد بعد از مثل سفر و باران و بیماری و مثل که تراش با عتضه شود است علیکب عن منقطع مهانه و بفتح عن مکرار و اصل آن بمعنی آتش میسب نیست که بعد از آتش میسب فی دیگر باشد و هر دو اینجا مناسب است **عینی** روایتست از عبد الله بن سنان از امام جعفر صادق علیه السلام راوی گفت شنیدم از او میگفت برای هر نمازی دو وقت است و اول وقت مقرر برای نماز افضل وقت نمازست غیر سدی را ایسکه گرداند دوم دو وقت است وقت نماز خود مکرر در صورتی که حدیثی داشته باشد فی مهانه یعنی نماز کاین مسافات ندارد با آنچه می آید در حدیث اول باب ضمیر زیرا که تمام جمله جواز علی برای صاحبان حذر و تطیب قلوب است از جمله حدیث **چهارم** **عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِكُلِّ صَلَاةٍ وَقْتَانِ وَأَوَّلُ الْوَقْتِ أَفْضَلُهَا **شرح**** این ظاهر است از شرح حدیث سابق **پنجم** **عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَصْلَحَتِ اللَّهُ وَقْتُ كُلِّ صَلَاةٍ أَوَّلُ الْوَقْتِ أَفْضَلُ وَأَوْسَطُهُ أَوْ خَيْرُهُ فَقَالَ لَقَدْ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَجِبُ مِنَ الْخَيْرِ مَا يَجْعَلُ **شرح**** وقت کل صلوة عبارتست از اول و بنحو دو وقت که میان شده در شرح عنوان این الوقت از قبیل وضع ظاهر در موضع ضمیر است **ششم** **عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِكُلِّ صَلَاةٍ وَقْتَانِ وَأَوَّلُ الْوَقْتِ أَفْضَلُهَا **شرح**** این با **عینی** روایتست از امام جعفر صادق علیه السلام گفت بدستنی زیادتی نفع نماز در وقت اول بر نفع نماز در وقت دوم مانند زیادتی نفع آخرت است **هفتم** **عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِكُلِّ صَلَاةٍ وَقْتَانِ وَأَوَّلُ الْوَقْتِ أَفْضَلُهَا **شرح**** گفت امام جعفر صادق علیه السلام گفت بدستنی خیر للرجل من ولدیه و ماله **شرح** گفت امام جعفر صادق علیه السلام گفت بدستنی زیادتی

نفع نماز در وقت اول که مذکور شد در شرح عنوان این باب بر نفع نماز در وقت دوم که آن نیز مذکور شد
 بهترین برای مردان و زنان او و اول **مصلحت** قال ابو جعفر علیه السلام **عَلِمْنَا أَنَّ اَوَّلَ وَقْتِ**
اَبَدًا اَفْضَلَ لِحُجْلِ الْحَبِيبِ مَا اسْتَلَمَتْ وَاحْتَبَّ اِلَى الْعَمَالِ اِلَى اللّٰهِ حَرَّوَجَلْنَا اَوَّلَ اَمْرٍ
عَلَيْهِ وَانْ هَلْ شَرَحَ مراد با لوقه وقت اول از دو وقت است که مذکور شد در شرح عنوان این باب
یعنی گفت امام محمد باقر علیه السلام در کمال اول وقت مقرر نماز همیشه بهترین است پس حیل کن عمل خیر چند
 دست در قدرت داشته باشی و محبوبتر عملهای خیر سوی الله عزوجل عملی است که مازوست کند
 سزده بر آن هر چند که کم باشد مراد اینست که عمل آسان ستم بهتر است از عمل مشکل منقطع چنانچه مذکور
 در شرح حدیث هفتم مابعد **مصلحت** قال علی بن الحسین صلوات الله علیه
مِنْ اَتَمَّ بِمَوَاقِيتِ الصَّلٰوةِ لَمْ يَتَّكِلْ لِدَاةِ الدُّنْيَا شرح گفت امام زین العابدین صلوات
 علیه بر کسی بهم رسانید در محافظت اوقات فضیلت نماز کامل همیشه دلزدت و نیاز با نیچی که در وقت
 حضور وقت فضیلت نماز هیچ لذتی را از دنیا لذت عمده نمیشود بلکه لذت عمده او منحصر میشود در وقت
 نماز **باب نهم اصل باب وقت الظهر و العصر شرح** این باب بیان وقت نماز ظهر و عصر
 در این باب است حدیث **اول** عن یزید بن حلیفه قال قلت لابی عبد الله
عَلَيْهِ السَّلَامُ اِنْ عَرِبْتُ حَظْلَةً اَنَا مَا عَمَلْتُ بِوَقْتِهَا قَالَ اَوْعَدِ اللّٰهَ عَلَيْهِ السَّلَامُ
اِذَا لَا يَكْذِبُ عَلَيَّ قُلْتُ وَكَوْنَتْ قُلْتُ اِنَّ اَوَّلَ صَلٰوةٍ اَقْرَبَهَا اللّٰهُ عَلَيَّ
صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَاَلَا الظُّهْرُ وَهُوَ قَوْلُ اللّٰهِ عَزَّوَجَلَّ اِنَّ اَوَّلَ الصَّلٰوةِ لِدَاوُلِ التَّمَسِّ
فَاِذَا زَالَتِ التَّمَسُّ لَمْ يَمْنَعَكَ اِلَّا سَجْدَتُكَ ثُمَّ لَا تَزَالُ فِي وَقْتِهَا اِلَّا اَنْ يَصِيْرَ
الظَّلُّ قَامَةً وَهُوَ خَيْرُ الْوَقْتِ فَاِذَا اَصْبَحَ الظَّلُّ قَامَةً دَخَلَ وَقْتُ الْعَصْرِ
فَلَمْ تَزَلْ فِي وَقْتِ الْعَصْرِ حَتَّى يَصِيْرَ الظَّلُّ قَامِيْنَ وَذَلِكَ الْمَسَاءُ فَقَالَ صَدَقَ
 باره وقت برای تعیین است و تنوین وقت برای تعطیمت و مراد وقت فضیلت است اذا
 کبره و فتح ذال باللفظ و تنوین طرف زمانست و فتح برای التقاء ساکنین است و تنوین
 عوض مضاف الیهاست بقدر مراد انام عنی بوقت السجود نعم سین ینقطع و سکون بناء
 و حاد ینقطع و تاء دو نقطه در بالا نمازنا فلوم اذ قامت مقدار سناخص است و صبر و
 ظل بقدر قامت عمارت است از گذشتن ربع روز بعد از زوال زیرا که علامت تقریبی عاقبت
 آن در موضع دروزی که گفته است الراس که در اینست که سایه سناخص بعد از زوال الظهیر

شاخص

شاخص شود در هر آن موضع و روز اینست که سایه سناخص زیاد شود بر آنچه در وقت اول
 باقی مانده و آن زیادتی بقدر سناخص شود و بر انقباض است صبر و در ظل بقدر دو قامت
 مراد سواى ظل زوالست چنانچه تحقیق میشود در شرح حدیث هفتم این باب **یعنی** یزید
 از زین العابدین حلیه گفت که گفت امام محمد صادق علیه السلام که درستی که عمر بن حفصه داد ما را از
 جانب تو و وقتی برای فضیلت نماز است که گفت امام محمد صادق علیه السلام در این هنگام در وقت
 بر ما گفت که عمر بن حفصه مذکور کرد که ایضا که گفتی درستی که اول در فضل نمازی که واجب لازم کرد
 الله تعالی بر پیغمبرش صلی الله علیه و آله نماز ظهر است و آن مادل قول الله عزوجل است در سوره
 بنی اسرائیل **اِنَّ اَوَّلَ الصَّلٰوةِ لِدَاوُلِ التَّمَسِّ** چنانچه مذکور شد در شرح حدیث اول باب نهم
 چون زوال آفتاب شد مانع نمیشود از کار کردن نماز ظهر بعنوان فضیلت کبریا فلانکه گفت
 رکعت بعد از آن همیشه در وقت فضیلت نماز ظهری تا آنکه شود سایه سناخص بقدر سناخص
 و آن آخر وقت فضیلت نماز ظهر است پس چون کرد سایه بر بقدر سناخص داخل شد در وقت
 عصر پس همیشه در وقت فضیلت عصری تا آنکه در سایه سناخص در بر سناخص و آن یعنی آن
 که آخر روز است یا یعنی که تا نماز آن وقت که در وقت است امام گفت که عمر بن حفصه راست
 گفت **وومصل** عن ابی عبد الله علیه السلام قال اذا زالت التمس و دخلت
الظهر الا ان بین یدیمنا سبعة و ذلك الیست ان شئت طولت و ان شئت
قصرت شرح روایت از امام محمد صادق علیه السلام گفت چون زوال آفتاب شود
 داخل میشود وقت فضیلت نماز ظهر که اگر پیش از نماز ظهر نماز است و ختم کار کرد
 نماز عصری است اگر خواهی دراز میکنی و اگر خواهی کوتاه میکنی مراد اینست که افضل اوقات
 نماز ظهر اول وقت زوالست مگر برای کسی که نماز کرده باشد زیرا که افضل برای او تقدم نماز
 بر آنست خواه نماز کوتاه و خواه دراز باشد تا نماز ظهر از قدر قامت نشود چنانچه ظاهر
 حدیث اول این باب است **سیدمصل** عن ذریع الحارثی قال قلت لابی عبد الله
عَلَيْهِ السَّلَامُ مَتَى اَصِلِي الظُّهْرَ فَقَالَ صِلِ الزَّوَالَ كَمَا يَبِيْنُهُ ثُمَّ صِلِ الظُّهْرَ ثُمَّ صِلِ
سَجْدَتِكَ طَالَتْ اَوْ قَصُرَتْ ثُمَّ صِلِ الْعَصْرَ شرح این سوال از وقت فضیلت نماز
 ظهر است و سنی بر تو همی است که ناشی میشود از آنچه می آید در حدیث اول باب نهم سناخص صلی
 علیه و آله که در کجا چهاره قبل ان یطل قائمه دکان اذ کان النخی ذراعاً و هو قدر عرض صلی

بعض باران ماسیکاروند نماز عصر و بعض باران ماسیکاروند نماز ظهر پس امام گفت من امر کردم
 این نمازین اختلاف بحسب پریشان این اگر اتفاق مسیکردند بر اینکه نماز مسیکاروند در وقت
 شاخته میشد پس مخالفان بر حلق ایشان مجبوسیدند **بمعنی** **پس** عن ابی عبد الله
 عَلِيٍّ السَّكَنِيُّ قَالَ سَأَلْتُهُ عَمَّا جَاءَ فِي الْحَدِيثِ أَنَّ صَلَاةَ الظُّهْرِ إِذَا كَانَتْ التَّمَسُّ
 ثَابِتَةً وَقَامَتَيْنِ وَذَوَالِهَا وَذَوَالِ عَيْنٍ وَقَدْ سَأَلْتُهُ مِنْ هَذَا وَمِنْ هَذَا
 ان بفتح حمزة و سکون نون مسخره است زیرا که جلد فی الحدیث متضمن معنی قولت صلوات
 امر با تعصبت و صیغہ امر ایجاب معنی با احتیاط است برای دفع آنچه توهم میشود از بعض اخبار
 مثل حدیث اول این باب و آن دو چیز است اول اینکه تأخیر نماز ظهر تا انکه سایه شاخص دور بر
 آن شود حرام باشد بنا بر توهم اینکه نماز عصر در آن وقت قصاص میشود چه جای نماز ظهر دوم اینکه
 تأخیر نماز ظهر تا انکه سایه شاخص یک برابر شاخص شود حرام است و در این حدیث دفع توهم
 دوم مقدم شده بر دفع توهم اول برای اینکه مقتضای ترقی در دفع دو چیز حکم مقتضای
 ترقی در اثبات آنها میباشد و این دفع توهم برای تحقیق نیست که نماز ظهر در وقت اول
 در مثال حدیث اول این باب است بیان آخر وقت اول است تا آخر وقت آن مطلقا
 و در بعض نسخ بجای صلی علیه و آله و سلم با تعصبت و حاصل هر دو یکیت و در حدیث
 اشارت است باینکه تأخیر نماز عصر در وقت دو برابر شدن سایه شاخص جایز نیست موافق
 آنچه گذشت در کتاب الجبض در حدیث اول باب سائز و هم که باب المراهه تجبض یعنی در وقت
 وقت الصلوة تا آخر است که اذرات الظهور بعد بامیضی من زوال الشمس اذ اتجه اقدام فلا
 الا العصر لان وقت الظهور دخل علیها و هی فی الدم و خرج عنها الوقت و هی فی الدم فلم
 علیها ان تصلى الظهر و در شرح آن گفته که مراد صورتیست که شاخص بقدر ذراع باشد
 و چهار قدم آدمی از ذراع بیشتر بقدر دو وسیع ذراع زیرا که چهار ذراع هفت قدم
 که موافق قدر آدمی است پس قدر آن دو وسیع ذراع وقت صلیق ظهر است **پس** چون
 استوای خلقت مختلف میشود با اختلاف مصححها در زمانها پس منافات نیست
 میان انبساط جمع میان این دو حدیث و اینکه ذراع آدم و حوا بقدر دو وسیع قامت
 بوده چنانچه مذکور است در کتاب الروضه بعد از حدیث القیاب که سالت اباعبد الله
 علیه السلام کم کان طول آدم علیه السلام حین یبسطه الى الارض و کم کان طول حوا قال و جذا

صلوات

فی کتاب

فی کتاب علی بن ابی طالب صلوات الله علیه ان الله عز وجل لا یبسط آدم و ذریعته علیها اسلم الى الارض
 كانت رجلا من الصفا و راسه دون اقص السماء و انما سکت الى الله عز وجل بالیصید من حر الشمس فادی الله
 عز وجل الى حیرت علی علیه السلام آدم قد سکت بالیصید من حر الشمس فافترغ غمرا و صیر طول سبعین ذراعا
 بذراعه و افترغ غمرا فبصر طول ثمانه و ثمانین ذراعا بذراعیها بیان این اگر مراد الصفا عما ارتست از ذرات
 کوه ابو قیس در جانب صفا و باقی الهاء کما را سالت که متصل میباشد بر کوه ابو قیس برای کما
 در کماست پس طول آدم پیش از غمرا نزدیک بوده بمقدار ارتفاع کوه ابو قیس پس در پنج بر سائز یکجه
 و هیئت و قیاب میبوده خواهد در وقت حوا سیدت خواهد در غیر آن پس از کمری آفتاب و حرارت هوا
 که از راه مسیکاروند و سبعین بضم سین و فتح عین و سکون نون هفتاد و شش است و ذراعا عطف بیان
 یا بدل سبعین است و صیغه بذراعه راجع بآدم است و مراد ذراع ابو قیس از غمراست و جمیع ضم جاء
 و سکون و ضم هم و صیغه راجع بآدم است و ثمانین بضم ناء و سکون لام و فتح ناء دوم و سکون نون ثانیه
 ثمانت و معطوفت بر حرف عطف الثمانین ذراعا عطف بیان یا بدل مجموع ثمان و ثمانین
 و مراد بذراعه همان ذراع حوا پیش از غمراست معنی نماند که اگر سبعین بفتح سین و سکون عین و فتح نون
 هفتاد باشد لازم می آید که دست آدم بجای نرسد و اگر هفتاد بفتح ناء و قیاب معنی پنج باشد
 و ثمانین بفتح ناء و فتح لام و الف کسر ناء و فتح نون معنی بی باشد لازم می آید که قامت حوا ضعف
 قامت آدم باشد بلکه کمتر از نصف قامت آدم باشد بنا بر اینکه قامت زن در اصل کمتر باشد
 از قامت مرد پس ارتفاع ایشان از یکدیگر باینکه شکلت قامت با قاف و الف و تخفیف هم
 در اصل صدر رسول العین و او بی باب نظارت بمعنی ایستادن و متمایل میشود و در مقداری
 که چیزی بر زبان شدن یا در کم شدن یا در اصل خلقت بان مقدار رسیده با او استاده باشد
 یا معنی که بخانه مذکور شده باشد از آن سلقه شاخص که ایجاب مراد است و مثل قد سائز شاخص وقت
 زوال روزی که تکلف در نیت و مثل قدر آدمی که بس کمال مؤخر رسیده باشد الذراع که در آن نقطه
 میان رنج و سرگشت میباشد دست القدم بفتح قاف و فتح و ال بیقسط مقداری که از پشت تا
 سرگشت شست است و وسیع شاخص و اول مراد است ایجاب و در حدیثی که منقول شد از کتاب
 الجبض من درمن هند الکبیر هم و سکون نون است و برای ابتدا است و ش را لیه یا سایر شاخص
 در وقت نزول است و مقصود از ذکر این لفظ افاده نیست کلین صواب برای بیان زمان اجابت
 نماز ظهر است و درین زمان آن از او چیزی که عرض آن زمان یا در بر میل کلی است و شاخص در وقت

زوال التمسیر سیاره و آن سیاره روزی زیاد یا کم میشود و چون دخول من ابتداء نیز خارج میشود از ملاحظه آن
پس از این کلام میان جوار تا جوار ظاهرست تا وقتی که سیاره خاص زیاد شود و بقدر مجموع یک
از سیاره زوال و از قامت با قاسمین شود خواه است ای زیادتی ازین سیاره وقت زوال باشد
مثل سیاره وقت زوال روزی که قنات در اول سرطان باشد و آن سیاره در کمال کوتاهی است و خواه
ابتدای زیادتی از سیاره زوال وقتی دیگر باشد مثل سیاره وقت زوال روزی که قنات در اول
جدی باشد و آن سیاره در کمال درازست و میتواند بود که مثل الیه در شخص آدمی باشد و مقصود از
کتاب این لفظ اینست که لازم نیست که در آن یا قدم آزادی ستوی الخلق باشد زیرا که هر شخص جز
خود یا قدم خود در آن نمیکنند و کلام سابق که می آید بر همین بر توهم نیست که هر دو اصل برای وجوب باشد
و این فقره برای بیان اول وقت مازظهر باشد و در اوقات قدوسی با و البته سائر الیه در
شخص آدمی باشد و ایضا منی بر خط را ولایت در زیاد کردن و او در ذرا عاخواه در نصب آن نصب
مسطح آن نیز حلق کرده باشد چنانچه می آید و جواب امام و خواه مکره باشد فرق نیست که بطلان توهم
بنا بر احتمال اول بر توهم میشود و از احتمال دوم نیز که در عطف کاهی مقدر سیاره در کلام **سین** بر توهم
از امام جعفر صادق علیه السلام را وی گفت پرسیدم در آنرا آنچه آمده در نقل از امام سابق که
کبار مازظهر را چون با سیاره خاص کفایت و دو قامت و یک ذراع و دو قامت و یک قدم
قدم خواه ازین و خواه از این **سین** قمتی هند و کفایت هذا و قد يكون الظل في بعض
الأوقات ينصف قديم **سین** این کلام سائلت و منی بر توهم نیست که مقصود امام سابق
بیان اول وقت مازظهرست در جایی که سیاره خاص در وقت زوال عدم میشود و میان آنست
چون شخص موافق قامت آدمی باشد که آن سیاره بقدره و قامت آدمی میشود و احوال آن
بقدر که قدم میشود و باقی برای بیان بعضی اوساط است و این توهم منی بر توهم نیست که مراد
بالشمس اینجا قامت ظل الشمس باشد یعنی مقداری که سیاره خاص که بقدر آدمی باشد در یکی
از آن بجای مکره باشد در روزی که مکلف در است و ایضا منی بر خط را ولایت که مذکور شد
فادر قمتی برای بیان کیفیت سواست و در وقت موال بنوده سائر الیه در مصدر رکاب است
اذا كانت الشمس مستویا برای انکار اینست که در مدینه و عراق قامت سیاره آدمی در زیاد
بجای رسد که در وقت زوال بمقدار دو قامت آدمی شود و برای انکار اینست که در مدینه از
بنا ممکن باشد که سیاره زوال این درازی و باین کوتاهی شود و کیفی در برای استبعاد اینست

که در مدینه

که در مدینه و حوالی آن قامت سیاره آدمی در کم شدن بجای زیاد کند و او در وقت موال حالیه است
و متعلق با سبقتا و دوم است **سین** باین روش سوال کردم که کسی میسازد ساقی منقول شده و کجاست
میسازد این و حال که گاهی میسازد سیاره قامت آدمی در وقت زوال در بعضی قسمای سال بقدر
نصف قدم **اصل** قال و انما قال الظل ظل فامة و لم يقبل فامة الظل و ذلك ان
ظل الفامة يختلف مائة يكثرو مائة و يقل و الفامة فامة ابدا لا يختلف **سین**
انما قال معنى انما اراد بقوله الشمس است الظل من فوخت اجنوا ان حکایت زیرا که آن معنی الشمس است
که در حدیث امام سابقت ظل قد مد بیل یا عطف میان الظل است و مراد عامر قامت است
و ایضا لا میباید و لم یقبل معنی ولم یقبل الشمس است قامت الظل نیز فوخت اجنوا ان
و ایضا لا میباید و ذلك ان تا آخر بیان دلیل اراده اول و عدم اراده ثانی است ان یفصح
و ثانی بدون تقدیر لان است ایضا ذکر ظل العامر لا میباید و مراد بالعامر شخص است
ایضا عبارت از حرکت در مقدار است و چون خطره در حرکت محالست متحرک در مقدار بر مقدار
از مقدار و اوساط میرسد البته در دیگر دورة العقل استیفاءست برای بیان اختلاف مراد اینست
که در هر روز زیاد شدن بتدریج و هم کم شدن بتدریج هم میرسد بقدر زیاد شدن بر کم شدن
با وجود آنکه در دو مقامست بر اول بحسب زمان با همت باره تمام با ولست زیرا که منظور درین صحبت
سیاره از زوال است الف لام العامر برای عهد خارجیتست و مراد قامت الظل است قامت باره
باینست که در هر روزی کیفی قامت ظلتست که در وقت زوال است و چنان نیست اصلا لا یختلف
استارت با نیست که در عرض سال نیز اختلاف منی حرکت ندارد اگر چه بتدل افراد در وقت
که در عرض سال با هیچکدام ازین مقدارها که مذکورست موافق نشدند چه جای اگر امام و چه جای
و حال که لفظ اذا كانت الشمس تا آخر دلالت میکند بر اینکه هر روز شمس کمتر ازین مقدار میسازد
و باین مقدار میسازد و جدا در یکدیگر نمی آید که با برین تقریر و لا یختلف او او بهتر میسازد و ساقی که او
نم که با آن افتاده باشد و الله اعلم **سین** امام گفت که در این حدیثست که امامی که آن حدیث از منقولست
اراده کرد بلفظ الشمس سیاره را که سیاره خاص است که آدمی نصب میکند از برای معرفت وقت و آنرا
مکره قدسیه وقت زوال را در آنچه گفته بلیل اینست که سیاره خاص هر روز متحرک میشود و بیان اینست
و بعضی روز زیاد میشود و بتدریج و در بعضی روز کم میشود و بتدریج و قدسیه زوال همان قدسیه است
هر روز در متحرک میشود و در عرض سال نیز حاصل اینست که لفظ اذا كانت الشمس تا آخر دلالت میکند

برای یک شمس در هر روز که ازین مقدار باشد و باین مقدار تا می رسد و بجا در یک سینه و چون این دلیل منضم
 شود با آنچه سائل تر شمس بآن شده که در میان صابط وقت حواله بامی که در کتابم بلکه در هیچ کس
 از ایام واقع نمیشود معقول نیست پس کمال وضوح بهم می رسد اما یکسان صابط برای بیان اوقات
 نزول نیست اصل شمس قال ذراع و ذراعان و قدّم و قدّ مسان فصلا ذراع و ذراعان
 تفسیر القامیه و القامتین شرح ذراع مرفوع و نیز مستندای مجذوفت بقدر تمام ذراع
 مرفوع و معطوف بر ذراع است بعطف اسباب و قدم مرفوع و معطوف بر ذراع است بعطف لغز
 و قدمان مرفوع و معطوف بر ذراعان است بعطف لغز یا معطوف بر قدم است بعطف اسباب
 و این اشارت است باینکه در نقل از امام سابق را وی خطا کرده است در اینکه او را زیاد کرده است در
 ذراعا و در یکسایم چهار لفظ را منصوب فعل کرده است قادر فصلا برای تفریحت و تفسیر
 بذراع برای سهولت زیرا که اگر شاخص بقدر قامت آدمی باشد مسطح گردن زمین آن برای معرفت
 نسبت ظل شاخص چهار برابر است که شاخص بقدر ذراع باشد و اینچون شاخص آدمی بقدر
 ذراع خودش باشد بدون سایه آن بذراع خودش برای معرفت نسبت سایه است بخلاف
 شاخص بقدر قامت خودش باشد و بعضی بر اینست که شیخ طوسی رحمه الله روایت کرده در
 تندیب در باب اوقات الصلوة و علامه کلینی بنا اول قال ابو عبد الله علیه السلام فی القامه و القامتین
 الذراع و الذراعین فی کتاب علی علیه السلام دوم معتمد با عبد الله علیه السلام ليقول القامه سی الذراع
 سیوم عن ابی عبد الله علیه السلام قال ابو بصیر القامه قال فقال ذراع ان قام رجل رسول الله صلی
 علیه و آله کانت ذراعا یعنی بعد از آن امام سابق گفت ذراع و ذراعان و قدم و قدمان بی و او
 در اول و بعد از آن رخص تا خبر متذری مخدوف باشد بقدر ذراع و ذراعان پس کرد ذراع
 و ذراعان تفسیر قامه و قامتین **صل** فی الزمان التي هي يكون فيها الظل قائمه
 و داها و ظل القامتین ذراعین شرح این فقره اشارت است باینکه قامه و قامتین دو
 دارد و هر یکی مقتضای زمانیت نیز است باینکه چیزی در مثال استه باشد که هر کدام توضیح آن چیز
 کند و هر کدام اوضح از دیگری باشد با عبارات صحیحی و زمانی اول ذراع و ذراعان چنانچه در
 زمان رسول الله صلی الله علیه و آله عادت بوده زیرا که قامت رحال او که در سفر امتحان سایه
 بآن میگردید بقدر یک ذراع بوده چنانچه مذکور شد دوم قدم و قدمان و آن در زمانیت که برای
 کار قامت شاخص را بقدر یک قدم عادت کنند پس میگردد قدم و قدمان تفسیر قامت و

ظل قائمه ذراعا
 و طاق قامتین در

دران زمان که یکسایه زیاد شاخص قامت و قدم میشود و سایر زیاد دیگر شاخص دو قامت و وقت
 میشود و چون بصیغه مضارع معلوم غایب باب لغز افعال ناقصه است الظل مرفوع و هم اکنون
 قامه منصوب و خبر اکنون است ذراع خبر دوم اکنون است اضافه در ظل القامتین میسایه است
 و ظل مرفوع و معطوف بر الظل است ذراعین منصوب و معطوف بر ذراع یا قائم است ظاهر است
 که در اینجا اگر کاتبان کافی غلطی شده باشد و الف لام الظل الف لام القامتین از زیادتی
 کاتبان باشد و ظل در اول و دوم با تونین باشد و با سایر ظاهر شرح میگویم یعنی این تفسیر در زمان
 که میشود دران زمان که زیاد شاخص بقدر یک قامت شاخص و بقدر یک ذراع و سایر زیاد
 شاخص بقدر دو قامت شاخص و بقدر دو ذراع **صل** فیکون ظل القامه و القامتین
 و الذراع و الذراعین مستقیقین فی کل زمان معرفین مستقرک لحد هما بالان
 مسدداً ایبه شرح قادر فیکون برای تفریحت کیون بصیغه مضارع غایب معلوم باب لغز
 ناقصه است ظل مرفوع و اسم کیون است اضافه در ظل القامتین است و الذراع بتجریه و ظل
 الذراع است و اضافه در اینجا نیز سایه است مستقیقین خبر کیون است و تمثیل با جباریت که یکی
 القامه و القامتین است و دیگری ظل الذراع و الذراعین است و در کلام لف و نشر است
 پس مراد اینست که قامت موافق ذراع است و دو قامت موافق دو ذراع است فی کل معلق
 بمستقیقین است و کل زمان چهار است از زمان سفر و حضر و زمان جمیع اسباب فقر
 و زمان بودن آفتاب در بروج شمالیه و بودن آن در بروج جنوبیه و زمان بودن مکلف در
 که عرض بسیار دارد و بودن او در بدی که عرض بسیار ندارد و مانند آنهارا که هر چه زمانی
 که در آنجا که بان امتحان سایه کند حاضر باشد نزد مکلف تمام الاحصای که در وقت خاص بقدر
 یک ذراع باشد امتحان ظل آن بسیار آسان است و بر اینقیاس است اگر شاخص بقدر
 یک قدم باشد معرونین دوم خبر کیون است مفعول بصیغه اسم مفعول باب تفعیل خبر بیوم
 کیون است مسدود بصیغه اسم مفعول باب تفعیل خبر چهارم کیون است استدرت
 کردن کج و مراد اینجا آسان کردن مشکل است و اشارت است با آنچه گفتیم در اینجا و در وقت
 بذراع و شرح فضا ذراع و ذراعان تفسیر القامه و القامتین یعنی پس باشد ظل که
 قامه و قامتین است و ظل که ذراع و ذراعین است موافق یکدیگر در هر زمانی است
 تفسیر کرده شده یکی از آنها بیکر است کرده است بدان دیگر **صل** فاذا كان الزمان

کیون عینه ظل القامه ذرا کان الوقت ذرا من ظل القامه وکانت القامه ذرا
 من الظل واذ کان ظل القامه اقلو اکثر کان الوقت مخصوصا بالذراع والذراعین
شرح این فقرات جواب قول سائلست که وکیف هنذا و قد يكون الظل في بعض الاوقات نصف
 قدم بیان میکند آن نصف قدم و امثال ان از ظل زوال در محل هر قامت و قامتین نیست بلکه
 مبدأ و خارج از مساوات فادر فاذا کان برای سائلست و کان از احوال ان فصلت الزمان مرفوع
 و اسم کان است کیون بصیغه مضارع غایب معلوم باب نطر است و جمله خبر کان است لفظ القامه
 درین فقرات چهار جا مذکور است در اول در اول دوم و چهارم سائلست که بقدریکه در اول است
 و در احوال در سیوم قاسمی است که در کلام امام سابق مذکور است پس الضلام در سیوم برای فهمیدن
 کان الوقت جزای اذ است و کان از احوال ان فصلت الوقت بر دو جا بفتح و او و سکون قاف
 و تاء و دو نقطه در بالا است و عبارتست از مبدأ زمان ادرای نماز ظهر و مصافحه و وقت تقییر ظل اول
 و در اول وقت زوال است که تقییر از آن مبداء شد و من هنذا بر احوال اول من در من ظل القامه
 بتیضیه است و او در و کانست حافظه است و کان از احوال ان فصلت من در من الظل بتیضیه است
 کان در و اذ کان از احوال ان فصلت ظل مرفوع و اسم کان است اقل منصوب و خبر کان است
 و در احوال من الذراع است و در اول که اکثر من الذراع است کان در کان الوقت از احوال ان فصلت
 و جمله جزای اذ است المحصور بحرفه منقطه و صا و منقطه و صا منقطه بصیغه اسم مفعول باب نطر است
 کرده شده الضلام الذراع و الذراعین برای فهمیدن چیست و اشارتست باینچه در کلام امام سابق
یسنی بیان آنچه مذکور است را نیست که چون باشد زمان باید زشت که شود در آن زمان سائر سائلست
 در وقت زوال یکذراع و کمتر از آن نشود و میشود سائر وقت زوال یکذراع از جمله سائر سائلست
 و میشود قامت که در کلام امام سابق است یکذراع از جمله سائر سائلست با معنی که زمان فضیلت
 نماز ظهر تا زمان نیست که در آن زمان سائر سائلست دو ذراع میشود و یکی سائر وقت زوال و دیگری
 سائر زاید و چون شود سائر سائلست در آن زمان در وقت زوال کمتر از یکذراع یا بیشتر از یکذراع
 میشود و سائر وقت زوال هر چه است احاطه کرده شده یکذراع و دو ذراع یا بیشتر که سائر وقت
 در میان اصل سائلست و میان یکذراع و دو ذراع میشود و خواه آن سائر وقت زوال بقدر
 نصف قدم یا خواه بیشتر و خواه کمتر **جمل** فصل فی تقییر القامه و القامتین و القامه
 والذراعین **شرح** فابرای تفریغ بر افکاره استبعاد سائل و درود عرض بر حدیث منقول

از امام سابق بنابر فهمیده او و استعاده و رود و قراض بران بنا بر تقریر امام علیه السلام پس بر این که گفتیم
 تفسیر قامه و قامتین و ذراعین است که مذکور است در حدیث منقول از امام سابق مخفی نماید
 احتیاج با یکدیگر است خاص یکذراع یا یک قدم ادرای باشد در صورتیست که سائل خاص بر زمین باشد
 زیرا که در این صورت بخطوط ضبط اوقات نمیتوان کرد چه خطوط هر سو بر زمین باقی بماند غالباً
 پس در صورتی که بر تخت باشد و کعبه کبر از قدم آدمی میتوان کرد زیرا که خطوط تحت بار کعبه از خطوط
 زمین بسیار باقی بماند **پانزدهم** سائلست که اگر سائل سائر سائلست در وقت
اول ابتدای وقت نماز ظهر درین وقت رسیدن مرکز آفتاب نصف النهار در فوق الارض است
دوم انتهای وقت ادرای نماز ظهر و آن وقت زیاد شدن سائر سائلست بر سائر وقت
 زوال بقدریکه قدم و سیریل قدم چنانچه می آید در امثال حدیث اول باب یازدهم در اول قدم سبع
 سائلست **سیوم** و چهارم انتهای وقت فضیلت ظهر و ابتدای وقت فضیلت عصر و آن
 وقت زیاد شدن سائر سائلست بر سائر وقت زیاد شدن سائر سائلست بر سائر وقت
 اول این باب **پنجم** انتهای وقت ادرای نماز عصر و آن وقت زیاد شدن سائر سائلست
 بر سائر وقت زوال بقدریکه قدم و نصف قدم چنانچه می آید نیز در امثال حدیث اول باب یازدهم
ششم انتهای وقت فضیلت عصر و آن وقت زیاد شدن سائر سائلست بر سائر وقت
 زوال بقدریکه چهارده قدم چنانچه گذشت نیز در حدیث اول این باب **هفتم** انتهای وقت ادرای
 و آن وقت زیاد شدن سائر سائلست بر سائر وقت زوال بقدریکه نوزده قدم چنانچه
 گذشت در کتاب الحیض در حدیث اول است نوزدهم و سائر طرق برای ضبط این اوقات در
 ایام سال در جمیع اقالیم سبب است که صفی الزینجی یاس با مانند احوال لانی ساخته شود بهر
 کوه باشد مثل لانی که مذکور است در آن زمان سطره مینامند و باید که دو سطح فوقانی و تحتانی آن
 مستوی و متوازی باشد و دو سطح در وسط و در پایین آن نیز مستوی و متوازی باشد و هر یک سائر سطح
 از خود شش قرار دهند مانند دست شش و باید که برای آن صفی علفانی الزینجی یاس با مانند آنها
 ساخته شود بهر سطحی که خواهند و باید که جوان زیاد و قدری برسانت که صفی در آن رود و بر
 آید و چهار سطح آنست که دو در فوق است و دو در تحت مستوی و متوازی باشد و چهار سطح در
 آن نیز مستوی و متوازی باشد و اگر در خلاف کعبه سطح فوقانی کنند و دو سائر سطح یاس با مانند
 آنها که هر کدام محیط بصفتی اولی باشد بران قرار دهند یکی در مبدأ و دیگری در انتها ساخته شود و باید که صفی در

از برج یاس یا مانند آنها ساخته شود و برای هر یک شش باشد و عرض آن مساوی عرض خلاف باشد
و طول آن بقدری باشد که چون از سوراخ کنند و دست صفا اولی را در آن فرودند و محکم کنند سایر
آن در وقت سقیم در روزی که آفتاب در اول جمادی یا در پنج اقلیم بیرون نیفتد بعد از عملی که مذکور شد
از صفا اولی و ناز خلافتش و چون سایر در وقت زوال در اول جمادی در سمتی اقلیم سقیم که در شش
بجاء و سر در جاست تزه و زور زیا و بری و یک قدم و نصف قدم نیست پس بهتر است که ارتفاع شش
از صفا اولی بقدر شش طول صفا اولی باشد و باید که دو سطح دو پهلوئی آن صفا مستوی و متوازی باشد
و مسامت دو سطح بیرونی دو پهلوئی خلاف و سطح با این آن مستوی و مسامت سطح بیرونی در شش
خلاف باشد و سطح بالای آن مستوی و متوازی سطح با این آن باشد و اگر دو سطح بیرونی و درونی
و متوازی باشد بهتر و باید که بر عرض سطح فوقانی خلاف پنج خط مستقیم متوازی کشند که دوری
خط اول از سبب سطح بیرونی فوقانی خلاف بقدر یک قدم و سه ربع قدم شش باشد بعد از وضع قدر
خلاف از شش در دوری خط دوم از آن سبب و قدر هفت قدم شش باشد بعد از وضع قدر سطحی
خلاف از شش در دوری خط سیوم از آن سبب بقدر هفت قدم و نصف قدم شش باشد بعد از وضع
قدر سطحی خلاف از شش در دوری خط چهارم از آن سبب بقدر چهارده قدم شش باشد بعد از وضع
قدر سطحی خلاف از شش در دوری خط پنجم از آن سبب بقدر شش تزه قدم شش باشد بعد از
وضع قدر سطحی خلاف از شش در دوری خط ششم از آن سبب بقدر شش تزه قدم شش باشد بعد از
گذاردن بالکلی که آنرا قطب نامند و میسازند و مانند آن در زمینی که مستوی باشد و چون سایر شش
موافق طول خلاف فته و مخالف میسازند و همانند شش باشد اصلا اول وقت ظهر است پس یک صفا
اولی را از خلاف بیرون آورند بقدری که سایر سر شش صفا بر سبب سطح فوقانی بیرونی خلاف فته
باین معنی که سطحی خلاف را نیز که دو آن مواضع را از صفا اولی نشان کنند بعد از همانند آن تا اگر شش
یا پس رود بان علامت دانند که یکی بود یا بر جای که دارند و چون آفتاب کرده ان المراقب در آن
که در آن پس چون سایر سر شش خط اول رسد انتهائی وقت ادای ناطقه است و بر شش
تحصیل اوقات نماید و برای احتیاط واقع شدن در موضع کتو بر زمین مکن شش
منگ که هستان سطح تخت را مستوی کنند و سر ایشان مستوی بران تعبیر کنند مانند کعبه
و سران ایشان را اگر کرده حلقه بران قرار دهند و آنرا با خود دارند که در وقت حاجت بر جای آورند
و این آلت را بران گذارند و استنباط اوقات نمایند **در ششم فصل** سخن شیخ بن عبد الملک

قال

قال اذا صليت الظهر وقد دخل وقت العصر الا ان بين يديها استسحاة فذلك عليك
ان شئت طوالت وان شئت قصرت **شرح** مع از روایان امام جعفر صادق علیه السلام
و کاهی از امام عیاقب و امام موسی کاظم علیهما السلام نیز روایت کرده و این کلام را در کتاب خود که
از امام منقولست ذکر کرده و مضمونش موافق است با آنچه می آید در حدیث آخرب آمده
چنانچه اصلیت الظهر است راست میطلان مذمب شافی که میگوید که اگر کسی جمع کند میان ظهر
و عصر در وقت عصر تقدیم میکند عصر را بر ظهر فقد دخل وقت العصر منافات ندارد باید
افضل تا عصر تا اول ربع چهارم روز باشد **بیست و نهم** روایت از شیخ بن عبد الملک گفت
چون کراری فرض ظهر را بعد از زوال پس تحقیق داخل میشود وقت فرضه عصر بقدر است
که پیش از فرضه عصر نافه بنت رکعت است پس احتیاط آن نافه با است اگر خواهی
میکنی و اگر خواهی کوتاه میکنی **باب ششم فصل باب وقت المغرب و استسحاة** **شرح**
العشاء که صحن بیقسطه و ششین با نقطه الف مدهوده زمان غروب آفتاب تا نصف شب و بعد
ناز فرضه آن زمانست و آن دو قسم است یکی اول در آن مغرب میسازند دم آخر آن فرضه صحن
بیست و نهم این باب بیان وقت فرضه شام و فرضه صحن است در این باب تا نزه حدیث و کلام
مختلف است بعد از حدیث **اول فصل** عن ابي عبد الله عليه السلام قال سمعت يقول
وقت المغرب اذا ذهب الحجر عن المشرق وقد بقي كيف ذلك قلت لا قال
لان المشرق يحل على المغرب هكذا ورفع يمينه فوق يساره فاذا احاطت بهما
ذهب الحجر من ههنا **شرح** مراد مشرق قدر محوسب است از جهت روایان و مانند
است که واسطاست میان ما و ربع آسمان که در فوق و ابره افق است و در جانب طلوع آفتاب
و میان و ابره افق و ابره نصف النهار است و مراد مغرب قدر محوسب است از جهت روایان
که در فوق و ابره افقت المظلم ضمیم و یک طارقه نقطه ششید یلام شرف چنانچه گوئی که
بسیتر از او که بی دیگر است و میان آنها وسط نیست شرف برانست پس مراد بقدر افق است
فست مراد باینست که آفتاب گذشتن مکرر آفتاب است از ابره افق بقدر نصف قطر
آفتاب تقریبا چنانچه طلوع آفتاب پیش از رسیدن مکرر آفتاب است برابر افق از جانب
مشرق بقدر نصف قطر آفتاب تقریبا در فیه نیمه فوق یساره کلام را روایت کرده میان از روای
کلام امام در آمده **بیست و نهم** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام راوی گفت شنیدم از زکریا

وقت نماز شام و قیامت که در وقت شام است از مشرق و آسمان می آید که چون است ای که گفتیم گفت برای
 که مشرق شرف است بر مغرب همچنین و امام بر پشت دست راست خود را بالای دست چپ خود چنان
 غایب شود اینجا که دست چپ است بر دست راستی از اینجا که دست راست است یعنی نماید که ظاهر است
 و حدیث دوم و چهارم این باب است که چون سمرقند در ربع غربی آسمان بر سر در نصف صحیح
 میشود و اشارت باین می آید در حدیث اول باب دوازدهم **دوم** **صل** **عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ**
قَالَ إِذَا غَابَتِ الشَّمْسُ مِنْ هَذَا الْجَانِبِ يَعْنِي مِنَ الْمَشْرِيقِ فَهَذَا هَابَتِ الشَّمْسُ مِنَ الْمَشْرِيقِ
الْأَرْضِ وَهِيَ بِلَا شَيْءٍ مِمَّنْ مِنَ الْمَشْرِيقِ كَلَامُ رُوَيْتِ که در میان اجزای کلام امام زاهد
 بر او مشرق الارض ربع آسمانست که در جانب مشرق است و در فوق الارض است و میان دایره
 افق و نصف النهار است و در او ربع چهار ربع دیگر است که در فوق الارض است **یعنی** روایت از
 امام محمد باقر علیه السلام گفت چون غایب شود سمرقند از این جانب یعنی از مشرق بر تحقیق غایب
 آفتاب از ربع مشرق آسمان که در فوق الارض است و ربع غربی آسمان که در فوق الارض است
 با معنی که در ربع جرم آفتاب در یکجا از این دو ربع نیست **سید** **قال** **أَبُو عَبْدِ اللَّهِ**
عَلَيْهِ السَّلَامُ إِنَّ اللَّهَ خَلَقَ الْجِبَالِ مِنَ طَلَّةٍ مِثْلَ الْمِثْقَالِ مِنَ الْمَشْرِيقِ وَكُلُّ مَدَى سَكَا فَكَأِذَا
غَابَتِ الشَّمْسُ أَغْرَقَتْ ذَلِكَ الْمَلَكُ عُرْفَةَ بَيْدٍ وَشَمَّ اسْتَعْبَلَهَا الْمَرْغَبُ يَبِيعُ
السُّقُوقَ وَيُخْرِجُ مِنَ بَيْنِ يَدَيْهِ قَلْبًا لَا قَلْبًا وَبِحَيْثُ يَبِيعُ الْمَرْغَبُ عِنْدَ سَعْوِطِ
السُّقُوقِ يَبِيعُ الطَّلَّةَ تَعْبُدُ إِلَى الْمَشْرِيقِ فَإِذَا طَلَعَ الْفَجْرُ تَرْتَمَتْ حَتَّى يَهِيَ فَاسْتَأْنَقَ الطَّلَّةُ
مِنَ الْمَشْرِيقِ إِلَى الْمَرْغَبِ حَتَّى يُوَافِيَ الْمَرْغَبَ عِنْدَ طُلُوعِ الشَّمْسِ **مشرق** من درین طله
 میان است و من در ما ابتدا میان است و طرف صفت ظلمت است. **م** موهو و عبارات از
 بعض آسمانست. ملک بفتح م و فتح لام کا بی استعاره میشود و برای حصول قدرت الهی میشود
 که اینجا از آن جهت است پس ذکر توبیل وید و اخترف و جناح و مانند آنها الزام یا از ملائک است
 از قبیل تمجید از قبیل ترشح است و مقصود نیست که قدرت الهی در حدوت نور و ظلمت ظاهر
 که اگر حدوت صحیح کا ذب سببی میشود که فلاسه طبیعیین و ریاضیین خیال کرده اند میان است که
 محمود نباشد بلکه عرض باشد زیرا که در طرف آن از جمله محیط ظل مخروطی است از یک است از بعض آن
 که در بالاست و بعض دیگر آن که در پایین است الاخراف یعنی بالنقطه و بالقطب و فاصد
 افعال گرفتن تاب و مانند آن بدست الغرذ یعنی وسکون راه قدری از آب و مانند آن

سایه

که در دست

که در دست کجند و آن منصوب و مفعول است ذکر اخترف و غرذ و ظلمت و شرف جناح و ضد
 آن اشارت است با یکدیگر و سمت نور بیشتر از سمت ظلمت است زیرا که مکان ظلمت مقدار ظل
 مخروطی زمین است و باقی عالم مکان نور است با در چهار برای تقدیر است بیج حال از مفاعل
 و ضمیر ترشح ملک است ترشح بصیغه مضارع غایب معلوم باب نطراست و ضمیر ترشح
 بتفق است ضمیر در راجع ملک است و می تواند بود که راجع بتفق باشد یعنی بسین بنقطه
 و راه بنقطه و جاء بنقطه بصیغه مضارع غایب معلوم باب منع است و ضمیر ترشح ملک
 و الظلمه منصوب و مفعول است. **الرح** بفتح سین و سکون راه بر آکنده که در آن وقت ظاهر
 که در ریح ضمیر ترشح است و الظلمه مفعول و مفاعل السروج بر آکنده شدن **یعنی** گفت
 امام جعفر صادق علیه السلام بدستی که الله تعالی آفرید برده را که آن تاریکی است که ابتدا میشود
 از آنچه متصل مشرق است از جمیع آسمان و موی که در آن حجاب ملک را پس چون غایب شود
 آفتاب بدست خود دیگر در آن ملک کیمت ظلمت را بعد از آن مقابل میکند از آن مغرب برحالی که
 آن ملک از پی شفق میرود و شفق بیرون میرود از پیش آن ملک که کم و کم در ملک میرود پس ملک
 میرسد مغرب تر و فرود رفتن شفق پس آن ملک بر آکنده در جمیع آسمان میکند تاریکی را بعد از آن
 آن ملک بر سر یکدیگر سوی مشرق پس چون طلوع کند صبح صادق باز میکند و وبال خود را پس از
 تاریکی را از مشرق سوی مغرب تا آنکه ملک میرسد مغرب نزد طلوع آفتاب **چهارم** **صل**
عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ دَقَّتْ سَعْوِطُ الْقُرْصِ وَوَجِبَ الْإِفْطَارُ إِنَّ تَقْوَمَ
يَحْدَا الْقِبْلَةَ وَتَقَفَّ قَدَّ الْحَجْرَةَ الَّتِي تَرْتَفِعُ مِنَ الْمَشْرِيقِ فَإِذَا جَارَتْ حَتَّى تَلُوَاسَ
إِلَى نَاحِيَةِ الْمَرْغَبِ فَهَذَا وَجِبَ الْإِفْطَارُ وَتَسْقَطُ الْقُرْصُ **مشرق** وقت بفتح واو
 و سکون قاف بت است ان تقوم مصدر است که نایب ظرف زمانست و طرف رخ مستدا
 را و بقبله اینجا قبله میند و مانند آنست و در ابقیام بخدا و قبله است که محض غروب آفتاب را
 در هر روز که حاجت فتنه خدای بین تحقیق که نزد بار خدای می آید در حدیث ششم باب النوادر که با
 صدوم است که در قبله و سعی دارد پس تفاوتی که با جهت با فصول در مغرب آفتاب هم میرسد و تنها
 آن بقدر ضعف میل کی دست مغرب است منافات ندارد با یکدیگر هر روزی با وجود آنکه مغرب
 آن در زیر زمین تحقیق که در هر دو جهت در هر دو مکان با هم مقیاس است معرفت وقت مغرب
 در سربله در هر دو مکان بدان بدست راست گرفتن محض غروب آفتاب است در هر روز که حاجت شود

المعبر كفاف وقت يومين فوق **براکم** این معیار در صورتی که آسمان صاف باشد بقرینت
 آینه **یعنی** روزی که از امام جعفر صادق علیه السلام گفت وقت غروب قرص آفتاب و ثابت شدن افکار
 روزه دار نیست که ایستی در برابر قیام در بیدار ماندن و ملاطفتی بر سجده را که بلند میشود از شرق
 پس چون آن سحری گذشت از فرق سبب بجا بخریب تحقیق ثابت شد افکار روزه دار
 و زورفت قرص آفتاب **عجیب** قال ابو جعفر علیه السلام وقت المغرب اذا غاب القرص
 فان رأيت بعد ذلك قد صليت أعدت الصلوة ومضى صومك وتلك حين
 الطعام ان كنت أصبت منه شيئاً **شرح** وقت لغت و او وقت که در قاف مرسومه بصیغه
 ابراهیم باب تعلیم التوقیت اجتهادین وقت برای چیزی در صورتی که اشتباهی باشد
 بسبب برمانند آن المغرب منصوب و مفعول وقت است و آن مصدری است بمعنی غروب
 آفتاب و بعضی وقت المغرب را بسکون قاف بصیغه انصاف خوانده اند و خیال کرده اند که آن
 حدیث مسانی حدیث سابق و مانده است و فتوی بطلان مضمون آن احادیث داده
 ما و لیسبوا در اذا غاب القرص معنوی با برتریه و مانده است که معیاری که در حدیث سابق
 مذکور شد با آن میسر نیست تحقیقاً پس تقدیر آن باید کرد بطن خود را برایت بصیغه ماضی
 مخاطب باب ششم است و مفعول آن محذوف است الزمانی بفتح زاء و سکون نونه آه عباد
 و بدین بچشم و هر دو اینجا مناسبت و بنا بر اول تقدیر برایت خلاف ما وقت است
 بر دوم تقدیر برایت القرص اوله اشتراکات مشارالیه ذلک و قتی است که از وقت
 همینده میشود یا مصدر وقت است و حاصل هر دو یک است و قد صلیت اشارت بامیت
 که اگر ظاهر شود که غروب در آنی مانده اعاده لازم نیست موافق آنچه می آید در حدیث
 دوارد هم باینست که باب وقت الصلوة فی یوم العجم والیرح من صلی بعد العبادت ان
 متعلق بهر یک از مضی و کفایت یا متعلق بر دوم است **یعنی** گفت امام محمد باقر علیه السلام که
 بطن خود توقیت کن غروب آفتاب را چون نایب باشد قرص آفتاب بسبب برمانند
 آن پس چون اعتقاد کنی خلاف توقیتی را که کردی بعد از آن برحالی که تحقیق مانده است کرده ای اعاده
 میکنی آن نماز را که زنت روزه تو و کفایت معیاری خود را از طعام گرفته باشی از طعام جز
شرح عن یزید بن حلیفه قال قلت لابی عبد الله علیه السلام ان غریبت حنظلة
 انما علمت بوقت قال فقال ابو حنيفة الله عليه السلام الا لا يكذب حليفا قلت قال

وقت المغرب اذا غاب القرص الا ان رسول الله صلى الله عليه وآله كان اذا
 جده لغيره لغير المغرب ويصح بينهما وبين العشاء فقال صدق وقال وقت
 العشاء حين يعين الشفق الى ثلث الليل ووقت الفجر حين يبده حتى
 يضيئ **شرح** صدر این حدیث بیان شد در شرح حدیث اول باب سجده بکعبه نماز
 و تکرار برای ربط کلامت ما در اینجا بقیه بر قرص سقوط قرص است که بیان شد در حدیث
 چهارم این باب حدیثی است که در حدیث اول بیقطن بصیغه ماضی معلوم باب غروب است با بر
 برای تقدیر است السیر بفتح سین منقطع و سکون یاء و دو نقطه بر یاء و راء منقطع فرغ
 و فاعل حدیث صمیمه و قال راجع امام علیه السلام تحقیق الی ثلث الليل می آید **شرح**
 حدیث سیزدهم این باب **یعنی** روایت از یزید بن حلیفه گفت که گفتم امام جعفر صادق
 علیه السلام را برستی که عمر ابن حنظله در نزد ما از جانب تو وقتی را که وقت فضیلت نماز
 اگر در غیر آن نیز بخیزی باشد راوی گفت که پس گفت امام جعفر صادق علیه السلام در این
 دروغ نمی بندد بر ما گفتم که عمر بن حنظله گفت وقت فضیلت مغرب قتی است که آفتاب
 قرص آفتاب از بالای دایره افق اینقدر است که رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم چون
 میکرد او را سفر تا چیزی میکرد نماز تمام را و جمع میکرد میان آن و میان نماز حقن یا معنی
 بروشی میکرد که آخر نماز تمام متصل بدایره مغرب میشد و همان وقت نماز حقن را کرد
 پس امام گفت عمر بن حنظله راست گفت و امام گفت که وقت فضیلت نماز حقن برای
 اکثر زمان و قتی است که غایب میشود سحری مغرب تا دو دانگ شب و وقت فضیلت
 نماز فوج قتی است که ظاهر شود فجر تا آنکه روشن کند علماء را **براکم** مسافاتیست میان آن
 وقت فضیلت عشاء داخل شود پیش از ربع دوم شب و میان آنچه گذشت در شرح حدیث
 اول باب چهارم که وقت اول برای عشاء بعد از انقضای ربع اول شب است و در حدیث
 سیوم باب چهارم که وقت اول افضل از وقت دوم است مگر با عذر زرا که اگر مکلفین در
 تقدیم عشاء بر ربع دوم شب معذور نیستند چنانچه ظاهر میشود در شرح حدیث سیزدهم
 این باب **شرح** عن ابي عبد الله عليه السلام قال سمعته يقول وقت
 المغرب اذا غابت الشمس فغاب قرصها **شرح** وقت بسکون قاف مرسومه
 و وقت المغرب یعنی اول وقت المغرب است یا معنی وقت فضیله المغرب است ذکر

فتاب قرصان و فاعقیبیه و خواہد میانیا برای دفع کفار و زوب با صلوات سبحانست و آن رسیده
 مرکز است با بر افق حقیقی در جانب مغرب یعنی روایت از امام جعفر صادق علیه السلام را
 گفت ششمین بار که میگفت اول وقت نماز شام وقتی است که غروب کند اما پس غایب شود
 قرص آفتاب از خلفا سلمان که بالای دایره افق حقیقی است **مجموع** من خبر بزمن زید تمام
 قال سألت أبا عبد الله عليه السلام عن وقت المغرب فقال إن خبر رسول الله صلى الله عليه وسلم
 أن النبي صلى الله عليه وآله لكل صلوة يؤتمن بوقتين غير صلوة المغرب فإن وقتها
 واحد وقتها وجوبها ورواها عن زرارة والنضيل قال قال أبو جعفر عليه السلام
 إن لكل صلوة وقتين غير للمغرب فإن وقتها واحد وقتها وجوبها وقت
 قوتها سقوط الشفق **شرح** و تین عبارت از فردوم اول و آخر است از خود و فردوم اول
 در شرح عنوان باب چهارم پس مسافات ندارد با آنچه می آید در حدیث چهارم این باب که
 وقت المغرب فی السفر الی ربع اللیل مسافات نیست میان نسبت ایاتان بوقتین غیر شمس ایجاب
 آنچه گذشت در حدیث اول باب چهارم که بر شمس مشهور بوده و تعیین دو وقت زیرا که آوردن مستند
 مسافات ندارد مگر در استنباط اول وقت در وقتها و جو بهما وقت کمال فضیلت است که جز
 وقت اولت و اگر در وقت اولت میبود اسقاط آورد و وقتا میگرد و جو بهما فرغ و خبر است
 و مصدر رباب زمانت مثل ربابه تقدم الحاج الوجوب ثبوت و سقوط و هر دو در چهار مسافت
 و بنا بر اول ضمیر راجع بالمغرب است و بنا بر دوم راجع بالشمس است اگر چه در کلام صحیح مذکور نیست
 الفوت لفتح فاء و سکون واو و تاء و نقطه در بالا سابق بودن چنانچه بیان میشود در شرح
 حدیث دهم باب دوازدهم در ادای نماز و ادای بودن فی فضیلت است پس در کلام استعاره این است
 که اگر در شام تاخیری واقع شود بقدری که آخر آن متصل بسقوط شفق شود فضیلت دارد
 اما کمال فضیلت ندارد و در این است که بنا بر شام قضا میت و یا تمییل در فرضیه یا ناقصه
 چنانچه مصنف بیان میکند **یعنی** روایت از زراره از زید شام گفت پرسیدم امام جعفر
 صادق علیه السلام از وقت نماز شام پس گفت بدرستی که جزئین علیه السلام آوردند نزدی صلی الله
 علیه و آله برای هر نمازی از فرائض بچکانه دو وقت را مگر نماز شام چه بدرستی که وقت نماز
 شام یکیت و وقت کمال فضیلت آن وقت ثابت شدن است با تینگی که اول وقت غروب
 آفتاب است و جزیر زده است الا ان مضمون از زراره و فضیلت گفته که گفت امام محمد باقر علیه السلام

بر راستی که برای هر نمازی از فرائض بچکانه دو وقت است مگر نماز شام چه بدرستی که وقت آن یکیت
 و وقت کمال فضیلت آن وقت ثبوت است و در تالی وقت ادای بودن نماز مغرب فی فضیلت
 زمان فردوم شفق مغرب **مجموع** و یومی ایضا ان کما و تعیین اخذ وقتها مستوی
 الشفق **شرح** مروی عیبه ایجا میت و مذکور که صاحب الزمان علیه السلام بتوسط یکی از سفراء و دوستان
 بود که چیز او را بر علیه السلام باشد سقوط فرغ و خبر است و مصدر رباب زمانت **یعنی**
 در وقت که رسیده است و نیز از امام علیه السلام که برای نماز شام دو وقت فضیلت است آخر وقت
 فضیلت آن وقت غروب است **کلمه صغیر** و کثیر هذا مما یجالی الحدیث
 الا ول ان لنا وقتا واحدا لان الشفق هو حجة وليس بین عینین عینین
 عینین الشفق الا شیئین و ذلك ان علامته عینین عینین عینین عینین
 و بین عینین عینین الا قد ز ما یصلی الی ان صلوة المغرب و توافلها اول
 علی نودیه و مسکون وقد تقدمت ذلك غیر مسرة و لذلک صارت وقت المغرب
 حقیقا **شرح** ان لما وقتا واحدا بتقیر ان لما وقتا واحدا الی آخره است زیرا که در کلام نیز
 دخل دارد در دو قسم مخالفت ظاهر نیست که مراد بنوا علیها چهار رکعت متصل یکدیگر باشد
 و این مسافات ندارد با ظاهر آنچه می آید در حدیث ششم باب شام دو چهارم که امام رضا علیه السلام
 تقریق میگرد که میان آن چهار رکعت زیرا که ما نحن فی عینین عینین عینین و حاصل کلام
 در دفع مخالفت میان حدیث ششم و حدیث نهم نیست که در حدیث ششم مراد بود وقت احد
 وقت موع است که ربع اول شب است و مراد بجموع وقت شام در وجوب آن حصه وقت کمال
 فضیلت شام است در وجوب آن و ان مضیق است و در حدیث نهم مراد بود وقت دو وقت
 فضیلت است که هر دو پیش از سقوط شفق است یکی مقدم که وقت کمال فضیلت نهم است و دیگری
 که وقت فضیلت فی کمال است پس مسافات میان این دو حدیث نیست در ربع اول شب قسم است
 میت و قسم اول وقت کمال فضیلت که مضیق است قسم دوم وقت اصل فضیلت و آن احدی قسم
 اول پیش از سقوط شفق است قسم سوم وقت اصل او بودن و آن از وقت سقوط شفق
 تا آخرین اول شب **براکه** دفع مخالفت بروی دیگر گفت و ان نیست که حدیث ششم عین
 کمال فضیلت برای فرض صاحب حدیث باشد و حدیث نهم با چهار کمال فضیلت و ضم صاحب حدیث
 مثل مفری که کتاب داشت باشد چنانچه ظاهر شد در حدیث ششم این باب و محل کلام

عَنْ عَلِيِّ بْنِ الرِّيَّانِ قَالَ كَتَبْتُ إِلَيْكَ الرَّجُلَ لَكُونَ فِي الدَّارِ مَعَهُ حَيْطَانًا النَّظْرِي
 حُمْرًا وَالْمَغْرِبَ وَمَعْرِضَةً مَغِيبَةً الشَّقِيقَ وَوَقْتُ صَلَاةِ الْعِشَاءِ الْأَخِيرَةِ سَحَى
 يُصَلِّيْنَهَا وَكَيْفَ يَصْنَعُ فَوْقَ حَلِيْبِ التَّمَامِ يُصَلِّيْنَهَا إِذَا كَانَ عَلَى هَذِهِ الصَّفَةِ
 عِنْدَ قَصْرِ النُّجُومِ وَالْمَغْرِبِ عِنْدَ انْتِهَايَا وَبَيَاضِ حَيْبِ التَّمَامِ قَصْرَ النُّجُومِ
 بَيَانًا **شرح** علي بن ريان بفتح راه منقطع وشد ياء وواو نقطه در بيان از رايان امام علي
 و امام حسن عسكري عليه السلام است معني بفتح ميم و كسر فين بانقطه در اول صدر ميم است
 و در دوم اسم محالست القصر بفتح قاف و سكون صاد و يقطع و راه منقطع و تاء و وحدت مصدر
 باب ضرب سفيد کردن جابر و مانند آن و از نيت که کا زر کا قصر ميانا سده و حقيقت
 جدا کردن چرليت از اينچر مانس پرده بران شده با مثل چرک در جابر و مثل انچه باعث غفلت
 ستارگانست و تاء و وحدت برای آماده شمول قصرست جمع ستارگان از اينچر ميگويده ستارگان
 بکبار نمايان شده اند معني اينکه جمع آنها نمايان شده اند پس احاطه قصر نجوم احاطه مضمون
 العالم النجوم برای عهد خارجيت معني ستارگان في کد يوار مانع ديدن آنها نيت است
 نيت بانقطه و ياء منقطع مصدر باب فاعال التماس و مود و ايجامود ارشدن بعض چيزي و بيان
 بودن بعضي ديگر از جمله است بياض ممتد است و بتقدير علامه ساخن است قصره جز سبزه
 ساها مرفوع و عطف بيان يا بدل قصره است البيان بفتح باء مصدر باب فرتوضيح
 و وضوح و ايجامعني اول سا سبست پس احاطه ايجاميز از قبيل احاطه مصدر مفعولست
يعني روايت از علي بن ريان گفت نوشتم سوي امام عليه السلام که مدي سياه در مدي که مدي
 ميشود او را ديوار نامي ان از نظر سوي سوي مغرب و شناختن غايب شدن شفق وقت
 نماز حقن چه وقت ميگردد نماز حقن را و چگونه ميگردد پس نوشتم امام عليه السلام که ميگردد
 نماز حقن را چون با بر ايجال نيز و سفيد کردن الدعا لي جمع ان ستارگان را و ميگردد نماز
 شام را نيز و نمودار شدن بعض ان ستارگان و علامت سفيد سوي مغرب سفيد کردن ان
 ستارگانست که واضح ساختن ان ستارگان باشد **شرح** کتبت الي الوصايا
 عَلَيَّ التَّمَامَ وَكَوْا حَيْبًا اِنْدَا اِذَا زَالَتِ التَّمَامُ فَقَدْ دَخَلَ وَقْتُ الظُّلْمَةِ الْعَصْرِ
 وَاِذَا عَصَمَتْ دَخَلَ وَقْتُ الْمَغْرِبِ وَالْعِشَاءِ الْأَخِيرَةِ لِأَنَّ هَذِهِ قَبْلَ هَذِهِ
 فِي السَّيْرِ وَالْحَضْرَةِ أَنَّ وَقْتُ الْمَغْرِبِ لِيُرْجِعَ اللَّيْلُ كَذَلِكَ لِكَانَ وَقْتُ

۱۰
 أَنَّ وَقْتُ الْمَغْرِبِ صَبِيحٌ وَآخِرُهُ قَبْلَ هَذَا هَابِ الْحُمْرَةِ وَصَبْرُهَا إِلَى الْبَيَاضِ فِي
 أَقْبَى الْمَغْرِبِ **شرح** ظاهر فرزان نيت که از قبيل استساي منقطع باشد وقت المغرب يعني
 وقت فضيلة المغرب باشد و جمعي بر استساي متصل حمل ميکنند و الله اعلم **يعني** نوشتم سوي
 امام رضا عليه السلام که مذکور کرد و ديواران ما در روايات خود را نيز و اعلم ان رانگستان نيت
 که چون روال قناب شود پس تحقيق در حل ميشود وقت فريضة ظهر و فريضة عصر و چون غروب
 آفتاب شود در حل ميشود وقت فريضة شام و فريضة حقن بتقدير است که بي ازان در وقت
 از ديگر نيت در هر دو صورت در سفر و حضر و در ان که وقت شام تابع شبست با معني که اگر
 ان متصل است با اول ربع دوم شب پس ايام نوست که چنانست وقت استغدير است که وقت
 فضيلت نماز شام سنگت و آخر وقت فضيلت نماز شام وقت بر طرف شدن سبزي سوز
 ذکر ديدن ان سوي سفيد سوي است در افاق مغرب **باب هشتم فصل باب وقت الحج**
 الحج بفتح فاء و سکون چيم مصدر باب نصر و ان ساختن آب و مانند آن مثل روان
 الدعاء لي سفيد سوي مشرق را در افاق و مصدر ايجامعني اسم مفعولست و بتقدير صلوة
 الفجرست **يعني** اين باب بيان وقت نماز صبح صادق است در اين باب **شرح** وقت اول
 كَتَبَ أَبُو الْحَسَنِ بْنُ الْحَصِينِ إِلَى أَبِي جَعْفَرٍ الثَّانِي عَلَيْهِ السَّلَامُ سَحَى جُعِلَتْ فِدَاكَ
 قَدْ اِخْتَلَفَ سَوَالُوكَ فِي صَلَاةِ الْفَجْرِ فَيَقْتَضِيهِمْ مَنْ يُصَلِّي إِذَا طَلَعَ الْفَجْرُ الْأَوَّلُ
 الْمُنْتَهِي فِي السَّمَاءِ وَمَنْهُمْ مَنْ يُصَلِّي إِذَا عَتَرَضَ فِي السَّمَاءِ الْأَفْقِ وَالْمَنْتَهِي
 وَكَانَ أَهْوَى أَفْضَلَ الْوَقْتَيْنِ فَأَخْبَرْتَنِي فِيهِ فَإِنْ رَأَيْتَ أَنَّ تَعْلِيْقَ فَصَلِّ
 الْوَقْتَيْنِ وَتَحَدُّهُ لِي وَكَيْفَ اصْنَعُ مَعَ الْعَمْرُ وَالْحَجْرَ لِأَنَّ بَيْنَهُمَا حَتَّى يَجْمَعَا
 وَيَصْبَحُ وَكَيْفَ اصْنَعُ مَعَ الْعِيمِ وَمَا حُدِّدْتَ لِي فِي السَّيْرِ وَالْحَضْرَةِ فَهَلْ تَنْتَهِي
 اللَّهُ **شرح** و كيف اصنع عطف بر افضل الوقتين است و عطف جمله بر سفر و مفعول انما
 قلب جازست نيز که هر يك از جمله سفر و راجح در حكم و يكرست بجهت و تاء و راه منقطع
 بصيغه مضارع غايب معلوم باب منع باب ابغالت المجره و الاجرام استار کردن و بعض
 نسخ بجهت منقطع و ميم و شد ياء منقطع بصيغه مضارع غايب معلوم باب ابغالت الاجرام
 سح شدن و بر تقدير صيغه تراجيح الحجرت يصير بصدا منقطع و ياء منقطع و حاء منقطع
 بصيغه مضارع معلوم غايب باب علم باب ابغالت الصلح بفتح صاد و فتح باء سفيد سوي است

سرخي و الاصباح روشن کردن نخلت خراي فان رايت است يعني نوشتن ابوالحسن بن الحسين
سوي امام محمد تقی عليه السلام و مکتوب اسان بود که بر سائک کربان شوم تحقيق اختلاف کرده اند و سائک
تو در نماز فجر پس بعض ايشان کسي است که ميگزارد چون ظاهر شود فجر اول که در اوست در جانب
مبدي آسمان و بعض ايشان کسي است که ميگزارد چون فجر پيچين شود در پايين کنا را سمان و نمايان
شود صبحا و نميد استم از خود بهترين دو وقت را تا که از دم دران پس اگر مي گويي که اعلام کسي در اين
دو وقت را و بيان اول و آخران کسي را ي من دايست که چگونه با ماه و فجر صبح ميشود و بان تا دقيقه
عالم را سکا کند و آنچه بسرخي شود و اين که چگونه با بر وجهت اول وقت نماز فجر بر سر
ميگويي ان شاء الله **مسئل** فکتب علي السلم خطه و قرأتها فجر و حلت الله هو الخط
لا ابيض المعترض ليس هو الا بيبض بعد فلا تصل في سمره و لاحصر حتى
تبيته فان الله تبارك و تعالي لم يجعل خلقه في شبهة من هذا فقال
كلوا و اشربوا حتى تبيتن لكم الخط الابيض من الخط الاسود من الفجر
لا ابيض هو المعترض الذي يحكم به الاكل و الترتيب في الصوم و كذلك
هو الذي يوجب به الصلوة **شرح** چون از کلام سائل مفهوم ميشد که فجر در خود
در اوست باشد امام عليه السلام البطلان کرد بجز فجر که يفرود هو الخط الابيض است است
من درمن الفجر سائک است پس دلالت بر صبح ميکند صعد بفتح صاد منقطع و سعين
و در ال منقطع بصيغة صفت شبدي با علم حال ضمير مستتر هو الا بيبض است الصعود بالالف
تمينه بباء منقطع و ياء و نقطه در پايين و لون بصيغة مضارع محال بباب الباطال
باب تفصيل باب فعل بخذف ياء است البين و الاباز و التبيين و التبيين معرفت
يعني پس نوشتن امام عليه السلام بخط خود و خواندم انرا که فجر وقت گنا تر الله تعالي اخضر
در رشته سفيد پيچين ميشد فجر سفيد بر حالي که با لارنده باشد پس اگر نماز فجر در سرفرونده
تا دقيقه که گشت ساي آزارا بجز برستي که الله تبارک و تعالي نکرد و پيد مخلوقين خود را در شکی از
بيان اين که گفت در سوره بقره بخوريد و سياتا ميده تا دقيقه که گشت ساخته شود براي نماز
سفيد نماز از رشته سياه گان رشته سفيد فجر است بيان اين که رشته سفيد ان چي
که حرام ميشود بان خوردن و آتش ميدان در روز و همچنان است آنچه واجب کرده ميشود
بان نماز فجر **مسئل** قلت لا في عتب الله علي السلم اخبرني يا فضل المواقيت في

صلوة

في صلوة الفجر فقال مع طلوع الفجر ان الله يقول و قرأت الفجر ان قرأت الفجر
كانت منتهودا يعني صلوة الفجر تشهد سلايكة الليل و سلايكة النهار
فاذا صلى العبد الصبح مع طلوع الفجر ايشدت له من بين انبها سلايكة
الليل و سلايكة النهار **شرح** يعني صلوة الفجر را ي تهييه و ان است بصلوة است
يا عتبارا يکيه سوره فاتحه جزه صلوة است و ان عظيم است مواقيت سوره حمد و حمد
ايشاک سبعان المثاني و القرآن العظيم ضميمه شده راجع فجر است يا راجع لقرآن الفجر
و بر هر تقدير رتبه براي تهييه است و ظاهر حديث و کوي آيه در حديث دوم باب صدم که
باب النوافل است ايشت که ماين طلوع فجر و طلوع شمس و اصل نماز است يعني کلمه امام جعفر
صادق عليه السلام از خبره در اسپه اوقات در نماز فجر پس گفت بهتر است که با طلوع فجر باشد
بيان اين که بدرستي که الله تعالي ميگويد در سوره بي اسرايل و بر پاي دار قرآن فجر بدرستي
که قرآن فجر بود هميشه حاضر شده نماز آن بخوابد لقرآن فجر نماز فجر حاضر ميشود نماز در شکیان
شب و در شکیان روز پس چون گزارد سبزه نماز صبح با طلوع فجر ثابت کرده ميشود بر اين
سبزه و در ثبات ميکند نماز در شکیان شب و در شکیان روز **مسئل** عن ابی عبد الله
عليه السلام قال الصبح هو الذي اذا رايت معترضا كأنه مياض سورا **شرح**
سوره بقره سين منقطع و سکون و او در ايه منقطع و الف ممدوده و کاي مقصور و مياض موضعيت
از توابع لغزاد که متری دارد و در گمان زنده خاک سفيد ريخته ميشد بطول نه يعني روايت از امام جعفر
صادق عليه السلام گفت صحیح آن است که چون دیدی نماز پيچين کوي که ان سفيدی نه سوره است
چهارم عن ابی عبد الله عليه السلام قال وقت الفجر حين يسد و حتى يصبيح
مراد بوقت اینجا وقت فضيلت است بقره حديث آينه الفجر تصد صلوة الفجر حين يسد
و اگر در وقت فضيلت باشد حين منصوب خواهد بود و بيا منقطع و ال منقطع و او
مضارع غايب معلوم باب انصر است و ضمير مستتر راجع فجر است در حواله حقی داخل در حکم قابل
آست ايضاً بضا بالقط و ياء و هزه بصيغة مضارع غايب معلوم باب انصر است و ضمير
مستتر راجع فجر است و مراد بضا و انصاف اینجا سفيد و نورانی شدن است موافق آنچه مي آيد در کتاب
در حديث پنجم باب سجدتم که باب الفجر ما هو تا آخر است که سالت يا عبد الله عليه السلام فقلت متى
يجزم الطعام و الشرب على الصائم و محل الصلوة و محل الصلوة الفجر فقال اذا عرض الفجر و كان القسيه

البصاء ثم يحرم الطعام ويحل الصيام وتحل الصلوة صلوة العزلة فلسا في وقت الى ان يطغ
 شمس فقال هياتين تذهب تلك صلوة الصيام وبيان ميتود **مینی** رویت
 از امام جعفر صادق علیه السلام که وقت نماز فجر قیامت که نمایان میشود و نماز آنکه سفید و نورانی شود و فجر
بجز صل عن ابي عبد الله عليه السلام قال وقت الجحيم حين ينشق الجحيم الى ان يحل
 الضبح السماء ولا ينبغي ما خيرة ذلك عمدا لكتبه وقت لمن استغل اوليها **فانما**
 دخول الى خارج الرحم ما قبل انت الكرم او وقت وقت فضيلت با و دخلت الكرم اذ علمت
 تجلج بجز بجز ضارح غائب معلوم با بطلت الجحيم في كل من جزي الكرم في ديكر الصبح بفتح
 صاد منقطع و فتح باه كقطه و حاء منقطع صدر باب علم سفیدی مایل بسختی و مراد بجاری و شستی
 مثلا ریه ذلک الجحيم خیر کثیر ریح بدخول الى است لسان ایجا اعزاز فراموشی نماز فجر و ذلک
 ما قبل انت چنانچه ظاهر میشود از آنجایی که در حدیث اول باب دو از هم که فلا تصلوا الا بعد
 الشمس و بیان میتود **مینی** رویت از امام جعفر صادق علیه السلام که وقت فضيلت نماز فجر
 و قیامت که سنگا فیه میتود و نماز صبح که در وقت است اگر آسمان را وقت است برای کسی که بجاری خود
 مشغول شده یا فراموش کرده باشد نماز صبح را مثلما بخوابش برده باشد **فمینی** عن ابي الجحيم
 العسكري عليه السلام اذا انصرفت الليل ظهر بياض في وسط السماء شبهة قمر
 من حد يدي حتى كأن الدنيا فيكون ساعة ثم يذهب و تظلم فاذا انقضى الليل
 ظهر بياض من قبل المشرق فاضاءت له الدنيا فيكون ساعة ثم يذهب و هو
 وقت صلوة الليل ثم تظلم قبل الفجر ثم يطغ البحر الصادق من قبل المشرق
 قال و من اراد ان يصلي صلوة الليل في نصف الليل فذلك له **شرح** سایه که
 مراد بلیل ایجا از غروب شمس تا طلوع شمس باشد بياض در اول عبارت است از فرشته سفید
 نورانی که در هر نصف شب ظاهر میگردد از جانب الشرقی که هر من مسائل حاجب و مانند این
 و قیام رسول صلی الله علیه و آله برای نماز شب بعد از نصف شب می آید در حدیث چهارم
 باب هشتاد و چهارم که باب صلوة النوافل است و بیان استجاب دعا در سراسر
 اول نصف دوم هر شب می آید در حدیث بیست و یکم باب هشتاد و چهارم و ظهور آن است
 عبارت است از آمدن آن فرشته با سمان اول و بودن آن فرشته در وسط السماء با عبارت
 با نصف شب است و شب یوسفی از آن با عتبار شکل نیست بلکه با عتبار حال

و نماز او نیست تا آخر نماز فرشته
 یک وقت فرشته روشن
 اگر آسمان را

برض اوست و با عتبار است که طل ارض که شب با عتبار است در نصف شب در وسط السماء
 و سفیدی سفید و طلعت هرج نمیناید بلکه مانند رنگ آهن مخلوط با سیاهی میباشد برای کسی که نزدیک
 باشد از فرشتگان مثلا لام در ضعی البرای سبیت نیت بلکه صفتی است مثل لام در آیت سوره
 بقره و کلامه شوا فیه و یما شوت اونی است بمعنی نزدیک مثل آیت سوره انفال اذ انتم بالعبود
 الدنيا و هم بالعبودة القصوی و نایت ایجا با عتبار نیت که موصوفش طائفه است و مراد بوقت
 که نزدیک تر که آله و در آن وقت بر حاسته مشغول عبادت میشود و نیت ان تابان میباشد
 آن فرشته مانند یک ستارگان تابان میباشد در شب برای اهل زمین و میشود و در دنیا
 بمعنی نیت تر باشد و عبارت از روی زمین با تابان شدن آن با عتبار عبادت مؤمنان
 در آن وقت باشد و تظلم بصیغه مشوت حایر معلوم با اعمال و ضمیر راجع بر سیاست و استارت
 با یک بعد از آن مؤمنان میخواهند نیت کیفیت نماز شب رسول الله صلی الله علیه و آله که می آید در حدیث
 سیزدهم باب هشتاد و چهارم میاض در دوم نیز عبارت از فرشته است سفید نورانی که آن نماز
 میکند قبل ایجا بکسر قافه و فتح باه منقطع است بمعنی جانب و بودن آن فرشته در جانب شرقی
 عبارت است از بودن او در موضعی از آسمان که میان آن دو تقی مشرق و دو برج تقریبا فاصلت
 میباشد بقای دوم سدس شب با عبارت است از بودن او در نفس مشرق میباشد که
 میان او و آفتاب دو برج تقریبا فاصلت و آفتاب آن فاصلت در چهار ساعت مشغول
 میکند پس مانند کسی است که جزا ورده باشد از جانب عظیمی که بجای فرسنگی رسیده که
 بر دست و عدم تمیز او در اینجا مجموع و حدیث از قبیل الکفاست یا با عتبار نیت که چون بقدر روح
 یا چهار برج تقریبا از وسط حقیقی ظل مخروطی ارض دور شده پس از ظل مخروطی ارض بیرون آید
 پس بياض او صبح شده برای کسی که نزدیک او باشد از فرشتگان مثلا فاصلت لالدیانتا
 با یکسان مؤمنان باز بجز بجز مشغول عبادت دور دور میشود و هر راجع بجز وقت
 بياض اول و وقت بياض دوم است تقریبا یک اگر راجع بوقت بياض دوم پس پیش از نیم شب
 مذکور نیست و مراد بصلوة الليل همت رکعت است که چهار رکعت آن در وقت بياض اول که در
 میشود و چهار رکعت در وقت بياض دوم که در وقت تظلم مشغول بختصار است زیرا که سفید
 تمام بظلمه کیونکه ساعت تظلم است و مراد نیت که پیش از طلوع فجر صادق بقدر زمان پنج رکعت
 بياض ظاهر میشود و بعد از آن پیش از طلوع فجر صادق و یما تاریک میشود و بعد از آن طلوع فجر

صاف میشود و این اشارت باینکه سه رکعت نماز در هر دو رکعت نافله نماز غیر بسیار کم پیش از طلوع
 فجر صادق واقع شود بروشنی که منقطع شده باشد در اول طلوع فجر صادق وی باید در حدیث
 شانزدهم باینکه ششاد چهارم که باب صلوة النوازل است پس از باب مقدمه زمانی فاصلا
 میان القطع آن و میان طلوع فجر صادق و آن زمان اطلاق دینا است مراد بالعراقی صاحب
 یا مراد صبح کا ذب است بطریق مجاز بقریه و صبح فجر در دوم بصادق و این فقوه اشارت میکند
 در حوالی فجر کا ذب نیز آن سفیدی ظاهر میشود و آن مؤمنان بر میخیزند برای سه رکعت و نزد
 نافله صبح و تفصیل این سه وقت می آید در کیفیت صلوة رسول الله علیه و آله در حدیث
 سیزدهم باب ششاد و چهارم مخفی نماید که نسبت تجدیدت باین باب باعتبار دلالت بر
 جمع نوافل فجر صادق و ایقاع فریضه صبح در اول فجر صادق است یعنی روایت از امام علی
 نقی علیه السلام گفت چون نصف رسد شب ظاهر میشود سفیدی در میان آسمان مانند
 از این روشن میشود برای آن دنیا پس می آید آن میاض در ساعتی بعد از آن میرود
 و تاریک میشود دنیا پس چون باقی ماند دو رکعت شب ظاهر میشود سفیدی در جانب مشرق
 پس روشن میشود برای آن دنیا پس می آید ساعتی بعد از آن میرود و آنچه مذکور شد که وقت
 سفیدی اول وقت سفیدی دوم است وقت فصلت است رکعت نماز شب است آنچه
 ظاهر میشود آن سفیدی و میماند ساعتی بعد از آن تاریک میشود و دنیا پیش از طلوع فجر صادق
 بعد از آن طلوع میکند صبح صادق از جانب مشرق امام گفت و هر که اراده کند که رکعت
 مجموع نماز شب را در نصف شب پس آن جایز است او را روایت که آنچه سابقا مذکور شد
 اگر چه افضل ازینست لیکین افضل از سایر اقسام است **باب ششم اصل وقت الصلوة**
فیوم الیموم والریح ومن صلی لیل القدر مشرح لام در لغت معنی آبی است در میان حکم
 که در نماز و بخیری کرده باشد که قبل یا است خواه رو بقبل کرده باشد اصلا و خواه
 رو بقبله نیز کرده باشد چنانچه ظاهر است از ذکر حدیث سیزدهم در تحت عنوان آن
یعنی این باب بیان وقت نماز است در روز و بباد مثلا و میان کسی که نماز کرده باشد
 سوی چیزی که قبل نیست در این باب سیزده حدیث **اول اصل** عن سماعة قال
 سألت عن الصلوة باللیل و النهار إذ لم یبرئ الشمس و لا القمر و لا النجوم
 قال اجتمعوا رأیت و تعدد القبلة حینما كنت **شرح** سما عازر و بیان امام جعفر

امام

امام موسی کاظم علیه السلام است اجتهاد بصدقه ام باب فعالیت الاجتهاد و سعی و جهد در کاری
 را که مانع مفعول مطلق است الزام دیده و روی تمام بصدقه ام باب فعالیت جهت که مانع مفعول
 مطلق است بعد بفتح و ضم چه و سکون ناء طاقت **یعنی** روایت از امام جعفر است که
 از نماز در شب در روز چون دیده نشود آفتاب در ماه و در ستارگان امام گفت سعی کن سعی که قدر
 دید تو باشد و متوجه قبله شو سعی که قدر طاقت تو باشد مراد تحصیل طاعت تو این اگر کسی را
 و چون معرفت قبله در خصوص موضع از قبیل معرفت حکم شریعت مثل معرفت ارض جنانا
 و قیم مسافت در خصوص تصایب وطن قائم مقام آن میشود و جهاد در آن جایز است
 معرفت نفس حکم شرعی مثل جوب توجه قبله در نماز **مسئل** عن ابي عبد الله عليه السلام
 قال قال له رجل من اصحابنا انما استبب الوقت هلينا في يوم القم فقال تعرف هذو
 الطيور التي عندكم بالعراق يقال لها الذئبة نقلت ثم قال اذا ارتفعت اصواتها و اجناد
 فقد زالت الشمس اذ قال فضيلة **شرح** الذي يكسر ال من ينقط و فتح ياء و دو نقطه پايين ك
 كسر وال و سکون ياء و خروسان مار در صدر برای وقت و ساکت یا ضمیر راجع بزوال است
 و کسواست بمعنی پشت رکعت نافله زوال یعنی اعم از نافله و فريضة **یعنی** روایت از امام جعفر
 علیه السلام راوی گفت گفت او را روی از انار ان ما از اهل کوفه که شنبه شود وقت نماز بر ما
 در روز پس امام گفت ایامیست ما سی این مرغانی را که نزد شما می باشد در عراق عرب گفته میشود
 ایشانرا دیکس گفتم اری امام گفت چون بلند شود آواز نای ایشان و جواب یکدیگر گویند چنین
 زوال آفتاب شده یا امام گفت پس ما را بکار **سبع** عن ابي عبد الله عليه السلام قال
 اذا صليت و انت على خير القبلة فاستبان لك انك صليت على خير القبلة
 فانت في وقت فاجد فان فانت الوقت فلا تعبد **شرح** روایت از امام جعفر صادق
 علیه السلام گفت چون کزاری نماز را بحالی که تو بر خیر قبلاستی پس ظاهر شود ترا اینکه نماز کرداری
 بر خیر قبله و تو در وقت او ایستگی کنی عاده نماز شنبه باشد پس عاده کن پس رکعت شود
 از تو وقت او پس عاده کن **چهارم** عن ابي جعفر عليه السلام في رجل صلى الفداة
 بليل غرة من ذلک القمر و نام حتى طلعت الشمس فاجبر انك صلى بليل لال يبيد
 صلوة **شرح** روایت از امام محمد باقر علیه السلام در مدی که رکعت نماز صبح را در شب بازی داد
 و حافل کرد او را از آن ماه و خوابید بعد از نماز تا که طلوع کرد و آفتاب پس خرد شده باشد یا که نماز کرد

در شب امام گفت اعاده میکند نماز خود را یعنی نماز که ذکر آن در وقت در تحت عنوان این باب است
 که ذکریم در حق در عنوان بطریق مسألت برای آنچه باعث اشتباه شود و قریباً منتهی است و اینک باعث
 اشتباه وقت میشود چنانچه که در حدیث اول باب سابق **مهمصل** قلت لا فی عبید الله علیه
 اذی لاجل مؤذون فاذا کان یوم العجم لم یعرف الوقت فقال اذا صلح الیقین ثلاثه
 اصوات و لایه فقد زالت الشمس و دخل وقت الصلوة **شرح** کتم امام جعفر صادق
 علیه السلام را بر دست راستی که من مردم مؤذن پس چون شود روز بر غیب تمام وقت را بر امام گفت
 چون فریاد کند خردس سزاوار بی بری پس تحقق زوال آفتاب شده و داخل شده وقت نماز
مهمصل عن ابی عبید الله علیه السلام قال من صلی فی هیهو وقت فلا صلوة له **شرح**
 روایت از امام جعفر صادق علیه السلام گفت هر که نماز را در هیهو وقت پس نماز نیست اول آنست
 که در روز نماز بر ایستاد اگر کسی بجلط کل نماز خود را در خارج وقت گزارد نماز باطلت بخلاف آنکه بعض نماز
 باشد چنانچه ای در حدیث دوازدهمین باب **مهمصل** قال ابو جعفر علیه السلام یخرج
 التجرئی اذ لم یعلم ایتن وجه القبلة **شرح** التجوی بجاء منقطع و کسر را منقطع مشدود
 و یاء دو نقطه در یابین مصدر رسول الامامی باب تعین طلب حری بفتح حاء و کسر را و مشدود
 بمعنی لایق و مراد بجاء اجتمعا و در طلب طن لایق بودن چیز است **مهمصل** گفت امام محمد باقر علیه السلام
 کافیت اجتمعا و تحصیل طن بحسب قیسه در مدت عمر چون معلوم نشده باشد همین قبول است
 با سیکاهل بلا بعیده علاوه بر تحصیل طن بقبله نماز در تمام عمر خود و آن کافیت زیرا که در محل
 شریعت نه در نفس حکم شرعی **مهمصل** عن ابی عبید الله علیه السلام قال فی رجل صلی
 علی غیر القبلة فبعلم وهو فی الصلوة قبل ان یفزع من صلوة قال ان کان متو
 فیما بین المشرق و المغرب فلیجول و وجهه الی القبلة ساعة یعلم وان کان متوجها
 الیها و غیر القبلة فلیقطع الصلوة ثم یجول وجهه الی القبلة ثم یفزع الصلوة **شرح**
 میان شد در کتاب الجنازه شرح حدیث دوم باب الصلوة علی المصلوب که ما و یفزع
 بهتم است اینکه بین المشرق و المغرب چهار قسمت از نصفی از افق که مواج وسط حقیقی کعب
 مواج وسط حقیقی آن نصف باشد و اینکه قبل بودن آن نصف در صورت اشتباه صحیح است
 برکنه که مذکور شد در کتاب الایمان و الکفر در شرح حدیث هفتم باب اول در سیکه قبل بودن آن
 فی الجمله در جمیع بلاد جاریست در القبلة شامل بر بعض زمین محض نیز هست تقریر منتهی مقابله و بنا بر

کلمه مذکوره

کلمه مذکوره **مهمصل** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام گفت در مدینه که نماز گزار در هر روز نماز را در
 برحالی که او در نماز است پیش از آنکه نماز شود نماز خود نکند چون با ذکر کرده در میان است
 و بین محض پس باید که نماز را در مدینه خود را سوی قبله در ساحی که سیدان و اگر باشد رو کرده و بی
 پشت قبله پس باید که قطع کند نماز را بعد از آن که نماز را در مدینه خود را سوی قبله بعد از آن است که نماز
مهمصل قلت لا فی عبید الله علیه السلام الرجل یكون فی قصر من الارض فی یوم
 حیم فیصلى الی غیر القبلة ثم یصحی فیسلم الله صلی الی غیر القبلة کیف یضغ قال
 ان کان فی وقت فلیعده صلوته و ان کان ماضی الوقت تحب الیها **شرح**
 کتم امام جعفر صادق علیه السلام را که مدینه در روز را با دانی از نماز زمین در روز را بری پس نماز
 سیکه را در روز غیر قبله بعد از آن آسمان صاف میشود پس سیدان که او نماز گزار در روز و غیر قبله میکند
 امام گفت اگر باشد در وقت او اگر کنایش اعاده نماز است یا نه است یا نه است یا نه است یا نه است یا نه است
 خود را و اگر که شته باشد وقت ادای نماز پس است اجتمعا و او با بعضی که قضای آن وقت
مهمصل سألت اباجعفر علیه السلام عن قیلة المتخیر فقال یصلی حیث یستأجر
 مراد بمتخیر کسی است که تحصیل طن بقبله نمیشود مذکور **مهمصل** پرسیدم امام محمد باقر علیه السلام را
 چه آن پس امام گفت نماز سیکه را در سوی هر جا که خواسته باشد **مهمصل** ذروری ایضا
 الله یصلی الی اربع جویب **شرح** و روایت کرده شده نیز که تخریج نماز سیکه را در سوی چهار
 مراد نیست از جهت مسافرت حدیث سابق نیست زیرا که جهت مجول بر استجاب است
 مجول بر وجوب است و بعضی میگویند که جهت مجول بر درست وقت و سابق مجول
 بر ضیق وقت است باین حدیث مجول بر سابق جمع و جهت و سابق مجول بر سابق است
 و الله اعلم **مهمصل** عن ابی عبید الله علیه السلام قال اذا صلحت و انت تری المک
 فی وقت و لم یبدخل الوقت قد دخل الوقت و انت فی الصلوة فقد اجزأت عندک
شرح روایت از امام جعفر صادق علیه السلام گفت چون نماز گزار برحالی که نماز
 در روز را بر نماز کند آن که در وقت نماز می و در داخل شده باشد وقت پس داخل شود وقت
 و تو در نماز باشی پس کافیت آن نماز از تو **مهمصل** عن ابی عبید الله علیه السلام
 قال سألته هل کان رسول الله صلی الله علیه و آله یصلی الی القبلة
 قال نعم قلت ان کان جعل الکعبه خلف ظهره فقال امثله ان کان بمکه فلا یسأ

اذها جبر الى المدينة فتم حتى خول الى الكعبة **شرح** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام
 راوی گفت پرسیدم او را که آیا رسول الله صلی الله علیه و آله نماز میکرد سوی بیت المقدس اما گفت
 پس گفتم آیا میکرد که در پیش تن خود پس گفت اما وقتی که در رکوع بود پس میگردید و مراد اینست که در هر دو
 السواد ما و حتی که حجرت کرد بهیچ پس آری تا وقتی که گردیده شد سوی کعبه تا رایت با یکدیگر
 در میان کعبه و بیت المقدس واقع شده پس در مدینه رو به هر کدام که گشتند پشت بدیکری میزدند
 لا علاج بخلاف مگر در آنجا بود هر دو گردان میگردیدند و ذکر این حدیث در تحت عنوان این باب
 برای استقاربه لا ایحیث است بر اینکه اگر کسی حج تو اندر گذر میان استقبال قبله و استقبال
 آنچه عظیم القدرست در شرح مثل امام زمان و مثل قرآن و مانند آنها آن جمع مذهب است زیرا
 استقبال عظیم القدر و جمع حالات سخن است لفظی که است در کتاب الجواهر در حدیث
 شازدهم باب الفیاء که از ابواب است که بر این معرور و وصیت کرده که در حق او در مدینه
 رسول الله صلی الله علیه و آله که در آنوقت در مکه بود گفتند **باب نهم اصل باب الحج بین الصلوات**
شرح جمع بین الصلوات چهارست از قدر مشترک میان گزاردن طهر و عصر در یک سویم
 روز و میان گزاردن مغرب و عشاء پیش از سقوط شفق مغرب و این برای مسافر است زیرا در
 چنانچه می آید در حدیث باب وقت الصلوة فی السفر و الحج بین الصلوات که با وضو و شستن
 و کابهی استعمل میشود معنی تطویل تعقیب نمازی تا وقت نمازی دیگر و گزاردن آن نماز در یکجا
 و این مراد است در حدیث آخر این باب **سین** این باب بیان حکم جمع میان دو نماز است خواه
 شام و خفتن و خواه طهر و عصر در این باب پیش حدیث **اول اصل** عن ابی عبد الله
 علیه السلام قال صلی رسول الله صلی الله علیه و آله بالناس الطهر و العشاء
 زالت الشمس فی جماعة من غیر صلیة و صلی بهم المغرب و العشاء الاخرة قبل یقوت
 الشفق من غیر صلیة فی جماعة و انما فعل رسول الله صلی الله علیه و آله لیس فی
 الوقت علی امتیه **شرح** علاوه جا بس که در فتح عین سینه اندر بود نظیر این که در تحت **شرح**
 حدیث سیوم باب چهارم **سین** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام گفت گزاردن رسول
 صلی الله علیه و آله در زمان طهر و عصر و حتی که زوال آفتاب شد در جماعت گزاردن عذری با
 بی آنکه گزاردن عمل کنند و گزاردن در زمان نماز شام را و نماز خفتن را پیش از افتادن و بر طرف شدن
 سرخی مغرب بی عذری یا بی آنکه گزاردن عمل کنند در جماعت گزاردن و جز این نیست که این را

دلت 6

کرد

کرد رسول الله صلی الله علیه و آله تا فرخ شود وقت عصر و خفتن بر است او یا بمعنی که خصی باشد
 امت **روم** عن عبد الله بن سنان قال شهدت المغرب لیلة مطيرة فی مسجد
 رسول الله صلی الله علیه و آله فبینما کان قریباً من الشفق نادوا و اقاموا الصلوة
 فصلوا المغرب ثم اتموا الناس حتی صلوا رکعتین ثم قام المنادي حی فی مکانه
 فی المسجد فاقام الصلوة فصلوا العشاء ثم انصرف الناس لی منازلهم قال الشایخ
 عبید الله علیه السلام عن ذلك فقال لهم قد کان رسول الله صلی الله علیه و آله
 یعمل بهذا **شرح** مطیر یعنی میم و کس طهارت منقطع و سکون یاه دو نقطه در میان و راه منقطع روز
 منقطع معنی معنول است و استحقاق آن از مطر باشد استحقاق حمد و راز خدای است قریباً
 من الشفق چهارست از وقتی که بقیه منقطع شده باشد رسیدن سرخی از جانب مشرق
 بجانب مغرب که بیان شده در حدیث چهارم باشد ششم نم که برون و سکون عین و فتح عین فعل است
 و مخصوص بهج و فاعل آن محمد ذکرت و کرم عمل بجای اهل استارت با یکدیگر رسول الله صلی الله
 علیه و آله باین سخن نموده بلکه برای دلالت بر اصل جواران بوده موافق حدیث سابق شارح
 گزاردن عشاء است پیش از سقوط شفق مغرب اگر چه فی امثال بقدر رکعتین باشد و این کلام و
 سابق برای الباطل مذمت مخالفان است زیرا که او حین میگوید که جمع میان مغرب و عشاء
 و میان طهر و عصر جایز نیست اصلاً در سفر و حضر بسبب مطر و مانند آن مگر برای حج گزاردن
 میان طهر و عصر در وقت طهر روز عزم و جمع میکنند میان مغرب و عشاء در وقت عشاء مغرب و
 و شامی و مالک و احمد میگویند که جمع میان مغرب و عشاء و طهر و عصر در سفر جایز است خواه در
 مغرب و طهر و خواه در وقت عشاء و عصر در حضر جایز است اصلاً **سین** روایت از عبد الله بن
 سنان گفت که حاضر شدم نماز مغرب را در شبی که باران داده شده بود در مسجد سعید صلی الله
 علیه و آله پس وقتی که طهون شد دخول وقت مغرب مخالفان اذان گفتند و اقامت کردند نماز را
 پس گزاردن نماز مغرب را بعد از آن مهلت دادند و نماز را آنکه گزاردن دور گشت نماز را بعد از آن
 برخاست مؤذن در نماز گزاردن در مسجد پس اقامت کرد نماز را با بیغنی که بالای دیوار کسای
 مؤذن است زلفت و اذان گفت پس گزاردن نماز خفتن را بعد از آن بر شستم و زمان سوئی
 خود پرسیدم امام جعفر صادق علیه السلام از آن عملی که کردند پس گفت که خوب است تحقیق
 رسول الله صلی الله علیه و آله که عمل کرد در این جمع میان مغرب و عشاء **سین** عن محمد بن الحکیم

عَنْ أَبِي لَيْحَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ إِذَا جَمَعْتَ بَيْنَ الصَّلَاةَيْنِ فَلَا تَطْلُعُ يَدَيْكَ شَيْئًا
 شَدِيدًا كَمَا بَدَأَ الصَّلَاةَ بَيْنَ الصَّلَاةَيْنِ إِجْمَاعًا وَعَصْرًا وَجَمَعَ بَيْنَ الصَّلَاةَيْنِ كَمَا تَرَى الرَّسْفَ بَأْسَهُ لَا تَطْلُعُ بِعَصْرٍ
 مَعَهُ حَاضِرًا بِتَعْلُفٍ وَسَيُؤَانِدُكَ لَأَبْرَى لِنَفْسٍ بَأْسَهُ وَتَطْلُعُ بِعَصْرٍ مَصْدَرًا بِمَعْنَى
 رَدِّتِ الرَّجْمَ بِنَ حَيْكُمِ الرَّامِ مَوْسَى كَأَطْمِ عَلَيْهِ اسْمُ رَأْيٍ كَقَوْلِهِ شَيْئًا مِنْهُ أَوْ مِثْلَهُ جَوْنًا
 سِيَانًا مَازَظُهُ وَمَا رَعَى بَيْنَ فُلْمِ مَقْرِي يَوْمَ عَرَاكُمَا مِيَانِ أَنْ دُوَّ جِهَارِ مِثْلِ حَدِيثِي مُحَمَّدٍ
 حَيْكُمُ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا لَيْحَانَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ لِمَجْمَعِ بَيْنَ الصَّلَاةَيْنِ إِذَا لَمْ يَكُنْ بَيْنَهُمَا
 تَطْلُوعٌ فَإِذَا كَانَ بَيْنَهُمَا تَطْلُوعٌ فَلَا يَجْمَعُ شَيْئًا كَمَا بَدَأَ الصَّلَاةَ بَيْنَ الصَّلَاةَيْنِ إِجْمَاعًا
 بَأْسَهُ إِذَا لَمْ يَكُنْ بَيْنَهُمَا تَطْلُوعٌ أَثَرًا بَأْسَهُ بِأَيْكُمَا إِذَا جَمَعْتَ مَازَظَهُمَا سَقُوطَ
 حُرْمَتِهِ مِثْلَهُ دُوَّ وَقَضِيَّتْ عَشَاءُ دَحْلٌ مِثْلُهُ دُوَّ جِهَارِ مِثْلُ مَصْنُوعِ سِيَانِ كَرُوْرٍ فِي حَدِيثِ
 نَبِيِّكُمْ كَرَبَابٍ وَقَتِ الْمَغْرِبِ وَالْعَشَاءِ وَالْآخِرَةُ هِيَ مَعْنَى حِكَايَتِ كَرَمِ أَحْمَدَ بْنِ حَكِيمٍ
 كَقَوْلِهِ شَيْئًا مِنْهُ مَوْسَى كَأَطْمِ عَلَيْهِ اسْمُ مِثْلُ جَمْعِ مِيَانِ فَرِيضَةٍ مَغْرِبِ فَرِيضَةٍ أَوْ رَأْيٍ
 كَمِيَانِ أَنْ دُوَّ فَرِيضَةٍ مَازَظَهُ جِهَارِ كَمَا تَرَى كَرَبَابَهُ مِيَانِ أَنْ دُوَّ فَرِيضَةٍ مَازَظَهُ جِهَارِ كَمَا
 بَرِيئَتِ جَمْعِي مِيَانِ أَنْ دُوَّ جِهَارِ مِثْلُ صَلَّى بِنَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ الطَّهْرَةَ وَالْعَصْرَةَ
 عِيْدًا مَازَا لَيْتِ الشَّمْسُ بَادَانِ وَأَقَامَتَيْنِ وَقَالَ لِي عَلِيٌّ حَلَجَةٌ فَتَمَلَّوْا شَيْئًا كَرَبَابًا
 أَمَامَ جَهْرٍ صَادِقٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَرِيضَةٌ مَازَظَهُ دُوَّ فَرِيضَةٍ مَازَظَهُ كَرَبَابًا مَازَظَهُ زَوَالِ أَقْتَابِ
 بِيَكِ إِذَا نَبْرَى طَهْرٌ دُوَّ أَقَامَتِ بِيَكِي بَرَى طَهْرٌ وَبِيَكِي بَرَى عَصْرٌ كَقَوْلِهِ بَرَسْتِي كَمَنْ كَارِي وَرُوَّ
 دَارِمْ بَسِ ثَمَامًا فَلَظُهُ وَمَا فَلَظُهُ كَرَبَابًا مَازَظَهُ بَرَسْتِي كَمَنْ كَارِي وَرُوَّ دَارِمْ بَسِ ثَمَامًا
 مَازَظَهُ رَعَايَتِ جَانِبِ جَمَاعَتِ رَاجِحِ دَمْدَمِ رَعَايَتِ تَعْدِيمِ نَوَاطِلِ طَهْرٌ وَعَصْرٌ بَرَسْتِي
 وَقَوْمِ نَوَاطِلِ رَاجِحِ نَصُورَتِ بَعْدَ أَنْ قَضَا بَأْسَهُ وَجَوَاهِرُ بَعْدَ أَنْ دُوَّ جِهَارِ مِثْلُ عَنَّا بَسِ
 الشَّاقِدِ قَالَ تَعَرَّفَ سَاكِنَانِ فِي يَدَيْهِ وَتَعَرَّفَ عِنِّي حُرْفَانِي فَشَاوَتْ ذَلِكَ إِلَى أَبِي
 مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ لِي أَجْمَعُ بَيْنَ الصَّلَاةَيْنِ الطَّهْرَةَ وَالْعَصْرَةَ بِرَأْيِ سَلِيحِ
 شَيْئًا بِعَصْرٍ مَازَظَهُ بَابِ مَنَعٍ هِيَ وَمَا بَدَأَ الصَّلَاةَيْنِ دُوَّ فَرِيضَتِ الطَّهْرَةَ مَجْرُورًا بِرَأْيِ
 تَفْصِيلِ الصَّلَاةَيْنِ هِيَ وَمَا دَحْلٌ بِتَطْوِيلِ تَعْقِيلِ طَهْرَةٍ مَازَظَهُ حَاسَتْ تَأْوِيقَ عَصْرٍ وَأَنْ بَأْسَهُ
 وَسَمِعْتُ الرَّزْقَ اسْتِجَابًا مِثْلَهُ مِثْلُهُ دُوَّ وَرَأْيٍ أَيْ دُوَّ حُرْمَتِ سَيُؤْمُومٍ وَمَعْنَى مَازَظَهُ
 سَيُؤْمُومٍ كَرَبَابِ التَّعْقِيبِ بَدَأَ الصَّلَاةَ وَالْعَصْرَةَ وَرَكَعَاتِ خِصَالِ بَرَى بِأَبْرَى

الرزق حين است كرم قال عليه السلام الا انتم بايزيد في الرزق قالوا بل يا امير المؤمنين قال بل
 بين الصلوة وبين يزيد في الرزق والتعقيب بعد العشاء وبعد العصر يزيد في الرزق ترى بصيرة من
 مخاطب معلوم باب منع استيفان يافى سابق است ميسرى روايتت از عباس حرا
 كفت پر كنده شاد بچو بود در دست من از مال دينا و پر كنده و جدا شد نماز من هم شكنا
 و شكنا من پس شكنايت بر دم نراسوي امام حسن عسكري عليه السلام كفت مرا كفت مرا كفت
 ميان دو نماز كه ظهر و عصرست ميان اين اكدمي هي انچه را كه میخواهي باب دهم صل باب
 الصلوات التي تصلى في كل وقت شرح بين باب ميان نماز نايست كه گزارده ميشود در هر وقت
 خواه اوقات مكره و خواه غير آنها در اين باب سر حديث اول صل عن ابى عبد الله
 عليه السلام قال حسن صلوات تصليهن في كل وقت صلوة الكسوف والصلوة
 على الميت و صلوة الاخرام و الصلوة التي تقوت و صلوة الطواف من الحجر
 الى طلوع الشمس و بعد العصر الى الليل شرح روايتت از امام جعفر صادق عليه السلام
 كفت پنج نماز سكراري آنها را در هر وقت كه باشد اول نماز كسوف آفتاب يا ماه و دوم نماز
 و سيوم نماز احرام عهده باج و چهارم نمازى كه قضا ميشود و پنجم نماز طواف كعبه سكراري
 آنها را بعد از نماز صبح تا طلوع آفتاب و بعد از نماز عصر تا شب را در وقت كه درين دو وقت
 عزان پنج نماز مكره است و آنها مكره هيت دوم صل سمعت ابى عبد الله عليه السلام
 يقول من صلوات لا تترك على كل حال اذا طفت بالميت و اذا اردت ان
 تحرم و صلوة الكسوف و اذا الميت فصل اذا ذكرت و صلوة الجنائز شرح
 مضمون اين ظاهر است از شرح سابق سجد صل عن ابى جعفر عليه السلام قال ان صلوا
 يصليهن العبد في كل ساعة صلوة فامتت فتى ساكوت اذ يتها صلوة
 ركعتى طواف الفريضة و صلوة الكسوف و الصلوة على الميت هو لا يصليهن
 في الشايات كلها شرح روايتت از امام محمد باقر عليه السلام كفت چهار نماز ميكند از نماز
 سبزه در هر ساعتى اول نمازى كه قوت شده باشد از نوايس هر وقت كه ياد آورى از نماز
 از او دوم نماز دو ركعت طواف فريضة و سيوم نماز كرفتن آفتاب يا ماه و چهارم نماز
 ان نماز يا ميكند سكراري آنها را و جميع ساعتها معني نماز كه منافات نيت ميان اين حديث
 دو حديث سابق نيز كه هر دو اين چهار مطلب نيت و بر تقديرى كه مطلب باشد

مراد حصر عهد خواهد بود و بیان است با تعبیر از آنها مبنی بر آنکه اشاره بذوی العقول است
 و ترک نماز احرام و نماز طواف نما فلما عتبار عهد نمودن آنها برای اینست که آدمی در اکثر
 اوقات تقییم و تأخیر آنها نمیتواند کرد و الله اعلم **باب یازدهم اصل باب التطوع فی وقت الفریضه**
و اوقات التي لا یصلی فیها شیء این باب بیان نماز نافله در وقت فریضه است
 ساعتی که تطوع کرده نمیشود و در آنها در این باب هشت حدیث است **اول** صل عن ابن
 مسکان عن زرارۃ قال قال لئی انشدنی لیم جعل الذراع والذراعان قال قلت
 لیم قال لیکان الفریضه لک ان تنقل من زوال الشمس الی ان یتلخ ذرا
 فاذا بلغ ذراعا ینات بالفریضه و تکلت التافله شیخ ضمیمه قال در اول راجع
 بر زاره و در دوم راجع بنام محمد بن قریب امام جعفر صادق علیه السلام و میخواند بود که در اول
 راجع باین مکان و در دوم راجع بر زاره با ذراع چهارست از گذشتن سایه دیواری که
 کویای آن موافق خط نصف النهار باشد از اول زوال بقدر ربع دیوار و آن طرف
 نافله طهرت و در احوال چهارست از گذشتن سایه دیوار از اول ربع چهارم روز
 بقدر دو ربع دیوار و آن طرف نافله عصرست چنانچه می آید در شیخ حدیث اول باب
 ساء مسجد النبی صلی الله علیه و آله **رود** است از عهد الدین مسکان از زراره که گفت
 که امام گفت مرا که ای مسکنی که چه مقرر شده از اول زوال برای نافله یکذراع و اول وقت عصر
 برای نافله دو ذراع را می گفت که نعمت چنانچه مقرر شده امام گفت برای بودن فریضه یا نهی که
 برای اتمام فریضه و ترک تأخیر آن زیاد از حدت بیان این آنکه میرسد ترا که نافله کرداری از
 زوال آفتاب تا سایه رسد بیکذراع پس چون سایه رسد بیکذراع ابتدا میکنی فریضه طهر
 و دو سیکذاری نافله راجحی تا سایه رسد بر اینقیاس است و دو ذراع نسبت بنا فلما عتبار عهد است که
 سایه دیواری که کویای آن موافق خط نصف النهار باشد و ارتفاع آن بقدر آدمی باشد
 چون بگذرد از آن بقدر یکذراع نافله طهر قضا میشود و چون بگذرد بقدر شش ذراع نافله عصر
 میشود و بر اینقیاس است دیوار بلند تر و کوتاه تر و دیوار چنانچه مفصل شد در شیخ حدیث
 به غیر باب وقت الطهر و العصر که باب پنجم است **دوم** صل سألک ابا عبد الله علیه
 عن الوقت الذی لا یصلی فی اذاجاء الزوال قال ذراع الی مثل شیخ ضمیمه
 در جاء راجع بالوقت است الزوال من نوع و فاعل لا یعنی است و مراد نافله طهرست چنانچه گذر

در حدیث

در حدیث سیدم ماب کج کصل الزوال ثانیة ذراع مرفوح و غیر سیدی بخند و صفت و مصافح
 بتعبیر بود وقت ذراع و ضمیر راجع بالوقت است و مراد اینست که آن وقتیکت که سایه دیواری که
 قامت آدمی باشد و کویای آن موافق خط نصف النهار باشد بقدر ذراع شود چنانچه طهر
 در حدیث اول باب پنجم و چون ذراع ربع قامت است سایه دیوار بلند تر و کوتاه تر بر اینقیاس
 الی برای انتهای طایفه است و ضمیر راجع بذراع است و ضم الی سید برای افاده اینست که فریضه
 طهر را تطویل میساید که تا در آخر آن سایه آن دیوار دو ذراع شده باشد و بعد از آن قضای
 نافله زوال میساید کرد اگر بعضی سیده باشد در وقت او **سیمی** پرسیدم امام جعفر صادق علیه السلام
 از وقتی که سزاوار است مرا چون آمده باشد آن وقت ای که نافله زوال کرده شود اگر کرده
 امام گفت آن وقت وقتیکت که سایه دیوار یکمیت موافق خط نصف النهار یکذراع شود و وقتی
 که سایه آن دیوار دو ذراع شود **سید** پرسیدم عن سماعة قال سألت عن الرجل یأتی
 المسجد وقد صلی اهله ایت بدی بالکتوبه او یطوع فقال ان کان فی وقت
 فلا بأس بالتطوع قبل الفریضه وان کان خالف الوقت من اجل ما صحت
 من الوقت فلیس ایا الفریضه فهو حق الله ثم لیطوع بما شاء شیخ مراد بیان
 مسجد اخیان ایسان بعد از گذردن نافله بود در خانه است چنانچه مستحب است پس بر او تطوع
 غیر نافله بود است مثل نماز جعفر طیار وقت حسن در مقابل خاف الغوث است مراد یعنی بر
 اصل پنجم است پس مسافات با کرامت نذر و چنانچه معلوم میشود از قول امام در فقره سیمیه
 که در الفضل اذا صلی تا آخر براد بخوف فوت خوف خروج وقت اولست که بیان شد در شیخ
 حدیث اول باب المواقیت که باب چهارم است و میخواند بود که مراد خوف فوت اعراض
 اول دوم باشد و الله اعلم **سیمی** رود نیست از سما که گفت پرسیدم امام جعفر صادق علیه السلام
 کاظم علیهما السلام از مردمی که می آید مسجد برحالی که گزارده اند فریضه را اهل آن مسجد آیا استند
 بفریضه یا نافله میگردانند پرسیدم امام گفت که اگر باشد در وقتی قرح پس بروانی میت بگردانند
 پیش از فریضه و اگر ترسد بر طرف شدن وقت فضیلت فریضه را سبب آنکه در حدیث
 وقت پس باید که استند کن بفریضه چنان لازم کرده اند تعالی است بعد از آن باید که نافله کرد و بعد
 که خواسته شده **سید** الا هو موثق ان یتصلی الا نسان فی اول دخول وقت
 بالتواظل الا ان یخاف فوت الفریضه و الفضل اذا صلی الا نسان و حدیث

يَتَدَبَّرُ بِالْفَرِيضَةِ إِذَا دَخَلَ وَقْتُهَا لِيَكُونَ فَضْلُ الْقَوْلِ الْوَقْتُ لِلْفَرِيضَةِ وَلِيَكُنْ مَحْطُورًا
 عَلَيْهِ أَنْ يَصِلِيَ النَّوْأُولَ مِنْ أَوَّلِ الْوَقْتِ إِلَى قُرْبِهِ مِنْ آخِرِ الْوَقْتِ **شرح** لا يفتح فيه
 وتخصيف لام حرف استفتاح وتينه است هو ضمير تاسم موعود بصيغة اسم مفعول بالفتح
 خبر مقدم بر مبتدأ است ان يصلي مبتدأ است مراد بوقت الفريضة وقت جواز فريضة است مراد بالوقت
 نوافل يومية اعم از التمسك الا در دوم يكسهم و ثمة وقت يده لام حرف استنساخ فوت الفريضة معني
 فوت وقت فضيلت فريضة است وان در نماز مغرب و نماز عشاء است كقول وقت جواز انها
 اول وقت فضيلت انها است موافق آيت سورة هود اقم الصلوة طرفي النهار و زمان شده
 شرح حديث اول باب فرض الصلوة كباي بيوم است فضل مصدر است كه استعمل شده
 در معني مشتق براي ما بالفتح معني فضيلت اذ اصلي الالف ان و حده استارت بايكا اكر
 كسي نوافل يومية ظهر را مستكرا کرده باشد و انتظارش نمازي داشته باشد ابتدا بنوافل ديگر براي
 او افضل است از ابتدا بغير فريضة مراد بوقتها وقت فضيلت فريضة است وان مرغوم و
 دخل ميتو اندر دو و منصوب بر طرف زمان ميتو اندر دو اكر در دخل ضمير مستتر راجع باسان باشد
 و بتقدير دخل المحيي بما و بفضل انجا معني مصدر است مراد بوقت در آخر الوقت وقت فضيلت
 ميتو اندر دو هم از ان و از وقت جواز ميتو اندر دو **بسي** آگاه باشس شان اينست كه فريضة
 کرده شده است ايضا نماز كرا رادوي در اول دخول وقت فريضة بنوافل مكر اكر تر بر فوت
 فضيلت فريضة و افضل هر وقتي كه نماز كرا رادوي بتباني خود و انتظار نماز جماعت مكنت است
 كه ابتدا كند بغير فريضة چون دخل شود وقت فضيلت فريضة تا باشد فضيلت اول وقت فضيلت
 براي فريضة استارت بايچ كذشت در حديث پنجم باب چهارم كاول وقت فضيلت فريضة
 بهتر است از زمان ان و آخر ان و نيت حرام بر ادي است كرا رادوي نوافل از اول وقت فضيلت
 تا ترديك آخر وقت فضيلت بقدري كه بخيرش فريضة در ان **بجاء** **معن** اصح معني
 عمارة قال قلت اصلي في وقت فريضة نافله قال نعم في اقول الوقت اذا كنت في
 ايام يقصد معني به فاذا كنت و حدثت فابدا بالمكتوبية **شرح** اصح از زمان ان كتم
 صادق و امام موسي كاظم عليه السلام است مراد بوقت فريضة وقت فضيلت است مثل
 بعد از يكذ راع براي فريضة ظهر و بعد از شش راع براي فريضة عصر كه زمان شده در شرح حديث
 اول اين باب **بسي** رو ايت از اصح بن عمرك گفت كه گفت امام را كه باي كرا رادوي در وقت فضيلت

فريضة نافله گفت آري بجز در اول وقت فضيلت فريضة چون باشي با امامي كه اقتدا كرده ميتو و ما
 پس چون باشي تنها پس شروع بغير فريضة كن **حاصل** اينست كه اگر مستكرا ساير ديوار ميكند راع رسیده
 نافله ظهر قضا ميتو و ما فريضة در ان وقت خوب نيت مگر براي كسي كه انتظار نماز جماعت شده
 زيرا كه او در اندك وقتي تاخير فريضة ميكند و در ان وقت مفعول نافله ظهر ما فريضة است و اند شده
بجاء **قلت** لا في عهد الله عليك السلام اذا دخل وقت الفريضة انقل الي
 ابدا بالفريضة فقال ان الفصل ان الفصل ان قبا بالفريضة و انما الحزب الطاهر في
 من عهد الزوال من اجل صلوة الا و اين **شرح** وقت الفريضة جهارت از اول زوال
 آفتاب براي فريضة ظهر و اول ربع چهارم روز براي فريضة عصر موافق آنچه كذشت در حديث اول
 باب وقت الظهر و العصر كه باي بيوم است و اول غروب آفتاب براي فريضة شام و اول ربيع
 شب براي فريضة صبح موافق آنچه كذشت در حديث سيم و پنجم باب وقت المغرب و الصلوة
 كه باي بيوم است و اول طلوع فجر براي فريضة فجر الفضل بفتح فاء و سكون صبا و بانقضاء
 عصر علم حال مصدر يا معني اسم فاعل است براي مبالغه يا معني خود است و ان بتقدير
 في ان ابتدا است و بر هر تقدير اين در صورتيت كه باي معارض ابتدا بغير فريضة باشد مثل
 تمام جهادتي مانده باشس مسافات ندارد بايچي آيد در كتاب الحج در حديث دوم باب اول
 يطوف او يعام الصلوة اويده جل عليه وقت صلوة كه باب صد و سيم است و اما
 تا آخر نماز استنسا است و مراد تاخير ظهر در غير روز جمعه است مراد بصلوة الا و اين **بجاء**
 نافله ظهر است در غير روز جمعه كه بعد از زوال آفتاب و پيش از فريضة ظهر كرا رده ميتو و او
 بمعي انجا نيت رجوع كسند است سواي امر و معني كسي و مراد انجا كسي است كه خود را نيت
 و قيا سس ميكند نافله ظهر و روز جمعه برابر غير ان الزوال و فرق ميكند ميان ظهر غير روز جمعه
 و ظهر روز جمعه كه فضل است از ساير فرائض و جماعت در ان افضل است از جماعت هر
 ساير فرائض **معني** كتم امام جعفر صادق عليه السلام راجون دخل شود وقت فريضة ما فريضة
 كرا رادوي ابتدا كتم بغير فريضة پس گفت بدرستي كه بهتر اينست كه ابتدا كتم بغير فريضة و خير اين نيت
 كه تاخير كرده شده فريضة ظهر در غير روز جمعه بگذرد راع از زوال آفتاب براي نماز جمعي كه
 بنائيت مطيما سنده **شرح** **عن** عده من اصحابنا انهم سمعوا ابا جعفر عليه السلام
 يقول كان امير المؤمنين صلوات الله عليه لا يصلي من النهار حتى يركب

الشمس ولا من الليل بعد ما يصلي العشاء الا نحو حتى يتصيف الليل عن هذا
 انه ليس وقت صلوة فريضة ولا سنية لان الاوقات كلها قد بينها
 رسول الله صلى الله عليه وآله واما القضاء قضاء الفريضة وتقدم
 النوافل وما خيرها فلا بأس **شرح** معنی بدان امر کلام امام محمد باقر علیه السلام است و
 بود که کلام بعض راویان **یعنی** روایت از جمعی از ایشان ما میگوید این شنیده اند از امام
 باقر علیه السلام میگوید که عادت امیر المؤمنین صلوات الله علیه بود که نماز میخواند و در روز
 تا آنکه زوال آفتاب میشد و در شب بعد از آنکه میخواند نماز خفتن را تا آنکه نصف شب میشد معنی
 عمل امیر المؤمنین علیه السلام آنست که آن وقت که مذکور شد مذوقت نماز فريضة است و وقت
 نماز است باینکه اوقات هر یکی منها تحقیق میان کرده آنها را رسول الله صلى الله عليه وآله
 مراد نیست که برای این دو وقت میان نمازی علمیه مکرده اما اول پس ظاهر است و اما دوم
 یعنی بر اینست که بعد از فراغ از نماز تمام و بوالا آن وقت وسط است تا نصف شب نمازی غیر
 فريضة عشا نیست پس چون آن بعد از آن باشد بعد از آن نماز دیگر بخوابد و اما قضای که
 قضای فريضة باشد و تقدیم نوافل پوسه از وقت نماز آنها و قضای نوافل پوسه چون در
 خود واقع شده باشد پس پروانی نیست از گزاردن آنها در این وقت است راست با یک
 تقدیم نوافل ظهر بروقت زوال آفتاب میتوان کرد و تقدیم نماز شب بروقت نصف شب
 میتوان کرد حقیقتا با حکما مثل نماز وتره که بجا آورده میشود بعد از نماز خفتن برای احتیاط
 نماز شب که مبادا جالغی فوت شود چنانچه گذشت در کتاب الحج در حدیث چهارم باشد
 الى رسول الله صلى الله عليه وآله ما احرك باب سجاده و دوست والله اعلم **بمفهوم صل**
 قال رجل لا في عبيد الله عليه السلام الحديث الذي روي عن أبي جعفر
 عليه السلام ان الشمس تطلع بين فرخي الشيطان قال نعم ان ابليس اخذ
 عرشا بين السماء والارض فاذا طلعت الشمس وسجد في ذلك الوقت
 الناس قال ابليس لسياطينه اني ابي ادم يصطون لي **شرح** الحديث فروع
 و مسترات و خبرش محدث است بتقدیر کیف الی بیت و استراحت با یکدیگر
 و کتاب الجنایز در حدیث دوم باب وقت الصلوة علی الجنایز که لا نه تغرب بین
 قرنی شیطان و تطلع بین قرنی شیطان و میان شده و اینجا میگوید که قرن یعنی

سکون راه

و سکون راه منقطع و نون مصدر باب ضرب یعنی در اینجا همان است است
 شیطان دو جمعند اول جمعی که آفتاب پرستانند که چون آفتاب مشرف بر طلوع شود
 عبادت آن میکنند و چون مشرف بر غروب شود نیز عبادت آن میکنند دوم جمعی
 که دعوی اسلام میکنند و از آن نصیبی ندارند مثل ابو حنیفه و تابعانش که چنان کرده اند
 که آیت اتم الصلوة طرفی النهار مقتضی است که فريضة فجر در وقتی گزارده شود که آخر
 متصل بطلوع آفتاب باشد و فريضة عصر در وقتی گزارده شود که آخرش متصل بغروب
 آفتاب باشد و اگر اندکی آخرش را تقدیم بر اینها کند نماز با مقدر است و میان این
 گذشت در حدیث اول باب سیوم که باب فرض الصلوة است صاحب قاموس گفته در قرن
 است شیطان و قرنا و امته و المبعوث لراه او قوته و آثاره و تسلط در این اثر در سوره گفته و بیست
 قطع بین قرنی شیطان ای حاجتی را و چنانچه و میل القرن القوی ای جین تطلع تحرك لشیطان
 و تسلط میفکون کاملین لها و قیل بین قرنی ای امته الاولین و الاخرین و کل هذا تمثيل لمیراجع
 للمشموع عند طلوعها مکان شیطان رسول لذلت فاذا سجد لها کان شیطان متقرن بها
 ثم یکب نون و سکون عین و فتح میم جعل حمت یا بفتح نون و فتح عین و سکون میم حرف صمد
یعنی گفت مروی امام جعفر صادق علیه السلام را چگونه است حدیثی که روایت کرده شده از امام
 محمد باقر علیه السلام که آفتاب طلوع میکند در میان دو دست شیطان گفت خوبست میان آن
 انگه امیست ساخت برای خود تخی میان آسمان و زمین پس چون مشرف بر طلوع شود آفتاب
 و سجده گفته در وقت مردمان امیست شیاطین خود را بد رستی که فرزند آن آدم نماز میخواند بر سر
بمفهوم صل قلت لا في الحسن الثاني عليه السلام الكون في التوق فاعرض الوقت و تصيق
 علي ان ادخل فاصلي قال ان الشيطان يعارض الشمس في ثلثة احوال اذ تورت
 فاذا كبرت و اذا صعدت فصل بعد الزوال فان الشيطان يريد ان يوقفت حتى
 يقطع بليت و دونه **شرح** علی مرتبید یا مفتوحه مرکبت از حرف ج و ضمیر متکلم او خلی
 منقطع و جاء بالقطر بصیغ ضمیر متکلم و حده از باب نظرت و مراد دخول در پس در کان است
 یا مراد دخول در آن و مسجد و خانه است یا بجای منقطع از باب منع است الدخول و درین
 از خبر و فرودخت و مانند آن احوال تا در ثلثة معنی بر اینست که حال بمبئی وقت مذکرت فرست
 بالقطر و کشید را منقطع بصیغ ماضی معلوم غایب مضاعف باب نظرت الذر طلوع آفتاب

میگوید ص

وگیا و مانند آن کبیرت بقتله با و منقطع و ال منقطع بصیر ماضی معلوم غایب بابت قبلیت التکبیر
رسیدن آفتاب بمیان آسمان که دایره نصف النهار است یوقفک لاقاف و فاء بصیرت ضمای
معتل الغاء و اوی معلوم غایب باب اسما لست حد لفتح حاء منقطع و شد بدال منقطع یعنی
کنار است لقطع لاقاف و طاء منقطع و عین منقطع بصیرت مضارع معلوم غایب بابت شیخ
و ضمیر مستتر راجع بقیط است و مفعول آن محذوفت بتقدیر لقطع الطريق با در یک
برای ملائت است دون بمعنی عند است ضمیر مجرور راجع بدست یعنی کفتم امام رضا عا
را میباشم در بازار این میباشم و وقت نماز ظهر را و مشکلی ای در بر من آید که داخل پس کان
شوم پس نماز گزارم امام گفت بدستی که شیطان همراه میشد و آفتاب زرد سر وقت یعنی
که در آن سر وقت بجز حرکت درمی آید و شتاب میکند در اضداد حلالی اول وقتی که براید و مند
شود آفتاب و دوم وقتی که نصف النهار رسد آفتاب و سیوم وقتی که فرورد آفتاب براد
انیت که در اول مد نماز تحریص عبادت باطل میکند و در دوم و سیوم منع از عبادت
حق میکند با یعنی که در سوم میکند برای تأخیر نماز ظهر و نماز مغرب پس نماز بکر بعد از زوال آفتاب
چه بدستی که شیطان میخواهد که در او در تر بر کناری برود از شرع مسلمانان که از هر فی کند
با تو زوان کن را ب **دوازدهم فصل باب من نام عن الصلوة او ما عینا شیخ** این باب
بیان کسی است که خوب از نماز یا حاضر شده نماز یا یعنی که بسب خواب یا ب غفلت
ترک نماز کرده یا تأخیر نماز کرده در این باب یا زده حدیث **اول اصل عن زواله عن النقص**
عليه السلام قال اذا نيت صلوة او صليتها الغير وضوءه وكان عليك تضيئه
صلواته فابتدأ يا ذليل هتن فاذا نيتها واقم ثم صلها ثم صلها بعد لها باقائه
اقامة لكل صلوة **شیخ** روایت از زراره از امام محمد باقر علیه السلام امام گفت چون نماز
کنی نماز یا گزارای آنرا بی وضوء و یا شد بر تو قضای نمازی چند پس استهرا کن بقضای
اول آن نماز یا پس اذان بگو برای آن نماز اول و اقامت بگو بعد از آن بجز اذان نماز اول را
بعد از آن بجز نماز یا بی که بعد از است باین روش که برای هر کدام اقامتی کوفی بی اذان **مسلم**
وقال قال ابو جعفر عليه السلام وان كنت قد صليت الظهر وقد فانت العداة
فذكرتها فصل العداة احي ساعدة ذكرتها ولو بعد العصر و مني ما ذكرت صلوة
فانتك صليتها **شیخ** و زراره گفت که گفت امام محمد باقر علیه السلام اگر تحقیق گزارده باشی

نماز ظهر را و تحقیق فوت شده باشد از تو نماز صبح پس می آوری نماز صبح را پس بجز نماز
صبح را در هر ساعتی که می آید آورده باشی آنرا هر چند که بعد از گزاردن نماز عصر باشد و هر وقت
کیا د آوری نماز را که فوت شده باشد از تو می گزاری **مسلم** **وقال اذا نيت الظهر**
حتى صليت العصر فذكرتها و انت في الصلوة او بعد فراغك فانها
الاولى ثم صل العصر فاما هي اربع مكان اربع فان ذكرت انك لم
تصل الاولي و انت في صلوة العصر وقد صلت منها ركعتين فالاول
الاولي ثم صل الركعتين الباقيتين و تم فصل العصر **شیخ** امام گفت چون
کنی نماز ظهر را تا آنکه گزارای نماز عصر را پس می آوری نماز ظهر را برحالی که تو در آخر نماز عصر با
باید از خارج شدن تو از نماز عصر بزمانی باشی پس نیست کن آن نماز عصر را نماز ظهر یا یعنی که از
حساب ظهر کن بعد از آن بجز نماز عصر را بجز این نیست که آن نمازی که نسبت عصر شده
از روی غفلت چهار رکعتی است که در جای چهار رکعتی دیگر است یا یعنی که در وقت وجود
ظهر است و وقتی که از روی غفلت باشد باعث بطلان آنچه واجب نمیشود پس اگر یاد آوری
این را که تو نماز را در نماز ظهر را که اول نماز است که بر رسول و امت او واجب شده برحالی که
تو در نماز عصر باشی و تحقیق کرده باشی از نماز عصر دو رکعت را پس نیست کن آنرا نماز ظهر بعد
بجز دو رکعت باقی مانده را و بر نیز پس بجز نماز عصر را ذکر فاد فان ذکر است است است با اینکه
حکم دوم معلوم میشود از حکم اول بطریق اولی **مسلم** **وان كنت قد ذكرت انك لم**
تصل العصر حتى دخل وقت المغرب ولم تحف فونها فصل العصر
ثم المغرب وان كنت قد صلت المغرب فتم فصل العصر وان كنت جعلت
من المغرب ركعتين ثم ذكرت العصر فانها العصر ثم فاما ركعتين
لثم سلم ثم تصلي المغرب **شیخ** همین فو هتا راجع بمنزل است و فوت آن عبارت از
فوت وقت فضیلت آنست که تا سقوط شفق مغرب است یا بعد از فوت وقت آخری
آنست که تا غروب شمس است یا پیشتر و بنا بر اول ظاهر میشود که آن تمام بجای فظت فضیلت مغرب
از اتمام مقیم قضا را و **مسلم** و اگر یاد آورده باشی این را که تو نماز را در نماز عصر را تا آنکه در وقت
شد وقت نماز تمام و نیز سیدی از فوت نماز تمام پس بجز نماز عصر را بعد از آن نماز تمام را
و اگر تحقیق گزارده باشی نماز تمام را پس بر نیز پس بجز نماز عصر را و اگر گزارده باشی نماز تمام

دو رکعت را بعد از آن یاد آورده باشی نماز عصر را پس نیست کن آن نماز را نماز عصر بعد از آن برخیز و بگزار
 نماز را در دو رکعت بعد از آن سلام بده بعد از آن میگراری نماز شام را **اصل** **و** **ان** **كنت** **قد**
صليت **العشاء** **الاخرة** **وليس** **المغرب** **فصل** **المغرب** **وان** **كنت** **ذکر** **بها**
وقد **صليت** **بين** **العشاء** **الاخرة** **والتين** **او** **قمت** **في** **الثالثة** **فان** **وها** **المغرب**
ثم **سليم** **ثم** **فصل** **العشاء** **الاخرة** **شرح** **و** **التحقيق** **كرا** **وه** **باشي** **نماز** **خفتن** **را**
 و فراموش کرده باشی نماز شام را پس برخیز پس بگزار نماز شام را و اگر یاد آورده باشی نماز
 شام را و تحقیق کرده باشی از نماز خفتن دو رکعت را یا بر خاسته باشی در رکعت سیوم پس
 کن آن نماز را نماز شام بعد از آن سلام کن بعد از آن برخیز پس بگزار نماز خفتن را **اصل**
ان **كنت** **قد** **صليت** **العشاء** **الاخرة** **حتى** **صليت** **المغرب** **فصل** **العشاء** **الاخرة**
وان **كنت** **ذکر** **بها** **وانت** **في** **الرابعة** **او** **في** **الثانية** **من** **الغداة** **فان** **وها** **العشاء**
ثم **فصل** **الغداة** **واذن** **واقسم** **شرح** **پس** **التحقيق** **فراموش** **کرده** **باشی** **نماز**
 خفتن را آنکه گمراه باشی نماز صبح را پس بگزار نماز خفتن را و اگر یاد آورده باشی نماز خفتن را
 و تو در رکعت اول یا در رکعت دوم از نماز صبح باشی پس نیست کن آن نماز را نماز خفتن بعد از آن
 برخیز پس بگزار نماز صبح را و اذان و اقامت بگو برای نماز صبح یا بمنی که گفتا باذان اقامت
 سابق کن اگر وسعت وقت باشد **صل** **وان** **كانت** **المغرب** **و** **العشاء** **الاخرة**
قد **قامت** **تجميعا** **فان** **بذلها** **قبل** **ان** **تصلي** **الغداة** **ايضا** **بالمغرب** **ثم** **العشاء**
شرح **و** **اگر** **باشی** **نماز** **شام** **و** **نماز** **خفتن** **یا** **نیز** **روش** **که** **تحقيق** **فوت** **سند** **باشی** **از** **تو** **پرده**
 پس ایستاد کن بان دو نماز پیش از آنکه گمراهی نماز صبح را است مگر نماز شام و بعد از آن نماز
 خفتن **صل** **فان** **خشيت** **ان** **تفوت** **تلك** **الغداة** **ان** **تبدأت** **بها** **فان** **بأبدا** **بالمغرب**
ثم **الغداة** **و** **ثم** **صلي** **العشاء** **فان** **خشيت** **ان** **تفوت** **تلك** **الغداة** **ان** **تبدأت**
بالمغرب **فصل** **الغداة** **و** **ثم** **صلي** **المغرب** **و** **العشاء** **ايضا** **يا** **قيل** **الا** **تجميعا**
فضله **شرح** **پس** **اگر** **تریزی** **از** **یک** **فوت** **تو** **از** **تو** **نماز** **صبح** **در** **وقت** **فضیلت** **آن**
 که تا در روشن شدن هیچ آسمان است اگر ایستاد کنی نماز شام و نماز خفتن پس ایستاد کن نماز
 شام بعد از آن نماز صبح بعد از آن بگزار نماز خفتن را پس اگر تریزی که فوت شود از تو وقت
 فضیلت نماز صبح اگر ایستاد کنی نماز شام پس بگزار نماز صبح را بعد از آن بگزار نماز شام را

اولی

و نماز خفتن را

و نماز خفتن را ایستاد کن بادل آن دو برای ایستاد آن دو نماز هر دو قضاء است مراد نیست که
 آن دو یکدیگر کم مثل سنت صحیح بان دو نیست که رعایت ترتیب باعث این شود که در آن قصدا
 یا مانع تصاحب شود **صل** **ایضا** **ذکر** **ت** **فلا** **تصلی** **لها** **الا** **بعد** **شعاع** **الشمس** **قال** **قلت**
لم **ذاک** **قال** **لان** **تک** **تخاف** **فوها** **شرح** **ای** **بفتح** **بهره** **و** **تش** **یر** **یا** **بهره** **طبت**
 و منصوب و مفعول ذکر است مثل ایما الاجلین قضیت و مثل ایما تدهوا ضمیر تینه راجع
 و عشاء است یا راجع بد صورت نماز خفتن شده است اول صورت فوت عشاء تنها
 صورت فوت هر یک از مغرب و عشاء ذکر است بعد از معلوم نماز طابت فلا تصلیها یعنی
 مضارع نماز طابت جزای شرط است و نفی بمعنی نمی است و ضمیر منصوب راجع بالعادة است
 و بتقدير فلا تصلیها قبل ذکر است یا بتقدير فلا تصلیها حين ذکر است و بر تقدیر
 بعد بفتح باه کیفقط منصوب لطیف و مستثنای منخفت شعاع آفتاب بضم سین لقط
 چند معنی دارد یکی روشنی آفتاب که متفرق شده باشد و ذکر گفته باشد که آسمان نزدیک برآورد
 اینجا چنانچه ظاهر است از آنچه گذشت در حدیث پنجم باب معتم کالی ان تجمل الصبح التام و
 اگر طایفه برسی و مانند زینار در جانب شرق آسمان بعد از طلوع بعضی قرص آفتاب از افق
 حقیقی و ظاهری است که این مراد است از آنچه می آید در کتاب الصیام در حدیث پنجم باب
 که باب الفجر ما هو انما است که فلسفانی وقت الی ان یطلع شعاع الشمس فقال ایضا
 این تدهب تلك صلوة الصبیان صاحب قاموس گفت که شعاع الشمس و شعاعها
 یعنیها الذي تراه كأنه الجبال مقبدا عليك اذا نظرت إليها والذي يمتد من ضوءها الذي
 تراه مستداه لريح بعد الطلوع وما استبهه **بمعنی** **هر** **کدام** **از** **مغرب** **و** **عشاء** **را** **اگر** **یاد** **آوردی**
 پیش از گمراهی نماز خفتن را پیش میگراری عذرة را پیش از آنچه یاد آوردی که بعد از روشنی
 آفتاب که ذکر گفته باشد که آسمان از پیش از طلوع سرخی در مغرب زردار گفت که گفت
 که برای حدیث این تأخیر نماز خفتن تا آن وقت که گفت برای ایستاد درین تأخیر نمیشی از فوت
 عذرة اشارت بانیت که اگر روشنی احاطه کند که آسمان از نماز خفتن را کنی خوف فوت آن
 هست بنا بر اینکه طلوع سرخی در بر آسمان که در جانب مغرب نزدیک میشود و آن حالت
 طلوع آفتاب است چنانچه گذشت در شرح حدیث اول است **صل** **عنه** **انی** **صیفة** **قال**
سألت **عن** **رجل** **لبي** **الظهر** **حتى** **دحل** **وقت** **العصر** **قال** **يبدا** **بالظهر**

وَكَلَّتِ الصَّلَاةُ تَبْدَأُ بِالنَّبِيِّ لَسَبَتْ إِلَّا أَنْ تَخَافَ أَنْ يَجُوعَ وَوَقْتُ الصَّلَاةِ تَقْبُدُ
 بِالنَّبِيِّ أَنْتَ فِي وَقْتِهَا لَمْ تَصَلِّ النَّبِيُّ لَسَبَتْ **شرح** وقت الصلاة چهارت از وقت اول
 که مقرر شده برای نماز حاضر و سبب آن بود که سائل وقت آخر نیز باشد میان وقت اول و وقت آخر برای
 هر نماز گذشت در شرح حدیث اول باب الواقیت اولها و آخرها و فضلها که باب چهارم است **سین**
 روایت از ابو بصیر که گفت پرسیدم امام محمد باقر یا امام جعفر صادق علیه السلام را از مردی
 فراموش کرد نماز ظهر را تا آنکه داخل شد وقت عصر با منی که سایر اشخاص که حادث میشود
 بعد از زوال برایشان خصص شده امام گفت ابتدا میباید نماز ظهر و بعد از آنست جمع نماز میان این
 اگر ابتدا میباید میان نمازی که فراموش کردی و نماز که تیر رسیده با منی که بیرون رود وقت اول
 که مقرر شده برای آن نماز حاضر پس ابتدا میباید آن نمازی که تیره وقت اول برای آن بعد از آن
 میگذری نماز را که فراموش کردی **سوم** **صل** عن ابی جعفر علیه السلام انه سئل
 تجل صلی بنی طه و یاری و لیس صلوات لکم فی صلواتها اذ نام عنها فقال یقضیها
 اذ ذکرها فی ساعه ذکرها من لیل او نهار فاذا دخل وقت الصلوة ولم
 یتیم ما فاتته فلیقض ما لم یجوز ان یتیم وقت هذه الصلوة التي
 قد حضرت و هذه احق بوقتها فلیصلها فاذا قضتها فلیصل ما فاتت
 ستاقت مضمی ولا یتطوع بركعة حتى یقضى الفریضة كلها **شرح** قصار و
 قصا نام معنی بجا آوردنست پس سائل او این است **سین** روایت از امام محمد باقر علیه السلام
 اینکه او پرسیده شده از مردی که نماز گزارد بپوشود یا خالی بپوشد یا فراموش کرد چند نماز که
 نگردد آنها را یا خالی از آنها پس امام گفت قضا میکند نماز را که گفتم چون یاد آورد آنرا در
 ساعه که یاد آورده باشد آنرا خواند از جمله و خواه از نماز روز پس چون داخل شود وقت نماز
 تمام شده باشد قضای آنچه فوت شده از او پس باید که دیگر قضا کند مادام که ترسد از اینکه
 بیرون رود وقت اول مقرر برای این نمازی که تحقیق حاضر شد و این نماز حاضر نماز اول است
 بوقت مقرر خود پس باید که نماز آن نماز حاضر را پس چون بجا آورد آن نماز حاضر را پس باید که
 گزارد و تمام آنچه را که فوت شده از او از جمله نمازی که تحقیق گذشت و باید که نماز گزارد و باید که
 تا اگر قضا کند نماز فریضه را بهیچ آن **چهارم** **صل** عن ابی جعفر علیه السلام قال اذا فاتت
 صلوة فذكرها فی وقت اخری فان كنت تعلم انك اذا اصلیت التي فاتتک

گفت

كنت من الاخری فی وقت فابدأ بالتي فاتتک فان الله عز وجل يقول اقم الصلوة
 لذکرین وان كنت تعلم انک اذا اصلیت التي فاتتک فان الله عز وجل يقول اقم الصلوة
 بالتي انت فی وقتها فصلیها ثم الاخری **شرح** وقت بی تعیین و مضافت نماز
 در سوره طه در خطاب با موسی چنین است فاجد فی واقع الصلوة لذکرین و ظاهر اینست اینست که
 مراد بیعت در عبادت در عبادت بی صلوة بعنوان او باشد نظیر آنچه گذشت از حکایت عیسی در حدیث اول
 باب اول پس آنچه معطوف بر آنست امر بقضای صلوة فارست پس لام در لذکرین مثل لام در واقع
 الصلوة لذکرین است که میان شده در شرح حدیث اول باب فرض الصلوة که باید که
 الذکر یاد آوری اضا ذکر بضمیمه مستحکم از قبیل اصنا و مصدر بفاعل و موجه حقیقی است اگر چه
 نحوی بیست پس استارتت باید که ذکر و نسیان مانند علم و جهلت در امیکه فاعل حقیقی اینها
 غیر الله تعالی کسی نیست **سین** روایت از امام محمد باقر علیه السلام گفت چون فوت شود از تو
 نمازی پس یاد آوری آنرا در وقت نمازی دیگر پس اگر میدانی است با منی که تو چون گزاردی نماز را
 که فوت شده از تو میباید است با منی که نمازی دیگر و وقتی که مقرر است پس است با منی که نمازی
 که فوت شده از تو چه بدستی که الله عز وجل میگوید برای تعلیم این است منقل حکایت موسی
 سوره طه که برای یاد آوری نماز را که فراموش کرده با منی که سبب خواب ترک آن کرده با منی بعد
 یاد آوردی آن که از جانب منست و اگر میدانی است با منی که تو چون گزاردی نماز را که فوت شده وقت
 میشود از تو نمازی که بعد از آنست پس است با منی که نمازی که تیره وقت است پس اگر از آن بعد از آن
 نمازی دیگر که فوت شده **چهارم** **صل** مسألت ابا عبد الله علیه السلام عن رجل نسى
 صلوة حتى دخل وقت اخری فقال اذا نسى الصلوة او نام عنها صلی
 حين يذكرها فاذا ذكرها فهو فی صلوة قد ابان النبي **شرح** پرسیدم امام جعفر صادق
 علیه السلام را از مردی که فراموش کرد نماز را تا آنکه داخل شد وقت نمازی دیگر پس امام گفت
 فراموش کند نماز را یا بسبب خواب فاعل شود از آن میگذرد و وقتی که یاد آوری آنرا از آن
 یاد آورد آنرا محالی که در آنست نمازی با منی که نماز را که فراموش کرده با منی که
 خود را میگرداند و آنچه را که کرده حساب قضا میکند چنانچه گذشت در حدیث اول این باب
صل وان ذکرها مع اسلام فی صلوة المغرب اتمها بركعة ثم صلی المغرب
 و صلی العتمة بعد ها وان كان صلی العتمة وحده فصلی من العتمتين

سَمَّ ذُلُومَاتِهِ نَسِيَّ الْمَغْرِبِ أَمَّهَا يَوْمَ لَعْنَةٍ فَتَكُونُ صَلَاةُ الْمَغْرِبِ لَكَ وَالْمَغَاتِ سَمَّ
 يُصَلِّي الْعَمَّةَ بَعْدَ ذَلِكَ **شرح** ضمیر مذکر را راجع بصلوة فاتنه است و آن اینجا عبارت از
 فرضیه عصر است امام یکسوم یعنی پشت نماز است طرف در فی صلوة حال ضمیر مستتر در ذکر تا
 ضمیر اعمت راجع بصلوة فاتنه است **الکروبی** جزا در نماز مغرب که نماز صورت جماعت کرد برای
 قیاس صورت انفرادی بر آن و در نماز خفتن انفرادی صورت انفرادی کرد برای قیاس صورت
 جماعت بر آن **کوسیم** برای اشارت باینکه ای تمام جماعت در نماز خفتن بنا بر اینکه هر یک را کوسیم
 که بعد از نماز مغرب خود بخود نماز کند و بعد از نماز خفتن بیست و نوبت که قلیلی را بیکون بصیغه
 حایره افعال ناقصه است و آهست ضمیر مستتر راجع بجمعی نماز در آن نماز است و صلوة مخصوصه
 و ثلاث نیز منصوب و جزا بعد از خفتن یا صلوة مرفوعه و اسم کیون است و ثلاث بضم **یعنی**
 و اگر یاد آورد نماز را کفوت شد پیش نمازی بر حالی که او در نماز شام باشد تمام میکند نمازی را
 که فوت شده بیک وقت بعد از آن میگذارد نماز شام را و میگذارد نماز خفتن را بعد از نماز شام و اگر بنا
 گذارد نماز خفتن را شبانی پس گزارد از جمله آن دو رکعت را بعد از آن بیاورد که او فراموش کرده
 نماز شام را تمام میکند آن نماز را بیک وقت پس **بسی** آن نماز نماز شام سه رکعت بعد از آن میگذارد
 نماز خفتن را بعد از آن میگذارد **ششم** **صل** عن ابي الحسن عليه السلام قال سألته عن رجل
 نسي الظهر حتى غرقت الشمس وقد كان صلى العصر فقال كان أبو جعفر عليه السلام
 إذا كان في صلاة التيمم يقول إن أسكنت أن يصليها قبل أن تغربت المغرب بعد
 بها ولا يصلي المغرب ثم صلاها **شرح** روایت از امام موسی کاظم با امام رضا
 علیه السلام راوی گفت پرسیدم او را از مردی که فراموش کرد نماز ظهر را تا آنکه غروب کرد و فریاد
 و تحقیق کرده بود نماز عصر پس امام گفت که امام محمد باقر علیه السلام گفت پدرم علیه السلام
 که اگر میباید او را ایستاد نماز ظهر را پیش از آنکه فوت شود از او وقت فضیلت مغرب که استغفار
 شقوق مغرب است ابتدا میکند نماز ظهر یعنی آن قضا و اگر میباید نماز شام را
 بعد از آن میگذارد نماز ظهر را **هفتم** **صل** سألت أبا عبد الله عليه السلام عن رجل لم
 يؤم في العصر فذكر وهو يصلي أنه لم يكن صلى إلا في صلاة الظهر الأولى
 التي فاتته وليست أيف بعد صلاة العصر وقد قضى التيمم صلواته **شرح** پرسیدم
 امام جعفر صادق علیه السلام را از مردی که پیش نمازی کرده جمعی را در نماز عصر پس یاد آورد بر حالی

که او نماز

که او نماز میکرد بر این که کرده بود نماز ظهر را امام گفت پس باید که حساب کند نماز نماز ظهری که فوت شده
 از دو باید که از سر گیرد بعد از آنکه کرده نماز عصر را و تحقیق بجا آورده اند آن جمعی که گفته یاد کرده اند
 نماز عصر خود را و او نیست که نماز اینان باطل نیست **مستخرج** عن صفوان بن يحيى قال
 سألته عن رجل نسي أن يصلي الظهر حتى طلعت الشمس قال يصليها حين
 يذكرها فإن رسول الله صلى الله عليه وآله رقد عن صلاة الظهر حتى طلعت الشمس
 ثم صلاها حين استيقظ وليت شعري عن مكانه ذلك ثم صلى **شرح** روایت از
 صفوان بن يحيى که پرسیدم امام جعفر صادق با امام موسی کاظم علیه السلام را از مردی که فراموش
 کرد که نماز ظهر را تا آنکه غروب آمد امام گفت میگذارد آن نماز عصر را وقتی که یاد کرد
 آن نماز بدستی که رسول الله صلی الله علیه و آله را بعد از نماز عصر تا آنکه غروب آمد امام
 گذارد نماز وقتی که یاد کرد و بیک از نماز کوشید و دیگر مسجد رفت بعد از آن گذارد نماز عصر را
هفتم **صل** سمعت أبا عبد الله عليه السلام يقول ما من رسول الله صلى الله عليه وآله
 عن الصبح والله عز وجل آتاه حتى طلعت الشمس عليه وكان ذلك حجة
 من ربيك ليتأسى ألا ترى لو أن رجلاً مات حتى تطلع الشمس أميرة الناس قالوا
 لا تتويع لصلواتك فصارت أسوة وسنة فإن قال رجل لرجل يمتم عن
 قال قد نام رسول الله صلى الله عليه وآله فصارت أسوة ورحمة رحم الله
 سبحانه ما يهديه والأمة **شرح** در کتب تواریخ مسطور است که این واقعه در سفر بوده
 در وقت عود از حرم سوی مدینه در سال هفتم از هجرت که سال سیم از رسالت است
 لا تتويع بره بنقطه و عین بنقطه بصیغه منصارع مخاطب معلوم باینکه فعل است الاسوة
 بضم و کس رنزه و سکون سین بنقطه آنچه با عشتلی اندوه ساک شود و آنچه در دمان پر دی آن کند
 مثل است سوره از حزاب الله کان کم فی رسول الله اسوة حسنة و بیان مینماید در **شرح** حدیث
 نیند هم باب النواقل که باینست و چهارم است **یعنی** شنیدم از امام جعفر صادق علیه السلام
 میگفت بخوانید رسول الله صلی الله علیه و آله را نماز عصر و الله عز وجل خوا بیاورد و آنرا تا طلوع کرد
 آفتاب بروم او نیست که خوا بیاورد و آنرا طلوع آفتاب با وجود کثرت ازواج و صحاب جارق
 عادت بود پس اسباب آن فعل الدعا علی بوده ز فعل است اگر چه اصل هر نوم فعل الدعا علی است
 چنانچه گذشت در کتاب التوحید در باب سی و سیدوم و بود آن خوا بیاوردن وقتی از نماز صبا

کلیتاً بر توبه برای مردمان اینجه می که اگر یکدم در خوابیده باشد تا آنکه طلوع کند آفتاب هرگز بر او
 میگذرد و در میان و میگویند که بر یک کاری نداری برای نماز خود کسی که در نماز صبح رسول الله
 بعد از آن قضا باشد تا آنکه نماز و طریقی که مردمان پروردگار آن گنند پس اگر گوید مرد
 مردی دیگر که خوابیده از نماز صبح میگوید تحقیق خوابیده رسول الله صلی الله علیه و آله را کرده
 آن نماز باشد یعنی در وقت که در نماز است این است **را هم اصل عن زرارة**
و الفصیل عن ابی جعفر علیه السلام فی قول الله تبارک انتم ان الصلوة کما
على المؤمنین کما با مؤثراً قال یعنی مفروضاً و لیکن یعنی وقت خود با اذ اجازة
ذلت الوقت شراً صلواتها کما صلوة مؤثراً شرح صلوة در اصل معنی اطهار و پیش
 زنگانی و کارانی گوی است و از آن جهت نیز میماند مثل وصل طهریم ان صلواتک سکن ام و مر
 اینجا خواستند که در کارانی گوی است خواه آسیا و خواه اوصیا مثل است سوره
 در تکریم من المصلین و بیان شد در کتاب الحج در حدیثی است بم نام بصد و بفتح کما
 فیکت و تنف من التیزیل فی الولایه است ذکر کانت برای افاده نیست که صلوة در جمیع
 سابقه کتاب موقوف بوده بر مومنان پس بحال تمام بان است کتاب معنی مکتوب است و مر
 در جب که در شده است مثل کتب حکم الصیام موقوف با خود است از وقت بفتح داو و سکون
 قاف که مصدر باب ضرب است و بمعنی تخریجی بر رخ است سبانه از است و وقت الدعا فی
 در شد یعنی دو قسم است اول بجا صلوة بروی که است سبانه در بجا بان نماز و حضور
 دین شود بسبب آیات پناات و الی بجا بان آن درین قسم از فرض میماند دوم بجا بان
 تعالی صلوة را در از منزه کرده مثل اوقات صلوات خمس در این تشریح است پس اگر واقع شود
 پیش از آن اوقات یا بعد از آن اوقات مجزی نخواهد بود و قول امام یعنی مفروضاً برای
 اینست که مراد درین آیت قسم اول است و قول امام که ولیس یعنی تا آخر برای بیان اینست
 که مراد قسم دوم نیست چنانچه مخالفان توهم کرده اند بقیاس بجا بان اصل صلوة در
 سابقه بجا بان اقامت صلوة بضم کوه و سجود و سائر شرط و حد و در این تشریح است وقت
 فونها بفتح داو و سکون قاف و فتح تا و فتح فاو سکون داو و کتا و ضمیر راجع بصلوة عباد است
 از زمانه فی الی بعد از زمان و جوب صلوة است و مراد اینست که در تشریح سابقه صلوة وقت خود
 نماز شده بلکه در بعض آسما یا کل آنها و جمع عریک منج و جب بوده با معنی که هر بار که ذکر نماید

مشهد صلوة بر ایشان واجب بوده نظیر آیت سوره اعلی و ذکر اسم رزق فصیحی و بیان شد
 در کتاب الدعاء در حدیث یحیی هم با بیستم که باب الصلوة علی محمد و اهل بیته علیهم السلام
 جمله از اجزاء استیفاء بیانی منقح در بیست یعنی است مثالیه ذلك الوقت وقت فوتها
 نیست بلکه وقتی است که طرف تا در صلوة است با عقاد مخالفان و پیش از وقت فوتها
 ذکر ثم اشارت با نیست که ایقاع صلوة با ایقاع آخر اجزای صلوة است و ایقاع آخر اجزای صلوة
 اگر متروقی بنا شد از گذشتن وقت مثل اینکه یک گوی است یا بیشتر در وقت واقع شده باشد و بقیه
 در خارج وقت واقع شده باشد بحیث **یعنی** در وقت از زراره و فضیل از امام محمد با
 علیه السلام در قول المدبر تکرار اسم در سوره سناه که درستی که صلوة بوده در شرایع سابقه
 بر مومنان و حتی نمیکرده شده امام گفت که اینجا همه موقوف مفروض و نیست اینکه خواهد
 وقت فوت صلوة را چون گذرد و الوقت مقرر بعد از آن گذارد آن صلوة را بنا شد صلوة
 بجا آورده شده **اصل** ولو کان ذلک کذلک لقلت لعلت مسلیمان بن داود علیه السلام
 حیث صلواتها لغيره و قیها و لکنته ما ذکرها صلواتها **شرح** مثالیه ذلك
 در اول موقوف است و در دوم معنی در بیست یعنی است امام در لیه معنی فی است لیه و قیها یعنی
 بر فرض وقوع اراده معنی با طلت و درین اشارت است با یکدیگر صلوة مغرب تا سقوط امره
 مغربه جایز نیست در این تشریح در سوره ص چنین است و در بیان داو و سلیمان بن اعم
 ان اذ اب اذ عرض علیه بالعتی الصافات الجیاد فقال فی اجبت حب الی غیر عن ذکر
 رقی حتی تو اوست بالجباب رزونا علی فطفق سما السوق و الاعناق و سواق این حد
 و بعد از آن اطهار احتمال میگویم که از طرف ادابت و مراد یعنی اول وقت خود بیست است
 تا سقوط شفق جوهری در صحیح کفنه یعنی و اجتهت من صلوة المغرب الی العتمة الصافات
 اسبان خوش ساق که اگر در ایستادن بد و دست و یک پا و طرف هم پایی دیگر می ایستند
 درین معلوم میشود سببند می محل بخود باری استخوان ساق و ما سندان الجیاد اسبان
 فا در فعال برای تعقیب است و مراد اینست که صلوة سلیمان بعد از سقوط شفق واقع شد
 زیرا که فعال فی اجبت تا آخر بجای فعلی است مراد بجا صلوة است چنانچه مؤذن میگوید
 حتی علی غیر العمل عن ذکر سعلق بالیغزت و عن برای سبب است مثل ما فعلت عن امری و مراد
 بزرگ رسید علم بر جمع احکام الدعا فی است و ان سه قسم است اول کتاب الهی مثل قرآن

از نبی صاحب شریعت و اوصیای
تاریخ سلیمان است یا عبارت

و توره دوم رسولی که آن کتاب بر او نازل شد سیوم و صیای آن رسول چنانچه بیان شد
کتاب الحی در شرح احادیث باب سیوم که بایسان اهل الذکر الذین امر الله الخلق بعبادته الم
علیم است و آن ایجا عبارت از توره است که میبودن نماز ما خود مستنبط از است
حتی متعلق بقال است و از جمله مقول قول نیست خیر تورات راجع بالصافات الجیاد است مر
بالجیاد غلبت شجاعت موافق آنچه گذشت در حدیث سیوم باشد تم و مراد نیست که صلوة
سلیمان ستم بود از سقوط شفق تا بر طرف شدن سیاض از جانب مغرب رود با مقدر قول
و مخاطبان موکلان بر اسبانه و صیغه منصوب راجع بالصافات الجیاد است و تقدیر آن
یعنی با عتبار تضمین معنی عرض است موافق آنچه عرض علیه مخا عبارت از آمدن است
بالسوق با طرب الصافات است و الاعناق با طرب الجیاد است پس در کلام لف و شمر است
و جمعی از مفسران تغییر این آیه برداشته اند که ملائم شان سلیمان و سیاق این آیه
نیست و بعضی موافق تغییر خود روایات ذکر کرده اند پس اگر آن روایات صحیح باشد
بر تفسیر خواهد بود زیرا که پس خطاب اسقاطی علی غیر العمل را دان کرده بدعوی ایضا
از صلوة است خیر ذلک راجع سلیمان است ما در حق ما ذکر نمانده است و ذکر معنی ما
در این اشارت با یک صلوة در تشریح موسی که سلیمان از اوصیای اوست اختصاصی
نداشته موافق قول عی در سوره مریم و اوصافی بالصلوة و الرکوة ما دست چنانچه
سوره اعلی است که در کلام رتبه فصلی **یعنی** اگر میبود مو قوت جان بر آیه ناکت
سلیمان بر او و علیه اسم و قی که گزارده نماز مغرب را بنا بر آن فرض بعد از خروج وقت آن مراد
که این آیه برای بیح سلیمان است و اگر چنان میبود برای ذم میبود و لیک سلیمان در هر وقت
که یاد آورد صلوة را گزارده **اصل** قال ثم قال و منی ما استیقنت او شگلت
فی وقتها انک لم تصلها او فی وقت قوتها انک لم تصلها صلواتها و ان
شگلت بعد ما حرح وقت القوت وقد دخل حائل و لا اعادة صلوات
من شاکت حتی لتیقن بان استیقنت فعلیک ان تصلیها فی ای حال
گفت **شرح** ما در اول زیاده است و در دوم مصدریه است او در دوم برای سنگ
راوی است بقرینه تکرار انک لم تصلها و میباید بود که کلام امام باقر تقدیر اول را در وقتها
وقت ادانهاست و بر تقدیر دوم مراد وقت سعتهاست و بر تقدیر وقت بفتح فا

وسکون

وسکون و او تمامه و نقطه در بالاست و مراد بوقت فومها وقت قرب فومهاست و آن زمان
که یک کسوت یا بیشتر در آن میگذرد من در من سنگ برای سبب است حتی برای استنشاق
یعنی راوی گفت که بعد از آن امام گفت که هرگاه یقین کنی یا سنگ کنی در وقت ادای نماز
اینکه تو گزاردی آنرا یا امام گفت که هرگاه یقین کنی یا سنگ کنی در وقت نزدیک شدن نماز
اینکه تو گزاردی آنرا میگردی آنرا و اگر سنگ کنی بعد از آنکه مراد رفت وقت نزدیک شدن
وقت پس تحقیق در محل شد ما فی از اعتبار سنگ و در وجه نیست اعاده بر توبه سنگ
مگر اگر یقین کنی پس اگر یقین کنی پس در وجه نیست بر توبه گزاردی آنرا در هر حال که باشد
و خواه روز خواه نزدیک و خواه دور **و از اینهم اصل** عن ابی عبد الله علیه السلام فی
تجعل نام عن العتمة فلم یتم الا بعد ان تصالی اللیل قال یصلیها ویصححها
شرح العتمة بفتح سین منقطع و فتح تاء و نقطه در بالا زمانی از شب که بعد از قروب شفق
تا نصف شب و مراد اینجا نماز فیه ختن است **یعنی** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام
در مردی که خوابید از نماز ختن با معنی که سبب خواب حافل شد از نماز ختن و ترک آن
کرد و میدار شد مگر بعد از رسیدن شب نصف امام گفت میگردی نماز ختن را بنویس
قضا و صبح میرسد روزی و در این معنی که فرمودی ان شب را روزه میدارد **بسیار در اینهم اصل**
باب بنا مسجد اسی صلی الله علیه و آله **شرح** این باب بیان کیفیت بنای مسجدی
صلی الله علیه و آله در مدینه مبارک است در این باب سحریت است **اولهم اصل** عن ابی
عبد الله علیه السلام قال سمعت بقول ان رسول الله صلی الله علیه و آله
بنی مسجد بالمیثیثم ان الملیین کثروا فقالوا یا رسول الله لو امرت بالمجد
فیه فقال لهم و امریه فیرید فیه و بناه بالعبیده و ثم ان الملیین کثروا
فقالوا یا رسول الله لو امرت بالمجد فیرید فیه فقال لهم و امریه فیرید فیه
و بنی جدرا با لانی و الذکر **شرح** المیثی بفتح سین منقطع و کسر میم و سکون یاء نقطه
در پایین و طاء منقطع یک کسب باشد و ضمیمه در پهلو پذیرفته باشد مثل مراد بر پذیرفته
کشیده لو برای تمی است السعیده بفتح سین منقطع و کسر صین منقطع و سکون یاء
و نقطه در پایین و وال منقطع و تاء غایت با عتبار اینکه موصوف آن لینه است شکی که در
کرده شده باشد نصف شتی در پهلو ی آن تا عرض زواریش بیشتر شود و در پوار سخته شود

الانبي والذکر کرده و نزد مردم بجا دوخت است که تصیف کی شده و دیگر می در میان آن دو
 گذار شده تا دیوار دوخته شود و در زیر در زینت خشت اول نبی است و خشت دوم
 ذکر است یعنی روایت از امام جعفر صادق علیه السلام راوی گفت شنیدم از زید میگفت
 برستی که رسول الله صلی الله علیه و آله بنا کرد مسجد خود را در مدینه یعنی آن یکشنبه بعد از آن
 برستی که اهل اسلام بسیار شده پس گفتند ای رسول الله کاشش امر کنی بمجید بر باد
 کرده شود در آن پس گفت آری و امر کرد بمجید پس زیاد کرده شد در آن و بنا کرد دیوار آن را
 و خشت **پهل** نَمِ اشْتَدَّ عَلَيْهِمُ الْحَرُّ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ كَوِّمْنَا لَمْ يَنْجِدْ
 قَطْلًا فَقَالَ عَمَّ فَأَمْرَبَهُ فَأَقِيمَتْ فِيهِ سَوَارِحٌ مِنْ جَدْعٍ وَالتَّحْلِيلُ شَمَّ
 طَرِحَتْ عَلَيْهِ الْعَوَارِضُ وَالتَّحْصِفُ وَالْإِذْخِرُ **شرح** العوارض یعنی
 منقطه در آن منقطه وضا بانقطه جمع عارضه در ختان بر پهلوانه الهه الحصف یعنی خانه
 بانقطه وفتح صاد بانقطه و فاجم خصمه الخ از بزرگ درخت خرما بانقطه می شود برای فرسود
 آن یعنی بعد از آن سخت تر بر سالمان که مای آفتاب پس گفتند ای رسول الله کاش
 امر کنی بمجید سایه کرده شود پس گفت آری پس امر کرد بمجید پس دادند مسجد و مسجد تو نما
 از نما می درخت خرما بعد از آن انداختند مسجد در ختان بر پهلوانه الهه و بافته بزرگ درخت خرما
 و از خر **پهل** فَمَا شَأْنُ أَيْنِهِ حَتَّى أَضَاءَهُمُ اللَّامُ طَارَ فَجَعَلَ لِلْمَجِيدِ بَيْتٌ عَلَيْهِمْ فَقَالُوا
 يَا رَسُولَ اللَّهِ كَوِّمْنَا لَمْ يَنْجِدْ قَطْلًا فَقَالَ عَمَّ فَأَمْرَبَهُ فَأَقِيمَتْ فِيهِ سَوَارِحٌ مِنْ جَدْعٍ وَالتَّحْلِيلُ شَمَّ
 طَرِحَتْ عَلَيْهِ الْعَوَارِضُ وَالتَّحْصِفُ وَالْإِذْخِرُ كَذَلِكَ حَتَّى قَبِضَ رَسُولُ اللَّهِ
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ **شرح** جعل یعنی ترخت یکم کبر کاف و فاء بصیغه مضارع معلوم
 معتل الفاء وادی باب ضرب است الوکف چکر کردن سقف ایجابی جمله است و عریش
 مرفوع و خبر است ای مخدومست بقدری همدا عریش می تواند بود که لا برای نفی جنس باشد
 و عریش معنی برفخ باشد یعنی پس راحت کردند در مسجد تا آنکه در سجده نشینان را بر سر پشته
 کرد مسجد مسجد برایشان پس گفتند ای رسول الله کاشش امر کنی بمجید سایه کل کرده شود
 سقف آن پس گفت ای رسول الله صلی الله علیه و آله و آله ای مجیدم این سقفی است مانند
 موسی علیه السلام در عبا و تاجه او پس بنام مسجد جان نامگذارند و بنا کردند مسجد رسول الله صلی الله
 علیه و آله **پهل** وَكَانَ حِجَارَةٌ قَبْلَ أَنْ يُطْلَلَ قَامَةً وَكَانَ إِذَا كَانَ الْعَمَى ذَمْرًا

وَهُوَ قَدْرٌ مَرِيضٌ حَتَّى صَلَّى الْعَصْرَ وَإِذَا كَانَ خُفُفًا ذَلِكَ صَلَّى الْعَصْرَ **شرح** قبل مسجد مدینه
 حین جنوب است و موافق گوید است تقریباً که اندکی مایل مشرق می شود موافق ترسب و لیک
 برای صلی عظیم حین بنا شده و میا سر بری نماز گزار در اینجا مستحب شده چنانچه می آید در حدیث
 ششم باب النواذر که باب صدم است پس دیوار غربی و شرقی آن مسجد موافق خط نصف النهار
 و در وقت زوال سایه نماز دو دیوار جنوبی آن که در جانب قبله است سایه وارد آن سایه مختلف
 میشود و با اختلاف فصول پس چون آفتاب در اول سرطان باشد آن سایه کوتاه از سایه سایر ایام است
 و چون آفتاب در اول جدی باشد آن سایه دراز تر از سایه سایر ایام است و چون آفتاب در
 اول حمل یا اول میزان باشد آن سایه میان است و با بقامت اینجا قادی مستوی الخلفه است و قد
 برکس موافق چهار ذراع خود شاست چنانچه موافق هفت قدم خود شاست و کان اذاکان
 و لالت بر این میکند که لغا در قی منظر می رسد است میان و قتی از سال که آفتاب نزدیک است
 که در دو میان اوقات دیگر سال بر غدا در روز کوتاه تر باشد تا برسد که از نا غدا در روز درازتر یعنی
 فاء و سکون یا و غیره سایه که حادث شود برای شاخص بعد از زوال آفتاب و طریق معرفت
 فی آفتاب که در اوین مسجد که میان دیوار جنوبی و دیوار غربی است شاخص فرض کنند و معاد
 سایه آن را که در روز که خواهند در وقت زوال آن سایه که در آن سایه آن را بر زیاد شود
 از سایه که بود بقدر یک ذراع شروع در فرض طهر کنند و چون سایه آن زیاد شود بر سایه که بود
 در اول پنج چهارم روز بقدر دو ذراع شروع در فرض طهر کنند که اگر تقدیم فاء هم در اول پنج
 چهارم کرده باشد پس شروع در عصر مستر الزان وقت میشود مرض یعنی هم و سکون را در
 و کسر با یک نقطه و صا بانقطه اسم مکان باب ضرب است الغد یعنی حین منقطه و سکون
 لون درای بانقطه بزاده که خواجگاه آن در وقت استنبی اندکی بیشتر از خواجگاه برزی باشد
 ستارایه و لک ذراع است و مراد اینست که زمان دو ذراع سایه بعد از دخول وقت عصر قریب
 بزمان یکدیگر یعنی سایه بعد از زوال است اگر چه اندک که است پس چنانچه یکدیگر متصل نزد اول طرف
 هشت رکعت فاء طهر بوده و دو ذراع بعد از دخول وقت عصر طرف هشت رکعت فاء طهر بوده یعنی
 دیوار دیوار آن مسجد پیش از آنکه مسجد سقف شود مقدار یک قادی و عادت رسول علیه السلام این بود
 که چون می شد سایه حادث بعد از زوال مسجد بقدر یک ذراع و آن مقدار خواجگاه بزاده است یکدیگر
 فرض طهر را چون در مقدار یک ذراع بعد از زوال هشت رکعت فاء طهر را می کرد و چون می شد سایه

حادث بعد از اول ربیع چهارم روز قدر دو ذراع مسکله و فرزند عصر **صل** قال والتمیذ لیتة
 لیتة لیتة والتعیدة لیتة ولفظ والد الذکر والأنتی لیتان مخالفان **شیخ**
 امام گفت و میگوید که کجاست است و سعید و کجاست و نیم است و ذکر و آنی دوخت است که
 یکی در میان دو نصف دیگر است پس یکی شکسته است و دیگری شکست نیست و در آیه است که
 در جهای آن یک در میان همچنین است و باقی دوخت درست است و الا در زیر زری اینه
 بی اسحکام می شود **دوم صل** عن ابي عبد الله علیه السلام قال سألت عن المسجد الذی
 ایتس علی التقی قال مسجد قبا **شیخ** در سوره تو حین است مسجد ایتس علی التقوی
 من اول ایدم اشی ان تقوم فیہ رجال یحییون ان یتطهروا و الله یحب المطهرین و چون بعضی
 خیال کرده اند که این مسجد پینه است این سؤال واقع شده قبلاً تصحیف و با او که تصحیف و با
 مژده و گاهی مقصود و پینه است در جانب شرق مرز میان آن و مدینه یکم محض
 و در فضل مسجد آن روای بسیار است از موثق و مخالف از جمله روایات مخالفان است که با
 دیگر گفته عن جابر بن سمره قال لما سال اهل بیتا اسی صلی الله علیه وسلم ان منی ام مسجد
 قال رسول الله صلی الله علیه و آله لیتیم بعضکم ذکب الذم فقام ابو بکر ذکبها ثم کما فم تبعت
 فرجع فقعد فقام ثم ذکبها فم تبعت فرجع فقعد فقال رسول الله صلی الله علیه وسلم لا صحی
 لیتیم بعضکم ذکب الذم فقام علی رضی الله عنه فم وضع رجل فی خزانة کباب و قبت فقال رسول
 الله صلی الله علیه وسلم انی رأیها و انی سمعها و انی ما رأیها ما موزة یا کما سار امثال من روایت
 می تواند بود که من در اول ایدم ابتدا شده و طرف متعلق بالتقوی باشد و در او تقوی اهل
 علیه السلام باشد و این موقوف مذکور چنین است بخلاف بصیرین که میگویند من انجام می آید
 و طرف متعلق با مسجد است چنانچه شیخ رضی در شرح کافیه در تحت حروف جار و فعل کرده و دیگر
 تعبیر تا سید با مسجد در در زوال لطفی ندارد و مخفی نماید که هرگاه بنای بر تقوی از در زوال و مقابل
 آن در جهادات آنرا کند معلوم است که حال شخصی که از در زوال کافر و شرک باشد و بعد از آن
 امامت کند چه خواهد بود و حال آنجی که اساس جان و دین خود را بر کار او گذارند و در کون با کسند
 با وجود آیه سوره هود و لا تترکوا الی الذین ظلموا فتمسکم النار چه خواهد شد **سوم صل** روایت از
 امام جعفر صادق علیه السلام راوی گفت پرسیدم در از مسجدی که سارنا ده شده است بر تقوی
 گفت آن مسجد قبا است **سیوم صل** قلت لا فی عبد الله علیه السلام کان مسجد

رسول الله صلی الله علیه و آله قال کان ثلثة الاف و ستمائة ذراعاً مکترة
شیخ و چه این سؤال است که بعد از رسول صلی الله علیه و آله سجد را در بزرگ گردید که در کتب معتدله
 و راه معیطه بعد از اسم مفعول با تفصیل منسوب و تحت ثلثه است الکتب معتدله
 و در او پنج تقسیم عدلیست بر عددی و می توان بود که کسره مجزوه لغت ذراعاً و ذرن دو احتمال
 اول اینکه در او یکسره منقوص باشد چنانچه مطرزی در مغرب با مضمون گفته که الذراع الکبر و است
 قبضات و بی ذراع العاشره و اما و صفت لایها نقصت عن ذراع الکف قبضه و به بعضی
 الاکامه و کانت ذراع سبع قبضات و در او یکسره ذراع هر ذراع با و حاصل آن
 و آنچه او گفته شکیست و در هر دو در ذراع الاربعه آویستوی الحلقه است تا هر کت میان
 دست **سوم صل** عن امام جعفر صادق علیه السلام را چه مقدار بود رسول الله صلی الله علیه و آله در مدینه
 در وقت وفات رسول صلی الله علیه و آله گفت بود سه هزار و شصت ذراع تحت کرده شده که حاصل
 ضرب شصت در شصت است مثلاً طایفه است که این سوای مکان چار و دواری است **چهارم صل**
اصول باب ما یستبرأ المصلی من برین بدیه شیخ یستبرأ من منقطع و نه و ناقط و با و
 منقطع بعد از مضارع معلوم باب افتحالت الاستتار پنهان شدن و در او چهار حجاب بود
 فی الجمله است **سوم صل** این باب بیان چیز است که فی الجمله در حجاب می شود پس آن کسی که نماز کند
 در صحرا مانند آن کسی که میکند در پیش او در این باب پنج حدیث و محتمل است که در کلام مصنف
 نیز باشد یکی بعد از حدیث چهارم و یکی بعد از حدیث **اول صل** عن ابي عبد الله علیه السلام
 قال کان رسول الله صلی الله علیه و آله یحسب العنزة بین یدیه اذا صلی **شیخ** العنزة
 بفتح حین منقطع و فتح نون و زای با نقطه نیره کو چک که در بزرگ از صبا **سوم صل** روایت از امام جعفر
 علیه السلام گفت بود بنده یزید بن زینب رسول الله صلی الله علیه و آله که در نماز کرد و در وسط میکند
 از بزرگ خود در چهار حدیث فی الجمله بیان از هر یک یک حدیث و در **سوم صل** عن ابن
 عن ابن ابي عمیر قال سألت ابا عبد الله علیه السلام عن الرجل یصل یحلق صلوته
 شیخی می نماید بین یدیه فقال لا یقطع صلوته المؤمن شیخی ولیکن اذ و اما
است طقم شیخ اذ و اما بدل منقطع در منقطع و در جوفه با منقطع و با باین و ال شده
 مفتوح است و در این نیز شده و مفتوح است و اصل آن در بوده تا منقلب بدل شده و در
 در اول دوم شده پس احتیاج شده به جزه و وصل کسوره العنزة در چهار حدیث صابحه بخبر می

رسول الله صلی الله علیه و آله و سید زکریا که یکبار در شیخ
 چون نماز کرد و در صحرا مانند آن **دوم صل** عن ابي عبد
 علیه السلام قال کان طول رجل رسول الله صلی
 علیه و آله ذراعاً و کانت اذ اصلى وضع یدین
 یتسبیبه من تحت یدیه **شیخ** اصل
 بفتح زای منقطع و سکون حاء منقطع **سوم صل**
 روایت از امام جعفر صادق علیه السلام گفت چه

تأخیر او را زمیند با زبان منع است و سایرین و الی مخففه که است و را مخففه مقتضاست الیه
 وضع و در اینجا استتار است یا از باب لغت است و بنا برین و الی شده و مقتضاست و الی
 منقلب از نام است و را مخففه مکتوبه است الا در حدیث صحیح است که در کسی در رسم لفظ موافق
 احتمال سیوم نیست زیرا که لغت ما قبل کتب نوشته میشود **یعنی** روایت از عبدالدین
 از عبدالدین ابی بصیر گفت پرسیدم امام جعفر صادق علیه السلام را از روی او که ما را در طرف
 میکند نماز را و از چیزی را آنچه میکند رویش را پس امام گفت بر طرف میکند نماز من را چیزی و یک
 است تا کند حدیث که وسعت در قدرت داشته باشد **چه چهارم** در فی ذلک ایضا این مسکنان
 عن ابی بصیر عن ابی عبد الله علیه السلام قال لا یقطع الصلوة شیئی الا کلاب ولا
 جناز ولا امرأة ولكن استروا شیئی فان کان مبین یدیک قد رزح را فیما من الاثر
فقد استوتت شرح ذلک فی روایت تا آخر استتار است یا نیست که در اینجا حدیث و حدیث سابق
 کیفیت و بعضی توهم کرده اند که در حضرت بنا را میگردانند و در حدیث سابق از باب منع باشد
 و در او امر منع مردم با از رویش نماز چنانچه مذکور میشود در حدیث آئینه **یعنی** در روایت
 این مسکنان از او بصیر از امام جعفر صادق علیه السلام امام گفت بر طرف میکند نماز چیزی را مسکن
 در خزانه زن و یک در حجاب شود چیزی و اگر باشد رویش تو مقدر یک در حجاب که بعد باشد
 از زمین پس تحقیق در حجاب شد فی الجمله یعنی که قدر استرجاع آمده **س** **والفضل فی**
هذا ان کنت یسری و نصح بین یدیک ما تنقی به من المار فان لم یصل
کلین به باس لان الذم یصلی الذم لصلی اقرب الیه مشایخ متین یدیک لکن
ذلت ادب الصلوة و توقیرها شرح میتوان بود که این حدیث تا حدیث او میتواند بود که
 کلام مصنف باشد و در بعض نسخ در حدیث این فقرات قال کلینی است و ان از زبان دانی
 نامحاشانست **یعنی** و اصل فضیلت در این استتار است که استتار کنی چیزی خواه بقدر
 که در آن خواه که و گذاری رویش خود چیزی را که بر کنی بان اگر گذر کند نه پس اگر کنی پس
 بان کردن پروایی برای ایکه کسی که نماز میکند از او برای او نماز را در حقیقتی نزدیک است یا از آنچه
 میکند رویش اولیک آن استتار روشن نماز و تعظیم نماز است **س** **اصول عن محمد**
مسلم قال دخل ابو حنیفة علی ابی عبد الله علیه السلام فقال له رأیت انک ت
موسی یصلی و الناس یحذرون بین یدیه فلا یصلها هم و یدیه ساقیه فقا

ابو عبد الله علیه السلام اذ هو علی موسی فدعی **شرح** فلهما یعنی بر منیت که مخالفان است
 نماز باشد و بضر دست و با منیت استخام کند که کند میکند یا ما دانست که پیش از شروع
 در نماز زمین نماز بان برای که نکند گمان باید کرد در جای که احتمال آن باشد **یعنی** روایت از
 مسلم گفت داخل شد ابو حنیفه بر امام جعفر صادق علیه السلام پس گفت امام را که دیدم پس تو موسی را
 که نماز میکرد و بر حالی که در مان میکرد شد در پیش او پس یعنی میگردید این نماز در این عمل قصور
 که ظاهر است در آن پس گفت امام جعفر صادق علیه السلام بخوانید برای من موسی را پس خواند
و اما اصل فقال یا ابی ان ابی حنیفة یذکر انک کنت تصلی و الناس یحذرون بین یدیک
فلم تنههم فقال لهم یا انا ان الذم یصلی کنت اصلی که کان اقرب الی منهم فقول الله
عز وجل و نحن اقرب الیه من حبل الورد قال فضم ابو عبد الله علیه السلام
الی خنیه ثم قال یا ابی انت و اخی ما توقع الا ان یسار **شرح اناه یعنی بفره و باه یکسقطه**
 منقلب از آن است که در آن برای بحال ظهور است **یعنی** پس گفت ای پس که من
 پرستی که ابو حنیفه میگوید که تو نماز میکردی بر حالی که در زمان که نزدیک رویش تو پس نمی
 ایت را پس گفت تری ای پدرم بدستی که کسی که نماز میکرد مردم برای او بود نزدیک سوئی من از آن
 بیان این که میگوید الله عز وجل در سوره ق و ما نزدیک سوئی او از آن که در آن مراد است که اتقا
 بر زمان در آن ای نماز برای منی این نماز در خلاف آداب نماز است زیرا که توجه خاطر مردمان
 نماز باعث ترک التفات بالله تعالی است که نزدیک است از آن که در آن را وی گفت پس منصل **شرح**
 او را امام جعفر صادق علیه السلام سوی خود بعد از آن گفت پدر ما در نماز تو ای محل است
اللی **س وهذا ما رویت منته صلی الله علیه و آله لا انه ترک الفضل **شرح** میتواند**
 بود که این کلام محرم است و میتواند بود که کلام مصنف باشد و در بعض نسخ در حدیث این قال
 است و آن از زبان دانی کما تانت متالیله هذا کلام امام موسی کاظم علیه السلام است القایب
 روشن آموزی و در اینجا قسبه ابو حنیفه است بر خطا نماز که منع مردمان در آن ای نماز در رویش
 ترک التفات بالله تعالی است که نزدیک است از آن که در آن سبب التفات بر زمان برای
 این نماز در رویش حاضر است منی مردمان از رویش در وضعی که مباح است ایت را ضمیر من را چ
 با امام موسی کاظم علیه السلام است لا ارفع لام و الف و همه مفتوحه و یون است و لا عطفه
 و از تقدیر لانه است و طرف معطوف بر خبر مبتدا است و ضمیر راجع با امام موسی کاظم علیه السلام

و در بعضی نسخ لازم بود که همه و نون است و سایر این صیغ را با وجهی است و مراد است
 که با وجهی ترک کرد و مستحب را که استنار است برای اینکه لغات بر دمان کند و فعل جازمی کند
 که مستحب مردمان است از مرد و وضعی که مباحث است از این معنی و این گفتگو تا وی است آنچه
 از جانب امام موسی کاظم علیه السلام برای امینت که امام موسی کاظم علیه السلام ترک استنار
 کرده بود مراد است که استنار کرده بود اگر تصریح بان نکرد و آنجا به تنبیه ابوحنیفه کرد
باب نوزدهم اصل اب المرأة تصلي بحمال الرجل والرجل يصلي بحمال المرأة هر یک از
 المرأة والرجل در حکم یکدیگر است زیرا که الف لام نه برای عهد و نه نیست یعنی این باب
 بیان زینت که نماز میکرده در برابر مرد و در برابر زن در برابر زن در این باب
 حدیث **اول صل عن ابی عبد الله علیه السلام فی المرأة تصلي الی جنب الرجل** زیرا
 میت فقالت اذا كان بينهما موضع فصل فلا بأس **شرح** الی معنی فی است چنانچه بعضی
 گفته اند در جمع الی یوم القدره قریباً حالت از فاعل تصلی و ترک علامت تائید است چنانچه
 آن در آن وقت الله قریب من الخیرین است بنا بر اینکه قریب اگر با همت با قریب لب نباشد
 بجا با همت با قریب مسافت باشد نزدیک باشد برای فرق چنانچه این است در معنی التییب
 گفته در باب چهارم در بیان اموری که گلب میکند انسان را اسم لیب و اضداد که الی نفس ترک
 المؤمن کقول انارة العقل کسوف بطوع هوی و عقل حاصی هوی نزد او نور عقل و تجلی آن بود
 من ان رحمة الله قریب من المحبین و سعده لعل الساق قریب فذكر الوصف حيث الاضافة
 ولكن ذكر اللف لامهم التذکیر فی قریب الی الم یرد قرب الساق قریب فذكر الوصف حيث الاضافة
 ان التذکیر لکون التائید مجازیا فوه لوجوب التائید فی نحو التمس طالع و الموعظ ما فتردها
 یفترق حکم الحجازی و الحقیقی الظاهرین الی المضمین و شیخ رضی رحمة الله تعالی در شرح کافیه گفته
 که گاهی لفظی که مذکور است متعلق می شود در مؤنث حقیقی بتأویل شخص و گاهی حکم می شود
 بتأویل نفس و مناسب این گذشته در کتاب الجنائز در حدیث ششم باب الصلوة علی
 المؤمن و التکیه که باب بیجا و چهارم است که اللهم است خلقت هذه النفس و انت امها تا آخر
 و می تواند بود که قریب در حدیث منسوب بر طرف مکان باشد و مناسب این می آید در شرح
 اول باب ششم رحل بفتح راه منقطع و سکون حاء منقطع است چنانچه در بعضی نسخ است
 یا بضم هم است چنانچه در بعضی دیگر است یعنی روایت از امام جعفر صادق علیه السلام در فی

که نماز

که نماز میکرده در برابر هوی مرد بر حالی که نزدیک است نسبت بان مرد پس امام گفت چون با میان آن مرد و زن
 زین شری پس بر روی میت مراد صورتی که مرد نماز میکرده با پس این بعد برای هر یک از
دوم صل سألت ابی عبد الله علیه السلام عن الرجل یصلی و المرأة یجذاه عن یمینیه
 أو یشاره فقال لا بأس بیداً اذا كانت لا تصلی **شرح** الحذاء بکسر حاء منقطع و ذال الی نقط
 و الف مقصوره و ممدوده برابر **بسی** بر سیدم امام جعفر صادق علیه السلام را از مردی که نماز میکرده
 بر حالی که زن در برابر اوست در جانب راست او یا در جانب چپ او پس امام گفت بر روی میت
 بان اگر زن نماز میکرده باشد **سیوم صل** عن ابی عبد الله علیه السلام فی الرجل و المرأة
 یصلیان فی بیت واحد المرأة عن یمین الرجل یجذاه قال لا الا ان یتکون ینتھما
 شبرا و ذلیق **شرح** در اینجا چون احتمالات **اول** اینکه یصلیان مجبول باشد بر نماز کردن
 یعنی جماعت با قنای زن بعد تقییرا میگوید زن در جانب راست مرد مذکور است و پس
 آن مذکور نیست و الا از برای اثبات حرمت باشد و استنار الا ان یکون منقطع باشد
 و مراد صورت تأخر زن از مرد باشد بعد شری اقلیا بقدر ذراعی که افضلست **دوم** اینکه یصلیان
 مجبول بر نفیوت باشد و الا از برای اثبات حرمت باشد و استنار متصل **سوم** اینکه
 یصلیان مجبول بر نماز جماعت باشد و الا برای اثبات حرمت باشد و الا برای استنای
 باشد و میماند شری یا معنی باشد که جماعتی میان ایشان باشد که بلند می آن بقدر شری **بسی**
 روایت از امام جعفر صادق علیه السلام در مردی و زنی که نماز میکرده در یکجا در حالی که زن در
 راست مرد است گفت جایز نیست مگر آنکه باشد میان ایشان فاصدیش پس بقدر کون
 یا بقدر یکدیگر **چهارم صل** عن اجدیها حکیهما التمس قال سألت عن الرجل یصلی
 فی زاویة الحجرة و امراته أو بنته تصلی یجذاه فی الزاویة الاخری فقال لا
 یبغی لک ذلک فان کان میتة هما شبرا یجذاه **شرح** روایت از امام محمد باقر با امام جعفر
 صادق علیه السلام را وی گفت پرسیدم او را از مردی که نماز میکرده در یکجا در حالی که زن در
 کزن او یا دختر او نماز میکرده در برابر او در کجی دیگر گفت نه و روایت او را ان عمل پس اگر
 باشد میان مرد و زن شری مرد و پس زن بقدر شری کافیت او را نمی ماند که در احتمال دیگر
 که در شرح حدیث سابق مذکور شد اینجا نیز جاریست **صل** قال و سألت عن المرأة
 تنو اهل الرجل فی المجلس یصلیان جميعا فقال لا و لکن یصلی الرجل فاذا اصلی

المراة **شرح** راوی گفت پرسیدم امام را از زنی که همتا میشود در درگاه و که هر دو یک کجا و پوشش دارند آیا نماز میگیرد همه هم پس امام گفت نه ولیک نماز میگیرد در دم پس چون نماز گزارد نماز میگیرد در زن مرد و صورتی که است دو کجا و بگر برایش یا کجا و زن مرد بگردد خواه کجا و در زمین ساکن باشد و خواه در شتر باشد برای ضرورت و تقدم نماز در نماز زن محمول بر استحباب **مجموع** سألته ابا عبد الله عليه السلام عن الرجل يصلي ويحيي له امرأة فأمته على فراشه ما جنب فقال إن كانت فاحدة فلا يضركم وإن كانت تصلّي فلا **شرح** قائم در بعض نسخ یافت در بعض نسخ نبود است العمود ترک چیزی کردن و نشستن در اینجا معنی اول مراد است و بنا بر نسخه اول یعنی ترک نماز با غفلت و بنا بر نسخه دوم یعنی حیض است **یعنی** پرسیدم امام جعفر صادق علیه السلام را از مردی که نماز میگیرد در حالی که در برابر او زنی است ایستاده بر فرش خود در پیروی مرد دل گرفت که با سندان زن ترک کند نماز پس فریضه رساند ایستادن آن زن او را و اگر از زن نماز میگیرد در این حالت **شرح** عن أبي عبد الله عليه السلام قال كان رسول الله صلى الله عليه وآله يصلي وحاشيته فأمته معتزصة بين يديه وهي لا تصلّي **شرح** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام گفت که رسول الله صلی الله علیه و آله نماز میگیرد و وحاشیه خوانده بود پس شده بود پیش او و او نماز میگیرد یا معنی که حاضر بود **مجموع** عن أبي عبد الله عليه السلام في الرجل يصلي والمراة تصلّي بجذاه أو إلى جانبه فقال إذا كان متجوذاً مع زوجته فلا بأس **شرح** مجذبه دو احتمال دارد اول اینکه در جانب راست یا چپ او باشد اما متصل و سانسند و درستی دیگر اتصال مراد باشد دوم اینکه در برابر او باشد و امام در جواب نفی جواز شق اول کرده با تکلیف و نفی جواز بعض افراد شق دوم کرده **یعنی** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام در مردی که نماز میگیرد در زن نماز میگیرد در برابر او یا در پیروی او پس امام گفت اگر نباشد سجده زن با رکوع مرد یا معنی که نسبت سر زن در سجده و سر مرد در رکوع قبل برایش پس روایت نیست **باب شانزدهم اصل باب التوجع في الصلوة و كراهية التوجع** بضم حاء با نقطه مصدر باب منع فروتنی الكراهية بفتح كاف و تخفيف راه نقطه و الف و كراهية و تخفيف ياء و دو نقطه در پايين مصدر باب جنس ناخوش بودن یا صدمه باب علم ناخوش نمودن و بنا بر اول اصناف مصدر با فعلت و بنا بر دوم معغولت الجبت

بفتح صين بفتح و فتح ياء بفتح و ثاء بفتح مصدر باب علم باز که معنی کردن کاری بی نفع معتبره **یعنی** این باب بیان کیفیت فروتنی در نماز و بیان ناخوش بودن باز که است در این باب **ذکر حدیث اول** قال ابو جعفر عليه السلام إذا قمت في الصلوة فقلبك بالأقبا على صلواتك فإما تحب لك منها ما أحببت عليه ولا تعبت فيها يدك ولا برأسك ولا بخصيتك ولا بخصيتك ولا تحددت نفسك ولا تلتصق بالكتف ولا تقطر ولا تقفر وإقبا تفعل ذلك للجوس ولا تلتصق ولا تحقن ولا تفرج كما تفرج البعير ولا تقع على قدميك ولا تعترش ذراعيتك ولا تفرقع أصابعك فإن ذلك كله نقصان من الصلوة **شرح** نخست کبر لایم و سکون حاء و یاء و دو نقطه در پايين و کبر تاء و دو نقطه در بالا است **یعنی** ریش مابفتح لام و سکون حاء و یاء و دو نقطه در پايين اول منفوح و دوم ساکن بصیغه تننیه است **الکلی** طرف زنج که موی ریش از آن میرود و حاصل پر در و کیست و مراد جنبانیدن است بی حرکت دست و الا مناسبت تقدیر آن هر یک میبود الا تحت بجاه منقط و ال التقط و ثاء منقط بصیغه منی حاضر باب تعحیلت لفسک منصوب و معغولت الا تصاب ثاء منقط و همزة و یاء بفتح بصیغه منی حاضر باب تعحیلت یا باب تعغلت الا تصطب ثاء بفتح و یاء منقط معغول بصیغه منی حاضر فعل اللام و اوی باب تعغلت و لا تکفر لفاء و راء منقط بصیغه منی حاضر باب تعحیلت یا باب لطف و الکفر بفتح کاف تعظیم اصل فرس یا در شاه خود را بدست بر پشت دست گذاشتن یا کف دو دست بر هم گذاشتن یا کج شدن و سر در پیش افکندن در وقت ایستادن و بنا بر اول میتوان بود که در سجود محوس بند و الامد باشد و الا لتمامه منقط بصیغه منی حاضر باب تعحیلت بجهت کتفاء است یا الزباب ضرب است التلم و التلم لفتح لام بتن و دمان بند و لا تحقن بجاه منقط و قاف بصیغه منی حاضر باب تعحالت الاحقان بس بول و مانندان تفرج بفاء و راء منقط و جم بصیغه منی حاضر باب تعغلت التفرج دور کردن اعضای خود از یکدیگر در حال رکوع و سجود و لا تقع لعاف و عین منقط مکتوبه بصیغه منی حاضر فعل اللام و اوی باب تعحالت الا تصاب لثان سزین بر روی باشد یا خواهد بگذاشتن بجزا بر زمین باشد و خواه بگذاشتن یا بر زمین باشد و ان ضد تفرکت و بیان هر دو می آید در حدیث اول و سیوم باب میت و هم و بعضی میگویند که افعا گذاشتن سزین و دو کف پا و دو کف دست بر زمین است

چنانچه سبک میکند و علی قدیمک مؤید معنی اولت الاقترش با و راه منقطع بصید منی حاج
 باب افعال و در بعض نسخ از باب اطراست لا افرق لهما و راه منقطع و قاف و عین منقطع
 بصید منی حاضر باب فعل است الفرقه شکستن انگشتان نقصان بضم نون و سکون
 قاف مصدر باب نصر کم شدن و کم کردن یعنی گفت امام محمد باقر علیه السلام چون ایستی
 در نماز پس بر تو باد و آوردن تمام دل بر نماز خود چه جز این نیست که حساب کرده میشود برای
 از نماز آنچه آورده باشی بران تمام دل با یعنی که آنچه اقبال در نوشته مقبول نیست اگر
 بخواهی مطلق آن مکتب چنانچه بیان شد در حدیث چهارم باب دوم و باری مکن در نماز
 بدست خود بجنبانیدن آن در سب خود بجنبانیدن آن و در بریش خود بجنبانیدن آن
 راست چه مستلا و کسکو مکن با خود بکنه ایست چون از نماز فارغ شوم اعلان جایم مده مشه
 و درین دره مکن و مکان کش مکن و لعینم که اهل فرس میکنند مکن و جز این نیست که میکنند
 آن اعظیم را در نماز خود بکران و درین بند بند و جسم بول و عایط و مانند آنها مکن پیش از
 در نماز و فرایع شود رکوع و سجود چنانچه فرایع میشود و در وقت خوابیدن و برین مگذارد
 قدم خود در وقت سجده در وقت نشستن و مکتب و دراز خود بر زمین در وقت سجده
 و مشکن انگشتان خود را بر دست که آنچه مذکور شد هر یک از آن باعث نقصان چیزی از
 نماز است **صل** و لا تقم الی الصلوة متکامیلاً و لا متناهیلاً و لا متناهیلاً
 فایستامین خلال الیقاق فان الله یهتدی المؤمنین ان یتقوا الی الصلوة و هم
 سکاری یعنی سکر التیوم و قال المؤمنین و اذ اقاموا الی الصلوة قاموا کالسالی
 یتراؤن الشمس و لا یتکبرون الله لایقلین **شرح** ما در وقت قیام است که نماز را بکران
 بر خود پیشه در نماز فایضه شتاب میکند تا زود خلاص شود از زیر بار کربان و مطلق نقصان نماز
 فایضه میکند بخواهی زیرا که مکان بخواهی خلوتت نه سجده و منافات باری دارد و در قلب عبادت از جا
 اوست و این در مقابل حال جمعیت که الین هم علی صلواتهم در ثمنون در حق ایت است و بیان شد
 در حدیث دوازدهم باب دوم **بسی** در غیر نسوی نماز که ملازمه و نسبی نماز و در باو عظیم
 قرار دهنده چه بدرستی که آنها از وصله های اتفاق چه بدرستی که در دعای می کرد در سوره
 ساء مؤمنان از ایاکه بر خیزند نسوی نماز بر حالی که ایت ان مستان باشند بخواجه مستی
 خواب را و گفت برای مسافران در سوره ساء که چون بر خیزند نسوی نماز بر خیزند بر حالی که

که ملازمه

که ملازمه بنمایند در نماز عمل خود و یا دستکند الدعای لکم **دوم** **صل** قال رسول الله
 علیه و آله ایت الله کبره لکم ایستامین الامة از بعد و عتبتین حصلة و هاکم عتبات کبره لکم
 العتبت فی الصلوة **شرح** گفت رسول الله صلی الله علیه و آله بدرستی که الدعای نماز خود
 شمر برای شما ایست میت و چه حاصل را در می کرد شما را از آنها بیان این که نماز خود
 برای شما بجز در نماز **دو** **کلمه** است این در کتاب خصال ابن بابویه چنین است و کبره لمن فی الصلوة
 و کبره الضحک بین القبور و کبره التلحیح فی الدور و کبره النظر الی فروج السماء و قال یورث العی
 و کبره الکلام عند الجماع و قال یورث الحرس لعی فی الولد و کبره النوم قبل النساء و کبره الخ
 بعد النساء و کبره الفل تحت السماء یعنی میز و کبره الجماع تحت السماء و کبره دخول الامهات الی
 میز و قال فی الامهات عماره و کبره من اللامه و کبره دخول الحمامات الایمیز و کبره الکلام بین
 و الاقامه فی صلوة العذرة حتی تنفضی الصلوة و کبره کوب الحجر و کبره النوم فوق سطح یسبح و کبره
 من نام علی سطح یسبح فقه برشت منه الذم و کبره ان سیام الرجل فی بیت وحده و کبره الخ
 ان یعنی امارة و هی حائض فان عتبتا فخرج الولد مجزوما و ابرص فلیطو من الالف و کبره ان یعنی
 الرجل امارة و قد احتکم حتی یغسل من احتلمه الذی رای فان فعل فخرج الولد مجزوما فلیطو من الالف
 لغنه و کبره ان یکلم مجزوما الا ان یکون بینه و بین المجزوم قدر ذراع و قال فرمن المجزوم کلمه اراک
 من الالف و کبره البول علی سطح نهج و کبره ان یحدث الرجل تحت شجرة و قد اصیبت یعنی
 و کبره ان یغسل و هو قائم و کبره ان یدخل الرجل البیت المظلم الا ان یکون بین یدیه نار و کبره النسخ
 فی الصلوة **سیوم** **صل** عن ابی عبد الله علیه السلام قال اذا کنت فی صلواتک
 تعلیت بالفتح و الاقبال علی صلواتک فان الله عزوجل یقول الذین هم
 فی صلواتهم خاشعون **شرح** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام گفت چون ایستی
 در نماز خود پس بر تو باد که کمال فروشی کنی و تمام دل را در او ری بر نماز خود چه بدرستی که الدعای
 میکند در سوره مؤمنون بمقصود رسیدن مؤمنانی که ایتان در نماز خود فروشی کنند
جواب **صل** عن ابی عبد الله علیه السلام قال کان ابی علیه السلام یقول کان علی
 الحین صلوات الله علیه اذ اقام فی الصلوة کانه مساق شجرة لای یفترک منه
 شیئاً الا ما حركت الریح منه **شرح** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام گفت
 پدرم علیه السلام میگفت که بود علی بن حسین صلوات الله چون ایستاد در نماز مانند

در حق میان این اکثر حرکت میگردانند و از چیزی مگر آنچه حرکت میداده با آنرا باز و از دست راست چاره و کوه
 رده **بسم** کان علی بن الحسین صلوات الله علیه اذ اقام فی الصلوة تعییراً لونه فاذا
 سجدا لم یقع رأسه حتی یرقص هرقاً **شرح** برقص بر سر منقطع و فاء و تشدید صا و نقطه
 بصیرت مضارع غایب معلوم باب افعال است الارضاضا پیشیده شدن عرفا بفتح سین
 و فتح راه منقطع و قاف تین از نسبت است **یعنی** عادت امام زین العابدین علیه السلام بود
 که چون بر سجده می نمود گردن میزد و رک اول پس چون سجده میکرد در میزد و میزد
 خود را که اگر باشد میزد عرق او **بسم** عن ابي جعفر علیه السلام قال اذا
 استقبلت القبلة یسجدت فلا تقبل وجهك على القبلة فتقصد صلواتك
 فان الله عز وجل قال لئنیت صلی الله علیه و آله فی الفریضة قولاً یسجدت
 سطر السجدة لجرام وحدث ما کنتم فلو اوجوهکم سطره و انحن بصرک و لا تد
 الی السماء و لیکن جناء و سجدهات فی موضع سجودک **شرح** فی الفریضة اشارت
 باینکه در این آیت بعنوان فرضت یا اشارت باینکه این حکم در فرض است و سؤال
 نماندست و قول امام علیه السلام که قصد صلوات مؤید احتمال اول است فاد قول برای
 و بیان حقیقت این سوره در کتاب الحج در شرح حدیث دوم باب هم که باب فی ان الاثر
 علیه السلام سوره الدعوه در جل علی حلقه است و حجت ما کتم باعتبار اجزای نماز است چنان
 طایر سجده نیست یا باعتبار اجزای زمین است **یعنی** رواست از امام محمد باقر علیه السلام
 گفت چون برابر نشوی قبل از بر روی خود پس بگردان روی خود را قبله که فاسد شود نماز
 تو چه بدستی که الدعوه در جل گفت بنی خود را صلی الله علیه و آله ان فرض در سوره بقره که
 پس بگردان روی خود را جانب مسجد حرام و هر جا که باشد پیش بگردان روی خود را
 آن مسجد و فرستی کن بچشم خود و بر ما چشم خود را بسوی آسمان و یاد که باشد چشم تو بر
 روی تو در جای سجده تو یا یعنی که نگاه بجانب راست و چپ کن و نگاه در موضع سجده و
 کن **بسم** عن ابي جعفر علیه السلام انه قال فی الرجل یسجد ب و یسجد فی
 قال هو من الشیطان و لا یملک **شرح** الا یملک بصیرت مضارع غایب باب ضرب است
 و ضمیر ستره راجع به شیطان است و ضمیر بارز راجع به سجده است الی الله بفتح و ضمیر
 و سکون لام قدرت تام بر فعلی در کسی بروی کائنات عاجز باشد از دفع آن اصل **یعنی** رواست

از امام مجتهد

از امام مجتهد با امام جعفر صادق علیه السلام که او گفت در مردی که دره دره میکند و حکماش میکند
 در نماز ما که گفت آن عمل از جانب شیطان است و شیطان مالک نمیشود آنرا یعنی که از روی
 خست یا بر نمیشود در آن زیرا که اگر تو بر تمام کنه اعضای آن نمیشود اصلاً و اگر کند و تقاضا
 دفع آن میشود و بعد از مردن آب درین و ما سندان **بسم** کنت جالساً عند ابي
 عبد الله علیه السلام قال فاجیه ابو حنیف فقال له جعلت فداک ان لی
 ریحی اظمن فیها فربما قمت فی ساعه من اللیل فأخرف من الریح ان
 الغلام قد نام فأضرب الحائط لا وقطه قال نعم انت فی طاعه الله عز وجل
 تطلب ريقه **شرح** فاضرب خیرت و لیم کس لوزن و سکون عین و فتح میم از افعال
 در حث یا فاضرب قدیر استعانت و نعم بفتح نون و فتح عین و سکون میم حرف قصد
یعنی بودم نشسته نزد امام جعفر صادق علیه السلام پس پرسید او را باینکه بنویس و چه میوی ده
 در میان که گنیت او را بی جیب است باینکه شش گفت او را که در اندام الله تعالی فریاد
 تو درستی که او دست آسیاب است که در میکم در آن پس لب که بر خاستم نماز در سجده
 از شب پس می شناسم از او از آسیاب که غلام تحقیق جوابیده است پس دست منیم زد او
 تا سیدار که او را گفت خوب است تو در طاعت الله در حثی طلب میکنی رزق او را **بسم**
 عن ابي عبد الله علیه السلام قال اذا قمت فی الصلوة فلا تعبت بجمیعک
 ولا یواسیک ولا تعبت بالمصی و انت تصلی الا ان تسوی حیث تجدد
 فاقه لا باس **شرح** رواست از امام جعفر صادق علیه السلام گفت چون برخیزی در نماز پس
 بازی کن بر پیش خود و بلبه خود و بازی کن لب سکنه مسجد بر حالی که تو نماز میکردی لبیک
 جایزت ایستگه و اگر کنی جای را که سجده میکنی چه بدستی گشتان اینست که روی نیست در سجده
باب و خدمت **صلی ابی الجاه و والده** **شرح** این باب بیان فضیلت کرده و عا در نماز
 در این باب پنج حدیث **اول** قال ابو عبد الله علیه السلام ینبغی لمن یقر القرآن
 اذا مر بآیة من القرآن فیها سئله او یخوف ان یسأل الله عن ذلک
 خیر ما یرجو و یسأله العائیه من النار و من العذاب **شرح** المسئله یعنی سئال
 سین و فتح هجره بصیغه اسم مکان برای کثرت آنچه محل رفت اکثر در مالست متطهر بر
 و سایر بر صغیر دنیا **یعنی** گفت امام جعفر صادق علیه السلام نماز او است کسی را که میخواهد قرآن را

فی الصلوة

خواه در نماز و خواه در غیر نماز چون کدر کف باستی از قرآن که در آن مرغوب خلیق مذکور باشد یا ترسنا
 باشد یا سبک طلب کند از الله تعالی بهتر آنرا که امید میدارد و طلب کند از درجات الهی
 و از خداوند بعد از رکب یا خدا پیش از آن نیز **دوم** **صل** قلت لا بی عبد الله علیه السلام
 آیتسای الی الرجل فی الصلوة فقال حج و لو مثل راس الذی باب **شرح** حج یعنی با
 کیفیت و حاه با نقطه اسم فعلت بمعنی عظیم شد کار و در آن چند لغت است **اول** سکون
 خا در هر دو **دوم** که خا مخفف با تین هر دو **سیوم** که خا مستدره با تین هر دو
 هر دو **چهارم** که خا مخفف با تین در اول و سکون خا در دوم **پنجم** کف یعنی کف نام جعفر
 صادق علیه السلام را یا خود را بر کبریا میگردم در نماز پس امام گفت پر هر چند که است
 مانند مکن باشد در **سیوم** **صل** عن ابی عبد الله علیه السلام قال سألت عن
 الرجل یكون مع الإسلام فیمو بالمسئله أو یأییة فینسأه لوجیهة أو یأیه قال لا بأس
 بأن یسأل عیند ذلک ویعوره من الشار ویکال الله الحجة **شرح** روایت
 از امام جعفر صادق علیه السلام را وی گفت پرسیدم او را از مردی که مسیما یا پیش ازین مسیگر در آن
 پیش از بر مغوب خلیق در دنیا یا باستی که در آن ذکر نبوت یا شمس است امام گفت پروائی نیست
 با سبک طلب کند نزد آن حاجت خود را و پناه گیرد از آتش و طلب کند از الله تعالی بهیئت را
 اشارت است با سبک این طلب مسافات ندارد با بیت سوره اعراف و از آیه القرآن فاستمعوا
 له و انصتوا لعلکم ترجون **چهارم** **صل** سألت ابی عبد الله علیه السلام عن ذکوة السورة
 من الکتاب تذعوبها فی الصلوة مثل قل هو الله احد فقال اذا لکن تذعوا
 بهما خلا با من **شرح** پرسیدم امام جعفر صادق علیه السلام را از مذکور کردن سوره از قرآن که
 دعا کین بان در نماز مثل سوره قل هو الله احد چنانچه گویم در قنوت که اللهم انی اسألكم الله
 الرحیم قل هو الله احد یا حزین امام گفت چون دعا میکرد باستی بان پس پروائی نیست
 با سبک ازین عمل مگر سوره در هر کجاست که سعی خند است لازم نمی آید چون جزوه دعاست **پنجم**
 عن ابی عبد الله علیه السلام قال کل ما کللت الله فی صلوة العریضه فلا
شرح روایت از امام جعفر صادق علیه السلام گفت هر حاجتی که گفتی با الله تعالی بان هر
 فریضه پس پروائی نیست خواه حاجت بزرگ و خواه حاجت کوچک چنانچه می آید در حدیث
 هشتم باب الجود و تسبیح و الدعایه **بنا** بعضی میگویند که ظاهر حدیث نیست که در نماز

ذنیف دعا غیره فی نماز توان کرد و الله اعلم **باب بیستم** **صل** **بده** الاذان و الاقامه فصلها و
شرح البده یعنی با سبک نقطه سکون و الی نقطه و همزه مصدر باب منع کردن چیزی اول را پس اصناف
 مصدر مفعولت یعنی این باب میان ابتدای اذان و اقامت است و فضیلت آن دو و تواتر
 دو در این باب می و پنج حدیث است **اول** **صل** عن ابی جعفر علیه السلام قال لما أسیرت رسول
 الله صلی الله علیه و آله الی السماء قبلت البیت المعمور و حضرت الصلوة فاذا ن
 جبرئیل و أقام فصعد رسول الله صلی الله علیه و آله و وصف للملائکه و البیوت
 خلف محمد صلی الله علیه و آله **شرح** اسری بسین بنقطه و راه بنقطه و با بصیرت ماضی
 مجهول باب افعال الاله سیر در شب با بر رسول برای تعبیر است ذکر فادر فیما و دو
 در حضرت و فادر فاذا ن و فادر فقدم و او در وصف دلالت بر این میکند که این فقرات
 حدیثی است طولانی و تمدان نقل شده اینجا نیز نقل شده در حدیث دوم باب شایسته نیز
 که در جواب لافا و مسند آن مذکور میشود و البیت المعمور خانه در آسمان در مقابل کعبه است و ظاهر
 آنچه می آید در حدیث اول باب التواذیر که باب صدم است اینست که آن در آسمان چهارم است
 و این مسافات ندارد با سبک در آسمان ششم چنانچه مذکور شد و می سمیت المعمور یا چنانچه می
 در کتاب الحج در حدیث اول و دوم باب بدو البیت و الطواف که باب دوم است و بیان شده
 در کتاب الحج در شرح حدیث چهل مولد البی صلی الله علیه و آله و فادر که قنوت بان از لوح محفوظ
 الصلوة اینجا چهارت از نماز حقن است بقیسه ذکر اسراء مگر که در شبی نغمه باشد و همان شب
 پیش از صبح خود کرده باشد و الله اعلم یعنی تا مذکور مسافات سمیت میان حدیث و حدیث
 باب صدم که شملت بر سبک نماز ظهر که در روزی اذان طلعه زبر که میگوید که عروج با آسمان
 مکرر واقع شده باشد چنانچه بیان میشود در شرح صدر حدیث اول باب صدم و این
 ثانی باشد یعنی روایت از امام محمد باقر علیه السلام گفت چون شب برده شد رسول الله صلی
 علیه و آله سوی آسمان پس رسید به بیت المعمور و حاضر شد نماز پس اذان گفت جبرئیل و اقامه
 گفت پس پس است رسول الله صلی الله علیه و آله و وصف زنده در شکتان و بیخبران در
 محمد صلی الله علیه و آله **دوم** **صل** عن ابی عبد الله علیه السلام قال لما هبط جبرئیل
 علیه السلام بالاذان علی رسول الله صلی الله علیه و آله کان رأسه علی حجر
 علی علیه السلام فاذا ن جبرئیل علیه السلام و أقام فلما انقبت رسول الله صلی

عَلَيْهِ وَاللَّهُ نَقَالَ يَا عَلِيُّ سَمِعْتُ قَالَ نَعَمْ قَالَ أَدْعُ بِاللَّاحِظِ
 فَذَكَرَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِاللَّاحِظِ **شرح** طاهر است که این حدیث برای بیان است از آن
 در زمین با وحدت سابق بری بیان است از آن در آسمان باشد بنا بر اینکه اسلام پیش از آن
 بلال واقع شده باشد و این جوهری از حیالغان در کتاب تلخیص گفته که حدیث از آن در زمین و تعلیم بلال
 بعد از هجرت در سال اول بوده لیکن باین عبارت و غیره از ای عبد القادر بن زید الانصاری الاذان
 فعلی بلال او تکبیر است ای که در حدیث اول باب النوازل که باب صدوم **یعنی** روایت
 از امام جعفر صادق علیه السلام گفت چون فرود آورد جبرئیل علیه السلام از آن پس رسول الله صلی الله
 و آله و سلم بر کنار علی علیه السلام ای از آن گفت جبرئیل علیه السلام واقامت گفت پس چون
 خود آمد رسول الله صلی الله علیه و آله گفت ای علی ایستاده ای گفت آری گفت ایما خطب کردی
 گفت آری گفت بچنان بلال را پس تعلیم کن او را پس خواند علی علیه السلام بلال را پس تعلیم کرد او را و این
 که رسیدن او از جبرئیل کوشش می نمودم نبوت او نیست مگر آنکه او مخاطب و مقصود با ذات
 در تعلیم باشد **اصول** صحیح است ابا جعفر علیه السلام بقول الاذان و الاقامة خمسة و
 تكون حرفا مفيدا ذلك بيد واحد واحد الا ان تماثله عشر حرفا و الاقامة
 سبعة عشر حرفا **شرح** الحرف کسره و مراد بها فقره است که در قه بران شود پس از استماع
 بر کنار خواهد بود **یعنی** شنیدن از امام جعفر علیه السلام می گفت اذان واقامت بی پنج فقره و جمله
 پس امام ششم و از ابد است خود یکی یکی اذان را مجزأ فقره واقامت را مجزأ فقره با عتب را یکبار اذان
 بر و تکبیر در اول و یک تهلیل در آخر زیاد بر اقامت است واقامت بر و قد قامت الصلوة و زیاد بر
 اذان است **جهاد** صحیح است ابا عبد الله علیه السلام بقول الاذان منى منى
 و الاقامة منى منى **شرح** المنى یعنی و کسیرم و سکون تا در سرفقه و نون و الف و قلب
 این که در تعیین ساقط میشود و طاقه معنی چیزی که جزه چیزی دیگر باشد و از باقی اجزای کلام با و اگر بقیه
 در بی نویس می بود و مکرر آن موافق لغت عرب می بود و مخالف حدیث سابق و آمده و حدیث
 است و دوم این باب **یعنی** شنیدن از امام جعفر صادق علیه السلام می گفت که اذان طاقه
 طاقه است واقامت طاقه است با معنی که بر فقره آن وقف میاید کرد **حسین**
 عن زرارة عن ابي جعفر عليه السلام قال قال يا زرارة لفتحة الاذان باثني عشر
 و تحميمه بثلثين و تهليلتين **شرح** روایت از زرارة از امام جعفر علیه السلام گفت که

المعنى

المعنى اني زرارة ابته يسكني اذا زعمت اني اريد ان اذبح و تهليل **شرح** سألته ابا
 عبد الله عليه السلام عن التعقيب في الاذان و الاقامة قال ما تعرفه **شرح** التعقيب
 بناءً على سرفقه و باء ميقطه مصدر مثل العين و اوى باب تميم كقنن الصلوة من النوم و اذان
 واقامت صحیح و در بار و این از بعد همتای عرب من الخطاب است که علی علیه السلام از اذان واقامت
 اذاعتقه و بجای آن در اذان واقامت صحیح این را بدعت کرده **یعنی** پرسیدم امام جعفر صادق
 علیه السلام از ترتیب در اذان واقامت گفت نمیشناسم از ما یعنی که معروف نیست پس
 و حرام خواهد بود **مهم** قال ابو جعفر عليه السلام اذا اذنت فانصت بالآلئف و الطهارة و صل
 على النبي كلما ذكرته و ذكره ذاك في اذان أو غيره صلى الله عليه وآله **شرح** انصت
 بعناء و صاد ميقطه و حاء ميقطه بعد فاء حاضر با حسن است الفصح فتح و سکون صا و
 شدن با و بالالف برای تقدیر است و مقصود جرح کردن الف و ناست بر کاه در آخر فقره و با
 مثل شتا و تین و مثل جی علی الصلوة **یعنی** گفت امام جعفر علیه السلام چون اذان کوفی پس صریح
 الف و ما را دور و کن بر بنی بر بار که ذکر کنی او را یا ذکر کنی او را ذکر کنه و دیگر خواه و از آن
 و خواه در جبر اذان بایزوش کوفی صلی الله علیه و آله **مهم** عن ابي عبد الله عليه السلام
 قال اذا اذنت واقمت صلى خلفك صفان من الملائكة و اذا اقمتم صلى
 خلفك صف من الملائكة **شرح** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام گفت چون اذان
 کوفی واقامت کوفی نماز میگزارد پس بود وصف از فرشتگان و چون گفتا با ما است کنی نماز
 میگزارد پس تو میخیز از فرشتگان **مهم** عن ابي عبد الله عليه السلام قال سألته
 يجوز في اذان واحد قال ان صليت جماعة يجوز لك الاذان واقامة وان كنت وحدك
 شاد و اسأل الخاف ان يقولك يجوز لك اقامة الا التجر و المغرب فانه ينبغي ان
 تؤذن في جماعة و تقيم من اجل ان لا يقصر فيما أحيا يقصر في سائر الصلوات
شرح اذان مضافت بواحد و مراد بواحد منفرد است با معنی که تیرت باز است و نه ناموس
 جواب است که اذان که منفرد برای نماز خود گوید که کافیت برای دیگری صلا و موافق این می
 در حدیث سیزدهم این باب و می تواند بود که اذان منون با و واحد صفت آن با معنی منفرد
 از اقامت و سائر این حاصل جواب اینست که اذان بی اقامت کافیت برای منفرد و برای
 جواز و یقصر و جابضه مضارع غایب مجبول باب ضرب است القصر کوتاه کردن و مراد اینجا

انداختن نوافل نمازت در سفر یا در احوال انداختن نوافل و بر هر تقدیر من اجل نبرای بیان است
 و استلال نیست زیرا که استلال بقیاس چهار نیست یعنی روایت از امام محمد باقر و امام جعفر
 صادق علیه السلام راوی گفت پرسیدم او را که آیا کافیت اذان شخصی که مسافر یا برای دیگری
 امام گفت اگر گذاری نماز جماعت را کافیت نیست برای اجتماع مگر از آن طایفه که در اذان مسافر
 باشد و اقامتی که غیر اقامت مسافر باشد و اگر باشی منتهایی خود بر حالی که بدست میگیری کاری
 که تیرگی از یک فوت شود و از تو کافیت ترا اقامتی با معنی که اذان آن مسافر بود و تو میسید
 و ضرورت نیست در این محکم مگر در نماز صبح و نماز شام چه برستی که نشان اینست که در اذان
 که اذان گوئی در آن دو اقامت گوئی در آن دو از برای اینکه نشان اینست که قصر کرده میشود
 در آن دو نماز چنانچه قصر کرده میشود و در باقی نماز **درهم** **صل** قلت لا فی حسب الله علیه
 ایکن الرجل فی الاذان قال لا بأس قلت فی الاقامة قال لا **شیخ** کتف امام جعفر
 صادق علیه السلام را **شیخ** کتف امام جعفر صادق علیه السلام را یا سخن میگوید در دیگری در اذان
 اذان گفت بروی اینست که قصر کرده اما در اقامت میگوید که قصر کرده **صل** عن الحلبي قال لا بأس
 ان يؤذن الرجل من غير وضوء ولا يقيم الا وهو على وضوء **شیخ** عبد الله بن
 علي الحلبي از زویان امام جعفر صادق علیه السلام است و کتابی که او تصنیف کرده در فقها و اول
 شایسته است و آنرا عرض کرده بر امام جعفر صادق علیه السلام و امام حسین او کرده و گفته که مخالف
 مسلم این کتابی ندارد **شیخ** روایت از الحلبي گفت در کتاب خود روای اینست ایکن اذان
 گوید مرد وضوء و اقامت میگوید مگر اگر او بر وضوء باشد **درهم** **صل** عن ابي بصير قال سأل
 عن الرجل يفتي الى الامام حين يسلم قال ليس عليه ان يعيد الاذان فليد
 معهم في اذانهم فان وجدتهم قد تفوتوا اعادة الاذان **شیخ** روایت از ابو بصير
 که از زویان امام محمد باقر و امام جعفر صادق علیه السلام است گفت پرسیدم امام را از مردی
 که بر سر سوی چشمه رفتی که آن چشمه از سلام میدهد امام گفت نیست بر آن مرد هیچ
 اعاده کند از آنرا پس باید که داخل شود با اجتماع و در اذان ایشان با معنی که تکرار اذان
 ایشان شود و بسر خود نماز کند پس اگر باید ایشانرا که حقیقت متفرق شده اند اعاده میکند
 اذان را برای خود با معنی که اگر بعد از سلام و پیش از آن صرف ضعف ایشان رسیده باشد
 نیز اذان میگوید **درهم** **صل** عن ابي عبد الله عليه السلام قال شئنا ان الاذان

هل يجوز

هل يجوز ان يكون من غير عارفين قال لا يستقيم الاذان ولا يجوز ان يؤذن به
 الا رجلا من قبل عارف فان علم الاذان فاذن به و لم يكن عارفا قال يجوز اذا نزل
 اقامته ولا يقصد ان يبدل **شیخ** عارف کسی که بر بویت رسا عالمین باشد نماز باشد و آن
 کسی است که شایسته باشد از کمالی بیانشه در صبح زمان از امام معصوم مقتضی الطاهر عالم مجتهد
 احکام الهی خواه رسول و خواه وصی رسول یا معنی که بخوبی از اختلاف از روی طعن در احکام تشریح
 کند الف لام الاذان در لایستقیم الاذان برای عهد خارجیت بمعنی اذان غیر عارف
 پس این جمله داخل مستثنی من نیست و طایفه است تؤذن به و الا لفظ بصيغة مضارع فاعل
 معلوم باب افعال است الا اذان اعلام مردمان بابر برای سببیت است و ضمیر راجع باذان
 علم بصيغة معلوم مجرد است و ضمیر مستتر راجع بر جمل است فاذن به و الف بصيغة ماضی معلوم باب
 افعال است مجهول و راجع بالانفظة مضارع معتل العین باب نظرات لایقصدی بصيغة
 مضارع مجهول باب افعال است ضمیر راجع بر جمل است **شیخ** روایت از امام جعفر صادق
 علیه السلام راوی گفت پرسیدم در اذان ایباروست ایکن باشد از غیر شیعی می گوئی
 درست است آن اذان و جایز نیست که اعلام کند مردمان را اذان مکرر می گوئی که مسلمان باشد
 درست است نماز باشد امام مقتضی الطاهر را پس اگر مردی و اندازد از آنرا پس اعلام کند مردمان را اذان
 و باشد شایسته ای امام مقتضی الطاهر دانست اذان او و نه اقامت او و اقامت کرده
 با و با معنی که گفته با اذان او با اقامت او نمیتوان کرد در نماز جماعت چنانچه می آید در حدیث
 بیست و پنجم این باب با معنی که اجماع بر اذان او نمیتوان کرد در صورت وقت نماز و مانند آن
صل وسئل عن الرجل يؤذن ويقيم ليصلي وحده فيجئ رجل آخر فيقول له
 نصلي جماعة فهل يجوز ان يصلي اياك لك الاذان والاقامة قال لا ولكن
 يؤذن ويقيم **شیخ** ضمیر مستتر در بقول راجع بالرجل است و ضمیر بارز در لر راجع بر جمل آخر است
 و عکس گفتند و بنا بر اول ضمیر يؤذن راجع بالرجل است و احاد اذان و اقامت برای توسط
 کلام است و بنا بر دوم راجع بر جمل آخر است و است اذان و اقامت برای توسط کلام مأموم یا
 اذان و اقامت امام و نماز است و مستوفی بود که برای قصد نظر او در وقت اذان و اقامت
شیخ و امام پرسیده شد از مردی که اذان میگوید و اقامت میگوید تا نماز گذارد در منتهایی خود می آید
 مردی دیگر پس مرد اول میگوید او را که میگوید نماز جماعت را پس آیا درست است که نماز گذاردند بهمان

اذان واقامت گفتند ولیک مرد اول اذان میکوید واقامت میکوید خواه جیمعه و خواه حکم زکات
 اذان ناموم بجای اذان امام است چنانچه میگوید در حدیث است و بخوبی باب و بعد از آن نماز
 جماعت میکوید **صل** عن ابی عبد الله علیه السلام انه قال فی الرجل یسئ
 للاذان والاقامة حتی یدخل فی الصلوة قال ان کان ذکر قبیل ان یقر علیصل
 علی النبئی صلی الله علیه وآله ولقیتم وان کان قد قرأ فلیتم صلواته **شیخ**
 روایت از امام جعفر صادق علیه السلام ای که اول گفت در مردی که فراموش می کند اذان را
 تا اینکه داخل می شود در نماز گفت اگر یاد آورده باشد پیش از آنکه شروع در قرائت کند پس باید
 که در دو کس برین صلی الله علیه وآله و باید که اقامت گوید و اگر تحقیق شروع در قرائت کرده
 پس باید که تمام کند نماز خود را برود و باعث بارائیت که باعث قوت حافظ است یا
 کفاره غفلت است والله اعلم **صل** عن ابی عبد الله علیه السلام قال من سئ
 فی الاذان فمقدم او اخر احد علی الاول الذی اخره حتی یمشی علی اخره **شیخ**
 فاذ تقدم میباید است او اخر یعنی در فتح و او الف و کس را با نقطه جمع آخره منقول
 قدم است اخر بصیغه ماضی معلوم باب تعیلیل ضمیر را بج اول یعنی ترک است درین تفسیر بی است
 که امر با عاده لازم و در مؤخر بودن اثر اوجبی و مقدم بودن اثر اوجبی دیگر **یعنی** روایت از امام
 صادق علیه السلام گفت هر غفلت کند در اذان یا بزیروست که پیش نماز در فقراتی را که بعد از کبر
 برسیک و در اول گفتند از ناگاه که کند بر اخر اذان مراد است که اگر پیش از کبر بنشیند
 اخر اذان گفته باشد کبر را بعد از آنها میکوید و آنها را بعد از کبر میکوید **صل** عن ابی
 علیه السلام قال یؤذن الرجل وهو جالس ولا یقیم الا وهو قائم ولؤذن وان
 را کتب ولا یقیم الا و انت علی الارض **شیخ** روایت از امام رضا علیه السلام
 گفت اذان میکوید در حالی که او دست تبار است واقامت میکوید مگر برحالی که او ایستاده
 و اذان میکوید برحالی که تو سواری واقامت میکوید مگر برحالی که تو هرزمنی **معنی اصل**
 عن ابی عبد الله علیه السلام قال قلت له یؤذن الرجل وهو علی غیر القبلة قال
 اذا کان الشبه مستقیماً القبلة فلا بأس **شیخ** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام
 راوی گفت اگر تمام امام را اذان میکوید در برحالی که او رو قبله باشد امام گفت چون باشد
 شهادتین رو قبله پس بروای نیست با میکوید باقی رو قبله نباشد **معنی اصل** سئالت

ابا عبد الله علیه السلام عن المرأة اعلمها اذان واقامة قال لا **شیخ** یسید امام
 صادق علیه السلام را از زین کبایا بر اوست اذانی واقامت گفتند **نورده اصل** سمعت ابا
 عبد الله علیه السلام یقول اقامة المرأة ان تلبس ثوبا لیس و ان لا یله الا الله وان
 تحتها صند و در سوره **شیخ** شنیدم از امام جعفر صادق علیه السلام می گفت که بجای اقامت
 زن است که گوید البکبر و کوبه استمدان لا اله الا الله وان محمد عبده و رسوله **صل** عن ابی
 هرزه ان المكفوف قال قال ابو عبد الله علیه السلام یا باهر فون الاقامة من الصلوة
 فاذا اقامت فلا تنکم و لا تؤتم بیدک **شیخ** لا تؤم بکون او و کس بریم بصیغه ماضی حاضر
 معتل الغداء وادی مصور اللام باس فالت فمرو ان سئلب میباید و بجزم افتاده **یعنی**
 روایت از ابو یرون کو گرفت گفت امام جعفر صادق علیه السلام ای ابو یرون اقامت از محمد
 با یعنی که مانند جزه نماز است پس چون اقامت کوئی بر سخن گوید یا دیگری و اشاره مکن بر سخن
صل عن ابی عبد الله علیه السلام قال لا یقیم احدکم الصلوة وهو سائ
 فلا رکب ولا مضطرب الا ان یكون مریضاً و لیتمکن فی الاقامة كما یتمکن
 فی الصلوة فانه اذا احدث فی الاقامة فهو فی صلوة **شیخ** مراد باقامت صلوة مجموع
 بفرقه فقره است و می تواند بود که مراد باقامت الصلوة تا آخر است **یعنی** روایت از امام
 صادق علیه السلام گفت باید که اقامت کند یکی از نماز را یا جمعی که اقامت گوید برای نماز بر جا
 که او در رفتار باشد و در برحالی که او سواری باشد در برحالی که او پهلوی بر زمین باشد مگر آنکه باشد پهلوی
 که او در بر جا اقامت چنانچه فرامیگیرد در نماز بر سرش که او چون شروع کند در اقامت است
 در نماز خود است یا جمعی که اقامت حکم نماز دارد و الاجزاء ان که در قامت الصلوة باشد شروع
 بود بحسب ظاهر **صل** عن ابی عبد الله علیه السلام قال اذا دخل الرجل المسجد
 وهو لا یأتی بصلحی و قد یسئ علی الاسلام ایه او یسئ ان یسئ ان هو اذن
 واقام ان یرکع فلیقل قد قامت الصلوة قد قامت الصلوة الله اکبر الله اکبر
 لا اله الا الله ولیدخل فی الصلوة **شیخ** لایتم بینه و شدم بریم بصیغه ماضی حاضر
 غایب معلوم باس فالت اول ای تمام و گذار است تن کاری بنا بر همان در کس دیگر آنرا کند
 و آن در نماز باقی دو قسم است اول هکذا استن اذان واقامت بنا بر همان در پیش نماز مرد
 اینجا قسم اولست و می تواند بود که مراد قسم دوم است در صورت تقیید و بنا بر اول صاحب جواد بیعظ

بروذن در نماز است **صل** واکذا
 قرائت بنا بر همان

والف و کسرا منقط و باء منقط و ضمیر راجع بمسجد عبارت از مؤذن مسجد است زیرا که در اکثر محاور
 و ملازم مسجد می باشد و بنا بر دوم عبارت از بیت نمازست مؤید اول اینست که اهتمام با تمام نماز است
 از اهتمام بقراءت نیست در صورت تقیید و مؤید دوم اینست که خوف رکوع منافی است با تمام نماز
 رکعت نیست زیرا که اگر امام در رکوع کافیت مکرر مذمب مخالفان و جوایب این نیست که
 شاید که مطلوب ادراک رکعت بر وجه اتم باشد آن در آن هو بکسر بنه و تخفیف نون مشرطه
 آن در آن رکع بفتح بنه مصدر است و مصدر مفعول حتی است پس جمله شرطیه در میان دو
 جزء جمله جزائیه در آمده بنا بر کتبه و آن اینست که فی الحقیقه وقوع خشیت پیش از وقوع مضمون
 پس چرا بودن آن اجزایان مجاز و مسای است یعنی روایت از امام جعفر صادق علیه السلام
 گفت چون داخل شود در مسجد برحالی که او گفت باذان و اقامت مؤذن مسجد میکند و حتی بی
 بر شبنما زقراءت رکعت اول شد یک است با دو آیت پس تیرسد اگر او اذان و اقامت
 از این کتبه نماز رکوع کس در پس باید که گوید و بار تقد قات الصلوة و دو بار الله اکبر و یک بار
 لا اله الا الله و باید که داخل شود در نماز جماعت **بر آنکه** از جمله صور جو از گفتاری پیش نماز و اگر نماز
 وترک گفتاری مردی باذان مؤذن مسجد اینست که پیش نماز و اگر مردان حیوان کنند که آن مؤذن
 از شبنما می آیدست و عارفست پس گفت باذان و اقامت او کند چنانچه بیان شده در حدیث
 نیز در این باب و آن مردد اند که آن مؤذن تجویز اختلاف از روی طعن میکند اگر چه ترا از دشمنان
 ائمه اهل بیت و تصدیق امامت ائمه اهل بیت کرده باشد بمحض صورت بی احتیاجی از بخارنده
 و از بخارنده باشد **پنجم** مسألت اباعبید الله علیه السلام عن الاذان قبل الفجر
 فقال اذا كان في جماعة فلا وان كان وحده فلا باس **شرح** بر سید امام جعفر صادق
 علیه السلام از اذان برای نماز صبح پیش از طلوع صبح صادق پس امام گفت اگر باشد در جماعت
 پس روا نیست و اگر باشد تنها پس بروائی نیست **پنجم** **اصول** عن ابی الحسن علیه السلام
 قال العفو و مبين الاذان و الاقامة في الصلوات كلها اذا لم تكن قبل الاقامة
 صلوة يصليها **شرح** روایت از امام رضا علیه السلام گفت شستن در میان اذان
 و اقامت است در نماز نامحلی آنها چون بناست پیش از اقامت و بعد از اذان نمازی که
 گزارد آنرا مکلف است با سبک اگر کسی اذ آنرا تقدیم کند بر بعضی ماکل یا مظهر مثلا
 و اگر در میان اذان و اقامت گزارد حاجت شستن علمه ندارد **پنجم** **اصول**

عن اسمعيل بن جابر ان ابا عبد الله عليه السلام كان يؤذن ويقوم خميرة وقال
 كان يقوم وقد اذن خميرة **شرح** روایت از اسمعيل بن جابر است که امام جعفر صادق علیه السلام
 گاهی باذان میکند در نماز جماعت و اقامت میکند دیگری روایتی گفت که گاهی اقامت
 میکند برحالی که تحقیق اذان گفته بود دیگری **پنجم** **اصول** عن ابی عبد الله علیه السلام
 قال الاذان توبيل و الاقامة حذو **شرح** الحدیث بفتح حاء منقط و سکون ذال
 و راه منقط مصدر باب نصر و ضرب شتاب یعنی روایت از امام جعفر صادق علیه السلام گفت
 اذان چند کردن اجزای آنست از هم و اقامت بیست کردن اجزای آنست بهم را اینست که در اذان
 ثانی و طلوع قف پیشتر از آنست که در اقامت **پنجم** **اصول** عن ابی جابر ان رجلا قال
 ما شاء يوم القيامة على كتمان الميت احدكم مؤذن اذن احتسابا **شرح** عبد الله بن
 ابی جبران از رویان امام رضا و امام محمد تقی علیه السلام است که آنان بضم کاف و سکون ثاء منقط و با
 یک قطعه کتیب نفع کاف ثناء یعنی روایت از ابی جبران بالا برسد حدیث را تا ما می
 روایت از دست گفت که امام گفت سرگس در روز قیامت بر بالای منبری مشکبکی از نشان
 مؤذنی است که اذان گفته باشد برای ثواب آخرت **پنجم** **اصول** سمعت اباعبید الله
 يقول المؤذن يعقله صد صوتيه و يشهد كل شي سمعته **شرح** غیر نصیحه صحیح
 مجبول باب ضربات لسان فاعلت بفتح صیم و ثید ال انصبوب و نایب مفعول
 بتعذر منغرة قدره جودر لینه بصیغه مضارع معلوم باب علم است و شامل تهادت بزبان حال
 نیز است لام و لر برای امتناع است با معنی که ثواب سادات سماعان که قدرت تحقق شود
 برای او کل شیئی شامل غرض امت نیز است پس سماع اینجا معنی رسیدن آواز نیز است خواه
 خواه آنخبر شنو باشد و خواه باشد یعنی شنیدم از امام جعفر صادق علیه السلام میگفت
 مؤذن اگر زنده میشود و گمان برای او از مرگش که قدر سانی او از او باشد و گواهی میدهد بر این
 حال توحید و رسالت برای نفع او هر چه که او از رسیده بان **پنجم** **اصول** كان رسول الله
 صلى الله عليه وآله اذا سمع المؤذن يؤذن قال مثل سائق قول في كل شي **شرح**
 عادت رسول الله صلی الله علیه و آله این بود که چون میشنید از مؤذن که اذان میکند
 میگفت مثل سائق که مؤذن میگوید در هر چیز معنی که هیچ کس را فوت نمیکرد **اصول**
 عن ابی عبد الله عليه السلام قال من سمع المؤذن يقول اشهد ان لا اله الا

بِأَشْهَادِ أَنْ مُحَمَّدًا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَصْدَقًا عَجَبًا يَا أَبَا سَهْدٍ
 إِنَّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْكَلْبِيُّ الْمَدِينِيُّ
 وَحَدَّثَنَا وَعَيْنُ بَهَامَنْ أَقْبَرُوا سَهْدًا لِأَنَّ كَلِمَةَ مَنْ الْأَجْرُ عَدَدٌ مَنْ أَنْكَرَ وَحَدَّثَنَا وَمِثْلُ
 عَدَدٍ مَنْ أَقْبَرُوا وَعَرَفَ **شخص** من جمع سب است الكتي بصيرة صانع معلوم سبكم وحده ارباب
 افتخالت الاكفاه راضعي من نفعي وبركتي من ازارا طلب نفع را نه بران كسبتني منه در الاكاف
 نفعي محمد و منبت بقدر بلقلا الاكان و اين جز است است عد در فوع و اسم كان است و مثل حد و
 معطوف بر است و كنه در ترك مثل در اول و در كران در دوم است كه اجري كه براي سكر و ين مقدار
 محقق ميشود و بعينه براي مؤذن و اجري كه براي مقيرين مقدار است محقق ميشود و بعينه براي خودستان پس
 براي مؤذن مثل ان خواهد بود يعني روايت از امام جعفر صادق عليه السلام گفت بر كشته از
 مؤذن كه ميگويد كه گواهي ميدهم كه منبت ستمحي عبادتي مكر الله و گواهي ميدهم كه محمد رسول الله است صلي
 عليه و آله پس ان شنونده گفت بر جاني كه گرده ما بر جاني كه براي ثواب اخرت گفته باشد كه من نيز گواهي
 ميدهم كه منبت ستمحي عبادتي مكر الله و گواهي ميدهم كه محمد رسول الله است صلي عليه و آله و ان كفايتم
 بان شهادت بر كشته از نفع كسي كه اباكر و مسكرت و مدد ميكنم بان شهادت بر كرا كه اقرار كرد و گواهي داد
 گفت نيز اكر گفته براي او از ثواب بعد و بر كس كشته و س باز زد و مانند حد و كسي كه اقرار كرد و
 كرد **سي و كم هبل** عن ابي عبد الله صلي الله عليه و آله قال كان طول خايط سبيد رسول الله صلي
 عليه و آله فاسته و كان يقول صلي الله عليه و آله لا يلال اذا دخل الوقت يا لال اعل
 الجدار و ارفع صوتك يا لال ان قال الله قد و كل يا لال ان و يحاير فقه الى السماء و ان الملايكه
 و اسمعوا الاذان من اهل الارض قالوا له و اصوات امته محمد صلي الله عليه
 و آله يتحيد الله عز وجل و لتنفرون لامة محمد صلي الله عليه و آله حتى يميزوا
 من تلق الصلوة **شخص** روايت از امام جعفر صادق عليه السلام گفت بود بلندي حصار مسجد
 صلي الله عليه و آله و القبر يكفامت اومي مستوي الخلقه و ميگفت صلي الله عليه و آله بال الجال را چون دخل
 ميشد وقت نماز كراي بالال جنب شوبالاي ديوار مسجد و بلند گران او از خود را باذان چه بد رستي كه الله
 موكل کرده باذان با دي را كه بالا ميبرد آنرا سوي آسمان و بد رستي كه فرشتگان آسمان چون شنيدند
 از ازار از اهل زمين ميگويند با يكديگر كه اينها او از ما است محمد است صلي الله عليه و آله انك فارغ
 شوم از ان نماز را و ان براي ان گفته شده **سي و دوم هبل** عن جعفر بن محمد بن عتيق ان رقت

البعث عليهم السلام قال قيل الرجل اذا فرغ من الاذان وجلس اللهم جعلني يا ابا
 ذر في دار و جعل لي عند قبري بيتا قرا و اوصيا صلي الله عليه و آله
شخص خير ستره در قال رابع جعفر است و روايت است كه جعفر ابراهيم در كتاب خود كه نصيح بين
 کرده كه هر چه در ان كتاب است منقول از ائمه مصوبين عليهم السلام است مستقر بفتح فاف مصدق
 با اسم مكان باب استفعال و سا بر اول مباله قرار است پس تا آخر ان از قرار ما است
 چنانچه در بعض نسخ است و سا بر دوم تقدم ان مناسبات چنانچه در بعض نسخ است و بر تقدير
 طلب آنها در نزد قريبي و حاست براي ظهور دولت حق و عدم حاجت بقدر در عينه يعني روايت
 از جعفر بن محمد بن عتيق ان رقت با بر د سنده حديث را سوي ائمه مصوبين عليهم السلام جعفر گفت كه ميگويد
 مرد چون فارغ شود از اذان و نشينه كه خداوند بگردان دل را فرمايد در درون او اسب و مكره
 براي من نزد قريبي او كه در ميه طيبه با قراري و ميگويد قراري در دوكنا و الله تعالى بر محمد و اوصياي او
سي و سيم هبل عن محمد بن راشد قال حدثني هشام بن ابراهيم انه شكالي ابي
 الحسن الرضا عليه السلام و انه لا يولد له فامر ان يرفع صوتك يا لال ان
 في منزل قال ففعلت فاذهب الله عني و كثر ولدني **شخص** بولد بصيرة محجولت
 له نيب فاعلت **مين** روايت از محمد بن راشد كه گفت كه كذا است من ابراهيم
 او شكايه بر د سوي امام رضا عليه السلام از بهاري خود و ميگزارد نميشود براي او فرزند پس
 امر كرد او را با ميگفتند كه او از خود را باذان در خانه خود بنام گفت پس كرد پس بر طرف كرد الله
 از من بهاري را او بسار شده و لا و من **هبل** قال محمد بن راشد و كنت دائم العبد لا
 انفتك منها في نفسي جماعة حد يحيى و عيالي فلما سمعت ذلك من هشام عجلت
 به فاذهب الله عني و عن عيالي العليل **شخص** و او در و عيالي از قبيل عطف تغيرت
 ترك ذكر حدي در فقه بعد از ان **معي** گفت محمد بن راشد و بودم همیشه انت حرامت هم از ايت
 در خود و جماعت خود شكرا كنم كه عيالي من بود پس چون شنيدم امر از است عمل كردم بان از غسل
 كرد و الله تعالى از من و از عيالي من ابتدا **سي و چهارم هبل** عن ابي عبد الله صلي الله عليه و آله
 لو ان مؤذنه اعاذ في الشهادة و في حي على الصلوة و حي على الفلاح المؤمنين و
 و الشلات و المؤمن ذلك اذا كان انما يزيد به جماعة القوم بجمعة هم لكن به
شخص منقول عاده محمد و منبت بقدر با عا دكلام المؤمن نيب مفعول مطلق اعاد است و مراد با عا

شهادت و بارانست که با نصاب سهاوت اولی سهاوت شود بر این قیاس است نظیر آن اما
 معنی ما والا است و محل تغییر الاجزاء العوم است یا بجمع است و بر هر تقدیر برهما وجه تقدیر برآید
 بجمع بصرفه صانع عایب معلوم با تفصیل یا باب منع است البتة مع الفرج یعنی روایت از امام
 جعفر صادق علیه السلام گفت اگر کسی که مؤذنی بر کرد اندک کلام خود را در سهاوت و در حق علی الصلوة
 یا حتی علی الفلاح دو بار و سه بار و بیشتر از آن چون اراده کند بان اعاده مکرر شنیدن جماعت هم
 برای اینکه سهاوت کند در سجده ایشان در سجده برای نماز جماعت میباشد بان بروانی مراد نیست که
 اگر قصد خود بخوانی یا قصد او خالی چیزی در آن بعنوان بدعت مانده است یا سهاوت جائز نیست
سوی و سجده عن مسلم بن الحجاج قال سمعت رسول الله يقول اذن في بيتك فانت
 تطرد الشيطان ولتختب من لجل الصبيان **شرح** سليمان بن جعفر از امام جعفر طبرانی
 راویان امام موسی کاظم و امام رضا علیهما السلام است یعنی روایت از سلمان جعفری گفت شنیدم
 از امام علی علیه السلام میگفت اذان خود را بخوان و در سجده که آن دفع میکند شیطان را و چون در سجده
 از برای اطفال یا بعضی که وضع ضرر شیطان از برای آن یکسره و دفع افات از کوفچکان میکند
باب نوزدهم اصل باب الفل وحده دخول المسجد و شرح این باب بیان کلام ترمذی
 صحیح و تدریج از آنست درین باب چهار حدیث **اول اصل** عن صالح بن سعيد الرازي
 عن ابي عبد الله عليه السلام قال قال الفضل في دخول المسجد ان تبدوا بريحك العنبي
 اذا دخلت وبالعنبي اذا خرجت **شرح** خیر قال در اول راجع صالح است و در دوم راجع
 بیونس است مقصود از بیت که بیونس در کتاب خود که تخریج کرده باینکه هر چه در آن کتابست
 نقل از امام محمد بن عیسی بن علی بن ابی حمزة یعنی روایت از صالح بن سعید را شای
 از بیونس بن عبد الرحمن از امام علی بن ابی حمزة گفت که گفت فضیلت در دخول مسجد اینست که
 ابتدا گویی بیای راست چون داخل شوی و بیای چپ چون بیرون روی **دوم اصل**
 عن ابي عبد الله عليه السلام قال اذا دخلت المسجد فقل على النبي صلى الله عليه
 وآله واذا خرجت فاقول ذلك **شرح** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام است
 چون داخل شدی در مسجد پس در و در کن بر بنی صلی الله علیه و آله چون بیرون روی پس کن
 مثل ان **سوی و سجده** قال ابو عبد الله عليه السلام اذا قمت الى الصلوة فقل اللهم
 اني اتقيد اليك محمد صلى الله عليه وآله بين يدي طاعبي واتوجه به

اليك فاجلني به وجهي عندك في الدنيا والاخرة ومن المقربين جعل صلوة
 به مقبوله وذنبه به معقول و قد عاني به متجانباً انك انت الغفور الرحيم **شرح**
 نزدیک این گذشت در کتاب الدعاء حدیث اولی بی بجا و یکم کتاب الدعاء قبل الصلوة
 و آنچه گذشت قبل از استفتاح نماز است و ذکر حضرت صفی بن حدیث را در این باب اشعار بان
 که این دعا را در وقت دخول مسجد باید کرد پس این دعا غیر آن خواهد بود که در کتاب الدعاء
 و موافق این می آید در حدیث اولی باب النوادر که باب صدم است **سوی** گفت امام جعفر
 صادق علیه السلام چون برخی سوی نماز پس بگو خداوند بدرستی که من پیش میدارم سوی تو
 محمد را صلی الله علیه و آله در پیش حاجت خود و روی کنم تو سید او سوی تو پس بگردان مرا تو
 او روی سفید تر تو در می آید آخرت و از جمله مقربان که گاه بگردان نماز را بوسیله او سفیدتر
 و گاه مرابوسیله او از مرزده و دعای مرابوسیله او استجابت کرده شده بدرستی که تو فی
 و پس امر کار مهربان بنامان **سوی و سجده** قال رسول الله صلى الله عليه وآله ان
 احدكم الملتوية وخرج من المسجد فليقف بباب المسجد ثم ليقل اللهم دعوت
 فاجبت ودعوتك وصليت مكتوبتك وان شئت في ارضك لعل امرتي
 فاشملت من فضلت العمل بطاعتك واجتنباب تحطت والكفان بين
 الودق برحمتك **شرح** ظاهر کما امرتی اینست که فاعلمه و در سوره جمعه برای استجابت
 بنابر اینکه اگر چه صیغه فعل صلی کما بی برای رخصت میباشد اما لفظ ام در رخصت است مثل میگوید
 پس مخاطبان جمیع که بی مثل در میان داشته اند و اگر داشته اند برای نماز بفرموده فاعلمه
 در فاذا قضيت الصلوة پس مراد بخروج در و خروج من المسجد خروج برای شغلی است و این
 ظاهر میشود معنی روایت ابن بابویه در تفسیر که رسال ابو ایوب الخزاز با عبد الله علیه السلام
 عن قول الله عز وجل فاذا قضيت الصلوة فاستروا في الارض و تهنوا من فضل الله قال
 يوم الحجرة والانت ريعوم البت زیرا که مراد از بیت کما یخرج روایت است برای اهل ضرورت
 و برای غیر اهل ضرورت استجابت است اینک مشغول عبادت باشند تا آخر روز جمعه و اینجا
 ظاهر میشود که اگر الف لام الکتوبه برای عهد خارجی است مراد نماز جمعه است و اگر برای جنب
 استجابت منبسی بر اینست که هر گاه اهل ضرورت مأمور بانت را باشد بعد از نماز جمعه
 پس مأمور بانت را خواهد بود بعد از نماز بر این شرط اولی الکفان بفتح کاف و

فازنی که باز دارد صاحبش را از آب رور بخین ترمزد و مان **یعنی** گفت رسول الله صلی الله علیه و آله چون کردی از سمانا ز فیضه را بیرون آید از سجده پس باید که ایستد در سجده باید که گوید خداوند انوری را پس اجابت کردم خواندن ترا و کرا در دم فیضه ترا و روانه شدم در زمین تو چنانچه امر کردی را پس طلب میکنم از فضل تو عمل بطاعت ترا و دوری از ارباب غضب ترا و آنچه را که بس باشد از جمله رزق برحمت تو **بصیحه اصل باب افتتاح الصلوة و الحمد فی التکیب و ما یقال عند ذلك شرح** این باب بیان کیفیت شروع در نماز است و مسأله قرار داد در تکیب و سنان آنچه گفته میشود نزدیک درین باب است حدیث **اول اصل** عن الحسن علیه السلام قال ترفع یدک فی افتتاح الصلوة قبالة وجهک ولا ترفعهما کل ذلک **شرح** القبالتجم قاف و باء منقطع و الف برابر لا ترفعهما فروع و مجزوم مستویان و کل منصوب و نائب مفعول مطلق است مسأله دیگر در آنکه مصدر ترفع است استخیر لا ترفعهما در حال فعل و مستویان و مذکور که کل طرف زمان باشد مسأله دیگر در آنکه افتتاح با کرباب طرف زمان است و مسأله این ی آید در حدیث ششم بن باب **یعنی** روایت از امام محمد با امام جعفر صادق علیه السلام گفت بر میداری دو دست خود را در وقت ابتدای نماز بر روی خود و بر میخاری آنها را بعد از آن مسأله در روایت ششمی که از برابر و مکذران چنان ی آید در حدیث آئینده **دوم اصل** عن ابی جعفر علیه السلام قال اذا نیت فی الصلوة فکذب یدک فادفع یدک و لا تجاوز بکفیک اذینک ای حیال حدیث **شرح** فادفع یدک برای تعقیب است و در فاف جزائیه است و جزا مقارن شرطیست بی تبر باد بکفیک برای تعقیب است اللف بفتح کاف و تشدید فا از رکن کشان تا بند است ای بفتح همزه و سکون یاء مضروبه است الحیال کسب حاء منقطع و یاء و نقطه در پایین و الف برابر الحی بفتح حاء و الف بفتح و تشدید ال کونه **یعنی** روایت از امام محمد باقر علیه السلام گفت چون بر خیزی سوی نماز پس بگیر کوی پس بردارد دست خود را و مکذران دو دست خود را از دو گوش خود یعنی از برابر دو گوش خود **سوم اصل** عن زرارة قال ذی سنا یجری من التکیب فی التوجیه کثیرة و لحدثة و قلت تکیبات احن و سبغ افضل **شرح** معنی توجیه کردنت در شرح حدیث پنجم **یعنی** روایت از زراره که راوی امام محمد باقر و امام جعفر صادق علیه السلام است زراره گفت که آنچه کافیت التکیب

در وقت شروع در نماز تکیب است و در تکیب هر دست و بهفت تکیب فاضلت از تکیب چهارم **اصل** عن ابی عبد الله علیه السلام قال اذا نیت انما اخرجت تکیباً واحدة واحدة لان معک ذال الحاجة و الضعیف و الکثیر **شرح** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام گفت چون با تکیب نماز کافیت تکیب تکیب هر دست که با تکیب کسی که کار هر دوری دارد و کسی که تکیب جاری و مساندان دارد و کسی که پرست **حکم اصل** علی بن ابی ترابیم عن ابی عبد الله عن ابن ابی عمیر عن معاویة بن عمارة عن ابی عبد الله علیه السلام قال التکیب فی الصلوة الفرض الخمس الصلوات خمس و لم یزل تکیباً من اهل کتبه القنوت خمسة و رواه ابی اسحاق عن ابی عبد الله بن المغيرة و قرههون فی الظاهر الحدی و غیرین تکیباً و فی العصر احدى و عشرين تکیباً و فی المغرب ستة عشر تکیباً و فی الصلوة الاخری احدى و عشرين تکیباً و فی الفجر احدى عشر تکیباً و خمس تکیبات القنوت فی خمس صلوات **شرح** عبد الله بن المغيرة از زراره بیان امام موسی کاظم علیه السلام است و کتب او محض نقل از امام علیهم السلام و محل اهتمام است با جماع شیخ چنانچه از کتب منقولت ضمیمه در فخرین راجع بعد از آن است **یعنی** روایت کرد علی بن ابراهیم از پدرش از محمد بن ابی عمیر از معاویة بن عمار از امام جعفر صادق علیه السلام گفت کثیر در نماز فیضان شیخ نماز میباید و پنج تکیب است از آنچه کثیر از قنوت شیخ است و علی بن ابراهیم روایت کرد از آنکه مذکور شد نیز از پدرش از عبد الله بن مغیره و در این روایت تفسیر کرد عبد الله بن مغیره نو و پنج تکیب را که مذکور شد در کلام سابق باین روش که در نماز ظهر است و یک تکیب که کثیر احوام و باقی در هر رکعتی پنج تکیب پیش از رکوع و یک تکیب پیش از سجود اول و یک تکیب از سجود اول و یک تکیب پیش از سجود دوم و یک تکیب از سجود دوم در نماز عصر است یک تکیب و در نماز شام شانزده تکیب و در نماز عشاء است و یک تکیب و در نماز صبح یازده تکیب و پنج تکیب قنوت در پنج نماز غمی مانند کعبه کردن پنج تکیب قنوت از باقی تکیبات برای مناسبت کلام است که این تفسیر است و جدا کردن آنها در آن کلام برای اتمام میان آنهاست و الله اعلم **ششم اصل** عن ابی عبد الله علیه السلام قال اذا نیت الصلوة فادفع یدک فکذب یدک ثم ابطها باسطاً ثم کتبت تکیبات ثم قل اللهم انت الملك الحق لا اله الا انت سبحانک انی ظلمت نفسي فاعف عنی انی لا یعرف الذنوب الا انت **شرح** ظاهر رقم تکیب است که شروع در تکیب نماز بر داشتن دو دست باشد و ظاهر کبر

فأنت كبريات يا آخر ألفت كبرداستن دودست برای هر کبری صلحه در کار رسا شد و مشهور
 اصحاب با خلاف اینست و شیخ بهائی رحمه الله تعالی در کتاب الجبل الملقب تجویز این کرده که تم
 برای تراخی و ترتیب نباشد و نقل صلح رجحان رفع بدین برای هر کبری صلحه کرده و الله اعلم
 به اینست از امام جعفر صادق علیه السلام گفت چون آمد لکنی نماز را پس برادر دودست خود را بعد
 پس کن دودست را همین کردی مثل اینک شک دودست برابر جلد باشد و انگشتان بهم متصل
 باشد چنانچه مشهورست بعد از آن یکپو یکپو بعد از آن یکپو یکپو بعد از آن تو بی پادشاه بکار آمدی نیست
 مستحق جهادنی مگر تو نیز میسکتم تیره لایق تو بد رستی که من ظلم کردم بر خود پس ایام زبانی من
 گناه مرا بدرستی که شان اینست که می آموزد گناه از کسی مگر تو **اصل** شتم لیکر یکدیگر بین شتم قتل
 لبیکت و سعادتک و الخیر فی یدیک و الشرائع لبیک و المهدی من هدایت
 لا اله الا انت سبحانک الا لبیک سبحانک و حسناتک و ثباتک و تعالیت سبحانک
 رب العالمین **شرح** لبیک تیره لب بفتح لام و ثب ید با مکسره است که مصدر باب نظر است یعنی
 ثابت قدم بودن یا بمعنی روان و روان و قصد چیزی کردن یا بمعنی دوستی یا بمعنی خلاص و بر تیره
 مضاف شده بصیر محاطب و نصب آن بقدر حرف نماست یا بقدر اسما لک است و مشهورست
 که معقول مطلق فعل محذوفست و بقدر الب لب یک است و بر تیره رتبه ایجاب برای مکار
 بعنوان استمرار و دوامت و اضاف بصیر محاطب برای افاده اختصاص است و ماد استمرا
 ثابت قدم بود نیست که موافق امر الهی باشد و شاید بدعی داخل آن باشد و بر این قیاسست
 سعید یک بفتح سین منقسطه و سکون عین منقسطه و ال منقسطه که تیره سعیدت که مصدر باب
 علم است بمعنی حاقبت بخیری مضاف بصیر محاطب شده برای افاده اختصاص بمعنی استمرار
 بر سعادتی که شاید تفاوت در آن نباشد مگر آنچه جهاد نیست که بی برعت و موافق فتوای
 اهل حق باشد مگر آنچه جهاد نیست که در آن بدعت و موافقت فتوای اهل صلاوات باشد مثل آنصا
 که گذشت در حدیث سینه و هم باب دوم الجبل بفتح جیم و سکون لام و فحیم و هم مصدر بوجهی باب
 منع و باب علم پایه بر وزن حمایک بفتح حاء منقسطه و نون و الف و نون متحرکان است که
 مصدر باب ضرب است بمعنی برکت یا بمعنی رزق یا بمعنی برکت یا بمعنی وقار و تکون و نصب آن
 مثل نصب سعید است **یعنی** بعد از آن یکپو یکپو و دیگر بعد از آن یکپو که ای استمرار بر ثابت
 بودن در طاعت تو و استمرار بر سعادتی که از جانب تو باشد و عمل صالح در دودست است بمعنی

کافرا

که از قبول میکنی و فلان موش نمیکنی و عمل شهر مشهور سوی تو نیست یا بمعنی که از قبول میکنی و بصاحبش
 و میگذری و راه نموده شده کسی است که راه نموده باشی او را توفیق پروردگاری و او صای او در کبر
 خود را بی پناه بردی نیست از توفیق خدای تو مگر سوی تو تنسیر میسکتم تیره لایق تو و طلب میسکتم از توفیق
 رحمت ترا نهایت کالی و بی نهایت طبع در تنسیر میسکتم تیره لایق تو ای صاحب کل اختیار کعبه
 ما خازن داده رسول عظیم **اصل** شتم لیکر یکدیگر بین شتم بقول و جهنت و حقی اللذی نطق
 الله و آیت و الأرض عالم الغیب و الشهادة حقیقا مسلما و ما انا من المشرکین
 ان صلواتی و انکسای و محیای و منائی لله رب العالمین لا شریک له و یدک
 امیرت و امان من الملیین شتم تعوذ بالله من الشیطان الرجیم شتم اقرا فالجده
 الکتاب **شرح** این دو کلمه فاصله فی الجمله در اینجا بچنان می شود در شرح حدیث اول باب
 که باب صدم است هر یک از جمعی و مات بصیغه اسم مکانست و مراد احوالست که زندگی
 آدمی بر اینهاست و احوالی که مرگی آدمی بر اینهاست با عبادت ربانها میکان زندگی و مکان مرگی
یعنی بعد از آن یکپو یکپو و دیگر بعد از آن یکپو که روان کردم روی دل خود را برای آنکه بی ماده قیوم از دنیا
 در زمین را دانی همان است که در آن روح را گردن بر جالبست که من خالص کرده ام و ستم من از جمله
 سرکان بدرستی که نماز من و عبادت من و آنچه بران زندگی میسکتم و آنچه بران میسکتم برای الله است که
 که صاحب کل اختیار کعبه و هر چه نیست شرکی او را و با آنچه کفتم کرده ام ماورثم از جانب
 الله تعالی و من از جمله کیرانم بعد از آن پایه بکر بالله تعالی از شیطان سگسار لعنت بعد از آن
 بخوان سوره فاتحه الکتاب را **بفتح اصل** عن حماد بن عینی قال قال لی ابو عبد الله
 علی السلی یوما یا حماد یحزن ان یصلی قال فقلت یا سیدی انا احنظ کتاب خیر
 فی الصلوة فقال لا علیک یا حماد ثم فصلی قال فقلت بین یدیه منو حیا الی
 القبلة تا استتمعت الصلوة فکرت و عدت فقال یا حماد لا یحزن ان یصلی یا
 اقیب الرجل ینکم یا فی علیک شیون سنة او یستویون سنة فلا ینیم صلوة
 و لیدت یجد و دهها مائة **شرح** حسن بجه منقسطه و سین منقسطه و نون بصیغه ضارع
 معلوم محاطب باب افعال بقدر استعناست الاحسان توانایی یک و کردن کاری آن
 بفتح همزه و سکون نون و صیغه مضارع محاطب معقول تحسن است حریر بفتح حاء منقسطه
 راه منقسطه و سکون یاء و دو نقطه و یاءین و زای با نقطه از راه میان امام جعفر صادق علیه السلام است

و شیخ طوسی در کتاب نهج کشف حیرتین عبد الله الجعفی فی کوفی سخن چنان روا کرده که کتب منبیا علی
 الصلوٰه و کتاب الزکوة و کتاب النواور و کتبها فی الاصول مانع صیغه تعجب است با و بر الرجل برای
 بانی تعجب بران باقی است و منصوب و مفعول میوه اندر بود بر به تفرقه مفعول مانع است فاعله تمام
 بیاینه است و این نیز منصوب و مفعول میوه اندر بود و مجرور نماز ای محکات و مستجاب نماز است
یعنی در وقت از نماز عینی گفت گفت مرا امام جعفر صادق علیه السلام روزی که ای سجاد ایما خود
 میخوانی که نماز گزاری سجاد گفت که تمام ای افای من یادم از کتاب جزیر که در میان آداب نماز صیغه
 کرده پس امام گفت تصویری و سخن نیست بر تو ای سجاد بریز پس نماز گزار سجاد گفت پس ایستادم پس امام
 رو بقبله پس ایستادم نماز را پس رکوع کردم و سجود کردم بروی که عادت من بود پس امام گفت ای
 سجاد خوب میخوانی که نماز گزاری چه بدست با مردمی از نماز شیوا تا میاید که زود بر او شست سال
 یا منشا و سال غیر و شش که بر پای نماز رکعت نماز را قرار دادی آن بروج تمام **قال** سجده
 فاصابنی فی نفسی الذل فقلت جعلت فداک تعلمنی الصلوٰه فقال اوصد الله
 علیه السلام مستقبل القبلة مستصفا فارسل یدیه جیمعا علی فخذیه فذمهم اصابعه
 و قد ربت بین قدمیه حتی کان ینبسط فقلت اصلح متفطیات و استقبل
 یا صلح یرجلین جیمعا القبلة لم یخیرنا عن القبلة فقال جئنا الله الکبر
شرح آنچه از آداب و کمالات نماز در این فقرات تا آخریست منقول شده او ایست که نماز گزار
 آنجا که روزه بود پس آنچه نماز گزار عادت آن کرده بود مثل هفت کعبه استفتاح و دعای آنجا و
 آنها منقول شده اگر نماز گزار صابر شده جمیع او را اول حالت از بدیه یا ناگه دست و در آن
 و نایت و افراد و شش و جیمع مساویست علی متعلق جمیع یا متعلق با سلسل است و بر تقدیر
 بتضمین معنی وضع است قدضم جمعا لیلست و قرب از بنا بر تعمیمت دان و ما بعد ان عطف
 بر جمعا لیل سوای و قال که عطف بر از سلسل جاد و در حال از صابست معنی منحنات تا گد
یعنی گفت سجاد پس دریافت مرا در خودم خواری و شتر مندی که پس گفت قربانست شوم پس تمام
 کن مرا نماز پس ایستاد امام جعفر صادق علیه السلام رو بقبله قد راست کرده پس فرمود که داشت دود
 خود را بر حالی که نزدیک یک کشته شده بود نماز را با لای دوران او بر حالی که تحقیق متصل کرده
 انکشتان خود را و نیز یک داده بود میان دود قدم خود تا آنکه بود میان آنها مقدار سلسل گشت
 کشوده و برابر قبله کرده بود انکشتان دو پای خود را بر حالی که متصل یکدیگر بودند مگر در آنجا بود

انها را از قبضه و گفت لبوان فروتنی که الله اکبر **اصل** شتم قد الحمد یتزیل و قال هو الله لحدیم
 صبر هنیة یقدر ما یتقدس وهو قائم شتم یدنی حیال و شجیه و قال الله اکبر
 وهو قائم شتم رکع و مالا کفیه من ذکبته و حاجات و ذکبته الی خلفه
 حتی استوی لقره حتی اوصب علی قطرة من ماء او ذهن لم یرل الا
 قطیر و مدهنقه و محض عینیه شتم مبیح لکتاب یرزیل فقال سبحان ربی
 العظیم و بحمده **شرح** بیستیم با وضع نون و تشدید یاء و نقطه در این معنی اندک زمانیت
 و آن تصحیف منوات بکس یاء و سکون نون و واو یعنی زمان یا تصحیف منوات بفتح نون
 و واو نایت یعنی اندک چیزی و لام الفعل آن باه بوده و اما در تصحیف خود کرده و در بعضی نسخ
 بعلب یاء دوم بهاء مفرجات بغا و راه منقط و جیم بصیرت چون اسم مفعول یا بضم جیم
 از جمیع کفیه و برکتیه و مراد است که در نور انهم دور کرد پس یکدست در آن و در شت از دست و
 دیگر کم تر از ضم رای با نقطه است و ضمیر تراجیح بقطره است مدخل ماضی معلوم است عنقر
 منته و سب مفعولت محض یعنی با نقطه و صا و با نقطه بصیرت ماضی معلوم باب ضرب یا بقیست
یعنی بعد از خوانده سوره فاتحه را شمرده و خوانده سوره اخلاص را بعد از آن صبر کرد اندک ماضی
 بقدر نفس کشیدن بر حالی که او ایستاده بود بعد از آن برداشت دودست خود را بر بروی خود
 و گفت الله اکبر بر حالی که او ایستاده بود بعد از آن رکوع کرد و در دودست خود را از دوزانو بی خود
 بر حالی که یکدست در زانو و در کرده شده بود از دست و زانو بی دیگر و بر کرده پس در زانو بی خود را
 سوی پس خود تا آنکه برابر شت او تا آنکه گردنجه میت بر پشت او قطره از آب یار و هر نماز
 جای خود میزد برای بر بر بودن شت او و شت میکردن خود را و پوشیده در چشم خود را بعد از آن
 تسبیح گفت سه بار شمرده با نیز و شش گفت سبحان ربی العظیم و حمده **اصل** شتم استوی قائما
 فلما استخلمت من القیام قال سمیع الله لمن حمده شتم کبر وهو قائم و رقع یدیه حیال
 و شجیه شتم سجده و بسط کفیه مضمومتی الاصلح بین یدیه ذکبته حیال و
 فقال سبحان ربی الا علی و سبحان و ثلاث مراتب و لم یصح شتای من حده و علی
 شتی میبده **شرح** بعد از آن راست شد ایستاده پس چون قرار گرفت از ایستادن گفت سبحان
 کنا و الله تعالی و عا را بر ای کسی که سپاس کرد او را بعد از آن یکدست بر حالی که او ایستاده بود
 دودست خود را بر بروی خود بعد از آن سجده کرد و در پس کرد دودست خود را بر حالی که متصل کرده

گفت آن آنها پیش دور زوی خود را بر روی خود بنیستی که هر دستی هم برابر زو بودیم برابر
 یا بنیستی لگد داشتن دودست بر زمین پیش از گداز شدن دوزانو بود و برابر بود بعد از آن
 گفت سبحان ربی الاعلی و جمه سبار و گدازت چیزی از بدن خود را بر چیزی از بدن با بنیستی
 که دو بار از هم دور گدازت دوزانو را نیز از هم دور گدازت و دوزانو را از دوزانو دور کرد و دست
 از دوزانو دور کرد و دست و پاهای شکر از آن دور کرد **اصل** و سجده علی شامیه اعظم
 الکفین والركبتین و اماصل انهما فی الرخین و الجحفة و الألف و قال سبعة منها
 قرص السجده علیها و علی التي ذکرها الله فی کتابه فقال و ان المساجد لله فلا تدعوا
 مع الله أحدا و علی الجحفة و الکرکبان و الابلها لسان و وضع الألف
 علی الأرض سنة **شرح** انما جمع مستحق در معنی تنیده است و نظیر این گذشت و رکعت الخیض
 در حدیث اول باب جامع فی الخایض و استحا صد که باب هم است که سبها الاقراء و ادناه
 حیضان تعبیر این آیت مبنی بر آن است که در کتاب التوحید حدیث شصت و پنجم باب صد و پنجم
 که باب فیکت و منق من التنزیل فی الولا است و این محل تجنیست زیرا که معانی قرآن
 پس می آید بود که لفظ مساجد که شکر است میان چند معنی یکی هم می باشد و دیگری
 سجده یکیم و پنجم و دیگری جمع سجده است مثل شود یکبار در جمع معانی خود **و** سجده کرد در
 استخوان دودست و دوزانو و دوسند و دست و پاهای و پستی و پستی و امام گفت بعد از فراغ
 از نماز یا در نشای صورت نماز که هفت استخوان زمین جمله مرفوض است با سینه که سنگ
 گرفته شده است یا با بنیستی که مدلول ظاهر قرآن است سجده کرده میشود البته آن هفت و آنها
 است که ذکر کرده از الله تعالی در کتاب خود بنامه و منس که گفته در سوره جن و ایسکالات سجده بر
 الله تعالی است پس بخوبی بداند الله تعالی بچیک را و آنها پستی و دودست و دوزانو و دو
 شت است و گدازت تن پستی بر زمین سنت است یا بنیستی که سجده است یا بنیستی که هر
 تاویق آنست که بنیستی آن کرده **اصل** شتم وضع رأسه من الشجر و فلما استوی جبا
 قال الله لکبر شتم علی فخذ و الایکرة قد وضع ظاهرا قد سبه الایمن علی
 بطن قد سبه الایکرة قال ستمغض الله وجهی و انوب الیسر شتم کبر و هو جالس
 و سجده السجده التملیة و قال كما قال فی الاولی **شرح** بعد از آن برداشتن خود را
 از سجده پس وقتی که راست شد شکر گفت الله که بعد از آن شکر بر آن چپ خود بر

که استبر بود

که استبر بود پستی پای راست خود را بر شکر پای چپ خود و گفت استغفر الله ربی و اتوب الیه
 بعد از آن بچیک گفت بر حالی که او نشسته بود و سجده کرد سجده دوم و گفت در سجده دوم چنانچه که گفته
 سجده اول یعنی نماز که ظاهر تم تقدار نیست که اول برداشتن نشسته باشد و بعد از آن کرده با
اصل و لکم یضع سبنا من تبدی علی سبشی منه فی رکوع و لا یجد و کان یخجل و اوسم
 یضع ذراعیه علی الارض و صلی رکعتین علی هذا و یذکر مضمومنا للأصابع و هو
 جالس فی التمشید فلما فرغ من التمشید سلم فقال یا حماد هکذا أصل **شرح** الخیض
 و تون و حاء منقط بصیغه اسم فاعل بافعال سبنا من تبدی و چیزی از چیزی دیگر و او را جدا و در نشسته
 اعضایی خود را یک یک راست **بسی** و گدازت چیزی از بدن خود بر چیزی دیگر از بدن در رکوع و در سجده و در
 در گدازت و اعضایی خود را یک یک بر گدازت دوسا حد خود را بر زمین و گدازت را بر زمین منوالی
 دودست او متصل کرده شده بود یک یک بر حالی که او نشسته بود در نشسته و وقتی که فراغ شد از نشسته
 سلام کرد پس گفت ای ما چنین بکار نماز را نمی نماز که امام اینجا برای استحباب منو که است چنانچه
 ظاهر میشود از چیزی بعد در حدیث شصت و چهارم و در بعضی عنوان پنجم در سجده است
 که ای بعد در حدیث اول باب پست و چهارم استحباب و در گردان و در قدم از یک یک بر نشسته در حال
 و الله علم **باب پست و یکم اصل** **شرح** این باب بیان خواندن قرآن در نماز
 باب پست و در حدیث **اول اصل** قلت لا بی عبید الله علی السلا اذ اقمتم للصلاة اقول الله
 الله الرحمن الرحیم فی فلیحی القلب قال تم قلت فاذا اقرأت فاتحة القرآن اقرأتم الله الرحمن
 الرحیم مع السورة قال نعم **شرح** گفتیم ما هم فصادق علیه السلام را چون بایتم برای نماز بخوانم اسم الله
 الرحمن الرحیم را در سوره فاتحه قرآن گفت ای کتم پس چون خوانم فاتحه القرآن بخوانم اسم الله الرحمن
 را سوره که بعد از فاتحه است گفت آری **دوم اصل** عن یحیی بن عماران الحدادی قال کتبت الی
 ابي جعفر علیه السلام جعلت فداک ما تقول فی رجل ابدا بسم الله الرحمن الرحیم
 فی صلوة و حده فی أم الکتاب فلما صار الی غیر أم الکتاب من السورة ترکها فقال
 العیاشی لیس بذلت باس قلت یخط یعیبد هاترتین علی ریح العیاشی العیاشی
شرح و حده احرازت از نماز ما موم با نماز امام نیز من در سن التوریه بیان است عیاشی تیغ
 منقطه شد بر یاد و نقطه در پاهای و نشین با نقطه است در بعضی نسخ و نشین با نقطه در پاهای
 منقطه است در بعضی دیگر مین با شب معقول طلق کتب است از غیر تیغ را و منقطه و سکون

مصدر باب علم و بیخ رسیدن بحکام و در غم انفس کما هیست از خواری یعنی العیاشی حکام را و بیخ یعنی بیخ
 از بیخ یعنی همان تهافتی بسکون هم و اول قطعات نوشتن سوی امام محمد تقی علیه السلام که قرأت نمود پس
 در روی کتابت کرد بسم الله الرحمن الرحیم را در نماز خود که تکرار کرد و از راه فاجح پس چون که در بیخ
 که سوره دیگر باشد ترک کرد و بسلازل پس گفت حیاتی که نیست بان ترک با کسی امام نوشت بخط خود که
 اعاده میکند نماز را اعاده میکند نماز را بر غمی از بیخ بر غمی حیاتی **سوم** **صل** عن ابی جعفر علیه السلام
 قال سمعت یقول اول کل کتاب نزل من السماء یبسم الله الرحمن الرحیم فاذا قرأت
 بسم الله الرحمن الرحیم فلا تسالی الا لتفید و اذا قرأت بسم الله الرحمن الرحیم ستر
 یقرب بین السماء والارض **ششم** کتاب بیخ عجا است از سوره قرآینه و اشارت با یکا افعال و براره
 یکسوره است و با یکدیگر بر سوره یکدیگر نماز است و چنانچه بیان شد در کتاب فضل القرآن در شرح حدیث
 دوم با چشم که باب فی قرآنه است **سوم** در وقت از امام محمد باقر علیه السلام راوی گفت شنیدم از پدرم
 اول بر سوره که نماز است از اسم الله الرحمن الرحیم است پس چون خوانی بسم الله الرحمن الرحیم
 پس باکی نمازی از آنکه استعاذه جز سوره از سوره قرآینه نیست در ابتدا
 استعاذه و الا بسم الله ای استعاذه است و چون خوانی بسم الله الرحمن الرحیم را پس سوره استعاذه در میان
 آسمان و زمین را و اینست که اگر کسی سبب معاصی بسیار رسوا باشد گفتن بسلازل از رسوا فی کفاه
 میدارد و در بودن در میان آسمان و زمین کنایه از کمال رسواییست چنانچه در دعا واقع شده اللهم لا یغنی
 علی رؤس الاشهاد **سوم** قلت لابی عبد الله علیه السلام القراءه فی الصلوه و فیها
 شیئی موقت قال لا الا للجمعه و للمناقبین **ششم** را در با الصلوه نماز فریضه بود یا در غیرها
 راجع بالقرآنه است و فی معنی من است مابری طوفیت مجازی است و حاصل هر دو یکست زیرا که
 بعضی چیزی در اصل در است و موافق نیست آنچه آید در حدیث اول باب بیخ و دیگر کلمی فی القراءه
 شیئی موقت الا للجمعه و للمناقبین اسم مفعول باب تفعیل تنک که فرموده یعنی آنچه مقرر است
 و مانند مقرر است باشا الالجمعه مجرور و مستثنای مفرغ و مستثنی زمان اصوله است در جمله
 که ماحول لا است و مذکور نیست و در الالجمعه نماز ظهر است خواه چهار رکعتی خواه دو رکعتی نیز ایضا
 مضارع مجمل غایب یا حائض است یا بیخه مضارع مخاطب معلوم است و بر هر تقدیر این حدیث
 مخصوص حدیث نوزدهم این باب است و بنا بر اول الالجمعه مفرغ است و در اول المناقبین برای
 و المناقبین اجنوا ان حکایت است زیرا که عبارت است از سوره المناقبین یا و او معنی مع است بلکه

توقیت این دو سوره در جمیع محول بر استسحاب معایت مکرر است ترجمی و مجمل بر فخر است ترجمی
 و بیان این می آید در حلیت باب بیخ و دیگر کلمی گفته امام جعفر صادق علیه السلام را قرأت در نماز
 فریضه بود یا در آن چیزی که مضیق باشد است گفت زکریا نماز جمعیان این است که خوانده میشود
 در آن سوره چهار رکعت اول و منافقین در رکعت دوم **چشم** **صل** عن ابی عبد الله علیه السلام
 قال اذا كنت خلف الإمام فقل الحمد و قدح من قراءتها افضل انت الحمد لله العلیین
 و لا تغفل الیین **ششم** امین بقره والف و تخفیف و ش یبرم و یخرف الف و تخفیف یم و یبرم
 یا و دو نقطه در یمن و فتح نون اسم فعلت بمعنی چنین کن یا بمعنی چنین بگو و بر تقدیر زکریا بعد از
 مغضوب علیه و ضالمین مناسب می نماید زیرا که منصرف بطلغ مضب و ضلال میشود پس
 بعد از قراءت ابتدا القراءه المستقیم باشد مستلزمی می آید بود چنانچه معلوم شد و اول گفت
 تا آخر است و الله اعلم **سوم** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام گفت چون باشی در پشت نمازی
 پس خواند سوره حمد را و فارغ شود و از خواندن آن پس بگوید الحمد لله رب العالمین و کما ینزل فی
 مخالفان و مستعارف ایشانست **ششم** **صل** عن ابی جعفر علیه السلام قال لا یاتی من العوا
 و الذی عایه الا صلیا **ششم** لا یکتب بینه ضارح مجمل باب اضطرار ما موصول
 و ما شب ما عطلت اصبح بینه ماضی معلوم باب افعال و ضمیر مترجم بقاری و در حدیث که
 مغضوب است از سابق و عاید مغضوب مخدوفت بعد از اسم نفع یا به لغه منصوب و مفعول
 اصبح است و ضمیر راجع بقاری و در حدیث النفس بفتح نون و سکون فاه عین چیزی در روح و هر دو
 ایجا مناسب است و اول مناسب است اجنوا ان این باب و بحدیث پانزدهم و بیست و یکم این باب
سوم روایت از امام محمد باقر علیه السلام گفت نوشته و حساب کرده میشود از جمله قرآن و دعای کسی که
 در نماز مکرر بگوید انفس خود را یا با او ایست که است خواند روح خود را یا بمعنی که در است
 قرآن و دعا باشد و التفات بکلماتی هرزه کرده باشد **مشم** **صل** قلت لابی عبد الله علیه
 السلام شیئی عینی ان اقدر فی القراءه فایحه الکتاب و حدها اذا كنت مستحیلا او
 اعجابی شیئی فقال لا باس **ششم** او میتواند بود که برای سگ راوی باشد و میتواند بود که برای
 باشد و در ایش اول کتاب برای طلب نفع ضروری یا برای ضرورت خود یا و در ایش دوم کتاب
 برای خوف از دشمن یا چنانچه آید در حدیث بیست و نهم این باب یا برای ضرورت دیگری یا **سوم**
 گفته امام جعفر صادق علیه السلام را کافیت از من ایست که خوانم در نماز فریضه سوره حمد را قنایان آن بی ضم

سوره ویک چون هشتم شبان باشد تا بان کرده باشد و آخری با نوزده تا بان که گفت قصوری ندارد
هشتمین صلواتی است ابو عبد الله علیه السلام القرب تعذرا لعمود منین فی الرکعتین **شیخ**
 معوذتین بتبید و او مکروه عبارت از سوره قلق و سوره ناس و خواندن آنها برای افضل بودن
 آنها نیست بلکه برای تعلیم است که آنها داخل قرآنست چنانچه در حدیث است و در حدیث است و در حدیث است
 نیز که جمیع جلال کرده اند که آنها داخل است پس مسافات نیست میان این حدیث و حدیث سید و هم این
یعنی که از او با امام جعفر صادق علیه السلام باز نام را پس خواند سوره قلق را در رکعت اول و سوره ناس را
 در رکعت دوم **اصل** عن ابی عبد الله علیه السلام قال یخیر فی الرکعتین ان یقرأ فی الفرضة
 فاتحة الكتاب و تحدها یخیر فی الفرضة باللیل و النهار **شیخ** روایت
 از امام جعفر صادق علیه السلام گفت جایزست برای هر یک که خواند در نماز فرضیه سوره فاتح را شبانی آن بی ضرر
 و جایزست آنچه نگوید برای تندرست در قضای نماز یا نگوید در شب و روز **در حدیث** عن ابی جعفر
 علیه السلام قال انما یکره ان یجمع بین السورین فی الفرضة فاما التالفه فلا بأس **شیخ**
 روایت از امام جعفر صادق علیه السلام گفت که ممنوع نیست اینکه جمع کرده شود در یک رکعت میان دو سوره که
 در سوره هم باشد مگر در نماز فرضیه یا نماز نوافل یا قصوری ندارد جمع در آن **در حدیث** عن ابی عبد الله
 علیه السلام قال یکره ان یقرأ هو الله احد فی نفس و لحدیث **شیخ** مضمون این که مذکور است
 فضل القرآن در حدیث دوازدهم باب هم که باب تزیین القرآن بالصوت الحسن است **یعنی** روایت
 از امام جعفر صادق علیه السلام گفت ممنوع است اینکه خواند و شود سوره قلق و اللوح در یک نفس و از امام تزیین
 و تکرار است در قرأت **در حدیث** ما قال ابو عبد الله علیه السلام لا تقرا فی المكتوبة یا قرا من
 سنوره و لا بالکفر **شیخ** گفت امام جعفر صادق علیه السلام بخوان در نماز فرضیه که از یک سوره باشد
 فاتحه و بقیه از یک سوره **سید** حدیث ابی عبد الله علیه السلام یقول صلوة الاوابین صلوة
 کلها باقبل هو الله احد **شیخ** الاواب یعنی نمره وقت بیدار و الف و باه کیفیت بسیار است
 گفته بدرگاه الهی و مراد اینجا کلی است که تلاقی نقصان نماز فرضیه و میکند نماز نافله و او را و الم صلوة
 سینا من حیثی که شدت در حدیث دوازدهم باب دوم در تفسیر التین هم علی صلواتهم در مؤمن صلوة
 سب است الحزن عطف میان یا بدست و حرارت از نماز روز جمعه و شب آن زیرا که آن چنان
 چهار یا پنج و دو رکعت چنانچه می آید در حدیث باب هفتاد و چهارم که باب الطوع یوم الجمعة است
 پس مسافات نیست میان این حدیث و حدیث چهارم این باب جمله کلمات استای دوم یا نگوید

مبتدای اولست و ضمیر راجع بصلوة است و بودن بر نمازی باقل هو اللوح لازم ندارد و نیز اگر در رکعت
 آن قاع و اللوح است پس مسافات نیست میان این حدیث و حدیث نوزدهم و بیست و دوم این باب
 محقق نماید که دو رکعت نشسته که بعد از نماز صبح گاهی که کرده میشود در جل این سجده باشد و بار یکدو جل
 نماز یوم نیست اصلا بلکه برای خوف ترک نماز شب است و لهذا مذکور شد در حدیث هشتم یا نگوید
 که اگر ایستاده است علیه السلام بعد از نماز صبح نماز نیک کرده **یعنی** ششیدم از امام جعفر صادق علیه السلام
 یکت نماز بسیار که کند کان که بجا رکعت و عده فرضیه باقی نماند هر یک از آن نماز با
 قل هو الله احد است **یعنی** که افضل نیست که قاع و اللوح باشد هر چند که در رکعت آن **در حدیث**
 عن ابی هر و ان للمغوف قال سأل ابا عبد الله علیه السلام و انما حاضرکم نعرا
 فی الزوال فقال ثمانین آیه تخرج الرجل فقال یا با هر و ان هل رأیت شیئا عجبا
 من هذا الذی سألنی عن شیئی فأخبرتته و لم یألنی عن تفسیر هذا الذی
 یخرج لکل العرابی انه حاق و لهم یا با هر و ان ان الحمد سبع آیات و قل هو الله احد
 ثلث آیات فهدیه عشر آیات و الزوال ثمان رکعات فهدیه ثمانون آیه **شیخ**
 تقریر بصیرت صانع مخاطب معلوم باب من است و میتوان بود که بصیرت منکرم مع العیر استوار است
 که سوره و احلاص چهار آیت است و میان و ساسیان هیچ کفر اند و ظاهر این حدیث ابطال آنها میکند
 و اگر چه اینهم که میان این حدیث و آنچه مشهور است که بیست و دویم و امام ما حدیث است لازم می آید
 که سوره چهار باصنام بیست و یک شود و این خوب نیست **یعنی** روایت از ابی هر و ان که گفت
 بر سید مروی امام جعفر صادق علیه السلام را بر حالی که من حاضر بودم که چندی است بخوانی در نماز نوافل
 امام گفت هشتاد آیت پس هر و ان رفت از پدر پس امام گفت ای ابو هر و ان آیا بدی مروی بر من است
 ازین شخصی که پرسید مرا چیزی پس خبر دادم او را و پرسیدم از منی آن این مرویست که کان میبند
 اصل که و در بهره و مانده آنها که او خبر من است مثل ابو جعفر با دیگری از مخالفان ای ابو هر و ان
 که سوره هفت آیت است و سوره قاع و اللوح در یکت است این ده آیت شده و ظاهر هر یک است
 پس این هشتاد آیت است **در حدیث** ما قال ابو عبد الله علیه السلام قال سألت ابا عبد
 الرجل فی صلواته و کتب علیه فی نفسه قال لا بأس بذلك اذا سمع اذین اللهم
شیخ الحدیث صحیح و نامه و سکون چهار اول آوری که جوهر آن ظاهر است **یعنی** روایت از امام جعفر صادق
 علیه السلام را وی گفت پرسیدم او را که آیا قرآن بخواند در نماز خود بر حالی که جانم و بر و من او باشد

گفت بردانی نیست بآن چون شنواند و کوش خود را و از زمان **ساز و تمام** قال ابو صید الله
 صلی الله علیه و آله من القراءه معتمداً مثل حدیث النفس شرح من درین القراءه برا
 بدست و بیخصیبه زیستواند بود **یعنی** گفت امام جعفر صادق علیه السلام که نیت ترا عرض قراءت کرد
 سر جانان برای تقدیر آنچه باشد مگر با خود با **یعنی** اگر کردی و بجا نماند میسر باشد تصور کرد
 و آیات ترتیب کافی خواهد بود **و حدیث** عن ابي عبد الله علیه السلام قال لم یبینه الاخر
 و تشهد و قراءته للقرآن فی الصلوة تحریث لباینه و امثاله یا ضعیف شرح
 رواقت از امام جعفر صادق علیه السلام گفت لیک گفتن کنک در وقت احرام حج یا عمره و تسبیح
 کنک و قراءت کنک قرآن در نماز جایی که در آن خودست و اشارت اوست بگفت خود
 در صورتی که جایی که در آن میسر نباشد و میخواند بود که مراد این باشد که در صورتی که میسر نیاید
 یا ای که هر دو میسر **و حدیث** عن التکونی عن ابي عبد الله علیه السلام قال فی التوجیل
 بیسی جز قارئین القراءان فیندک و هو راکی هل یجوز لک ان یقرأ فی الزکوة قال لا و لکن
 اذا جمعت علی قراءه شرح ضعیف قال راجع بکونی است الحرف طرف و مراد اینجا بعض است میخواند
 که در اینجا و اینجا نماز باشد چنانچه گذشت در شرح حدیث هشتم باب اول و میخواند بود که مراد این
 هفت عضو بر زمین باشد و اینجا نماز در سجده در رکوع بنا بر این باشد که طول سجده است یا سایر آنکه
 در این فاصله ساید که بهتر بخاطر سجده فراموش شده و چه ساید که در بعضی که فراموش
 زیرا که اگر مجموع آیتی است قراءت همان کافیت و بعضی آیت یا هر کس آیت و بعضی آیت
 تیمم آن بعض میساید که در میخواند بود که گفتا بان توان کرد و الله اعلم هل یجوز مقول قال است
یعنی رواقت از سکونی بیخسین منقطع از امام جعفر صادق علیه السلام سکونی گفت در مدی که
 فراموش میساید بعضی از قرآن را پس بادی آورد بر حال او در رکوعت گایا جائزست که خواند
 آن بعض را در رکوع گفت نه ولیک چون نماز را تمام کند پس باید که خواند آنرا **نوردهم**
 قلت لا فی الحسن علیه السلام جعلت ذلک انک کتبت الی محمد بن الفضل یعلمه
 ان افضل ما یقرأ فی القرائن انا انزلناه و قل هو الله احد و ان صدیقی یخفی
 بقراءتها فی الجهر فقال علیه السلام لا یصدیق صدق ذلک یها فان الفضل و الله فیها
شرح تعلیق صیغه مضارع محاط باین فعل باب افعال جمله ایست ان بکسر همزه و تثنیه
 نون است و ان در خودش معقول کتبت است و معقول دوم تعلیق خودست برای دلالت

بران و میخواند بود که ان بیخس همزه و تثنیه نون باشد و ان در خودش معقول اول کتبت و معقول دوم تعلیق باشد
 ببران متابع افضل ما یا آخر خودست بروتی که باقی حاضر شده باشد پس مسافات نماز را با آنچه می آید در
 است در دو که در صورت آنچه نارضیح از وقت فضیلت قراءت سوره اخص و سوره و جفا فضلت لغیر
 بعضی عیون غایب یا معلوم محاط باب منع است و دفع مسافات میان این حدیث و حدیث چهارم
 این باب و آنچه می آید در باب هفتم دو یکم تخصیص و انقض که در این حدیثت با جدای همه و ما سالت
 و او در قول هو الله احد محمول بر ترتیب است نزد بعضی و موافق این گفته این باب و در فیه در باب فضیلت
 من فاجتنب الی حاتمها و این خلاف ظاهر حدیث اول اب اللوات درست که باب صد است **یعنی**
 گفت امام علی علیه السلام را قرائت توم در سستی که تلووتی است سوی هم چنین فرج بر حال که تعلیم میکرد
 او را در سستی که افضل آنچه خوانده میشود در نمازهای ویژه سوره انا انزلناه و سوره قل هو الله احد
 و در سستی که سید من هرگز نمی میکند از خواندن آن دو سوره در نماز صبح پس گفت امام علیه السلام
 باید که کسی کند البتة سید توبان دو سوره چه در سستی که فضیلت بخدا قسم که در آن دوست **بر آنکه**
 تخصیص را وی صلوة فجر را بکرسنی بر اینست که چون قرآن الفجر را دیت سوره بی اسرار حدیث
 از نماز صبح است پس بران قرآن برای ترتیب در طول قراءت در آن خواهد بود و در چه ترتیب
 در شرح حدیث دوم باب هفتم که باب وقت الفجر است **و حدیث** عن ابي عبد الله علیه السلام
 علیه السلام انما کان اذا كانت صلوة لا یجهر فیها جهر بلیم الله الرحمن الرحیم و کان
 یجهر فی الشوری و جمیعاً **شرح** تا زکر ادرم در پس امام جعفر صادق علیه السلام چند روز از شب
 پس عادت او این بود که چون میبود نمازی که جهر میکرد در آن جهر میکرد بسم الله الرحمن الرحیم و جهر
 میکرد بان در هر دو سوره یعنی ایسکم در سوره و جهر میکرد دو هم در سوره که بعد از آنست و در هر دو
 میکرد و میخواند بود که مراد بقرآن دو سوره که در وقت باشد بنا بر آنکه جهر بان در سوره و جهر
 و حاجت گفتن نیست **و حدیث** عن معاذه قال سألته عن قولی الله عزوجل
 لا یجهر بصلواتک و لا یخافت بها قال الخافه ما دون سمعتک و الیهم کان یخاف
 صوتک تسبیحاً **شرح** محاطه صد رباب معان است و چون باب معان در اصل میان
 که میساید مبالغه در آن میساید و کای مستعمل میشود در مبالغه و معنی هر چند که میان دو کس نباشد
 و مراد اینجا مبالغه در است کردن آواز است **یعنی** رواقت از امام جعفر صادق علیه السلام
 یا امام موسی کاظم علیهما السلام از قول الله عزوجل در سوره یعنی اسلمی که و لبس کن او از را بنماز خود

و بسیار است می توان گفت بسیار است مگر در آن است که خود شوی و منم کردن و آواز است
 که در داری آواز خود را سخت **سید** **روایت** عن ابی عبد الله علیه السلام قال لا تدع ان
 بقوله الله احد و قليا ايها الكافرون في مسبح مواطن في الركعتين قبل التحريم
 الذوال و الركعتين بعد المغرب و الركعتين في اول صلوة الليل و ركعتي الاحرام و الركعتين
 اصحبت منها و ركعتي الطواف **شرح** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام سئال او گفت که
 ای که قرآن است کنی بقیع هو الداح و قلی ایها الکافرون در وقت جاورد و رکعت ناولی است
 غیر دو رکعت مافظم و دو رکعت مافظن از فوضه مغرب و دو رکعت در اذان مغرب و دو رکعت
 پیش از حرام ج یا عمره و فوضه بخون کنی از اول وقتی که مجموع آسمان روشن شده باشد دو رکعت
 بعد از طواف **سید** **روایت** و فی روایتی آخری آنست که بی درستی بیاید در رکعتی که بعد از آن
 و فی الركعة الثانية بقول ايها الكافرون الا في الركعتين قبل التحريم في البيت
 يا ايها الكافرون ثم يقرأ في الركعة الثانية بقل هو الله احد **شرح** و در روایت دیگر از امام
 علیه السلام است که نشان است که اگر در رکعت دوم پیش از آن بقیع هو الداح و در رکعت دوم
 خوانده میشود بقیع ایها الکافرون مکرر در دو رکعت پیش از فوضه فجر برستی که نشان است که
 است که در وقت و بقیع ایها الکافرون بعد از آن خوانده میشود در رکعت دوم بقیع هو الداح **سید**
مبارک **روایت** مثل ابو عبد الله عليه السلام عن الرجل يوم القيامة قال بقل هو الله من
 خلفه **شرح** يقطع بصراع عاب معلوم باب علم است المعطية غير بالقطع و فتح لام سين
 و اذن کریمی بر سریده است امام جعفر صادق علیه السلام از مردی که بیست و پنج مرتبه بقل هو
 اله آه قرائت امام گفت یکبار بر او نازل است **سید** **روایت** عن ابی عبد الله عليه السلام
 قال في الركعة التي في الرجل يوم القيامة قال بقل هو الله من خلفه عن النبوة
 فی منسب حتی یتمم الی الوضع الذي یترید ثم یقرأ **شرح** روایت از سؤنی از امام
 جعفر صادق علیه السلام سئال او که در مردی که نماز میکرد در سجده ای ایها ایها ایها
 پیش رود بسبب ضرورتی مثل سئالی خوف افتادن دیواری یا سقی هم رسیده با امام گفت باز
 خود را از قرائت در نماز خود با آنکه پیش رود سوی آن جا کنی که سجده ایها ایها ایها قرائت میکند
سید **روایت** قلت لا في عبد الله عليه السلام الرجل يقوم في الصلاة فيريد ان يقرأ
 سورة فيقرأ قل هو الله احد و قليا ايها الكافرون فقال يجمع من كل سورة الا

من قل هو الله احد و قليا ايها الكافرون **شرح** گفتن امام جعفر صادق علیه السلام اگر مردی می استند
 در نماز پس بخواند بجز آنکه در سجده و کبر را پس از روی غفلت بخواند سرور قل هو الله احد و سرور قل ايها
 ما دانیست که از هر سیکر در نماز اراده داشت یا در پس امام گفت هر سیکر در نماز که از هر سرور که
 بگفت شروع در آن کرده است نماز سرور قل هو الله احد و سرور قل ايها الكافرون **سید**
 است ابو عبد الله عليه السلام في صلوة المغرب فقرا المعوية ميتين ثم قال هما من
 القرآن **شرح** پیش نمازی مکره امام جعفر صادق علیه السلام در نماز سلام بخواند سرور قل هو الله احد و سرور
 ناس را بعد از آن گفت آن دو سرور از قرآن است این است است بیاست خواندن این دو سرور برای
 افضل بودن اینها نیست بلکه برای ابطال قول حدیث که خیال کرده اند که اینها برای تقوية اثم حسن
 و امام حسین علیهما السلام و خبر قرآن نیست پس منافی است که از حدیثی که در حدیث سین در حدیث
 نیست **سید** **روایت** قلت لا في عبد الله عليه السلام على الامام ان تتم خلفه
 وان لم يقرأ ليقول الله سبحانك و تعالی ولا تجهر بصلواتك
 و لا تحافيت بها **شرح** گفتن امام جعفر صادق علیه السلام اگر امام هست ای که در نماز سرور است
 هر که که در پشت اوست قرائت هر چند که بسیار باشد پس امام گفت باید که امام قرائت کند قرائتی
 میان پشت و بلند میان این که میکوی بالله سبحانك و تعالی و سرور بی استایل و فی یاد کن نماز
 خود و بسیار است مگر او از نماز میان این آیت شد در شرح حدیث است و یکنه است باب
سید **روایت** عن محمد بن مسلم قال سألت عن الذي لا يقرأ فاتحة الكتاب في صلوة
 قال لا صلوة له الا ان يبد ايها في سجود الخضايات قلت ايها ما أحب اليك اذا
 كان خائفا او مستجرا ليقرا سورة او فاتحة الكتاب قال فاتحة الكتاب **شرح** از برای
 استئجابی قطع است با بعد از چهارت از خواندن است در اول هر یک از دو رکعت اول ایها
 انما قبل الذكر است ماز بعد از استئجاب استابان برای طلب منع هر درست بقیرنه طالبان با حائف
 زیرا که آن چهارت از استابان برای دفع هر درست فاتحه در قال فاتحه الكتاب منصوص بعقل مقدر
 و مجرد بحدیث است و اند **سید** **روایت** از محمد بن مسلم گفت پرسیدم امام محمد باقر با امام جعفر صادق
 علیهما السلام اگر کسی که قرائت میکند بعد از کتاب در نماز خود گفت نماز او باطلت که اگر آیه است که گنبد
 کتاب خوانده در نماز هر چه خواهد در احفایه گفتن امام این دو مجموع است سوی تو چون است است
 استابان برای کاری ضروری قرائت میکند بقره و یکبار بعد از کتاب امام گفت قرائت میکند

فاتح الكتاب **باب سیم** در دو **جمله** **عزیم** و **عزیم** شرح **عزیم** یعنی عزای با لفظ الف و همزه
 جمع عزیم که معنی مغفول است **عزیم** مصدر باب ضرب اراده چیزی انبوهان حال جدا و صاف عزیم
 بالجمع از قبیل اصناف لغظیت مثل حسن الوجوه و العزیم بالجمع چهار سوره است که مذکورست و در
 اولین **باب** و گاهی عزیم فی اصناف لجمع است و در آنها و ان از قبیل اقصا است **عزیم** این **باب**
 میان سوره است که سوره نزل و قراءت آنها مفروض است در این **باب** مثل حدیث **اول اصل**
 عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ إِذَا قَرَأْتَ شَيْئًا مِنَ الْعَزَائِمِ الَّتِي يُجْعَدُ فِيهَا فَلَا
 تَكْبِيرَ قَبْلَ تَجْوِذِكَ وَلَكِنْ تَكْبِيرَ حِينَ تَبْرُؤُكَ رَأْسَكَ وَالْعَزَائِمُ أَرْبَعُ حَمَّ السَّجْدَةِ وَتَبْرُؤُكَ
 وَالْحَجْمُ وَالْقِرَاءَةُ بِاسْمِ رَبِّكَ **شرح** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام گفت چون خوانی چیزی از
 عزیم را که سوره کرده میشود در آنها پس کبیر میگوئی پیش از سوره خود و یک کبیر میگوئی وقتی که بر سر
 سوره را و عزیم چهار سوره است هم سوره که سوره فصلت است و الا نیز که بعد از سوره لقمان است و در
 پنج و سوره اقران اسم **یک** **عزیم** عن ابی بصیر قال قال اذا قرئت شیء من العزائم الا یصل
 فتمتعها فانما تجحد وان كنت علی غیر وضوء وان كنت جنباً وان کانت المرأة لا یصل
 و سائر القرآن انت فیہ بلخیار ان شئت صحبت و ان شئت لم تجحد **شرح**
 روایت از ابوبصیر گفت که گفت امام محمد باقر با امام جعفر صادق علیه السلام چون خوانده شود سوره
 از عزیم که چهار سوره است پس بشوی از آب سجده کن هر چند که باشی بی وضوء هر چند که باشی جنب هر چند
 که باشی زنی که شونده است حاضر و باقی سوره ای قرآن که در آنها سجده است تو در آن بخوانی
 اگر خواهی سجده میکنی و اگر خواهی سجده نمیکنی **سوم** **عزیم** سألت ابا عبد الله عليه السلام عن
 رجل صبح التَّحْمِيدَ نَهْرًا قَالَ لَا يَجُودُ إِلَّا أَنْ يَكُونَ مُنْصَبًا لِقِرَاءَتِهِ مَسْتَعْمِلًا أَوْ يَصِلُ
 بِصَلْوَتِهِ فَأَمَّا أَنْ يَكُونَ يَصِلُ فِي نَاحِيَةٍ وَأَنْتَ تَصِلُ فِي نَاحِيَةٍ لِخَيْرِي فَلَا
 لِمَا صَحَّحْتَ **شرح** المنصت بمن و صا و منقط و تاء و دو نقطه در باب الا بصرف اسم فاعل بالاضاف
 ساکت برای استماع صحیحی ظاهر تقدیم منصب برستم موقوف آنچه گذشت در کتاب العقل در حدیث
 چهار **باب** مخدوم که **باب** البوا در است که فعلا رسول الله فالعقل قال الانصت قال ثم قال
 الاستماع انصت کرد و انصت و در سوره اعراف و اذا قرئی القرآن فاستمعوا له و انصتوا
 بر زبان است بلکه عطف بر جمله که از شرط و جزا و مراد امر سکوت باشد در جایی که اراده قراءت قرآن
 باشد تا در شروع در آن شود و منقطع نشود و قراءت اینها معنی مفروض است **سیم** بر سر سیدم نام

صافق علیه السلام از مردمی که شنیدند آیت سوره را خوانده میشود و نام گفت سوره میکند بلکه اگر نگوید باشد
 ساکت برای استماع آنچه قاری قراءت میکند که گوش از آن سوره برای آن قراءت با او نماز میگرداند باشد
 بنا را و بعضی که اقتدا کرده باشد آن قاری مثل کسی که برای تفسیر اقتدا بخلاف کرده باشد در فرضی چنانچه می آید
 در حدیث آینه هر چند که منصب و تسبیح برای آن باشد و خود قراءت میکرد و چنانچه می آید
 در احادیث **باب** پنجم پس اما اینکه نماز میگرداند باشد در کسری و تو نماز میگرداند باشی در کسری و دیگر
 پس سجده کن برای آنچه شنیدی **بر آنکه** ظاهر حدیث با عتبار عطف در او یعنی اصل و نیست
 کامر و اذا قرئی القرآن فاستمعوا له و انصتوا متوجه کسی باشد که قرآن خوانده شود نزد ایشان قصد
 هدایت ایشان و اذا قرئی القرآن معنی اذا قرئی علیه السلام پس اگر کسی قراءت قرآن کند نزد
 دیگران نه با قصد انصت و استماع دیگران و جب نیست چنانچه اگر کسی را مذکور جانی دیگر قرآن
 خوانده میشود و جب نیست بر او رفتن یا بجا که موقوف علیه انصت و استماع است و چنانچه اگر کسی
 دانه کرد و دیگری نزد او قراءت قرآن میکند انصت انصت و استماع بر او جب نیست **عزیم**
 کار خارج معادست که بر ما موم و جبست سکوت که قراءت امام را می شنیدند پس بر این آیت
 مذکور با محنت نازد و کس در یک موضع در یک زمان در صورت هر قراءت ما وجود و اگر محکم ام
 گوش نشد قراءت آن در کوفت یا اختصار **چهارم** **عزیم** عن ابی عبد الله عليه السلام قال ان كنت
 مع قوم قعدوا الا سلام اقتدوا باسم ربك الذي خلق أو شئ من العزائم و قد ع
 من قراءتیه و لم تجحد فأومأ ايماءة و الحائض تجحد اذا سمعت التَّحْمِيدَ **شرح** ظاهر
 و فرغ من قراءت انصت که در سوره اعراف وقت سجده ضیق نباشد و تا آخر آن توان کرد تا آخر سوره
یعنی روایت از امام جعفر صادق علیه السلام گفت اگر نماز گزاری با جماعتی پس خواندند نماز سوره
 اقران اسم **یک** **عزیم** الذي خلق را بخوانی و اگر عزیم را در فارغ شد از قراءت آن و سجده نکرد پس تو
 استراحت کن استراحتی که بخوانی سجده یا ظاهر اینست که این در صورت اقتدا برای تفسیر و در آن
 سجده میکند چون بشنود آیت سوره را یعنی که ساکت یا گوش از آن سوره چنانچه گذشت در
 سابق **پنجم** **عزیم** عن ابی عبد الله عليه السلام انه سئل عن الرجل يقرأ التَّحْمِيدَ في
 آخر السورة قال يجحد ثم يقوم فالتَّحْمِيدُ الكتاب ثم يركع ويجحد **شرح** روایت از
 امام جعفر صادق علیه السلام که پرسیده شد از مردی که در نماز قراءت میکند آیت سوره که
 سوره اقران است امام گفت سجده میکند بعد از آن ایستد پس سجده نماز سوره فاتح الكتاب بعد از آن

رکوع میکند و بعد نماز میکند تا این سؤال و جواب نیست که اگر این سجده در رکوع و سوره یا مستحکم است
قوله تمت سوره کافی باشد و حاجت بقراءت فاتحه الكتاب میباشد **شم اول** **عنه** **صل** **عنه** **عن** **كثير** **عليه** **السلام**
قال **لا** **يقرب** **في** **المكتوبه** **شيئ** **من** **العزائم** **فان** **التجويز** **زيد** **في** **المكتوبه** **شيئ**
روایت از امام محمد باقر اما حفر صادق علیه السلام خوانند و نمیشود در نماز فرضیه چیزی از فرائض
چیز هستی که سجده برای آن زیاد کردن چرت است در فرضیه است راست با یکدیگر زیاد کردن امثال این
در فرضیه باعث بطلان است بخلاف چیزی فرضیه **باب بیت و سوم اصل باب القراءه فی القرآن**
الاخیرین **و تسبیح و ده شرح** این باب بیان قراءت فاتحه در رکعت آخر تسبیح در این دو
در این باب زوجه داشت **اول اصل** **صل** **سألت** **أبا** **عبد** **الله** **عليه** **السلام** **عن** **القراءه** **في** **الركعتين** **الاوليين**
في **الاسلام** **في** **الركعتين** **الاوليين** **من** **فقال** **لا** **يلزم** **يقراء** **فاته** **الكتاب** **ومن** **حلقه** **ب**
فاذا **انتهت** **وحذقت** **فاقرأ** **فيهما** **وان** **شئت** **فصبر** **في** **شأن** **الامام** **يقرب** **بمعنى** **الامام** **الافضل** **ان**
در این و تسبیح است و من حلقه تسبیح یک این مخصوص مامی است که رکعت اول را با امام
در یافته باشد تقریر دیگری آمده در حدیث و هم باب سجده و ششم و ظاهر فاتحه اینها نماز است که
قراءت برای منفرد اگر چه فصل است یک در هر فرضیه قراءت برای سب نماز نیست و عدم
اشراط قراءت در رکعت آخر طلقاً گذشت در حدیث دوم و هفتم باب فضل الصلوة که
باب سوم است وی آید در حدیث آینده مراد تسبیح دو چهار تسبیح است که می آید در حدیث
آینده و میتواند بود که مراد در اول اعم از آن باشد **ص** **پر سیدم** امام حفر صادق علیه السلام از قراءت
فاتحه الكتاب در پیش نماز در رکعت آخر صورتی که او از پیش نماز و همه او شنید نمیشود
پس امام گفت پیش نماز آنچه فاتحه الكتاب را کسی که در پشت او تسبیح میکند پس چون سب
بتنهائی خود پس بخوان فاتحه در آن دو رکعت آخر اگر خواهی پس تسبیح گو **و دوم اصل** **صل** **عنه** **عن** **كثير** **عليه** **السلام**
عليه **السلام** **ما** **يجزئ** **من** **القول** **في** **الركعتين** **الاخريتين** **قال** **ان** **تعول** **سبحان** **الله**
و **الحمد** **للله** **و** **لا** **إله** **إلا** **الله** **والله** **أكبر** **و** **يكبر** **و** **تذكر** **في** **شأن** **الامام** **يقرب** **بمعنى** **الامام** **الافضل** **ان**
پس منافات ندارد با اینکه قراءت فاتحه افضل باشد و با اینکه هم استغفار تسبیحات اربع
افضل از آنجا تسبیحات اربع با چنانچه میان شد در شرح حدیث هفتم باب سوم و با اینکه
گفتن تسبیحات اربع افضل از یکبار گفتن بر او بقول سخنی است که غیر قرآن باشد و میتواند بود که
شامل قرآن نیز باشد و بکبر منصف اولست و در او یکبار رکوع است و علم این برای تسبیح است با یکدیگر

ضم استغفار شرط صحت نماز نیست پس ازین لازم نمی آید که این یکبار رکوع جزو قول بخوبی باشد یعنی کتف امام محمد
با قریط اسلام رکوع چه که فایست از رکلام در رکعت آخر گفت اگر گوئی سبحان الله و الحمد لله و لا اله الا
الله و لا اله الا الله و برای رکوع یکبار رکوع کن **باب بیت و چهارم اصل باب رکوع و باعالم و تسبیح**
والجاء **فيه** **و اذا** **رفع** **الرأس** **من** **تسبیح** **این** **باب** بیان رکوع و میان آنچه گفته میشود در رکوع
از تسبیح و بیان دعا در رکوع و در وقتیکه براه است شود نماز رکوع در این باب نه حدیث **اول اصل**
عن **أبي** **جعفر** **عليه** **السلام** **قال** **إذا** **أردت** **أن** **تدع** **فعل** **و أنت** **منصب** **الله** **الكبر**
الرحيم **وقال** **اللهم** **لك** **لحوت** **ذلك** **أسئمت** **وبك** **أسئمت** **وعليك** **نوكئت** **و أنت**
رئی **خسعت** **لك** **قلبي** **وسمعتي** **و بصري** **و سحري** **و كبري** **و تسمي** **و تسمى** **و تحي** **و تحي** **و تحي** **و تحي** **و تحي**
و ما **أقلت** **قد** **مأى** **عبد** **مستكف** **و لا** **مستكبر** **و لا** **مستكبر** **من** **سبحان** **ربى** **العظيم**
و يحد **و لا** **أث** **متراب** **في** **توسيل** **داود** **روى** **بمعنى** **مع** **است** **و در** **بالمع** **ان** **برای**
فیر **حال** **از** **قلبی** **است** **ثلاث** **نایب** **مفعول** **طلق** **قارت** **و متعلق** **تسبیح** **است** **و بس** **تقریر** **بخوبی** **آید**
در حدیث اول باب آینده فی معنی مع است **شم** **روایت** از امام محمد باقر علیه السلام گفت چون خوانی
که رکوع کنی پس بگو برحالی که تورا است ایستاده باشی الله أكبر بعد از آن رکوع کن و بگو در رکوع که خداوند
تو رکوع کردم و برای تو بگردم و بتوانم آوردم و بر تو توکل کردم و تو صاحب کل سیما هستی فردی
که بر تو دل من با کوشش من و چشم من و موی من و پوست من و گوشت من و خون من و غیر
من و فی من و استخوانهای من و هر چه بر دست از او روی من برحالی که دل من با او استماع غائر
از فردی و برحالی که بر زبانی بر خود بسته است و برحالی که مازکی از فرزند داری نذر دو و یک سبحان ربی
العظیم و بعد سوره باران شود خواندن **صل** **و تصف** **فی** **الرکوع** **ببین** **قد** **میلت** **بجعل** **بینهما**
قد **تیسر** **و ممکن** **و رحمتك** **من** **لکبتک** **و نصح** **يدک** **اللهم** **هللی** **رکبتک** **ایهنی** **تسبیح**
و بیع **الطواف** **أصابعک** **غیرین** **الذکب** **و فزع** **أصابعک** **إذا** **أوضع** **عها** **علی** **رکبتک**
و أقیم **صلبتک** **و صد** **عظمتک** **ولیکن** **نظرتک** **ببین** **قد** **میلت** **صح** **تصف** **بصا** **منقطع**
و نشود که با بعضی ضارح محاط معلوم باب نظرت الصف راست کردن بین منصف و منفعول
پس است زیرا که نصف معنی نفس سپاسه البرین فاصلاً میان دو چیز محاط هو جالی است قدر شبر
منافات ندارد با آنچه گذشت در حدیث هفتم باب سوم که میان دو قدم در رکوع بقدر رکعت کساده
رکز که آنچه گذشت میان نافه و این بیان اگر است چنانچه تصریح نظر این در حالت قیام میشود در حدیث

اول بیست و نهم کن بصیرت صانع فی طب معلوم باب بغض عطف بر جعل است از سر بره منقط
 و الف و حاء منقط کف دست و طغ مبارک منقط و غیره انقط بصیرت امر حاضرا بغض عطف بر نصف
 العین کضم عین منقط و ضم یاء و دو نقطه در پابین جمع عین بفتح عین و سکون یاء و نوحی و مرد پر
 دست است از زرا لوجیا نوحی یاء در کتاب الحج در حدیث می و ششم باب فضل الحج و العمرة و تواتر آنها
 که باب بیست و هشتم است که و اطایه یک من رکعتیک و مانند این فقرات می آید در حدیث
 اول باب بیست و نهم و ششم بهمانی رحمة الله در کتاب الجبل المیتین در شرح آن گفته و الما و البص
 بین القدرین فی الکرم ان لا یكون احدهما اقرب الی القبلة من الاخر و مخرج فی قول علیه السلام و مخرج
 با طرف اصابعک عین الکره باللام شده و العین المله من المبلغ ای بجعل اطراف اصابعک
 که بنا به عین الکره و بهذا که صحیحی فی بحث الکره من قول علیه السلام و نتم با طرف اصابعک عین
 الکره ای بجعل عین الکره کاللقمة اطراف الاصابع در بیان مخرج و العین المله و هو نصف و سایر این
 یعنی عین و سکون یاء مفراست معنی مجموع و یک نظر که بین قدیمک دالالت می کند بر
 استصحاب کشودن چشم زرا که این امر بر تقدیر کشودنست و مکر و دست چنان بود که دست در حدیث
 مضمون باب بیست و نهمی برابر می کنی در الکره خود میان دو قدم خود را یعنی که حسان کن که فاصلا سر دو ما
 بقدر فاصلا دو پا باشد و یکی نزدیک بقصد از دیگری بنا شده برحالی که گردانی میان دو قدم بقدر
 یکو جب دوری و خوب متصل کنی دو کف دست خود را بدو زانوئی خود و گذاری دست راست خود را
 بر زانوئی راست خود پیش از گذاشتن چپ بر چپ و بر سان طرفه ای انگشتان خود را
 با طرف زانوئی که در کن انگشتان خود را چون گذاری آنها را بر دو زانوئی خود و راست و او
 مهره پشت خود را میکش که در آن خود را باید که باشد نظیر تو میان دو قدم تو اگر چشم را و الکی **مسئله**
 شَمَّ قُلِّ مَسَّحَ اللَّهُ لِنَّ حَمْدَهُ وَأَنْتَ مُسْتَضِیْتُ قَائِمٌ لِحَمْدِ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ أَهْلُ
 الْحُرُوفِ وَالْکِبَرِیَاءِ وَالْعَظَمَةِ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ فَحَمْدُهَا صَوْنٌ لَكَ تَمَّ تَوَضُّعُ يَدِكَ
 بِالْمَشْرِیْرِ وَحَمْدُهَا سَلْجُ **شرح** حمد الهی در عطف است بر حمد سید المرسلین صده و بحذف واو حافظه
 بقدر و قل الحمد لله یعنی بعد از آن که قبول کنی و الدعا فی عمل را برای کسی که حمد کند برحالی که بگوید
 که تو راست ایستاده باشی و بگو سپاس الله راست که صاحب کل اختیار برکس و هر چه هست اصل
 محال فرمان رواست و بگوید بر زرا که قدر است که صاحب کل اختیار برکس و هر چه هست برحالی که
 بند می کنی آن کلمات او از خود را بعد از آن بر میداری دو دست خود را بگیر و می آید سجده کن **دوم**

سَأَلَتْ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قُلْتُ مَا يَقُولُ الرَّجُلُ حَلَفَ بِالْإِسْلَامِ إِذْ قَالَ مَسَّحَ اللَّهُ لِنَّ
 حَمْدَهُ قَالَ يَقُولُ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَيُخْفِضُ مِنَ الصَّوْتِ **شرح** برسد امام حمزه
 علیه السلام را گفت چه میگوید مرد در پشتش نماز چون پشتش را گوید قبول کند و الدعا فی عمل را برای کسی که
 او گوید امام گفت آنرا میگوید که سپاس الله راست که صاحب کل اختیار برکس و هر چه هست دست
 بعضی او زرا با معنی که او از خود را دست ترا را از دست ناز می کند یعنی نماز که ظاهر این است که ما موم
 سبع الدلیل منه را میگوید بخلاف امام و مسفر **سوم** **مسئله** قَالَ يُوجِّعُ صَلْبَ السَّلَامِ إِذَا رَفَعَتْ يَدَيْكَ
 تَوَضُّعٌ وَكَيْفَ فَانْقَضَتْ يَدَاكَ وَكَيْفَ تَرْتَمِ الْرُكُوعَ وَكَيْفَ تَصْبِحُ **شرح** گفت امام محمد باقر علیه السلام چون
 که رکوع کنی و سجود کنی پس بر زرا دو دست خود را بگیر و بگو بعد از آن رکوع کن و سجود کن با معنی که پیش از
 شروع در هر یک از رکوع و سجود تمام کن رفع یزین و بگوید **چهارم** قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ بْنُ
 مِينَ كَمْ يَتِمُّ صَلَاتُكَ فِي الصَّلَاةِ فَلَا صَلَاةَ لَهُ **شرح** گفت امیر المؤمنین علیه السلام هر که صورت
 راست ایستاده کند مهر پشت خود را در نماز خود را رکوع و خواهد در میان دو سجده و خواهد در وقت
 قنوت و مانند آن پس نماز او باطلست **پنجم** **مسئله** رَأَيْتُ أَبَا الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَدْعُو كَيْفَ
 مِنْ رُكُوعٍ كُلِّ مَنْ رَأَيْتُ يَدْعُو وَكَانَ إِذَا رَفَعَتْ يَدَاكَ جَمْعٌ بِسَيْدِيهِ **شرح** جمع و نون و حاء منقط بصیرت
 ماضی معلوم بسبب ضرورت است الخیر و ضم جمع میل کردن با در سید برای تقدیر است یعنی دیدم
 امام موسی کاظم یا امام رضا علیه السلام را که رکوع می کرد و رکوعی که دست تر بود از رکوع هر که دیدم او را که رکوع
 میکرد و عادت او این بود که چون رکوع میکرد یک میکرد و دو دست خود را تا رکوع او دست تر نبود **ششم**
اصول عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ إِذَا رَفَعْتَ رَأْسَكَ مِنَ الرُّكُوعِ فَأَقِمَّ صَلَاتَكَ
 فَإِنَّهُ لَا صَلَاةَ لِمَنْ لَا يَقِيمُ صَلَاتَهُ **شرح** روایت از امام حمزه صادق علیه السلام گفت
 چون بر زرا ایستاده و سر خود را از رکوع پس راست ایستاده کن مهره پشت خود را چه بدستی که سان
 گرفت نماز صحیح برای کسی که راست ایستاده نمیکند مهره پشت خود را پس ضرورت است راست
 بابت سوره کوثر فصل کریم و انحر و میان میشود در حدیث آخر باب القیام و القعود فی الصلوة
 که باب بیست و نهم است **هفتم** **مسئله** كُنْتُ عِنْدَ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي مَنْزِلِهِ بِالْمَدِينَةِ
 فَقَالَ سُبْحَانَ مَنْ أَنْتَ رُكُوعُهُ لَمْ يَدْخُلْهُ وَخَسْفَةُ فِي الْقَبْرِ **شرح** بودم نزد امام محمد
 علیه السلام در خانه او در مدینه پس گفت بعنوان استغاثی آنرا در جواب کسی با هر که فی نقصان کند
 رکوع خود را داخل نمیشود و او را رمزدگی **هشتم** **مسئله** سَأَلَتْ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ

بِحُرْمَتِهِمْ أَنْ يَقُولَ مَكَانَ النَّبِيِّ فِي الْكَلْبِ وَالنَّحْوِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ قَالَ لَعَمْرُ
شرح مضمون این سخن شش زاندهی از حدیث صحیح است و شش ظاهر است که او در حدیث
 او با و میخواند که در دوم برای جمعیت است و میخواند که دو جا برای جمعیت باشد با ما حلقه
 مرتب یا بی ملاحظه **یعنی** پرسیدم امام جعفر صادق علیه السلام را آیا کافیت از من است که گویم
 بجای تسبیح در رکوع یا در سجده لا اله الا الله یا کویم الله که گفت **آری** **مخلص** عن علی بن محمد قال
 قال ابو الحسن عليه السلام بالمدية وانا اصلي واكمل يد اعني وامن في الركوع
 قال فسئل الخ لا تفعل **شرح** اگر چون وسین بنقطه بصیغه ضارع معلوم است و حدیث از باب تسبیح
 العکس یعنی نون یا مین را با ال و لا را مین کردن و مراد آنجا مبالغه در سر پرش افکندن است با هر دو
 برای تقویت و زیادتی مبالغه است فی رکوعی مستعمل هر دو فعلت و میخواند که مستعمل در دوم
یعنی روایت از علی بن محمد گفت دیدم امام موسی کاظم علیه السلام در سجده و من نماز میکردم
 می افکندم سر خود را و خود را میکشیدم با یعنی که دو دست خود را راست میکردم در رکوع خود
 پس بنام فرستاد و موسی بن کرکمان **باب تسبیح و تسبیح و الدعاء**
فی الغرض والنوازل وما يقال بين التمجيد شرح این باب بیان سجده است و بیان تسبیح
 دعا در سجده در نمازهای فرضیه و در نمازهای نافله و بیان آنچه گفته میشود در میان دو سجده و این باب
 است و پنج حدیث است **اول** عن ابي عبد الله عليه السلام قال اذا سجدت فليقل وقل
 اللهم لك سجدت و بك امنت و لك اسلمت و عليك توكلت و انت ربي
 سجد و سجدي للذي حلقه و سق سمعه و نصره و الحمد لله رب العالمين تبارك
 الله احسن الخالقين ثم قل سبحان ربي الاعلى و بحمده ثلاث مراتب **شرح**
 احسن الخالقين مسافات ندارد با اينکه الله تعالى خالق كل شئ باشد زير که او خالق تدبير است
 و ان اعمت الارياح و بيوسطه ليس يتواذب و خلقه جسد من خلق شود بیک مخلوق بسط
 ثلاث مراتب مفعول مطلق قل دوم است **یعنی** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام است
 چون اراده سجده کنی پس بگو و در سجده که خواند نماز برای تو سجده کردم و تو کردی و بر برای تو کردی و
 شدم و بر تو توکل کردم و تو صاحب کل هستی و منی سجده کرده روی من برای التواضع ترا و سگفت
 گوش آن چشم ترا و سپاس الله را است که صاحب کل تبارک است هر چه هست بعبادت
 نفع رسانست الله که بهترین از زمین است بعد از آن بگو که سبحان ربي الاعلى و بحمده **سبار**

فاذا ارفعت

فاذا ارفعت راسك نقل بين التمجيد بين اللهم اغفر لي و اغفر لي و اغفر لي و اغفر لي
 عني ابي لما اذلت الخ من حدير فقدر تبارك الله رب العالمين **شرح** اجزای چهارم در آن بنقطه
 بصیغه امر حاضر مثل العین و او ای باب امضات الاجاره پناه دادن و در بعض نسخ بجای ان اجزای
 بجم و با یک نقطه در آن بنقطه بصیغه امر باب نظرات الجرد است که در آن سگفته نام در آن لا برای
 و مستعمل باقیست و من میان است و این جمله برای اظهار رضا بقر سابق و حال حسن طلب از آن
 در مستقبلت و مذکور است در حکایت کلام موسی علی بنی و علیه السلام در سوره و تخصص وی از
 کتاب الاطعمه در حدیث پنجم بیان این آدم اجوف لابد من الطعام که باب چهل و یکم است که
 الطعام **یعنی** پس چون بر داری سر خود را پس بگو در میان دو سجده خداوند بسیار زکات نماز برای تو
 در مکن ما و پناه ده ما و وضع ضرر کن از من بدستی که من بسبب آنچه فرود فرستادی سوختن که ایمان و خلاصت
 و بهتر از ما عادی خودت شکست خاها مینماید که از شکست خالی خود را بنیوقت مستحای اصله نماز را
 که بسبب امر است ایستاد مغرب من اعانت الله رسالت الله صاحب کل است سار بر کون بر کون
دوم عن حفص بن الاعدود عن ابي عبد الله عليه السلام قال كان علي صلي الله عليه
 وآله اذا سجد يقول سبحان ربي الاعلى و بحمده ثلاث مراتب **شرح** سجده بجای با نقطه بصیغه
 معلوم مثل العین و او ای و مستعمل الام یا بی باقیست التجوی دور از یکدیگر کردن اعضا خود مستعمل
 و با نام در وقت سجده و مانند ان الضارضا و با نقطه الف و در آن بنقطه بصیغه اسم فاعل باب نظرون
 شری که بعد از فرمودی هلف امر که گشت تا سگش در هم کشیده شود و جل ترور زنده تر شود و این قسم
 در وقت خوابیدن است که خود را از زمین و دستها پناهی خود را از یکدیگر دور میدارد یعنی هر که کلام
 و غیره ستره در این رایج با امام جعفر صادق علیه السلام است و مفعول بان محذوف است بقدره یعنی تجوی
 بر که منصوب و نائب طرف زمان است و غیره مجرور راجع به است **یعنی** روایت از حفص بن الاعدود
 امام جعفر صادق علیه السلام گفت عادت علی صلی الله علیه و آله این بود که چون سجده میکرد و در سجده اعضا
 خود را از یکدیگر جدا میکرد و در سجده است لافرمایان اعضا خود را امام سجده است تجوی آن ستره در وقت
 خوابیدن آن ستره **سوم** عن ابي الحسن عليه السلام قال اذا سجدت فليقل وقل سبحان ربي
 الاعلى و بحمده ثلاث مراتب **شرح** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام است که
 دیدم امام رضا علیه السلام را وقتی که سجده کرد و بود که حرکت میداد و سگفت را از آنکه سنان خودی را بعد از
 دیگری حرکت دادنی سبک گو یا که او ستره تسبیح سجده را بعد از آن برداشت سر خود را **سبار**

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَهُوَ سَاحِدٌ سَأَلْتُ بِحَبِيبِكَ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
 وَالْآلِ الْأَيْبَاتِ سِتَائِي حَسَنَاتٍ وَحَسَابَتِي حِسَابًا بَدَأْتُ بِكَ فِي الثَّانِيَةِ سَأَلْتُ
 بِحَبِيبِكَ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَالْآلِ الْأَيْبَاتِ بِحَبِيبِكَ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ
 مَا دَرَجَةُ رُوحِي وَهُوَ سَاحِدٌ بِحَبِيبِكَ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَرُوحِي
 لَمْ وَالْفِ دَرَجَاتُ بَيْنِ رُوحِي وَجَارِي اسْتَنْتَ وَاسْتَنْتِي مِنْ مَخْذُوقَةٍ وَهَذَا أَنْ كَرِهْتِ أَنْ تَقْبَلِي
 حَالِي اسْتَقْبَلْتِ وَتَأْتِي بِصَدْرِي تَقْدِيرًا بِسَائِلِكِ الْآنَ بَدَلْتِ وَهَذَا سَائِلِكِ الْآنَ كَيْفِيَّتِي وَ
 مَا بَرِي لَفِي حَالِي مَا دَرَجَةُ رُوحِي وَرُوحِي قَدِيمٌ لَيْسَ مَنَافَاتُ نَزَارُ بِأَعْدَمِ بِمَخْضَارِ حَاجَاتِي دَرَجَاتُ
 وَكَيْ مَنَصُوبٍ بِطَبَقِ بَرْمُونِ اسْتَدْرَجْتِ دُونَ مَعْنَى قَبْلِ اسْتَدْرَجْتِ شَدِيدًا مَا أَرَادَ بِمُحِبَّةٍ تَقْرِيحِي اسْمُ سَكْنَتِ
 بِرَحَالِي كَرَامَةٍ وَرُوحِي دَرَجَةُ دُونَ رُوحِي وَرُوحِي مَجْزُوبٌ تَوْجِيهِ صِلَى الدَّعْوَةِ وَالطَّلَبِ
 دَرَجَاتُ مَكْرَانِ كَرَامَةٍ بِرُوحِي مَرَا بِي كَيْسَا دَرَجَاتُ كَرَامَتِي بِمَرَحَبَاتِي كَرَامَتِي مَسَاقَتِي بِأَشَدِّ
 لَعْنَتِي كَرَامَتِي دَرَجَةُ دُونَ مَطْلَبِ مَكْرَانِ مَجْزُوبٌ تَوْجِيهِ صِلَى الدَّعْوَةِ وَالطَّلَبِ مَكْرَانِ
 مَكْرَانِ كَرَامَتِي كَرَامَتِي أَرَادَ مَرَا وَرُوحِي كَرَامَتِي أَرَادَ مَرَا مَسَاقَتِي مَسَاقَتِي وَقَالَ فِي الثَّانِيَةِ
 سَأَلْتُ بِحَبِيبِكَ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَالْآلِ الْأَيْبَاتِ لِمَا عَقَرْتِ لِي الْكَلْبَ وَمَنْ لَدُنَّكَ
 وَالْقَلْبُ قَبْلَتْ مِنْ عَمَلِي الْيَتِيمَ قَالَ فِي الرَّابِعَةِ سَأَلْتُ بِحَبِيبِكَ مُحَمَّدًا صَلَّى
 عَلَيْهِ وَالْآلِ الْأَيْبَاتِ خَلَقْتِي لِلْعَمَلِ وَجَعَلْتِي مِنْ سَكَابِنَا وَمَا جَعَلْتِي مِنْ مَسْقَمَاتِ الثَّقَاتِ
 بِرَحْمَتِكَ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَالْآلِ **شرح** لا يفتقر لام و قد يرمي بالف معنى الالاست كيريا
 شد شرح صدر حديث ذكر طيب اعدا كبري براري اخر ازاره الكذا استن بجزاي مسلت اعدا طرف
 كردن عمده بي بسيار السكان بضم سين و قد يكاف جميع ساكن مراد بسكون مخدوم دون و كمال
 مسفات بفتح سين فينقط و فتح فاده و سين فينقط ج سفعو بفتح سين و سكون فاده و وحدت مصدر
 باب علم است و اضاة مصدر بفا علمت السفع و فوازر ساكن اش كمال كرمي خود را بخير **مسئله**
 و كفت در سجده سيد مطلب ميكنم در اين وقت از تو بچي محبوب تو محمد صلي الله عليه و آل مطلب ميكنم در اين وقت
 مكران كرامت براري برسي بسيار را از كرامت ان دم را و قبول كني از عمل من تا كرامت را بعد از ان گفت
 سجده چهارم مطلب ميكنم در اين وقت از تو بچي محبوب تو محمد صلي الله عليه و آل مطلب ميكنم در اين وقت مكر
 اين را كه داخل كني مراد بر پشت و كره لفي مراد از ساكنان بجهت و اين را كه بجات دهي مراد از دعوات كمال
 كرمي اش بجهت تو اي رحم كننده تر رحم كنندگان در دو كند الله تعالى بر محمد و آل محمد **شرح** **مسئله**

سَأَلْتُ يَا عَبْدَ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنِ الرَّجُلِ يُدْرِكُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَالْآلِ وَهُوَ
 فِي السَّلَاةِ الْمَكْتُوبَةِ أَيُّهَا الْعَابِدُ أَيُّهَا سَاحِدٌ قَبْلِي عَلَيْهِ وَهُوَ عَلَى بَلَاءِ الْحَالِ
 تَعَالَيَ عَمَّ إِنَّ الصَّلَاةَ عَلَى نَبِيِّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَالْآلِ كَهَيْئَةِ الْكَبِيرِ وَالْبَيْعِ وَهِيَ
 عَشْرَ حَيَاتٍ يَبْتَدِئُهَا تَمَامِيَّةٌ عَشْرَ مَلَكَاةٍ يَلْحَقُهَا أَيُّهَا **شرح** ياربصية مضارع
 غائب مجهول باب تعيقت و ضمير مستتر نائب فاعلت النبي منصوب و مفعول و دوست
 فاعله فضلي براري تعقيب است و ميتو اندو و كند ياربصية معلوم باب بضر است و فاعله اي بيان با
 اكروا و كند ذكر زباني باشد براري تعقيب با اكروا و كند بجزا كذا را ميديان با كرم كرون و سكون
 عين و فتح سيم فعل بجهت بالفتح لئون و فتح عين و سكون سيم حرف تصديقت الارساق لان
 متعديرا استعنيام باشد تا يد كند در سجده اين با كرا بجزا كذا را ميديان با كرم كرون و سكون
 نوز و كرا باب صد و هفتم كرامت و تف من التمريل في الولا است كرموكل رحمت نوز
 و شد است بجزا كذا را ميديان مشد كرا كرا ما كرامت كرا
 فرست و باقي فوان بردارند و هر سر فرشته از شان موكلت باهمل شريعتي از شش
 كرامت آدم و نوح و ابراهيم و موسي و هيسي و محمد صلي الله عليه و آل كرامت برميست و كرا
 براري مكران و ولايت همچنان بر بر پشت نوزده فرشته موكلت بي رضوان كرفوان فرماست و با
 كرامت نوزده فرشته و ارا نوزده فرشته و ارا نوزده فرشته و ارا نوزده فرشته و ارا نوزده فرشته
 مساورت بجهت ميكند براري كرامت و كرا بجزا كذا را ميديان مشد كرا كرا ما كرامت كرا
 از مدي كرامت و او آورده ميتو و بي صلي الله عليه و آل بامعني كرا كرا بجزا كذا را ميديان مشد كرا كرا ما كرامت كرا
 برحالي كرا و نماز فرضا است يا بر حال كرا و يا بر حال كرا و يا بر حال كرا و يا بر حال كرا و يا بر حال كرا
 بامعني كرا تا خبر دهد و ميكند تا آنچه در شداست جاي آن در و كرا و يا بر حال كرا و يا بر حال كرا و يا بر حال كرا
 كرا و در بي صلي الله عليه و آل مانع بكيه و تسبيح و آن در و كرا و يا بر حال كرا و يا بر حال كرا و يا بر حال كرا
 كرامت ميكند بان تو اهما سجده و فرشته تا كرامت ان سجده و رساندن ان تو اهما را **مسئله**
 قلت يا نبي الله صلى الله عليه وسلم ادعونا ساجدا فقال نعم فادع للذي نيا والاخرة
 فانت رغب الدنيا والاخرة **شرح** نعم انا محمد صديق عليه السلام را يا دعائكم برحالي كرامت
 باشم پس گفت آري پس و كرا براري و نيا و آخرت چه بدرستي كرا الله تعالى صاحب كل آتيا
 دنيا و آخرت **مسئله** عن جبريل بن دراج عن ابي عبد الله عليه السلام قال اقرب

ما يكون العبد الى ربه اذا عاربه وهو ساجد فاعني سبي تقول وانت ساجد قلت
 عيني جعلت في ذلك ما اقول قال يا ربي لا زيارت ولا سلك للذوات وباسمك
 السادات ولا جبار الجبارين واليه الاله لا اله الا هو صل على محمد وال محمد وافعل لي كذا وكذا
 ثم قل يا صديق يا صديقي في قبضيتك ثم اذع بما شئت واسأله فانه حاد في
 يتعلقه سبي **شرح** اقرب مستد است مصدره است يكون از افعال مرآت العبد فاعل
 الى متعلق باقرب است اذا برى بمحض ظرفيت وجز است و مضافت مجرور وهو ساجد مجرور حال است
 لا سيما طرير من ينقطر وطاه بانقطر بصير مضاف عاب معلوم باب لغت العاطف بزرگ نمودن
 حاجتي ترذ انما از و ميطلب چنانچه كوي با كذا خبر كرده اكنس **رايش** روايت از جليلين در ارج از امام جعفر
 صادق عليه السلام كفت ترذ بگره بودن سنده سوي الله تعالى در وقتت كرد عاكه صاحب كل
 اختيار خود را بر حالي كران بنده ساجد باشد پس چه ميگوي بر حالي كه تو ساجد باشي كفت بگوين برا
 قربانت شوم آنچه كويم كفت بگو اي صاحب كل اختيار ربي كه صاحب كل اختيار ترده ميشوند
 داي پادشا و پادشاهان فامی سردار سرداران داي لعنايت فرمان روي فرمان روايان و داي
 مستحق عبادت هي كه مستحق عبادت نموده ميشوند در وركن بر محمد و آل محمد وكن يا من جليلين
 بعد از ان كه من تو ام سوي بالاي شياني من در قبضه قدرت تست با نميگوي كمن قادر
 باستقلال نيستم بر خي از احوال خود بعد از ان دكان با آنچه خواسته باشي و طلب كن از او چه
 بر رستي كه او صاحب كرمست و بزرگ نمايد و ربي از اجنه **مستهم** عن محمد بن مسلم
 قال صلى بنا ابو بصير في طريق مكة فقال وهو ساجد وقد كانت خلفه ناقه
 يتخلمم اللهم رد علي فلان ناقه قال محمد قد دخلت على ابي عبد الله عليه السلام
 فاعبرته فقال وفعلا قلت نعم قال وفعلا قلت نعم قال فقلت قلت فاعينك لصلوة
 قال لا **شرح** روايت از محمد بن مسلم كفت بر شامزي ما كرد ابو بصير در راه مكر كرفت بر حالي كه او در
 سجد باورد و تحقيق كند شده بود شتر مده كه از شتر دار بجا عت ابو بصير بود كه خداوند بر گردان بر فلان
 شتر مده او را كفت محمد پس داخل شدم بر امام جعفر صادق عليه السلام پس خبر دادم و را پس كفت و كره ابو بصير
 انرا كه كفتي نعم آري با كه كفت كه كره كفت آري محمد كفت كليس امام مسكت من كفت من عاده كم ان
 نماز را كفت زلفا بر حيت كه تعجب امام از احوال و نشن ابو بصير در و انرا شن او از طعن مردمان
 باشد **مهم** قال لي ابو عبد الله عليه السلام اني كنت امة محمد لاني فداسته فاسطره

حتى بائي فاذا اوى الى فراشه و نام فتعت الى فراشي و انت ابطا على ذات ليلة فانت
 المسجد في طلبه و ذلك بعد ما هذ الثامن فاذا هوى في المسجد ساجد وكلي في المسجد
 عيره فتمعت حينئذ وهو يقول سبحانك اللهم انت ربي حقا سجدت
 لك يا ربي تعبدت و رقا اللهم انك فعلت ضعيفا فضا عيفه لي اللهم فني هذا
 يوم تبعث عبادك و ثبت على انك انت التواب الرحيم **شرح** اوى بصينه ماضي معلوم
 معقل اللام بائي باب ضرب باب تغييرت بعد بلال ينقطر و غيره بصينه ماضي معلوم باب منع است
بني كفت امام جعفر صادق عليه السلام بر رستي كمن ميگردد براي مردم رخت خواب او را پس
 ميگردد م تا اير چون جانيگرفت سوي رخت خواب خود و بر رستي كه او در راه بر سر من در شام
 شبی پس آمدم مسجد در طلب او و ان بعد از ان بود كه ساكن شده بود در زمان در منزل خود پس ما كه او
 در مسجد در سجده باورد و در سجده او پس شنيدم نا اوار او او ميگفت كاي سني در تو خداوند تو صاحب
 كل اختيار مني حقا سجده كردم ترا اي صاحب كل اختيار من از روي كمال فروشي و سبكي خداوند
 بر رستي كه عمل صالح من هست است پس چند بار كرن از راي من خدا و خدا نگاه دارم از خدا تو
 روزي كه بر مي كزني از قبر ما سبكه كان خود را و بارگشت كمن بر من بر رستي كه تو بي و پس لعنايت
 بارگشت كنده و لعنايت رحم كننده **در اصل** سمعت ابا الحسن موسى عليه السلام وهو يقول
 اللهم اني اسألك الرخصة حين الموت والعفو عند الحساب يوده **شرح** شنيدم از
 امام موسى كه او عليه السلام با او ميگفت خداوند با بر رستي كمن ميطلبم از تو راحت را تر و راحت و بجا
 تر حساب عمل كرا ميگردانم از سجده **باردهم** **مهم** عن عبد الله بن هلال قال سألت ابي
 ابي عبد الله عليه السلام تصرف آموالنا و ما دخل علينا فقال عليك بالنداء و ان
 ساجد فان افسرب ما يكون العبد الى الله وهو ساجد قال قلت فادعوني في القربة
 ذاسمى حاجتي قال نعم قد فعل ذلك رسول الله صلى الله عليه وآله فدا على يوم
 يا سائليهم واسئلوهم و جعله جيني عليه السلام **شرح** ما صدره است چنانچه بيان شده
 در شرح حديث مهمت من باب وهو ساجد مجرور حال است كه قائم مقام چنان شده **يعني** روايت از ربه
 بعد كفت شجاعت مردم سوي امام جعفر صادق عليه السلام از ركنه شدن انماي ما آنچه وارد شده بر ما
 از ظلم طالان پس را كفت بر تعبد كه دكاني بر حالي كه تو در سجده باشي چه بر رستي كه ترذ بگره بودن سوي
 الدعائي بر حالي كه او در سجده است را و ي كفت كه نعمت من با دعاكم در نماز فرسيه و نام هر م اكنس را كفتوا

و آنچه اميد بر ربي مست سوي
 رخت خواب خود كه

که تفرین کند و گفت آری بیان این آنکه تحقیق کرده آنرا رسول الله صلی الله علیه و آله بایز روش تفرین کرده و
 بنامهای ایشان و نامهای پدران ایشان در ذکر آنرا علی علیه السلام از او **درهم** اصل کان رسول الله
 صلی الله علیه و آله عند عائشة ذات لیلۃ تقام یفضل فاستقیطت غایتة
 فظربت یسیدها فلما أخذت قطت انما قام الی جاریتها فقامت تطوف علیه
 فوطئت علی عنقه صلی الله علیه و آله وهو ساجد بالیت **شرح** قدر تطوف یعنی برای
 انگیزی که بر خاسته میگردد برای طلب کسی که خواسته باشد مشرف بر او و طلت بطاه منقط و غیره
 بصیرت یعنی خایر معلوم باب خلاصت یعنی بود رسول الله صلی الله علیه و آله در حالت در اسامی
 بر خاست نماز نماز میگردد پس سید آمده حالت پس ز جای رسول را دست خود پس بیافت او را
 در جای خود پس مکان کرد و او بر خاسته سوی کنیز حائیه پس حالت بر خاست میگردد مشرف بر او
 پس با کذا است بر کردن او صلی الله علیه و آله بر حال او را و در سجده بود که میگردد **اصل** یقول یحیی لک
 سیوا حی و حیالی امانت یقول حی اوبه الیک بالیوم و آخرت لک بالذنب العظیم
 عملت سوءا و ظلمت لغیری فاعفر لی انما لا ینبذ الذنب الا انت **شرح**
 الواو و کبر سین منقط مصدر باب معافا را گفتن با کسی و فتح سین مخصوص الحیا که بر با نقطه مصدر
 باب معافا مکان بردن کسی چیز او بود یا میخط و او و غیره بصیرت ضارح منقط حده از باب نفاست
 البود و بضم باه و ضم واو اول و سکون واو دوم و غیره رجوع باه بالتم برای تقدیر است مستصوم گناه
 بزرگ را بخورد با حیا را نیست لکن او پروان خود را بخورد که خسته با حیا رقتی دیگر از حیا رست برای کمال
یعنی میگفت سجده و خضوع کرد برای او را گفتن من و مکان بردن من و کرد و بد جدول من بر میگردانم
 سوی تو نعمت را با معنی که جمیع آنها را از جانب تو میدانم و آفرین میکنم برای تو گناه بزرگ بیان این آنکه
 کردم بد را و ستم کرده خود را پس پیام بر کنه را برای من بر رستی گشتن از منیت گوی آمیزد کنه را
 کسی که تو **اصل** اعوذ بعفوک من عفوینک و اعوذ برضاک من سخطک و اعوذ بعمدک
 من یحسبک و اعوذ بکایت منک لا ینبذ الذنب الا انت **شرح** یا میگردد خجالت تو از عتاب تو و بر میگردد
 علی نصیحت استغفرک و اذوب الیک **شرح** یا میگردد خجالت تو از عتاب تو و بر میگردد
 براخی بودن تو از غضب تو و پناه میگردد بر رحمت تو از انتقام تو و پناه میگردد تو را تو بر لب سراسر تو
 دستت را بر تو تو چنانی که ستایش کردی بر جودت در گناههای خود مثل قرآن استارت با پنجه
 گذشت در کتاب التوحید در احادیث باب انما لی الایض التارک باب دوم است و باب التوب

کباب بمفهوم است و باب التوب من الصغیر یعنی در وصف بر تضرع و تالی کباب در هم است که عمل میکند
 بی استناد و بی التی مستقل نیست در صورت اسماء و صفات الی حیاتی که طلب امر است میگردد
 و اگر گشت میگردد بی تو **اصل** قلنا انصرف قال یا غایتة لقد اوجعت فی الی سبیحی طنت
 حسیبت ان اقوم الی جاریتک **شرح** یعنی که فارغ شد از نماز گفت ای حایله بر آمد تحقیق
 برد آوردی کردن مرا چیزی را که گوی ای ایگر سیدی ای ایگر بر خیزم سوی کنیز تو **سینه** **درهم** **اصل**
 قال ابو جعفر علیه السلام من قال فی رکوعه و سجوده و قیامه صلی الله علیه و آله علی محمد و
 الاحمد کتب الله له بمثل الکرم و التمجید و القیام **شرح** ظاهر است که در رکوع شروع در تم
 شدن برای رکوع با و بر استقامت است سجود و قیام منقول بکتاب محمد و حضرت محمد و کتب الله رکوع
 و سجود و قیام را در مثل برای مصاحبت است یعنی گفت امام محمد باقر علیه السلام هر که گوید در وقت تضرع
 در رکوع خود سجود و بر خاستن خود برکت دیگر درود کند الله تعالی بر محمد و آل محمد میباید الله
 برای او رکوع و سجود او و قیام او را با مثل آن رکوع و آن سجود و آن قیام تا حسنی که تو سب او را نهادند
 میباید **درهم** **اصل** رأیت ابا الحسن علیه السلام و هذا سجدة الصلوة فبط ذراعیه
 علی الارض و الصق جوجوه بالارض فی دعایش **شرح** فاذ فیسط برای اعتبار است
 بضم هم و سکون هم و ضم هم دوم و غیره سین و واو اینجا شست و عبارت از مجموع است و تکم
 وان مضانفت بضم غایب فی و عازر متعلق بلسط ما اخر است و مراد نیست که در اول سجود شستن
 شروع در دعا بلسط و الصان کرده بود بعد از آن کرد یعنی دیدم امام موسی کاظم علیه السلام را را حلی
 سجده و سکر کرده بود بعد از نماز پس من کرد و دراز خود را بر زمین و متصل کرد پیش خود را بر زمین در
 دعای او **درهم** **اصل** رأیت ابا الحسن الثالث علیه السلام سجدة سجدة الشکر فاقام
 ذراعیه و الصق جوجوه صدرة و بطته بالارض فسالت عن ذلك فقال
 کذا **شرح** جوجوه منصوب و مضان بضم غایب است صدره منصوب و بدل تفصیل است
 و بطته منصوب و معطوف بر صدره است یجب سجود و تخفیف باه که یقط بعضه مضارع غایب
 معلوم مثل الغاء و اوی باب ضرب است یا بجا و منقطع و تسدید باه که یقط بعضه مضارع غایب
 مجهول باب ضرب یا باب افعال است و حاصل هر دو یک است زیرا که در جوب در صل یعنی نسبت را
 که قدر مشترک میان استجب و تسدید است **یعنی** دیدم امام علی نقی علیه السلام را که سجده
 سجده و سکر کرد و در دراز خود را و متصل کرد پیش خود را که سین او و تسک او را بر زمین پس بر سر نهاد

او را از آنکه در پس کف چنین بسیار است **ترجمه** **صلوات** کان اولین الاولین صلب السواد اذ بلغ را
 من اخر ركبته الوفاق هذا مقام من حسنته لعمرة منك وسكركه ضمير في
 عظيم وليس له الاذ فعلت ورحمتك فانك قلت في كتابك المنزل على بيتك السلام
 صلى الله عليه وآله كانوا قليلا من الليل ما يهجعون وبالآسيا ههنا مستغفرون
 طال همومي وقل قياحي وهذا الشعر انا استغفرك لذنوبي انت مغفار من لا يجد
 لنفسه ضرا ولا نفعا ولا موتا ولا حيوة ولا نور انتم تحمسون صلوا
 عليه وآله **شرح** ظاهر اینست که مراد برکت رکوع باشد مثل آنچه می آید در حدیث دوم باب نوم که با
 صلوة الکسوفت که بی شکر رکعت و اربع سجدهات و موضع این دعا بعد از رکعت پنجم نماز رکوع است
 بقدر تم نحر ساجد و زیاد کردن اخطا آخر بابتبار این است که مراد بوتر مجموع سر رکعت است و در این
 در تحت عنوان این باب عتبار اینست که این دعا متصل سجود است مذکور شد در شرح حدیث
 دو از دویم این باب که معصومان گناهان و تقصیرات شیعه خود را بخود گرفتارند و استغفار و عذرخواهی
 برای آنها کرده اند و دعای مرفوع و مستثنای مغفرت تقدیر پس از رجاء الاله فک الخطیئ
 کسی از ضرر و مراد اینجا حمایت الهی است بر همه کاران از عبادت انصاف است از قرآن هر چند که
 مقصر و گناه کار باشند فارغ آنکه برای میان دعای در حدیث است و ظاهر سیاق این کلام
 شکر یا نیست که در او در باب الاسحار برای تقسیم باشد و امام علیه السلام خود را از قسم دوم شمرده باشد
 ضمیمه در کاناو اسم کان است و راجع به تقیان است که حازمان هست این سخن را در حق است آن
 خواهی گفت مناسب آنچه می آید در حدیث بیستم باب صلوة النوافل که با بیست و دو سجده است
 اینست که قلیلا طرف زانست و طرف جرم کاناو است و من تبتغی فیها وجهی است و اللیل اسم شب
 و بجای الیالی است و ما مصدر است و مصدر بدل است حال ضمیمه کاناو است الیوم خواب بسیار
 در شب تقدیرم با الاسحار بر عاملش برای حضرت و انشاء است با یکدیگر بیاری **میدان نماز حضرت**
 و پیش از سجده بمبایت سبده است و ضرر دارد موافق آیت سوره حدید و در سوره حدید
 و بیان میشود در شرح حدیث دو از دویم باب صدمه و ایضا ذکر ضمیمه برای حضرت است
 باینکه استغفار جمعی که صدمه تقیانه است تباری ندارد لایحکم و دال بنقطه بصیرت مضار
 غایب معلوم محفل الغاء و ادوی باب ضرب معنی لایستطیع است الوجود و سبب در
 و عادت امام موی کاظم علیه السلام این بود که چون بر سرید است سر خود را از رکوع آخر از سجده

سکون

سکون و ترکتیست که اینجا بجای کسی است که اعمال صالحه او نعمتی است از تو با همین که بتوفیق است و سگوار را
 نعمتی تو هست است با همین که عبادت او گشت و گناه او بر گشت و نیست برای او امید
 که رحمت تو امثال او را در رحمت تو امثال او را بیان این دفع و رحمت است یک بر رستی که تو گفتی در کتاب
 تو که فرود آورده شده است بر سینه تو که فرستاده شده است بخلاق صلی الله علیه و آله در سوره
 ذاریات که بودم زبیرمیر کاران در کمی ازت بها خواب سکین با اینست که خواب سکین
 بعضی از جمله ایشان که با عت فوت نماز شب شود در کمی ازت بها بود و در سوره ایشان استغفا
 میکردند از گناه بزرگ معنی اینکه بعضی دیگر از جمله ایشان ملاقی با فات با استغفار در سوره میکید
 در ازت خواب سکین من با همین که در رکعت ششم باونی در پی خواب سکین در تمام شب که دم و کم شد
 بر جاستن من نماز و این محرم است و من استغفار میکنم ترا برای گناهان خود استغفار کردی که
 نماز و برای خود ضرر و منقطع را و زهر دن را و زهر زندگی را و زهر زندگی بعد از زهر دن را با همین که قادر است
 نیست بر هیچ کدام آنها بعد از آن می افتاد و سجده کند صلووات الله علیه و آله **ترجمه** **صلوات**
 سألک ابا الحسن الماخضی علیک السلام اقول فی محله الشکر فقد خلقتنا احمدا
 فیو فقال قل و انت ساجد اللهم انی اشهدک و اشهد ملائکتک
 و الانبیاءک و رسلک و جنج خلقک انک الله ربی و الاسلام دینی
 و محمد نبی و علی و اولادنا و اولادنا الی اخرهم امی می هم اولی و من حدیث
 ات بر اللهم انی اشهدک دم المظلوم تلاما **شرح** اشک نبون و شین انقط
 و دال بنقطه بصیرت مضارع معلوم مستحکم و حده از باب نصر است دم منصوب و مفعول دوم است
 المظلوم عبارت از امام حسین علیه السلام است با عبارت از اهل المؤمنین علیه السلام است با مطلق
 تلاما معنی بقره اخیره است یعنی بر سریده امام موی کاظم علیه السلام را از آنکه کوم در سجده سگوار تحقیق
 اختلاف کردند باران ما در آن پس امام گفت کبوم حال که تو در سجده باستی خداوند را بر رستی که من ابراه
 میکنم ترا گواه میکنم فرشتگان ترا و پیغمبران ترا و رسولان ترا و جمیع مخلوقان ترا باینکه توان سختی
 عبادت شعوری که خلق کردی آنها همه ازین بر صاحب کل خستیا زنی و بر اینیکم بودن بر
 تو ذنب منست و بر اینیکم پیغمبر منست و بر اینیکم علی حسن و حسین تا آخر ایشان که ترمده شود اما
 منته ایشان کمال نزدیکی میکنم و از دشمنان ایشان کمال دوری میکنم خداوند بر رستی که من طلب
 حاجت میکنم از تو بحق خون ستم رسیده سر مبارک تو این را **اصل** اللهم انی اشهدک یا یارب

عَلَى نَفْسِكَ لِأَنَّهَا لَيْسَتْ تَلْتَظِفُهُمْ بَعْدَ ذَلِكَ وَعَدَّ وَهَيْبٌ أَنْ صَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى
 مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْبِرَّ بَعْدَ الْعَصْرِ تِلْكَ مَا شَرَحَ الْإِيوَاءُ بَكْرَةَ وَسَكُونُ يَأْرُ
 ولفظ در پایان منقلب از نه و و او و الف و بهمزه مصدر هموز الفاء و حصل العین و او ای وصل العلام
 یایی باب افعال قرار دادن کسی را در منزلی و ما را در اینجا قرار دادن و لازم کردن چیزی بر خودت است
 قسم یا مانند آن لفظ هم لفتح لام جواب قسمی است که مفهومی میشود از ایوار لظف هم بطنه و با نطق
 و فاء در آن منقطع و نشید بی نون بصیرت ضارح بخاطب معلوم باب افعال با سبب تعین مؤید که بی نون تعین
 المستحق بخاطب منقطع و فاء و طاء با نطق بصیرت اسم مفعول باب استفعال کسی که حکم کتابی است
 با و سه در مشهوره تا درین حق را حفظ کند از آن است با بت سوره مانده با استخفا من کتاب الله و کتاب
 علیه سنده در میان و چه سنده که در کتاب الحی در حدیث دوم باب است و چهارم باب بالنص
 فروخ و رسول الله علیه السلام و احدی از او است من بیاید است ثلث استغفار فقره اخبره است
یعنی خداوند بدستی که طلب میکند از تو بچی قرار دادن تو بر خودت برای دوستان تو که می خواهد
 داو الهی ایستارایست آن تو در عثمان است ان با معنی که و شما را مقبول و در تصرف ایستار خواهی کرد
 این را که در و کنی بر همه و بر تری که طلب حفظ دین از است ان شده که آل محمد معنی اوصیای او خواهد
 بدستی که من طلب میکند از تو آسانی را بعد از و شتواری سر بار که او این را **اصل** شَمَّ ضَعَّ حَدَّتْ
 الْأَيْمَنُ عَلَى الْأَرْضِ وَتَقُولُ بِالْكَفِّ حِينَ تَحْتَدِي الْمَنَاهِبَ وَتَضِيقُ عَلَى الْأَرْضِ
 جَاءَ رَحْمَتِي وَيَا بَارِي خَلْقِي رَحْمَتِي وَقَدْ كَانَ عَنْ خَلْقِي غَنِيًّا صَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ
 وَعَلَى الْمُتَحَمِّطِينَ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ شرح تعیین امین منقطع و در و با دو لفظ در پایان و که بی هو ضرر اول
 نون سیاست بصیرت ضارح معلوم جایز باب افعال با در برابر برای طاعت است و ما مصدر است
 الباری بنیاء منقطع و الف و کسر را منقطع و باه و دو لفظ در پایان که استفاز اوست یا الصید است
 ترا شنده **کنی** بعد از آن که در طرف راست روی خود را بر زمین بر حالی که گویی ای پناه من و حقنی که
 در مانده کند در ارم و مانگ شود زمین زمین با وجود قرائی آن و ای تو بر کنه و وجه لکن شده اند کم
 برای مردم من بر حالی که تحقیق بود پس از آن که من در دو کن بر همه و بر تری که طلب حفظ دین از است ان شده
 کال محمد **اصل** شَمَّ ضَعَّ حَدَّتْ الْأَيْمَنُ وَتَقُولُ بِالْكَفِّ حِينَ تَحْتَدِي الْمَنَاهِبَ وَتَضِيقُ عَلَى الْأَرْضِ
 وَجَدَّ لَيْتَ لَمَّةً بِجُودِي مَا لَمْ أَتَمْ تَقُولُ بِالْحَسَنَانِ يَا حَسَنَانُ يَا كَا سَهْفَ الْكُرِّ الْعِظَامُ تِلْكَ
شرح بعد از آن که در طرف چپ روی خود را بر حالی که گویی ای خواهر کننده بر سر که روی غیر کننده

بر خوار تر و خلاق تر و تحقیق تر است تو که با خرسید طاعت من سر بار می گویی این را بعد از آن می گویی ای ام
 مه بان ای انیسیت بخشنده ای گشت دو سنده اند و همای بزرگ سر بار می گویی این را **اصل** شَمَّ تَعَوَّدُ
 لِلتَّجْوُدِ فَمَقُولُ مِائَةً مَرَّةً شَكَرْتُ أَنْكَرْتُكُمْ فَأَلَّ حَاجَتِكَ إِنَّ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى **شرح**
 بعد از آن بر می گویی برای سجده با معنی که باز بیستی خود را بر زمین می گذاری پس می گویی صد بار شکر
 بعد از آن طلب می کنی حاجت خود را که خواسته باشی الله تعالی اشارت با سبک الله تعالی در آن وقت
 حاجت را بر یاد آن خاص می آورد که قضای آن حاجت را خواسته باشی و آنچه را که خواسته باشی باشد
 می آورد **بعید** **مصل** كُنْتُ إِلَى الْبَحْرِ حَتَّى حَلَيْتَ السَّلْمَ فِي سَجْدَةِ الشُّكْرِ فَكَلَّمْتَنِي بِأَنَّ مِائَةً مَرَّةً
 شَكَرْتُ أَنْكَرْتُكُمْ وَإِنْ شِئْتَ عَمَّوْا عَمَّوْا **شرح** نوشت سوی امام رضا امام علی علیه السلام در سجده
 که در آن چه باید گفت پس نوشت سوی من که صد بار شکر از خواهی صد بار عفو اعفو **توزیع**
 عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَلْمَانَ عَنْ أَمِيَّةَ قَالَ خَرَجْتُ مَعَ أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ
 إِلَى بَعْضِ أَمْوَالِهِ فَنَامَ إِلَى صَلَاةِ الظُّهْرِ فَلَمَّا فَخَّرَ حَقَّرَ اللَّهُ سِلَاحَهُ فَبَقِيَ بِصَوْتِ
 حَزِينٍ وَتَغَرُّرِ دُرٍّ مُوَعِدَةٍ عَصْنَتِكَ لِلسَّائِي وَكُوَسْمْتِ وَعَزِيمَتِكَ لِأَخْرَسْتِنِي وَ
 عَصْنَتِكَ بِصُرْحِي وَكُوَسْمْتِ وَعَزِيمَتِكَ لِكَيْتَنِي وَعَصْنَتِكَ بِجَمِي وَكُوَسْمْتِ وَعَزِيمَتِكَ
 لِأَخْرَسْتِنِي **شرح** التفرخ و درین بانطق و در آن منقطع بصیرت صدر صاعف بالتعقل مجرور و مطوق
 بصوت است التفرخ و درین بانطق و در آن منقطع بصیرت صدر صاعف بالتعقل مجرور و مطوق
 اواری که شند باشد اگر کرد و مانند آن موم لطم وال صوم و سکون و او و من منقطع که مصدر با
 مع است یعنی اسگ رنج است و ال کرج و مع است یعنی است کلمات و هر دو و بجا مناسبات
 و بر تقدیر مجرور و مضارع الی است در صفا ایجا ازیل اصدا و جزئی سبب الخیرت و ضمیر راجع باه
 علیه السلام است که تویی بصیرت صاعف بجایز باب تعین است التکیه کور ما در از او بر کسی را **یعنی**
 رد بیت از زمین سیلان از پدش گفت بیرون رفتم با امام موسی کاظم علیه السلام سوی بعضی ملائکه
 او معنی با خواند من است نه پس بر حاجت سوی نماز پرست و حق که فارغ شد اما در برای الدعای
 سجده کننده پس شنیدم از او که گفت با و از بار یک و او از ترا شنید با سبک سخن
 کای صاحب کل استیا من مخالف کردم ترا بر زبان خود را که سخن استی قسم عزت تو که بر سر کنده
 می گویی مراد ما لغت کردم ترا بجهت خود را که سخن استی قسم عزت تو که بر سر کنده می گویی **اصل**
 وَعَصْنَتِكَ بِصُرْحِي وَكُوَسْمْتِ وَعَزِيمَتِكَ لِكَيْتَنِي وَعَصْنَتِكَ بِجَمِي وَكُوَسْمْتِ وَعَزِيمَتِكَ

کوبید و مخالف کردم ترا بوجه خود را که سخن استی
 قسم عزت تو که بر سر کنده

واما پس آن آزار خود را چه بد رستی که آن تحقیق ششم بود کرده و ما و اندوه میکنم کرده و ما را الحی کن
 در در علایق گفت پس کرده و آنرا پس ز سبب سوی کوفتا که بر طرف کرد و الله تعالی از سر جبین
 آزار را **سبب بیست و نهم** عَنْ سَعْدِكَ عَنْ رَجُلٍ قَتَلَ ابْنِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ كَانَ
 يَقُولُ فِي مَجْبُورِهِ مُحَمَّدٌ وَنَجِيُّ الْبَالِي لِحُجَّتِكَ الْبَالِي لِذَاتِهِ الْعَظِيمِ مُحَمَّدٌ وَنَجِيُّ الْبَالِي
 لِحُجَّتِكَ الْعَزِيمِ مُحَمَّدٌ وَنَجِيُّ الْبَالِي لِحُجَّتِكَ الْعَزِيمِ مُحَمَّدٌ وَنَجِيُّ الْبَالِي لِحُجَّتِكَ الْعَزِيمِ مُحَمَّدٌ وَنَجِيُّ الْبَالِي
 سَيِّئًا كَانَ وَأَسْخَرْتُكَ مِثْلًا لَكُنْ رَبِّ لَا تُجِدْ بِلَايِي رَبِّ لَا تُجِدْ فِي عِدْلِي
 رَبِّ لَا تُجِدْ فِي قَضَائِي **شرح** سدان بر سگه کوفی از زبان امام جعفر صادق و امام موسی کاظم
 را در جواب امام موسی کاظم علیه السلام است و میگوید که در کوفی با و جایی است که سواره شده برای دست
 الهی میاید و یک قطب بصیغه اسم فاعل مثل اللام بانی باب علم آنچه روز بروز در دم در کوفی نشسته
 آنچه میگوید و در آن نقطه بصیغه منی حاضر باب افعال است الا جاد جعفر مودون چیزی بقدر نهایت
 طاقت آنچه را نشسته بشین با نقطه و آه و نقطه در بالا بصیغه منی حاضر باب افعال است
 پس در نقطه و سکون هم بصیغه منی حاضر مثل العین و او ای هموزا للام باب افعال است **بیست و نهم**
 روایت از سعدان از امام موسی کاظم علیه السلام از امام جعفر صادق علیه السلام امام موسی کاظم علیه السلام
 گفت که میگفت امام جعفر صادق علیه السلام در سجده خود سجده کرده ذات من کرده که نشسته است
 برای ذات تو که باقیست بر کمال در نیت بزرگ مرتبه است سجده کرده ذات من که خوار است
 برای ذات تو که فی نیت است سجده کرده ذات من که میاز من است برای ذات صاحب کل
 اختیار من که میسازد کرامی بلند مرتبه بزرگ است ای صاحب کل اختیار من طلب آمرزش من
 از تو بسبب گناهی که کرده و طلب آمرزش من میگویم از تو بسبب گناهی که مستوردی صاحب کل
 اختیار من صاحب حدیکن برای مرا ای صاحب کل اختیار من خوشحال کن بمن و عثمان را
 ای صاحب کل اختیار من تلخ کن قضا و قدر را که در حق من میکنی **اصل** رَبِّ اِنَّ لَدَائِعَ
 وَالْمَنَاقِبَ اِلَّا اَنْتَ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَالْحَمْدُ بِأَفْضَلِ صَلَوَاتِكَ وَبَارِكْ عَلٰى مُحَمَّدٍ بِالْحَمْدِ
 بِأَفْضَلِ بَرَكَاتِكَ اللَّهُمَّ اِنِّيْ اَعُوذُ بِكَ مِنْ سَطْوَاتِكَ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ جَمِيعِ غَضَبِكَ
 وَغِيظَاتِكَ سُبْحَانَكَ لَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ رَبُّ الْعَالَمِينَ **شرح** السطوات یعنی بین نقطه و فتح طاه
 جمع سطوه بسكون طاه یعنی خود تفرقه و غضب یعنی غضب طاه و با نقطه و فتح طاه و غيظ
 و سكون و ضم حاه و با نقطه و فتح طاه و غيظ یعنی غضب طاه و با نقطه و فتح طاه و غيظ
 و سكون و ضم حاه و با نقطه و فتح طاه و غيظ یعنی غضب طاه و با نقطه و فتح طاه و غيظ

کردار

کردار و دل بر تیر شیده با و او در هم بر تضعیف است **بیست و نهم** ای صاحب کل اختیار من بر رستی که نشان است
 که نیست و دفع کننده بلا بعد از درود و نیت سنگ کنده بپایش از درود مکتوب درود کن بر محمد و آل
 بفاضله درودهای تو و برکت کن بر محمد و آل محمد بفاضله بکنایه او خداوند را در رستی که من میاید میگم تو
 از سلامهای تو و میاید میگم بتو ارجع غضب تو که تویی با و آنچه غضب با بر میگم تو بر تو نیست سختی
 عبادتی که تو صاحب کل اختیار بر کن بر خیزی **اصل** وَكَانَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ
 وَهُوَ سَاجِدٌ إِحْسَمُ ذُنُبِيْنَ يَدَّ يَدَّكَ وَتَضَرَّتْ فِي لَيْلِكَ وَوَحَيْتِي مِنَ النَّاسِ وَالنَّبِيِّ
 يَلْتُ نَاكِرًا وَكَانَ يَقُولُ اَيْضًا وَعَظْمِيْ فَمَا أَتَعَطَّ وَرَجَوْتِي عَنْ حَمَارِ مَلِكٍ فَمَا أَتَجَرَّه
 وَعَظْمِيْ فَمَا أَشَكَّرْتُ حَقْوِكَ يَا كَرِيمُ أَسْأَلُكَ الدَّلِيَّةَ عِنْدَ الْكُوفَةِ وَأَسْأَلُكَ
 الْعَفْوَةَ لِلْحَبَابِ **شرح** این کلام امام موسی کاظم علیه السلام است **بیست و نهم** و میگفت امیر المؤمنین
 علیه السلام بر حال که در سجده بود در خم کن خواری را پیش تو در زاری مرا سوی تو درم را از زبان و آرام مرا
 بتو ای صاحب کرم و میگفت نیز میزدادی مرا پس نیز بر خیزم بپندار و نیت کردی مرا از زناهای تو پس
 ممنوع نشدم و خرق نماندم کردی مرا پس شکر کردم طلب میکنم بخشایش ترا بخشایش ترا ای صاحب
 کرم طلب میکنم از تو در وقت نماز در دن و طلب میکنم از تو بخشایش ترا در حساب اعمال **اصل**
 وَكَانَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ وَهُوَ سَاجِدٌ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ حَقًّا سَجِدْتُ
 لَكَ يَا رَبِّ تَعَبُّدًا وَقَابًا عَظِيمًا اِنَّ عَمَلِيْ ضَعِيفٌ فَضَاعِفُهُ لِيْ يَا كَرِيمُ بِالْحَيَاتِ اِنْ خَفِيَ
 لِيْ ذَنْبِيْ وَجَدْتِيْ وَتَقَبَّلْ عَلَيَّ يَا كَرِيمُ بِالْحَيَاتِ اَعُوذُ بِكَ مِنْ اَنْ اَخْتَبِ اَوْ اُخْتَبِلَ
 طَلَبَا اللَّهُمَّ مِنْكَ الدِّيَّةَ وَأَنْتَ تَزِدُّ شُكْرَهَا وَحَلِيَّتِكَ يَلُونَ مَا نَفَضْتُ بِهِ
 مِنْ تَوَابِيْهَا اَيْضًا بِفَضْلِ طَوْلِكَ وَيَكْرَمِ حَالِكَ يَا رَبِّ **شرح** این نیز کلام امام موسی کاظم علیه السلام است
بیست و نهم و امام جعفر باقر علیه السلام میگفت بر حال که در سجده بود فریست سختی عبادتی که تو صاحب کل اختیار
 کردم برای تو ای صاحب کل اختیار من از روی کمال عبادت ملوک بودن ای بزرگ مرتبه
 بر رستی که عمل صلح من مست است پس چند بار کن از برای من ای صاحب کرم ای باریت
 مهربان میاید بر برای من کائنات مرا ادا کن بر ما و قبول کن طاعت مرا ای صاحب کرم ای باریت
 بپناه میگویم بتو از اینکه ما امید شوم از طلب خود با بر دارم بر در پیش خودستی را خداوند از دست
 تو روزی میکنی شکر از او بر تو سپاس آنچه تقدیر کردی بمن از تو بسبب شکر نیت بر اینانی بخشش
 تو و بگری منعت تو **سبب دوم** **اصل** كَانَ أَبُو الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ فِي سَجْدِهِ اَعُوذُ بِكَ

من نَارِ جَدِيدٍ هَالِكَةٍ لَا تَبْلَى وَأَعْوَدُ بِلَيْتٍ مِنْ نَارٍ
 عَطَّهَا مَا لَا يَدْوِي وَأَعْوَدُ بِلَيْتٍ مِنْ نَارٍ مَسْلُومًا لَا يَكْفِي **شرح** لا يطغى بطاء فيقطع وفاء و
 منقلب از فمه بصفتی مضارع غایب علوم باب علم است الطغى لضم طاء وضم فاء وسكون واو
 فرو نشستن بزبان آتش و نسبت آن بگری بعنوان مجاز است **عینی** امام موسی کاظم علیه السلام
 میگفت در سجده خود پناه میگیرم توارا نشی که حرارت آن فرو نمی نشیند و پناه میگیرم توارا نشی
 که تازه آن کند نمیشود و پناه میگیرم توارا نشی که نشسته آن سیراب نمیشود و پناه میگیرم توارا نشی
 در خراب است آن بر طرف نمیشود و پناه میگیرم توارا نشی که در آن نشسته شود شکمی او بر طرف نمیشود
 و پناه میگیرم توارا نشی که بر سر کرده شده آن پوشیده نمیشود و پناه میگیرم توارا نشی که جانی از زمین آن
 و معذب آن بر طرف شده خود نمیکند **بیت** **عنه** عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ إِذَا
 قَدَّ لِحْدَكَ كُمُ التَّجْدَةِ مِنَ الْعَرَائِمِ فَلْيَقُلْ فِي مَجْزُوعٍ سَجَّدَتْ لَكَ يَا رَبِّ تَجَسَّدًا وَرَقًا
 لَا مُسْتَكْبِرًا عَنْ عِبَادَتِكَ وَلَا مُسْتَلْبِغًا وَلَا مُتَعَطِّبًا إِنَّا عَبِيدُكَ ذَلِيلٌ خَائِفٌ مَخْجِرٌ
شرح لا در اول هاء طاء است و در دوم و سوم بری تاکید یعنی است الاستکبار دعوی بزرگی از
 خود سگبر و مستکبر و تعظیم لفظ مقبول از خبر توارا نشود تا مصدر بری و مفعول که با مثل تصدیق و کبر
 مقبول از خبر توارا نشود تا حال باشد و بعد از او قاعده یعنی اسم فاعل که در هر تقدیر کلمه بر سبب معنی
 میشود ولیک ظاهر نیست که اینجا فرقی باشد و اول ما ظاهر سبب باشد و دوم ما ظاهر فاعل باشد
 و سوم ما ظاهر لیکن و عکس نیز ممکن است **عنه** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام گفت
 چون خواندی از نماز است سجده را از جمله چهار سوره که بیان شده در باب میت و دوم پس باید کرد
 در سجده خود سجده کرده برای تو ای صاحب کل اختیار من از زوی عایت همه کی و ملوک بوی
 نماز زوی پیغمبری از عبادت تو و نماز زوی بی باکی و نماز زوی حرمت بر خود بستن بیان این که
 من سبده خود از ترس پناه آورنده ام **بیت** **عنه** **عنه** عَنِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ
 عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ سَكُوتُ السَّيِّءِ عِلَّةٌ لَمْ يَكُنْ لِي لِحْدًا فَاقْتَالَ قَائِلًا يَقُولُ فِي التَّجْوِيزِ
 فِي ذُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ مَكْتُوبَةٍ يَا رَبِّ يَا سَيِّدِي صَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَصَلَّى
 مِنْ كَذَا وَكَذَا فِيهَا لِحْدًا جَعْفَرُ بْنُ سُلَيْمَانَ مِنَ النَّارِ قَالَ حَرَّضَ هَذَا الْعَدِيَّةَ عَلَى
 بَعْضِ أَهْلِهَا فَقَالَ أَعْرِفْ فِيهِ يَا نَوْفَ يَا نَوْفَ يَا نَوْفَ يَا نَوْفَ يَا سَيِّدِي أَفْعَلْ لِي كَذَا
 وَكَذَا **شرح** اخذتها بصيغة ماضی علوم غایب باب لغت یا از نایب فاعل بری مبالغه بقول

مضارع

مضارع مفرد غایب باب لغت یا از نایب فاعل بری مبالغه بقول
 مشتقت و مشتق ایجابا عتبار التزام و استمرار بر دعاست بعد از نماز یا با عتبار تکرار این که
 بعد از نماز عتبار با عتبار نیست که زمان ضعیفند و بر این است آن مذکب خبری مشتق دارد
 یعنی نماز که اگر بصیغه مضارع غایب باب لغت باشد و جواب امر باشد بی واوی باید و اگر بصیغه ماضی
 باب لغت باشد و مفعول قبل باشد تقو لاین بی باید یک سینه و اندک بود که بصیغه غایب باب لغت باشد و مفعول
 قبل باشد بعنوان تعلیل حال امر بر حال ماضی و پناه میگیرم توارا نشی که جانی از زمین آن
 کلمات است جعفر بن سلیمان ضعیب اضم صا با نقطه و ضم باه مکث و عین خبط از خبر توارا نشی
 و بعضی ضلعای بی امیلا رده سوزاندن او کرده اند و این کلمات بجات یا قدر اعرف بعین خبط
 در این نقطه و فاء بصیغه مضارع مستعمل و حده از باب ضرب است ضمیر فذریع بدعاست از طرف
 تا آخر مفعول اعرف است **عنه** روایت از بعضی باران ما از امام جعفر صادق علیه السلام گفت
 بر دم سوی او از رفتن که خاصه که در بود آن آفت فرو کرد بود بدن او را مثل بقی بار بر سر
 گفت بگو او را از ارادت و گوید در سجده بعد از نماز فرضی صاحب کل اختیار من ای بزرگ من
 در دو گن بر محمد و آل محمد و عافیت ده مرا از زمین و چنین آفتی چه بان کلمات بجات یافت جعفر بن
 از آنش را وی گفت پس عرض کردم این حدیث را بر بعضی باران مالیر گفت میت نام در آن
 دعایین را که ای مشفق ای مهربان ای صاحب کل اختیار من ای بزرگ من کین با من چنین
 و چنین از بر طرف کردن آفت مراد است که این دعا از امام جعفر صادق علیه السلام بمن رسیده
 بایز روش که در اول آن بار و ف یا چه چیز باشد و در آخر آن بجای عافی من که در اول آن
 که در اول آن باشد لیکن چون زمان ضعیفند امام علیه السلام اختصار کرده در اول برای که و است
 برای او گفته در آخر **بیت** **عنه** **عنه** عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ كُنْتُ لِي لِحْدًا
 لِحْدِي لَأَذِلَّ عَلَيَّ السَّلَامُ عَلَيَّ فِي ذَهَابِي قَدْ بَلَيْتُ لِسْتِي وَكَانَ فَذَّجِبَسْ
 بِيْعِدَادٍ حَيْثُ أَتَيْتُهُمْ يَا مَوْأَلِيهِمْ فَكَلِمَةُ السَّيِّدِ إِذَا صَلَّيْتَ فَأَطَّلِ التَّجْوِيزَ قُلْ يَا لِحْدَ
 مِنْ لَأَحْدَلُكَ حَتَّى يَنْقَطِعَ نَسَمْتُ ثُمَّ عَلَيَّ يَا رَبِّ اللَّزِيَابُ أَنْتَ أَنْتَ الَّذِي
 أَنْقَطَعَ الرَّجَاءُ إِلَيْكَ يَا عَلِيُّ يَا عَلِيُّ يَا عَلِيُّ قَالَ زِيَادٌ مَدَّ عَوْثُ يَدَهُ فَفَرَّجَ اللَّهُ حَقِي
 وَحَقِي سَبْطِي **شرح** لیت بیه که نقطه بصیغه ماضی مجول مستعمل و حده معتل العین واوی باب لغت
 البلو لفتح باء و سكون لام کسی را بجهت اذات حق و کان قد حین یا آخر حدیث کلام ابن ابی عمیر است

تجربو مدلس گزاردایشان نافرهار و تحقیق ما مانگر کرده بودیم پس شوم برای او در رکوع او سبحان ربی
 العظیم را سی و چهار بار یا سی و سه بار یا سی و دو یعنی کسی و چهار بار میگفت و در بعضی دیگر سی و سه بار میگفت
 و گفت کسی اران در لاری در روایت خود و آنچه را در رکوع در سجده بر زمین یا نهی گفت شتر دم در رکوع
 سبحان ربی الاعلی و سجده را سی و چهار بار یا سی و سه بار **کتاب حضرت صفی بن علی علیه السلام** و آنچه را در رکوع در سجده بر زمین یا نهی گفت شتر دم در رکوع
 و الله لخصم ال قوم بطول رکوعه و سجوده و ذلك انه روى ان الفضل للامام ان
 و يصلي يا ضعيف القوم **شرح** در بعض نسخ در صدر این قال کلینی است و ان از الحافات کاتبان
 میاید هنر است لانه جزئ است **مسئله** این تطویل رکوع و سجده برای چیست که امام در سجده
 علی علیه و آله تاب آوردن آن جماعت را برای طول رکوع و سجده او و آنچه گفتیم برای اینست
 که روایت کرده شده است که فضیلت برای بیست نماز است که تخفیف دهد نماز را و بگذرد نماز را بجا
 است ترجا حتی که اقامه با کرده اند چنانچه که در حدیث چهارم باب بیست **جاء** عن ابي عبد
 حلیب السلم قال قلت له ادنى ما يجزئ للرخص من التسبیح في الركوع والتسجود قال تسبیح
 و لحدیث **شرح** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام راوی گفت گفتیم او را که نماز را چه کیفیت بپار
 از تسبیح در رکوع و در سجده حدیث گفت تسبیح **عزیم** **صل** عن هشام بن الحكم قال قال
 ابو عبد الله عليه السلام ما من كلمة اخف على اللسان منها ولا ابلغ من سبحان
 قال قلت يجزئني في الركوع والتسجود ان اقول سبحان الله الا الله والحمد
 والله البر قال نعم كل ذا ذكر الله قال قلت الحمد لله فلا اله الا الله قد صدقناهما
 معا فقيل سبحان الله قال انه لله الا ترى ان التمجيد اذا تعجب من السبيح
 قال سبحان الله **شرح** بعض مضمون این حدیث در حدیث بیستم باب بیست و چهارم باب بیست و
 من زانده است کلمه تسبیح با اسم است و بر وجهی بر وجهی در رکوع و در سجده این عبارت است اخف
 نزدیک تریم و در بعضی چهارمین نیز بسیار است لکن ما لم نكسبه و سکون نون عمل مارا چون میان ما
 زانده است و برای محض توسط با پس من که در اینجا متوسطه مثل این است و منصوبت روی
 چهارمین بسیار است لکن ان عمل مارا برای است بهت بان ما یهد بانها کسبیم و سکون نون و ضم
 مؤنث را جمع کلله لا اله الا الله است که رسم دو معرفت در خوف بودن باعث بار است که تسبیح
 بجایانیدن لب نثار و در وقتش باستانی بر زبان اطفال جاری میشود و را چه سبحان الله
 زکر است است بر آنها قبل از ذکر بی ضرورت چه تقدیم فقره دوم بر فقره اولی باشد که تغییر می یابد

و ايضا لا اله الا الله اخف از سبحان اللغات المبعوض سبحان الله باعث از است که مشتق است تسبیح
 از است یک نیز که معنی لا اله الا الله است و مستند و وصف بهر کمال است که معنی الحمد است و متضمن
 معنی اللطائف است و او در وجه الحمد و در وجه اللطائف برای عطف انفراد است و مقصود گفتن یکی از این سه
 کلمات الا الله بفتح همزه و فتح نون و ما مصدر باب علم است کما في بيان این که شد در کتاب
 التوحيد و در حدیث دهم باب شانزدهم که باب معانی الاسماء و اشتقاقها است عجب بصدقه ما هی
 معلوم باب علم است **مسئله** روایت از بیست م من الحكم گفت که گفت امام جعفر صادق علیه السلام نیست
 هیچ کس سبکتر از زبان از کلمه تسبیح که لا اله الا الله است و در سائر سبحان الله است گفتند که
 گفتیم یا که فیت را در رکوع و در سجده اسکندر یحیی امیر لا اله الا الله و میگوید الحمد و میگوید اللطائف
 امام گفت آری هر که لم این با و اللطائف است است گفت گفتیم الحمد لله و لا اله الا الله را بجمعیم
 معنی انهار الس حیت تعبر سبحان الله گفت ان کمال با و استماع از برقص و قبح است
 برای الدعای ایامی یعنی این را که در چون سبقت آمد از تسبیحی که مخلوق الدعای است میگوید سبحان
 الله معنی نماز که است م سوالی از معنی الله که بر کرده و در اینجا منقول شده و بیان شد در کتاب تسبیح
 در حدیث بیستم و سه باب شانزدهم **صل** عن ابي جعفر عليه السلام قال قلت لعمري
 اسامئ مسجد الخبي قال نعم فتم حقا فان اعطيت و انما انك فقال افسير ذلك و قلت
 ذلك قلت فان القطع و الا فانتعيب فانما **شرح** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام راوی گفت گفتیم
 امام را در رستی که من پیش نماز می ایستادم پس رکوع میکنم یا اللسان پس منم او از معلمای پیش نماز
 که در کار آمدن بر حالی که من در رکوع پس امام گفت تسبیح را لسان کبریا است که رکوع خود که عادت داری
 و برابر رکوع خود نیز پس اگر بریده شد او از معلمای اللسان خوب و الا پس راست شود ایستاده **باب**
بیست و هفتم اصل باب تسبیح و ما یکره و شرح این باب بیان چیز است که سجده کرده میشود
 بران در نماز و بیان آنچه بمنوعت سجده بران در نماز در این باب چهارده حدیث **اول** **صل** قال ابو
 عبد الله عليه السلام لا تسجد الا على الارض او ما اقبلت الارض الا القطن و الكتان
شرح لاتیجی بصدقه منی حاضر معلوم با فی غایب محبوب است القطن منصوص است و استتار
 ما ثبت است که در کلام موجود است **مسئله** گفت امام جعفر صادق علیه السلام سجده کن بر زمین یا
 رو یا سینه یا آرازی من که سینه و کتان **دوم** **صل** عن حماد بن زور عن ابي جعفر عليه السلام
 قال قلت له تسجد على الارض يعني القطن فقال لا ولا على التراب الا القطن ولا على الصخر

وَلَا عَلَى شَيْءٍ مِنَ الْحَيَوَانِ وَلَا عَلَى طَعَامٍ وَلَا عَلَى شَيْءٍ مِنْ تَمَارِ الْأَرْضِ وَلَا عَلَى شَيْءٍ
 مِنَ الزَّوَالِ **شرح** زفت کبیر زای با نقطه و سکون فاء و تاء و دو نقطه در بالاست یعنی العیر کلام
 التیر کبیر قاف و سکون باه و دو نقطه در پایین و راه و نقطه چری سیاه چسبیده که از فرس تمام
 میکت در بعضی از طعام بقیع طاه و نقطه خوردنی که عمده فایده خوردن آن غذای بدن است بخلاف
 میوه که عمده فایده خوردن آن لذت است زیرا شکر کبیر با نقطه و باه و دو نقطه در پایین و الف
 و سین با نقطه لباس فاخر مثل آنچه بر شکر داخل است و جمع ریش کبیر راه و سکون یا معنی
 برای رخان و هر دو اینجا مناسب است **تفسیر** روایت از جریر از زراره از امام محمد باقر علیه السلام
 زراره گفت گفتیم امام را آیا سجده کنم بر زرت مراد زراره قیامت پس امام گفت نه سجده نکن بر زرت
 و نه بر جا که میندازد و نه بر شکر و نه بر چیزی از حیوان و نه بر نان و نه بر چربی از میوه های زمین
 و نه بر چیزی از لباس فاخر یعنی مانند کتوم تا قرض میشود میان اجزیت و حدیث سابق و دفع
 تا قرض از وجهی عمل نمی در هر دو حدیث برتر است که مختلف است در شدت و ضعف و عمل نمی در
 حدیث اول برتر است و در عمل نمی در حدیث دوم برتر است عدم استسا از نبات الارض در حدیث
 پنجمین باب و نزدیک معنی بافت الارض بر معادای طعام و تمار الارض است و نزدیک معنی دیگر
 محل معنی از سجده بر طعام و تمار الارض برتر است و الله اعلم **سبع** اصل مسأله اما الحسن
 حَلَبِ السَّلْمِ حِينَ الْجَبْرِ يُؤَقَّدُ حَلَبِيَهُ بِالْعَدْوَةِ وَ عَطَامُ اللَّوْقِ تَمَّ يَحْصَصُ بِهِ السَّجْدَ الْيَسْبَغُ
 حَلَبِيَهُ فَكَلَبَتْ حَلَبِيَهُ السَّلْمُ لِتُحِطَّ بِهِ إِنَّ الْمَاءَ وَالنَّارَ قَدْ طَهَّرَاهُ **شرح** کجی که چغندر میشود برود
اول آنچه مانند خاکست و بر بالای زمین آن آتشی می آفرودند تا آن چغندر شود و بعد از آن از زمین
 می آورند و در این صورت آنچه کجی با آن چغندر میشود و ملاقات با کجی میکند **دوم** آنچه در کوره میزند و چغندر
 آنچه کجی با آن چغندر میشود و ملاقات با کجی میکند و مراد اینجا قسم اول است که زشت و رنگ آب الطمانه در
 حدیث سیم و هم آرزو اب که عن ابی عبد الله علیه السلام قال سألته عن من عظم الميت قال اذوا
 سئل فیس یباس و طایرین و حدیث است که استخوان مراد بر شکر از جادو یکسال ملاقی خورد
 چغندر کبیر که بر است چربی طاهر باشد مثل اسک طایق آن خاک باشد زیرا که خاک کجی است از وجود چغندر
 چربی میکند از آن چغندر ملاقات کند با آن پس اجزای کجی که ملاقی استخوان شده پاک میشود و مجموع است
 دانش یعنی که هر کدام جزه مطهر است و مستقل نیست در تطهیر زیرا که آتش چربی از آن پاک میکند
 و بی زوال چربی آب آنرا پاک نمیداند و زوال چربی کافی نیست در طهارت بلکه آب میساید

کندیم

کندیم باه مرار با وجود اسک افروختن آتش پس از ملاقات آبست بحسب زبان اشارت ما برین
 باشد زیرا که اگر کندیم مرار باه میگرد و اقرب میبود و تمام استقلال هر کدام درین منافات ندارد بلکه
 اجزای استخوان و عذره که غالباً در کج میماند نیز پاک میشود و آتش که از آن استخوان کرده و همچنان
 استقلال پاک کرده **بنا** اگر مراد آب است آب است که با آن کج را تر میکنند و دلالت میکند بر اینکه
 آب قلیل ملاقات بجاست محسوس میشود و تطهیر میکند چنانچه اگر در آن وارد شود اگر مانعی دیگر در آن
 باشد پس خانه و سوا اسبیا که جمیع خانه خود را بخش میزند خراب است چنانچه خراب میشود و اینجا
 از حدیث اول و پنجم باب چغندر و به ششم یک بعضی ایسان میگویند که بجاست تطهیر است چنانچه
 نیست با وجود آنکه میگویند که بجاست عذره و عظام مونی حقیقی است و تطهیر آتش آنها را حقیقی
 است و میگویند که این در محل در و در این حدیث و بعضی دیگر میگویند که مراد باه آب است
 اگر چه خلاف ظاهر است زیرا که محل سوال مجدی همین نیست عجب ترا میگوید با وجود سوال اجزیت
 و تحقق مناسب این فی قلیل و موافقاتش بعضی دعوی اجماع بر عدم تطهیر آنی که در آن ترسند
 کرده اند و این محض دعوی است و الله اعلم ظاهر اجزیت است که سجده بر کج جایز است و موافق
 است اینکه سید مرتضی بر توالی تجویز کجی کرده و الله اعلم **تفسیر** پرسیدم امام موسی کاظم
 یا امام رضا علیه السلام از آن کجی که آتش افروخته میشود و بر بالای آن بجاست آدمی دستخواب نمائی
 پس از بجادو یکسال بعد از آن کجی مالیده میشود و با آن سجده یا سجده کرده میشود در آن کجی کسب بوقت تمام
 علیه السلام سویی من بخط خود که بر رستی کتاب و آتش تحقیق پاک کرده اند آن کجی را **چهارم اصل**
 قال أبو عبد الله علیه السلام دعا لبي بالجمرة فأهبطت حليته فأكفأ كفا من حصي فحصد
 على السباط ثم سجد **شرح** جمله انهم حاد و با نقطه و سکون تیم و راه و نقطه حصیری کوچک که بر
 سجده نماز ساخته میشود و البساط کبیر باه و نقطه و تیمی اگر سترده میشود و ابطنت بصید و ما صبی
 حایر با باغالت و صغیر ستره را بجز است الابطاء و در آوردن چربی **تفسیر** گفت ائمه
 صادق علیه السلام کطلب کردید درم جزه را پس در آورده شد زره او پس فریاد گرفت حکم از سجده زره
 پس گذشت از زره زشت بعد از آن سجده کرد **پنجم اصل** عن أحمد بن محمد بن عمار قال لا
 بأس بالقيام على المصطفى من الشجرة الصوفية إذا كان يجهد على الأرض فإن كان
 من نبات الأرض فلا بأس بالقيام عليه و الشجره حليته **شرح** مراد برض در
 علی الارض موضعیست که مصلی بر بالای بعضی آن فرش شده و از شجره صوف نیست پس

سائل من است فانه فان كان بری تعصیب ذکر می است پس مانند و اوست **عینی** روایت است
 امام محمد باقر امام جعفر صادق علیه السلام گفت با کسی نیست بایست تا در آن بر جای نماز شود پس
 چون سجده کرد دو باشد بر جای آن پس اگر باشد مصلی اگر گناه زمین مثل سجده پس بایست که
 بران مصلی و سجده کردن بران مصلی **سوم** **عنه** عن أبي الحسن الرضا عليه السلام قال لا
 يتجدد على العيب ولا على الصاروخ **شرح** الصاروخ لصاروخ منقطع والف وضم راه منقطع و
 واو وجم آنچه میت زنده از آنست و خاکستری زرش حمام و حوض و مانند آنها **عینی** روایت از امام
 رضا علیه السلام گفت سجده کرده نمیشود بر زفت و صابون و صابون و صابون و صابون و صابون و صابون
 و میان ظاهر حدیث سیدم این باب نیز اگر چه آنکه مثل کت اما در صابون خاکسترسار
 و خاکستری کل میت بکلان کرده داخل بنات الارض بوده است استحاله یافته چنانچه میان
 در شرح حدیث سیدم پس منسوخ است که میان میشود در حدیث چهارم این باب **مستفصل**
 عَنْ سَهْلِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الرِّوَانِ قَالَ كَتَبْتُ بَعْضَ أَهْلِ بَيْتِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِأَهْلِهِمْ
 أَيْنَ حَقْبَةِ نَيْلِهِ يَعْني بِالْحَجْرِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنِ الصَّلَاةِ عَلَى الْحَجْرِ لَمْ يَكُنْ يَكْتُمُ
 فِيهَا مَا كَانَ مَعْمُولًا بِحُوطَةٍ وَلَا تَصِلُ عَلَى مَا كَانَ مَعْمُولًا بِسُورَةٍ قَالَ فَوَقَفْتُ أَهْلًا
 فَأَلْتُهُمْ بِبَيْتِ شَيْعِرٍ لِيَأْبَاطُ سُرًّا الْعَدُوِّ كَمَا حَبِطُوهُ سَارِحِي تَأْخَرُ وَتَقْتُلُ مَنَارًا
 كَانَ لِحُلِّ حَيْثَا لَأَكَانَ يَحْمِلُ الْحُيُوطُ **شرح** یعنی با جعفر علیه السلام کلام سهل بن زیاد است که در میان
 اجزای کلام علی و آیه ماکان مخلصا مجرور و بدل ضمیرها است الاشارة بهن و شین بالقطف و ال
 خواندن شعر عدوانی بفتح عین منقطع و فتح و ال منقطع و صیالیت ماری بالف و راه منقطع و
 یاء است و صدر بیت است و اطوی علی الخوض الجویا پس که نهادن صلح اولت اطوی **کلام**
 منقطع بعضه صابون معمل العین و اوی و مثل اللام بائی مکلم و حده از باب ضرب است العنی **شرح**
 طاه و تشدید یاء سرعت سیر در سفر دور و دراز الخوض بعضه صابون منقطع و سکون نیم و صابون منقطع
 جمع تخصص بقره و سکون حاء و فتح یاء جمع تخصص بفتح خاء و سکون نیم و الف ممدوده لا غیر با
 الجویا بفتح حاء منقطع جمع حایر یا جمع حویر بفتح حاء و او و تشدید یاء و ثانی کجای یک
 و مانند آنست و آن مضاف الیه است با صا و الفعی و مراد بالخوض الجویا شستن آن یک و اگر شست
 که در روی آنها چیزی نیست صیرر که منارح بالخص است یا ریح بالجویا است بفتح الجویا منقطع
 و الف و راه منقطع بعضه مضارع فایر مجرول مثل العین و اوی بالف الف است و ضمیر مستتر ریح

مخوط است

مخوط است و جمله استیفاء مانی است الا حاره حکم تا میدن ریمان و او در وقت حالیه است
 و موافق مذنب بعض بخوانست که تجویز او حایل میکند در مضارع مثبت نقل بقاء و راه منقطع
 و راه بلا بصیغه مضارع فایر مجرول باب ضرب است العنل تا میدن ریمان و مانند آن داری تا آن
 کلام علی است **عینی** روایت از سهل بن زیاد از علی بن ریان بفتح راه منقطع و تشدید یاء و
 در بیان علی گفت که نوشت بعضی یاران ما سوی امام علیه السلام دست ابراهیم بن عقده بن عجم
 منقطع و سکون قاف و یاء منقطع میرسد او را مراد علی بن عجم الیه و ضمیر نیمه نام محمد بن علی علیه السلام بود
 از نماز سجده که در مدینه نماند میگوید پس امام گفت نماز کن در آن نماز آنچه یافته شده باشد برسیاها
 و نماز کن بر آنچه یافته شده باشد و شنبها محبت با ریکه پوست در دست مخالفان مانند میست
 و استعمال سینه ممنوعت هر چند که عاقبات کند با بدن علی گفت پس ایستادگی کرد و نماز کن
 ما محبت با ریکه اگر استمال منقطع و سوری تا می باشد پس خواندم برای ایشان بیت شعر را
 از تابط شاعر وانی که ضمن آن اینست که سرعت سیر میکنم برشته ای که از هر دو مانده
 اگر کسی گوید که اسرار ریمانهای ماری اند میان این امکان ریمانها حکم تأیید میشود و بر حال
 تأیید میشود و ماری بود مردی ریمان فروش کار او این بود که می تأیید ریمانها **شرح**
 قال أبو عبد الله عليه السلام التمجيد على الأرض فخر فضة وعلى الحجرة سنة **شرح**
 مراد بفضه چیز است که تکلیف بان معارف و عید بزرگ آن باشد و او است چیز است
 که تکلیف بآن شده باشد بی و عید بزرگ آن و عمل بآن ستم شده با از رسول و او است
 او علیه السلام و ثواب اقبیه از ثواب دوم است و مقصود اینجا اینست که تفاوت در ثواب میان
 این دو فرد فیضه مثل تفاوت در ثواب میان فیضه و سنت است مثلا اگر ثواب است ده
 برابر باشد و ثواب فیضه است برابر با ثواب سجده بر خورده است برابر و ثواب سجده بر زمین
 چهل برابر خواهد بود **عینی** گفت امام جعفر صادق علیه السلام ثواب سجده بر زمین مثل ثواب
 فیضه است و ثواب سجده بر خورده مثل ثواب سنت است **مهم اصل** عن أبي عبد الله
 عليه السلام قال لا تتجدد على الذهب ولا على الفضة **شرح** روایت از امام
 صادق علیه السلام گفت سیر و مکن بر طلا و نبره **مهم اصل** عن علي عليه السلام قال
 لا تتجدد الرجل على شيء ليس عليه سائر حديد **شرح** شاید که ذکر رجل معنون
 باشد پس زن نیز چندان باشد شی بفتح شین و سکون یا و بقره است جمله پس علیه سائر حديد

دوم است که در حق ارض چه
بر چیزی بدون وضع النفس بر
چیز باشد چنانچه در حدیث
دوم باب آید ص

شیخ است و این دو احتمال دارد اول اینکه در حق ارض باشد که موضع سجده بلند تر باشد از موضع سجده
بعد از نماز و از آنجا چنانچه بعد از حدیث چهارم و پنجم باب آید و در اول جمیع علی سر سجده برای نش
ایجاب کلیت و بنا بر دوم برای سلب کلیت و شرح طوی جمله الله تعالی در حدیث سابعین حدیث را کل
کرده بر همین که منافق در حدیث آمده و مانند آنست و گفته که این حدیث موافق مذهب بعضی جاهلست و ششم
در شرح عنوان کتاب الصلوة در مقدمه چهارم که در کافی در حدیث سانی یک دیگر تفسیر و احیای کتب
در مقدمه سیم که در کافی حدیث موافق مذهب مخالفان برای تعیین باشد **سینه** روایت ارحلی
گفت سجده میکند در بر چیزی که نمیت بران باقی بدن او **و از راه اصل** عَنْ أَحَدِهَا عَلَيْهِ السَّلَامُ
قَالَ كَانَ ابْنِي يُصَلِّي عَلَى الْحَرَّةِ يَجْعَلُهَا عَلَى الطَّنْفَةِ وَيَجْعِدُ عَلَيْهَا فَأَدَامَ مَلَكَ حَرَّةً
جَمَلٌ حَصَى عَلَى الطَّنْفَةِ حَتَّى يَجْعِدَ **سینه** الطَّنْفَةُ رَفِيعَةٌ طَاهٍ مَنَقَطٌ وَسُكُونٌ وَنُورٌ وَنَهْجٌ
طَاهٍ وَسَبِينٌ مَنَقَطٌ وَضَعٌ طَاهٍ وَنَهْجٌ طَاهٍ وَكِبْرٌ طَاهٍ وَكِبْرٌ طَاهٍ وَكِبْرٌ طَاهٍ وَكِبْرٌ طَاهٍ وَكِبْرٌ طَاهٍ
شبی یا مستوفی **سینه** روایت از امام محمد باقر با امام جعفر صادق علیه السلام گفت پدرم نماز میکرد
بر حصیر کوچک که برای سجده است میگذاشت از برای قالی و سجده میکرد بر آن پس چون بنویسد
میگذاشت سجده بر آبر قالی جانی که سجده میکرد **و از راه اصل** عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ
أَنَّ لَهُ أُمَّةً لِيَجْعِدَ عَلَى قِرْطَابِ حَلْبٍ كَمَا بَدَأَ **سینه** که در بعضی ماضی معلوم باب علم باقی تعضلت
سینه روایت از امام جعفر صادق علیه السلام میگوید ما خوش داشت با ما خوش و ما نمود از آنکه
کرده شود بر کاغذی که بر آن نوشته باشد هر چند که سجده بر غیر موضع نوشته باشد ظاهر این است که
سجده بر کاغذ نوشته جایز باشد هر چند که از کربا باشد با عتبار اینکه مسموع شده چنانچه می آید
چهارم این باب **سینه** عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَجَّافٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مَوْسَى بْنِ حَجَّافٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ
قَالَ سَأَلْتُهُ عَنِ التَّوَجُّلِ لِلْجِدِّ عَلَى الرَّطْبَةِ النَّائِيَةِ قَالَ قَالَ إِذَا الصَّقَّ جَبَّحْتَهُ
بِالْأَرْضِ فَلَا بَأْسَ وَعَنِ الْحَيْثُوثِ النَّائِيَةِ النَّيْلِ وَهُوَ يُصَيَّبُ أَرْضًا جَدًّا قَالَ
لَا بَأْسَ **سینه** الطَّنْفَةُ رَفِيعَةٌ طَاهٍ مَنَقَطٌ وَسُكُونٌ طَاهٍ مَنَقَطٌ وَنَهْجٌ طَاهٍ مَنَقَطٌ وَنَهْجٌ طَاهٍ مَنَقَطٌ
کیفیت و نام و نقطه در بالا و سیده و مراد اینجا بلند شده و فی الجواهر الحشیش رفیع طاه منقط و کثر
با نقطه و سکون یاء و نقطه در پایین و شین با نقطه کلاه النیل رفیع نون و شین یاء و نقطه نون
مکسوره آنچه در یاد زمین را مثل کبابی که ساق آن قوی بناست پس چون وضوی بر آن حکم گذارند زمین
رسد و در بعضی نسخ بجای نون یاء و نقطه است و آن کبابی است ضعیف ساق الجهد رفیع و فتح

منقط

منقط و دالی دیگر زمین هموار است **سینه** روایت از علی بن جعفر از پدرش امام موسی کاظم علیه السلام
پرسیدم امام از مردی که سجده میکند بر یونجه برآمده علی گفت که پس امام گفت چون چه بماند است
خود را بر زمین یا منفعی که محکم که از دستتانی را بر یونجه تا سجده یونجه زمین رسد پس باکی نیست در سجده
امام را از مردی که سجده میکند بر کلاه برآمده که ساق آن ضعیف است و زمین را در می یابد و حال آنکه
آن مرد بر یونجه در زمین را که هموار است امام گفت باکی نیست **سینه** چهارم **سینه** عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ
كَتَبَ إِلَى ابْنِ الْحَنانِ الْمَاضِي حَلْبَ السَّلَامَةِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ قَالَ فَكَمَا تَقَدَّرَ
كِتَابِي الْيَبْتُ فَتَفَكَّرْتُ وَقُلْتُ هُوَ مِثْلُ مَا أَتَيْتِ الْأَرْضَ وَمَا كَانَ لِي أَنْ أَسْأَلَ عَنْهُ
قَالَ فَكَلِمَةُ حَلْبِ السَّلَامَةِ إِلَى الْأَنْصَلِ عَلَى النَّجَاحِ وَإِنْ حَدَّثَتْكَ نَفْسُكَ أَنَّهَا
أَتَيْتِ الْأَرْضَ وَكَلِمَةُ مِنَ الْمَلِجِ وَالْوَسِيلِ وَهَذَا مَسْئُورٌ حَانَ الرَّجُلُ يَجْتَبِعُ وَضَمَّ
و کس زای با نقطه دو چشم شسته کف زبون و فاء و ذال با نقطه بصیده ماضی معلوم غایب باب اصالت
الایات امیتر زادون چندی از یونجه مثل امیتر زادون سسکار زسا ترا جزئی زمین و از آن ماضی
ایات معنی معرفت چیزی چنانچه باید نسبت در پشت الارض اجنوا ان مجازست زیرا که فاعل ایات
فی الحقیقه الدعای است سائل خیال کرده بوده که هر چه از اجزای زمین ساخته شود حکم زمین دارد و حق
و نقره و امثال آنها از معدنیات مادر ماگان نایب است و ان وصلی است حدیثک بجای منقط
منقط و در نقطه بصیده ماضی معلوم غایب باب تعضلت من درمن اللع ایات باید است که مستعمل
شده در معنی ممانت مثل قول رسول صلی الله علیه و آله ان من علی و علی معنی و اصل این است
که در مثل متصل بهم مخلوق میشود غالباً پس گوید که هر شئی که جدا باشد از شئی دیگر بیان منقط
و از آن جدا شده الرطل یجسج را منقط و فتح سیم جواهر را کند که زوینت کند بان حصیر سجده
یا مانند از برای بر مکان دنیا مثل لعل و یا قوت و مانند آنها و این لفظ گذشت در کتاب فضل العطر
در حدیث اول باب هم که باب ترسیل القرائت و کذا سسته رکت از اتمت الارض و کت
بر تصدیق آن میکند مسموع سبین منقط و حابا با نقطه بصیده اسم مفعول باب منفع است
المع فی حال چیزی بروشی که اسم سابق آن مستعمل در آن نشود و صلا چنانچه گوید که قلمت سب
شده **سینه** روایت از بعضی از آن ماضی معلوم موسی امام موسی کاظم علیه السلام می پرسید از آنرا
بر شسته معنی سجده بر شسته در نماز بعضی اصحاب گفت پس وقتی که روان شد مکتوب من سوی او
فکر کردم و با خود گفتم که شسته از تملج جزیت که ایاز داده از زمین از سایر اجزای خود و می رسد مرا

کرسوا لکم اورازان بنیمسنى کآن حکم سکن دارو دکارا جزای زمین است و سجده بران جائزست و چنانچه
 بتوان نیست بعضی اصحاب گفت کرسا نوشت امام علیه السلام سوی سن که نماز کن بر شیشه بر چند کنگره
 ترانس لو کآن از جهیز نیست کاحیا زاده آمر ازین ولیک شیشه مثل یک وجوهرت **باب**
بیست و هشتم اصل باب وضع الجیته علی الارض شرح این باب بیان کیفیت گذاشتن پیشانی
 بر محل سجده است مثل زمین در این باب ده حدیث **والصل عن ابي جعفر علیه السلام قال** الجیته
 کلها من فضا ص شتر القاس الی الحاجین موضع الشجود فایضا سقطت من ذلک
 الی الارض لجدک مقدر الذی تم ومقدر طرف الا تمکله **شرح** الجیته یعنی پیشانی
 باه که قط آنجا مانست سطح مستوی است در بالای دو ابرو و آن از بالای میان یک ابرو است
 تا بالای میان ابروی دیگر الفضا ص یعنی فضا و کس قاف آخر است کما هو سوی سر فابری آن نیست
 ای یعنی سوره و تشدید یا مضموم بهیست برای استعمال در موضع و مستجاب است و مضامنت بما که
 اسمیت یعنی شتی و کمره موصوفه حیاست و استعمال دو قسمت **اول** هیچ مثل است سوره
 بریم تم نمرخ من کل شیتیه امه علی الرحمن عیا بنا براسکه مفعول الرحمن مخدوف است چنانچه
 حلیل است تقریر لرحمن اسم الاسلام موافق آنچه گذشت در کتاب الدعاء در باب من قال ال
 الا الله مخلصا کباب چهل و پنجم است کذا کان یوم القیوم و جمع الله الاولین و الاخرین فقلب ال
 الا الله من الامن کان علی هذا الام و مرادش حکمی باشد که دوستی و یاری کند محافل خود را بنا
 بجور خدا و از روی ظن و جهاد مثل کسی که گوید که محبتی محطی یک ثواب دارد و محبتی در تقیبات
 دارد و این لفظ مشترک میان واحد و تشبیه و جمع مستعمل در احادیث چنانچه گفته در سوره انعام
 ان الذین فرقوا دینهم و کانا شیعاعا لست منهم فی شئی و ایتیم تقدیر قائلین ایتیم با وین جمله
 مفعول مخدوف است با اعتبار دلالت براسکه هر یک از ایشان از اهل عتوانند و داخل جهنم میشوند
 بر تیب بنا بر لغات در شدت و ضعف پس قابل اسم اسلام که بر طایفه برانند سینه در حقیقت
 مخفی نماید که نسبت استعمال حقیقی بالله تعالی از قبیل مجاز در نسبت است و بنا بر حلقه خلفا
 او باوست **دوم** چیزی معنی هر کدام مثل ای رجل عسی الله ملک و اینجا قسم دوم مراد است
 خبر مبتدایست مقدار مرفوع و فاعل فعل مخدوفست بقدره ترا جرک مقدار و جمل استیجاب بیانی است
 و حذف برای اختراز از صورت کمر است لفظ حذف مبتدایست و است در الله لا اله الا هو الی القیوم
 در هم در زمان بی اسمی مسکونی در و روده از لغزه که بوزن چهل و هشت جو میانه بوده چنانچه میان

در کتاب

در کتاب الزکوة در شرح حدیث دوم باب دوم کباب العزنی وضع الزکوة علی ما وضع است الا ان یضع
 و کس بجزه و سکون نون و فتح و هم و کس هم که لغت باشد سدی از انکشت دست یابا که در لغت است
 خواه انکشت کو چیک و خواه انکشت بزرگ و مراد اینجا بنا انکشت سبابه است **شرح** در حدیث
 از امام محمد باقر علیه السلام گفت پیشانی جمع آن را از سر سکنه سوی سر تا دو ابرو جای سجده است
 پس هر که ام که فرود آید از جهیز از پیشانی سوی زمین کاحیث ترا میان این که کفایت ترا
 قدر در هم و قدر طرف سب از انکشت بمعنی آنچه ملاصق زمین میشود چون سکنه است بزرگ
 و قدر **دوم** **مسئل** اخبرنی من سمع ابا عبد الله علیه السلام یقول لا صلوة لمن یصیب
 افضه من ارضیه جسیته **شرح** صلوة اینجا محمول بر نماز کاملست نزد جمعی و محمول بر نماز
 نزدیک است یعنی دو اوقاتش یا یصیب بمعنی یا یجوز ان یصیب است یا بمقدیر یا یصیب است
 و الا یجای ان ما صاب یکنف المبین لفتح جم و کس باه که کقط و باه و دو نقطه در میان و نون
 و آنچه میان پیشانی و صدغرت در دو پهلو پیشانی و مراد اینجا معنی اولست مثل آنچه می آید در
 کتاب الحج در حدیث می و هشتم باب فضل الحج و العمرة و ثوابها که باب بیست و هشتم است
 که در عقیبتک فی الذاب **شرح** جزو ادراکی که شنید از امام جعفر صادق علیه السلام که میگفت
 کفیت نماز کامل برای کسی که در میاند یعنی او بخیر از کار نیست سجده او بران **سیوم**
 قال ابو عبد الله علیه السلام اذا وضعت جبهتک علی سبکة فلا تزفها و لکن
 جرها علی الارض **شرح** البکایف نون و فتح و سکون باه که کقط زمین مرتفع و مراد اینجا
 که ارتفاع آن از موضع قدم بیشتر از نیت است چنانچه طهر میشود از حدیث پنجم این **شرح** گفت امام
 جعفر صادق علیه السلام چون از روی خطا گذاری پیشانی خود را بر زمین کرب یا مرتفع باشد
 پس برادر پیشانی خود را تا بجای یک سجده دو سجده نشود ولیک کس از بر زمین که زیاد
 از نیت بلند نباشد **سوم** **مسئل** عن ابي جعفر علیه السلام قال سألته عن رجل
 جبهته السلیج یلکون ارفع من قیامیه قال لا و لکن یلکون مسویا **شرح** در حدیث
 از امام جعفر صادق علیه السلام راوی گفت پرسیدم او را از جای پیشانی سجده کننده که نمازگر
 آیا میباید بلند تر از جای ایستادن او امام گفت نه ولیک میباید برابر مراد اینست که بلند
 و پستی هیچکدام خوب نیست کما قدر رکعت زرا که آن در حکم مساویست چنانچه طاهر میشود
 اینده **مسئل** و فی حدیث لخری فی الشجر و علی الارض للزنیعة قال اذ کان

موضع جبهتک شریفاً عن رجلک قد رتبته فلا بأس **شرح** در حدیث دیگر در سجود بر زمین
 بلند نام علیه السلام گفت چون با شایسته ای تو با از جای دو پای تو بگذر کجاست پس ای کیست **شرح**
اصل عن مصابیح قال خرجت فی ذم لقلت استجد علی جانب فرأی ابوسعید الله
 علیه السلام اشره فقال ما هذا فقلت لا استطيع ان استجد من اجل الله مثل ما استجد
 نحو فان قال لی لا تفعل فقلت ان اجد حفره فاجعل الله مثل فی الحفرة حتى تقع جبهتک
 علی الارض **شرح** روایت از مصابیح گفت بیرون آمد پیش فی من در جایی سجده میکردم بر
 پهلوئی از دو پهلوئی پیش فی که دو زمین است پس دیدم امام جعفر صادق علیه السلام از سجود را در زمین
 پس گفت جبهتک بر خاک که در زمین است پس گفت متروکم که سجده جمعی که بسبب دلش بر زمین است
 که سجده میکند که در سجده بر خاک کن ولیکن کن گوی را پس کردان و دل را در این کوفت و در
 میانی تو بر زمین **مضمون** سئیل ابوسعید الله علیه السلام عن جبهتک علیه السلام لا یقدر علی التوجه
 علیها قال یضع ذمته علی الارض ان الله عز وجل یحکم و یحکونک للادان استجد
شرح الذم یعنی ذم لا یقطر فتح قاف و یفتح ذال سکون قاف در زوره می استجد یعنی است
 ان الذم انزلوا العلم من قبل ذال یعنی حلیم بخردن لادان و یقولون سبحان ربنا ان کان وحده
 ربنا لغفور لا یرحون لادان و یریدهم شیوعاً مشورا منیت کلام در لادان معنی علی است و برای
 استقامت صحیح است و ظاهر این حدیث اینست که برای سبب مجاری باشد زیرا که جمیع میان و او در
 و میان سجده در این حدیث معنی بر اینست که مقصود فعل نقره اخیره است بالمعنی برای دو فایده **اول**
 افاده اینکه معلوم میشود و تقریر مکرر بخردن لادان امیکم او که استنوخ گذاشتن نصفه
 برداشتی که نصف نوح نیز بر زمین گذاشته شود چنانچه در سجده شکر معارضت و این است برای
 سجده شکر جمعیت و لهذا بخردن لادان مکرر است پس مراد اینست که نصف رود را بر زمین
 میکند از برودستی که نوح نیز گذاشته شود چنانچه گوید که آن نصف رود را بر زمین گذاشته است از برای
 نوح گذاشته شود و وضعی دیگر را بعد از آن میکند از زمین برودش و مساوی است که در کتاب
 الایمان و الکفر در حدیث معتم باب سجده و هم کتاب التواضع است **دوم** امیکم معلوم شود که در
 صورت حقیقت سجده در اتم **تفسیر** بر سینه شده امام جعفر صادق علیه السلام ارگسی که در پیشانی
 او ایست قدرت ندارد و سجده بر پیشانی امام گفت میکند از نوح خود را در زمین گذاشتن نصف
 رود بر زمین میان این آنگه برستی که الله عز وجل میگوید در حق جیبی از اهل کتاب کرده است و اند علم

مکات کتاب و سجده شکر میکند چون خوانده میشود بر ایشان قرآن از سوره می است ایست که در بار
 می افتد برای کسی که استنوخ بر زمین بر جالی که سجده کند که گفته **شرح** اصل و آیت ابوسعید الله
 علیه السلام سومی الحصى حیث اراء السجود **شرح** دیدم امام جعفر صادق علیه السلام را که
 کرد سجده های سجده را در سجده خواست سجده کند **مضمون** اصل عن ابی عبد الله علیه السلام
 قال قلت لک الرجل ینفخ فی الصلوة موضع جبهتک فقال لا **شرح** روایت از امام جعفر
 صادق علیه السلام را وی گفت که گفتم او را که امام واجب میکند در نماز جای پیشانی خود را بگفت
مضمون اصل سأل ابی عبد الله علیه السلام عن الرجل یجد و علی العماسه لا یصیب
 وجهه الارض قال لا یخیر له ذلک حتی یصل جبهته الی الارض **شرح**
 پرسیدم امام جعفر صادق علیه السلام را از مردی که سجده میکند بر جالی که بر سر اوست علامه بر منجورد
 روی او زمین را امام گفت کافی نیست او را آن تا که رسد پیشانی او سوی زمین **باب بیست و نهم**
اصل باب اقیام و التعمد فی الصلوة شرح بن باب بیان کیفیت استیادن و نشستن در
 نماز است در این باب نه حدیث **اول اصل** عن ابی جعفر علیه السلام قال اذا قمت فی الصلوة
 فلا یأصیح قد مات بالآخری دح بنیها فصلاً اصبعاً اقل ذلک الی مشیه الکره
 و اسدل منیک و ارسل یدک و لا تبتک اصابعک و لتکون علی تخدک
 قبالة رکتیک و لیکن نظرتک الی موضع سجودک **شرح** اصابعه از تفصیل فصل است
 و مراد عرض اصبع است و متروک او بود که مراد طول اصبع با اقل منوع و خرم سبب ای محدودت متعذر
 بود اقل و جمله متعذر است و بر اینست که در کفره و مقصود در کراهن دو جمله که گفته اند تغییرت کافی
 ترک این تأکید میکند چنانچه در اب چاه میگوید میانه ترخ تلین و لو الی اربعین الی برای انتهای مقصود
 مثل فاعلموا و جومکم و ایدکم الی الافق و **شرح** مهبانی رجه الدعای در کتاب الجلیل المبین گفته اند اگر
 بنا علیه الطرف کما فی قوله تعالی و علی اصابعهم خفا و او مستند او الطرف جزه اسدل بین منقطع
 و دال منقطع بصیغه امر باب اضرب یا اعالت لا تشک لبتین بانقط و باه منقطع بصیغه تفعیل
 باب تفعیل التشبیه چیز مانند و در انتهای شان ذکر دن ایضا صل و اون میان اجزای آن
 ما خود است از تشبیه بفتح شین و فتح باه معنی و در انتهای شان ذکر در تشبیه اصابع اصابع
 کردن آنها را که یکمرت القباله نعم قاف و تخفیف باه منقطع بر ارباب نظرد لیکن نظرک الی
 موضع سجودک که در **شرح** حدیث اول باب بیست و چهارم **مضمون** روایت از امام محمد باقر علیه السلام

گفت چون ایستی در نمازین متصل کن و پوی خود را سیای دیگر و از میان آن دو فاصله از یک انگشت که
کمر فاصله است تا یک وجب که اگر فاصله است و فو که از دو دست خود را در او کن و دو دست خود را در
از یکدیگر که در انگشتان خود را بیاورد که باشند دو دست تو بر دوران تو در برابر دورانی تو و باید که
کجا که تو سوی سجده که تو اگر ششم که در **اصل** فاذا ارکعت فصل فی رکوعک بین قد میلت
تجعل بینهما قدر سبب و تمکن رکعتک من رکعتک و تضع یدک اليمنی علی رکبتک
اليمنی قبل الیسی و یلغ اطراف اصابعک عین الركبة و فتح اصابعک اولاً و یضعها
علی رکبتک **شرح** مضمون این کلمات در حدیث اول اب بیت و چهارم **صل** و آن وقت
اطراف اصابعک فی رکوعک الی رکبتک انزلت ذلک و آتت الی ان تمکن
کفیک من رکبتک فجعل اصابعک فی عین الركبة و تفرج بینهما و آتت
صلبک و متد حنقک و لیکن نظرک الی سابقین قد میلت **شرح** ظاهر آن وقت
تا آخر نیست که اقل واجب در نماز هر مقدار است که مستحکم است برای زن چنانچه میسر شود
در حدیث دوم این باب شیخ مهابادی رحمه الله در کتاب الجمل المبین گفته و قول علی سلمه فان وصلت
الطراف اصابعک الی عین و وجب الانحناء الی ان تصلی الارحمان الی الركبتین وصلت
بصیفة ما فی معلوم محاط باصابعک الی الوصل رسائیدن و میتوان بود که بصیفة جاریا
الوصول رسیدن پس اطراف منسوب و مرفوع میتوان بود واجب مرفوع و مستند است الی
یا مضمون هر کس از حرف جر و ضمیر مستکمل است ان تمکن یعنی همزه و سکون نون و بصیفة مضارع
معلوم محاط باصابعک الی عین یعنی همزه و ضمیر و است یا الفتح عین و سکون
چنانچه که گذشت در حدیث اول اب بیت و چهارم بصیفة ما فی مرفوع رکبتک است **یعنی** و اگر رسائیدن
طرفهای انگشتان خود را در رکوع خود سوی دورانی خود که فیت ترا آن و مجموع بر سوی من
اینست که قرار دهی دو کف دست خود را در دورانی خود سیس کرده ای انگشتان خود را در دورانی
زانو و فاصله کنی میان دورانی و سادی کن همه پشت خود را و یکش کردن خود را بیاورد که باشد
کجا که تو سوی فاصله میان پوی تو **اصل** فاذا اودت ان تجهد فافرح یدک بالکبیر
و حرمنا جلد و اشدایک یدک فصصها علی الارض قبل رکبتک فصصها
معاً **شرح** هر کس سجده و نشسته بر راه فقط بصیفة ما فی مرفوع است یا الفتح ما فی مرفوع است
یعنی پس چون خوابی که سجده کنی بجای از برداشتن سوزن را در رکوع و راست ایستادن پس بردارد

خود را بگیر و پشت بر جانی که سجده کنند با شی پیش دارد دست خود را پس بگذران دورانی
پیش از دورانی خود میگذاری آن دو دست را یکدست **اصل** ولا تقرب من ذراعیتک افترا
التسبیح ذراعیه و لا تصمن ذراعیتک صلی رکبتیک و تجهد یدک و لیکن یجحف
بیمز فقیحتک **شرح** الاقر اش مصد باب افتعال چیزی را فرشتن خود کردن بگذراندن
بعض بدن خود بر بالای آنچه از فرشتن منسوب و مفعول مطلق برای شسته است و از اینجا
ظاهر میشود که معنی عهدین کردن ذراعین مطلقاً نیست بلکه عهدین کردن ذراعین و گذراندن
بعض بدن بر بالای آنهاست و فخریک بقدر و لا علی فخریک است بجهت بجز و نون و جاء منقط
مضارع معلوم محاط باصابعک مرفوع ظرف مرفوع نظیر و لیکن فخریک آید با در بر فخریک برای تعدی
الجمع معین کردن و میتوان بود که بجهت بصیفة ما فی مرفوع است یا الفتح ما فی مرفوع است
یعنی و فرشت خود کن و دورانی خود را مانند فرشت خود کردن در نه دو ذراع خود را هر وقت خود
و اما دورانی خود در دوران خود و یک میل میفرماید دور میکی از زمین خود دورانی خود را **اصل**
ولا یلحق کفیک برکبتیک و لا تمد غیما من وحیدک بین ذلک حیال تکلیفک
ولا تجعلهما بین یدئیک برکبتیک و لیکن فخریکما عن ذلک شیئاً و انظرهما علی
لسانک و اقصهما الیهک قیصاً و ان کان تحتها آتوت فلا یصلک و ان اقصیت بهما
الی الارض تموا افضل و لا تفرج بین اصابعک فی سجودک و لیکن ضمیرین ضمیراً
شرح بین متعلق با و است که در ضمن لانه مهمات مسأله ذلک رکبتین و وجاست حیال
منقطه یاء و لفظه در بیان منسوب با و است بقدر اقص حیال ضمیراً بجهت راجع بکفیک است
بین یدئیک عبارت از برابر قبل است تحرفاً بجهت منقطه و راه فقط و فاه بصیفة مضارع محاط باصابعک
یا باب تعضیل مرفوع الحرف و التعلیف میل فرمودن چیزی بطرفی **یعنی** و متصل کن دو دست
خود را بر دورانی خود و نزدیک کن دو دست را بر دورانی خود در میان آنچه مذکور شد که وجوب رکبتین
باشد با هم یعنی که دو دست را در میان رود و زانو که از قصد کن برابر دو دست خود را و گذراندن
خود را در پیش دورانی خود روشی که بقصد تحقیق آن دورانی باشد و یکسجده میکنی دورانی
از قبل دورانی اندکی مراد اینست که دوری دو دست را از یکدیگر بیشتر کن از دوری دورانی از یکدیگر
و یکسجده دو دست را بر زمین کشته کنی که میرسانند و نزدیک کن دو دست خود را سوی خود رسائیدن
سجده نزدیک کردنی اندک مراد اینست که در وقت گذراندن دو دست در برابر دورانی در پیش حیال کن

که سبب این طرف رجه نه طرف مقابل آن پس دست در میان مجازی و دست در میان جبروتی را بگویند
 و اگر باشد در میان دو دست تو جانی مثل استین بر زمین پس هرگز نرسد نه ترا و اگر سانی آن دست را
 سوی زمین که صلی است پس آن بهترست و فاصله کن از میان آنست که خود و یکدیگر میان
 یکی با بر این است که آنست که دست را از یکف دست باید چسباند و شیخ مهابدی در القدره
 الجبل المتین گفته و الطرف یعنی بین ذلک مستحق مجذوف و استعبر و وجهها بین ذلک ای بین زمین
 والوجه و قوله علیه السلام ولا تجعلها بین یدی کرسیک ای لا تجعلها فی نفس قبله کرسیک بل احرها عن ذلک
 قلبیاد و اینها فی حدیث حاکم من انه علیه السلام بسط کفیه بین یدی کرسیته لان المراد بكون استین
 کون بین جنتی العین و اتمال و هو اسم من المواجیز الحقیقه و الاخراف الی احد الجانبین پس در کتب
 فی المعینین استحق فی هذا الحدیث فی الاول و فی الاخر فی الثاني **اصول** مآل و اذا احدثت فی
 تبتدک قال صلی کرسیک بالارض و تخرج بیدهما سبیما و لیکن ظهره قد مسک
 الیسی علی الارض و ظاهره قد مسک الیمنی علی باطنه قد مسک الیسی و الیبتات
 علی الارض و طرف الیمنی علی الارض و الیبتات و انعود علی قد مسک
 فتأدی بذلک و لا یلکون قاصدا علی الارض فکلون ایما احداهما عضت علی
 فلا تصیب للیتسجد و الذل علی **شیخ** الیتان یفتح بقره و سکون لام و یاء و نقطه در میان
 و یاء تا فیت تبتد الیبت نونش با ضا فاجتاده در مدار نیست که بسیار که در سیرین بر زمین باشد
 اگر سیر شود با بر یکدیگر ای بعضی کی پوست در محاصل ایشان با این سیر نیست پس سر چپ
 ایشان بر زمین است و سیر راست مجازی زمین است با مذک فاصله مقود بر قدین عبارت
 از که داشتن تمام سیرین بر دو پا شده است خواه پشت دو پا بر زمین باشد و خواه پشت یکی بر شکم دیگر
 باشد فتأدی تقدیر منصوبت زیر که تقدیر مثل منی است و لایکون منصوبت لفظا فیکون
 زیر منصوبت لفظا فلانصیر منصوبت لفظا و این استارت با یکدیگر منی از مقود بر قدین
 و امر بصند آن برای اگر مردانست پس هر کس اختیار قسمی از شستن میکند که صبر برای شسته
 و در دوران بیشتر از تمام دیگر باشد یعنی امام گفت و چون نشینی در شسته خود پس متصل کن
 و در انوی خود بر زمین و فاصله کن میان دورا نو اندک و باید که باشد پشت پای چپ تو بر زمین
 و باید که باشد پشت پای راست تو بر شکم پای چپ تو و باید که باشد دست سیرین تو بر زمین و باید
 که باشد کنار شست پای راست تو بر زمین و در دوران یکدیگر خود را و شستن بر دو پای خود را

تا مهلدا اگر از کشتی بان و سانی شست بر زمین بر این سانی با نیزه و شست که بر این سانی کشتی باشد
 بر زمین دیگر یکس صیغی برای طول شسته و چهار دست که غالب است که دو قدم سار آب می آورد
 نقل سیرین و بالای **مهل** **مهل** عن زکاة قال اذا ما میت المرأه فی الصلوة تجتبت بین
 قدیمها و لا تفرح بهما و انتم یدینهما الی صدرها المکان قدیمها فاذا ارکعت جعلت
 یدیمها فوق رکتیمها علی یخدیها ایثلا تطاها کثیرا و ترفع عن رتیمها فاذا اجلست علی
 کین کما یقع الرجل و اذا سقطت للیجود بدأت بالنعوذ و بالارکبتین قبل الیدین
 تعجد لاطیة بالارض فاذا کانت فی جلوسها حضرت تعجد لیا و رعت کلبت سمان
 و اذا انصرفت انسلت ایثلا لا ترفع عن رتیمها **اولا شیخ** لا تفرح بقاء و رار یقطف و یجلی صید
 نعی یا منی مصارع معلوم غایب بالیضیل باب ضرب است مکان مصدر یضی است تطاها یعنی طاه
 یعنی مصارع معلوم غایب رضا عرف راجعی مجرود است بحرف کتبه فاذا اجلست یعنی فاذا ارکعت
 بعد رفع راسها من الکرع است و مراد بر این جلوس مقود است که مذکور شد و بعد ازین در قول و کبر است
 بالنعوذ و علی التیما یعنی است که در وقت شروع در حرکتی که بجز شستن میشود و در بیان خود را
 بر بالای التین میدارد و نیزه شستن که التین را بجانب زمین سیر و یک کردن و دورا نو پیش از شستن بر
 ایستاد التین او مرتفع نشود و لیس کما یقع الرجل استارت با یکدیگر در بعد از رفع راس از کرع و بر شیب
 میشود و دو دست خود را اول بر زمین میکند و در پس التین او مرتفع میشود و از سقطت للیجود برای پنا
 حالتی دیگر است که بعد از حالت سابقه است و پیش از سجود است لاطیة یعنی فقط و بقره که کاتبی
 بیاه میشود و بصند اسم فاعل اب و مع است ظاهر ذکر فارغ از کاست فی جلوسها و ذکر او در و اول
 نهضت است که این کلام برای بیان روش بر خاستن زن باشد از آنکه سار سجده بر زمین
 و بعد از آنکه شسته باشد و شسته خواهد بود یا در جلوسه است یا در کجای شستن زن بعد از
 رفع راس از سجده و خواه در میان دو سجده و خواه در شسته و خواه در جلوسه است شسته برای شسته
 با یکدیگر و فی تیان زن و مرد در آن نیست پس تخمین در رفع کرستی بر زمین بر خاستن بر زمین
 استلال است و جمعی میگویند که هم تخمین در رفع کرستی در وقت شسته است برای زن و الله اعلم **سوی**
 روایت از زراره که کار را بیان امام محمد باقر و امام جعفر صادق علیه السلام است گفته چون ایستادن
 در نماز می کند میان دو پای خود و فاصله میکند میان آنها و میرسد و دست خود را سوی سینه خود
 برای بودن و دست آن او پس چون کرع کند میکند و دست خود را بالای دورا نو خود بردارد و در

تا بر شیب نشود بسیار بر نمودار شود و کله او پس چون شروع در نماز کند برای شستن بر سر صدقه
خود را بر بالای الیبتین خود بر دست ازاده شستن او مانند ازاده شستن مرد و چون افتد بر
سجده آمده امین میکند شستن و پند امین کند که شستن در زمان بر زمین چشش از گذاشتن دو دست
بعد از آن سجده میکند چسبیده بر زمین پس چون باشد در شستن او بعد از برداشتن نماز سجده او را ازاده
بر خاستن کند متصل بیکدیگر میکند دوران خود را و بر سر دارد و در زمانی خود را از زمین که دوران نورانی
و چون بر سجده کشیده میشود کشیده شد فی بر سر دارد و کله خود را اول بار با میخنی که گنج نمیدارد و در زمانی
بر خاستن **سیدمصلح** عن ابي عبد الله عليه السلام قال لا تقبل بين السجدين اثماً **شرح**
لا تقبل بغيره و عین بقیق مگور بصیغه منفی حاضر معنی اللام و او ای با معانی است الا معانی میان
نبرازی جمله با ما دو ما خود است از قول بقیق قاف و سکون عین مصدر باب نفع بمعنی طبع کردن و در معانی
آوی و در نفع معانی است اول شستن بر روی پشته و گذاشتن چپهای او پای بر زمین دو دست شستن
بر روی پشته و گذاشتن پشت پا بر زمین و در حیوانات دیگر بر روی پشتهای مختلف مثل اینکه در سنگ بر روی
شستن بر دم و در کف پا و در کف دست است اعماء مفعول مطلق برای نوع است و مراد نفع است
و قید منفی است مخفی نماند که مراد از نفع اول دو دست با غلام بعضی احادیث نحو آمد بود و مثل
اینکه مفعول شده که لایس بالاعفاء بین السجدين زیرا که اگر از اعفاء با وجود که است مخصوص بین
السجدين نیست و مثل آنچه گذشت در حدیث اولین باب که شادی بندگان تا آرزوی برکنار کردن السجدين
طول جلوس نیست تا کسی از آن گذرد و العلاء علم **سید** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام گفت
یا شانه منین میان دو سجده نوعی از شستن که چپهای پا بر زمین **سید** عن ابي عبد الله
عليه السلام قال اذا سجدت المرأة تسطت ذراعيها **شرح** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام
گفت چون سجده کند زن میگذرد دو ذراع خود **سید** كان علي عليه السلام اذا هو حي
ساجداً ألقب وهو مكبر **شرح** هوی بصیغه ناضی معلوم معنی العین و او ای و معنی اللام با بی باب
ضرب است ساجداً حال محققه مقیده است انکب تون و تخفیف باه که فقط بصیغه ناضی معلوم
باب معانی است الا کتاب صاحب دوری اعضا از یکدیگر کشیدن و او در وهو حال است و حال محققه
نموده است یک بصیغه مضارع غایب معلوم با حین است **سید** عادت ای را لم یسجد علی السلام
ای را بود که چون می افتاد سجده کند و در سجده اعضای خود را از یکدیگر جدا می کرد و بزرگتر
بسبب دور کردن اعضا از یکدیگر **سید** عن ابي عبد الله عليه السلام قال اذا سجد الرجل

منه الا ان يمتص فلا يجن بیدنه فی الارض و لكن بسط كفيه من غير ان
يضع مقعدته على الارض **شرح** لا يجن بعین منقبطه و جم بصیغه ناضی مضارع معلوم غایب
باب نصیر با ضرب است العین یکدیگر کردن بر پشت انگشتان دست کرده چنانچه نمیکند
روایت از امام جعفر صادق علیه السلام گفت چون سجده کند مرد بعد از آن ازاده کند که خیزد
پس یکدیگر میکند بر دست کرده شده خود در زمین و یکدیگر میگذرد دو دست خود را بی انگشتان
شستگاه خود بر زمین مراد منی از زمانه اعماء کعب است که بیان شد در شرح حدیث سیدمصلح
باب **سیدمصلح** عن عبد الرحمن بن ابي عبد الله قال سألته عن جلوس المرأة
في الصلوة قال تختم تحتها **شرح** روایت از عبد الرحمن بن ابي عبد الله که از او بیان امام
جعفر صادق علیه السلام است گفت بر سیدمصلح امام را از شستن زن در نماز نام گفت متصل بیکدیگر
میکند دوران خود را با میخنی که تورک میکند ملکان و دوم اعماء میکند که بیان شد در شرح حدیث
سیدمصلح باب ابی جدر کردن دوران از یکدیگر **سیدمصلح** عن ابي عبد الله قال للمرأة
اذا سجدت فصمت الرجل اذا سجدت **شرح** روایت از بعضی شیعه امامی که کلام است
از پیش خود نیست بیکه فعل از امام مقرض الطاهرات گفت چون زن سجده کند اعضای خود را
متصل بیکدیگر میکند و در چون سجده کند اعضای خود را از یکدیگر جدا میکند **سیدمصلح** عن ابي عبد الله
عليه السلام قال قلت لفضل الربيع والخضر قال الصلوة لا تقبل في العظام التي
صلب و نخرة و قال لا تقبل فاما يصنع ذلك للجوس و لا تلتم و لا تحنق و لا تقبل
على قد ميتك و لا تقبل ذراع عيك **شرح** التقرن نون و سکون حاء فقط و در
مصدر باب نفع استقامت بمعنی برابر یکدیگر بودن اعضای کسی در قیام نماز دانست مراد لا اعتد
فی العظام النافع همزه و سکون نون مصدر است و مصدر عطف میان الاعتدال است یقیم
بصیغه مضارع غایب معلوم با معانی است و ضمیر مستتر بجمع تکلفات الصلبي بضم صا و
و سکون لام و باء مکینة هر پشت التقرن نون و هم حاء فقط و راه فقط جمع یخلف نون
و که حاء اعضای کی مستقیم میماند مثل دست بمعنی هر یک از بازو و ارتش و کف
و انگشتان دست و استقامت در قیام را توجه میماند چنانچه گذشت در حدیث خود باب
فرض الصلوة که باب سیدمصلح است و می آید در حدیث آخر باب الصلوة فی ثوب واحد **سید**
باب بچه و منم است لا کفر لهما و راه فقط بصیغه منفی محال طلب معلوم باب تفضیل است الکثیر

سگ دست راست را بر پشت دست چپ گذاشتن در وقت قیام در نمازها مایض ذکاب المجرس است
 باینکه همه استقامت ترک نمیکند و مجوس اینها استقامه سته برای پروان اموال و طغیان
 باعث بار میکشند که بران قائل جده وجودی برود آن دو یکی از اینها است این قائل جده وجودی
 باعث باری بر روی طغیان پیشوایان خود چنانچه گفته در سوره توبه آنچه و اجبار هم در میان با این
 دون الله و گذشت در کتاب العقول و حدیث اول باب تعلیه که باب نوزدهم است **که از خط سیریا**
 سوره کوثر باعث بار فاف و صومع استیفاء بیانی در آن شاکت هوا الاتر و ملاحظه سیریا است
 اینکه الله تعالی مردمان را استقامت در قیام نماز برای نیست که استقامت ظاهر لالت کند بر
 استقامت باطن یعنی ترک پروری اموال و طغیان خود را بدان در اعمال و ترک نماز و مانند
 آن چنانچه گفته در سوره شوری که در استقامت و لایق اموال هم و ظاهر میشود پس که او بگوثر
 امیر المؤمنین علیه السلام است درین سوره در وقتی نماز شده که منافقان قریش میخواسته اند که
 در دو بر محمد و آل محمد نماز باشد بوسیله آنکه محمد صلی الله علیه و آله پس نماز و پس از است و در
 بر خیزد که یکت و جواب نیست که گوثر و او را لا معصومین او آنرا زمان ال محمدند و در بر محمد
 نماز است و بان باعث بار است که نماز اصلوه میکشند پس این سوره مبارک که بر آن امامت
 امیر المؤمنین و باز در فرزند او ظاهر علیها السلام است نزد صاحب انصاف لایق تمامه بر نقطه
 بصیرتی حاضر باقیاتش بجز فیکت است آنحضرت بجاه منقطع و فاهو زای بانقطه بصیرتی حاضر با
 افعال است الاحقار از اعضای خود را متصل یکدیگر کردن چنانچه زمان در سجود میکند لایق
 بصیرتی معنی اللام و اوی با افعال است افعال میان شد در شرح حدیث سیوم پس آن
 لایق ترش بجا و راه منقطع بصیرتی حاضر با افعال است افزایش در این معنی متصل کردن
 جمیع هر کدام آنست از معنی در وقت سجود **پس** روایت از امام محمد باقر علیه السلام را وی گفت تمام
 او را که معنی دارد قول الله تعالی در سوره الکوثر که پس صلوة کن برای رضای صاحب کل زمین
 خود و بگویند امام گفت بخوبی راست شدنت در ایستادن باین روش که تکلف راست کند
 مهره پشت خود را و سایر اعضا را که راست میتوان کرد و امام گفت که دست بر روی دست کن
 در قیام نماز چنانچه نیست که میکند آنرا مجوس این امت دو من میزدند در نماز و بعضی
 خود را متصل یکدیگر کن در سجود و منتهین بر بالای دویا شده دویای خود در وقت تشهد و بین
 کن برین دو ذراع خود را در وقت سجود **پس** ام **صلی الله علیه و آله** فی الکوثرین الاولین **والاخرین**

در سیم

و این سیم این باب میان تشهد است در دو رکعت اول و در رکعت چهارم و سلام و اذان در نماز
 در این باب یازده حدیث است **اول** **صلی الله علیه و آله** سألنا ابا جعفر علیه السلام عن التثنية فقال لو كان
 كما يقولون ولجبا على الناس هلكوا الا كما كان القوم يقولون اليس ما تعلمون ان احمد
 الله اجد اعنتك **شرح** پرسیدم امام محمد باقر علیه السلام را از تشهد که آیا دعاهای سجده که نماز خوان
 نماز میخوانند در تشهد و نماز که آنرا فاسق میخوانند چون است پس امام گفت اگر مسجود چنانچه نماز خوان
 واجب بر مردمان هلاک میشد نه مردمان زمان رسول علیه السلام بیان این آنکه جز این نیست که بود
 آن جماعت باین روش که میگفتند در تشهد آسانتر آنرا که میخوانند چون محمد کنی الدین را را بعد از
 تشهد و کفایت میکند از تو شست و های بجات را **دوم** **صلی الله علیه و آله** قلت لا يبيح جفيرة السلم
 ابي سبي قول في التثنية والقنوت قال قل يا حسن ما جعلت فانه لو كان موقفا
 لمهلك الناس **شرح** گفتم امام محمد باقر علیه السلام را چه چگونگی در تشهد و در قنوت امام گفت بگو بر جبهه
 دانستی در ادای سنان دین و در دعا چه برستی که سنان نیست که اگر مسجود لفظی که در تشهد یا قنوت
 باینکه معین بر این هلاک میشد نه مردمان زمان رسول علیه السلام **سوم** **صلی الله علیه و آله** سألنا ابا
 عليه السلام انما اجد كفايت از جمله تسبیح گفت سادات توحید و سادات رسالت است
 اثارت است باینکه در دو بر محمد و آل محمد واجب است علمی و خیر تشهد نیست مانند سلام **چهارم**
صلی الله علیه و آله قلت لا يبيح جفيرة السلم ابي سبي قول في التثنية ما طاب قلبه وما أحببت فليغيره
 فقال هل كان يقول على عليه السلام **شرح** گفتم امام جعفر صادق علیه السلام را که آیا بخوانیم
 ابتدای تشهد که آنچه میگوید است از جمله نمازهای از الله تعالی است و آنچه زشت است پس از جمله او
 پس امام گفت که چنین میگفت علی علیه السلام مخفی نمائید که این مضمون موافق مضمون الاسماء
 الحسنى که با الله است که می آید در حدیث اول باب النوا **پنجم** **صلی الله علیه و آله** عن ابي عبد الله عليه السلام
 قال ينبغي للذي ينام ان يفتح من خلفه التثنية فلا يطمونهم ثم يثبنا **شرح** روایت از
 امام جعفر صادق علیه السلام گفت نماز او راست است نماز را اینک نشنوا این چیز که در سیریا و در ترو
 اوسید تشهد و نمیشنوا این چیز را از شماست چیزی **ششم** **صلی الله علیه و آله** قال لي ابو عبد الله عليه السلام
 كل ما ذكرت الله به والنبي صلوات الله عليه وآله فهو من الصلوة فان قلت
 التلم علينا وعلى عبادة الله الصالحين فقد انصرفت **شرح** کل مرفوع و مستند است با

یعنی گفت امام جعفر صادق علیه السلام هر چه شما گفتی بعد از تشهد الدعاء فی را بان مثل القلم من السلام منک السلام والیک یرجع اسلام تا آخر و شما گفتی فی از صلوات الله علیه و از مثل السلام علیک ایها النبی و رتبه الله و برکات پس آن از جمله نماز است پس چون گفتی اسلام علیا و علی عباد الله الصالحین که گشتی از نماز خواستی نماز باشی و خواه ماموم باشی و خواه مسافر باشی یعنی نماز که ظاهر است که السلام علیکم ورتبه الله و برکات باعث انصراف نماز نشود بلکه بعد از انصراف گفته شود و تفصیلی که مذکور شد و در شرح حدیث امینده و شاید که آنچه می آید در حدیث اول باب چهل و هشتم که بالکلیه علی المصلی است که یرد سلام علیکم و لایقول و علیکم اسم سبغ بر این است که سلام بر خود باعث انصراف از نماز است و موافق اینست آنچه شیخ طوسی در ترمذی در باب کیفیت الصلوة و صفتها و المرفوعین من ذلک و اسنون روایت کرده که عن ابی جعفر علیه السلام قال تسامان لیس فی الناس بها صلواتهم قول الرجل یتذکر اسمک و تعالی جدک و لا اله الا هو و ما یوشی قاله الخیرین یحیا فی القبر من قول الرجل السلام علیا و علی عباد الله الصالحین و ایضا در آن باب که عن ابی عبد الله علیه السلام قال التی عن الرکعتین الاولین اذا جلست فیها لقیته فقلت و اما جالس السلام علیک ایها النبی و رتبه الله و برکات انصراف بهو قال لا و لکن اذا قلت السلام علیا و علی عباد الله الصالحین فهو الانصراف **مسئله** قال ابو عبد الله علیه السلام اذا کنت فی الصلوة فقلت قلیمة عن یمینک و لیس لیس عن یشارک لیس عن یشارک لیس عن یشارک من یشارک علیک و اذا کنت ایما فقلت قلیمة و لیس مستقبل القبلة **شرح** ما در تسلیم ایضا سلامی است که بعد از سلام انصرافست و چون آن در مسافر و سبب مختصرت در ستم که اشارت با مناسبت درین حدیث اول سلام امام دوم سلام مامومی که در باشد سیوم سلام مامومی که در ای را کسی میباشد لان استهلاک بر و تسلیم عن یشارک و این اشارتست با یک سلام بجانب یشارته و طست بودن کسی در ای مصلی بخلاف سلام بجانب عدول از لفظ ماضی بلفظ مضارع در سلم علیک برای اشعار با نیت که این سلام از قبیل جواب سلام نیست پس ترتیب در آن مخلوط نیست و لهذا مامومان جواب سلام امام علیه و سلم میگویند **یعنی** گفت امام جعفر صادق علیه السلام که چون باشی در نماز جماعت در میان صفها پس سلام کن یک سلاما جانب راست خود و یک سلاما جانب چپ خود برای اینکه در جانب چپ تو کسی هست که سلام میکند و چون باشی پشت نماز پس سلام کن یک سلام بر حالی که تو روبرو و بعد باشی یا یعنی که در جانب راست و چپ کردان بدانکه ظاهر احادیث کافی اینست که سلام بعد از سجده آخر نماز شصت **اول** آنچه

او کسی

بقصد

بقصد انصراف از نماز است و آن بلفظ اسم علیا و علی عباد الله الصالحین است و پس چنانچه گفت در حدیث سابق و بعد از ان التفات بدست راست است چنانچه فی آیه در حدیث امینده **دوم** آنچه پیش از سلام انصرافست و آن منکر تشهد است و آن نیز بلفظ اسلام علیا و علی عباد الله الصالحین چنانچه بیان شد در حدیث سابق **سوم** آنچه بعد از سلام انصرافست و آن در مسافر و میباشند و آن متصو و دست در سجده است و حدیث هم این باب و آن بلفظ السلام علیکم ورتبه الله و برکات است و این بخوبی است در این شیخ طوسی در ترمذی در باب کیفیت الصلوة و صفتها و المرفوعین من ذلک و اسنون که عن ابی جعفر قال راست اخوتی موسی و یحیی و محمد بنی جعفر سلیمون فی الصلوة عن الیمین و الیسار السلام علیکم ورتبه الله و برکات و این در زمانی بوده که مجموع است ان ماموم بوده و قد ایام جعفر صادق علیه السلام کرده بوده اند و اسقاط لفظ و برکات از قبیل اقتضاست قسم **سوم** در قسم **اول** سلام کسی که مامومت و بر دست چپ او کسی هست و او در سلام یکی بجانب راست و یکی بجانب چپ **دوم** سلام کسی که ماموم باشد بر دست چپ او مامومی دیگر باشد و او یک سلام میکند یعنی ان التفات بجانب راست **سوم** سلام کسی که پشت نماز باشد و او یک سلام میکند و بعد از بقصد خطاب مامومین و موافق این تفصیل است روایت شیخ طوسی در ترمذی در ترمذی در باب کیفیت الصلوة و صفتها و شرح الاحادی و تحمین رکعت و ترتیبها و القراءة فیها من و التمسح فی رکوعها و سجودها و القنوت فیها و المرفوعین من ذلک و اسنون که عن ابی عبد الله علیه السلام قال اذا کنت ایما فاعلم ان تسلم عن الیسار صلی الله علیه و آله و السلام و تقول السلام علیا و علی عباد الله الصالحین فاذا قلت ذلک فقد انقطعت الصلوة ثم تؤذن القوم فتقول مستقبل القبلة السلام علیکم وکذا کذا و کذا کنت و حدک تقول اسم علیا و علی عباد الله الصالحین مثل عسلت و انت امام فاذا کنت فی جماعت فقل مثل عقلت و سلم علی من علی یمینک و مثل کک فان لم تکن علی سماک احد فسلم علی الیسار علی یمینک و لا تدع الیسار عن یمینک ان لم تکن علی سماک احد یعنی نماز که در این روایت تؤذن بجهت و ذال بلفظ بصیرت مضارع محاطب معلوم باب افعال یا با تعبیر برای کثرت الایدان اطعام و مراد اینجا اطعام بر خصیت و ادن مر و نیت برای تمام شدن نماز و بر این محولت روایت شیخ طوسی در باب کیفیت الصلوة و صفتها و المرفوعین من ذلک و اسنون که عن چهارین موسی قال سالت ابا عبد الله علیه السلام عن استیسا هو فقال هو اذن و کفکوی سلام اذن می آید در حدیث هفتم باب بیجا و هشتم در شرح حدیث

اول و دوم باب صلوة الخوف که با بیست و شش است و در حدیث اول باب صدم که
 باب التواضع است و اسلم علیکم از قبیل اقتصار است و مراد اسلم علیکم در تترالد و بر کت است
 چنانچه می آید در حدیث اول باب صدم **براکه** از آنچه گفته ام پیشتر و که سلام کننده چهارم
اول منفرد و او در سلام میکند یکی سلام مستحب که مکمل تشدد است مثل اسلم علیکم ایتمنا
 السبی و در تترالد و بر کت و دیگری سلام واجب که سلام انصراف است و آن بلفظ اسلم علینا
 و علی جهاد الصالحین است و مستحب است که بعد از آن التفات بجا نباشد **دوم**
 پیش نماز و او در سلام میکند یکی مستحب که مکمل تشدد است دیگری واجب که سلام انصراف است
 دیگری مستحب که سلام اذن است و در بقیلا است و آن بلفظ اسلم علیکم و در تترالد و بر کت
سیوم ماموی که در جانب چپ او کسی نیست و او چهار سلام میکند یکی سلام مستحب که مکمل
 تشدد است دیگری سلام واجب که سلام انصراف است دیگری سلام مستحب بجا نباشد راست
 دیگری سلام مستحب بجا نباشد چپ و این دو سلام آخر بلفظ اسلم علیکم و در تترالد و بر کت
چهارم ماموی که در جانب چپ او کسی نیست و او در سلام میکند یکی سلام مستحب که مکمل
 تشدد است دیگری سلام واجب که سلام انصراف است دیگری سلام مستحب بجا نباشد راست
 که بلفظ اسلم علیکم و در تترالد و بر کت است **مستعمل** عن ابی عبد الله علیه السلام قال
 اذا انصرفت من الصلوة فانصرف عن یمنک **شرح** روایت از امام جعفر صادق
 علیه السلام گفت چون برگردی از نماز برگرد و در جانب راست خود ذکر مصفیان حدیث را در
 عنوان این باب برای اشارت باینست که مراد نیست که السلام علیا و علی جهاد الصالحین را
 بعد از آن التفات بجا نباشد راست یا بگفت خواهی صلی پیش نماز باشد و خواه ماموم و خواه منفرد
 و بعضی میگویند که مراد نیست که در وقت است در وقت از منصلی بجا نباشد راست یا بر طرف
 اولست آنچه می آید در حدیث بیست و چهارم با بیست و شش و چهارم که تم سجده فی السجود یا منصرف
 والاعمال **مهم اصل** سألنا اباعبد الله علیه السلام عن الرجل یقوم فی الصلوة خلف
 الاسلام و لیس علی یماره احد کیف ینبئ قال ینبئ و لحدیث عن یمنیه **شرح**
 پرسیدم امام جعفر صادق علیه السلام از مردی که می ایستد در صف در پیش نماز و نیست بر
 چپ او و چپس چگونه سلام میکند امام گفت سلام میکند یک سلام جانب راست خود مراد
 سلام بعد از انصراف است چنانچه مذکور شد در شرح حدیث بیستم این باب **مهم اصل** قال ابو عبد الله

علیه السلام

عَلَيْهِ السَّلَامُ اِذَا ضَمَّتْ مِنَ الرَّكْعَةِ فَاعْتَمِدْ عَلَى كَفَيْتِكَ وَخَلَّ بِحَوْلِ اللَّهِ وَتَوَيْتَهُ اَقْوَمُ وَا
 فَانَّ حَيْثَا عَلِمْتَ السَّلَامُ كَانَ يَفْعَلُ ذَلِكَ **شرح** الحول بفتح حاء منقطه و سکون واو یکی مراد
 ایجاب استی عزم کسی است ارکاری القوه زور سندی و مراد ایجاب زور سندی عزم کسی است
 و ایضا ذ این دو باند تعالی با هست با اینست که قوت عزم هر کسی در کاری و سستی عزم او از ضد
 آن کار نیست و ارادت و قدر و قضای الهی است و این روست بر تخرقه قدر چنانچه معصل
 در کتاب التوحید در شرح حدیث چهارم باب سی ام که باب الجود و القدر و الامرین است
بیست گفت امام جعفر صادق علیه السلام چون برخی از رکعتی که تمام شده باشد پس بیکسین برود
 دست خود و بگوید بحول الله تعالی و قوت او بر خیم و می شنیم چه برستی که علی علیه السلام عادت او این
 که میگردد از برای او بر قدر چنانچه این در پس رحمة الله تعالی در کتاب سب بر زهد کرده **یا زعم**
اصل قال ابو عبد الله علیه السلام اذ جعلت فی الركعتین الاولین فقتلته
 ثم جعلت فقل بحول الله و قوتیه اقوم و اعتد **شرح** گفت امام جعفر صادق علیه السلام چون
 نشستی در دو رکعت اول و تسبیح کنی بعد از آن برخی پس بگو آنچه را که بیان شد در شرح حدیث
 سابق **باب سی و یکم اصل باب القنوت فی الفریضة و المناظره و تسمی و هو و ما یجری فی شرح**
 القنوت بضم قاف مصدر با نحر و عابض ان تضرع و مراد ایجاب برداشتن و درست و دعا
 و اگر قنوت چهارت از محض و عابا لازم می آید که در هر رکعتی بعد از رفع راس از رکوع قنوتی
 باشد زیرا که سمع القدرن جمله جمله عابا است چنانچه گذشت در کتاب الیه حدیث اول باب
 بیست و بیستم که باب التمجید و التمجید است و این مسافات دارد با حدیث بیستم و سی و بیست
 باب و قنوت کا می مستعمل میشود در محض و حاجت چنانچه اشارت بان میشود در شرح حدیث
 بیست و این باب صاحب قاموس گفته القنوت الطاهر و سکون و الدعا و القیام فی الصلوة
 و الامساک عن الکلام و اتمت دعا علی حدوده و اطال القیام فی صلوة و ادا المالح و اطال الغز
 و تواضع لله و این اثر در نماز کفره فیکر ساعه خیر من قنوت لیله قد تکرر ذکر القنوت فی الخیة
 و بر دو معانی مستعد و کالطاهر و الخشوع و الصلوة و الدعاء و العبادة و القیام و طول القیام
 و سکوت و غیره فی کل واحد من هذه المعانی الی ما یجمل لفظ الیه بیت الوارد فی حدیث
 زینب ارقم کن تکلم فی الصلوة حتی تزلت و قو الله قانتین فاسکما عن الکلام اراد به
 السکوت و قال ابن الاثیر القنوت علی الرکعة تسام الصلوة و طول القیام و اقامه الطاهر

والسكوت **یعنی** این باب بیان قنوت است در نماز فرضیه و نافله و میان اسکود در وقت قنوت
 و بیان آنچه کافیت در قنوت در این باب یا تیره حدیث **اول اصل** عن محمد بن مسلم
 قال سألت أبا جعفر عليه السلام عن القنوت في الصلوات الخمس فقال أقيمت
 فيهن جميعاً قال وسألت أبا عبد الله عليه السلام بعد ذلك عن القنوت فقال
 لي أياهما أحبرت فيه فلا تثبت **شرح** لا شك بين بالنقطه وشدید کاف معنوی
 یا مضبور بصیغه منی حاضر ضاع باب لغز است الشک اضطراب خاطر و در اینجا نیز
 ضرر مخالفت و آثار است با میگرد قنوت نماز هر تقدیر میزد و زبر که موافق مذمت
 نیز نیست بخلاف نماز احکات چنانچه می آید در حدیث سیوم این باب و کلام شیخ بهایی
 در کتاب الجبل المیتین امنیت قول علیه اسم اما جرت فیہ فلا شک محمول عند من قال
 القنوت فی الجبۃ علی العقی عن الشک فی وجوبه اذ لا یکن محمول علی النبی عن الشک فی احکام
 لا تقتضاه عموم المقام و ذکرنا التفصیله عدم استحباب القنوت فی الاضطرار و هو خلاف
 الاجماع لکنک خبر ان الحمل علی النبی عن الشک فی تأکید استحبابه لا یحذر و فی **یعنی** رواست
 از محمد بن مسلم گفت پرسیدم امام محمد باقر علیه السلام از قنوت در نمازهای پنجگانه پس امام
 گفت قنوت کن در آنها بهیچ وجهی مسلم گفت پرسیدم امام جعفر صادق علیه السلام را
 بعد از آن از قنوت پس گفت ما نمازهای که هرگز در آن پس ترس از اضطراب خاطر
 بخورد و در آن مخفی نماز که معنوم این امنیت که آن نماز احکامات میسوزد در آن قنوت کن در آن
 در موضع تقدیر که قنوت در هر دو مستحب است **دوم** عن صفوان الجمال قال س
 صلیت خلف ابي عبد الله عليه السلام اياماً مكاناً اقيمت في كل صلوة يجزيها
 ذكراً يجزيها **شرح** روايت از صفوان شتر دار گفت نماز کردم در پس امام جعفر صادق
 علیه السلام چند روز پس قنوت میکرد در هر نمازی خواه نمازی که هرگز در آن معنی بود در آن خواه
 نمازی که هرگز در آن معنی بود در آن **سیوم** عن ابي بصير قال سألت أبا عبد الله
 عن القنوت فقال فيما يجزيه بالقرآن قال فعلت له ابي سألت ما لك
 عن ذلك فقال في الخمس كلها فقال رحمه الله ابي ان اصحاب ابي اوتوه فالله
 فاحبهم بالمعنى ثم اوتوني شكاً فاقصيتهم بالتعبية **شرح** رحم الله ابي جعفر است
 در او ایست که پدرم گرفتار شدت تقدیر مجدی که من گرفتارم نبود و مؤدیان گذشت در

کتاب

کتاب لجز در حدیث اول باب رحمت و یکم که باب ان الامم علیهم السلام لا یغلبوا شیئاً تا آخر است و این
 منافات ندارد با آنچه گذشت در کتاب العقل در حدیث ششم باب اختلاف الحدیث که باب
 نیست و دوم است ایضا امام محمد باقر علیه السلام نیز گاهی فتوی از روی تقدیر میداده همچنان صاحب
 ابی تا آخر استیاض بیانی است او در دو جا بجهه و تا و دو نقطه در بالا بصیغه ماضی معلوم معنی
 یا بی ماب ضرب است شکا که متدی کاف اولست و در آن ساحت است اول ایضا
 بانقطه باشد و حال باشد از معنوی تونی و این در مقابل رحم الله ابي باشد دوم ایضا
 حال از فاعل تونی باشد سیوم ایضا بصیغه تین حال از مجموع فاعل معنوی تونی باشد
 مثل لقیته زید اراکین و بر بر تقدیر اول شک اضطراب خاطر از ترس ضرر مخالفت
 چنانچه گذشت در شرح حدیث اول این باب بالتعبیه تقدیر بوجوب التقی است و در اول است
 که چون ترس من و اصحاب من از ضرر مخالفت بسیار است این را کتم تقدیر بوجوب تقی و
 حلقه فحیدری کلام ما و ما در من امنیت که در نزد مخالفت در غیر نماز قنوت میکند اگر چه
 در نماز احکات نیز قنوت مستحب است اگر خوف لطمه مخالفت بر آن بنا و نظیر این جواب
 آنچه می آید در حدیث دوم باب سجده و ششم که اذالم تترك کثیرة الركوع فلا تدخل فی ملک
 الركوع و بیان میشود طاهر فاقیستم بالتقدیر است که مخالفت آن زمان در سجده نمازهای چهارگانه
 میگردد باشد بنا بر طاهر عموم یا بجزیه و میتواند بود که عموم مراد باشد بلکه مراد نماز سجده باشد
 یا نماز غیره داخل باشد چنانچه مذمت بعض مخالفتان این زمان است **یعنی** رواست از ابوالو
 گفت پرسیدم امام جعفر صادق علیه السلام از قنوت پس گفت در نماز است که هرگز در آن
 در آن تقی است بوجوب گفت پس کتم او را بدرستی که من پرسیدم پدرت از قنوت پس
 در سجده نماز است بهیچ آنگاه پس گفت رحمت کرد الله تعالی پدرم را میان این آنگاه بدرستی که
 یاران پدرم آمدند نزد پدرم پس سئوال کردند و او را پس خبر داد ایش ترا بچگونگی بسیار ترسی
 اگر کسی نداشت بعد از آن آمدند نزد من برحالی که من بعبایت اضطراب خاطر و ششم از
 ترس ضرر مخالفتان بخورد و اصحاب خود پس فتوی دادم ایست ترا بوجوب تقدیر مخفی نماید
 که ازین تقریر ظاهر شد که ایضاً حدیث برای طعن بر اصحاب خصوصاً ابوبصیر علیه السلام و نقل
 ابوبصیر این حکایت را با نیز و شش شامه عدلت بر آنچه کفیم و چون تواند بود که طعن باشد
 و حال آنکه اجلاء شصتیه امید از اصحاب امام محمد باقر و امام جعفر صادق علیه السلام بسیارند

بسیار

بهاصل قال ابو عبد الله عليه السلام اُفْتِتُ فِي كُلِّ رُكْعَتَيْنِ فَرِيضَةٌ أَوْ نَافِلَةٌ قَبْلَ
شرح فريضة مجرور ووصفت كل است باعتبار انك مضاف اليه كل مونت است يا باعتبار
 تا برى تا نيت نيست بلكه برى نقل از وصفت يا سميت است فريضة او نافلة احرار است
 از دو ركعت آخر ظهر مثلا زيرا كه مراد بفریضه اینجا ما فرض الله است و آن فريضة با همی
 چنانچه گذشت در حدیث دوم باب فرض الصلوة و نافلة فريضة توضیح قبل الركوع می آید
 در شرح حدیث همفتم این باب **یعنی** گفت امام جعفر صادق علیه السلام قنوت کن در هر دو
 ركعت كه فريضة باشد یا نافلة باشد پیش از ركوع ركعت دوم **بهاصل** عن أبي عبد الله
 عليه السلام قال سألت عن القنوت فقال في كل صلوة فريضة و نافلة **شرح** روايت
 از امام جعفر صادق علیه السلام راوی گفت پرسیدم او را از قنوت پس گفت در هر نماز است كه فريضة
 مثل در ركعت اول ظهر یا نافلة باشد مثل ركعت وتر حتى تمامه كما يجاء و هو است **اول** اينكه
 صلوة در دو ركعت اول ظهر مثلا توان كرد **دوم** اينكه در فريضة نماز مخصوص فريضة و آنچه ركعت
 از فريضة و غير فريضة باشد **ششم** عن أبي عبد الله عليه السلام قال من ترك القنوت
 رعبه حسه فلا صلوة له **شرح** روايت از امام جعفر صادق علیه السلام كه ترك كند
 قنوت برابر ای احواض از آن و عدم تصديق باستجاب ان پس نماز او باطلست **همفتم اصل**
 عن أبي جعفر عليه السلام قال القنوت في كل صلوة في الركعة الثانية قبل الركوع **شرح**
 روايت از امام محمد باقر علیه السلام در قنوت جمع كه در حلی امام مینا قنوتان قنوت في الركعة الاولى قبل الركوع و في
 الركعة الثانية بعد الركوع من صلاتها و حده عليه قنوت واحد في الركعة الاولى قبل الركوع زيرا كه آن
 فيه برای بیان قنوت در جمع و غير جمع است در غير صورت تقيه در زمان ظهور دولت باطل گردان
 عدم انعقاد شروط جمع در كعتی است در حقه بلكه در او امام در حدیث فیه امام منقضى الطاهر
 مبدوط البدر است و مراد من صلاتها و حده كهی است كه في امام منقضى الطاهر مبدوط البدر و در حقه
 باشد مثل اينكه است نماز مخالفان با و در ركعت باعتبار نيت كه صوف مخالفان مانند اولاد
 چون نماز می ایستاد باطلست و شيخ مهابدي رحمه الله تعالى در كتاب الجبل الميترن در بیان آنچه
 گفته كند يعنى احوض لا فرق في ذلك بين المجرور و غير ما و هو من باب الصدوق رحمه الله و المشهور

بين الاصحاب رضوان الله عليهم ان في المدة قنوتين في الاولى قبل الركوع و في الثانية بعده و لم يثبت
 و كما قد اتي باليه فيما الآتوت واحدا في الاولى قبل الركوع و **ششم** عن أبي عبد الله
 عليه السلام عن القنوت و يقال فيه فقال ما قضى الله على لسانك و لا أعلم له
 شيئا مؤثقا **شرح** پرسیدم امام جعفر صادق علیه السلام از قنوت و آنچه گفته میشود در قنوت پس
 گفت و حاییت كه جاری سازد الله تعالى بقضا و قدر خود بر زبان تو و می دانم برای قنوت چیزی را
 كه مبین باشد با همی كه في ان مجرى بنامه **بهاصل** عن أبي عبد الله عليه السلام قال القنوت
 في الفريضة لله هاء و في الوضوء لا تسغف **شرح** ما و بر حاییت اعلم ان قنوت و استغفار
 و غیر آنهاست و مراد نیت كه خصوص در حاییت در فريضة منقضى الطاهر است و تركه در آن
 استغفار و منقضى الطاهر است و میتواند بود كه مراد به حاییت باشد كه مستدعی با علی میشود و منتهی نفرین بر
 و من بطلب فرج آل محمد عليهم السلام **یعنی** روايت از امام جعفر صادق علیه السلام كه گفت قنوت
 در نماز فريضة طلب حاجت است هر چه باشد و در نماز و ترطلب خصوص هر شست بر ای
 خود و سایر مؤمنان **هم اصل** قلت لا يجزئ جعفر عليه السلام رجل لي القنوت فذكره
 و هو في بعض الطريق فقال لا تقبل التمسك لثقتهم قال اني لا كره للرجل ان
 يذهب عن سنة رسول الله صلى الله عليه وآله و آية عفا **شرح** ثم روايت **شرح**
 تا سر نقطه اسم اشاره است لتعديك لام حرف جوف و فتح نون و سكون قاف نیت
 اوید حوا كلام امام است یا از سنگ را و نیت **یعنی** كتم امام محمد باقر علیه السلام را مردی فرمود
 قنوت را و بیاد او را در نماز بر حاییت او و در شای را است پس امام گفت برابر روی خود و سبكه قبله
 اینجا برای قضای قنوت بعد از آن امام گفت بدرستی كه من هرگز كه نیت سیدم برای مرد این
 كه اعراض كند از سنت رسول الله صلى الله عليه وآله و آية و انما عفا **شرح** تا حال قنوت
 درست است و سجود آیت سوره بقره و قنوت الله قنوتين باعتبار نيت كه رفع بين خود و القنوت
 اینجا و تكليف بان ملول طه بر این آیت نيست یا باعتبار نيت كه مراد بر این آیت مجمل بر
 و كه نيت در شرح حدیث اول باب فرض الصلوة **بهاصل** سألت أبا عبد الله
 عليه السلام عن أدنى القنوت فقال خمس ليحيايت **شرح** پرسیدم امام جعفر صادق
 از ركعت قنوت پس گفت پنج است میتواند بود كه مراد پنج تسبیح خود باشد یا باعتبار انك
 باعث قضای حاجات میتو و در بیان اعتبار خود حاییت و میتواند بود كه مراد مقدار ای

از دعا باشد که موافق مقادیر سجده باشد **روایت اول** عن ابي عبد الله عليه السلام
 قال يخرجك في القنوت اللهم اغفر لنا وارحمنا واصفنا واعف عتاي الدنيا والآخرة
 انك على كل شئ قدير **شرح** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام گفت که فیت تراست
 اینک خداوند با تمام زکات نماز برای ما و رحمت کن ما را و عافیت از بلا و مالا و در که زار کن ما را و ما را
 و آخرت بدرستی که تو بر هر چیزی بایت توانا بی با منی که مشکلی نیست بر تو عفو از گناه کاران
 با کلیه **سوم** عن ابي عبد الله عليه السلام ما اعرف شئوا الا قبل الركوع
شرح ما عرفوا شيئا من ذلك من غير ان يركعوا **سوم** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام
 عن النبي في القنوت في الاذان والاقامة قال تعرف **سوم** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام
 گفت نیست نام قنوتی را که پیش از رکوع اشارت با بطلان طریقت جمعی که در زمان ظهور است
 باطل نماز بود در کتب در حدیثی که بعد از رکوع را پس از رکوع در رکعت دوم قنوت میکند میسر
 تقدیر چنانچه مذکور شد در شرح حدیث بیستم این باب و با بطلان طریقت بعضی مخالفان که در
 نماز قنوت بعد از رکوع میکند **سوم** حدیثی یعقوب بن یحیی بن یحیی قال سأل
 عبدا صالحا عن القنوت في الوتر والفجر ما يجزيه قبل الركوع او بعد فقط
 قبل الركوع حين تنفخ من قراءتك **شرح** یعقوب بن یحیی بن یحیی عن ابي عبد الله عليه السلام
 پس میگوید بعد از صلوات با عتبار نیست که عنوان تعریف در امام موسی کاظم علیه السلام
 تفرغ از باب لغوی مع و علم است **سوم** پرسیدم امام رضا علیه السلام از قنوت در نماز وتر
 و نماز صبح و سایر نمازی که چهار بار است و میگوید یا پیش از رکوع است یا بعد از رکوع گفت پیش از
 رکوع است و قنوتی که فارغ میشود از قنوت خود **سوم** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام
 القنوت في كل صلوة في الفريضة والتطوع **شرح** روایت از محمد بن مسلم که از رویان امام
 محمد باقر و امام جعفر صادق علیه السلام است گفت که امام گفت قنوت در هر نمازی که فرضیه و نافیه
باب سیم در وصل بالتعقيب بعد الصلوة والارعاء شرح التعقيب ايتان اعباد في ايتان
 عبادتي والارعاء عطف بالتعقيب است **سوم** این باب میان تعقیب بعد از نماز و دعاست
 در این باب بیست و هفت حدیث **اول** عن ابي عبد الله عليه السلام قال لا ينبغي للإمام أن يتعجل إذا سلم حتى يتم من خلفه الصلوة قال فسأله
 عن الرجل يؤم في الصلوة هل ينبغي له أن يعقب بأصحابه بعد السلام فقال

شرح

ليبع ويذهب من شاة حاجته ولا يعقب رجل يعقب الإمام **شرح**
 نقل بقاف بصيغة مضارع غائب معلوم باب افعال است و در بعض نسخ بعد از این فعل است
 من خلفه جارت از تعقیب است که امام را در رکعت اول در میان نماز فاعل بیست و هفت **سوم**
 و میتواند بود که من شاة فاعل بیست و هفت **سوم** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام
 صادق علیه السلام گفت نماز او نیست برای شما را یک از جای خود حرکت کند چون مسلم
 تا آنکه تمام کند هر که در پس اوست نماز او حلی گفت و پرسیدم امام را از مردی که پشت نمازی
 میکند آیا نماز او است او را ایستاد تعقیب کند یا باران خود بعد از سلام دادن با منی که امام
 کند یا موین را تعقیب کند ایستاد تعقیب کند پس امام گفت ان پیش نماز بیست و هفت
 زهر علیها السلام میکند یا منی که امام میکند یا موین را بعد از بیست و هفت و بعد از
 بیست و هفت هر که خواهد برای حاجت خود و تعقیب میکند مردی برای تعقیب امام یا منی که امام
 زنا و در قنوت بیست و هفت برای اهل حاجت **دوم** **سوم** عن ابي عبد الله عليه السلام
 قال انما رجل لم يؤم فاعلم ان يعقد بعد السلام ولا يخرج من ذلك الموضع
 حتى يتم الذين خلفه الذين سبقوا صلواتهم ذلك على كل ايام ولجب اذا سلم
 ان فيهم مسبقا وان علم ان ليس فيهم مسبقا بالصلوة فليذهب حيث
 شاء **شرح** معنی فاعلم ان يعقد و مراد تکلیف بعد از آن است که استجاب است بهر چه در
 صورتی که مسبق بودن و عدم مسبق بودن کسی معلوم باشد ازین در دوم بدل بعض الازلی
 در اولت سبقوا الصلوة مجهول باب ضرب است صلواتهم مفعول تم است **سوم** در دویم است
 واجب جز متباد است و مراد بوجوب قدری است که میان استجاب مؤکله و استحقاق عقاب
 بزرگ است **سوم** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام گفت هر مردی که پشت نمازی کند جمعی را
 و نماز که مسبق در ایشان است یا پس بزرگ است ایستاد بعد از سلام دادن و هر دو را
 از اینجا تا آنکه تمام کند نماز خود را جمعی که در پس او نیست جمعی که مسبق شده اند یا منی که او را رک
 پشت نماز در رکعت اول کرده اند آن نشستن بر پشت نمازی در جمعت چون دانند که در آن مسبق
 است و اگر دانند که نیست در میان ایشان مسبقی نماز پس باید که رود هر چه که خواهد یا منی
 که استجاب جلوس برای ما موین نیست اگر جز برای تعقیب باشد **سوم** **سوم** عن ابي عبد الله
 عليه السلام قال من صلى صلوة فريضة وعقب الى اخرى فهو صيف الله دحنا

عَلَى اللَّهِ أَنْ يَكْرِمْ صَفِيَّهُ **شرح** رواقست از امام جعفر صادق علیه السلام گفت هر که زار نماز را
 فرزند است و تعقیب کرد تا وقت فضاقت نماز فریضه دیگر پس او میماند الله تعالی است و اگر
 برالدعا می کند گرامی دارد و همان خود را بوسعت در رزق و مانند آن محقق نماید که تعقیب تا نمازی
 دیگر اعم است از جلوس در صلی تا نمازی دیگر و از بودن بر وضو و ذکر با وجود رختن برای کار
 ضروری چنانچه طاهر میشود و از آنچه می آید در کتاب المعیته در حدیث است و بهر جهت آخر ابواب که
 فَاذَنْ فِي تَعْقِيبِ مَا دَامَ عَلَى وَضُوءٍ **مبارک اصل** عَنْ الْحَسَنِ بْنِ الْمُغِيرَةِ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ
 عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ إِنَّ فَضْلَ الدَّعَاءِ لِعَبْدِ الْغَيْرِ نَيْبَةَ عَلَى الدَّعَاءِ لِعَبْدِ النَّافِلَةِ الْفَضْلُ
 الْغَيْرِ نَيْبَةَ عَلَى النَّافِلَةِ قَالَ ثُمَّ قَالَ أَوْعَاهُ فَلَا تَهْلُ مَدْفُوعٌ مِنَ الْأَمْرِ فَإِنَّ الدَّعَاءَ
 هُوَ الْعِبَادَةُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ
 جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ وَقَالَ لَوْ هُوَ فِي أَسْتَجِبَ لَكُمْ وَقَالَ إِذَا أَرَدْتَ أَنْ تَدْعُو اللَّهَ فَعَبِّدْ
 وَاسْتَجِدْهُ وَتَسَبَّحْهُ وَهَلِّلْهُ وَأَتَيْنَ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى النَّبِيِّ وَاللَّهُ ثُمَّ سَأَلَ **شرح**
 تا وارد وضو و وضو برنج با الله تعالی است یا ساکن و برای وقت است و فرغ بصدقه مجبور یا معلوم
 ضرر من و علم است و بر تقدیر لافعل برای منی از منک با بقولت و برای منی از تصدیق تا
 قول نیست زیرا که فرغ از امر منی مشیت بر واقع در جهانت و آن مشیت در وقت ایجاد
 که اول حوادث و ماده فی حوادث است واقعه شده و حاصل تکلیف است که هر چه الله تعالی مشیت
 آن کرده باشد در وقت ایجاد اب التبعیل می آید و هر چه مشیت آن کرده باشد با التبعیل می آید
 پس آنچه در حال برای آلت اگر از قسم اولست حاجت بدعا ندارد و اگر از قسم دومست دعا اثر
 ندارد پس ترک دعا بهتر از فعل آنست و جواب ازین دو چیزست جواب اول فاضل اجالی
 فعل چنانچه در سجده است یا بطریق عقل و آن اینست که اگر بر منک صحیح باشد صحیح خواهد بود
 منک شخصی که اگر کسی نزدیک مردن شده باشد و طعامی در حال ملک او باشد حاضر باشد
 و بخورد و اگر کسی بمیرد چنانکه اگر کسی مردن من از قسم اولست حاجت بخورد نیست
 و اگر از قسم دومست خوردن اثری ندارد جواب دوم حال آنست که مشیت الله تعالی بر
 حادث را منافع ندارد و با توقف بعضی حوادث بر بعضی و در حلیت بعضی در بعضی پس
 حاجت بر تقدیر وقوع قسم اول و عدم اثر تقدیر وقوع قسم دوم منسوخ است فان الدعاء هو
 العبادة برای حصر عبادت در دعاست با معنی که مراد عبادت در سوره فاتحه یا یک بعد و در

مؤمن است که درون عن عبادتی غیر دعا و طلب هدایت هر طریقیست چنانچه پیمان شده در
 حدیث پنجم باب دوم در این بحث بیان شد در احادیث باب اول کتاب الدعاء و در وقال رسول
 حال است بتقدیر و قد قال زید بن عمار ان در سوره مؤمن مقدمت بر ما قبل آن **شرح**
 از حسن بن المغیره ایضا و شنبه از امام جعفر صادق علیه السلام میگفت بدرستی که رحمان دعا
 بعد از نماز فریضه بر دعا بعد از نماز نافله مانند رحمان نماز فریضه است بر نماز نافله حسن گفت بعد
 امام گفت دعا کن الله تعالی را و مگو که تحقیق بر او خسته ار کار جهان شد به مشیت هر چه در وقت
 ایجاد اول حوادث چه بدرستی که دعا آنست سبذی بیان این آیه بدرستی که الله عزوجل
 میگوید در سوره مؤمن که بدرستی که جمعی که میگویند از عبادت من التبت و احل جمیع مشیت و نذایک
 و حال اگر گفت در سوره مؤمن در صدر این آیت که دعا کند دعا است حاجت کم برای تمام اد
 اینست که صد آیت دلیل اینست که عبادت در این آیت عبادت از دعاست و اما گفت
 چون خواهی که دعا کنی الله تعالی را دعای که جامع است و دعا است حاجت با مشیت پس اعظم کن اول
 التکبر و مانند آن و وصف بجمله تسمیای کن او را بگفتن الحمد و مانند آن و تسمیای کن او را از
 نقصان و تسمیای کن سبحان الله و مانند آن و تسمیای کن او را بگفتن لا اله الا الله و تسمیای کن
 کن برالدعا می چند که است طاعت داشته باشی دیگر است حاجتی دور و کن بر منی و اوصیای او بعد
 طلب کن حاجت خود را تا داده شود **شرح** من عن ابی جعفر علیه السلام قال الدعاء بعد الفریضه
 افضل من الصلوة **شرح** رواقست از امام محمد باقر علیه السلام گفت دعا بعد از نماز فریضه
 از نماز بقصد با طهارت و با غیر نوبت است پس منافات ندارد با ایضا بعد از نماز مغرب یا نماز صبح
 از دعا چنانچه بعضی گفته اند و آن ظاهر است از کلام مصنف که گذشت بعد از حدیث پنجم **شرح**
 قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَنْ سَبَّحَ كَسْبِيحَ فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ عَلَيْهَا السَّلَامُ قَبْلَ أَنْ يَتَّبِعَ
 بِحَلِيِّهِ مِنَ الصَّلَاةِ الْغَيْرِ نَيْبَةَ عَنْكَ اللَّهُ لَهُ وَيَسْبُدُ بِالتَّكْبِيرِ **شرح** یعنی شانه رنقطه و نون
 بصیغه مضارع غایب معلوم مثل اللام بانی باب ضرب و علم است الشیء لفتح تاء و سکون نون
 پیچیدن کن من صلوة متعلق منی است و تقدیر من لازم صلوة است و مراد که و امین از جمله است
 بروستی که با آن نماز فریضه باطل شود **شرح** گفت امام جعفر صادق علیه السلام هر که تسبیح فاطمه
 علیها السلام پیش از آنکه بخواند و یا بخورد از آنجائی که لازم نماز فریضه است می آید از دعا تعالی گناهان را
 و ابتدا میسک بگفتن الله که راست است بطلان طریقت مخالفان و تسبیح فاطمه زهرا و دست او بود که

اشارت باشد با ستم استبدادی تعصب میکنیم چنانچه متعارفت کردیم و درین باره کلام
 پیش از شروع در تسبیح فاطمه علیها السلام میکند **نهم** **صل** عن ابی عبد الله علیه السلام قال
 من تسبیح لیدی فی ذبیر القریصه تسبیح فاطمه علیها السلام للمائة مرة وابعها ابلا الله
 الا الله جعركه **شرح** الا منسوب و لغت تسبیح است مره بخورد و مضاف الی است و الفاعل
 حمد حاجری در محل مجموع مضاف و مضاف الیه شده و نظر اضافی فیضیه در حب ربانک که عارض
 مجموع مضاف و مضاف الیه شده **یعنی** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام گفت هر که تسبیح
 کند برای الدنیا و عقب نماز فیضیه تسبیح فاطمه علیها السلام که صد بار است و بعد از آن گوید لا اله الا
 الله یکبار بریزد می شود برای او کمان و **دست نهم** **صل** دخلت مع ابی علی ابی عبد الله علیه السلام
 فسالته انی عن تسبیح فاطمه علیها السلام فقال الله الکرختی اخصی اربعاً و ملیین مرة
 ثم قال للحمد لله حتى یلغ سبعا و یتین ثم قال سبحان الله حتى یلغ مائة
 یحییها پیلی و جملة و لحد **شرح** و اصل شوم با پدرم بر امام جعفر صادق علیه السلام رسید
 او را پدرم از کیفیت تسبیح فاطمه علیها السلام امام گفت الدکبر تا اگر شردی و چهار بار بعد از آن ام
 گفت الحمد لله تا اگر رسید بشت و هفت یا یعنی کسی و سایر الحمد گفت و با سابق شصت و
 شد بعد از آن امام گفت سبحان الله تا اگر رسید صد یا یعنی کسی و سایر سبحان الله گفت بر حاجی
 میتر و آن تسبیحات صد کا نیز بدست خود که دعا است یا بیک سخن در تسبیح فاطمه علیها
 کدوست **نهم** **صل** عن ابی عبد الله علیه السلام قال فی تسبیح فاطمة علیها السلام یبدأ
 بالتکبیر اربعاً و ملیین ثم التمجید ثلاثاً و ملیین ثم التسبیح ثلاثاً و ملیین **شرح** هرگز
 التمجید و تسبیح مرفوع و مستندست بعد از التمجید ثلثاً و ملیین لازم شده و می تواند بود که اول
 بخورد باشد و می تواند بود که دوم نیز بخورد با نظیر هفتاد و نه بار و در حضور این ظاهر است از **شرح**
دهم **صل** سمعنا ابا عبد الله علیه السلام وهو یلعن فی ذبیر کل مکتوبه اربعة من
 الرجال و اربعة من النساء فلات و فلات و معاویة و حمیمهم و فلاتة و فلاتة
 و هندا و أم الحکم ائت معاویة **شرح** شنیدیم از امام جعفر صادق علیه السلام بر حاجی که او
 لعنت میکرد در عقب هر نماز فیضیه چهار کس را از مردان و چهار کس را از زنان آن چهار مرد و یک
 و عرو عثمان و معاویة و نام میرد است از نامهای ایشان و آن چهار زن حالت و حمیمه
 مادر معاویة و ام الحکم خواهر معاویة است **یازدهم** **صل** قال ابوعبید الله علیه السلام اذا سلکت

فی تسبیح

فی تسبیح فاطمة علیها السلام فاعل **شرح** تسبیح در صورت دارد اول تسبیح در حال
 وقوع آن دوم تسبیح در عدان سیدم تسبیح در ترتیب آن **یعنی** گفت امام جعفر صادق علیه السلام
 چون تسبیح کنی در تسبیح فاطمه علیها السلام هر کس از او **یازدهم** **صل** عن ابی عبد الله علیه
 الله قال تسبیح تسبیح فاطمة صلی الله علیها فیصله ولا یقطع **شرح** روایت
 از امام جعفر صادق علیه السلام میگوید تسبیح فاطمه صلی الله علیها با بزرگتر
 میکند و از او فاضل میکند میان آن **سیزدهم** **صل** عن ابی هریرة عن ابی عبد الله
 علیه السلام قال ما اهرق انما من صبیاننا یسبیح فاطمة کما تاتهم بالصلوة
 فالزنته فانما کم یلزمه عبد قتی **شرح** روایت از ابو هریرة که روزی امام جعفر صادق علیه السلام
 امام گفت ای ابو هریرة بدستی که ما می کنیم اطفال خود را تسبیح فاطمه در عقب هر نماز فیضیه چنانچه
 از می کنیم ایشان را نماز فیضیه پس ما دوست کن بآن چه بدستی که نشان اینست که ما دوست کردیم بآن
 سید و کسین ما حاجت بخیرش داشته **چهاردهم** **صل** عن ابی جعفر علیه السلام قال ما سجدت الله
 یسبی من التمجید افضل من تسبیح فاطمة علیها السلام ولو کان سبی افضل منه
 لقد رسول الله صلی الله علیه و آله فاطمة علیها السلام **شرح** یعنی بنون و حواء منقطع بصوت
 معلوم باشد نظرت **یعنی** روایت از امام محمد باقر علیه السلام گفت جهادت کرده است الدنیا بخیری
 از تعظیم کس را خارج از نماز باشد بهتر از تسبیح فاطمه علیها السلام و اگر میبود چیزی بهتر از آن بر آن عظیم میکرد
 رسول الله صلی الله علیه و آله فاطمه علیها السلام **پنجم** **صل** سمعت ابا عبد الله علیه السلام
 یقول تسبیح فاطمة علیها السلام فی کل یوم فی ذبیر کل قریصه أحب الی من صلوة
 الف رکعة فی کل یوم **شرح** شنیدم از امام جعفر صادق علیه السلام می گفت تسبیح فاطمه علیها السلام در
 روز روزه در عقب هر نماز فیضیه محبوبتر است سوی من از رکازدن هزار رکعت در هر روز روزه
ششم **صل** عن ابی جعفر علیه السلام قال اقل سلیمینک من الذخایر عبد القریصه
 ان تقول اللهم انی اسألت من کل خیر لعلک یه علیک و اعود بک من کل شیء
 احاط به علیک اللهم انی اسألت عافیة فی اموری کلها و اعود بک
 من خیر فی الدنیا و عذاب الآخرة **شرح** روایت از امام محمد باقر علیه السلام گفت که اگر
 کافیت ترا از جمله دعا بعد از نماز فیضیه است که گوئی خداوند درستی که من طلب میکنم از تو بخیر
 از هر خوبی که فردو گرفت بآن دانش تو دریا میگویم سب از هر بدی که فردو گرفت بآن دانش تو خداوند

برستی که من طلب میکنم از تو را حتی در کار جانب تو باشد و کارهای من کجی آنها و منیا میکنم تو از این
 کبریا عث رسولی و خواری باشد در دنیا و از جانب آخرت **مسئله اصل** قال ابو عبد الله عليه السلام
 يُتَّجَبُ الدَّهَاءُ فِي أَرْبَعَةِ مَوَاطِنَ فِي الْوَيْتْرِ وَبَعْدَ الْفَجْرِ وَبَعْدَ الظُّهْرِ وَبَعْدَ الْمَغْرِبِ
شرح گفت امام جعفر صادق علیه السلام مستجاب میشود و عاود چهار جا در قنوت نماز در ترو بعد
 نماز صبح و بعد از نماز ظهر و بعد از نماز شام مراد اینست که استجاب درین چهار جا بیشتر است از
 استجاب در قنوتهای دیگر و تعیینهای دیگر **مسئله** سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ
 يَقُولُ لَا تَدْعُ فِي دُبُورِ كُلِّ صَلَاةٍ أَعْيُنًا نَفْسِي وَمَا رَزَقَنِي رَبِّي بِاللَّهِ الْوَاحِدِ الصَّغْدِ
 حَتَّى تَخْتَبِئَهَا وَأَعْيُنًا نَفْسِي وَمَا رَزَقَنِي رَبِّي بِرَبِّ النَّاسِ حَتَّى تَخْتَبِئَهَا **شرح**
 روایت از امام جعفر صادق علیه السلام میگفت و اما در عقب بر نمازی این را که اعیان نفسی و ما
 رزقی ربی بالله الواحد الصمد لم یلد ولم یولد ولم یکن لکموا احد و عید نفسی و ما رزقی ربی بر العلق
 من شتره خلق و من شتره عاقب اذا وقب و من شتره التفاسات فی العقد و من شتره حاسدا
 حسدا و عید نفسی و ما رزقی ربی بر رب الناس ملک الناس الا الله من شتره الوسواس
 الخناس الذی یوسوس فی صدور الناس من الجنه و الناس سبیه میدهم خود را و آنچه را
 که روزی کرد صاحب کل خستیا من باله که کجا زود آورده شده با و در حاجتهاست نزیاید
 و زاده نشود و نبود او را همسایه چکس این ردمست بر میورد و زود آید و فلاسه که میگوید سبیه
 عقل عاشرت و صد در معلولات او را و با بجا بست مانند خروج ولد از دالین و او صامت
 با بجا باز عقل ناسع در مرتبه وجود است سبیه مانند میگردان کسی در مرتبه وجود و شوهر است
 زعلت است و نه معلول او و پناه میدهد خود را و آنچه را که روزی کرد صاحب کل اختیار کن
 بصاحب کل خستیا هر دو صبح از شتر آنچه تمیز کرد و از شتر شتره تا یک چون رود و در شتره
 کفایت انبویان گمانند در احقا و استحق تا فخر آنها کنند بمحافظی شتره و مانند آنها در شتره قسمی
 از حاکم کرده که مذکور است در آیت سور بنام محمد و الناس علی بائناهم والله من فضل و دنیا
 شده در کتاب الحج در باب ان الامر علیهم اسلام هم الناس المحمودون چون ظاهر کند از حرم خود را
 میل سوی زوال حق محمود و پناه میدهد خود را و آنچه را که روزی کرد صاحب کل خستیا من
 فصاحب کل خستیا در همان یاد ستاره مردمان مستحق عبادت مردمان از شتره بکفایت و سوسکنند
 کفایت بر گرداننده است مردمان از قابلیت علم و حکام الهی سوی استحقاق حبل مرتبه شوهر کند

دو مرتبه

و سوسکنند در سینهی مردمان از حرم جان مردمان **نوروز** **مسئله** قال ابو جعفر علیه السلام
 لَا تَسْتَوِ الْمُؤْمِنِينَ أَزْوَاجًا عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ فِي ذُبُورِ كُلِّ صَلَاةٍ فَلْتُمْ وَمَا الْمُؤْمِنَاتُ
 قَالَ نَسَأَ اللَّهُ الْمُؤْمِنَةَ وَتَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ النَّارِ **شرح** لا تقبلوا منهن وضم و او برای
 القاء ساکنین بصیغه فی حاضر جمع مکرر مثل اللهم یا بی باب علم است المؤمنین بکسر و فتح جمع
 میآید و مذکور معنی دو کلمه لازم کننده بهیئت برای کوبیده است مینا یعنی لازم کرده شده بر کل غایت
 سائل بصیغه مستحکم مع البیئت و همچنین آموز **مسئله** گفت امام جعفر صادق علیه السلام فرمود پس کینه
 لازم کننده بهیئت را با کفایت در باید و در کل لازم کننده را و عقب بر نمازی کفایت آن در
 کل لازم کننده گفت اینک طلب میکنم از الله تعالی بهیئت را و پناه میکنم به الله تعالی از شتره
مسئله عَنْ سَلْمَانَ بْنِ حَفْصِ الْمُرُوزِيِّ قَالَ كَتَبَ إِلَى الرَّجُلِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 فِي تَجِدَةِ التَّلْمِيزِ مَرَّةً سَكَرًا سَكَرًا وَإِنْ تَسَبَّحْتَ عَمَّا عَمَّا **شرح** مائة مرة و مبداء
 اگر فی سجده السکر داخل کتوب باشد یا منصوب و مفعول کتبت است اگر فی سجده السکر متعلق
 کتبت باشد **مسئله** روایت از سلیمان بن حفص مروزی که از زبان امام رضا علیه السلام است
 گفت نوشت سوی من امام صلی الله علیه و آله که سجده شکر صد بار شکر است و اگر خواهی بجا
 صد بار عفو عفو است **مسئله** عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ مَنْ سَبَّحَتْ
 أَصَابِعَهُ لِسَانَهُ حَبِيبَكَ **شرح** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام گفت هر کس این شود که شتره
 او زبان او را در شتره تسبیح فاطمه زهرا علیها السلام و مانند آن حساب کرده میشود و برای او این معنی که
 اگر کسی از روی خطا برای یک سبحان الله مثلا دوداد سجده کند و از توب آن دو با و داده میشود
مسئله **مسئله** سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ لَمَّا أَهْطَيْتُمْ سَبَّحَ الْخَلَائِقَ الْمُؤْمِنَةَ
 وَ النَّارَ وَ الْحُورَ الْعِينِينَ فَأَذَى صَلَّى الْعَبْدُ وَقَالَ اللَّهُمَّ أَعْتَقْنِي مِنَ النَّارِ وَ أَجْلِبْنِي
 الْمُؤْمِنَةَ وَ رَدِّجِي الْحُورَ الْعِينِينَ قَالَ النَّارُ يَا رَبِّ إِنَّ عَبْدَكَ قَدْ سَأَلْتُ أَبَا
 فَاَسْكِنْتَهُ فِي وَ قَالَتِ الْحُورُ الْعِينِينَ يَا رَبِّ إِنَّ عَبْدَكَ قَدْ حَظَّنَا إِلَيْكَ فَوَجَّهْ
مسئله **شرح** قلت مبتدأست جمله اعطین خبر مبتدأست و ما بر قول ضعی صفت مبتدأست
 کلمه مخصصه باشد و خبر مبتدأست است مع منصوب مفعول دوم اعطین است و السبع یعنی
 و سکون میم شود یعنی قبول سخن کسی که توبت حاد و بیفقط و سکون و او را و بیفقط جمع حور
 حاد و سکون و او را الف همزه زمانی که سبیه چشم ایشان و سفیدی و دوران حالش باشد

البین مکه عین منقطع و سکون باد و نقطه در باین جمع عین باقی عین و سکون باد و الف مد و در زانی که
 فرخ چشم و خوش چشم باشد اقصی بصیرت باب افعال است و اشارت است بآیت سوره مریم ان
 مکمل انوار و ما یارب در سیدم سنی برضمت و در اول و دوم مکسوز منبت و انوار و سنی مستندم از
 امام جعفر صادق علیه السلام میگفت هر چه زاده شد سخن شوی حلقی آن سر بهشت و آتش
 و حور عین است پس چون نماز گزار بپند و گوید خداوند آرا دکن مرا از آتش چینه و داخل کن مرا
 در بهشت و جنت من کن حور عین را میگوید آتش بزبان حال ای صاحب کل اختیار برستی
 بنده تو تحقیق طلب کرد از تو این را که آرا دکنی او را از من پس آرا دکن او را و میگوید بهشت بزبان
 حال ای صاحب کل اختیار برستی که بنده تو تحقیق طلب کرد از تو پس ما کن ساز او را دکن
 و میگوید حور عین بزبان حال یا بزبان قال کای صاحب کل اختیار برستی که بنده تو تحقیق
 خواستکاری کرد ما را سوی تو پس جنت کن او را است ما اصل فایز هو انصرف من صلوات
 و لم یسأل الله شیئا من هذا قلن للحوار العین ان هذا العبد فینا لجاهد و قال
 الجنت ان هذا العبد فینا لجاهد و قال ان النار ان هذا العبد فینا لجاهد شیخ
 الحور بر غیر ظن است نظر اکلوی البر اخصت یعنی پس اگر او در کرد و انداز نماز و طلب کند از الله
 چیزی ازین را میگوید حور عین برستی که این بنده در ما بر من بر غیرت با معنی که او را جنت ما
 کن و میگوید بهشت برستی که این بنده در من بر من بر غیرت و میگوید آتش برستی که این بنده
 در من بر من جاهلت با معنی که انواع خدا فی که در من است است استنا معلوم او نیست با معنی که او را
 علم فی عمل جنت است پیوسته عن ابی عبد الله علیه السلام دعاء میبندی به فی ذنوب
 کل صلوة تصلیها وان کان بلت داء من سنم و صحیح فاذا اقصیت صلوات فاسبح
 بیدک علی توضیح سجودک من الارض و ان فی هذا الدعاء و اسر بیدک علی سجودک
 و جعت من سجودک ان تقول یا من لیس الارض علی الماء و سجد للهواء بالتراب
 و اختار لنفسه احسن الالمامه صل علی محمد و آل محمد و افعل فی کذا و کذا
 و ارض فی کذا و کذا او صاف فی من کذا و کذا و کذا شیخ دعاء است با وجود او که مخصوص
 بر می بصیرت محبوب است و بجز نبوت است فاذا اقصیت جزای وان کان است امر بفتح بهره و
 سیم و ثید را و منقطع سفند و بصیرت او باب افعال است سبح مرات مستحق بود که از دعا و کلام
 کسب باب کیفیت و سینه منقطع بصیرت ماضی معلوم باب ضربت الکسب بفتح کاف و سکون با

کذا است

کذا استن دست و مانند آن بر چیزی تا فرود و سپس شود و در این چنین پس کرد است یا الزاب تعیین با خود
 از کسب کاف و سکون باد معنی خالی که با ناست که بان چاه و نهرو مانند آنها که در این فقره
 است است با یکدیگر زمین که حسی نیست بلکه همین است و در وی آن مانند روی ربع که حسی است و کز
 ثقل آن در خارج است سدرین منقطع و ثید و ال منقطع بصیرت ماضی معلوم باب لطافت
 السمع چیزی از تجا و از نخل خود را و بسیار است و در این فقره اشارت است بطلان مذهب
 در اسخا و خلا و در وجود که آتش در بالای کوه هوا و ایضا اشارت است بمناقع وجود هوا در هر
 جای این فضا مثل تعیش حیوانات غیر فی که تنفس هوا میکنند و مثل پروانه جان زیز که
 اگر فضا حالی از هوا میبود در او از میسر نبود چنانچه گفته در سوره ملک ما یسکون الا ارض و سکن
 استقرار زمین بسبب کوهها زیرا که اگر هوا محیط کوهها میبود وجود آنها مانع حرکت و زلزله زمین
 اختار لنفسه است بآیت سوره بقره و اذا سالک عبدا فی غای قریب یجیب دعوة الی الله
 یعنی روایت از امام جعفر صادق علیه السلام میگوید عانی دعا کرده میشود بان در عقب بر نازی که
 میگری آرا و اگر باشد با تو آرازی از پاری و در وی پس چون آخری نماز خود را پس مال دست خود
 بر جای سجده خود از زمین و دعا کن باین دعا و بگذران دست خود را بر جای در خود هفت بار میگوید
 ای انکه همین که زمین را بر روی آب ای انکه بر روی آب که زمین را بر روی آب و منع کرد او را
 از بیرون رفتن از جای خود بسبب آسمان که محیط هوا شده و برگزیده برای خودش در مقام جواب
 سوال شده کان مهتر نامها را برای حاجتمندان قریب مجیب است در دو گن بر محمد و آل محمد و کن
 چنین چنین در روزی کن ما چنین و چنین است و جام اصل عن ابی عبد الله علیه السلام
 ان الله قال سمع بیدک یعنی علی جبهتک و وجهک فی ذنوب المرهب و الصلوات
 و تقول بسم الله الذی لا اله الا هو عالم الغیب و الشهادة الرحمن الرحیم اللهم
 انی اعوذ بک من الهم والحزن و التهم و العدم و الصغار و الذل و العوج و حس الظلم
 منها و ما یطعن شیخ تقدیم غیب بر ستادت با وجود آنکه ترقی در عاقل است برای است
 باینست که جهان حادث است پس از آنکه استکار شود معلوم الدعا فی ابوده فرق میان هم
 و هم فرق اینست که اول است از دوم است العدم بضم عین منقطع و سکون و ضم و ال منقطع و بفتح
 عین و فتح و ال صدر باب علم یا فی الصغار بفتح صا و مصدر باب علم و حسن کوچکی فرق میان
 صغار و ذل مثل فرق میان هم و حزن است یعنی روایت از امام جعفر صادق علیه السلام میگوید

بیمالی دست راست خود را بر پستی خود و سایر روی خود در عقب نماز تمام و سایر نمازها و سبکونی
 تمام الله که مستحق عبادتی مکرر و انامی همان و استخوانی است در کل حالت مردمان بنویسند است
 خداوند بد برستی که من پناه میگیرم بتو از آندوه و دلگیری و بیماری و نایافتن رزق و کوچکی مرتبه و فقر
 در سواد خواه آنچه ظاهر باشد از اینها و خواه آنچه پنهان باشد **بیت و ترجمه اصل** سألت أبا جعفر
 عَنِ السَّبْعِ فَقَالَ مَا عَلِمْتُ سَبْعًا مَوْضُوعًا خَيْرَ لِسَبْعِ خَاطِلَةٍ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ وَعَشْرًا خَيْرًا
 بَعْدَ الْعَدَاوَةِ تَقُولُ لِإِلَهٍ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي
 وَيُمِيتُ وَيُعْجِبُ وَيَسْجُدُ وَالْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَلَكِنَّ الْإِنْسَانَ
 لِرَبِّهِ مَكْرِهًا **شرح** عت منصوب و نائب مفعول مطلق تعول است **بیت** پرسیدم از
 باقر علیه السلام از آن سببی که مقرر است در نماز این که گفت ندانم چیزی را مقرر است و سبب مؤکد باشد چیزی
 تسبیح خاطر علیها اسم دهنده با بعد از نماز تسبیح میگوئی نیست مستحق عبادتی که الله سبحانه و تعالی
 او را اوراست پادشاهی و اوراست سپاس بیان این که بعضی حکما نماز را ندیده میکنند بتوفیق حق تعالی
 و میمانند بعد از آن بخدلان و بعضی حکما از عکس این میکنند بیان این که بدست قضا و قدر او است
 صالح و او بر هر چیز تعالی تواناست و لیک آدمی تسبیح میکند بعد از نماز چون کسی خواهد از روی فعل
 این گذشت در کتاب الدعا در باب سی و نهم **بیت و ترجمه اصل** سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ
 يَقُولُ إِذَا قَرَعْتَ مِنْ صَلَاتِكَ فَقُلْ اللَّهُمَّ إِنِّي أُوثِّقُكَ بِطَاعَتِكَ وَقَوْلِكَ وَوَعْدِكَ
 وَوَعْدِكَ وَقَوْلِكَ بِاللَّيْمَةِ مِنْ أَوْطَانِ الْخَيْرِمْ وَتَمِيمِهِمْ ثُمَّ قُلْ اللَّهُمَّ إِنِّي أُوثِّقُكَ
 بِطَاعَتِكَ وَقَوْلِكَ بِتَمِيمِهِمْ وَالرِّضَا بِمَا قَضَيْتَهُمْ بِهِ عَيْرِ مُسْتَكْبِرٍ وَلَا مُسْتَكْبِرٍ عَلَى عَمِي
 مَا أَسْأَلُكَ فِي كِتَابِكَ عَلَى خُدُودِ مَا أَنَا فِيهِهِ وَمَا لَمْ يَأْتِنَا **شرح** ادبیک بل منقطع
 و یا و در لفظ در بیان و نون بصیغه مضارع مستکم و حده از باب ضرب یا باب افعال الکریم یفتح
 ال و سکون یاء و ال و اذ کسی را چیزی را دوان تا در وقتی دیگر عرض آن کرد نشود و ال و ال و یفتح و طاء
 کمال فرما بنزداری مثل غلامی و الرضا با فضلتهم اشارت است بابت سوره ناه ام حید و ان النبی
 علی ما اتهم الله من فضل و گذشت در کتاب الحج در باب نماز که بابت ان الله علیه اسم دلاوه
 و هم الناس المحمودون الذین ذکرهم الله عزوجل است و ما موصول عبارت از علم بحج حکم الهی
 و وصایت و عصمت و سایر خصوص امامت است المستکبری که دعوی بزرگی از پیش خود کند
 مثل کسی که بزرگی بر خود بیند و استکبری کسی که کسی کند در طلب بزرگی بر خود بسن علی و دجا

بجهرت و طرف مستقیم بر راست و بر او منتهی مقصود از الفاظ قرآنت خواه تریل قرآن با و خواه تاویل قرآن
 علی حد و بدل علی معنی است مراد بعد و در اینجا تعاقب است اما بصیغه ماضی باب ضرب است و در اینجا
 دو جهالت اول اینکه ما انما عبارت از معلوم از جمله معانی قرآن باشد و ضمیر فدر راجع بمعنی ما و الم
 عبارت از مفعول معلوم از جمله معانی قرآن باشد **دوم** اینکه ما انما عبارت از قرآن مشهور با و ضمیر فدر راجع بکتاب
 باشد و ما انما عبارت از بعضی قرآن باشد که غیر مشهور است و محفوظ نزد ائمه علیهم السلام است چیزی که
 گذشت در آخر کتاب فضل القرآن **بیت** شنیدم از امام جعفر صادق علیه السلام میگفت چون فارغ شوی
 از نماز خود پس بگو خداوند بد برستی که من معالما میگویم با تو بفرما بنزداری تو و علای تو و غلامی رسول تو
 اما ان از اول ایشان تا آخر ایشان و نام میری اما نماز مثل است که گوئی علی و الحسن و حسین و علی و محمد
 و جعفر و موسی و علی و محمد و علی و الحسن و علی و الحسن بعد از آن بگو خداوند بد برستی که من معالما میگویم
 با تو بفرما بنزداری تو و غلامی رسول و اما ان و راضی شدن به کمالی که ترجمه دای اما نماز همان بر حج خلق
 برحالی که مسکب نیستیم و مسکب نیز نیستیم رضای من بر حج معنی آنست که نماز کردی در کتاب خود
 بر حج تعاقب صیقل چه نیست که آمد نزد ما در معنی کتاب تو و چیزی که ما ندانیم **اصل** مؤمنین مؤمنین
 ذلک راضی بما رضیت به یا رب اریذ به و بحسبک و الذلک الاخرة موهوباً و ما موهوباً
 الیک فینیه فاحسبنی ما احسبته علی ذلک و امینتی اذ استجی علی ذلک و البصیر اذ استجی
 علی ذلک و ان کان منی تعصیر فیهما ماضی فانی اذ الیک مینه و اذ رغب الیک فیهما
 عندک **شرح** مسلم معنی اسم فاعل باب تفعیل بمعنی راضی آنست را بد ذلک حد و دست یابی
 و حاصل مرد و یکیت مراد بواجب جانب است و آن عبارت از هر طاعتی که در سوره فاتحه است
 مراد با حالت از حید و حکم و غلبه الیک عطف بر حالت و طرف نائب فاعلت **بیت** میگوید
 اقر اگر کنند ام را ضمیمه بر چه راضی شدی بان ای صاحب کل اختیار من میخواهم آنچه کنم که راه ترا و خوا
 آخرت را که بدت است برحالی که تو ترسیده شده باشی در رفت کرده شده سوی تو باستی در آنچه
 پس رزده دارم و احدی از آن رزده داری مرا بر آنچه کنم و بمیران مرا چون میرانی مرا بر آنچه کنم و بر آنچه مرا از قبر
 چون بر آنچه می داری مرا بر آنچه کنم و اگر صادر شده باشی از من تعصیری در زمانی که گذشت پس بد رستی که بر من
 کس میکند سوی تو از آن تعصیر در رفت میکنم سوی تو در آنچه ترسیدی که حاضر ترستی **بیت** و ان
 ان تعصمینی من معاصیک و لا یکنینی الی تعصی طرفه حیثین ابداً ما احسبته لا اقل من
 ذلک و لا اکثر ان النفس لا مشاره بالثبوت الا ما حجت یا ارحم الراحمین و انک انت

تَعَمَّنِي بِطَاعَتِكَ حَتَّى تَوَفَّيَنِي جِلْسَهَا وَأَنْتَ حَتَّى رَاضٍ وَأَنْ تَحْتَمَّ فِيهَا بِالسَّعَادَةِ وَاللَّحْظِ
 عَنْهَا أَبَدًا وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِأَيْدِيهِ **شرح** لا تخفى بعينه في طيب مثل الغناء وادى باب ضرب من صوت
 يعطف برقصه الكوكب واكد استن كارتيزى يدكرى مراد نفس انما روح الشوهه است باء كركه
 روح الحيوة وروح القوة وروح الشوهه است وبيان انما استه در كتاب الحج در باب سجده و سجده
 ذكر الارواح التي في الامم عليهم السلام طرفة بفتح طاء منقطع وسكون راه منقطع وناه مصدر ان
 منصوبت بريات طرف زمان ومضاف معنولت وما برى وحركت ابدال طرف عن
 ما اجبتى بيان ابد است لا اقل منصوب وطرف زمان است وبيان ما اجبتى است مشارا اليه
 طرفة عين است وناه ذكر بدل وبيان تصحيت بفتح الحاء السكونية كل در مقدارى معين از زمان كره
 طبع باشد اما در كره از ان بالمتى از ان كره وطبع باشد اما در ناره تعاضاى اين ميگند كرايجه مؤنفس است
 غير لغوي و اين سبى برانست كلف عرض است و با موركان جوهر است وان نفس با طه است پس استعمال
 امر اجابى بعنوان استعاره است صيد من الذا بحا را عيت كرا نفس صاحب السوء غرضي با مور است
 از مشتق ان امر با مراد است مصدر يراست ومصدر باب طرف زمان است ورجع جارت ارضيت
 كرمصدر رقصه است **عيسى** وطلب يكم از تو اين را كره كره بدارى مرادها لغتهاى تو و اين را كره و كره
 مراد سوي نفس من چشم بر برون و كره بدارى مراد سوي نفس من هر كره چند كره زنده دارى مراد كره كره از ان
 يك چشم بر برون و نه در بستر از ان بيان اين كره بدارى نفس اوى هر كره نهايت امر كره است
 صاحبش را بدهى در هر وقت كره وقت رحم تو اى رحم كسند ه نرزم كسند كان وطلب يكم از تو
 اين را كره كره بدارى مراد معاضى اول باب طاعت تو ان كره بدارى مراد ان طاعت بر حالى كره تو از من
 باشى و من كره باقى مانده هر كره برى من با سعادت معنى عمل صالح كنى و يك كره بدارى مراد سعادت كره
 و بنت قوت عزم كسى در كارى كره بسيد كره بدارى تو **حيت** و **منه** **جمل** ستميت با عبيد الله
 صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا تَنْفَعُنِي فِي ذَنْبِي صَلَاةُ أَحِبِّدُنِي وَمَا زِدَّنِي رِيْقًا بِاللَّهِ الْوَالِحِدِ
 الصَّمِدِ حَتَّى تَحْتَمَّهَا وَأَعِينُنِي وَمَا زِدَّنِي رِيْقًا بِرَبِّكَ الْفَلِيحِ حَتَّى تَحْتَمَّهَا وَأَعِينُنِي
 تَعْنِي وَمَا زِدَّنِي رِيْقًا بِرَبِّ النَّاسِ حَتَّى تَحْتَمَّهَا **شرح** اين كرهت در حديث سجده است
باب هجتم **س** كتب محمد بن ابراهيم الى ابي الحسن عليه السلام ان رايت يا محمد
 ان تعلمني وعاءه او عوبه في ذنبي و يوصلوني بحج الله لي يهد حذر الدنيا والاخرة فكذلك
 تقول اعود بجهنك الكريم وعزمتك التي لا ترام وقد ريك لئى لا يتبع مؤمنها شيطان

والاخوة

وَالْخَيْرُ وَوَسَّيْتَ الْأَوْجَاعَ كُلَّهَا **شرح** نوت مجربن بر بسم موصلى سوى امام موسى كالم عليه السلام
 كرا كرسنى اى اقاى من كرا تعلم كنى مراد عانى كره عالم بان در عقب نمازى من حج كرا الدعا لى برى من بيان
 و عائف و ميا و آخرت را حوب خواهد بود نوت امام عليه السلام ك ميگوي كرىا ميگم مراد تو كرا كنى
 بايمنى كره تيرين را هاست و نى كلى انو كره كره و نه ميسود بايمنى كره كرى انرا بر هم نميزد و كم ميگند
 و توفانى تو كره و نيه از ان بيس چه بايمنى كره بوان است عدال بهم ختر سقمت از هر دنيا و آخرت
باب سى و سيم و اصل باب من احدث قبل التسليم شرح احدث از باب امعالت و برى صاحب
 چيزى شدت مثل هذا **عيسى** اين باب بيان كسى است ك صاحب حدث شود بايمنى كره صاحب
 از و ن قضيه است در سننى نماز شمس از سلام اولون و اين باب دو حديث **اول** **عنه** عن ابي
 عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ سَأَلْتُ عَنْ رَجُلٍ صَلَّى الْفَرِيضَةَ فَلَمَّا فَجَّ وَرَفَعَ رَأْسَهُ مِنْ الصَّلَاةِ
 الْقَائِمَةَ مِنَ الرَّكْعَةِ الرَّابِعَةِ أَحَدَثَ فَقَالَ أَمَا صَلَوَتُهُ فَقَدْ مَضَتْ وَبِئْسَ الْبَيْتُ الَّذِي
 التَّمَدُّ سُنَّةٌ فِي الصَّلَاةِ فَلْيَتَوَضَّأْ وَيَعُدَّ الْحِجْلِبَةَ أَوْ كَانَ نَظِيْفًا فَيَتَهَيَّأُ
شرح روايت از امام جعفر صادق عليه السلام را دى كفت پرسيدم او را از مردى كه كرهارد نماز فرضا را
 بمعنى دو ركعت اول چنانچه بيان شده در حديث دوم باب فرض الصلوة كره باب سيم دوم پس رفتى كه
 فارغ شده از فرضا و در دست سر خود را از سجده دوم از جمل ركعت چهارم صاحب حديث سأل الشيخ
 اما نماز او پس صحيح كذبت بايمنى كره كراهه و ناره و باقيا كره نهد و جز اين حديث كره نهد است
 در نماز زير پاى كره وضو سازد و پاى كره كره و سوي جاني كره در ان نشسته بود با جاني ديكر كره با كره بايش
 نشسته كره در در قبله است و شايد كره بعد از ان سلام نماز بايد بقرينه حديث اينده **اكره** كره ظاهر
 اين حديث حديث كره در دو بر محمد و آل محمد نماز فرض نماز است و اين مسافات دارد بايجه ذكر شود و لا
 در تفسير و عار حديث سجده باب فرض الصلوة و با ظاهر آنچه ايد در حديث اول باب انوار كره باب
 صدم است **كوه سيم** **عنه** فريته در ركعت چهارم است و آنچه فرض است در و بعد از ركعت اول
 و بعضى ميگويند كره در دو ركعت دوم واجب است الصلوة و الدعاء **دوم** **عنه** عن ابي جعفر عليه السلام
 فِي الرَّجُلِ يَحْدِثُ بَعْدَ مَا يَرْفَعُ رَأْسَهُ مِنَ السَّجْدَةِ وَالْأَخِيرَةَ قَبْلَ أَنْ يَتَسَلَّمَ قَالَ يَسُرُّ
 قِيصُوتًا فَإِنْ شَاءَ رَجَعَ إِلَى السَّجْدَةِ وَإِنْ شَاءَ فَبَيْتِهِ وَإِنْ شَاءَ حَيْثُ شَاءَ بَعْدَ
 قِيصُوتِهِ ثُمَّ لَيْسَ وَإِنْ كَانَ الْحَدَّثُ بَعْدَ التَّمَدُّ فَقَدْ مَضَتْ صَلَوَتُهُ **شرح**
 روايت از امام محمد باقر عليه السلام در مردى ك صاحب حدث ميشود و بعد از نماز شستن او سر خود را

از جمله آنکه غایتش از آنکه تمسک کند با ما گفت رو کرد و آن میشود از نماز پس منسوب از پس اگر خواهد
بر میگردد موسی صحیدی که نماز در آن میگرد و مشا و اگر خواهد در خانه خود کرد و خود در آن ساخت و اگر
خواهد جانی دیگر را آنچه که خواست بر هر تقدیری سینه زدن نمیکند بعد از آن سلام میدهد و اگر
باشد آن حدیث بعد از تشهد پس تحقیق گذشت نماز و با معنی که سلام ساقط است از او و آنچه
گذشت در تفسیر دعا در حدیث پنجم باب فرض الصلوة که باب دوم است اینست که هر دو جنبه نیز تشهد
دوم باشد **باب سی و چهارم اصل بابتی فی افتتاح الصلوة** شرح السوایف معین و سکون
و تخفیف و دو و بضم سین و ضم ناء و تشدید و او مصدر باب نه فعلت خواهه لفراموشی چیزی و خواه
بگردد در آن مرد و باقی است برای نمازت و آن کثیرا مراد است **باب سی و پنجم** در بیان عقلت
استدراة نمازت در این باب سر حدیث **اول اصل** سألنا أبا جعفر عليه السلام عن الرجل
ينسى تكبيرة الإفتتاح قال لعبد الله بن مسعود **شرح** پرسیدم امام محمد باقر علیه السلام از مردی که فراموش
میکند یک کبیرا که برای استدای نمازت اتم گفت احادیث میکند نماز را **دوم اصل** عن أبي عبد
الله عليه السلام أنه قال في الرجل يصلي فله يفتتح بالتكبير هل يفتتحه تكبيرة أو تكبيرة
قال لا بل يفتتحه صلواته إذا حفظ أنه كم تكبيرة **شرح** هر چیزی که تا آخر استیناف بیانی است
و تبعه بر سنن عمل چیزی است پس منقول قال در اول مجتهد و فت نسیم یا معنی روایت
از امام جعفر صادق علیه السلام ایضا سخن گفت در مردی که نماز میکرد پس معلوم میشود که آن کبیرا
بکبیرا هم بیان این کبیرا بر سیده است امام علیه السلام ایضا کفایت او را کبیرا کبیرا گفت زیرا که احادیث
نماز خود را چون معلوم شد که او کبیرا هم کلمه **سوم اصل** محمد بن یحیی رخصه عن الصادق
عليه السلام قال لا يتم سجدة أو هام من خلفه إلا تكبيرة الإفتتاح **شرح**
روایت کرد محمد بن یحیی رحالی که بلا بر سنده روایت را از امام رضا علیه السلام گفت که
بیشتر بر سیدار و عقدهای هر که که در پس است که عقبت در کبیرا هم از او است که موم اگر
عقبت کند در فرضی از فرضی پیشتر عقبت کند در آن فرض نماز موم صحیح بود ایضا
فرض کبیرا هم **باب سی و پنجم اصل بابتی فی القراءه** شرح ابن بابویه عقبت
در خواندن سوره فاتحه و سوره دیگر در نمازت در این باب سر حدیث **اول اصل** عن أحمد بن
محمد بن سالم قال إن الله فوض التلوة و التمجيد و القراءه و مسنة فمن ترك القراءه
مستحداً أحاد الصلوة و من لم يقرأ القراءه فقد تمت صلواته فلا يصح عليه **شرح**

روایت از امام محمد باقر امام جعفر صادق علیه السلام گفت بدستی که العلقالی لازم کرده در خط آن
که کوع و سجود را در نماز و قراءت سنت است یا معنی که از دست بیاید قرآن و میان رسول صلی الله
علیه و آلائس هر که ترک کند قراءت را در استناد احادیث میکند نماز را و هر که فراموش کند قراءت را
پس تحقیق صحیح نماز او لازم نمی آید و چیزی بیان عدم فرض قراءت شده در شرح حدیث پنجم
باب فرض الصلوة و ظاهر این است که هر یک از نعمت چه گویان شده در آن حدیث اگر ترک
شود و سوا باعث اعاده نمازت بخلاف باقی چیزها **دوم اصل** سألنا أبا عبد الله عليه السلام
عن الرجل يصلي ثم القرآن قال إن كان لم يركع فليعد أم القرآن **شرح** ام القرآن عبارت
از سوره فاتحاست باعتبار اینکه لول قرائت و هیچ است در مع هر طایفه که علم با حکم الهی
و مع اهل آن علم که صدیقان و صالحانند و ایشان در این است اهل بیت معصومین و شیخان
از ائمه و هر محبت در زمین بر وی وطن که راه کعبت زیرا که در آن خلط و رجوع و مضطر است
دوم اهل وطن که در دو قسمند یکی نوحه که مضروب علیه اند و دیگری مستضعفان که مانند کرب و
و نصاری اند که در کبای پس از سوره فاتحه معلوم میشود است بهات قرآن توسط علم امام عالم
بجست بهات که تصدیق و سنوالت کند و هر کایات سوره حمد را نغمه و عمل برده جای
کند سایر محکات را نیز نوحه اهل هجده و تا و بر نامعقول خواهد کرد چنانچه گذشت در کتاب فصل
در حدیث بیست و دوم **باب سی و پنجم** که باب فصل القرائت که سنن لم به الملهد پریشانی معنی که
هر که بری از فرض جهالت و بیرونی انحصالت کند او را سوره حمد بری نمیکند او را چیزی دیگر
از محکات قرآن که محبت در معنی از اختلاف زردی وطن و امر بفرم هر طایفه مستقیم عقبت
الهی و بیرونی اهل آن علم که انما اهل بیت اند سلام الله علیهم **سوم اصل** پرسیدم امام جعفر صادق
علیه السلام از مردی که در نماز فراموش کرد سوره را که مادر خوانست امام گفت اگر کبیرا
بر نماید احادیث کند آن سوره را **سوم اصل** قلت لا في عبد الله عليه السلام اني صليت
الكتوبة فكتبت ان اقدر في صلوتي كلها فقال ليس قد اتممت التلوة و التمجيد
قلت بلى قال قد تمت صلواتك اذا كان ثباتا **شرح** گفته امام جعفر صادق علیه السلام را
بر دست که من گران در نماز فراموش کردم این را که قرائت کم سوره حمد و سوره دیگر
در نماز من همچو ثباتا معنی که در جمع رکعتها تسبیحات اربعه کتمه پس امام گفت ایضا اینکه در تسبیحات
نوروی کبیرا و سجود کتمه علی امام گفت تحقیق صحیح نماز تو چون با ترک قراءت از روی فراموشی

باب سی و هشتم اصل باب التوفی الیکوه شرح این باب بیان غفلت در رکوعت درین باب
 سجدت اول **اصل** سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنِ الرَّجُلِ لَيْسَتْ وَهُوَ قَائِمٌ
 لَا يَذُرُّ رِجْلَهُ لَمْ يَرْكَعْ قَالَ يَرْكَعْ وَيَسْجُدُ **شرح** برسد امام جعفر صادق علیه السلام را از آنجا که
 سگ میکند در رکوع برحالی که او ایستاده است میندازد که رکوع کرده امام گفت که رکوع میکند
 و سجود میکند معنی نماز که ظاهر لایر می آید است که در طعن نیز باشد و سگاید که مخصوص است برای طرفین
 بقدر این که رکع بتقدیر رکع است و مجمع و همه و ام برای طلب زمین کی از دو طرف سگ است **مهم اول**
 عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ سَأَلْتُ عَنْ رَجُلٍ كَتَبَ أَنْ يَرْكَعْ حَتَّى يَسْجُدَ وَيَقُومَ قَالَ
 يَتَقَبَّلُ **شرح** و ایست از امام جعفر صادق علیه السلام را وی گفت پرسیدم از او از مردی که فراموش
 کرد این را که رکوع کند تا اینکه سجده کند و ایست گفت از من سگید نماز را ظاهر این است که فرقی باشد
 میان دو رکعت اول که فرض است و میان رکعت سیوم و چهارم که سنت است چنانکه گشت
 در حدیث دوم باب فرض الصلوة **مهم دوم** عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ إِذَا اسْتَيْقَنَ
 أَنَّ قَدْ دَاوَى فِي الصَّلَاةِ الْمَكْتُوبَةَ رُكْعَةً لَمْ يَسْجُدْ بِهَا وَأَسْتَقْبَلَ الصَّلَاةَ لِشَيْءٍ بِلَا
 إِذْ كَانَ حَيْثُ اسْتَيْقَنَ **شرح** ظاهر در این حدیث در تحت عنوان این باب ایست که مراد است
 اینجا که رکوع با وضو و غیره بعد از سجده با الصلوة الکتابیه است تقابل استغفار و طلق برای نوعی است
 که احتیاج با عاده آن نیست تقیما نیز مفعول طلق برای نوعی است با معنی که عدم محارضة و غیره
 لازم نیست **مهم** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام گفت چون مکلف یقین کند برین که او
 بجهنم رزاد کرده در نماز فرضیه بکلیه را همت میکند بان نماز فرضیه و از من سگید نماز را از سر گرفته چو
 یقین کرده باز نادقی را یقینی **باب سی و نهم اصل باب التوفی الیکوه شرح** این باب بیان
 غفلت در سجودت درین باب چهار حدیث **اول اصل** عَنْ الْحَكَمِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ
 عَلَيْهِ السَّلَامَ عَنِ رَجُلٍ سَأَلَ عَنْ سَجْدَةٍ قَدْ سَجَدَ لَمْ يَنْتَهِنِ قَالَ لَيْسَ بِأَخْوَى لَيْسَ
 لَيْسَ لِقَضَاءِ الصَّلَاةِ **شرح** ما التهجور **شرح** روایت از حکم گفت پرسیدم تا امام جعفر
 علیه السلام از مردی که غافل شد پس نداشت که سجود کرده و سجود امام گفت سجده میکند برای دیگر
 و نیت بر او ایستادن نماز و سجده بود **مهم** سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامَ
 عَنْ رَجُلٍ سَأَلَ قَدْ يَذُرُّ سَجْدَةً سَجْدَةً لَمْ يَسْجُدْ مِنْهَا قَالَ يَسْجُدُ حَتَّى يَسْتَقِينِ كَقَدِ
 سَجَدَ بِلَا نِ **شرح** ضعیف اما در بعضی از مکلف است و تقیید با همت بر نیت **مهم** پرسیدم

امام جعفر صادق چهار

امام جعفر صادق علیه السلام را از مردی که سگ کرد و باین روش که نداشت که یک سجود کرده و با وجود
 امام گفت سجده میکند تا یقین کند که آنچه صادر شده از او و سجده است **مهم** عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ
 عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ سَأَلْتُ عَنْ رَجُلٍ صَلَّى رُكْعَتَيْنِ ذَكَرَ وَهُوَ فِي السَّابِغَةِ وَهُوَ
 أَنَّهُ تَرَكَ السَّابِغَةَ مِنْ الْأُولَى فَقَالَ كَانَ أَبُو الْعَيْنِ صَلَّيَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِذَا تَرَكَتِ
 السَّابِغَةَ فِي الرُّكْعَةِ الْأُولَى وَلَمْ تَذُرْ وَاحِدَةً لَمْ تَنْتَهِنِ اسْتَقْبَلَتِ الصَّلَاةَ حَتَّى
 يَصِحَّ لَكَ أَنْ تَمَّا نَتَيْتَ **شرح** اولی دو جامعی سابق است اما از آنکه اول سجد با دوم باشد یا سیوم
 و سینه و اندر بود که در کلام سابق معنی اولی با سینه اندر بود که در کلام امام نیز معنی اولی با واحده منصوب
 بمنفعل است فعل مخدوف بتقدیر واحده سجدت و سینه اندر بود که مفعول لم یذر یا و ام و این با رکوع
 یک سجده نیز معلوم نیست **مهم** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام را وی گفت پرسیدم از او از مردی که گزارد
 یک رکعت را بعد از آن میا و او در برحالی که او در رکعت دوم است برحالی که او رکوع کرده است این را که
 او ترک کرد یک سجود را از رکعت سابق پس امام گفت که امام موسی کاظم علیه السلام میگفت چون ترک کنی
 سجده را در رکعت سابقه و نمانی که یک سجود کردی یا دو سجود از من سگیدی نماز را تا یقین شود ترک آن را
 شده از تو دو سجده است **مهم** عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي رَجُلٍ شَبَّ عَلَيْهِ
 قَدْ يَذُرْ وَاحِدَةً سَجْدَةً نَتَيْتَ قَالَ فَلْيَسْجُدْ أَخْوَى **شرح** شربشین با نقطه و با کسره
 بصیغه ضعیفه مجهول با سبب صلیت علیه نایب فاعلت **مهم** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام
 در مردی که سجد بر او شد پس نداشت که سجده کرده و دو سجده امام گفت پس باید که سجده کند با رکوع
باب سی و نهم اصل باب التوفی الیکوه شرح این باب بیان غفلت در دو
 رکعت اولست در این باب چهار حدیث **اول** قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِذَا
 فِي الرُّكْعَتَيْنِ الْأُولَيَيْنِ فَأَحَدٌ **شرح** گفت مرا امام جعفر صادق علیه السلام چون سگ کنی در دو
 پس عاده کن نماز را **مهم** عَنْ سَمَاعَةَ قَالَ قَالَ إِذَا سَهَا الرَّجُلُ فِي الرُّكْعَتَيْنِ الْأُولَيَيْنِ
 مِنَ الطَّهْرِ وَالْعَصْرِ وَالْعَمَةِ قَدْ يَذُرْ وَاحِدَةً صَلَّى أَمْ تَنْتَهِنِ مَطْلَبُ أَنْ يَسْجُدَ
شرح روایت از امام که از او بیان امام جعفر صادق و امام موسی کاظم علیه السلام است گفت که امام
 گفت چون غافل شود در دو رکعت اول از نماز ظهر و عصر و خفتن و نماز که یا یک رکعت گزارد
 یا دو رکعت پس بر او است اینکه عاده کند نماز را **مهم** عَنْ لَيْثِ بْنِ أَبِي عَدِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ لَيْتَ
 لِي رَجُلٌ لَا يَذُرُّ وَاحِدَةً صَلَّى أَمْ تَنْتَهِنِ قَالَ يَسْجُدُ **شرح** این ظاهر است از **شرح**

س قال قلت لعل لم يدركني صلاة في صلاة ما فقال ان دخلت تحت بعدد ولا
 في الثالثة مضي في الثالثة ثم صلى الاخرى ولا شئ علي وسلم فابعد
 وحوار في الثالثة اميت كرايم سكت بعد از شروع در قيام براي رکعتي ديگر با ستر پس اگر بعد از شروع
 را ستر از سجده رايج و متصل بان باشد اين حکم مذکور باشد بلکه نماز باطل است با ستر سبک
 اگر ستر اگر گذارد بايد که ترک نشود و در وقت نماز سجده و رکعت در آن وقت
 خلاف مشهور ميان نماز است و در کلام مصنف رحمه الله تعالى که می آيد در ذيل باب چهل و نهم
 و بجای اين عبارت و بهويستن في الركعتين است و او در مسلم جايلست مقيد بر و قد سلم
 و عامل ان تعني در لاشئ عليه است و ميتو اند بود که برای عطف بر معنی في الثالثة با و ستر که تاثير
 از علم کاتبان با و بر تقدير مراد سلام بعد از فزاع از آنکه و تشهد است **س** راوی گفت که گفتم او را که
 مردی نماز است که ايا در رکعت گزارد يا سر رکعت پس امام گفت اگر در حال نماز است او را ستر بعد از آن داخل
 او در رکعت سيوم که احتمال چهارم ندارد تمام ميکند ان رکعت سيوم را بعد از آن ميکند او در رکعت
 احيا طرا و ميت جزئی بر او يا معنی که دو سجده سيوميت بر او بر حال که سلام کرده باشد بعد از رکعت
 تا **س** قلت فانت لم يدركني اربعين هوام في اربع قال ليس و يقوم فيصلي اربعين
 ثم ليس ولا شئ عليه **س** گفتم پس بدست که او بعد از فزاع از تشهد نماز است که در وقت
 او يا در چهار رکعت امام گفت سلام ميکند و بر سجده پس ميکند او در رکعت بعد از آن سلام ميکند
 و ميت جزئی بر او يا معنی که دو سجده سيوميت **س** قال لي ابو الحسن الرضا عليه السلام
 الاحاديث في الركعتين للاوليين والتهنؤ في الركعتين الاخيرتين **س** گفت و امام
 رضا عليه السلام که عاده در دو رکعت اولت رکعتي در نماز واقع شود و نماز سهو که برای احتياط
 در دو رکعت آخرت رکعتي در نماز واقع شود مثل آنچه گذشت در حديث سابق **باب سي و نهم**
اصول باب التوفي الغر والمغرب والجمه شرح کاهي مراد بجو نماز روز آيينه است مطلقا چنانچه
 بيان شد در شرح حديث دوم باب چهارم و مراد بجو نماز روز آيينه است مطلقا چنانچه
 بيان عفت و سکت در نماز حضرت در نماز شام و در نماز صبح در اين باب چهار رکعت **س**
 عن ابي عبد الله عليه السلام قال اذا اشكلت في المغرب فاجد واذا اشكلت في الفجر
 فاجد **س** روايت از امام جعفر صادق عليه السلام گفتم چون سکت در حد در رکعتي در نماز شام
 پس عاده کن و چون سکت در حد در رکعتي در نماز صبح عاده کن **دوم** **س** سألت ابا عبد

عليه السلام عن ابي بصير قال قلت لعل لم يدركني صلاة في صلاة ما فقال ان دخلت تحت بعدد ولا
 حتى يتبين انه قد اتم وفي المجبة وفي المغرب وفي الصلوة في التفر **س**
 پرسيدم امام جعفر صادق عليه السلام از مردی که نماز چهار رکعتي ميکند و در نماز چهار رکعت گزارده
 يا در رکعت امام گفت از سر ميکند تا يقين کند اين رکعات تمام کرده اند و آنچه که در وقت اوست و ايضا
 از سر ميکند در نماز صبح و در نماز شام و در نماز سهو که در رکعت بجای چهار رکعت است **س**
 مراد بجو نماز ظهر آيينه در رکعتي در حضرت در زمان تخم شده و طالعقاد آن در صورتی است
 که نامو مانيز حفظ حد رکعت کرده باشد يا اختلاف کرده باشد چنانچه می آيد در حديث تخم
 باب چهل و نهم و اين مسافات مذکور با ستر نماز چهار رکعتي امام جعفر صادق عليه السلام را
 سکت او مکن است چنانچه می آيد در حديث اول و ششم باب چهل و نهم **س** قلت لعل لم يدركني
 الفجر حتى قال صليت بالمغرب فلما ان صليت ركعتين سلمت فقال **س**
 انما صليت ركعتين فاعدت فاحترق ابا عبد الله عليه السلام فقال احللت
 اعدت قلت نعم قال فضحك ثم قال انما كان يجزيك ان تقوم فتركت **س**
شرح اين در نماز اين بفتح همزه و سکون نون زائده است برای تاکید اتصال شد طبرجرا قول
 در فعال ميتو اند بود که بصر اين لفظ باشد و ميتو اند بود که بفتح دو و سبج با مثلا فافاده اين
 مضمون که **س** روايت از ابو جبرئيل که از حضرت موساست گفت که گزاردم با ياران خود نماز شام را
 با يميني رکعت نمازي ايشان کردم در نماز شام پس چون گزاردم دو رکعت سلام کردم پس گفت بعضي
 که جز اين ميت گزاردي دو رکعت پس عاده کردم نماز پس خبر کردم امام جعفر صادق عليه السلام را پس
 امام گفت ستر که عاده کرده باشي نماز را گفتم آري ابو جبرئيل گفت پس امام خنده کرد و بعد از آن گفت
 جز اين ميت که که في ابو تراب ميکند بر خبري پس گزاردي رکعتي ديگر يا **س** روايت از امام جعفر صادق عليه السلام
 عليه السلام قال ليس في المغرب والتجديد **س** روايت از امام جعفر صادق عليه السلام
 گفت ميت در نماز شام و نماز صبح نماز احتياط بری سهو را در ميت که عاده نماز بايد کرد رکعتي
 در حد رکعات واقع شود **باب چهل و نهم في التوفي والاربع شرح** اين بيان
 سکت در نماز سر رکعت و چهار رکعت است در اين باب حديث اول **س** قلت لعل لم يدركني
 قال سألت عن رجل صلى فله في الثالثة هوام في الرابعة قال فاجد
 و حقه اليه فان لم يأت في الثالثة وفي قلبه من الرابعة شئ سلم عليه

وَمِنْ تَقْبِيٍّ ثُمَّ صَلَّى بِرُكْعَتَيْنِ وَقَدَّأْتَهُمَا بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ **شرح** ما در نماز واجب موصول
 و مبتدأ است و جزش محذوف است بقدر حق یا منصوبت لبغض محذوف بقدر بریزم و هم
 بفتح فاء و سکون ناه یعنی چیزیست که در زمین درآید و از احاطه زمینها منتهی است و هم بر
 چیزی عبارت از ظن بالنت رای یعنی حکمت سنی یعنی سنگ است سلام خود یا خود را
 از سلام آنهاست و میتواند بود که این نیز ما در آنکه در فی التفات بجای دست راست باشد که
 در غیر صورت سنگ چنانچه میان شد در حدیث هشتم باب سی ام یکسایحی آید در حدیث هشتم
 این باب که روان اعتدل و همک فاضل موقر احتمال اولست مگر آنکه در این طرف آنجا التفات
 اندک باشد **یعنی** رواقیست از ابوالعبید که از رویان امام محمد باقر و امام جعفر صادق علیه السلام است
 گفت پرسیدم امام را از روی که نماز کرد پس بدالت که نماز در رکعت سیوم است آیا در رکعت
 چهارم امام گفت پس آنچه رفت خاطر او سوی آن حجت با یعنی که عملی ظن خود میکند پس که یقین
 دانند که در رکعت سیوم است و در اول و از احتمال رکعت چهارم سکلی با مراد نیست که در رکعت را یقین
 کرده باشد و چهارم در اول او متساوی الطریقین با سلام میدهد میان او و میان خود مشرب
 که بنا بر چهارم میکند از آن رکعت را تمام میکند با تشهد و سلام آهسته و در قبله اعلان میکند از
 دو رکعت مراد نشسته است بجز حدیث سینه قرائت میکند در آن دو رکعت بفتح الکتاب
دوم **عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ إِنْ أَسْتَوَى وَهَمَّ فِي السَّلَاتِ وَالْأَرْبَعِ**
سَلَّمَ وَصَلَّى رُكْعَتَيْنِ وَأَرْبَعِ سَجْدَاتٍ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ وَهُوَ جَائِزٌ لِقِصْدِ فِي التَّسْبِيحِ **شرح**
 بقصد بقاء و صواب منقطع و اول منقطع بصیغه مضارع غایب معلوم باب ضرب یا با تعصب
 القصد میان روی و انقصه ناقص کردن چیزی بهر وجه که با یا ناقص **یعنی** رواقیست از
 امام جعفر صادق علیه السلام گفت چون برابر شود خاطر تکلف در رکعت و چهار رکعت سلام
 با یعنی که بنا بر چهار میگذارد و میگذارد دو رکعت و چهار سجده با سوره فاتحه الکتاب بر حالی که او
 نشسته باشد میان روی میکند و تشهد با یعنی که بر طویل و بسیار قصه میکند **سید**
عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ أَحَدِهَا عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ قُلْتُ لَهُ مَنْ لَمْ يَدْرِ فِي أَرْبَعِ هَوَامٍ فِي
وَقَدْ أَحَدُ التَّنْبِيْهِ قَالَ بَرَكْتَ رُكْعَتَيْنِ وَأَرْبَعِ سَجْدَاتٍ وَهُوَ قَائِمٌ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ
وَيَسْبِقُ وَلَا سَبِيَّ عَلَيْهِ وَإِذَا لَمْ يَدْرِ فِي ثَلَاثِ هَوَامٍ فِي أَرْبَعِ وَحَدَّ لِحَدْرَاتِكَ
تَامَ فَأَضَافَ إِلَيْهَا الْخُرْدَى وَلَا سَبِيَّ عَلَيْهِ **شرح آخر بجاء منقطع و اول منقطع و رای**

بصیغه ماضی معلوم باب افعال ما خودست از حرز و بفتح حاء و فتح با سکون را منقطع و آهسته یعنی
 مختار الاحرار خست یا چیزی و در اینجا علق ظن با سنین در سندا اول و بثلث در سندا دوم
 و بعضی محمدان عمل کرده اند احراز را بر تمام و فراغ و عمل کرده اند عدم در است را بر صورت نشاء
 طرفین و محض شده اند در جمع میان این دو حدیث که دلالت بنا بر اقل میکند و حاجتی که دلالت
 بر بنا بر اکثر میکند با اینکه درین دو سندا قائل شده اند با اینکه ادوی بخیرست میان بنا بر اقل و میان
 بنا بر اکثر و نماز احتیاط و برین مخالف کلام مصنف است که می آید در ذیل باب چهل و سوم
یعنی رواقیست از زراره از امام محمد باقر امام جعفر صادق علیه السلام گفت که گفتم امام را کسی که نماز
 که در چهار رکعت است آیا در دو رکعت است بر حالی که تحقیق ظن کرده و در رکعت را چه میکند از آن
 گفت میگذارد دو رکعت و چهار سجده را بر حالی که او ایستاده باشد قرائت میکند بفتح الکتاب
 و تشهد میکند و میت چیزی بر او با یعنی که دو سجده سهو بخارند **یا** **کلمه** عدم ذکر در دو عدم ذکر
 از قبیل اقتصارست بنا بر اتمام بر طهور و جوب آنها چون ندانند که در سر رکعت است آیا در
 رکعت و تحقیق ظن کرده در رکعت را بر چیزی پس اضا و میکند سوی آن سر رکعت رکعتی دیگر را
 و میت چیزی بر او **عجل** **وَلَا يَنْقُصُ الْبَيْتَيْنِ بِالسَّلَاتِ وَلَا يَدْخُلُ السَّلَاتِ فِي الْبَيْتَيْنِ وَلَا يَخْلُطُ**
أَحَدُهُمَا بِالْآخَرِ وَلَكِنَّهُ يَنْقُصُ السَّلَاتِ بِالْبَيْتَيْنِ وَيُفْعِلُ عَلَى الْبَيْتَيْنِ فَيَسْبِقُ عَلَيْهِ وَلَا يَحْتَدُّ
بِالسَّلَاتِ فِي حَالٍ مِنَ الْحَالَاتِ **شرح لا ينقص** و نظایران بصیغه مضارع غایب معلومست
 و میتان بود که بصیغه مجزول باشد و بنا بر اول ضمیر که راجع بنا بر رکعت است و بنا بر دوم ضمیر است لا
 سون و قاف و صواب لفظ از باب لغز است و بفتح معنی یعنی است مراد بقیه اینجا علم مجزی بودن
 در وقت وقوع آن عبادت و مراد بک عدم علبت چیزی خواه اجناب تسابوی طرفین با و خوا
 اجناب ظن آنچه باشد و خواه اجناب ظن بخلاف آنچه باشد لایدر حال از باب افعال لا یخلط
 با لفظ و طار منقطع از باب ضرب یا از باب تعصبست تیم بنا و دو لفظ در بالا و تشهد بر سبب از باب
 این اثر در سبب گفته یقال تم علی الامر و تم علیه با طهارت لادغام ای استمر علیه ضعیفی با یک لفظ
 از باب ضرب است لا یتعدین منقطع و لیدر اول منقطع از باب افعال است در اینجا شش
 فقره مذکورست اجناب لف و تشهد مرتب با نیز و شش فقره چهارم ناظرست بقدر اول
 و فقره پنجم ناظرست بقدر دوم و فقره ششم ناظرست بقدر سیوم و اما متناظرین را در سبب
 یکدیگر میان میکند تا ظاهر شود **یعنی** و مناسبت این دو سندا رسیده است **اول** اینکه

تا اگر از پیشکین یقین را رنگ و یک شنگ رنگ را بقین مراد اینست که بعد از فراغ از نمازی که بخیر
 یعنی با در وقت وقوع آن چون مشکی حاضر شود در عدد رکعات آن و مانند آن عمل مقتضای یقین
 سابق خود میکند رنگ را اعتسار میکند از اصلاح او بخیر بودن معارف یقین بعد در رکعات
 و خواه بنا باشد مثل دو مسدود سابق حاصل اثنیت کیقین را نمیشکند که یقین در مثل این باشد
 در حدیث دهم باب دو از دهم دوم ای که در خل میکند رنگ را در یقین ولیک باقی میباشد
 بخیر یقین بان داشته پس با میکند از در بخیر یقین داشته با معنی که لاحق را مطابق سابق یک معنی
 بالای دیوار مطابق با یقین دیوار است مراد اینست که کسی که شسته نماز ظهر را چهار رکعتی میکند و در آخر
 از وقت یا چون رسد بعضی یا زمانی که رنگ کرد یا قطع او است یا نه مستقیمانه بگردن چهار رکعت
 مثل کسی که سفری کند و نماز که بخیر ترخص رسیده باشد و مثل کسی که روز جمعه رسد و نماز که بخیر
 برود چیست یا **سیوم** ای که آفتاب میکند یقین در سگ را سبک که در بحساب عبادات خود در نماز آورد
 سگ را در حالی از حالات خواهد در نماز خواهد در رکوع خواهد در روزه و خواه در حج و خواه در جهاد خواهد
 در غیر آنست که در هر عبادتی بخیر بودن هر چیزی از اجزاء آن میباشد و الا باطلست
 خواه آن یقین معارف یقین بعد در رکعات و مانند آن باشد و خواه **الکرکونی** سگ سیوم سابق
 شد و دعاست زیرا که اگر جمود در رکعتی است مسکوک غیر باشد جمود چهار رکعتی نیز مسکوک نخواهد
 بود بلینا ای که سگ در احد القابلین لازم در اول سگ در دیگر **الکرکونی** از آنچه گفته لازم می آید که
 حکم واقعی جمود چهار رکعتی مسکوک غیر باشد چون حکم واقعی جمود در رکعتی مسکوک غیر است و این
 مسافات ندارد با ای که حکم در صلی جمود چهار رکعتی معنی بخیر بودن آن یعنی شود مقتضای آنچه
 و بر اینقیاس است هر عبادتی که عمل کند بخیر و احد صحیح با بظاهر قرآن زیرا که بخیر بودن
 یقینی است اگر چه حکم واقعی آن مجهول باشد چنانچه میان سگ در خطبه و صنف در شرح داشته است
 من الله جل ذکره و هما سعید و خلفان یؤذون جمع و فی الضیاع علم و یقین و بصیرة تا آخر **جماد**
 سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ الرَّجُلِ لَا يَدْرِي رَكْعَتَيْ رَكْعَتَيْنِ صَلَّى أَمْ رَكْعَةً
 قَالَ يَتَيْمَنُ وَيَسْتَمِئُ ثُمَّ يَقُومُ فَيُصَلِّي رَكْعَتَيْنِ وَأَنْتَ تَجِدُ رَكْعَتَيْنِ يَتَيَّمَنُ فَيُصَلِّي رَكْعَةً أَلَا تَسْمَعُ
 ثُمَّ يَتَيْمَنُ وَيَسْتَمِئُ فَإِنْ كَانَ صَلَّى أَرْبَعًا كَانَتْ هَذَا نَا خَلَّةً وَإِنْ كَانَ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ
 كَانَتْ هَذَا نَا تَمَامَ الْأَرْبَعِ وَإِنْ تَكَلَّمَ فَلْيَجِدْ مَجْدِي السَّبُوحِ بِرِسْمِ مَامِ حَضْرَتِي
 عليه السلام را از روی که نمیداند که دو رکعت گزارد یا چهار رکعت گفت تسبیح میکند و سلام میکند

عبادان بر بخیر پس یکبار دو رکعت و چهار سجده قرائت میکند در آن دو رکعت یعنی کتاب
 بعد از آن تسبیح میکند و سلام میکند پس اگر کرده باشد چهار رکعت شد این دو رکعت نافله
 گزارده باشد دو رکعت مثل این دو رکعت تمهید چهار رکعت و اگر سخن گفته باشد پیش ازین دو رکعت
 پس باید که سجده کند و سجده **سوسو حین صل** **عن محمد بن مسلم قال إنما التيمون ما بين الثلث
 والأربع وفي الاثنين والأربع ثلث المنزلة ومن سها فسلم يدير ثلاثا
 صلى أم أرمعا وأعتدل سله قال يقوم فيمجم ثم يجلس فيسجد ويسلم ثم يصلي
 ركعتين وأربع سجديات وهو جالس فإن كان الكرويه إلى الأربع تسبدا
 وسلم ثم قرأ فاتحة الكتاب ورابع وتعد ثم قرأ وتعد بتعدتين وتسلم
 وسلم وإن كان الكرويه إلى الثلثين نقص فصلى ركعتين وتسلم**
شرح این فقرات چهار رکعت مجربین مسلم است در کتابش بعد از ذکر حدیث سابق التیمون
 مبتدأ است مانصوبت محلا بطرفیت و طرف متعلق بالمسوست وفي الاثنين عطف
 بر این است ابعطف السحاب پس مراد میان سگ در میان دو سوره چهار است اگر چه
 در عبارت مسأله واقع شده بلکه المراد بجز مبتدأ است و مثال الیه بیان مذکور است در حدیث سابق
 و آن حکم صورت سگ میان دو چهار است و من سها بتعدیر تومن سها است و معطوف
 بر سها است پس سبک المراد بجز این نیز واقع شده لفظا یا معنی پس مقصود بیت کل این دو صورت
 نیز مثل صورت سگ میان دو چهار است در وجوب بنا بر چهار و گزاردن نماز احتیاط و در
 در و اعتدال حالیا است بتعدیر قده و مراد مینت کل این دو صورت نیز صورتی است که مذکور است
 در حدیث سابق بر حالی که در هر صورت اعتدال سگ باشد حینما قال رابع مجربین مسلم است
 ليقوم بصيغة مضارع غایب باب فطر است درین جمله برای بیان نماز احتیاط برای صورت سگ
 در میان دو سوره چهار است تيم تاء و وقفه بالاولیة یدریم بصیغه مضارع غایب باب فطر است
 و مراد با تمام گزاردن دو رکعت است تاء هاست نماز فان کان برای تفریع بر جمله الیه است درین
 کلام تا آخر متعلق بصورت قیت که مذکور است در حدیث سابق ثم قرأ فاتحة الكتاب تا وسلم در اول
 محمول بر استحباب است یعنی رود قیت از مجربین مسلم گزارد و بان امام محمد باقر و امام جعفر صادق
 علیهما السلام است گفت در کتابش که جز این نیست که سگ در میان دو سوره چهار مانند سگ
 در میان دو چهار است که مذکور شده در حدیث سابق در وجوب بنا بر چهار و گزاردن نماز احتیاط

و همچنین است که کسی که شک کند و نداند که در رکعت گزارده یا چهار رکعت بر جای کرده است یا سه رکعت
 است او با همین که ظن کند است با سه رکعت در صورت مذکور در حدیث سابق و در این صورت
 مجرب است که در صورت اول از این دو صورت بترنجه و بعد از تشهد و سلام پس تمام کند
 دو رکعت ایستاده و بعد از آن می نشیند و پس تشهد میکند و سلام میکند برای احتمال دو رکعت
 بودن و میگزارد دو رکعت و چهار سجده را تشهد برای احتمال سه رکعت بودن پس اگر استند در صورت
 مذکور است در حدیث سابق شتر خاطر او مایل بسوی چهار رکعت تشهد میکند و سلام میکند از آن
 بعنوان استحباب بخواند فاتحه الکتاب را در کعبه میکند و بگوید می کند بعد از آن قرائت فاتحه الکتاب
 میکند و سجده میکند و سجده و تشهد میکند و سلام میکند و ادب است که بعنوان استحباب رکعت
 ایستاده میکند اگر چه در چهار رکعت مجرب است سلام بخواند و اگر استند شتر خاطر او مایل بسوی
 پنج رکعت پس میگزارد دو رکعت و تشهد میکند و سلام میکند **ششم** **عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلِيِّ بْنِ**
إِبِيهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَرَبَعًا فَالْبَقِيَّةُ قَبْلَ صَلَاةِ الْبُحْرَيْنِ مِنْ
قِيَامٍ وَلَيْسَ لَكُمْ يَصَلِّي رَكْعَتَيْنِ مِنْ جُلُوسٍ وَلَيْسَ لَكُمْ أَنْ تَقْرَأَ الْكَلِمَاتِ
كَأَنَّ الرُّكْعَاتِ نَافِلَةً وَالْأَرْبَعُ اسْتِثْنَاءٌ لِيَعْلَمَ أَنَّهَا اسْتِثْنَاءٌ مِنْ كَرَامَةِ
سَلَفِهِ وَاسْكُونُوا نَوْنَ مِثْوَانَهُ بَدْوً وَبَسْرَةً وَوَصَلَ وَاسْكُونُوا نَوْنَ مِثْوَانَهُ بَدْوً وَتَجَدِيرِ
حَرْفِ اسْتِغْنَامِ بِنِي رَوَيْتُ أَرَامَ جَعْفَرِ صَادِقٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ دَرَمِيٌّ كَمَا كَرَّرَ فِي رِوَايَاتِهِ
سَلَامٌ بَدَلْتُمْ كَمَا يَأْتِي فِي رِوَايَاتِهِ بِأَرْبَعِ رُكُوعَاتٍ يَأْتِي بِأَرْبَعِ رُكُوعَاتٍ يَأْتِي بِأَرْبَعِ رُكُوعَاتٍ
بِأَرْبَعِ رُكُوعَاتٍ يَأْتِي بِأَرْبَعِ رُكُوعَاتٍ يَأْتِي بِأَرْبَعِ رُكُوعَاتٍ يَأْتِي بِأَرْبَعِ رُكُوعَاتٍ
 پس اگر با سه رکعت گزارده بود چهار رکعت میشود و این رکعت های آخر نافله و اگر با سه رکعت
 تمام میشود چهار رکعت **سوم** **عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلِيِّ بْنِ**
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا لَمْ تَدْرِكْ تِلْكَ نَافِلَةً
صَلَّيْتَ أَوْ أَرَبَعًا وَوَقَّعْتَ رَأْسَكَ عَلَى التَّلَاتِ فَإِنَّ التَّلَاتِ وَإِنْ وَقَّعْتَ رَأْسَكَ عَلَى
الأَرْبَعِ قَبْلَ أَنْ تَصْرَفَ وَإِنْ اغْتَدَكَ وَهَلَكْتَ فَأَنْصَرِفْ وَصَلِّ رَكْعَتَيْنِ وَأَنْتَ
جَالِسٌ **شخ** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام گفت چون ندانی که سه رکعت گزاردی یا چهار
 رکعت و واقع شود ظن تو بر سه رکعت پس سبک انداز بر سه رکعت و اگر واقع شود ظن تو بر چهار رکعت پس
 سلام کن بعد از تشهد و بگر و با همین که در نشانی سلام التفات بجانب پهن کن و اگر ساری شود چهار
 تو در میان سه و چهار پس بگر و بعد از تشهد سلام و التفات بجانب پهن و بگر دو رکعت تشهد

مشم

ششم **عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلِيِّ بْنِ**
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا لَمْ تَدْرِكْ تِلْكَ نَافِلَةً
صَلَّيْتَ أَوْ أَرَبَعًا وَوَقَّعْتَ رَأْسَكَ عَلَى التَّلَاتِ فَإِنَّ التَّلَاتِ وَإِنْ وَقَّعْتَ رَأْسَكَ عَلَى
الأَرْبَعِ قَبْلَ أَنْ تَصْرَفَ وَإِنْ اغْتَدَكَ وَهَلَكْتَ فَأَنْصَرِفْ وَصَلِّ رَكْعَتَيْنِ وَأَنْتَ
جَالِسٌ **شخ** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام
 گفت چون ندانی که آیا دو رکعت گزاردی یا چهار رکعت گزاردی و در وطن تو سوی پس تشهد کن و سلام
 کن بعد از آن بگر دو رکعت و چهار سجده را بخواند فاتحه الکتاب بعد از آن
 تشهد کن و سلام کن پس اگر با شی یا بیز و شش گزارده باشی مگر دو رکعت را میشود این دو
 رکعت آخر تمام چهار رکعت و اگر با شی یا بیز و شش گزارده باشی چهار رکعت را میشود این
 دو رکعت آخر نافله **اصل** **وَأَنْ كُنْتَ لَا تَدْرِي مَلَأْنَا صَلَّيْتَ أَمْ أَرَبَعًا وَلَمْ تَذْهَبْ**
وَهَلَكْتَ إِلَى سَبْعِي فَلَمْ تَمْ صَلِّ رَكْعَتَيْنِ وَأَنْتَ جَالِسٌ تَقْرَأُ فِيهِمَا بِأَمْرِ الْكَلِمَاتِ
وَإِنْ ذَهَبَ وَهَلَكْتَ إِلَى التَّلَاتِ فَصَلِّ الرُّكْعَةَ الرَّابِعَةَ فَلَا تَصَلِّ بِسَعْدِي
السَّبْعِ وَإِنْ ذَهَبَ وَهَلَكْتَ إِلَى الأَرْبَعِ فَتَشْهَدُ وَسَلِّمْ ثُمَّ اسْتَجِدَّ فِي السَّبْعِ
شخ و اگر با شی یا بیز و شش که ندانی که سه رکعت گزاردی یا چهار رکعت گزاردی و در وطن تو سوی پس
 پس بعد از تشهد سلام کن بعد از آن بگر دو رکعت را تشهد بخواند فاتحه الکتاب
 و اگر در وطن تو سوی پس رکعت پس بر خیز پس بگر دو رکعت چهارم را و سجده کن دو سجده سهو و اگر
 در وطن تو سوی چهار پس تشهد و سلام کن بعد از آن سجده کن دو سجده سهو **اصل** **عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ**
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا لَمْ تَدْرِكْ تِلْكَ نَافِلَةً فَصَلَّيْتَ أَوْ أَرَبَعًا وَوَقَّعْتَ رَأْسَكَ عَلَى التَّلَاتِ فَإِنَّ التَّلَاتِ
إِذَا اهْتَدَكَ الرَّهْمُ فِي التَّلَاتِ وَالْأَرْبَعِ فَهُوَ بِالْحَيَاةِ إِنْ شَاءَ صَلَّى رَكْعَةً وَهَبِي
قَائِمٌ وَإِنْ شَاءَ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ وَأَرَبَعِ سَجْدَاتٍ وَهُوَ جَالِسٌ **شخ** روایت از امام جعفر
 علیه السلام سخن گفت کسی که نمیداند که آیا سه رکعت گزارده یا چهار رکعت و خاطر او در آن بر
 راوی گفت پس امام گفت که چون برابر شود خاطر در سه رکعت و چهار رکعت پس بعد از تشهد
 و سلام بخواند است اگر خواهد میگزارد دو رکعت ایستاده و اگر خواهد میگزارد دو رکعت چهار رکعت
اصل **وَقَالَ إِجْلُ لَمْ يَدْرِكْ تِلْكَ نَافِلَةً فَصَلَّيْتَ أَوْ أَرَبَعًا وَوَقَّعْتَ رَأْسَكَ عَلَى الأَرْبَعِ أَوْ إِلَى التَّلَاتِ**
فَقَالَ لِيَصَلِّي رَكْعَتَيْنِ وَأَرَبَعِ سَجْدَاتٍ وَقَالَ إِنْ ذَهَبَ وَهَلَكْتَ إِلَى رَكْعَتَيْنِ وَأَرَبَعِ
فَهُوَ سَوَاءٌ وَلَيْسَ الوَهْمُ فِي هَذَا الْمَوْضِعِ مِثْلَهُ فِي التَّلَاتِ وَالْأَرْبَعِ **شخ**

وامام گفت درمندی که ندانست که آیا دو رکعت گزار یا چهار رکعت و خاطر او می رود سوی چهار رکعت یا سوی دو رکعت یا میخنی که تدریست که بی خیال چهار رکعت میکند و که بی خیال دو رکعت میکند پس امام گفت که بعد از تشهد و سلام میگوید دو رکعت و چهار سجده را و امام گفت برای توضیح آنجا مذکور شد که اگر در خاطر تو سوی دو رکعت و چهار رکعت پس خاطر تو بر آنست یا میخنی بطرف آنجا یا مذاری و نیست سگ در آن موضع مثل سگ در سر رکعت و چهار رکعت یا میخنی که در آن موضع است و دو رکعت ایستاده می باید بخلاف آنجا زیرا که در آن آدمی غیرت میان دو رکعت است و دیگر است **باب چهارم** در بیان اصل **باب من سها فی البرق و الشمس ولم يدرك زاد أم تقص الأستيقن انه زاد** شیخ و او در ولم یدر برای عطف تغییرست بقریه سها و در فقره اخیره و حیوان مذکور بود که او برای عطف سهاست و مؤید اینست سها در حدیث چهارم این باب و سها بر اول این است راست بجز حدیث اول این باب با اینکه مراد بقصص عدم زیاد است یعنی این باب بیان نمی است که سگ که در زمین چهار رکعت و پنج رکعت و ندانست که آیا زیاد کرد یا کم کرد یا کسی که گفتن دانست که او زیاد کرد و در این باب حدیث **اول اصل** بیغت ابا جعفر علیه السلام یقول قال رسول الله صلی الله علیه و آله اذا شك أحدكم فی صلوته فلم يدرك زاد أم تقص فليجده صدقین و هو حالین و سهاها رسول الله صلی الله علیه و آله للمؤمنین شیخ المؤمنین بسکون را در حفظ و گرفتن با لفظ جدید اسم فاعل باب اعمال و حاکمانند شیطان چنانچه می آید در حدیث پنجم باب آینده یعنی شنیدم از امام محمد باقر علیه السلام میگفت که گفت رسول الله صلی الله علیه و آله چون کند یکی از شما در نماز خود و نداند که زیاد کرد یا زیاد کرد یا پس باید که سجده کند و سجده نشسته و نامسد آن دو سجده را رسول الله صلی الله علیه و آله در حاکمانند **دوم اصل** عن ابي جعفر عليه السلام قال اذا استيقن انه زاد فی صلوته للكتوبة لم يعيد بها و استقبل صلواته استقبالا اذا كان قد استيقن يقينا شیخ روایت از امام محمد باقر علیه السلام گفت اگر نماز گزار یقین کند این را که او زیاد کرد و یک رکعت را در نماز خود که فریضه است حساب میکند آن نماز را و از سر میگیرد نماز خود را بومی از سر گرفتن یا معنی که عاده اذان و اقامت لازم نیست چون یقین کرده باشد زیادتی را بومی از سر گرفتن سها دیگر مراد این است که طعن حاسبانجا مانند یقین تصبی است **سید پهل** عن ابي عبد الله عليه السلام قال اذا كنت لم تدرك اربعاً صليت أو ثلثاً فأتجدت في التهور بعد تسليمك ثم سلمت بعد ما شیخ روایت از امام جعفر صادق

علیه السلام

علیه السلام گفت چون میزند استیجابی که چهار رکعت گزار روی پنج رکعت پس سجده کند و سجده سهو بعد از سلام تو بعد از آن سلام کن بعد از آن دو سجده و پنج میان هم که برای ترا حثیت و میان عید به استماع لغا صلا تشهد میان سجده و سلام **اصل** عن سماعة قال قال من حفظ سجدة فأتته فليس عليه سجدة فأتها التهور على من لم يدرك زاد أم تقص و ثلث شیخ روایت از امام جعفر صادق و امام موسی کاظم علیه السلام است سها و گفت که امام گفت که هر که نگاهدارد و سهو خود را از احتمال زیاد کردن یک رکعت مثل کسی که شک کند میان سه و چهار پس تمام کند سهو خود را که از روی نماز حیا طریقت نیست بر او دو سجده سهو جز این نیست که سجده سهو بر کسی است که ندانست که زیاد کرد یا یک رکعت را یا کم کرد یا یک رکعت را از نماز مثل کسی که شک کرد میان سه و چهار و پنج پس میان چهار سجده کرد و نماز حیا طریقت میکند برای احتمال سهو کردن و سهو میکند برای احتمال پنج بودن مخفی نماید که حضور نماز عتبار نیست که کلام در کسی است که احتمال نقصان میدهد پس سها فوات ندارد و وجوب دو سجده سهو بر کسی که شک کند میان چهار و پنج و احتمال نقصان اصلاً ندارد **بلکه** ازین معلوم میشود و حکم کسی که شک کند میان سه و پنج و احتمال چهار ندانند و این مشکلت و العلم عند الله **نجم پهل** قال أبو عبد الله عليه السلام من زاد فی صلوته فعليه إلا حادة شیخ گفت امام جعفر صادق علیه السلام هر که زیاد کرد یک رکعت را در نماز خود پس واجبست بر او از سر گرفتن نماز **سید پهل** عن ابي عبد الله عليه السلام قال اذا لم تدرك اربعاً صليت أم اربعاً فأتجدت في التهور بعد تسليمك و أنت سهاك ثم سلمت بعد ما شیخ مضمون این ظاهر است از شرح حدیث سیدوم این باب **باب اول** **اصول** **باب من تكلم في صلواته او انصرف قبل ان يتمها او يقوم في موضع المجلس شیخ** رو کرده است این سخن و مراد اینجا سلام است زیرا که آن عنوان رو کرده است این باب بیان می است که سخن گفت در سهای نماز که شد در حدیث هشتم بابی می است یعنی این باب بیان می است که سخن گفت در سهای نماز یا سلام و او پیش از تمام نماز یا ایستاد در جای تشهد و در این باب زحرف است **اول اصل** قال أبو عبد الله عليه السلام من حفظ سجدة فأتته فليس عليه سجدة فأتها التهور فان رسول الله صلی الله علیه و آله صلی بالثايس الطهر و كعتين ثم سها فسلم فقال له ذو اليمانيان يا رسول الله انزل فی الصلوة سبئی فقال و سادات قال انما صليت ركعتين فقال رسول الله صلی الله علیه و آله انقولون مثل

قوله قالوا نعم فقام صلى الله عليه وآله فقامت بهم الصلوة وصعد بهم صحن حتى التبو
 شرح گفت امام جعفر صادق علیه السلام پرس که کجا برداشت غفلت خود را از رزق و گردن بکار پیش
 سخن گفتن پس تمام کرد و غفلت خود را با یعنی که تلاقی آن کرد پس نیست بر او و سجده سهو چه بر سر
 رسول الله صلی الله علیه و آله کرد و با هم در آن نماز ظهر را در رکعت بعد از آن خالی است پس سلام داد
 پس گفت او را و التاملین کرای رسول اللہ صلی الله علیه و آله فرود آمد در آن ای این نماز خیزی از وحی اللہ تعالی که با
 نسخ شده باشد پس رسول الله صلی الله علیه و آله گفت و حدیث باعث این سخن گفتن خزان
 گزاردی و در رکعت پس گفت رسول الله صلی الله علیه و آله اصحاب دیگر را که آیا میکشید و شما مثل
 سخن او را گفتند آری پس برخاست صلی الله علیه و آله پس تمام کرد با ایشان آن نماز را و سجده کرد
 با ایشان دو سجده سهو ظاهر فان تا آخر اینست که چون دلیل بر وجوب چیزی نباشد آنچه در حدیث
 و قیاس در مسائل سخن خیز جایز نیست اصل قال قلت آیت من صلی رکعتین
 وظن أنها أربع ركعات فسلم وانصرف ثم ذكر بعد ما ذهب أنه إنما صلی
 ركعتين قال يستعمل الصلوة من أظها قال قلت فإنا بالرسول الله صلى الله
 عليه وآله لم يستعمل الصلوة وإنما أتت بهم سائغی من صلواته فقال إن
 رسول الله صلى الله عليه وآله لم يترج من تجلیه فان كان لم يترج من تجلیه
 فلیتم ما نقص من صلواته إذ اكان قد حفظ الركعتین الا ولین شرح آیت
 بجزه استقام و منع اضعی مخاطب یعنی اجترافی است لم مرج بیاه کیقطه وراه منقطه و حاه منقطه
 بعضی مضارع غایب باب علم است یعنی راوی گفت گفتن کرده مرا اگر کسی گزارد دو رکعت را
 و گمان کرد که نماز او چهار رکعت است پس سلام داد و کرد و نماز نماز از آن بخاطر رسیده باشد
 رفت این را که او خزان نیست گزارد دو رکعت را امام گفت ابتدا میکشد آن نماز را از اول آن را و
 گفت گفتن هر چه حال رسول الله صلی الله علیه و آله که است و اگر در نماز او جز این نیست
 که تمام کرد بان مردمان آنچه را که باقی مانده بود از نماز او پس امام گفت درستی که رسول الله
 صلی الله علیه و آله از این نشانه از جای نشستن خود پس اگر کسی زایل شود از جای نشستن خود
 پس باید که تمام کند آنچه را که کرده از نماز خود اگر کجا برداشته باشد دو رکعت اول را از نماز و
 دیگر مثل بعضی وضوء **در حدیث** عن ابي جعفر علیه السلام قال فی الرجل یصلی رکعتین
 من المكتوب ثم یبشی یموم قبل ان یجلیس ینبیا قال فلیجلس مسلم ینزل وقد

صلواته فان لم یتذکر حتى رکع فلیص فی صلواته فاذا استتم سجدة سجدة تین وهو حال
 شرح غیر منها راجع بدو چیز است اول رکعتین اولین که نماز است دوم رکعتین اخیرین که در حکم دیگر
 نیز رواست از امام جعفر علیه السلام که گفت در هر دو یک میگردد و در رکعت اول از نماز بعد از آن
 فراموشش میکند پس بر سجده پیش از آن که نشیند برای تشهد میان دو رکعت اول و دو رکعت
 آخر امام گفت پس باید که نشیند مادام که رکوع نکرده باشد و تحقیق تمام شده نماز او با یعنی که قضای
 چیزی بر او لازم نیست بخلاف سنی دوم زیرا که در آن قضای تشهد بر او لازمست چنانچه می آید
 در حدیث منعمت این باب و مراد این نیست که سجده سهو بر او لازم نیست بقیه حدیث منعم
 این باب پس اگر بیاد آید و در نماز رکوع کند پس باید که رکوع در نماز خود پس چون مسلم
 سجده کند و دو سجده سهو بر حال او کرده باشد یا نه یعنی که می باید که میان سلام و دو سجده
 بر سجده **سید** قلت فی الحسن الا ذل علیه السلام اسم رسول الله صلى الله عليه
 وآله فی الركعتین الا و لکنین فقال نعم قلت وحاله حاله قال إنما أود الله
 عز وجل ان یقفهم شرح و او در و حال حال است و بتقدیر عاده کلام سائغی یعنی که تم
 امام موسی کاظم علیه السلام را از روی آنچه که ایسلام کرد در رسول الله صلی الله علیه و آله در دو رکعت اول
 پس امام گفت آری که تم ایسلام کرد و حال آنکه تیر او آن مرتب است که نبوت و عصمت است امام
 گفت خزان نیست که اراده کرد و الله عزوجل کرده اما کند نماز را بحکم این سهو یا نه یعنی که دانسته که سر
 کسی برای سهو در نماز که فی آخرت قیامت **سید** سألته ابا عبد الله علیه السلام
 عن الرجل یسکرم ناسیا فی الصلوة یقول یمو اصغوفکم فقال ینبئ صلواته ثم یسجد
 یسجد ینبئ فقلت ینبئ تا الصلوة قبل التسلیمها أو بعد قال بعد **شرح** بعد دو جامه یعنی
 برضم و منقطع اراضا فاست مقدر بعد التسلیم **سید** پرسیدم امام جعفر صادق علیه السلام از روی
 سخن من میگوید بر حال او فراموش کرده در نماز میگوید راست کین صغنی خود را پس امام گفت تمام
 نماز خود را بعد از آن سجده میکند و دو سجده سهو پس از سلام است یا بعد از سلام امام
 گفت بعد از سلام است **شرح** عن الحلبي عن ابي عبد الله عليه السلام قال تقول فی
 سجدة فی السجود یسب الله و با لله اللهم صل علی محمد و آل محمد قال الحلبي و سجدت
 مرة اخرى تقول یسب الله و با لله السلام علیک ایها النبی و رحمة الله وبرکات
 شرح تقول دو جا بصیغته مخاطب و کلام امامست تغییر سلام و تغییر رحمة الله و غیر بر کاتری آید

تفاوتی بود و خود کت باب چهل و سیوم اصل باب من سبک فی صلوة کتبا ولم یدر از او انقص
 و من کثر علیه التوبه و التوبه فی النافق و سهو الامام و من خلفه شیخ ابن باب بیان کسی است که
 سبک کند در نماز خود بجای آن و نماز دیگر یا زیاد کرد و یکم کرد و کسی که بسیار شود بر او عفت و عیان
 در نماز نافله و میان عفت نماز و کبر در پس است درین باب در حدیث و حکام حضرت
 اعدا حدیث و هم اول اصل عن ابی الحسن علیه السلام قال ان كنت لا تدري حتى اك صليت
 و لم تقع و جهات علی تبتی فاجعل الصلوة شیخ روایت از امام رضا علیه السلام با امام موسی
 علیه السلام گفت اگر عین است با شی که چند رکعت کرد روی و درود نماید خاطر تو بر چیزی از عدد رکعت
 پس از سبک نماز را بر آن احتمال یک رکعت است **بوم اصل** عن زرارة و ابی بصیر قال اهلنا
 لا الرجل یسبک فی صلوة حتی لا یدری کما صلی و لا ما یغی علی قال یجد
 قلت له فانت علی صلیه ذلك كلما عادتک قال یجفی فی سبکة ثم قال لا یغی
 الخبیث من انفسکم ینقض الصلوة مطمونه فان الشیطان خبیث معتاد لما عود
 فلیض احدکم فی الوجم و لا یکره نفض الصلوة فانت اذا فعل ذلك مرات لم یجد
 ابی التث قال زرارة ثم قال ایما ینقض الخبیث ان یطلع فاذا اغضی الی بعد الی العدم
شیخ که الفتح کاف و سبک باه که نقطه سکون باه و نقطه در پاهن و راه نقطه سب مفعول مطلق است
 بتقدیر سبک کلمه ما استفهامی است و می تواند بود که موصول باشد و در تقدیر بر او است که می تواند بود که موصول باشد
 از اخباری گفته که در میان آنست حدیث یکم بناه سب نقطه و راه نقطه بصیرت مضارع غایب معلوم
 باب حسن است متارک و کمال اصل سبک است و می تواند بود که سبک بزرگ باشد و لا تورد در این
 دو او دال فی نقطه بصیرت یعنی حاضر باب تفصیل التوکید را بهره سبک کردن از چیزی و کسی را
 عادت فرمودن بخیزی و اول اینجا سبک است معنی و صفت خبیث است الام در لاری
 تعلیل و ما صدره ریاست و طرف معلق مجوی حینت مشا دست خود بصیرت ماضی مجزول
 باب تفصیل لایکن بناه سب نقطه و راه نقطه و نون ناکیه تعلیل یا خفیة بصیرت مضارع فاعل
 معلوم باب معالست یعنی روایت از زراره و ابی بصیر که از زبان امام محمد باقر و امام جعفر
 صادق علیه السلام است گفته که گفتیم امام را که روی سبک میکند شکی بزرگ در نماز خود تا
 بخدی که میباید که چند رکعت کرده و نماز دیگر چه چیز یا نماز بر او از حق رکعت امام گفت از
 میکند نماز را که گفتیم امام را که پس درستی که نشان اینست که بسیار میشود بر او آن سبک میان

امیر بار که بر سبک و دست سبک امام گفت هر دو در سبک خود به شی که بر نام هر چه میباید سبک کرد و انفا
 سبک میکند بعد از آن امام گفت که بهره در سبک با یک را از خود تمان است کن نماز را بر طبع اندازد و او را
 در سبک تن ایمان چه درستی که شیطان نمانی است که عادت میان یکی کرده بسبب اینکه بهره و او
 از بعضی خلائق مراد نیست که اگر بهره و او نمیشد تا امید میدهد و نمانی میکند و اصدا چه جای اینک عادت
 بنمانی کت پس باید که روی از نماز سبک بسیار کند در آن سبک و باید که سبک بار کند سبک تا
 چه درستی که او چون کند آن عدم التفات است که راجع به بار بر میکند و سوی او سبک گفت
 که بعد از آن امام گفت که میان این نماز ازین نیست که میخواهد با یکسین را که فرمان برده شود و چون
 مخالفت کرده شود بر میکند و سوی یکی از **بوم اصل** عن ابی عبد الله علیه السلام قال
 قال اذا سبکت فکم تدبر ا فی ثلاث انت ام فی التبتین ام فی واحد کم فی اربع
 فاجد و لا تمض علی التث شیخ روایت از امام جعفر صادق علیه السلام روایت است
 امام گفت که چون سبک کنی پس نمانی که یا در رکعتی تو بار در رکعت یا در رکعت یا در چهار رکعت پس
 ا عاده نماز کن در در سبک **چهارم اصل** عن ابی عبد الله علیه السلام قال فقال یا رسول
 الله انک و الیک ما التی من الوضوء فی صلوة حتی لا ادری ما صلیت من زیلة
 او نقصان فقال اذا دخلت فی صلوة تک فاطعن فخذک الی ما یصعبک العینی
 المسجود ثم قل بسم الله و بالله توکل علی الله اعوذ بالله التیمیج العظیم من الشیطان
 الرجیم فانک تحم و تطرده **شیخ** اذ دخلت یعنی اذ اردت الدخول است اطعن بطاء
 یعنی نقطه بصیرت ماب من انصرات المسجودین فی نقطه و باه نقطه و حاه فی نقطه بصیرت
 فاعل باب تفصیل انکت شهادت تحریر و حاه فی نقطه و راه نقطه بصیرت مضارع مخاطب معلوم
 بی من است الترفیع نون و سکون حاه دست بر بالای سینه کسی زدن تطو بطاء فی نقطه و راه
 فی نقطه و دال فی نقطه بصیرت مضارع مخاطب معلوم باب انصرات الطرافع طاء و سکون راه و ک
یعنی آدم روی نزد پیغمبر صلی الله علیه و آله گفت ای رسول الله شکایت میکنم سوی تو از آنچه
 از سوسه در نماز من تا آنکه میباید که چه رکع از دم از زبان می گویم گفت چون اراده کنی که در صلوة
 در نماز خود پس بزبان چپ خود را با انگشت دست راست خود که انگشت شهادت است عید
 بگویم حاد است و بعد از آنست اعماد که در نماز خود بر خدا پناه میکنم یعنی اگر استنوا ای دان
 از شیطان سبک را بطنت چه درستی که بوردت بر بالای سینه شیطان میزنی و در سبک کنی اورد

از خود **مسئله** عن ابي عبد الله عليه السلام قال سألته عن الامام بصلى با راحة
 انفس خمسة النفس يبعث انسان على انهم صلوا امانا ولا يبعث ثلاثة على انهم صلوا
 اربعا ويقول هؤلاء قوموا ويقول هؤلاء اقموا واو الامام ما يل مع احد مما
 او معتدل الوهم فليحب علي قال ليس على الامام منهو اذ لم تبه الامام
 ولا منهو في سجودك ليس في المغرب والغرب هو ولا في الركعتين الاولى بين
 كل صلوة ولا في نافله فاذا اختلف على الامام من خلفه فعلي وعليهم
 في الاحتياط الا عاده ولا اخذ بالحزم **شرح** روايت از امام جعفر صادق عليه السلام
 راوي گفته پرسيدم در از ايشان ما که نماز ميگردد با چهار شخص يا پنج شخص و تسبیح ميگویند
 و دو شخص براي ميگویند چاهت گزارند سر رکعت با يعني که هر کدام سبار ميگویند سبحان الله
 و تسبیح ميگویند شخص مشت براي ميگویند چاهت گزارند چهار رکعت و ميگویند بزبان تسبیح
 پنجاهت اول که بخيزد و ميگویند بزبان تسبیح پنجاهت دوم که نشسته براي تسبیح و سلام
 ميگردد است بايكي از ان دو چاهت يا ساويت خاطر اولين چه چيز واجب ميگردد
 امام گفت كه ميت برپا سازي چون نگاه دارند بران پرته از تسبیح که در پس او ميده انما من
 سواد او بسيله يقين داشتني از جانب ايشان و نيست بر تبي که در پس پرته سازي سوي
 سواد او به پشت سازي باشد سوي در نماز سواد با يعني که اگر در نماز چاهت کسی سوي کند
 بر پرته خود سواد ميگردد که پشت و نيست در نماز تمام و صبح سوي و نه در رکعت اول نماز
 که باشد و نه در نماز فلان که اختلاف کند بر پشت سازي که در پس او ميديس و چاهت بر پشت ساز
 در بران تسبیح در دست طاعاه نماز و علاج عين **مسئله** عن ابي عبد الله عليه السلام قال
 سألته عن التهجوي في النافله فقال ليس عليه شئ **شرح** روايت از امام جعفر صادق
 جعفر صادق عليه السلام راوي گفته پرسيدم امام را از سگ در نماز پرسيدم گفت نيست سگ
 چيزي با يعني که سبار بر پرته سواد ميگردد است **مسئله** عن ابي عبد الله عليه السلام
 قال ليس على الامام سجود ولا على من خلف الامام منهو ولا على التهور منهو
 ولا على الاعادة و اعاده **شرح** سواد در ولا على التهور يعني سكون ماه يعني نماز
 که با هشت سوي شده که موجب اعاده نيست و سواد در ولا على التهور ماه و نه در ولا على التهور
 که سبار سگ کند **عنه** روايت از امام جعفر صادق عليه السلام گفت نيست بر پشت ساز سوي

اگر موم

اگر موم خط کرده باشد و نيست بر آنکه در پس پشت سوي اگر پشت نماز خط کرده باشد و نيست بر نما
 سوي و نيست بر اعاده نماز عاده و ديگر با يعني که اگر نماز سوي و و با متصل هم کثرت سوي حاصل
 و صاحب او سبار بر پرته سواد ميگردد **مسئله** عن ابي جعفر عليه السلام قال اذا كنت
 عليك التهور فامض في صلواتك فانتهت فليس عليك ان يدعك انما هو من الشيطان
شرح کثرت سوي میان سه در حديث سابق يوستگ با او و شين بالنقط بعينه مضارع غائب
 معلوم باب اعنالت **عنه** روايت از امام محمد باقر عليه السلام گفت چون سبار شود بر تو
 پس برود نماز خود چه بد رستي گان سگ ترديک ميتود که و اگر در نماز بران اين اگر جز اين نيست
 گان سگ از جانب شيطانست با يعني که چون شيطان فرمان برده نشود ديگر سبار شود غالب
 چيزي که نيست در حديث دوم اين باب **مسئله** سألت ابا عبد الله عليه السلام عن
 عن التهور فانه يكثر علي فقال ادبر صلواتك اذ رجعا قلت فاي شئني الا ذلك
 قال قلت لسببها في التهور والتجويد **شرح** اوج بدل منقطه وراه منقطه و هم بعينه
 باب اعنالت . الا وراج خير صاحب چيزي که نماز از يک يک کردن **عنه** پرسيدم امام جعفر
 صادق عليه السلام را از حلقه شک چه بد رستي گان سبار ميتود برين پرسيدم چيزي که
 نماز خود را چند با يک رکعت پس چه چيزت چيزي که در نماز گفت تسبیح در رکوع و تسبیح
 مراد است گویی که سبب گند رکوع و سجود است سبار سبب گند رکوع که سبب گند
مسئله و در وحي امته اذا مسها في النافله يعني على الاقل **شرح** در روايت کرده شده
 از امام صلوات الله عليه ميگویند چون سگ کند کسی در نماز نماز سبب ميگردد بر کثرت او و نيست که
 افضل باشد داشتن بر کثرت و برن مسافات نماز و با آنچه کثرت در حديث هشتم اين باب
کلام مصنف جميع مواضع التهور التي قد ذكرنا فيها الا تسبعا عشر موضعا
 سبعة منها يجتنب على التاهي فيها اعادة صلوة الذي يعني ركوعه وسجوده
 والذي لا يدري ركعة صلى أم ركعتين والذي تهوى في المغرب والغرب الذي
 يزيد في صلوة والذي لا يدري زاد أو نقص ولا يقع وهمه على شئ من الله
 يصرف عن الصلوة بكليته قبل ان يتمها **شرح** الا تبرفح به و وقع ما منقطه و لفظ
 آنچه چيزي باعث آن شده باشد و حدي که منقول شده با و مراد از معنی اولت لغیر نماز
 موضع سوي که در آن نماز احتیاط است درین معنده موضع مذکور نيست پس مراد از سوي

که بعد از قطع نماز اول باید که بگردد بعد از آن که در نماز اول میسر شده
 سوود و ازین تقریر ظاهر میشود که نماز صحیح داخل اثر سوختن است زیرا که آن اثر بعد از نماز اول است
 قطع آن نیست و در آنکه اگر از سوختن میان اینست که سوود در کجا اثر دارد و در کجا اثر ندارد یعنی پس بنا
 بر آنچه مذکور است از اول بابی و چهارم که باب استوفی افتتاح الصلوة است تا اینجا جمع است
 عقلت که ذکر کردیم در آنها اثر سوود وجودی یا عدمی یا هر دو موضوع است هفت موضع از آنها
 و وجوب بر عقلت کننده در آنها اثر سوود قطع نماز اول حال کسی که فراموش میکند یکبار نماز اول
 و بیاد نمی آید و آنرا تا آنکه رکوع میکند یک حکم حدیث دوم باب بی و چهارم **دوم** حال کسی که فراموش
 میکند رکوع خود را یک حکم حدیث دوم باب بی و هشتم با فراموش میکند سجود در یک حکم حدیث دوم باب
 سی و هشتم **سوم** حال کسی که نمیداند که یک رکعت گزار در دو رکعت یک حکم حدیث دوم و سی و دوم باب سی و هشتم
چهارم حال کسی که عقلت میکند در نماز غریب یا غفلت میکند در نماز فرجه یک حکم حدیث اول و چهارم باب سی و هشتم
پنجم حال کسی که زیاده میکند رکعتی را در نماز خود و یک حکم حدیث دوم و پنجم باب چهل و یکم **ششم** حال کسی که نمیداند
 که زیاده در نماز کرده و در دو رکعتی یا در نماز او بر چیزی از حد رکعات یک حکم حدیث اول و دوم باب چهل و سی و هشتم
 حال کسی که در سوختن نماز اول از نماز خود پیش از تمام نماز یک حکم حدیث اول و دوم باب چهل و دوم **هفتم**
 در مقامات میان این همه در آنچه مذکور شد در حدیث غیر باب چهل و سی و دوم که در صورت اختلاف امام
 و ما موم عاده نماز است یکی از دو وجاست **اول** اینکه آنچه ذکر شد بعنوان تخریب باشد با سببی که جایز است
 این نماز عاده نماز برای دنیا فتن فضیلت سعادت و جایز است قصد انفراد و عمل هر کدام بمقتضای سوود
دوم اینکه بر او بجهت اجماع صحاح مسلم و ابوداؤد و غیره **اصل** و منها مواضع لایحیی فیها الاعا
 الصلوة و یحیی فیها تعجداً التسهو الذی یسهو فیسلم فی الزکعتین التسهو من
 غیر ان یحوک وجهه و ینصرف عن القبلة فعليه ان ینم صلوة ثم یتعجداً فی
 التسهو الذی یسهو التسهو و لایحیی فی الزکعتین و ناسه ذلك حتی یتدک
 فی التالیة تعلییه تعجداً التسهو و قضا التسهو و اذا فرغ من صلوة
 و الذی لای یدری ان یعاصلی او تمس علییه تعجداً التسهو الذی یسهو فی بعض
 صلوة یتکلم بکلام لای یندی که مثل امرونی من غیر تعجداً تعلییه تعجداً تا
 قضا و از بعضه مواضع یحیی فیها تعجداً التسهو **شرح** و از جمله ناجیه موضع است که در باب
 نمیشود در آنها عاده نماز واجب میشود در آنها دو سجده سهو **اول** حال کسی که غافل میشود پس سلام

در دو رکعت در نمازی که عدد رکعات آن بیشتر از دو رکعت است بعد از آن سخن میگوید یا انکره و اندر خوبی
 و برگرد و از قبیل پس واجبست بر او تمام نماز خود را از آن سجده میکند و دو سجده سوو حکم حدیث اول و هشتم
 چهل و دوم **دوم** حال کسی که فراموش میکند خود را در دو رکعت و فوت میشود از
 آن تشهد و نشستن تا آنکه رکوع میکند در رکعت سوم پس واجبست بر او دو سجده سهو و قضاء تشهد خود
 چون فارغ شود از نماز خود یک حکم حدیث هفتم باب چهل و دوم و مثل این می آید در حدیث ثبوت و چهارم
 باب صلوة النوافل که بابت نماز چهارم است **سوم** حال کسی که نمیداند که چهار رکعت گزار یا پنج
 رکعت واجبست بر او دو سجده سوو حکم حدیث اول و سی و دوم و هشتم باب چهل و یکم **چهارم** حال کسی
 که غافل میشود در بعض نماز خود پس سخن میگوید یعنی که نماز او را نیست او را نماند و بیاد نمی آید
 باشد پس واجبست بر او دو سجده سوو حکم حدیث چهارم باب چهل و دوم پس اینها چهار موضع است که در حدیث
 در آنها دو سجده سهو **اصل** و منها مواضع لایحیی فیها الاعا و الصلوة و لایحیی فیها
 التسهو الذی یدرک سهو قبل ان یعوته مثل الذی یحتاج ان یعوم یحیی او
 یحتاج ان یحیی یعوم ثم یدکر ذلك قبل ان یدخل فی حاله آخرها فیقضه
 لا سهو علیه و الذی یسلم فی الزکعتین الا و لتین ثم یدکر هتیم قبل ان یسکم فلا
 سهو علیه و لا سهو علی الامام ان یحفظ علیه من خلفه و لا سهو علی من خلف
 الامام و لا سهو فی تسهوه و لا سهو فی نافلة و لا اعادة فی نافلة فهدیه و مسته و ما
 لایحیی فیها الاعا و صلوة و لایحیی فیها التسهو **شرح** و از جمله ناجیه موضع است که در حدیث
 در آنها عاده نماز دو سجده سهو **اول** حال کسی که غافل میشود خود را یعنی ترک چیزی از
 واجبات از روی غفلت پیش از آنکه فوت شود از او وقت آن تلافی مثل کسی که باید که بر چیزی پس
 می نشیند یا کسی که باید که نشیند پس بر چیزی بعد از آن می آید او را پس از آنکه داخل شود در نماز
 دیگر که مسافری تلافی است پس تلافی میکند از آنست سجده سهوی بر او یک حکم حدیث چهارم باب چهل و یکم
 و یک حکم حدیث اول و دوم و هفتم و هشتم باب چهل و دوم اگر چه دو سجده سهو درین دو صورت صحیح
 یک حکم حدیث پنجم باب چهل و دوم **دوم** حال کسی که سلام میکند در دو رکعت اول از نماز نمازی که
 رکعات آن بیشتر از دو رکعت است بعد از آن سبای آورد پس تمام میکند نماز را پس از آنکه بگوید
 پس نیست سجده سهوی بر او یک حکم حدیث اول و هفتم حدیث هشتم باب چهل و دوم **سوم** اینکه
 سهوی بر شیش نماز چون تکبیر عدد رکعات را بر او کند پس است یک حکم حدیث پنجم و هفتم باب

چهارم است که سبب سببی بر آنکه در سبب
بسط است که با حفظ کرده باشد حکم
حدیث پنجم باب چهل و سیوم

چهل و سیوم پنجم است که سبب سببی است که برای سبب واقع شده باشد حکم حدیث پنجم
چهل و سیوم و هشتم است که سبب سببی است که برای سبب واقع شده باشد حکم حدیث پنجم
و هشتم باب چهل و سیوم است که سبب سببی است که برای سبب واقع شده باشد حکم حدیث پنجم
ماری و نه و سبب سببی است که سبب سببی است که برای سبب واقع شده باشد حکم حدیث پنجم
لیکن تعلیه آن بلیغ مسمی ما ذکر قبلاً آن بلیغ مسمی بقراءتک و ان شکت و هو
راکع فلم یتدرک بر اولک بلیغ تلبیغه الاحتیاج مضی فی صلوتیه ولا شیئی علیہ فان
استیقن انه لم یلقوا اعادة الصلوة حیثین **شرح** این فقرات برای توضیح مضمون احادیث
باب سی و چهارم است که باب افتتاح الصلوة است و برای تفصیل موضع اولت از مذهب موضع که مذکور
شد یعنی و اما اگر سبب میکند در یک اجرام باین روش که نمیدانند که اجرام گفت یا یک اجرام گفت پس
و وجبت بر او اینکه یک اجرام گوید هر وقت که بیاید او در پیش را که گوید کند بعد از آن یک فقرات حمد
و سوره کند بعد از آن یک رکوع کند و اگر سبب کند در یک اجرام بر جالی که او در رکوع باشد باین روش که نماند
که یک اجرام گفت یا یک اجرام گفت میرود در نماز خود و نیست چیزی بر او سبب سبب سبب سبب سبب سبب سبب سبب
یقین کند این را که او یک اجرام گفت اعادة میکند نماز او را پس مستکام رکوع **پس** فان شکت
وهو قائم فلم یتدرک اولک بلیغ مسمی علی یقین من رکوعه فان رکع
ثم ذکراته قد کان رکع فلیرمیل نفسه الی السجود من غیر ان یوقف ههنا و سبب من
فی الوجود فان مضی و رقع و سبب من الوجود ثم ذکراته قد کان رکع تعلیه
ان یعیث الصلوة لانه قد زاد فی صلوتیه رکعة فان شکت فلم یتدر
اک رکع ام لم یوکع تعلیه ان یضی فی صلوتیه ولا شیئی علیہ فی شکت الا
ان یتیقن انه لم یکن رکع فان استیقن ذلك تعلیه ان یتشمل الصلوة
شرح این فقرات برای توضیح مضمون احادیث باب سی و هشتم است که باب السوی فی الوجود
و برای تفصیل سبب سبب سبب است از موضع دوم از جمله مذهب موضع که مذکور شد فی الوجود متعلق
بیرسل است الا ان یتیقن استثنای مستقطع است یعنی پس اگر سبب کند بر جالی که او استاده
باین روش که نماند که آیا رکوع کرد یا رکوع نکرد پس باید که رکوع کند برای اینکه باشد بر یقین از رکوع
خود پس اگر رکوع است یا سبب کند بعد از آن بیاید او را این را که او تحقیق رکوع کرده بود پس باید که
کند خود را از رکوع در همان حالت رکوع است یا سبب پس اگر رود و بر او سر خود را از رکوع

بعد از آن

بعد از آن بیاید او را این را که او تحقیق رکوع کرده بود پس واجب بر او است که نماز او را برای اینکه
او تحقیق نیاورد کرده در نماز خود دیگر رکوع را پس اگر سجده کند بعد از آن سبب کند باین روش که نماند که
یا رکوع کرد یا رکوع نکرد پس واجب بر او است که نماز او را در نماز خود و نیست چیزی بر او در سبب سبب سبب
سبب و نه اعادة نماز که اگر یقین کند این را که او رکوع کرده بود پس اگر یقین کند نماز او را پس واجب
بر او است که نماز او را **اصل** فان شکت فلم یتدرک اولک بلیغ مسمی بقراءتک و ان شکت ان
یتدرک الخری حتی یكون علی یقین من الصلوة فان شکت فان شکت فان شکت فان شکت
صحت بعد من تعلیه ان یعیث الصلوة لانه قد زاد فی صلوتیه سجدة فان شکت
تعد ما قام فلم یتدرک ان شکت سجدة ام بعد من تعلیه ان مضی فی صلوتیه
ولا شیئی علیہ وان استیقن انه لم یتدرک الا واحدة تعلیه ان یخطئ سجدة
اخری ولا شیئی علیہ وان کان قد قراءتک ذکراته لم یکن سجدة الا واحدة
تعلیه ان سجدة اخری ثم یقوم فی سجدة و یوکع و لا شیئی علیہ فان رکع فان شکت
انه لم یکن سجدة الا سجدة او لم یجد شیئا تعلیه اعادة الصلوة **شرح** این فقرات برای
توضیح مضمون احادیث باب سی و هشتم است که باب السوی فی الجویب و برای تفصیل سبب سبب سبب
از موضع دوم از جمله مذهب موضع که مذکور شد باینجا باینکه در نماز خود و نیست چیزی بر او سبب سبب سبب
غایب باب انفصالات الاحتفاظ فردو امان **پس** اگر سجده کند و نماند که آیا سجده کرده و سجده
یا یک سجده پس واجب بر او است که سجده کند و دیگر برای اینکه باشد بر یقین از دو سجده پس اگر
سجده است یا سبب کند بعد از آن بیاید او را این را که او تحقیق سجده کرده بود و سجده پس واجب بر او است که
اعادة کند نماز او را برای اینکه او تحقیق نیاورد کرده در نماز خود یک سجده را پس اگر سبب کند بعد از آن که
باین روش که نماند که آیا یک سجده کرده بود یا دو سجده پس واجب بر او است که نماز او را در نماز خود
چیزی بر او سجده و سبب سبب سبب سبب سبب سبب سبب سبب سبب سبب سبب سبب سبب سبب سبب سبب سبب سبب
پس واجب بر او است که فرود آید پس سجده کند سجده دیگر و نیست چیزی بر او سجده و سبب سبب سبب سبب سبب
و اگر بوده باشد باین روش که تحقیق شود و در قراءت کرده باشد بعد از آن بیاید او را در نماز او سجده
کنده بوده که یک سجده پس واجب بر او است که سجده کند سجده دیگر بعد از آن بر چیزی پس شرح در
کند و رکوع کند و نیست چیزی بر او اگر رکوع کند پس یقین کند این را که او سجده کرده بود
که یک سجده یا این را که سجده کرده بود چیزی از سجده پس واجب بر او است که نماز او را **اصل** التبت

وَأَنَّ مَهْمَا قَامَ مِنْ قِبَلِ أَنْ يَسْتَدْفِيَ فِي الرَّكْعَتَيْنِ فَعَلَيْهِ أَنْ يَجْلِسَ وَيَسْتَهْدِيَ بِالسَّلَامَةِ
 ثُمَّ يَقُومَ فَتَهْضِي فِي صَلَاتِهِ وَلَا سَبِيَّ عَلَيْهِ وَإِنْ كَانَ قَدْ رَكَعَ وَعَلِمَ أَنَّ لَهُ لَمْ يَكُنْ يَسْتَدْفِي
 مَضَى فِي صَلَاتِهِ فَإِذَا افْتَرَعَ مِنْهَا سَجْدًا سَجَدَ فِي السُّجُودِ وَلَيْسَ عَلَيْهِ فِي حَالِ السَّلَامَةِ
 سَبِيٌّ مَالِكٌ يَسْتَدْفِي **شرح** این فقرات برای توضیح مضمون بعض احادیث باب چهارم است
 که باب من تکلم فی صلوة او العرف قبل ان یتما او یقوم فی موضع الجلوس است و برای تفصیل موضع
 نیم از جمله عذر موضع است و آن موضع دوم است از چهار موضعی که در وسط ذکر کورسته و مناسب
 این بحث می آید در حدیث بیست و چهارم باب صلوة النوافل که باقی است تا دو چهارم است التمهید
 و خبر تباری بخود وقت و در دو مصنف نیز بخود وقت بتقدیر و مذا میان نیان التمهید **یعنی** این
 فراموش کردن تشهد است و اگر داخل شود یا بزودش که بر نیز پیش از آنکه تشهد کند در دو رکعت
 اول از نماز ثانی که حد در کلمات آن بیشتر از دو رکعت است پس واجبست بر او اینکه تشهد کند و تشهد کند
 چنانکه کلمه مکرده بعد از آن بر نیز پس در دو رکعت اول و در غایت چیزی بر او و اگر تحقیق رکوع کرده باشد
 و در نماز اول که تشهد مکرده بوده میرود در نماز خود پس چون خارج شود از نماز سجده میکند دو سجده سو
 و واجب نیست بر او در حال سگ در تشهد چیزی جز آنکه یقین کرده باشد ترک تشهد را **اصل السهو**
 فِي اثْنَتَيْنِ وَالرَّكْعَتَيْنِ فَلَمْ يَدْرِ اثْنَتَيْنِ صَلَّى أَوْ رُبْعًا إِنَّ ذَهَبَ وَهَمَّهُ إِلَى الْإِثْنِ
 سَلَّمَ وَلَا سَبِيَّ عَلَيْهِ وَإِنْ ذَهَبَ وَهَمَّهُ إِلَى أَنْ صَلَّى الرَّكْعَتَيْنِ صَلَّى لِتَحْدِيثَيْنِ وَ
 لَا سَبِيَّ عَلَيْهِ فَإِنَّ اسْتَوَى وَهَمَّهُ سَلَّمَ ثُمَّ صَلَّى الرَّكْعَتَيْنِ قَائِمًا بِغَلْجَةِ الْكِتَابِ فَإِنْ
 كَانَ صَلَّى الرَّكْعَتَيْنِ كَانَتْ هَامَانِ الرَّكْعَتَانِ تَمَامَ الْإِثْنِ وَإِنْ كَانَ صَلَّى رُبْعًا كَانَتْ
 هَامَانِ نَافِلَةً **شرح** این فقرات برای توضیح بعض احادیث باب چهارم است **یعنی** این باب
 میان غفلت در میان دو رکعت و چهار رکعت است اگر سگ کند یا بزودش که نماز که دو رکعت
 گزارد یا چهار رکعت کرد و داخل او سوی چهار رکعت سلام میدهد و نیست چیزی بر او در
 رو و داخل او سوی ایسکه گزارده دو رکعت را میگرد و دو رکعت دیگر را و نیست چیزی بر او پس اگر
 برابر باشد داخل او نسبت بدو رکعت و چهار رکعت سلام میدهد بعد از آن میگرد و دو رکعت
 احیاطا را ایستاده بسوره فاتحه الکتاب پس اگر گزارده باشد دو رکعت را بسوره دین دو رکعت است
 تمیز چهار رکعت و اگر گزارده باشد چهار رکعت شود در این دو رکعت احیاطا بی جای نماز نافله یا چهار
 ثواب **اصل السهو** فِي اثْنَتَيْنِ وَرُبْعًا فَإِنْ سَلَّمَ فَلَمْ يَدْرِ الرَّكْعَتَيْنِ صَلَّى أَمْ لَمْ

فَذَهَبَ رَيْبَهُ إِلَى الرَّكْعَتَيْنِ فَعَلَيْهِ أَنْ يَصِلِيَ الْخَرِيْبَيْنِ وَلَا سَبِيَّ عَلَيْهِ وَإِنْ ذَهَبَ
 وَهَمَّهُ إِلَى الثَّلَاثِ فَعَلَيْهِ أَنْ يَصِلِيَ رَكْعَةً وَاحِدَةً وَلَا سَبِيَّ عَلَيْهِ وَإِنْ اسْتَوَى
 وَهَمَّهُ وَهُوَ مُتَقِينٌ فِي الرَّكْعَتَيْنِ فَعَلَيْهِ أَنْ يَصِلِيَ رَكْعَةً وَهُوَ قَائِمٌ ثُمَّ يَسَلِّمُ وَيَصِلِي
 الرَّكْعَتَيْنِ وَهُوَ قَائِمٌ عِدًّا بِغَلْجَةِ الْكِتَابِ وَإِنْ صَلَّى الرَّكْعَتَيْنِ فَأَلْفِي قَامَ فِيهَا قَبْلَ تَسْلِيمِهِ
 تَمَامَ الْإِثْنِ وَالرَّكْعَتَانِ الثَّلَاثَانَ صَلَاةً وَهُوَ قَائِمٌ مَكَانَ رَكْعَةٍ وَقَدْ تَمَّتْ صَلَاتُهُ
 وَإِنْ كَانَ صَلَّى مَلَأًا فَأَلْفِي قَامَ فِيهَا تَمَامَ الْإِثْنِ وَكَانَتْ الرَّكْعَتَانِ الثَّلَاثَانَ صَلَاةً
 وَهُوَ جَالِسٌ نَافِلَةً **شرح** این فقرات برای توضیح بعض حدیث سیوم باب سی و هشتم است
یعنی این میان غفلت در میان دو رکعت و سه رکعت پس اگر سگ کند یا بزودش که نماز
 که دو رکعت گزارد یا سه رکعت پس رو و داخل او سوی دو رکعت پس در جهت بر او ایسکه گزارد و در
 و نیست چیزی بر او و اگر رو و داخل او سوی سه رکعت پس در جهت بر او ایسکه گزارد و نیست
 چیزی بر او و اگر بر شود داخل او نسبت بدو رکعت و سه رکعت بر حالی که یقین داشته باشد در
 دو رکعت یا بیجایی که این سگ بعد از شروع دو رکعت سیوم باشد چنانچه ظاهر شد در شرح حدیث
 سیوم باب سی و هشتم پس در جهت بر او ایسکه گزارد و در جهت بر او ایستاده باشد بعد از آن
 سلام میدهد و ادعایت که بنا بر سه میگرد و بعد از آن میگرد و دو رکعت است با طار بر حالی که
 اول شده است بسوره فاتحه الکتاب پس اگر گزارده باشد دو رکعت پس آن یک رکعت گزارد پس
 سلام خود و چهار رکعت است یا بیجایی که یک رکعت سیوم است از جمله چهار رکعت و دو رکعتی که گزارد
 آنها را بر حالی که تشهد بود بیجایی که یک رکعت است یا بیجایی که یک رکعت چهار رکعت است
 و تحقیق تمام شد نماز او و اگر گزارده باشد سه رکعت پس آن رکعتی که ایستاده در آن چهار رکعت
 یا بیجایی که یک رکعت چهار رکعت است و می شود آن دو رکعتی که گزارد آنها را بر حالی که ایستاده
 بیجایی نافله یا چهار رکعت **اصل السهو** فِي مَلَايَ السُّجُودِ فِي الْإِثْنِ فَإِنْ سَلَّمَ فَلَمْ يَدْرِ مَلَايَ
 صَلَّى أَمْ رُبْعًا فَإِنْ ذَهَبَ وَهَمَّهُ إِلَى الثَّلَاثِ فَعَلَيْهِ أَنْ يَصِلِيَ الْخَرِيْبَيْنِ ثُمَّ يَسَلِّمُ
 وَلَا سَبِيَّ عَلَيْهِ وَإِنْ ذَهَبَ وَهَمَّهُ إِلَى الْإِثْنِ سَلَّمَ وَلَا سَبِيَّ عَلَيْهِ وَإِنْ اسْتَوَى
 وَهَمَّهُ فِي الثَّلَاثِ وَالْإِثْنِ سَلَّمَ عَلَى حَالِ سَلَامَةٍ وَصَلِيَ الرَّكْعَتَيْنِ مِنْ جُلُوسٍ
 بِغَلْجَةِ الْكِتَابِ فَإِنْ كَانَ صَلَّى مَلَأًا كَانَتْ هَامَانِ الرَّكْعَتَانِ بِرَكْعَةٍ تَمَامَ الْإِثْنِ
 وَإِنْ كَانَ صَلَّى رُبْعًا كَانَتْ هَامَانِ الرَّكْعَتَانِ نَافِلَةً **شرح** این فقرات برای توضیح

بعض دیگر احادیث باب چهار است **این** باب بیان غفلت در میان سر رکعت و چهار رکعت
 پس اگر سر رکعت باین روش که مذکور است رکعت گزار یا چهار رکعت پس اگر در دو حاکم
 سر رکعت پس در حقیقت بر او ایستاد رکعت دیگر را بعد از آن سلام دهد و نیت چیزی
 و اگر در دو حاکم او سوی چهار رکعت سلام میدهد و نیت چیزی بر او و اگر بر سر شود حاکم
 در سر رکعت و چهار رکعت سلام میدهد بر حال سگ خود یا نیتی که بنا بر چهار رکعت
 و میگردد در رکعت احتیاطا را در شکی بسوره فاتحه کتاب پس اگر گزارده باشد سر رکعت
 این دو رکعت احتیاطا بحباب یک رکعت تمیز چهار رکعت و اگر گزارده باشد چهار رکعت میشود
 این دو رکعت احتیاطا بجای نافذ بامت بار تو **اصل السهو فی أربع و خمس فان سئمت**
فلم یدر یا ربنا صلی أو تمسأ فان ذهب وجهه إلى الأربع سلم ولا شیء علیه وإن
ذهب وجهه إلى الخمس عاد الصلوة وإن استوی وجهه سلم و یجد یجد فی السهو
و هذا المذموم **این** فقرات برای توضیح احادیث باب چهار است **یعنی** این بیان غفلت
 در میان چهار رکعت و پنج رکعت است پس اگر سگ کن یا نه روش که مذکور است چهار رکعت گزار پنج
 رکعت پس اگر در دو حاکم او سوی چهار رکعت سلام میدهد و نیت چیزی بر او و اگر در دو حاکم او
 پنج رکعت احدی میکند نماز را و اگر بر سر شود حاکم او پنج رکعت چهار رکعت و چهار رکعت سلام میدهد و میگردد
 دو سجده بود و آن دو سجده است دو حاکم المذموم شیطان **باب چهارم اصولی بقیل بن صلیح**
الشیخ شرح ما استنبه من سبب ما یزید و موصو له و یزید و یزید **یعنی** این باب بیان نیت رکعت
 مقبول است از نماز غفلت کننده در این باب پنج حدیث **اول اصل قلت لا یزید الله علیه السلام**
ان یحار التامی روى حشک رواية قال وما هي قلت ان السنة فريضة فقال
این یذهب این یذهب لیس هکذا حدیثه **ایضا** قلت که من صلی فاقبل علی صلوة
 که یجدت نفسه فیها و لم یبه فیما قبل الله علیه ما قبل علیه فایزید فیها
 او زعمها اولیها و ثانیها **این** یا السنة لیکنل بیما ما ذهب من المكتوبة **شرح**
 حدیث بصیحه ماضی منکرم و حدیث از باب تفصیل است و مسلمین غیرشان ستر در نیت و اگر حدیث
 بفتح حاء و کس و ال و سکون یاء و دو نقطه در یامین و ثانی نقطه بسبب و رفوع و رسم لیر بسبب و مصدر
 مقبول بسبب لیر از باب تفصیل لغت مقبول است او در اولم لیر برای سگ را و نیت یا نیتی
 ما دام است فادر نماز برای لغت یا برای بیان است لکن بصیحه مصدر معلوم است **العزیز باب**

یا از باب تفصیل یا غایب **بجس** است **یعنی** کتفم امام جعفر صادق علیه السلام برستی که نماز باطلی را در دست کرد
 از تو روایتی عجیب است ما کتف و حقیقت آن روایت است ختم روایت کرد این را که طایفه رسول در نماز میوه فریضه
 یا یعنی که تارک آن استخف و غایت لیر امام گفت که میوه در نماز کجا میوه در نماز یا یعنی که در نماز او بر او باطل
 رفته نیت نشان اینکه چنین چیز داده باشد او را جز این نیت که کتفم او را که هر که نماز گزارد یا نیز روش
 بر او در بر نماز خود بیان این لکن سخن گفت با خود روش بکفر برزه در آن نماز یا امام گفت که عاقل از یاد
 الهی نشد در آن نماز را و آورد الله تعالی بر او چند رکعت او را و در آن نماز لیر سگ که موعود و مقبول
 نصف آن نماز یا این آن نماز یا ثلث آن نماز یا خمس آن نماز است و جز این نیت که ما مورث یا
 بطریق رسول در نماز یا کمال کیم بان آنچه که رفت و بی ثواب شد از نماز فریضه ما در نیت که کتف
 بعض نماز فریضه بود خالی از ثواب میشود و اگر چیزی با و باعث اسقاط عذاب شود و ثوابی ثواب
 آن نماز بود میوه **دوم** **عن ابی جعفر علیه السلام قال ان العبد یزید من صلواته**
فی صلاته او ثلثها او ربعها او خمسها فایزید لئلا ما قبل علیه بقلیه و ایضا لیر
بالتالیة لیستم **کتم** بیما ما نقصوا من الفریضه **شرح** فادر نماز برای بیان است و ما نیت
 امر با بصیحه ماضی معلوم منکرم مع العزیز از باب لغت است و معقول آن بخود وقت تقیر از امر ناشی
 صیر لیر لیر بی نیت و میوه اند بود که امر با بصیحه مقبول است و اشارت باشد یا یک نماز او را
 نقصان فریضه خود نشان نیت بکبر برای ثوابی نقصان فرائض شیوات و میوه اند بود که بصیحه
 حاشب باشد و ضمیر ستر راجع بالذکر یا و ضمیر از معقول آن باشد و حاصل دو احتمال غیر کمیت
یعنی روایت از امام جعفر علیه السلام گفت بدستی که بنده هر این مقبول است برای او از نماز
 او نصف آن یا ثلث آن یا ربع آن یا خمس آن مثلاً بیان این لکن مقبول نمیشود برای او که آنچه
 رواورد بان بدل خود و جز این نیت که اگر کردیم از جانب خدا و رسولش شیوه خود را باطلی
 کامل شود برای ایشان سبب نافذ یا کبر کرده اند از ثواب فریضه **سوم** **عن علی بن ابی**
حنان ابی بصیر قال قال رجل لابی عبد الله علیه السلام وانا اسمع جعلت ذنابک
انی کثیر السهو فی الصلوة فقال وهل یسک منه احد فقلت ما اظن احدا الا
سهوا ینی فقال له **ابو عبد الله علیه السلام یا ابا محمد ان العبد یزید من صلواته**
صلواته و فیها و ثلثه او ربعها او ثلثه او اقل و اکثر علی قدر سهوه فیها لکنه یستم
که من التواظیل قال فقال له ان یزید من صلواته ما اری التواظیل یزید ان سترک علی

حالی فقال ابو عبد الله عليه السلام اجل لا شح غير مستر در قال راجع بعلی بن ابی تره است
 پس فعلت کلام علی بن ابی تره است و سایرین ذکر من ابی بصیر برای تعیین مرجع غیر راست در بعضی
 را ابو عبد الله علیه السلام و در دو نسخه و نظائر آن یعنی اوست و ذکر میاید ان مسائل مفصل
 در اقل و اکثر حد از ثلث و نصف و ثلثه اربع است یعنی اندکی کمتر از ثلث و اندکی بیشتر از ثلث
 و اندکی کمتر از نصف و اندکی بیشتر از نصف و اندکی کمتر از ثلثه اربع و اندکی بیشتر از ثلثه اربع و این
 است راست با اینکه حدود و مقدار که متصل است غیر متساوی است و بعضی کسوران در عدد که منقطع
 بهم غیر مساوی است و بعضی هم در وجه و سکون لام مخففه حرف تصدیق است و اینجا برای تصدیق
 و لا برای تاکید است و تقدیر لاینی و کاست **یعنی** رواست از علی بن ابی تره که حصص
 ابو بصیر است از ابو بصیر که گفت دیگر ابو بصیر است علی بن ابی تره که گفت مردی امام جعفر صادق علیه السلام
 برحالی که من شنیدم که قربانت شوم درستی که من با بر عهده نماز یعنی که در نماز نماز کند و فکر
 می انتم پس امام گفت و ای سلامت میانه از آن کسی پس نعمت بمانم از آن کسی را پس با عهده نماز
 پس گفت ابو بصیر امام جعفر صادق علیه السلام گوی ابو بصیر درستی که به مقبول میشود برای او
 نماز او و نصف آن و در ربع آن و کمتر و بیشتر بر قدر داخل شدن او در نماز یعنی قدری که باقی میماند بعد
 وضع قدر داخل شدن یک شان نیست که کامل میشود برای او بسبب داخل شدن ابی تره
 گفت کس گفت امام را ابو بصیر که نمی بینم تو اهل بصره را که سواد را باشد اینک تروک شود در حالی
 از احوال پس گفت امام جعفر صادق علیه السلام گوی مرا و اینست آن ترک برحالی از احوال **اصول**
اصول عن ابی جعفر یا ابی عبد الله علیه السلام انما قال لا ايمان لك من صلواتك با
 اقبلت عليه منها فان او همها كلنا او عفل عن اداها انا قلت فصدت بنا حبه
 صلحها **شرح** روایت از امام محمد باقر و امام جعفر صادق علیه السلام یکی ایشان گفت که خبری
 که برای تست با یعنی که ثواب برای تو دارم از جمله نماز تو آنچه روی دل دردی بران میان این که اگر
 کسی ساقط از زجر است نماز کند نماز کند یا با داخل شود از بجا آوردن آن در وقت ستران پیغمبر
 یا تا غیر عنوان تصاحبه میشود در جزئی که بحسن باشد قابل آن باشد که دست بان
 رساند پس زده میشود و بان روی صاحبش **اصول** فی کتاب حدیثه فواته قال ابی تیب
 اقی فی صلوة فیرئیه حتی کعبت و انا اونیما تطوحا قال فقال هی التي سمعت
 فیها ان كنت فانت و امنت مؤتی فیئضه ثم دخلت التک فانت فی الغیر

و ان كنت دخلت في نافذة مؤتيها فئضه فانت في الشاذلة وان كنت دخلت في
 فئضه ثم دخلت نافذة كانت حليلت فامض في الفئضه **شرح** بیان شد
شرح حدیث منعم باب بیستم که باب افتتاح الصلوة است اینک جز از زبان امام جعفر صادق علیه السلام
یعنی در کتاب حرز نیست که حرز گفت بدستی که من فراموش کردم در نماز نماز این را که من
 در نماز فریضه نام تا اگر کوع کردم برحالی که من نیست میگردم آن نماز را نماز حرز گفت کس ایام گفت
 آن نمازها نیست که برخواستی برای آن بیان این آنکه اگر برخواستی برحالی که تو نیست میگردی
 بعد از آن در نماز نماز در حلت ترا عهده پس تو در فریضه ای با یعنی که آن عهده و فراموشی
 باعث بطلان نیست فریضه یعنی دو اگر در حلت شده باشی در نماز پس در نماز نماز نیست کرده باشی
 آنرا فریضه پس تو نماز نماز و اگر در حلت شده باشی در فریضه بعد از آن در نماز نماز نماز برسد
 باشی نماز فریضه و آن نماز فریضه بر تو پس امضا کن آن نماز را در فریضه با یعنی که حساب فریضه
 زیرا که نیست از روی عهده باعث بطلان نیست اول نمیشود **باب بیست و نهم اصل در**
ما یقطع الصلوة من الحدث والضحک والاسهارة والاسمان و غیره و کما **شرح** این باب بیان
 چیز است که باطل میکند نماز از جمله حدث و جنده و اسهارة و فراموشی و غیره و اینها درین باب و در
 حدیث **اول اصل** عن تميمه قال سألته عن النجاسات هل يقطع الصلوة قال لا
 الا بدم فلا يقطع الصلوة و اما التعمقه فبئ قطع الصلوة **شرح** روایت از امام
 که از او بیان امام جعفر صادق و امام موسی کاظم علیه السلام است گفت رسیدم امام را از جنده که آیا
 باطل میکند نماز را امام گفت ابل جنده پس باطل میکند نماز را و اما تعمقه یعنی زیا و بلب جنده
 که از برای با آن است پس آن باطل میکند نماز را **اصل** عن ابی عبد الله علیه السلام قال
 سألت عن الرجل يصاب النجاسة وهو في الصلوة فقال ان قدر على ما به عهده
 يمينا او يمينا لا بين يديه وهو مستقبل القبلة فليصل عنه ثم ليصل سابقه من
 صلواته و ان لم يقدر على ما به حتى يتصرف بوجهه او يتكلم فقد قطع صلواته **شرح**
 احوال بضم راه منقطع خونی که از برای می آید و مصدر باب سرف و علم و حسن و منع بمعنی بودن کس
 روش که خون از برای او آید **یعنی** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام راوی گفت پرسیدم
 از مردی که برنجورد او را خونی که از برای او آید برحالی که او در نماز است امام گفت اگر که در وقت
 که نزدیک او باشد بر جانب راست یا چپ در برابر او برحالی که او در بطن است با یعنی که چون

رو بقصد ایستاده و خطی مستقیم خارج کعبه از جانب چپ و راست او آن آب در جانب چپ آن خط باشد
 پس حاجت نذر و دیگر در این روز از قبل با کعبه آن آب در برابر او شود پس باید که شوی آن بخور
 از خود بعد از آن باید که گزارد آن بخور که باقی مانده از نماز و اگر قاف در نشو و برای مگر اگر در اندر روی
 از قبل با کعبه یا اینکه سخن گوید پس تحقیق آن خون باطل کرده نماز او را **سیوم** **صل** **عن** **عبد** **الرحمن**
الحجاج **قال** **سألت** **أبا** **الحسن** **عليه** **السلام** **عن** **الرجل** **يُصِيبُ** **العُضْبَ** **فِي** **بَطْنِهِ** **وَهُوَ** **يُحْتَمِلُ**
أَن **يُصِيبَ** **عَلَيْهِ** **رَأْسَهُ** **عَلَى** **تِلْكَ** **الْحَالِ** **أَمَّا** **يُصَلِّي** **قَالَ** **فَعَالَ** **إِنَّ** **حَتَّمَلُ** **الصَّبْرَ** **وَلَمْ** **يُخَفِّ**
إِجْمَالًا **عَنِ** **الصَّلَاةِ** **فَلْيُصَلِّ** **وَلْيُصِرِّحْ** **بِالتَّوَضُّعِ** **عَيْنَ** **بِالنَّظَرِ** **وَسُكُونِ** **بِمِ** **وَرَأَى** **بِالنَّظَرِ**
 باب در پیش کردن چیزی که شستن دست بر آن و مانند آن برای خروج چیزی از آن و در اینجا بعضی
 خروج خایط است ایضی یعنی ایستادن در الصلوة است بنا بر اینکه اگر بعد از شروع تعاضا شود اثری
 البتة الاجمال مصدر باب معال مشتاقان کردن و مراد اینجا زود و خارج شدن از نماز و تعیین آن
 برای تعیین معنی فراق است **یعنی** روایت از عبد الرحمن بن عجاج گفت پرسیدم امام وی که عالم
 علیه السلام از مردی که بر سجود او واقعا در شکم او و او دست در قدرت دارد اینک صبر کند بر آن
 آیا شروع در نماز میکند بر آن حال شروع در نماز میکند را وی گفت کس امام گفت اگر بر سر او چیزی
 و غیره نازل شود و خارج شدن از نماز پس باید که شروع در نماز کند اگر خواهی بود باید که صبر کند یعنی نماز
 شتاب کند **سپاه** **صل** **عن** **أبي** **جعفر** **وَأبي** **عبيد** **الله** **عليهما** **السلام** **فَمَا** **كَانَا** **نَقُولَانِ**
لَا **تُقَطَّعُ** **الصَّلَاةُ** **إِلَّا** **بِأَرْبَعَةٍ** **الْحَلَاةِ** **وَالْبَوْلِ** **وَالرِّيحِ** **وَالصَّوْتِ** **فَلَمَّا** **بَدَأْنَا** **بِالنَّظَرِ**
 و تخفيف لام و الف ممدوده مصدر حصل اللام و اوى باب نصر خالی بودن و مراد اینجا غایب
 با حنا را میگرد در خلوت میباشد الريح کس را قطع سکون باد و نقطه در پاهای و حنا نقطه بود
 و مراد اینجا خروج بادی است که بود داشته باشد چنانچه مراد بصوت خروج بادی است که از زود
 و حصر خروج با درین دو شق مقصود نیست مگر برای اشارت باینست که گاهی در برداری چیزی
 میشود مانند اختلاج بعضی اعضا و آدمی خیال میکند که بادی بیرون آمده و آن ناقص در صورت
 بلکه نفع شیطانت چنانچه گذشت در کتاب الطهارة در حدیث سیوم باب **يقض الوضوء**
 و لا یستقضه که باب میت و سیوم است **یعنی** روایت از امام محمد باقر و امام جعفر صادق **عليهما**
 اینکه ایشان گفته اند که باطل میکند نماز از جمله نهائی که وقوع آنها در نشانی نماز متصور است که
 چهار چیز اول خروج خایط دوم خروج بول سیوم خروج بادی که بود داشته باشد چهارم خروج بادی

که او از داشته باشد **صل** **عن** **أبي** **عبيد** **الله** **عليه** **السلام** **عن** **الرجل** **مَسَّ** **أَنفَهُ** **فِي** **الصَّلَاةِ**
فَتَوَضَّعَ **وَمَا** **كَانَ** **يَضَعُ** **أَيْفَرَفَ** **فَقَالَ** **إِنَّ** **كَانَ** **يَأْتِي** **فَلْيَدِيمُ** **بِهِ** **وَلَا** **يَأْتِي** **رِيحًا**
 از امام محمد باقر امام جعفر صادق علیه السلام در مردی که دست میرسد ز سوراخ بینی خود را نماز پس
 می بیند بر سر انگشت خود خونی را پس چون میکند بیاورد و کرده آن میشود از نماز برای شستن آن و بود
 برای تمیز نماز پس امام گفت اگر آن خون خشک باشد پس باید که نماز نذر آن وقت پروردانی است ترست
 یا میگرد اگر تر باشد منصرف میشود **صل** **عن** **أبي** **عبيد** **الله** **عليه** **السلام** **قال** **المُحْتَمِلُ** **لَا**
تَقْضُ **الْوُضُوءَ** **وَتَقْضُ** **الصَّلَاةَ** **صل** **عن** **أبي** **عبيد** **الله** **عليه** **السلام** **قال** **عَلَيْهِ** **الْعَلَمُ** **قَالَ** **المُحْتَمِلُ** **لَا**
 قهقهه میکند و وضو را میسکند نماز است ترست بطلان مذمب بعضی مخالفان که میگویند
 وضو را نیز میسکند **صل** **عن** **أبي** **عبيد** **الله** **عليه** **السلام** **أَنَّهُ** **سُئِلَ** **عَنِ** **الرَّجُلِ** **يُرِيدُ**
الْحَاجَةَ **وَهُوَ** **فِي** **الصَّلَاةِ** **قَالَ** **يُؤْمِنُ** **بِرَأْسِهِ** **وَلْيَتَوَضَّعْ** **وَالرِّيحُ** **وَإِذَا** **أَرَادَ**
الْحَاجَةَ **وَجِيءَ** **تُصَلِّي** **تَضَعُ** **يَسِيدُ** **هَا** **صل** **عن** **أبي** **عبيد** **الله** **عليه** **السلام** **قال** **عَلَيْهِ** **الْعَلَمُ** **قَالَ** **عَلَيْهِ** **الْعَلَمُ**
 معلوم خایط باب نصر است الصفق جبا سیدن با درخت را و مانند آن از تمام جبا سیدن که
 در آن کمر است و مراد اینجا جبا سیدن که باوره و مانند آنست برای خاموش شدن طفل و سایر
 میتوان بود و کلام الحاجر در دوم برای جنس باشد و آنچه مذکور شد در جزای مشربط میان فرد و تنی
 تا باقی افراد از آن معلوم شود بطریق اولی و میتوان بود که برای عهد خارجی باشد معنی حاجتی که زن
 بسیار واقع میشود در نشانی نماز **یعنی** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام میکند و پرسیده
 از مردی که میخواهد حاجتی را بر حالی که او در نماز است امام گفت ایله میکند لب خود و استار میکند
 برت خود و تسبیح میگوید و زن چون خواهد حاجت خود را بر حالی که او نماز میکند می جبا بظن
 خود را نیز دست خود **صل** **عن** **أبي** **عبيد** **الله** **عليه** **السلام** **عَنِ** **أبي** **عبيد** **الله** **عليه** **السلام** **عَنِ** **أبي** **عبيد** **الله** **عليه** **السلام**
وَأَبِي **سَمِيحٍ** **خَلْفَهُ** **فَرَدَعَهُ** **فَرَفَعَ** **رَجُلٌ** **أَصَابَهُ** **فِي** **صَلَاةٍ** **فَلَمَّا** **أَنْصَرَفَ** **قَالَ** **لَيْسَ** **عَلَيْ**
عَلَيْهِ **وَاللَّهِ** **إِنَّهُ** **حِطَّةٌ** **مِنْ** **صَلَاةٍ** **صل** **عن** **أبي** **عبيد** **الله** **عليه** **السلام** **قال** **عَلَيْهِ** **الْعَلَمُ** **قَالَ** **عَلَيْهِ** **الْعَلَمُ**
 و عین بنقطه مصدر باب فعل است که صد دارد صغیر در انصرف راجع بر حال است
 یا راجع بجای است حکم بکس حاء بنقطه و تشدید طاء بنقطه و تاء تأنیت اسم مصدر راجع
 الحاطق حاء فرود آوردن و در بعضی نسخ بنقطه حاء بنقطه و تشدید طاء بنقطه و ضمیر راجع بر حال
 و بنا بر اول من برای تمییز و برای است میتوان بود و بنا بر دوم برای است **یعنی** روایت

از امام جعفر صادق علیه السلام اینک خبری صحیحی را شنیدم که در این سر خود صدای سنگ تن گشتن را
 سنگت مردی گشتان خود در نماز خود پس وقتی که آمد در و کرد آن مرد از نماز گشتن صحیحی را شنید
 که گاه باشد بد برستی که آن عمل با عفت فرود آوردن بعض نماز است با معنی که هر نماز او
 کامل نیست یا گفت آن عمل او نصیب اوست از نماز او با معنی که توانی نماز در جمله اگر چه با طهارت
 و اسقاط عتاب کند **بسم** سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ الرَّجُلِ يَأْخُذُ بِالرَّحَافِ
 وَالنَّحْيِ فِي الصَّلَاةِ كَيْفَ يُصَنِّعُ قَالَ يُعْطِلُ فَيُجِئِلُ أَفْعَدُ وَيَعُوذُ فِي صَلَاتِهِ فَإِنَّ تَكْلِمَ فَلْيُعِدَّ
 صَلَاتَهُ وَلَيْسَ عَلَيْهِ وَضُوءٌ **شرح** یعنی بخون و قاف بصیغه مضارع معلوم باب انفعال است
 الانفعال مجزوم شدن باعث سوال اشتباه در شستن مسند است در در عارف و سرور در قی اول
 مبطل صلوة است یا در جواب امام اینست که مبطل نیست که با تکلم دوم ایگیا انرا میاید است یا در
 و جواب امام اینست که در عارف میاید است در در قی لازم نیست سیدم ایگیا یا ناقص و ضو است
 یا در جواب امام اینست که ناقص نیست **یعنی** پرسیدم امام جعفر علیه السلام را از مردی که میگردد او
 آمدن خون از بینی وقتی در نماز بگوید میگردن میکند امام گفت بیرون بیا که دیگر پس میشود یعنی خود را بر میگردد
 در نماز خود با معنی که نماز را میکند پس اگر خون ببارد یا دیگر از سر که در نماز او نیست بر او وضو **بسم**
 عَنْ الْحَلِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ سَأَلْتُهُ عَنْ الرَّجُلِ يَنْقُصُ صَلَاتَهُ شَيْئًا مِنْهَا
 يَمُرُّ بِهَا يَدِيهِ فَقَالَ لَا يَقْطَعُ صَلَاةَ الْمُسْلِمِ شَيْئًا وَلَكِنْ أَوْرَأَمَا اسْتَطَعَتْ قَالَ وَسَأَلْتُهُ
 عَنْ رَجُلٍ رَعَفَ نَمْرًا يَبْرُقُ رَعَاةً حَتَّى دَخَلَ وَفَتْ الصَّلَاةَ قَالَ يُجْزِئُهُ أَفْعَدُ لَيْسَ بِشَيْءٍ
 يُعْصَلِي وَلَا يُطِيلُ إِنَّ حَيْثُ أَنْ يَسْقَهُ الدَّمُ قَالَ وَقَالَ إِذَا التَّمَتْ فِي صَلَاةٍ مَكْرُوهًا
 مِنْ خَيْرِ فِرَاحٍ فَأَعِدَّ الصَّلَاةَ إِذَا كَانَ لِلْإِلْتِمَاتِ فَاجْتَنِبْ وَإِنْ كُنْتَ قَدْ لَسَّكَ هَذِهِ
 فَلَا تُعِدَّ **شرح** المسلم بصيغة اسم فاعل باب افعال فرما بر دار و حالص کند و عمل در اینجا
 گنی است کردی دلش با نماز او در برابر فقط و راه فقط و همه بصیغه امر باشد است امر
 بر او فقط و قاف مفتوح بصیغه مضارع مهور للام با ب معنی است همه منقلب با الف شده و مجزوم
 افتاده التفت از آنچه نماز نوی است دو قسمت اول آنچه باعث خروج از جهت که میخورد دوم
 آنچه باعث آن میشود و در اینجا قسم اولت پس منافات ندارد با اینکه التفت جز فاشش
 که از قسم دوم باشد باعث بطمان نماز شود مثلاً کسی که در بکنار غریب جز که بداشته باشد که بیان
 میشود در شرح حدیث ششم باب النواذر که با ب صدم است اگر التفت جز فاشش کند بیجا ب

راست خود باعث بطمان نماز او شود میت و اندو که مراد با التفت فاشش این با که زیاده از نصف است
 باشد که بیان میشود در شرح حدیث ششم باب النواذر و ستاید که مراد اینجا حواله عطف شود **یعنی**
 روایت از جعفر از امام جعفر صادق علیه السلام جلی گفت پرسیدم او را از مردی که آیا باطل میکند
 نماز او را چیزی از آنچه میکند در پیش او بگردد گفت باطل میکند نماز کسی را که روی دلش با نماز است چیزی
 و یک دفع کن چنانکه دست در قدرت داشته باشی مراد اینست که مستحبت است ایگیا چیزی در
 پیش نماز باشد مثل دیوارها من آن چنانچه گذشت در احادیث باب چهاردهم که باب ایگیا است
 بمن برین میری است جلی گفت پرسیدم امام را از مردی که خون می آید پس سینه خون بینی او
 تا آمد داخل شد وقت نماز فرضه امام گفت پرسیدم سوره پنج خود را بخوانی بعد از آن نماز میکند یا در
 میکند نماز را اگر ترسد که زود در آورد بر او خون جلی گفت که امام گفت که چون رو کردی در نماز فرضه
 خارج شده باشی از آن پس از سر که نماز را چون با آن رو کردی این زیاد از حد و اگر ترسد که رو کند
 پیش از التفت با معنی که در دو نیز کرده باشی پس از سر که نماز را تا سیر که این در غیر صورت حمد باشد
 با التفت در تائبی سلام باشد و الله اعلم **بسم** عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّ حَلِيًّا
 صَلَاةَ اللَّهِ عَلَيْهِ كَانَ يَقُولُ لَا يَقْطَعُ الصَّلَاةَ الرَّحَافُ وَلَا النَّحْيُ وَلَا الدَّمُ مِنْ وَجْهِ
 آذَانًا يَأْخُذُ بِهَا رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ مِنَ الصَّحْفِ فَلْيُعِدَّ مَهْدُ يَعْنِي إِذَا كَانَ إِسْمًا **شرح**
 ما در متن برای تفرست بر عدم ابطال آنچه گذشت از نماز الاربعة همه دلش بر برای با لفظ مصدر باشد
 نصر و ضرب تحریک است بر دست آنچه از عافت بخلاف آنچه ارقی است زیرا که آن با کت با عفت
 میشود و الف لام الصف برای عهد خارجیت معنی صف اول کامل آن اصعب از دیگران میباشد
 غالباً یعنی از آن اما کلام امام جعفر صادق علیه السلام است و غیر مستند از معنی از جلی صلوات
 علیه است و غیر مستند در کان راجع بمن و جد است **یعنی** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام
 ایگیا علی صلوات الله علیه میگفت که باطل با بگردد میکند نماز را خون بینی و زنی و زنجونی دیگر پس که
 یا بر تحریک است بر این معنی چیزی که باعث حرکت البسته میشود مثل رافع و دم پس یا دیگر حدیث است
 مردی از مردمان از آن صف که اولت پس یا دیگر که بشته نماز کند او را میخوانند این را که این کار میکند چون
 باشد پشیمان از آن صف که کار برای اینست که مومن معطل نمائند نماز فاشش نماز او را ایگیا
 بعد از شستن خون نماز خود را بخواند و عطفه است جلی که مذکور شد در حدیث دوم بن باب **بسم**
 عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ سَأَلْتُهُ عَنْ الرَّجُلِ يَلْتَقِظُ فِي الصَّلَاةِ قَالَ لَا يَلْتَقِظُ

با کله امام گفت میرد نماز خود را وضیعت میکند و ساج خود را مشتاقان از من میگردانند نماز را که تمام است
 در نماز فریضه پس علیه سینه بر او جانوری یا بیغنی کرگرمی و مانند آن حمل را وی آورد و وضع آن کشتن
 آن مستی و در این است با آنچه در تحت این باب مذکور است یا راست میگوید چاره وی او پس نیز
 از سبک کم شود یا اینکه بر خود از آن چاره از آن بسیار در هر کفین آن چاره پس امام گفت نیست پرورد
 یا سبک برد نماز خود را برای کشتن جانوری یا کفین چاره و معنی نمائید که ترک است با وضیعت و آنچه است
 با سبک گاهی حاجت یعنی منطل صلوة نمیشود و گاهی مستی در فصل از این طریقت **جهان مهمل**
 کان ابو جعفر علیه السلام اذا وجد قلة في المسجد و فنهج في الحصى **شرح** عادت امام محمد
 علیه السلام این بود که چون می یافت در آسای نماز نشستی را در مسجد بنشینان میکرد و از آن سبک بر میزد
 کشتن آن **باب بیست و نهم** **شرح** **عنه** ابو عبد الله علیه السلام قال اذا كنت في صلوة الغلظة فاد
 خلاصا لك فذا انى او عزمي لك عليه مال او حية تخافها على نفسك فاقطع
 و اتبع الغلام او عزمي لك و اقتل الحية **شرح** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام گفت
 باشی در نماز خود فریضه پس غلامی را از تو که جمیع کریمه است یا قرض داری از او که بر او دست نهی
 یا ماری را که تری از آن بر خودت پس بر نماز او برود در پی غلام یا قرض داری از او که دست نهی
عنه ابو عبد الله علیه السلام قال ان وجدت قلة و انت تصلي فاد فنهج في الحصى **شرح**
 روایت از امام جعفر صادق علیه السلام گفت چون بیانی در بدن خود نشستی را بر جالی که تو نماز میکردی
 پس بنشین کن از آن سبک بر میزند بعد از کشتن آن **باب بیست و هشتم اصل با سببها المساجد**
و ما يؤخذ منها والحديث فيها من النيم و غيره شرح من درین النوم برای سبب است ضعیف
 راجع به حدیث است و درین اشارت باشد که نوم که مذکور میشود در حدیث یا نرودم این با **بیست و نهم**
 این باب بیان بنا کردن مساجد است و بیان آنچه جایز است که کرده شود از جمله مساجد و بنا
 حدیث در مساجد سبب خواب و غیر حدیث در این باب است از حدیث **اول** **عنه** ابو عبد الله
 الحدیث او قال سمعت ابا عبد الله علیه السلام يقول من بنى مسجدی لله لیسئل الله له شیئا
 فی الجنة قال ابو عبد الله ثم بنى ابو عبد الله علیه السلام فی طریق مکه و قد بنى
 یا حجار مسجد فقلت جعلت فداك فوجواک لیكون هذا من ذلك فقال **شرح**
 روایت از ابو جحیر که گفت که گفت شیدم از امام جعفر صادق علیه السلام میگفت که هر گاه
 مسجدی را بنا میکنی و الله تعالی برای او خانه در بهشت گفت ابو جحیر که پس کشتن زمین امام جعفر

علیه السلام در راه که بر حال کس تحقیق است کرده بود و بس که چند مسجد بر این کفتم فرمات شوم اما مسجدی
 که باشد این از جمله کفتم پس گفت آری **بوم اصل** **عنه** ابو عبد الله علیه السلام قال سألت ابا جعفر
 علیه السلام عن المسجد یكون فی البیت فیرید أهل البیت ان یسئلوا بطریقة
 منه او یحرقوه الى غیره مکاتیب قال لا بأس بذلك **شرح** روایت از ابی الجارود گفت
 پرسیدم امام محمد باقر علیه السلام را از مسجدی که می باشد در خانه یعنی جای از جای خانه که مردم آن
 خانه در آنجا نماز میکنند و آنرا امتیاز داده اند از جای دیگر خانه برای او را که فضیلت نماز در آن
 پس میجو اینها را چه عمل خانه که نشین خود را مثلا فرسخ کند یا عمل کردن بعضی از آن مسجد در زمین
 خود یا این را که فعل کنند آن مسجد را با کلیه سوی عرجای آن گفت نیست بروائی مان مراد است
 که مسجد در آن خانه باشد مسجدی بر آن که وقف عام است منت در عدم جواز تصدق و تبدیل
اصل **قال** و سألته عن المكان یكون حینما تم یطف و یجعل مسجد قال یطرح
 علیه من الثراب حتی یواریه فهو أظهر **شرح** ظاهر اینست که در مسجدی مسجدی خانه است
 و می تواند بود که در او آتش یا آبی را روی گفت که پرسیدم امام را از مکانی که بسیار پاک است یعنی در آن
 پاک کرده میشود با فراغ آنچه باعث پاک شدن آن شده و کرده شده میشود مسجدی خانه امام گفت که در آن
 بر آن مکان از خاک پاک تا آنکه پوست آن مکان پس آن مکان پاکیزه ترست از سایر مکانها
 خانه یا یعنی که بعد ازین دیگر نجاست داخل آن نباید کرد یا یعنی که در سایر مکانهای خانه احتمال
 نجاست بیشتر از آن مکان که خاک پاک بید خود غیر آن ریخته شده است **بوم اصل** **سألت**
 ابا عبد الله علیه السلام عن البیج و الکناش هل یصلح لرفعها لیسأل المساجد فقال
 نعم **شرح** بیج یکسده باه یکقطه و قی باه دو نقطه در پاهین و عن فینقسط جمع مویکسده باه و سکون
 باه و نقطه در پاهین است و آن عبادتخانه کوچک پیو و نصاری است که نظیر مسجدی بجای اصل است
 کناش بیج کاف و نون و الف و کس و مفره و سین فینقسط جمع کینق کاف و کس و نون و سکون
 باه و دو نقطه در پاهین است و آن عبادتخانه بزرگ پیو و نصاری است که نظیر مسجدی جامع اصل است
 و جوهری در صحیح گفته اند که لکنه لنصاری و ایضا گفته اند لکنه لنصاری و این مبنی بر عدم اعتبار
 پیو و است و صاحب قاموس گفته اند لکنه سبب الیو و النصاری او الکفار و ایضا گفته اند
 پاکسده نصاری **بیست و نهم** پرسیدم امام جعفر صادق علیه السلام را از عبادتخانههای کوچکی که در
 در میان و عبادتخانههای بزرگ ایشان که آیا خوبتر خواب کردن آن در نوع عبادتخانه برای

اهل الفسق والكفار فاستجيب من ابيهم قوام رسول الله صلى الله عليه واله والنوح والارباب في يوم القيمة
 عليهم عقوبة وقلوب من يجرب منهم وديان شده شرح ان **يعني** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام
 گفت منی که رسول الله صلی الله علیه و آله را چون از من فریاد می کردم که من در زمان دارم در مسجد **استم**
اصل عن ابي عبد الله عليه السلام قال قال رسول الله صلى الله عليه وآله عن سئل النبي
 في المسجد وعن يحيى النخيل في المسجد قال انما بي لغير ذلك **شرح** السلف من منقطع و **تفسير**
 لام كسيدان البري بفتح باء منقطع وسكون را منقطع و **مصدر** منقطع اللام ما في باب ضرب تراشيدان
 السلف بفتح نون وسكون باء منقطع جمع منقطع و **تفسير** در قال راجع رسول متواضع بود راجع احد **تفسير**
يعني روایت از امام محمد باقر علیه السلام گفت که منی که رسول الله صلی الله علیه و آله
 از برون آوردن تیسرا از علف در مسجد و از تراشیدن تره در مسجد گفت جز این نیست که کسی را کرده
 برای غیر این کار **هم** **مسئله** سألت ابا عبد الله عليه السلام عن الوضوء في المسجد فلهذا من
 الغائط والبول **شرح** که تراشیدن تیسرا و بول و ادراس و غیره در مسجد و تراشیدن تیسرا
 بود اگر تراشیدن و تراشیدن چیزی من بزرگی سبب است و طرف معنی بضمیر منصوب است باعتبار
 اینکه راجع بوضوء است یا حالت از غیره و سبب آن مسأله دیگر که معارفان حاصل نیست جمیع **یعنی**
 پرسیدم امام جعفر صادق علیه السلام از وضوء در مسجد پس کرده تر و وضوء بعباد و بول را تراشیدن
 با سبب وضوء است و مانند آنرا کرده **هم** **مسئله** سألت ابا عبد الله عليه السلام عن الوضوء
 في المسجد الحرام و مسجد النبي صلى الله عليه وآله قال ثم فأنتم ينتم الناس **شرح** که تراشیدن
 و سكون عين و فتح هم فعل و حجت الف لام الناس بزرگی عهد جاری است و استراحت باهل مسجد
 و مانند ایشان **یعنی** پرسیدم امام جعفر صادق علیه السلام از خواب در مسجد حرام که در کس است و مسجد **یعنی**
 علیه و آله در مدینه است گفت خوب است پس که اینچنین است از مردمان که مستجابند **هم** **مسئله** سألت ابا عبد الله
 ابن ابين قال قلت لا في جعفر عليه السلام ما تقول في التيمم في المسجد فقال لا بأس
 الا في المسجدين مسجد النبي صلى الله عليه وآله والمسجد الحرام قال وكان يأخذ
 بيده في بعض اللبيل فيسحقها حتى ياتيها ثم يمسح بها في المسجد الحرام ثم يمسح بها
 و ثم فعلت له في ذلك فقال انما يكبره ان ينام في المسجد الحرام الذي كان علي عليه السلام
 رسول الله صلى الله عليه وآله فاما التيمم في هذا الموضع فليس بدناش **شرح** روایت
 از زرار بن ابراهیم گفت که گفتم امام محمد باقر علیه السلام را که چه میگوید در خواب در مسجد حرام که دست بر آن

بان کرده و مسجدی مسجدی صلی الله علیه و آله و دیگری مسجد حرام را زار که گفت که و امام میگرفت دست دراز
 شب پس رفت بجای اجداد آن بنیشت پس همزمانی نمیکرد و در مسجد حرام پس بسا که میخوابید و میخوابیدم
 پس گفتم در ادران عمل با معنی که پرسیدم سر از این گفت جز این نیست که مگر دست امیکه خوابیده
 مسجد حرامی که بود در زمان رسول الله صلی الله علیه و آله پس اما خواب در موضع پس نیست بان
 باعث بار امیکه مسجد بوده و منضم مسجد شده بعد از رسول الله صلی الله علیه و آله **تفسیر** جمع میان
 این حدیث و حدیث سابق برود **شرح** گفت **اول** امیکه عمل یعنی در حدیث برهنی غیر مسکفان و **تفسیر**
 ایشان با **تفسیر** حدیث سابق برای مسکفان و مانند ایشان **دوم** امیکه عمل یعنی در این حدیث
 بر عود **تفسیر** در حدیثی از صحیحین که در زمان رسول بوده و **تفسیر** حدیث سابق محمول بر خارج از آن حدیث
 و سایرین الف لام الناس در حدیث سابق محمول بر جنس خواهد بود **تفسیر** ظاهر آنچه می آید در کتاب
 در حدیث سیزدهم باب معتم که باب حج ابرهیم و اسمعیل و احزاست است که محیط مسجد حرام در زمان
 ابرهیم علیه السلام کجای محیط و ابرهیم بوده و مسافت آن محیط بقدر مسافت میان صفا و مرده بوده و فقط
 وسط حقیقی که مرکز آن دایره بوده پس از هر جانب تا بقدر سدس تقریبی مسافت میان صفا و
 لب منقطع وسط کعبه و اصل مسجد الحرام است و خارج از آن دم محل مسجد الحرام نیست خواهد بود که
 دیوار خواهد بود در آن **دوازدهم** **مسئله** سألت ابا عبد الله عليه السلام قال قلت لدا الرجل يكون في
 المسجد في الصلاة فيريد ان يسبق فقال عن يساره وان كان في غير صكوة فلا يرف
 حذاه القبلة ويسبق عن يمينه ويساره **شرح** بوق بسیار منقطع و زاری با لفظه و فاف
 بصیغه مضارع غایب معلوم باب لغز است ان شرط است **یعنی** روایت از امام جعفر صادق
 علیه السلام را دی گفت که گفتم او را که می بینا در مسجد در نماز پس بخوابد که با دست و من نماز پس
 گفت در جانب چپ خودی نماز پس امام گفت در جانب چپ خودی نماز و اگر در مسجد
 نماز باشد پس با دست و من نماز در برابر قبله و اب و من می نماز در جانب راست خودی
سیزدهم **مسئله** رأيت ابا جعفر الثاني عليه السلام يتحل في المسجد الحرام فيما بين الركنين العسا
 والركن الاوسط ولم يدفنه **شرح** تتحل بانه و فقط در بالا و فاف بصیغه مضارع معلوم باب
 باب نظریه است **یعنی** دیدم امام محمد باقر علیه السلام را که با دست و من می نماز در مسجد حرام
 در برابر میان رکن باقی در رکن چهارم و پیمان کرده آنرا بسکیزه اشارت با سبب در موضع
 بنود و زار که در اینجا سکیزه می باشد و شاید که از مسجدی که در زمان رسول علیه السلام بوده نیز خارج

چهارم قلت لابي عبد الله عليه السلام في الصلاة في مساجدكم فقال لا تكلمنا
 من مسجدك على قبري اوصي بي قيل فاصاب تلك القبة رشة من دمه فقلت
 ان يلك فيهما فاذا فيها الفريضة والتواكل وقضى فيها ما فاتك **شرح** صيد مطرح باهنا
 و مساجدكم غيرت از مساجدي که در اين دو عالمي آن و مانند آنست و آسمانها مابعد بود يا نصارى
 ميش از محبت رسول صلى الله عليه وآله و در زمان اسلام مساجد اهل اسلام شده فابراي مساجد بني
 بصيفه مجبول صفت محبت الرضا فيجرا به شيطونه و شدين بالقطر واه و حديث پاره ارباب واه
 ان که بر جاني پاشيده و شود **معمي** كتم امام جعفر صادق عليه السلام را که بر رستي کس بر اينه که رست در ام
 از نماز در مساجدي که از اهل کتاب مانده پس امام گفت که رست ما ريسان اين گويمت به سجده سجدي
 بنا کرده شده باشد از نماز مساجد ايشان کبر بقره پيغمبري يا وصي غيبري که گشته پس بر خورده ان مکان را
 پاره از خون او مراد است که ان بغير جامع دو صفت است یکی اینکه در فريضه اي يا وصي است دوم که عقل
 آن بني يا وصي است پس دست داشت الله تعالى که ياد کرده شود در ان بغيره معني لا مکره و اهل کتاب
 بني يا وصي سجده بر ان بغيره آيت سوره که في سخن ان عليهم سجده يا معني که قصه در کرد بني يا وصي
 و معني اول ساست برت مبط احب پس ادا کن در ان مساجد فريضة را و ما طرا و قضا کن در ان مساجد
 آنچه که نوت شده از تو **پنجم** قلت لابي عبد الله عليه السلام قول الله عز وجل لا تقربوا
 الصلوة و انتم مسكاري فقال سكر التوهم **شرح** ذکر اين حديث در تحت عنوان اين باب براي
 بايست که وضع لا تقربوا الصلوة در موضع لا تصلوا معني بر اينست که مراد بايت معني از دخول مساجد
 با حق را ميکند مساجد در موضع براي صلوة است پس دخول نماز در صلوة است خواه قصد صلوة يا
 چنانچه بطولت در حال اول که توهم سکاري است و خواه بقصد چيزي ديگر باشد چنانچه بطولت در
 دوم در تحت اين آيت که لا جبا الا عابري سبيل است و ازين لازم مي آيد که مراد بصلوة آنچه موجب
 صلوة باشد که سجرت و جمع ميان چيزيت و حديث دوم و يازدهم اين باب مجمل اين حديث
 بر کسي است که در بيرون مسجد است و اراده نماز دارد و در مسجد مسکون و معقول راست بتدبير
 سکر التوهم يا معقول مطلق است بتدبير سکاري سکر التوهم **معمي** كتم امام جعفر صادق عليه السلام را
 که قول الله عز وجل در سوره ساء نزديک شود نماز را بر جاني که گناه مستان باشد چه خواسته
 از ستمي اينچنين امام گفت خواسته مستي خواب را که ناقض وضو نيست **ششم** قلت لابي عبد الله
 عليه السلام قال ليس يختص في التوهم في شئ من الصلوة **شرح** روایت از امام جعفر صادق

عليه السلام گفت نيست اينکه رخصت داده شود در خواب در چيزي از نماز و خواب اينچاستي خواب است
 و ذکر حديث در اين باب بتدبير حديث سابقه براي بيان اينکه عدم رخصت در ستم خواب
 شامل نماز در چيزي نيست اگر چه در جمل منطوق آيت سوره است **باب چهل و نهم صلوات**
في الجاه و شرح اين باب بيان فضيلت نماز در جاه عنت در اين باب زحمت **اول** قلت
 لابي عبد الله عليه السلام ما تروى الناس ان الصلوة في جماعة افضل من صلوة
 الرجل وحده و عشرين صلوة فقال صدقوا فقلت الرجلان يكونان جماعة
 فقال نعم و يقوم الرجل عن يمينه الا سلام **شرح** كتم امام جعفر صادق عليه السلام را که چونت
 آنچه روايت ميکنند مردان از نماز که نماز در جاهت فاضلست از نماز در قباني او برست و پنج نماز
 يا معني که ان بجاي ميت و شش نماز است پس امام گفت راست گفتن پس كتم امام دوم و کي ديگر
 اتم کرده باشد ميت نماز عت يا معني که ان فضيلت را در مي يابند يا زير امام گفت اري و ي
 امرو که اتم کرده و جانت راست است **دوم** **معمي** كتم امام جعفر صادق عليه السلام را که
 المعني اني النبي صلى الله عليه وآله فقال يا رسول الله اني الون في البادية و معني
 اهلي و وليدي و علمي فاؤذنك و اقيم واصلي بهم لجماعة نحن فقال نعم فقال يا رسول الله
 ان الغلبة بينك و بين قريظة و ابي انا و اهلي و وليدي فاؤذنك و اقيم و اصلي بهم
 انجماعة نحن فقال نعم **شرح** چنين بجمه و فتح و با و نون و تشديد يا منسوبست بجمه بضم جيم
 و فتح باء و سکون باء و دو نقطه ديان که قيل است و الف لام براي عهد خارجيت و اشارت بر
 از ان قبيله که حوالتين بوده و مکرر بجزيت رسول صلى الله عليه وآله آمده و تعيين شب قدر را در
 ميت و سيموم ماه رمضان او شنيد و شنيد که مثل مشور که و حذو حذو الجز السقين بهتساران
 و لئلا ان شب را ليله الجهنمي منامند العفر کعب غيرن بالقطر و سکون لام و فتح جيم و تاء تاء ثب
 حذو حذو ان از مردان خواه مبدکان باشند و خواه از مردان تبعون ساء و دو نقطه و بالا و مبدکان
 و حين فقط بصيضة صار معلوم باب علم است يا ساء بقطر و غيرن بالقطر بصيضة صار معلوم
 معقل اللام با يي باب فقلت الاتبعاء طلب چيزي القطر لفتح قاف و سکون طاء فقط و در فقط
 باران و مانند ان **تيسر** شنيدم از امام جعفر صادق عليه السلام ميگفت بر رستي که نماز چنين آيد
 صلى الله عليه وآله پس گفت اي رسول الله بر رستي کس بر رستي که نماز چنين آيد
 من و حذو حذو ان من پس اذان ميگويم و اقامت ميگويم و نماز ميکنم و نماز ميکنم با ايشان يا پس ما

قَالَ قَالَ لِيَكُنِ الَّذِينَ يَلُوكَ لِإِسْمَاءَ أُولَى الْأَخْلَامِ مِنْكُمْ وَالسَّعْيُ فَإِنْ لَبِثَ الْإِسْمَاءُ وَأَقَامًا
 قَوْمَهُ وَأَفْضَلَ الصُّمُوفِ أَدَا لَهَا مَا دَفَى مِنْ الْإِسْمَاءِ وَفَضَّلَ صَلَوةَ الْجَمَاعَةِ عَلَى صَلَوةِ
 الرَّجُلِ قَدْرًا ثَمَسَ وَعَشْرًا وَكَذَا دَرَجَةٌ فِي الْجَنَّةِ **شرح** الإسلام بفتح هاء وسكون حاء منقطع
 جمع حكم بفتح حاء وسكون لام وقارئة التي انضم لونها وتخفيف ماء والفتح جمع بينه وبين نون وسكون نون
 وياء ودرقطه راء بين خروءا اعيا العين منقطع وياء ودرقطه راء بين والفاء بصيغة ماضية معلوم مثل العين
 يائي وممثل اللام ما في باب تعامل است التعالي ها خبرا الكليته من **شرح** روايت از جابر انما
 محمد باقر عليه السلام جابركفت كه امام كفت كه بايد كه با شديجى كه متصل برت نازيشند در صف اول
 صاحبان وقارنا از شما و صاحبان عقلها پس اگر فراموش كنند امام اتى از ايت راجعا
 آن يا عاجز شود و نماند كه امام ايت را بايد خواند و ساكت ماند راست كنند اورا يا بمعنى كه اتى را كه
 اسفا طرده بيا و او را و زرد و آنچه نميدانند تعليم او كنند و فاضله صعدا اول انما است و فاضله
 صف اول است كه نزد يك شتم نازبا شد و زياد نمازها عت بر نمازها و تنها ميت و پنج مرتبه
 در پشت **شرح** من سئل عن زياد يا شناده قال قال فضل ميا من الصديق
 على ميا سيرها افضل الجماعة على صلوة الفرد **شرح** الاسناد مكروهه وسكون سين
 ونون والفاء و ال منقطع سند حديث معنى طريقه كرميان امام و زوى است **شرح** روايت
 از سهل بن زياد بسند او تا امامي كه روايت از او است را وى كفت كه امام كفت زيادى تو اب
 نمازها عت جاسهاى راست صعدا در نمازها عت بر تو اب نمازها مياى جيب ان صعدا
 زيادى تو اب نمازها عت بر تو اب نمازها است **شرح** من سئل عن ابي عبد الله عليه السلام قال
 يحب لك اذا دخلت معهم وان لم تصدقهم مثل ما يحب لك اذا كنت مع من
 تصدقهم **شرح** خيرهم لاجع بحالها ميت كه نمازها عت ميكنند و برى القبر بر مومن و پيشند
 حضور زرديشان مثل نفع و بياى فاعل يجب است يا هبارت از تو اب است **شرح**
 روز قيت از امام جعفر صادق عليه السلام كفت حساب كرده ميتود و برى تو چون در حل شوى
 در نمازها عت با مخالفان هر چند كه اقترا ميكنى بايتان مثل تو ابى كه حساب كرده ميتود و برى
 تو چون باشى با كسى كه اقترا ميكنى با **باب پنجم اصل باب الصلوة خلف من لا يقدر به**
شرح اين باب بيان نمازت و پرس كسى كه اقترا كرده نميتود با و در اين باب مفت حديث
اول اصل قلت لابي عبد الله عليه السلام كون مع الاسلام فاقترع من القدره و قيل

ان تقترع قال لابي اية ومحمد الله وان عليا فاذا اقرع فاذا اقرع الاية وانك تخرج كعم امام جعفر
 صادق عليه السلام را كه سياتم بايت نازعها ان ليس كباى فارغ ميتود از قراءت همه و سوره پيش از آنكه
 او فارغ شود امام كفت بعد از نون و اكر اريك ايرانا خرقاءت خود و تحميد كنند الدعا لى را كه مقرر الله
 و بايت آن و ساكن بر او نكر اسماء حسنى پس چون فارغ شود پيش از پرس بخوان آن را و ركوع كن
 اين بخوان براستجاب است بقرينه حديث سيوم **دوم اصل** مسالت با جعفر عليه السلام عن
 خلف العن فقال ساهم حديدى الايمزلة الجدر **شرح** پرسيدم امام محمد باقر عليه السلام را
 از نماز پرس مخالفان پس امام كفت نيست ايشان تر من مكر مانند ديوارها بايمنى كه در تحت آيت
 سوره اعراف و اذ اقرئ القرآن فاستمعوا له و اطيعوا اوله من استمع له منكم لى كه پرسس سر ايت
 قراءت برى خود ميكنند بر قسم كه ميراث هر چند كه بجا حكمرانينان **دوم اصل** عن مسال ابا
 عليه السلام قال اصلى خلف من لا اقتدى به فاذا اقرع من قراءه من قراءه هو
 قال فتبع حتى يفرغ **شرح** روايت از كسى كه پرسيد امام جعفر صادق عليه السلام را كفت نمازكاران
 پرس كسى كه اقترا ميكنند با و پس چون فارغ شود از قراءت خود و فارغ شده باشد او چنگ امامت
 پرس كنى تا كه او فارغ شود **دوم اصل** عن ابي عبد الله عليه السلام قال اذا صلحت
 خلف اسماء لا اقتدى به فاقد خلفه سمعت قراءته او لم تسمع **شرح** روايت از امام
 جعفر صادق عليه السلام كفت چون نمازكارى در پس شما راى كه اقترا كرده نميتود با و پس قراءت
 پرس او خواه شنيدى قراءت او را خواه شنيدى بيان اين شد در حديث دوم اين باب
شرح قلت لابي جعفر عليه السلام ان مواليك قد اختلفوا فاصلى خلفهم جميعا فقال
 لا تصلى الا خلف من يوق يد يديه بشم قال ولى موالى فعلت اصحاب فقال يا ابا
 قبيلى ان استنم و كرهتم لا يا مترك على بن حديد يديا و هذا ميتا يا مترك به
 على بن حديد يدي فقال نعم **شرح** مواليك بفتح ميم و فتح ياء جمع مولى ميتواند بود و ضم ميم
 ياء جمع مولى بصيغة اسم فاعل باب معا على ميتواند بود و حرف نون با صا و حذف يك باء
 با ساقط كه آن برى نعل و اسقاط ان برى التقاء ساكنين پس موال بفتح ميم و ضم ميم ميتواند
 و بنا بر اول جمع است و بنا بر دوم مفرد است المولى تابعى كرمخلص باشد و الموالى دوستى كرمخلص
 باشد مراد با اختلاف ايجا اختلاف از روى ظنت خواه در فروع دين مثل اختلافى كه اصل اجتهاد
 با يك مكر دارند و نفس حكم شرعى خواه در اصول دين مثل آنچه گذشت و كتاب التوحيد در باب

عن الصغیر ما وصف بالقرن و قال فی کتاب دهم که در حدیث دهم که در حدیث یا سیدی
 اصحابی فی التوحید من قول یوحسب دهم من یقول صورة و مثل الخ کذبت در کتاب التوحید
 در باب الجبر و القدر و الامر بین الامرین که باب سی ام است در حدیث و در آنم که ان بعض اصحابنا
 یقول بالجبر و بعضه یقول بالاستطافه فاصحی الجبر است و مستوفی و لو که تقدیر استقام
 باشد لا تصلی یعنی نمی است و اشارت است باینکه در پیش جگر با ما از اهل ان اختلاف نماز است و ان
 کردین بنام سر لفظه و قاف بجدید مضارع معقل الفاء و اوی معلوم جایی یا حی طلب باب
 حیات و لی موال تقدیر استقام انکالیست و موال خبر مستندای محذوف است و ظرف
 مستعلق با نیت تقدیر و هم لی موالی یا موالی است و ظرف خبر است لا در ایام که قائم
 عمل علیه است بمعنی لا یجوز الصلوة خلفه و ما بعد ان استیفاء میانی است لفظ لا استقام
 یوم القدر یا برضی فی حدیث علی بن حدید از جمله ان اختلاف بوده و فطی بود مثل رالیه و مثل نماز در پیش
 اهل اختلاف او راوی سگ راوی است و مشک در با بعد است پس ما برود احتمال لام که بود
 فعال تم تم تکلم امام است بنا برین و در حال پس فابری با نیت و غیره تراخ معلی بن حدید است و هم
 یک نون و سکون عین منقطه وقع مع فعل حمت و فاعل ان و مخصوص بوجه ان محذوف تقدیریم
 شیئا الاختلاف یا تقدیریم شیئا الصلوة خلفه و بر تقدیر اشارت باینکه کذبت در کتاب الامان
 و الکفر در حدیث و در آنم باب بحال انما المعاصی که باب صد و شصت و سیوم است که بر دین
 اجتناب و راضی نکنند و بحال خود میسندند **دهم** گفت امام محمد باقر علیه السلام را برستی که عهده ان تو جویستی
 کردند در سن بن برین نماز میکرارم و بر سر ایشان بگویی پس امام گفت نماز میکراری کرد پس انکه وقت
 در است باشد برین خود میسندی که درین خود را از امام مفرض الطایر اند کرده با و از اهل اختلاف اندر
 من بنات بعد از ان امام گفت که و یا ایها الناس برای من عهده شده پس گفتیم یا رانند پس امام گفت بحالی
 که ما درت نمودن پس انکه ما تمم کردیم ما می ایست نماز که جایز نیست نماز در پیش ایشان میان این
 آنکه میسند نماز علی بن حدید که از اهل اختلاف است باین نماز در پیش ایشان یا امام گفت که بیان
 این که این نماز در پیش ایشان از جمله نیست که امر میسند نماز ان علی بن حدید میان این که گفتی
 حدید گفت که خوب جزئیست حکم از روی اجتهاد و بر روی ظن **سوم** **عقل** عن زرارة قال قلت
 لای حعفر علیه السلام انما سا و ذاق عن امیر المؤمنین علیه السلام انه صلی الیه
 رکعات بعد الجمعة یفصل بینهن یتسلیم فقال یا زرارة ان امیر المؤمنین علیه السلام

صلی

صلی خلف فایق فلما سلم و انصرف قام امیر المؤمنین علیه السلام فصلی الیه رکعات
 لم یفصل بینهن یتسلیم فقال له رجل الی جنبه یا باحن صلیت الیه رکعات لم یفصل
 بینهن فقال انما الیه رکعات مستبهمات فقلت فقال والله ما عقل صافا
شش روایت از زراره گفت که گفتیم امام محمد باقر علیه السلام را برستی که جمعی از مردمان روایت
 کرده از امیر المؤمنین علیه السلام این که او کرد چهار رکعت بعد از نماز جمعه دو رکعتی که فاصد کرد میان
 ان چهار رکعت بسلا می پس امام گفت که ای زراره برستی که امیر المؤمنین علیه السلام نماز کرد
 فاسی که او بگوید یا عثمان یا شد پس فقی ان فاسق سلام داد و در دو رکعتی در استیفاء
 بجا نیت راست برخاست امیر المؤمنین علیه السلام پس کرد چهار رکعت فرضی طهر که فاصد
 میان ان چهار رکعت بسلا می پس گفت او را مردی که در پسوی او بود که ای ابو الحسن که از روی
 که فاصد کردی میان آنها بسلا می پس امیر المؤمنین علیه السلام گفت که برستی که انما چهار رکعت
 تشهد کرده شدت پس نماز مساکت شده پس که معنی سخن چیست پس امام محمد باقر علیه
 السلام گفت که بخند قسم که نماز تقدیریم یا زاکام امیر المؤمنین علیه السلام گفت او را مردی که تصدیق
 علیه السلام این بود که انما چهار رکعت فرضیست که مانند فاضلات در عدم معارفت اقامت و
 ان برای یقینه و نماز حیا که در قصد و اذیت کان چهار رکعت فاضلات که مانند فرضیست که
 بعد از تشهد در دو رکعت اول ان انصرف نیست **هفتم** **عقل** عن حمیل بن دراج عن حمیران بن عین
 قال قلت لای حعفر علیه السلام جعلت فداک انما تصلی مع هؤلاء یوم الجمعة وهم
 یصلون فی الوقت فلیف یصنع فقال صلوا معهم یخرج حمیران الی زرارة فقال له قد
 امرت ان تصلی معهم یصلون فقال زرارة ما یقولون هذا الا بیاء و بل فقال له حمیران
 قم حتی یتبع منیه قال فدخلنا علیه فقال له زرارة جعلت فداک ان حمیران
 زعم انک امرت ان تصلی معهم فانک لوت ذلك فقال لنا کان علی بن الحسین صلوا
 الله علیه یصلی معهم الکرکعتین فاذا قروا فاقام فاضاف الیهما رکعتین **شش** روایت
 از حمیل بن دراج از حمیران بن عین حران گفت که گفتیم امام محمد باقر علیه السلام را که قرانت شود برستی
 که نماز میکراریم باین امضالات در دو رکعت و ان نماز میکرارند در وقت فضیلت طهر
 روز جمعه که اول زوال است پس چگونه کنیم اگر خواهیم که تا نماز خود را اول وقت فضیلت ان کنیم
 پس امام گفت که نماز طهر خود را بکمراید یا ایشان پس چون رفت حمیران سوی زراره پس گفت

اورا که تحقیق امام کرده و ما را با اینکه نماز گزاریم با نماز عینا بمواظقت نماز ایشان نمیکنی که هر چند نمازیم
 در رکوع و سجده مواظقت با ایشان کنیم بی انکافه با ایشان که بجز این گفت زراره که بی باشد ایضا گفتی که
 بنیادین غلطی که در کلام امام کرده باشی پس گفت اورا سمران که بر خیز تا آنکه خودت بشنوی از امام سمران
 گفت پس داخل شدیم بر امام پس گفت اورا زراره قرابت شوم بر سستی که سمران دعوی کردی
 که تو امر کردی ما را با اینکه نماز گزاریم با نماز عینا پس پرسیدیم آن دعوی را پس امام گفت ما را که عادت
 امام زین العابدین صلوات الله علیهم این بود که میکشید و با نماز عینا در رکعت را پس چون نماز عینا
 خارج میشد بر سجاست پس هم میکشید و سوی آنها در رکعت را در وقت که مواظقت نماز عینا در
 سبطل نماز و فرضه نیست بلکه لازمست در جای شدت تقیید اگر رعایت اورا که فضیلت وقت
 بر آن بپس مسافات نیست میان آنچه است و حدیث ششم این باب **باب سجده و یکم اصل باب**
من یکره الصلوة خلفه والعبد یوم القوم ومن اتقى ان یوم شریح که بصدقه مضارع مجزول باب
 علم است و العبد مجزول است و در جا بهزه وقتید بر صدقه مضارع معلوم غایب باب لغوات
 من یفجع میم و سکون نون است عنایمه و موصوله میتواند بود یعنی این باب بیان کسی است که کرده
 و ناخوش است نماز در پس او و میان سبزه که پشت نمازی میکند معاشرت را میان آنها که گشت زراره
 با یکدیگر نمازی کند در این باب صحیح حدیث **اول اصل** عن ابی عبد الله علیه السلام قال قلت
 لای یؤمنون الناس علی کل حال الخجذوم والابوص والجنون وولد الزما والاصول **شرح**
 تفسیر است لای یؤمنون خبر است یا صفت است و الخجذوم خبر است طرف در کل متعلق است
 بقریه آنچه می آید در حدیث سی و دوم این باب و فی ایجا معنی می آید است و میتواند بود که برای تخریم با
یعنی زراره است از امام جعفر صادق علیه السلام گفت بجزگشت نمازی نمیکشیدم و نماز بر حال اول و دوم
 یعنی میم و سکون چیم و هم ذال نقطه و سکون و او معنی صاحب خوره و دوم ابرص یعنی همه و
 با یک نقطه و فتح راه منقطه و صاد منقطه معنی صاحب برص یعنی با دو فتح راه و آن که سفیدی است
 که از زنجیر شدن بلغم در تحت جلدهم میرسد و براق و فزونه مانند جای اولی با و اگر سوزنی
 بر آن زنده خون یا خواب ظاهر میشود بخلاف بن سفید که در فزونه براق نیست و اگر سوزنی بر
 زنده خون یا خواب ظاهر میشود و سیوم دیوانه و چهارم ولد الزما و چشم عروالی یعنی همه و
 عین منقطه و راه منقطه و الف با یک نقطه و نشاید با معنی با در نشین از عرب و در او ایجا
 کسی است که فقیه زراسل باشد چنانچه بیان میشود در شرح حدیث سیوم این **دوم اصل**

عن بسکونی

عن السکونی عن ابی عبد الله علیه السلام قال قال امیر المؤمنین لای یؤمن المصلطین ولا یؤمن
 صاحب الفلج الا صحابه ولا صاحب الشیم المتوصیتین ولا یؤمن الا فی القصر الا
 ان یتوجه الی القبله **شرح** القید باقاف و باه و دو نقطه در این و دال منقطه بصدقه اسم معقول با
 تفسیر سبکرده شده بمعنی کسی که قدرت بر بر خاستن یا نشستن یا رکوع یا سجود ندارد و خوا بسبب نبح
 و مانند آن و خوا بسبب مرض المطلق بقاء منقطه و قاف بصدقه اسم معقول بافعال صر منقطه الفلج
 بنا و جیم بصدقه اسم فاعل یا بسبب مرض المطلق بقاء منقطه بصدقه اسم معقول بافعال صر منقطه
 نصف بدلت از بر تبا و در قراءت صاحب آن خطی هم میرسد الا صحابه یعنی همه و کسر صاد
 و نشاید حد فاعله و الف ممدود و جمع صحیح بمعنی جمع کوفه است الی ان درست است یعنی شامازی تم
 برای موضوعین عموم ندارد بلکه مخصوص صورتیست که در حجی که قوی یا مسادی یا معارضه بکرده باشد
 بنا بر آنچه گذشت در کتاب الطهاره در حدیث سیوم باب چهل و دوم که باب ترحیل کون معالاه طلیل
 که در لکن تم و یصلی هم و بیان شد در شرح آن **سین** روایت است از سکونی نفع حسین منقطه از امام
 صادق علیه السلام گفت اگر گفت امیر المؤمنین علیه السلام که پشت نمازی نمیکشید زراره شده و زراره
 پشت نمازی نمیکشید کسی که فایح دست باشد صحیح از صاحب پیش نمازی نمیکشید و صدور از زراره
 پشت نمازی نمیکشید که زراره در چشم و جگر که زراره کرده شود سوی **جد** **مس** و هذا الاستناد
 فی رجلین اختلفا فقال احدهما کنت ایسا مکت و قال الاخر انا کنت ایسا مکت فقیما
 صلواتها ما مکت قلت فان قال کل واحد منهما کنت ایسا مکت بک قال صلواتها ما مکت
 و کنت ایسا **شرح** هر یک از دعوی امامت دو کس یکدیگر را و دعوی مامومت در صورتی صورت
 که دو تن برای تقیید بر سر نماز عینا مواظقت مؤذون ایشان در یکدیگر حرام و بیکدیگر کوع و سجود و قیام
 میکردند باشند در ظاهر **سین** در روایت باین سند حدیث سابق از امام جعفر صادق علیه السلام
 در دو مرد که اختلاف کردند بر پیش رویش گفت یکی از ایشان که بودم پشت نماز تو و گفت دیگری که من
 پشت نماز تو پس امام گفت که نماز بر دو درست است که تم پس اگر گوید هر کلام از ایشان که اکتفا کرده
 توان امامت که نماز بر دو باطلت و باید که از سر کرده **سیوم اصل** عن زراره عن ابی جعفر علیه السلام
 قال قلت له الصلوة خلف العبد فقال لا بأس به الا کان قیما و لم یکن هتاکا
 منین قال قلت اصلی خلف الاعمی قال نعم لانه کان له من یسیده و کان اقصکم **شرح**
 یعنی آخرت است در عرف لغوی مسادی را زراره **سین** روایت است از زراره از امام جعفر صادق علیه السلام زراره

که گفتند که از آن پس سینه چو است برین گفت نیست پروانی بان اگر آن سینه به و آن سینه شمشیر و سینه
 در اینجا را می گویند که در آن زمان باشد زوار که گفت که گفت که آن زمان که از آن پس که هر چه چشم امام گفتاری
 چون برای او کسی که در آن سینه که در آن وقت آن کورا فضل جهات **اسم** قال فقال امیر المؤمنین
 علیه السلام لا یصلین احدکم خلف الجذوم والابصر والمجنون والمکذوب واولی الذمات
 والاعرابی لا یؤتم المهاجرون **شرح** الحد ووجه ضبط ودر اول ضبط یعنی اسم منقول است به ضرب
 کسی که سبب کینه حد را و جاری سینه با و در اینجا صورتی است که تورا و است شده با و الا عربی بان
 کدام امیر المؤمنین می تواند بود و کدام نام محمد باقر علیه السلام می تواند بود و بر هر تقدیر منافات نیست میان
 این دو آنچه گذشت در حدیث اول این باب نیز که مراد با عربی و اول کسی است که جاهل مسلم باشد یا نباشد
 و مراد بان اینجا کسی است که جاهل مسلم باشد یا نباشد و عالم مسلم باشد یا نباشد **یعنی** امام گفت که گفتند
 علیه السلام که باید که تا آنکه التریکی از شما در پس صاحب خوره و صاحب برص و دیوانه و کسی که حد را و جاری
 شده باشد و اول الزنا و جاهل مسلم من باشد صحیحترین است نه کسی که جاهل مسلم من باشد
 ساکنان شهر **بسم** سالت ابا عبد الله علیه السلام عن القوم من اصحابنا یحتمون
 فخصوا الصلوة فیقولون یفرضونهم یفرضونهم یا فلاح ان فقال ان رسول الله صلی الله علیه
 و آله قال یتعدم القوم اذ اتموا القرآن فان كانوا فی العیارة سؤله فاقدمهم محرقة فان كانوا
 فی العیارة سؤله فاکبرهم سؤله فان كانوا فی الین سؤله فلیقومهم اعلیهم بالین و اضعفهم
 فی الین و لا یعد من احدکم الرجل فی منزله و لا صاحب سلطان فی سلطانیه
شرح الا واقفات وراه ضبط و نیزه بینه اصل التفضیل است منع خواننده تر لام و القرآن برای
 تعدیم است زیرا که اصل التفضیل بنفسه منقول میسند هر چند که استحقاق از فعل سجدی با اولی
 معنی کسی است که پروری حکمت قرآن بیشتر نمیکرد باشد در کمال استخوان و از پروری وطن زیرا که در کمال
 معرفت معانی حکمت قرآن است و استیجاب سؤال الملک و در آنجا نیست چنانچه گفته در سوره یونس
 فاسأل الین بقرون القاب من منسکس **یعنی** کسی است که بیشتر از سینه نمیکرد باشد زیرا که بیشتر از
 قاری می نامند با حق را یکی با مومنین قرأت را و اول سیکار فی با معنی کسی است که در او است بتلاوت
 بیشتر نمیکرد با **یعنی** کسی است که کجا و موافق با در ادای حرف و حرکات قرآن **یعنی** پرسیدم
 امام جعفر صادق علیه السلام از جماعتی از اربابان مایه و امیر که جمع میسند پس اصل میسند و وقت نماز
 پس میگوید بعضی ایشان بعضی را که میسند نماز کن ای فلان **یعنی** که میگوید که تکلیف میکند پس امام گفت

که برستی

که برستی که رسول الله صلی الله علیه و آله گفت است نه ناری میسند با عت را خواننده تر ایشان هر چه از آن
 پس که برستی در آن سخن تو است بر پس مقدم تر ایشان با عت با اعلان برای طلب علم مباحثین پس
 باشد در آن اعلان بر پس برتر که ایشان با عت بر پس برتر که ایشان با عت بر پس برتر که ایشان با عت
 که ایشان ترا و آن تر ایشان بطریقت رسول الله صلی الله علیه و آله بر میان مشابهات قرآن که نسفت
 در احادیث اصل البیت علیه السلام و در رسیده تر ایشان بسائلین و باید که است نه ناری که سید التریکی
 از شما در در منزل او بی اذن او در صاحب حکومتی را در ملک او بی اذن او **بسم** عن ابی عبد
 علیه السلام قال لا با من بالسلام الذی لم یبلغ العلم ان یوم القوم وان یوم ذن **شرح**
 الحکم صحیح جعفر بن یحیی و ضم لام اسم صمد ربان صمد جمیع در خواب و مراد اینجا خروج می است و صمد
 بسکون لام است آن یوم نفع همزه و سکون نون بدل استمال السلام است **یعنی** روزه است از
 امام جعفر صادق علیه السلام گفت که نیست پروانی بری که رسیده با پس احتلام است نه ناری که
 جماعت را و اینکه اذان گوید یعنی تا مذک استعدای این نیست که طفل عالم مسلم باشد یا نباشد ناری
 کند با لغز از چه گذشت در کتاب تجرد باب حالات الامم علیه السلام فی السن که باب یوم است که
 محمد تقی علیه السلام در سن طفولیت امام مفرض الطاهر شده چه جای پیش ناری **باب پنجم و دوم**
اصل باب الترحیل یوم ایت و الذی یوم است **شرح** این باب بیان مردی است که پیش ناری
 زنا را و زنی که پیش ناری میکند زنا را در این باب حدیث **اول** **اصل** سالت ابا عبد الله علیه السلام
 عن الترحیل یوم المداة فی بقیته فقال یم قوم و راه **شرح** نعم بسکون و سکون عین و فتح عین
 اصل حدیث یا نفع نون و فتح عین و سکون هم حرف تصدیق **یعنی** پرسیدم امام جعفر صادق علیه السلام
 از مردی که پیش ناری میکند زنا را در خانه خود پس امام گفت خوب است میسند زن پرسیدم **دوم اصل**
 سالت ابا عبد الله علیه السلام عن المداة یوم النساء فقال اذ اذکن جمیعاً استسخت فی النساء
 و اما المکتوبة فلا فلا تعده محسن و لکن تقوم وسطاً استسخت **شرح** مفهوم شرط مراد آن
 اینست که اگر آن زمان جمیع باشد سینه پیش ناری زن است ترا در کتب و خوب با کن بجمع کاف و است بر
 نون منضمه حرصه ما فی معلوم مثل العین وادی جمع مؤنث جابیه باب نصر از افعال ناقصه است
 دوم غیرت در دو جهت بخلا و اسم است جمیعاً بینه ضعیف معنی مفعول باب منع جرکن است و افراد
 و تمسینه و جمع فیکر و فیت در آن ساد است الحکم مشرق و مراد اینجا اینست که آن زمان با هم نشسته
 باشد بلکه از اطراف جمع کرده شده باشد ناری نماز مانند مردان که در مسجد جمع کرده میسند سینه

برای مکتوبه ظاهر این حدیث اینست که پیش از آنکه نماز را بخواند باید که در سجده
 مردود از او نماز را قطع کند و او در سجده سکون بین منسوب و طرف مکان است **عینی**
 پرسیدم امام جعفر صادق علیه السلام را از آن که آیا پیش از نماز میگوید زنا نماز پس امام گفت چون نماز
 باشد جمع کرده شده مکان از مواضع متفرقه پیش از نماز میگوید زنا نماز باطله و اما در نماز فرضیه
 میکند بر او حدیثی که چون زمان برده نشین منباشند و از خانه های خود بیرون آیند بسبب هر چه
 آن باید که بسجده رود برای فرضیه بنوا جاعت و در پس مردان نماز فرضیه کنند و مقدم نمی آید
 زنی که پیش از نماز نداشت بر آن زمان خواهد نماز باطله خواهد فرضیه اهل یک خانه و یک بی است
 در میان صحنی از صفوف آن زمان که مقدم بر باقی صفوفست **سیدم** **عنه** **علی** **عنه** **علیه** **السلام**
فی الرجل یومئذ النساء لکن ینصحن فی الفرضة قال نعم و ان کان معاً صحت ثم
الی جانیه شیخ روایت از امام جعفر صادق علیه السلام در مدی که پیش از نماز میگوید زنا نماز
 گویند با آن زمان مردی که ماموم باشد در نماز فرضیه امام گفت خوبست و اگر با آن پیش از نماز باقی
 که ماموم باشد پس باید که ایستاده در جلوی پیش نماز در جانب راست است **باب بیجا و سوم**
باب الصلوة خلف من یقتدی به و القراهة خلفه و صلاة الصلوة شرح این باب بیان نمازت
 در پس کسی که اقتدا کرده میشود و با و بیان قراءت در پس او و بیان صامین بودن آن پیش نماز را ماموم
 در این باب پیش حدیث **اول اصل** **سألت ابا عبد الله علیه السلام عن الصلوة خلف**
الایام اقرأ خلفه فقال اما الصلوة التي لا یخبر فیها بالقراءة فان ذلك یجوز
فلا تقرا خلفه و اما الصلوة التي یخبر فیها فانما اقرأ بالجملة لیست من خلفه فان
صیغت فانکنت و ان لم تکتف فاقرا **شرح** بجه دو جا بصیغه مضارع غایب معلوم باسبغ است
 آنچه اظهار جوهر او از وقت قراءت و مانند آن و مراد نمازی که امام چه میکند در آن غیر ظهر جمع است
 از نمازی که بگوید خواهد و اختیار زیرا که امام و سفرد در آنها مساویست و در دو حالت و آن
 بنمازی که امام چه در آن میکند ظهر جمع است زیرا که چه در آن مخصوص امام است و این مسأله ندارد
 با آنچه فی ابی در حدیث صحیح باب هفتاد و دوم که اذ اصلیت و حدی اربعه اجماع بالقراءة فعال لم یزک
 و حدی یعنی صورتیست که مخالفان حاضر میباشند و معنای آن جماعت با و نیزه بر آنچه گفته شد
 در نماز امام تا احرارست زیرا که دلالت میکند بر آنکه سفرد و ماموم چه در آن نیست و گفته در امام چه جمع در تمام
 بکلمه و مانند در صورتی که مثل بر شارت و مسان است و در سوره و مسافقین که مستثنی بر آنچه گفته شد

چنانچه می آید در حدیث چهارم باب هفتاد و یکم نسبت بنون و صا و فط و تا و دو نقطه را لا بصیرت
 غایب معلوم باب هفتاد و یکم نسبت بنون و صا و فط و تا و دو نقطه را لا بصیرت
 از نماز در پس کسی که اهل حق یا قراءت کم در پس او پس امام گفت اما نمازی که پیش از نماز میگوید زنا نماز
 یا یعنی که پیش از نماز میگوید زنا نماز در آن سفرد و چه در آن بلکه اگر چه بر است بر دو چه میکند و اگر احتیاط است بر دو
 احتیاط میکند پس در پس کسی که آن قراءت کرده باشد است سوی آن پیش نماز به معنی که گفته شد
 پیش نمازت و پس پس قراءت کن در پس او و اما نمازی که پیش از نماز میگوید زنا نماز پس خوانست
 که ماموم شده پیش نماز جمع برای یک مسأله برای استماع سوره و جمع و مسافقین میشود یعنی که در پس کسی
 پس اگر شنیده پس سکوت کن و اگر شنیده پس قراءت کن بسوره و جمع و مسافقین است راست با یک
 چون انصاف میرساند قائم مقام انصاف است **دوم اصل** **عن ابی عبد الله علیه السلام قال**
اذا صلیت خلف ایام تأتم به فلا تقرا خلفه تمت قراءته اولکم تسبح لآن تکون صلوة
تخبر فیها لم تسبح فاقرا شیخ ظاهرست قراءت اول تسبیح است که در نماز ظهر تسبیح ماموم قراءت میکند
 اصلا چه کند که او از امام را نشنود و همچنین در نماز احتیاط چه بصیغه معلومت و مراد بصلوة بجه هفتاد و یکم
 چنانچه بیان شد در شرح حدیث سابق **عینی** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام گفت کسی که نماز را
 در پس پیش نمازی که اقتدا میکند یا در پس قراءت کن در پس او خواهد شنیده قراءت در او خواهد شنیده
 که اگر آن نماز باشد نمازی که پیش از نماز میگوید زنا نماز و نمی شنیده ماستی قراءت او را پس قراءت کن در
 اینست که در نمازی که چه در آن مخصوص پیش نمازت و سفرد چه در آن نمیکند و آن ظهر جمع است و حدیث
 بر ماموم می آید و جز اول انصاف قراءت امام بسوره و جمع و مسافقین در صورتی که قراءت امام را می شنیده
 دوم قراءت سوره و جمع و مسافقین است در صورتی که قراءت امام را می شنیده باشد **سیدم** **عنه** **علیه**
صلیها قال انکنت خلف ایام تأتم به فانکنت و تسبح فی افضلک شیخ روایت
 از امام چه با قراءت امام جعفر صادق علیه السلام گفت چون باشی در پس پیش نمازی که اقتدا میکند یا در پس سکوت
 کن و نیزه از نقصان و وضع کن اللدنامی را در دل خود مراد صورتیست که در ظهر ظهر جمع یا در ظهر جمع باشد
 و قراءت پیش نماز شنیده میشود باشد فی الجملة قرینه حدیث سابق و آید **سیدم** **عنه** **علیه** **السلام**
علیه السلام قال اذا کنت خلف ایام قرأ فی صلوة یخبر فیها بالقراءة و ان لم تسبح
قراءته فاقرا انک لتسبح و ان کنت تسبح لیس فی صلوة یخبر فیها بالقراءة و ان لم تسبح
 و مراد بصلوة بجه هفتاد و یکم نسبت بنون و صا و فط و تا و دو نقطه را لا بصیرت

بسمی بر ما نیست از نام جعفر صادق علیه السلام در روزی که میکشید نماز فریضه را بهستانی خود بعد از آن می آمد جماعتی را
 امام گفت نماز میکشید با ایشان و میکشید و بدان نماز دوم را فریضه او نیست که نماز دوم فضیلت از نماز اول
 با وجوه اگر مستحب است و بعد از اول وقت فضیلت است **دوم** **صلی** قلت لای صلی الله علیه و آله وسلم
 اصلی ثم أدخل المسجد فقام الصلوة وقد صليت فقال صل ثم يحيا الله سبحانه ما كره
شرح گفته امام جعفر صادق علیه السلام را که نماز فریضه میکشید بعد از آن در محل سجد می نمود پس بری می آید
 نماز جماعت و حال آنکه جماعت نماز کرد و امام پس گفت نماز کرد با ایشان میان این که می کشید نماز الله تعالی چه
 آن در آن سوی او را در وقت که دوم مجبور است سوی او بفریضه حدیث سابق **سوم** **صلی** سألت أبا عبد الله
 عليه السلام عن رجل دخل المسجد وافتتح الصلوة فبينما هو قائم يصلي إذا أدب المؤمن
 وأقام الصلوة قال فليصل ركعتين ثم ليأتين الصلوة مع الإمام ولكن الركعتان
 تلوها **شرح** پرسیدم امام جعفر صادق علیه السلام را از مردی که در محل سجد شده است اگر نماز فریضه را
 پس در میان یکی و دو است و است نماز میکشید و نماز اول وقت و اقامت نماز گفت امام گفت
 پس باید که نماز دوم در وقت نماز میکشید و نماز را با ایشان می کشید که در وقت سجد
 با جمعی که در آن سوی آن دور است نعل کند نیست خود را فریضه سوی طلوع **چهارم** **صلی** عن جعفر بن محمد
 قال قلت لابي الحسن عليه السلام جعلت في ذلك تحضر صلوة الظهر فلا تقدم إن تنزل في
 حتى ينزلوا و تنزل معهم فصلي ثم يقولون فيترجعون ففصلي العصر فترجم كما كان
 ثم ينزلون للعصر فيجدون فصلي بهم فقال صل بهم لا صل الله عليهم **شرح** تحضر نماز فریضه
 و نماز با نقطه و راه نقطه بصیرت مضارع معلوم جایز با صلوات صلوة مرفوعه و ما علمت و درل معلوم
 مرفوعه است بوجه بر لا تقدیرت چون بشین با نقطه و راه نقطه و عین منقطه بصیرت مضارع عامیله
 باب فضیلت اشترقی تعریف جماعت بزرگ یعنی جماعت کوچک یا جماعت جماعت و فرادی
 و بدعت در زمین و هر دو در جماعت است و سایر اول استماره شده از تعریف استخوان در وقت
 آب و دادن آنها تا دفعه و حساب خوردن و بخیل ام را نهان شده نماز چنانچه در قاموس لادریه
 ابن ابی عمیر منقول است از علی صلوات الله علیه گفته اند ان ایوان السقی اشتری و مراد جماعت است که
 در سفر نماز آنکه بهی که قصر ظهر میکند متفرق می شوند و در وقت خزا بقصد نماز جماعت فرادی
 میکند و این بدعت است یعنی که از جماعت است و کتاب مصباح گفته که قال ابن عمر صلوات
 مع رسول الله صلی الله علیه و آله الطهر فی السفر رکعتین و بعد نماز رکعتین و بعد رکعتین و لم یصل بعد ما

و المغرب ثلث رکعات و بعد با رکعتین نهم بر راه منقطه و راه دو نقطه در میان بصیرت مضارع معلوم مهموز
 معقل الهم با بی منقطه مع الغیر باب معال است کما کان تسمیه و فتح همزه و تشدید نون و ضمیر منقطه مع الغیر
 بجزء نون و جمله معقول سوم نهم است و معقول دوم محذوفت مقدر بر نهم ایما کما کان نون مع
 بر راه منقطه و عین منقطه بصیرت مضارع معلوم منقطه مع الغیر باب فضیلت الركعتین که در آن ما علمت
 در اصل با لکه رکعت و با عین را نیست که رکوع کراره و غیرت است از رکوع الکفای است مذکور بعضی
 و مثل این گذشت در حدیث دوم باب دوم می آید در حدیث دوم باب ششم و پنجم فیهما است و این
 و تخفیف نون می تواند مثل و فرات در سوره زمر غیر الله در فی لا صلی الله علیه و آله است و است است
 با یکدیگر تا غیر نماز ظهر تا آخر وقت فضیلت آن و رکعت بعد از آن و تا غیر نماز عصر تا بعد از خروج وقت فضیلت
 آن مقصد جهادت در محل بدعت و با همت همگام در جهتم است محقق نماز که تا غیر نماز عصر تا بعد از رکعت
 ششخص و در بارش خاص زیاد شود موافق مذنب ابو جعفر است در حدیث **سوم** **صلی** روایت از جعفر بن
 یقطن گفت گفته امام رضا علیه السلام را که قرابت تو م حاضر می شود نماز ظهر در سفر نماز جماعت پس قدرت
 نمازیم کرد و در آن وقت فضیلت آن تا آنکه نماز جماعت فرود آید و فرود می آید با ایشان در آخر
 وقت فضیلت آن پس نماز میکشیدیم بعد از آن بری خیزد و رکعت می کشد پس میخیزد پس میکشیم
 نماز عصر را در اول وقت فضیلت آن دی نهم با ایشان خود را مانند یکدیگر تا نماز میکشیدیم بعد از آن
 می آید برای نماز عصر پس پیش می آید نماز را پس نماز میکشیدیم با ایشان با جمعی که پیش نمازی ایشان است
 در نماز عصر امام گفت که پیش نمازی ایشان کن در نماز عصر در دو مکان و الله تعالی بر ایشان **اصول**
 کنت الی الی الحسن علیه السلام فی احضر للمسجد مع حیثی و قصرهم فی امری بالصلوة
 بهم وقد صليت قبل ان اتهم و ربما صلی خلفی من تصدق بصلواتی المستضعف
 و اللعاهل و الکره ان تقدم وقد صليت لجال فی یصلي بصلواتی بمن سمیت
 لت فرقی فی ذلک یا مولاک آتینی الی و اعجل به ان شاء الله فکت علی
 صل بهم **شرح** من یقصد بصلواتی جهار است از کسی که حجت امامت را میبندد و عمل بان
 در عقاید پیش از آنکه معلوم کرده است ضعف بصیرت اسم معقول باب استغاثت جهار است
 از اطفال و زمان و مانند ایشان که بر مذنب باطله اما احتمال بجات در ایشان است چنانچه
 گفته در سوره نساء الاستضعفین و بیان شده در کتاب الايمان و الکفر در باب المستضعف که
 باب صد و هفتاد و دوم است جاہل جهار است از معقل و مراد جماعت در اینجا است

اولا میگردد و دست ضعف بمعنی منع با و الجا مثل معطوف بران باشد پس هر دو منصوب باشد
 دوم میگردد و دست ضعف عاقله باشد و در الجا مثل بمعنی مع باشد پس اول مرفوع و دوم منصوب
 سیوم میگردد و در هر دو عاقله باشد پس هر دو مرفوع یا هر بر تقدیر من در من تخیصیه است آنجا
 بصیغه مضارع معلوم مستعمل و حده از باب افعال مرفوعه تقدیر است و سینه فیما فی سابقه است چنانکه
 جواب امر میبود و مجزوم میبود یعنی نوشتن سوی امام موسی کاظم یا امام رضا علیه السلام که درستی که من
 میگویم در سجده با همه ایگان خود و غیر ایشان از مخالفان پس امر میگردد و بنا بر این ایشان بمعنی
 پیشانی ایشان و حال که تحقیق نماز گزارده ام پیش از آنکه ایم نزد ایشان و بسا که نماز گزارده ام
 کسی که مؤمن است و اقرار میکند نماز من بسا که مستضعف است و کسی که مخالف است پس اگر
 دارم از نیکی پیشانی کنم بر حالی که تحقیق نماز گزارده ام برای حال آنکه کسی که نماز نگردد بنا بر من از
 حیوان مرطانی که نام بر برای تو پس امر کن مردان علم با تو بیان این امر میسر سوی آن
 و عمل میکند بان که خواهد الله تعالی پس نوشت امام علیه السلام که نماز گزار با ایشان **سوم**
عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ صَلَّى مَعَهُ فِي الصَّيْفِ لِأَوَّلِ كَانٍ لَمْ يَنْصَلِّ حَلْفَ
رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ روایت از امام جعفر صادق علیه السلام گفت هر که در
 تقیه نماز گزارد با مخالفان در صفت اول شد تو اب باشد کسی که نماز گزارد با رسول الله صلی الله
 و آله **عنه** معاصه قال سألت عن رجل كان يصلي فخرج الإسلام وقد صلى
 الرجل ركعة من صلوة فوأيضه فقال إن كان أمسا عدا فلا يصلي آخره
 و ينصرف و يجعلها تطوعا و ليدخل مع الإسلام في صلوته و إن لم يكن أمسا
 عدل فليبين على صلوة فحما هو و يصلي ركعة أخرى مع جليل قد رما يقول أشهد
 أن لا إله الا الله وحده لا شريك له و أشهد أن محمدا عبده و رسول الله
 عليه و آله ثم ليتم صلوة مع علي ما استطاع فإن التقيته و ابعده و ليس مني
 من التقيته الا و صلحها ما جوز عليها إن شاء الله **سبع** روایت از امام که
 از زوایان امام جعفر صادق و امام موسی کاظم علیه السلام است پرسیدم امام را از مردی
 که نماز میکند پس بیرون آمد پیش نماز بر حالی که تحقیق گزارده اند و دیگر گفت را از نماز فریضه پس
 گفت که اگر آن پیش نماز بر حالی که مؤمن است خواه امام مقررش الطاهر باشد
 و خواه غیر او پس باید که گزارده آن مرد که می دیگر و سلام دهد و در اندان نماز را نافذ و باید که

اعلم شود

که داخل شود پیش نماز در نماز آن پیش نماز و اگر بنا باشد پیش نماز عادل پس باید که بنا نهاد بر نماز خود که مسکون
 چنانچه او بران بود و مسکون در کتب دیگر را با بیت نماز در ظاهر بیان این گمگی نشیند در حرکت دوم
 و تکی که پیش نماز بر خیزد و تقدیر میکند که با صلح تقدیر را و در درانی چشم سخبات است و بعد از آن باید که
 تمام کند نماز خود را با پیش نماز بر خیزد که وسعت در قدرت داشته باشد چه بد رستی که تقدیر و آنچه
 و نیست چیزی از تقدیر مگر حالی که صاحب آن فرود آورده شده است بران تقدیر که خواهد الله تعالی
 مراد است که باید که نوعی کند که مخالفان لغتند که او اقرار کرده هر چند که باعث احتلال بعضی
 یا واجبات یا مفروضات شود **هشتم** **عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ صَلَّى**
فِي مَسْجِدِ مَنْ صَلَّى مَعَهُ مِنْ مَسْجِدِهِمْ فَصَلَّى مَعَهُ حَتَّى يَخْتَلِعَ مِنْهُ روایت از امام
 صادق علیه السلام گفت هر که نماز فریضه گزارد در خانه خودش بعد از آن در محل شود مسجد را از مسجد
 برای تقیب پس نماز گزارد با ایشان بیرون می آید از آن مسجد با حسنه مخالفان یا بمعنی که آنچه مخالفان
 بجا آورده اند در صورت حسنه برای ایشان حسنه نیست و حقیقه برای آن مؤمن **باب**
بجاء و مستعمل اصحاب الرجل يدرك مع الإمام بعض صلوة وان احدهم فله منه شئ
 غیر صلوة راجع بالرجال است این بفتح فخره و سکون نون مصدر ریاست و مصدر معطوفت بر
 الرجل احداث از باب افعال برای صاحب چیزی بودنت مثل اخذ البعير و ما به بحث عارضه
 پس تا موقت نیز است بقیر خبر است فهم من باب پس مراد بتقدیم امام کسی را علم از تقدیم تحقیقی و
 مجازیت و آن حالت است در امام که باعث تقدیم نامو مان الکسر است و فای برای عقیب است غیر
 منصوب راجع بالرجال است و بعضی نسخ بجای و آن احداث اللهم فخر چنین است و بحدت الله
 بقدمه و بنا بر آن بحدت تقدیر آن بحدت است پس منصوب مرفوع می تواند بود و مثل تسع بالمعنی
 خیز من آن ترا و **بجاء** این باب بیان و وجهت **اول** مردی که در می باید باشد پیش نماز بعض نماز خود را
دوم اینکه صاحب عارضه شد پیش نماز پس کرد مرد را و این باب یا نرود حدیث **اول**
عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَجَّاجِ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الرَّجُلِ يَدْرَأُ لِيَتَّقِي
الْيَأْتِيَهُ مِنَ الصَّلَاةِ مَعَ الْإِسْمَاءِ وَهِيَ كَاللَّاءِ فِي كَيْفَ يَصْنَعُ إِذَا جَلَسَ الْإِسْمَاءُ قَالَ
يَجْتَنِي فَيَلَا يَتَكَلَّمُ مِنَ التَّعْوِذِ فَإِذَا كَانَتِ الثَّلَاثَةَ لِلْيَأْتِيَهُ وَهِيَ كَاللَّاءِ فَلْيَلْبَسْ
إِدْقَامَ الْإِسْمَاءِ وَقَدِيرَ مَا يَتَّبِعُهَا ثُمَّ لِيَجْزِ بِالْإِسْمَاءِ **سبع** حقیقی بیچم و فالف مستقر از رو
 بصیغه مضارع غایب معلوم باب تعافلت التجا فی دور دستن اعضای خود از مکان استن

بقدری که پس شود مثل اینکه در دو سجده و دو رکعت نماز بر زمین کرانه تا ساقی او بر زمین باشد
 ماده نیست که از دست بردارند و اینک نشیند با پیشانی و بی وجوب تشهد بر او اگر دستها باشد چنانچه می آید
 در حدیث سیومین باب و لا یحکم عطف تغییرت یا ماده نیست که نشیند خود را بر دوپا نشیند
 میکند یعنی روایت از عبد الرحمن بن حجاج بفتح حاء منقط و تشهد هر چه گفت که پرسیدم امام جعفر
 صادق علیه السلام از انروی که در می یا بد رکعت دوم را از نماز پیشانماز و آن رکعت دوم برای آنکه در
 رکعت اولت چگونه میکند چون نشیند پیشانماز برای تشهد امام گفت که در وقت و از زمین و ممکن است
 از نشستن پس چون شود رکعت سیوم برای پیشانماز و آن رکعت برای آن که در رکعت دوم است
 پس نماید که در رکعت کنیز برای تشهد اندکی چون برخیزد پیشانماز زنده را یک اصل تشهد را بجا آوردنی ضم
 مستحبات تشهد بعد از آن برخیزد و لا حتی شود و پیشانماز **مسئله** قال و سألته عن الذي يقرأ في
 الركعتين الأخيرتين من الصلوة كيف يصنع بالقرآن فقال يقرأ فيها فاتحة الكتاب الحمد
 ولا يجعل أول صلواته آخرها **شرح** و در قراءت و در قراءت میان میشود در حدیث دهم
 این باب یعنی راوی گفت که پرسیدم امام را از آنکه کسی که در می یا بد دو رکعت آخر از نماز چنانچه
 رکعتی چون میکند با قراءت پس امام گفت قراءت کن در آن دو رکعت وقتی که تو چنین با موعی با
 چه درستی که آن دو رکعت برای تو دو رکعت اولت و گردان اول نماز خود را آخر آن ماده نیست
 که در دو رکعت آخر سوره مخوان چنانچه می آید در حدیث دهم این باب و در بعضی نسخ بجای و او
 و لا تجعل فاست و ان کر برای تعقیب است حاصل آن و آنچه مذکور شد یکیت و اگر برای تفریح
 ماده نیست که اگر درین دو رکعت قراءت کنی و بسجده کنی مثل مومانی که از اول نماز حاضر نموده اینچنین
 گذشت در حدیث اول باب بیست و سیوم لازم میشود که در دو رکعت آخر قراءت کنی مخصوصا
 ای که پیش نماز در دو رکعت آخر خود کا می قراءت میکند و نماز بی سوره فاتحه هیچ نیست پس نماز
 تو معکوس خواهد شد **مسئله** قال ابو عبد الله عليه السلام اذا لم تذكر تكبيرة
 التركيع فلا تدخل في تلك الركعة **شرح** گفت امام جعفر صادق علیه السلام که چون در میان
 تکبیر رکوع را بابت نماز بخوان پس در محل نشو در آن رکعت زیرا که مذکور شد مخالفان اینست که
 بخلاف مذکور است چنانچه می آید در حدیث پنجمین باب **مسئله** قلت لابي عبد الله
 عليه السلام جعلت فداك ليقضي الامام بركعة فتكون لي واحدة واحدة و لكنه قال
 فانه قد قلنا تعدت فقال نعم فانما تشهد بركعة **شرح** گفت امام جعفر صادق علیه السلام

قرابت تو سبقت میکنی در بین پیشانماز رکعتی پس سبقت میکنی که پیشانماز یکبار برای من کی در پیشانماز
 دو آیه است که هر یک با رکعتی برای انتظار پیشانماز و قرآن بر آن که گفت اری چه جز این نیست که تشهد
 با عت برکت است **مسئله** عن عبد الرحمن بن ابي عبد الله عن ابي عبد الله عليه السلام قال اذا سبقت الامام بركعة فاذركت الصلاة الاخيرية قرآن فالتا
 من صلواته وهي ثلثان لك وان لم تذكر معه الا ركعة واحدة قرأت فيها
 وفي التي تليها وان سبقت بركعة حلت في الثانية لك والثالثة له
 حتى تتبدل الصلوة قیاما قال و قال اذا وجدت الامام ساجدا فالتبت
 مكانك حتى يرفع رأسه وان كان قاعدا صدت وان كان قائما قلت **شرح**
 القيام بکسر قاف و باء و دو نقطه در میان جمع قائم ایستادگان و ان کان قائما یعنی و ان شیخ
 فی القيام است و مراد اینست که اگر پیشانماز نشسته باشد و تا گفتن تکبیر حرام را شروع در سجده
 کند یعنی روایت از عبد الرحمن بن ابی عبد الله از امام جعفر صادق علیه السلام گفت که چون
 سبقت گیرد بر تو پیشانماز رکعتی پس در میان قراءت دوم پیشانماز قراءت میکنی در رکعت سیوم
 از نماز پیشانماز و آن دو رکعت برای تو اگر در میان پیشانماز تکبیر رکعت را در نماز خود رکعتی قراءت
 میکنی در آن یک رکعت و در رکعتی دیگر متصل با نیست و اگر پیشانماز سبقت گیرد بر تو یک رکعت
 بی نشینی برای تشهد در رکعت دوم برای تو و سیوم برای پیشانماز تا آنکه راست شود صغیرا حال که ایستاده
 باشد یا نشینی که اندکی برای تشهد در یک میکنی و زود حق میشود راوی گفت که و امام گفت که چون در میان
 پیشانماز در سجده پس در جای خود باشد تا بر او بر سرش را زد و سجده و اگر نشسته باشد یا نشینی
 تشهد بی نشینی یا نشینی که تکبیر حرام را ایستاده میکنی یا قصد اقامه ادوی نشینی برای انتظار بر خاستن
 پیشانماز و میستواند بود که این تعویذ پس از تکبیر حرام باشد و تکبیر حرام بعد از برخاستن پیشانماز باشد
 و اگر نشسته از شروع در برخاستن کند می ایستد یا نشینی که بر قیام خوباتی بیانی **مسئله**
 عن ابي عبد الله عليه السلام قال اذا ذكرت الامام قد ركع فالتبت و ركعت قبل
 ان ترفع رأسه فقد أدركت الركعة فان رفع الامام رأسه قبل ان تركع فقد
 فاتت الركعة **شرح** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام گفت که چون در میان پیشانماز بر خالی که
 تحقیق رکوع کرده باشد پس تکبیر حرام کوئی در رکوع کنی پیشانماز که بر او در سر خود را از حالت رکوع بر خاستن
 در میان آنکه رکعت را پس اگر بر او در پیشانماز سر خود را پیشانماز که رکوع کنی پس تحقیق فوت شد از آنکه

عنی نماز که اگر کسی کبیرا حرام گوید استوار و تصدیکه در پیش نماز در رکوع و بعد از شروع در رکعت شکران
 پیش از دخول رکوع پیش نماز خود را از رکوع بر دارد میتوا بنویسد و آن کبیرا حرام اوباطل شود
 و میتوا بنویسد که طل شود و بایش استوار بر می استظار بر جاستن پیش نماز با بایش است میتوا
 در سجده و الداعی **سنت هشتم** قال ابو عبد الله علیه السلام فی الرجل اذا ادرك الاسلام
 وهو راكع فليزوه وهو فيم صلبه ثم رقع قبل ان يرفع الايام رأسه فقد اذرت **سنت**
 گفت امام جعفر صادق علیه السلام در مردی که چون دریا پیش نماز بر حالی که آن پیش نماز در رکوع باشد
 پس نماز کبیرا حرام گوید بر حالی که او راست و او است باشد و در پشت خود را بعد از آن رکوع کند چنان
 از کبیرا بر در پیش نماز خود را از حالت رکوع پس تحقیق افزه دریا در آن رکعت را **سنت نهم** قال
 ابا عبد الله علیه السلام عن الرجل ياتي المسجد وهم في الصلوة وقد سبقه الامام
 بركعة او اكثر فجلس للامام فاحد يبيد ويكون اذ في القوم فيقدمه فقال
 يتم صلوة القوم يتم جليل حتى اذا فرغوا من الشهادتين واليهم بيدي وعن العيين
 والجمال وكان الذي اوى اليهم بيدي السليم والقبضاء صلواتهم واثم هوما
 كان فاشه اوتبي عليه **سنت** استر بعين منقطع و تشديد لام بصيرة مضارع غائب معلوم باب
 افتعال الاعمال عذري هم رسايندن خواه برضوخ خواه بواقض و جوده و خواه ايعا منها **سنت**
 بناء و دو نقطه در بالا و تشديد ييم بصيرة مضارع معلوم باب افتعال صلوة منصوب و معقول
 مراد تسليم انچا سلام اذن است که چنان شده در **سنت** حديث هفتم باب يام که باب الشهد
 في الركعتين الاوليين و اللاحقه تسليم است اولي عليه برای سگ را وی است **سنت** يرسيدم
 امام جعفر صادق علیه السلام را از مردی که داخل مسجد ميشود و در مان در نمازها عسده بر حالی که
 گرفته است براديش نماز ميکند بايشتر پس صاحب طاعت ميشود و تشديد يرسيدم دست آمده
 وی باشد آمده نزد ميکند ان جمع سوی ان پیش نماز پس شش ميدهد آمده را پس امام گفت که افزه
 تمام ميکند وقت نماز آن مرد نماز بعد از ان می شنید تا آنکه چون فارغ شوند ان مردمان از تشهد
 اشارت ميکند سوی ایشان بدست خود از جانب راست و چپ پس ميشود و چپ اشارت کرد
 سوی ایشان سلام برایشان و آخر تشهد نماز ایشان و تمام ميکند افزه آنچه را که قوت شده
 از نماز گفت آنچه را که باقی مانده بود بر او **سنت دهم** قلت لابي جعفر عليه السلام رجل جمل
 مع قوم في صلواتهم وهو لا يتبينها صلوة فاحدتها ايسامهم فاحد بيدي ذلك الرجل

فقد سده فصلي بهم صلواتهم صلوة وهو لا يتبينها صلوة بل يتبينها ان يتبينها
 صلوة فان كان قد صلى فان له صلوة اخرى و الا فلا يدخل معهم وقد يجوز في
 عين القوم صلواتهم وان لم يتبينها **سنت** گفت امام جعفر باقر علیه السلام که مردی در غسل شد با جمعی که
 جماعت ميکند در نماز ایشان بر حالی که آن مرد نیت ميکند ان نماز را نماز با شستن نماز است
 بنا بر اینکه نماز فرضه خود را پیش از ان کر کرده باشد صاحب حديث شهادت نماز ایشان پس گفت
 دست آمده را پس شش دست او را پس نماز کرار با ایشان آیا که نیت آن جمع را نماز ایشان
 نماز آمده بر حالی که نیت ميکند ان نماز را نماز پس امام دوم سئو گفت اول ايک نماز او است
 برای مرد ايک و اول شود با جمعی در نماز ایشان بر حالی که نیت ميکند ان نماز را نماز بکند نماز او است
 برای او ايک نیت کند ان نماز را نماز پس اگر باشد باين روش که تحقیق نماز کرارده باشد پیش
 از ان پس هر کسی که برای او دست ثواب نمازی و دیگر که نیت نماز دیگر کند پس باید که در غسل
 نشود با ایشان دوم ايک تحقیق که نیت ان جمع نماز ایشان هر چند که نیت کند ان
 نماز را نماز **سنت** سألنا ابا عبد الله عليه السلام عن رجل اتم قوما فصلي بهم ركعة
 ثم مات قال يقب موت رجلا اخر و يقبشدون بالركعة و يطرحون الميت عليهم
 و يغسلون من **سنت** لعبدون بعين منقطع و قلت يدو ال منقطع بصيرة مضارع معلوم باب
 افتعال الف لام الركعة برای حمده خارجيت جمعی رکعت اول **سنت** يرسيدم امام جعفر صادق
 عليه السلام را از مردی که نیت نمازی کرد و جمعی را پس نماز با ایشان ميکند در نماز او که
 پیش ميدهد نماز وی دیگر را و بجا نماز خود ميکند ان ميکند رکعت را که با مرد اول کر کرده اند و می نماز
 ميت را در پس صفتی خود و غسل من ميت ميکند هر که دست بيدن ميت رساينده باشد
 در او نیت که بعد از مرد شدن اگر کسی دست بيدن او رساينده کند و گوید که چون در شنای نماز مرد
 سائر اموات نماز و عقی نماز که اين منافات ندارد با ايک آن جمع که ميت را پس صفتی نماز
 غسل من ميت کند چون هنوز گرم باشد و الداعی **سنت** عن ابي جعفر عليه السلام
 قال قال اي شيعي يقول هو لاه في الرجل الذي يعوقه مع الايام ركعتان قلت
 يقولون يعوقهما بالبعد و سورة فقال هذا يعقلب صلوة يجعل اولها اخرها
 قلت فكيف يصنع قال يقرب فاتحة الكتاب في كل ركعة **سنت** ظاهر في كل ركعة هي
 فيها نيت که فاتحة کتاب تنها می خواند و در هر یک از چهار رکعت ايک **سنت** شيخ طوسي در

محل کرده که رکعت را بر رکعتین یا غیرین ماموم بنا بر اینکه روایت کرده که عن ابی حفصه علیه السلام قال اذا
 ادرك الرجل بعض الصلوة و فاتت بعض خلف امام يجتنب بالصلاة خلفه جعل اول ما ادركه اول
 صلوة ان ادرك من الظهر والعصر والاعشاء ركعتين و فاتت ركعتان قرأ في كل ركعة ما ادركه خلف
 الامام في بقية ما مكثت و سورة وان لم يدرك السورة فاتت اجزاءه ام الكتاب الى آخر الحديث
یعنی روایت است از امام محمد باقر علیه السلام راوی گفت که امام گفت که هر میکوشیدین مخالفان
 در روی که فوت میشود از او پیش نماز دور رکعت یا بنشیند که دور رکعت آخر از بر او عید بیست یا
 میکند گفت که میکوشید که بخواند در آن دور رکعت آخر سوره و سوره را پس امام گفت این عمل
 مشکوک میکند نماز او را میان این آنکه میکوشد نماز را از آخر نماز خواهد دور رکعت اول
 که پیش نماز است فاتحه کتاب تنها خواند و خواهد تسبیح کند و خواهد تسبیح بخواند گفته پس چگونه
 میکند گفت میخواهد فاتحه کتاب را بی سوره دیگر در رکعتی **باز در حدیث** **مسئله** عن ابی عبد الله علیه السلام
 قال قلت ارجی الی الامام و قد سبقنی بركعة فی الغیر فلما سألتم و قد فی قلبی فی
 انتمت فلم ازل ذاکر الله عزوجل حتى طلعت الشمس فلما طلعت خصمت فذکرت
 ان الایام کان سبقنی بركعة فقال ان کنت فی سفاهت فایستقیم بركعة و ان
 کنت قد انصرفت لتعلیل الاعادة **شرح** روایت از امام حفصه صادق علیه السلام راوی
 گفت که گفتم که ای امام سوی پیش نماز برحالی که تحقیق سبقت گرفته برین رکعتی در نماز صبح پس
 چون پیش نماز سلام داد و اقامه در دل من آید که من دور رکعت را تمام کردم پس تمام نمودم و اگر کند
 الله را عزوجل تا آنکه طلوع کرده افتاب پس وقتی که طلوع کرد در خانه ام پس میآید و آورد نماز که
 پیش نماز سبقت گرفته بود برین رکعتی پس امام گفت که اگر باشی در جای نماز خود پس تمام کن
 نماز خود را رکعتی و اگر تحقیق رفت باشی بجای دیگر پس در جهت بر تو عاده **دوازدهم** **مسئله** عن ابی عبد الله علیه السلام
 قال سألت عن رجل صلی مع قوم و هو یروی انها الاولى و کان نیت العصر قال
 فایجعلها الاولى و لیصل العصر **شرح** روایت از ابو بصیر که از او بیان امام محمد باقر
 و امام حفصه صادق علیه السلام است گفت پرسیدم امام را از مردی که نماز گزارد با جمعی برحالی
 که او بخواند میکند که آن نماز ظهر است و بود آن نماز عصر امام گفت پس باید که حساب کند نماز نماز
 ظهر و باید که گزارد نماز عصر را **سیزدهم** **مسئله** در فی حدیث است احد و ان حکم انتم فی صلوة العصر
 و لم یکن صلی الاولى فلا یندخل منتم **شرح** و در حدیثی دیگر از امام صلوات علیه است

کدک

که او کرد اندک آن جمع در نماز عصرند و او نماز کرده باشد نماز ظهر را پس باید که داخل نشود با ایشان
 با یکدیگر وقت میان صورت جهل و صورت علم و در اول مجزئیت بخلاف دوم پس مسافات
 میت میان این حدیث و حدیث سابق **چهاردهم** **مسئله** سألت ائمة صلوات الله
 علیهم اجمعین انما اتم قوما فذکراته لم یکن علی وضوءه فانصرف و اتخذ بیسکریه
 و ادخله فمقدسه و لم یعلم الذي قد تم ما صلی القوم قال یصلی بهم فان اخطأ استمع
 القوم یر و یصی علی صلوة الذي کان قبله **شرح** پرسیدم امام محمد باقر با امام حفصه صادق
 صلوات الله علیهم از ایشان که پیش نمازی که پیش نمازی که در جمعی را پس میآورد و این را لا و میگوید بر وضوء پس رو
 کرد بر آن مشد و گرفت دست مردی که نماز نمیکرد و داخل کرد او را در نماز پس پیش نماز کرد و او را بجای خود
 و بذلت آنکس که پیش نماز کرده و متذکره اگر چه چکر کرده اند آن جمیع بنشیند که گذشت که ایشان در رکعت
 چند نماز امام گفت پیش نمازی میکند ایشان را چنانچه بخط او رسد پس اگر خطا کند تسبیح میکند آن
 بابت معلوم است و شود که رکعت چند است و بنا میکند بر نماز پیش نمازی که پوشش از روی مخفی نماید که
 ظاهر این حدیث اینست که پیش نماز در وقت نماز آن جمیع پیش نمازی میکند و سلام میدهد و خواهد
 یک رکعت باشد و خواهد تیمم رکعت باشد و خواهد پیش نماز پس این نماز از فرضیه است نماز دوم
 و الله اعلم **باز در حدیث** **مسئله** سئل ابو عبد الله علیه السلام عن الذي یترفع رأسه
 قبل الاتمام ا یعود فیکرم اذا ابط الا تمام ان یرفع رأسه قال لا **شرح** پرسیدم
 امام حفصه صادق علیه السلام از امامی که بر سر میآورد از رکوع سر خود را از روی خطایش از رکعت نماز
 سر خود را بر او ای بر میگردد پس رکوع میکند چون در کند پیش نماز در برداشتن سر خود امام
 ز بر میگردد و بگذاشتن میگذارد **باب سیم** و **مفهم اصل باب الرجل یخطو الی الصف**
او یقوم خلف الصف و حده او یكون جنبه و بین الامام بالتحقیق **شرح** بخطو بجاء بانقطه
 فقط و او بصیغه مضارع معلوم غایب باب نظر است الخطو لفتح حاء و سکون طاء کام
 که اشتن تحقیق بجاء بانقطه و طاء فقط و الف منعقب از او بصیغه مضارع مجبول غایب بابت
 التحقیق میگوید که اشتن از چیزی **سی** این باب بیان مردی است که میرود در دلتی نماز
 سوی صف یا مردی که می ایستد بر سر صف متبانی او یا مردی که می ایستد میان او در وقتی که
 سجده رود و میان پیش نماز او چیزی از روی که زیاد بر یکجا است خواه در زمین هموار و خواه
 در مانند کان باین عنوان که موم در طبعی با چنانچه جو از آن معلوم میشود در حدیث است

بِسْمِ اللَّهِ وَلَمْ يَخْلُفْهُ إِلَّا رَجُلٌ وَوَجَدَهُ مِنْ يَمِينِهِ قَالَ لَا تَقْدُمُ إِلَّا سَامًا وَلَا تَأْخُذَ الرَّجُلَ
 وَكَانَ يُعْتَدُّ الَّذِي يَدْخُلُ مَعَهُ خَلْفَ الْإِسَامِ فَإِذَا سَمَّ الْإِسَامَ قَامَ الرَّجُلُ فَاتَمَّ الصَّلَاةَ
شرح روایت از امام جعفر صادق علیه السلام راوی گفت پرسیدم او را از مردی که در می باشد
 برحالی که او نشسته است تشنه میکند خواه تشنه اول و خواه تشنه دوم و نیت و نیت او میسر است
 کند و باو بگوید که در جانب راست اوست و لیک مرد بیوم بعد از تکبیر حرام استاده می
 تا آنکه در محل میبود و مرد دوم در پی سریشما زیر چون سلام کند پیشما ز برنجیزه آن مرد پس
 نماز را **نهم** **مس** رأيت أبا عبد الله عليه السلام يصلي يقوم وهو إلى زاوية في
 يشد الحائط وكلهم عن يمينه ولكن على يساره أحد **شرح** دیدم امام جعفر صادق
 علیه السلام را که نماز میکرد با جمعی برحالی که او سوی کجی در جانب او بود و در یکی از آن جمع
 جانب راست او بودند و بنود بر دست چپ او بیچیک و در این حدیث درین باب برای
 توضیح و تخصیص حدیث سابق است و استراحت با یکدیگر جماعت کجی یا کجی از ایشان در
 نماز امام علیه السلام لاحق شده بوده اند و چون جا در پس بر سروده در پیش او ایستاده **نهم**
 عن قاترا السابلي عن أبي عبد الله عليه السلام قال سألت عن رجل يصلي يقوم
 وهم في موضع أسفل من موضعي الذي يصلي فيه فقال إن كان للإمام على
 شبيهه المكان أو على موضع أرفع من موضعهم لم يجز صلواتهم وإن كان أرفع
 بقدر راضح أو أكثر أو أقل إذا كان للأرض راضح **شرح** در این حدیث در موضع و در آنجا
 و الف فارسی مرسل است و در او سکونی است که با کرده میشود و نجس است و در آنجا سکون
 تا چیزی در آن فروخته شود موضع مرتفع است از سکون و مانند آن که دیوار نداشته باشد
 پشت بای که حصار ندارد لم یجز سکون چشم و کس زای با نقطه لیس مضاف مع و در اللام باب
 بزه مستطیب میا شده و بجزم فاده ان در وان کان و صلیت با و برطن مسمی فی استوی
 بفتح باه یک نقطه و سکون طاه نقطه و نون شکم دره و مانند آن که هموار است و اگر برطن
 مرتفع شود منایا سکین و مانند آن می شود **عالم** **نهم** **مس** روایت از امام ساجی از امام
 جعفر صادق علیه السلام گفت پرسیدم او را از مردی که نماز میکند با جمعی که او را کرده اند برحالی
 که آن جمع در جانبی اند که پشت ترست از جانبی او که نماز میکند در دران پس امام گفت اگر باشد
 آن پیشما ز بر مانند دکافی یا برحالی که پشت تر باشد از جانب ایشان صحیح نیست نماز ایشان چیزی

کبریا

کبریا باشد بنده تر از ایشان بقدر طول یک انگشت یا بیشتر یا کمتر باشد آن بنبی در زمین
 مثل شکم دره است راست با یکدیگر زمین با هموار مخلوق شده باشد اما یکسره باشد مثل
 کوه بنبی در موضع پیشما ز بر نیز مانند **مس** **شرح** سئل قال كانت أرضاً مبطوطة وكان في
 منها ارتفاع فقام الإمام في الموضع المرتفع وقام من خلفه أسفل منه والأرض
 مبطوطة إلا أنهم في موضع متحد قال لا بأس **شرح** فادفان برای تعقیب است
 و می تواند بود که برای لغز بر سر هم شرط درازا کان الارتفاع میطن با مرج خیمه کانت لطن است
 با عتبار با یکدیگر است از بقع است و بعضی میگویند که لطن در اصل مونت نیز است میگوید
 پس کرده شده و در او هیچ است که یکسره باشد با بعضی که سکون مانند آن نداشته باشد
بینی امام پرسید و شد که پس اگر آن شکم دره باشد زمینی پس کرده شده و با در جانبی از آن باشد
 پس ایستد پیشما ز در آن جای بلند و ایستد جمعی که در پس او ایستد و پشت تر از آن موضع برحالی
 که از زمین کبریا پیشما ز بر آن ایستاده پس کرده شده با بعضی که مانند سکون باشد بلکه در آنجا
 لیک آن جمع در جای شیب باشد چونست امام گفت نیست بر و ای **مس** **شرح** قال وسئل
 فإن قام الإمام أسفل من موضع من يصلي خلفه قال لا بأس وقال إن كان
 فوق بيت أو غير ذلك وكانا كان أو غيره وكان للإمام يصلي على الأرض أسفل
 من جاز للرجل أن يصلي خلفه ويقصد بصلوة وإن كان أرفع منه بئس كثير
شرح عا کت که و امام پرسید و شد که پس اگر ایستد پیشما ز در جانبی که پشت تر باشد از جانبی
 که نماز میکند در پس او چونست امام گفت نیست بر و ای و امام گفت اگر باشد مردی در بالای
 جای یا غیره خواهد که آن باشد خواهد چنان پیشما ز نماز میکند دره با بر زمینی که پشت تر باشد
 از جانبی آن نماز جایز است آن مرد را ایستد نماز کرد در پس آن پیشما ز واقعه کند نماز او هر چند که بلند
 باشد از پیشما ز بمقداری بسیار **مس** **شرح** محمد بن يحيى عن أحمد بن محمد قال ذكر الحسين
 أنه أمر من يشد عن رجل صلى إلى جانب رجل فقام عن يساره وهو لا يعلم ثم
 علم وهو في صلوة فكيف صنع قال جعله عن يمينه **شرح** روایت کرده محمد بن یحیی
 از محمد بن محمد بن خالد گفت که مذکور کرد حسین بن عبد ربیع را که او را کسی را که سوال کند امام
 تقی علیه السلام را از مردی که نماز کرد روی مردی نبود آن وقت با این روش که ایستاد در جانب
 چپ پیشما ز برحالی که آن پیشما ز نمیداند که او اقامه کرده بعد از آن دانست برحالی که او در نماز خود

چگونه نیکوتر است که نماز تمام گفت میگرداند و در جانب راست خود مخفی نماید که ازین ظاهر میشود که
 حرکتی که برای طلب فضیلت است بطلان زمینیت **باب بیجا** و **دو ششم وصل بصلوة فی الکعبه**
و قوتها و فی السج و الکفاح و المواقف التي تکرر الصلوة فیها شرح فوجها منصوره و مجرور و مفعول
 بود ایضاً بکسر باء و یکنطق و فتح یاء و دو نقطه در یامین و عین منقطع جمع بود بکسر باء و سکون یاء
 کوبیک بود و نصاری الکفاح و عبادتجای بزرگ بود و نصاری دهر دو میان شد در شرح
 سیوم **باب چهل و هشتم** که **باب بنام اسجد است یعنی** این **باب** میان نماز است و رکعت و با
 کعبه در جهات و نمازهای کوچک بود و نصاری و عبادتجای بزرگ است آن و چنانکه در کتب است
 نماز در آنها در این **باب** سی حدیث **اول صل** عن عبد الله بن مسعود قال سألت ابا عبد
 الله صلوات الله علیه عن الصلوة فی السج و الکفاح فقال رسول الله صلوات الله علیه عن رسول الله
 فقال رأيتها و صل صلوات الله علیه عن رسول الله صلوات الله علیه عن رسول الله صلوات الله علیه
 الرسول یفتح رايه یا شیدن مخفی نماید که از مظهر زمین یا شیدن است چنانچه در شرح حدیث سیوم **باب**
 پنجم این باب است حان و سوسایان خراب است چنانچه مذکور شد در شرح حدیث سیوم **باب**
بیت و هفتم یعنی روایت از عبد الله بن مسعود گفت پرسیدم امام جعفر صادق علیه السلام
 از نماز در عبادتگاههای کوچک بود و نصاری و عبادتجای بزرگ است آن پرسیدم که این **باب** گفت
 بیست آنها را **باب** و نماز کن راوی گفت پرسیدم او را از عبادتگاههای کوچک پرسیدم که این **باب** گفت
 بیست آنها را و نماز کن **دوم صل** سألت ابا عبد الله صلوات الله علیه عن الصلوة
 فی اعطان الابل فقال ان تحوشت الضیعة حلی متاهلت فالكيشة أو الخف
 ولا بأس بالصلوة فی سواها **شرح** اعطان یعنی نهدن و سکون عین منقطع و طه
 منقطع جمع یعنی عین و فتح طه و خاکها همای شستن آن نزد یک است و نماز در آنها صورت اگر در
 بنامت نیز اگر کاهمی رم میکند وادی را که کوب میکند انقض بون و صا و با نقطه و حاد منقطع بصیرت
باب ضرب است انقض یا شیدن است امکن و منقض ببار زمین است که زمین نزدیک است بجز
 غالباً بعذر و ببول الا بعض انقض یوم و راه منقطع و کس باء بیک نقطه و صا و با نقطه جمع ماضی بکسر باء
 و آنکه همای کوفت یعنی پرسیدم امام جعفر صادق علیه السلام از نماز در عبادتگاههای کوچک است
 در نزد یک است **باب** امام گفت که اگر تری از ضایع شدن بر سماع خود پس جار و بک نماز
 و آب بیستش بران و نیست پروانی نماز در عبادتگاههای کوفت مخفی نماید که ازین مسامحت ندارد

باب اسکن و نفع مأمور شود چنانچه **سیوم** عن سماعة قال لا تصل فی سواها لعل
 و البغال و الخیر شرح روایت از نماز در عبادتگاههای کوچک بود و نصاری و عبادتجای بزرگ است آن
 گفت نماز در عبادتگاههای کوچک است **باب** و است آن و خزان **باب صل** عن سالم ابا عبد الله
 عن النبي صلوات الله علیه عن رسول الله صلوات الله علیه عن رسول الله صلوات الله علیه
 تصل فيه وان كان نوره من غير ذلك فلا بأس به **شرح** نیز بون و شیدن است که از مظهر زمین یا شیدن است
 مصارع غایب معلوم **باب** ضرب است انقض بون برون و اذن زمین و نماز در آن **باب** که **باب**
 الباطن و عبادتگاههای کوچک بود و نصاری و عبادتجای بزرگ است آن و چنانکه در کتب است
 از کسی که پرسید امام جعفر صادق علیه السلام از مسجد خانه و نماز در آن که ترشح سید آمد دیوار چنان نماز
 آب زمزمی که بول کرده میشود در آن مادیست که محل سجده آورد میشود بان آب پس امام گفت که
 آب و اذن آن دیوار از آن جاهه آب زمزمی نماز در آن در آنجا و اگر با آب و اذن آن دیوار
 از طرف آنجا مذکور شد پس نیست پروانی بان سحر یعنی کردن نماز در آن **صل** عن علي بن ابي طالب
 صلوات الله علیه قال سألت عن الصلوة فی سواها فقال صل فيها ولا تصل فی اعطان
 الابل الا ان تحاف علی متاعك الضیعة فالكيشة و زسه بالماء و صل فيه **شرح** مضمون
 این **باب** است از شرح حدیث اول این **باب** **صل** و سألت عن الصلوة فی سواها فقال صل فيها ولا تصل
 فی اعطان الابل الا ان تكون مكانا ليس يقع عليه الجبهة مسوية **شرح** آنچه بیفت بین منقطع
 و فتح و سکون باء بیک نقطه و حاد با نقطه زمین شوره کون ایضاً خراب است و ضمیر مستتر راجع بسجده است
یعنی پرسیدم امام را از نماز در بنامت را و یعنی جای که کوب کند و پرسیدم امام گفت نیست پروانی
 با یک نماز در عبادتگاههای کوچک بود و نصاری و عبادتجای بزرگ است آن **باب** که **باب**
 و کرده است نماز در زمین شوره که مسجد عالمی که کوب کند یا بنامت جانی هموار که واقع میشود بران بنامتی
 هموار **صل** قال و سألت عن الصلوة فی البیعة فقال اذا استقبلت القبلة فلا بأس قال
 و رأيت فی المنام فی طریق مكة بیرش احیانا موضع جبهته شمس ليجد عليه
 رطباً كما هو و یقال بیرش الذي یزعم انه طيب **شرح** جللی گفت پرسیدم امام را از نماز
 در عبادتگاههای کوچک بود و نصاری که در عبادتگاههای کوچک است پرسیدم امام گفت چنان روایتی بود
 پس نیست پروانی جللی گفت و دیدم امام را در نماز در عبادتگاههای کوچک است که آب میاشیدد بعضی وقتها

جای نشانی خود را بعد از آن سجده میکرد در حالی که تر بود چنانچه آن بود یعنی که چاروب نمیکرد و لب آس
 نمی پاشید از آنکه گمان میکرد که آن بابت **مسئله** قَالَ وَمَا لَتَ صَنِ الرَّجُلِ يَجُوزُ الْمَاءُ قَدْ
 الصَّلَاةُ فَقَالَ إِنَّ كَانَ فِي حَرْبٍ فَأَمَّا تَجِدُهُ إِلا مَاءً وَإِنْ كَانَ مَاءً جَدًّا أَطْعِمُ وَلَا يَدِيحُهُ
 حَتَّى يَصِلَ إِلَى بَيْتِهِ يَجُوزُ بِمَا نَقَطَ وَمَا نَقَطَ بَصِيغًا مَضْرُوعًا مَعْلُومًا بِمَا نَقَطَ لَمْ يَجُزْ فِي حَرْبٍ
 وَرَأْبٍ وَمَا نَقَطَ دُونَ ذَلِكَ يَجُزُّ بِلِسْتِ دَرْكِشِيِّ حَرْبِي أَضْطَرَّ لَهَا وَيَتَوَانَدُ بِوَدْعِهِ وَرَأْبٍ
 حَقِيقَةً بِمَا نَقَطَ بَصِيغًا مَعْلُومًا مَعْلُومًا بِمَا نَقَطَ لَمْ يَجُزْ فِي حَرْبٍ وَأَمَّا مَا نَقَطَ لَمْ يَجُزْ فِي حَرْبٍ
 بِأَيْدِي دَرْكُشِيِّ وَبِنَابِ رُومٍ مَرَادُ نَيْتِ كَارِزِ بِرُومٍ بِأَيْدِي بَنِي كَارِزِ أَكْرَمِيَّةً بَأَشْرَافِ كَارِزِ
 وَبِعَبْرَانِ وَاحْتِلَابِ تُوْدِي حَلَبِيِّ حَلَبِي كَفْتُ كَرِي سَيِّدِ مَامِ رَا زَمَرِي كَرِي كَرِي سَيِّدِ مَامِ رَا
 أَضْطَرَّ لَهَا وَرَأْبٍ يَأْبُو وَرَأْبٍ نَارِزِ مَامِ كَفْتُ كَرِي بَأَشْرَافِ كَارِزِ بَرِي سَيِّدِ مَامِ رَا
 كَافِيَّةً أَوْ اسْتَارَتْ بِمَعْنَى كَرِي سَيِّدِ مَامِ رَا وَرَأْبٍ وَرَأْبٍ وَرَأْبٍ وَرَأْبٍ وَرَأْبٍ وَرَأْبٍ وَرَأْبٍ
 سَوْدِ كَرِي سَيِّدِ مَامِ رَا كَافِيَّةً كَرِي سَيِّدِ مَامِ رَا وَرَأْبٍ وَرَأْبٍ وَرَأْبٍ وَرَأْبٍ وَرَأْبٍ وَرَأْبٍ
 قَرَارٌ دَهْدٌ وَرَأْبٍ كَرِي سَيِّدِ مَامِ رَا كَرِي سَيِّدِ مَامِ رَا وَرَأْبٍ وَرَأْبٍ وَرَأْبٍ وَرَأْبٍ وَرَأْبٍ وَرَأْبٍ
 بِأَشْرَافِ كَارِزِ نَارِزِ مَامِ رَا كَرِي سَيِّدِ مَامِ رَا وَرَأْبٍ وَرَأْبٍ وَرَأْبٍ وَرَأْبٍ وَرَأْبٍ وَرَأْبٍ
 لَا تَصِلُ فِي مَبْنِيِّ دَرْكُشِيِّ وَلَا مَامِ بِأَنْ تَصِلَ فِي مَبْنِيِّ دَرْكُشِيِّ وَلَا تَصِلُ فِي مَبْنِيِّ دَرْكُشِيِّ
 بِمَوْسِمِ سَفَرِي وَكَانَ فِي ذَلِكَ فِي حَرْبٍ وَرَأْبٍ وَرَأْبٍ وَرَأْبٍ وَرَأْبٍ وَرَأْبٍ وَرَأْبٍ
 بِمَوْسِمِ سَفَرِي سَيِّدِ مَامِ رَا وَرَأْبٍ وَرَأْبٍ وَرَأْبٍ وَرَأْبٍ وَرَأْبٍ وَرَأْبٍ
 نَارِزِ مَامِ رَا وَرَأْبٍ وَرَأْبٍ وَرَأْبٍ وَرَأْبٍ وَرَأْبٍ وَرَأْبٍ
مسئله ثَلَاثَةٌ فِي بَيْتِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَا كُنَّا فِي الْبَيْدَاءِ فِي الْبَيْدَاءِ فِي الْبَيْدَاءِ وَانْتَلَيْتُ
 وَأَنَا هُمْ بِالصَّلَاةِ ثُمَّ كَانَتْ حَلَلٌ فَلْيَسِّيْتِي فَصَلَّيْتُ فِي الْبَيْدَاءِ فِي الْجَمَلِ فَقَالَ لَا تَصِلُ
 فِي الْبَيْدَاءِ قُلْتُ وَأَيْنَ حَدُّ الْبَيْدَاءِ فَقَالَ كَانَ حَقِيقَةً عَلَيْهِ السَّلَامُ إِذْ بَلَغَ ذَاتَ الْحَيْضِ
 جَدِّي فِي السَّبْرِ ثُمَّ لَا يَصِلُ حَتَّى يَأْتِيَ مَعْرَسَةَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ قُلْتُ وَأَيْنَ ذَا
 الْحَيْضِ فَقَالَ دُونَ الْحَيْضَةِ بِثَلَاثَةِ أَمْشَالٍ **شرح** سَبَّاهُ الْبَيْعُ بَاءً كَيْفَ وَسَكُونٌ بَاءً وَنَقَطٌ دُونَ
 وَدَالٌ مَنَقِطٌ وَالف ممدوده زبني است بر سبب لاکرسي که از زمین بگردد و بعد از سجده باندک مسافتی
 که در زمین مستوی است بان می رسد و در دو سه جایی آن که بهماست و ماچین و مستحق دارد و پیش از
 رسیدن بر سبب راه در دست چپ راه معرسه بنی صلی الله علیه و آله است و آخر از برای سبب در جا

که ذوات الحیث است که حیث سببانی در آنجا بر زمین فرو خواهد رفت و میان ذات الحیث و غیره
 که در جانب جنوب ذات الحیث و طرف کواست در میل است که مفسرین باشند و ظاهر حدیث
 و هم این باب است که ذوات الحیث اسم جمع سبب است اسکت بسکون سین منقط و فتح تا
 و نطق در ابصیرة ماضی معلوم محل العین وادی مستطعم و حده از باب افعال الممرس
 بعین منقط و راه منقط و سین منقط بصیرة اسم مکان باب تفعیل باب افعال جانی
 مسافر در آخرت برای استراحت و آن الحیثه بمعنی مابین حیثه است و مراد نیت که نزد دیگر
 بهرینه از حیثه و حیثه باضم حاء منقط و فتح فاء و سکون یاء و نطق در مابین در ابصیرة است
مسئله کتف امم موسی کاظم علیه السلام را که درستی که را در وقتی که از کربسوی مدینه می آمدیم بودیم در سب
 در آخرت پس وضو ساختم و مسواک کردم بر حالی که من تصد کردم که نماز شب کنم در کجا بود
 گوید که داخل شد در دل من چیزی که مانع نماز من شد مراد نیت که مباد من آمد که نماز شب
 کرد و دست پس بیا نماز گزارده میشود در سبب راه که بود بمعنی اینکه آیا که هست مخصوص نماز
 در زمین سبب است یا شامل نماز در کجا و نیز دست پس امام گفت که نماز گزار در سبب راه خواهد شد
 و خواهد در کجا و کتف و کجا است کنز برید ایسر امام گفت که عادت امام جعفر صادق علیه السلام
 در وقت آمدن از کربس به زمین بود که چون میرسد ذوات الحیث شتاب میکند در رفتن بعد از آن
 نماز نمیکرد تا می آمد نزد معرسه بنی صلی الله علیه و آله و کتف و کجا است ذوات الحیث پس گفت مابین
مسئله قال الرضا عليه السلام في طريق طوطا و يطرف كانت فيه جادة اتم
 تكن لا يفتحي الصلوة فيه قلت فآين اصلي قال خمسة و ثيسرة **شرح** گفت امام رضا علیه السلام
 که برای کلد کربس میشود و راه در وقت در آن میشود و خواهد بود در آن جاده مثل آنچه در زمین
 و خواهد جاده نباشد مثل آنچه در یکسان است که همان بجای جاده است سزاوار نیست نماز در آن
 گفت پس کجا نماز کنم گفت در جانب راست جاده و آنچه در حکم جاده است و جانب چپ **مسئله**
 عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الْأَخْبَرُ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ قُلْتُ لَهُ مَخَضَرُ الصَّلَاةِ وَالرَّجُلُ فِي الْبَيْدَاءِ فَقَالَ
 تَبْتَئِي عَنِ الْجَوَادِ يَمِينَةً وَثِيْسَةً وَ تَصِلِي **شرح** روایت از امام علی علیه السلام راوی گفت
 که گفتم او را که حاضر میشود نماز فریضه بر حالی که مرد در سبب است مراد نیت که تا گذشتن از سبب
 وقت تفضیل میکند و پس امام گفت که در زمین است و از مجموع جاده در جانب راست چپ
 و نماز نمیکرد **مسئله** عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍاءَ عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ

ک

الصلوة فلهذا في ملكة مواطنين الطريق السليمة وهي ذات اللحن وذات الصلاصلا
 وخصان قال وقال لا يمان ان يصلي بين الظاهر والباطن في الجواز وكما ان
 في الجواز الف لام الطريق بزي عمد خارجت بمن راي كازمينة تا كاست وهي ذات اللحن
 براي تعيين آخر است براي كاي از جانب مدينه بكره وذات الصلاصلا بدو صا وينقطه كاي
 مفتوح و دوم مكرست موضعت ميان مبداء وخصان وخصان لفتح صا بالقطه و
 جيم دون كوهيت نزديك كوا الطواير لفتح طاء بالقطه و كس ثاء وراه ينقطع طاء به موضعي
 است يازوار و از غير آنها مشا في مثل اسير رخصه در آنها شده بسبب كرت آمد و رفت حلايق ميان
 بطواير بجاي غير اديانست در حديث چشمين باب و منافات ميت ميان اين دو حديث
 رويت از معاوية بن عمار از امام جعفر صادق عليه السلام كذا كفت كذا مكره مست در سه موضع از
 راه ميان مدينه و كراول مبداء و آخران ذات اللحن است و دوم ذات الصلاصلا و سيم
 معويه كفت كه واهم كفت كه ريت يرواني با سكره مازكرارده شود و رايان جا في الكلد كوهيت
 و بان متاخر شده از غير خود و ان جا جا دانست كه جاداي را مست و كرهه است ايضا مازكرارده
 و نفس جاداي **بهم صل** عن ابي عبد الله عليه السلام قال لا تصل في واد الشجرة **شرح**
 واد الشجرة لضم شين بالقطه وكون قاف وراه ينقطع دره ايت ميان مدينه و كراول و متصلت
 وراه دران دره است **يعني** روايت از امام جعفر صادق عليه السلام كذا مكرار در واد الشجرة
و در از صل عن ابي عبد الله عليه السلام قال عشرة مواضع لا يصلي فيها الطين و اللساء
 و الحمام و الصبورة و مسان الطيرين و قري القمل و معاطن الابل و تجرى الماء و الشج
 و الشج **شرح** الشان لفتح ميم و سين ينقطع و تشديد لوان جمع من لفتح ميم و فتح سين و تشديد
 لوان بصيغة اسم مكان باب لصر جاداي جو حلايق ميم جاداي القري لضم قاف وراه ينقطع
 و الف مقصوره جمع قريه جاداي كرموران در آنها حاك جمع كرهه انما المعاطن لفتح ميم و عين ينقطع
 و كس طاء ينقطع جمع معطن لفتح ميم و سكون عين و فتح و كس طاء بصيغة اسم مكان باب لصر
 يا ضرب خوانكاهه هاي شتران نزواب بعد از آب خوردن السج لفتح ميم ينقطع و فتح و سكون
 باه ينقطع و جاداي بالقطه جمع سجز زمينهاي شوره **يعني** روايت از امام جعفر صادق عليه السلام
 و سوي كفت پرسيدم او را از قرار و اوله جاداي مازكرارده نميشود در آنها اول كل و دوم آب و سيم
 حمام و چهارم قبرستان و پنجم جاداي راه و ششم حاك زمينهاي مورچه و هفتم خوانكاهه هاي

نواب و شتره آب روان و نهم زمينهاي شوره و دهم برف **سنة** **هم صل** عن ابي عبد الله
 عليه السلام قال سألت عن حيا الطين الذي لا ينجس عليه ما هو قال اذا غرق
 الجيعة و لم تبت على الارض **شرح** غرق بمنين بالقطه و راه ينقطع و فاصلا من جاداي
 باب علامت الجهد مرفوع و فاعلت **يعني** روايت از امام جعفر صادق عليه السلام راوي كفت
 پرسيدم او را از قرار و اوله جاداي مازكرارده نميشود در آنها اول كل و دوم آب و سيم
 و قرار مكره در زمين **هم صل** و عن الرجل يصلي بين القبور فقال لا يجوز ذلك الا ان
 بينه وبين القبور اذ اصلى عشرة اذرع من بين يديه و عشرة اذرع من خلفه و
 اذرع عن يمينه و عشرة اذرع عن يساره ثم يصلي ان شاء **شرح** پرسيدم
 از مردی كه نماز ميكرد در ميان قبرها پس امام كفت كه جايز است ان كه را كره كره و نه ميان خود
 و ميان قبرها چون نماز كره كره در ده ذراع و پيش خود و ده ذراع و پس خود و ده ذراع و چنانست
 خود و ده ذراع و چنانست خود با زبان نماز كره كره كره خود **هم صل** سألت ابا الحسن
 عليه السلام قلت اني اخرج في هذا الوحد و جالم يكن موضع اصلي فيه من الحج
 فقال ان اسكنك ان لا تجهد على السج فلا تجهد و ان لم يملكك فتد و انجهد
 عليه **شرح** ذكر انجهد و تحت عنوان اين باب معني برانست كه مراد سجود و اجا اصل نمازها
 تا جواب مطابق سوال شود و موافق شود با حديث آييده و منافات ميان اين دو حديث نزديك
 باب صلوة النوافل كه بايست ستاد و چهارم است **يعني** پرسيدم امام جعفر عليه السلام را كتم
 كرمين بر دن بوم در اين جانب مديسه و بسا كه بنوده باشد موضعي كه نماز كره دران بسبب
 پس امام كفت كه كره مكن باشد ترا ايضا مازكرارده بر بالاي برف پس نماز كره و كره مكن باشد
 ترا بخت و هموار كن آنرا و نماز كره بر بالاي ان **بهم صل** و في حديث لعمري كذا
 تو بلك **شرح** در حديث ديكره منقولست از امام جعفر عليه السلام باه اي ديكره است حديث سابق چنين
 كه درين قسم موضعي نماز كره بر بالاي جاداي خود بخفي نماز كره و بجاي جاداي نماز كره و درين قسم
 است است كه براي فاصلا در ميان نماز كره و برفست و اين منافات ندارد با ايضا سجده و رجاء
 جاداي است لاصلا جاداي برف جادايست **شرح** **هم صل** عن حماد بن ابي عبد الله
 عليه السلام قال في الرجل يصلي و بين يديه مصحف مشغع في يمينه قال لا قلت
 فان كان في خلاف قال نعم و قال لا يصلي الرجل و في يمينه نازا و جدي **شرح**

ضمیر قال در اول راجع بهماست و طرف تعلق بقال مردوم است و میتواند بود که ضمیر اول و اول نیز راجع باشد
 باشد و دوم مکرر اول باشد اگر لا در قال لامعنی لا تحسن است نم مکربون و سکون عین و فتح عین و فتح عین
 و اگر معنی لا یصلی است نم لغت نون و فتح عین و سکون م حرف تصدیق **میست** روایت از
 سابق علی از امام جعفر صادق علیه اسم چهارگفت که در مدی که نماز میکراد در حالی که در پیش او صحبتی
 گزیده در جانب قبل او امام گفت خوب نیست آن نماز گفت پس اگر باشد در خلاف چو نیست امام گفت
 خوبست و امام گفت که نماز میکراد مرد در حالی که در جانب قبل او نشی باشد یا آهنی باشد **میست**
 وَعَنْ الرَّجُلِ يُصَلِّي وَيَبِينُ يَدَيْهِ قَدْ بَدَلَتْ مَلَقَتْ نَارًا لَأَمْشَ جِبَالَهُ قَالَ إِذَا رَفَعَهُ
 شَدَّ الْأُصْبُعَ جِبَالَهُ **میست** و عن الرجل عطف است بالمعنی بر فی الرجل تعذیر و سنن عن الرجل
 قد یل بکسر فافت متر معنی اصل التفصیل لا یصلی استیفاء بیانی است **میست** و امام پرسید
 از مدی که نماز میکراد در حالی که در پیش او صدیقی است او بخیر و دوران قدیل یعنی است اینقدر است
 که آن قدیل در برابر اوست امام گفت چون مرتفع است آن قدیل که آتش دارد در ترست از آنکه
 باشد نماز میکراد در برابر آن قدیل **میست** عَنْ أَبِي لَيْسَانَ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ سَأَلْتُ عَنْ
 يُصَلِّي وَالسَّلَامُ مَوْضِعٌ بَيْنَ يَدَيْهِ فِي الصَّلَاةِ فَقَالَ لَا يُصَلِّحُ لَهُ أَنْ يُسْقِلَ النَّارَ **میست**
 روایت از امام موسی کلم علیه اسم را دی گفت پرسیدم در از مدی که نماز میکراد در حالی که در
 گذاشته شده است در پیش او در جانب قبل او امام گفت که خوب نیست برای او میکراد آتش کند
 خواه چراغ خواه غیر چراغ **میست** وَرَوَى أَيْضًا أَنَّهُ لَا بَأْسَ بِهِ لِأَنَّ الَّذِي يُصَلِّي لَهُ الْفَتْحُ
 إِلَيْهِ مِنْ ذَلِكَ **میست** روایت کرده شده نیز از امام صلوات الله علیها یکستان نیست که نیست
 پجراعی که در جانب قبل باشد چه بدستی که نماز میکراد در برای او نزدیک است سوی او از آن
 ذکر و روی الصبا اینجا است است با یک مسافت نیست میان این حدیث و حدیث سابق
 در سابق برای تزیین است با تجویز در این حدیث برای اهل کمال خلاصت و الله اعلم **میست**
 قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أُنْفُخَ فِي الصَّلَاةِ قَارِي قَدَامِي فِي الْقِبْلَةِ الْعَدَّةَ فَمَا
 تَحْتَهَا مَا اسْتَطَعْتُ وَلَا تُصَلِّ عَلَى الْحَيَاةِ **میست** کفتم امام جعفر صادق علیه اسم را که ای
 در نماز یعنی که میخواهم که شروع در نماز کنم و هنوز که احرام نگذاشته ام پس می بینم در پیش خود
 قبله است آدمی را پس امام گفت بجای دیگر روان نجاست چند لکه وسعت در قدر است
 باشی و نماز گزار بر نفس جاودا مراد نیست که آن جانبی دیگری باید که جاوده باشد **میست**

صَلِيْمًا التَّمْلُ قَالَ لَا تُصَلِّ الْمَكْتُوبَةَ فِي الْكَعْصَبَةِ **میست** روایت از امام محمد باقر امام جعفر صادق
 علیه اسم را گفت که نماز نماز فريضه را در کعبه **میست** وَرَوَى فِي حَدِيثٍ الْخَوَّلِيُّ إِلَى
 أَوْجَحَ جَوَابًا إِذَا اضْطُرَّ إِلَى ذَلِكَ **میست** روایت کرده شده در حدیثی دیگر از امام صلوات الله
 که نماز میکراد و سوی چهار جانب کعبه چون مضطرب شود سوی آن فريضه در کعبه معنی نماز که او نماز میکراد
 سوی چهار جانب کعبه نیست که در کعبه ایستد بر روی کعبه است او عاصم روایت کرده که نماز میکراد
 در نماز او باشد و از برون کعبه شود یا مراد نیست که مختار است و هر که نماز چهار جانب که خواسته
 رو میکند و بعضی میگویند که مراد نیست که کعبه فريضه را چهار بار و چهار جانب میکند و در بر تقدیر
 در کلام مصنف است است با یک مسافت نیست میان این حدیث و حدیث سابق و عدم مسافت
 ظاهر است **میست** وَرَوَى عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّ الرَّجُلَ يُصَلِّي عَلَى الْيَمِينِ
 مُسْتَقْبِلَ الْقِبْلَةِ فَقَالَ لَا بَأْسَ **میست** کفتم امام جعفر صادق علیه اسم را که مدی نماز میکراد
 کوه بود قیس که در پاره این است بر حالی که رو قبله دارد پس امام گفت نیست بر والی **میست**
میست سَأَلْتُ عَنْ أَحَدِهَا عَلَيْهَا السَّلَامُ عَنْ الْقَائِمِ فِي الْبَيْتِ قَالَ لَا بَأْسَ إِذَا كَانَتْ
 عَنْ يَمِينِكَ وَعَنْ شِمَالِكَ وَعَنْ خَلْفِكَ وَتَحْتَ رِجْلَيْكَ فَإِنَّ كَانَتْ فِي الْقِبْلَةِ
 فَأَلْفِي عَلَيْهَا **میست** التماس لغت تاء و نقطه بالا و کسر تاء سقطت مع شمال بکسر تاء و نقطه
 در بالا صورت های حیوانات مطلقا یا صورت های آدمیان یا اعم از صورت های حیوانات در حاکم
 نماز گزارده میشود در آن امام گفت نیست بر والی چون آنها باشد در جانب راست تو و در جانب
 چپ تو و در جانب پس تو و در پاره این دو پای تو پس اگر آنها باشد در قبله پس در پاره اینها جا
میست وَرَوَى عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي الَّذِي يَذُرُكَ الصَّلَاةَ وَهُوَ فَوْقَ الْكَعْصَبَةِ قَالَ إِن
 قَامَ لَمْ يَكُنْ لَهُ قِبْلَةٌ وَكَانَ يَسْتَلِي عَلَى قَعَاءِ وَيَقَعُ عَيْنَيْهِ إِلَى السَّمَاءِ وَيَعْبُدُ بَقَلْبِهِ الْقِبْلَةَ
 الَّتِي فِي السَّمَاءِ الْبَيْتَ الْمُحَرَّبَ وَيَقْرَأُ فَإِذَا أَرَادَ أَنْ يَرْكُعَ مَخَضَ عَيْنَيْهِ وَإِذَا أَرَادَ أَنْ يَرْفَعَ
 رَأَسَهُ مِنَ الرَّكْعَةِ فَحَمَّ عَيْنَيْهِ وَالتَّسْبُوحَ عَلَى تَجْوِذِ ذَلِكَ **میست** ظاهر است معنی علی یعنی در
 اینجا استغناء در وسط حقیقی سطح کعبه با اینست که مواجبه عین میت معمور لازم باشد نظیر آنچه
 بیان میشود در شرح حدیث ششم باب النوازل که باب صدم است و میتواند بود که میت معمور
 و سینه باشد از کعبه بقدر وسیع تر بودن آسمانی که داشت از روی زمین و میتواند احتمال اول است
 آنچه میاید در کتاب الحج در حدیث دوم باب سیوم که کان البیت دره سفیافه و غیره در حدیث

و بقی الله و هو حیال هذا البيت **مینی** روایت از امام رضا علیه السلام در کسی که در می باید از او وقت نماز بر بالای کعبه امام گفت اگر راسته بود بر او بود برای قبله لیک می افتد بر پشت خود و می کشد دوام خود را سوی آسمان و قصه میکند بدل خود چند را که در آنست آن بیت محمود است و قرأت میکند پس چون خواهد که رکوع کند میپوشد دو چشم خود را و چون خواهد که بر او سر خود را از پیش میکشد دو چشم خود را و سجده بر آنست که مذکور شد با همی که در سجده اندکی بیشتر میپوشد چشم خود را مخفی نماید که فرقی میان نماز بر او قیاس و نماز بر بالای کعبه نیست که در زیر یا بودن چیزی مساوی تقییم است که مقصود است راست بقابل خدا بخلاف اینکه در زیر یا سائسته اما راست نماز گزار نزد بکر عز عالم و الله علم **میت و میجصل** عن ابي عبد الله عليه السلام في الغتال يكون في الساطع فتقع عينك عليه و انت تصلي فقال ان كان بعين ولحيدة فلا با ما قلت ان كان عينان فلا **شرح** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام در صورت حیوان که می باید در فرشت پس می افتد چشم تو بر آن بر حالی که تو نماز میگذاری پس امام گفت اگر با یک چشم مثل صورت بیخ پس نیت پروایی و اگر با دو چشم پس نماز گزار مخفی نماید که منافات نیست میان این حدیث و حدیث بیت و سیوم زیرا که اگر صورت در پاهای چشم بر آن می افتد و این حدیث تخصیص میکند معنوم آن حدیث را بصورت دو چشم و الله علم **میت و میجصل اصل** قلنا لا ي عبد الله عليه السلام السطح يصيبه البول او يبال عليه الصلبي في ذلك المكان فقال ان كان يصيب الشمس والريح وكان جافا فلا بأس به الا ان يكون صغدا متبالا **شرح** گفت امام جعفر صادق علیه السلام را که بام بر چرخه رو از نزل بول از نودان با می دیگر که بلند تر از آنست مثلا یا بول کرده میشود در آن بام آیا نماز گزار در او میشود در آن مکان پس امام گفت اگر بر چرخه رو باشد از آفتاب و باد و خشک است پروایی بان بام یعنی گزاردن نماز در آن بام با بر اینک است مگر آنکه باشد با بیز و موش که در آن فرقه شود و محل بول با همی که گسب یا بول در آنجا کرده است ه باشد بر ما بر اینک اگر چه خشک شود با قباب و با و اما اجزای بول در آن میماند و محسوس میشود و بر چرخس است **میت و میجصل** عن ابي عبد الله عليه السلام قال لا يصلي في بلب فيه تهر او ينكر **شرح** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام گفت نماز گزار در او نمیشود در خانه که در آن باشد شراب بخوری یا مست کننده دیگر خواه باغ و خواه جامه **میت و میجصل** سألت ابا عبد الله عن هذا الرجل الذي يترطها الناس فيها البول الذ و ايت والرجلين ويدخلها اليهود والنصارى كيف

يصلي

يُصلي فيها قال صل على توبك **شرح** پرسیدم امام جعفر صادق علیه السلام را ازین کار که در آنست که فردی آینه در سینه مردمان بیان این آنکه در آنست بولهای چار و اما در سینه دو چرخه میشود مذجودان و ترسیان چگونه نماز گزار در او میشود در آنست امام گفت نماز گزار بر بالای جامه مراد بجای میخیزد همانست که بیان شد در شرح حدیث یا ترو هم این باب **میت و میجصل** عن ابي عبد الله عليه السلام قال قال جبرئيل يا رسول الله انا لا ندخل بيتا فيه صورة انسان ولا بيتا يبال فيه ولا بيتا فيه كلب **شرح** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام گفت که گفت جبرئیل که ای رسول الله برستی که نماز استکان غیر حافظان اعمال در محل منتهییم خانه را که در آن صورت آدمی باشد و زخاند را که بول کرده میشود در آن و زخاند را که در آن سگی باشد **میت و میجصل** قال رسول الله صلى الله عليه وآله انك جبرئيل عليه السلام انا في فقال انما معايرت الملائكة لا تدخل بيتا فيه كلب ولا تمثال جسد فلا انا يبال فيه **شرح** المعاشه جمع معش بفتح بضم وسكون عين منقطع وفتح شين بانقطاع وراه منقطع و هها و مراد بها غیر حافظان اعمالست تمثال بسره آه و نقطه در بالا مصافح لبد و فتح جيم و فتح سين منقطع و وال منقطع بر آن آدمی و مانند آن **مینی** گفت رسول الله صلى الله عليه وآله بدرستی که جبرئیل می آید نزد من پس گفت بدرستی که ما که و ههای فرشتگان داخل منتهییم خانه را که در آن سگی باشد و زخاند را که در آن صورت بدنی باشد و زخاند را که در آن طرفی باشد که بول کرده میشود **باب بیجا و نهم اصل باب الصلوة في توب واحد والمرأة في كقصتي وصلوة المرأة والتوجه** **شرح** التوجه لثمين بانقطاع و جاء منقطع مصدر باب تفعل جاهل کردن جامه و آن دو قسمت اول توجه نام تمام و آن مانند دو توجه است چنانچه بیان میشود در شرح حدیث اول این باب یعنی آن احتمال دی اید در حدیث سیزدهم این باب دوم توجه تمام و آن دو قسمت است قسم اول توجه بیجا که غیر آن جامه نیز هست و آن معنی عده است چنانچه می اید در حدیث چهارم و معنی این باب قسم دوم توجه بیجا که غیر آن جامه نیست و آن معنی غایت چنانچه می اید در حدیث دهم و محتمل در حدیث اول این باب **مینی** این باب بیان نماز بر کعبه است و بیان اینک در چند جامه نماز میگرد و بیان نماز بر مکان و بیان حامل کردن جامه در این باب **اول صل** عن ابي عبد الله عليه السلام قال سألت عن الرجل يصلي في قميص واحد وفي قباطين اوفى قبا محبو وليس عليه ازار فقال اذا كان عليه قميص صفيق اقبأ

لَيْسَ بِطَوِيلِ الْفَرْجِ فَلَا بَأْسَ وَالتَّوْبُ الْوَالِدُ يَتَوَصَّى بِهِ وَسَرَّ لَوَيْلٍ كُلَّ ذَلِكَ لِأَنَّ
 بِهِ قَوْلَ إِذَا لَيْسَ الشَّرُّ بِذِي الْفَرْجِ فَلْيَجْعَلْ عَلَى حَائِطِهِ شَيْئًا وَلَوْ حَبْلًا لَسَقَّ الْقَبْرَ بِمَنْعِهِ قَافٍ وَبِهِ
 كَيْفُظُ الْوَالِفِ وَبِغَيْرِهِ مَقْبَلُ الرَّوَابِطِ لَمْ يَسْتَيْنِ وَاسْتَدْرَكَ دَرَجَاتِهَا وَدَرَسَتْ وَدَرَسَتْ
 أَنْ دَوَّجَ مَيْسَا كِبَالِي هِرْجَاكُ تَمَصَّلَتْ بِجَايِ كَرَمِذَةِ الطَّاقِ لِبَطَاءِ مَقْبُطِ الْوَالِفِ وَقَافٍ
 جَامِدٌ وَوَلَا يَبِي فِي مَقْبُطِ طَاقٍ مَجْرُورٌ وَصَفَتْ قِيَامَتِ الْأَزَارِكِ بِغَيْرِهِ وَتَحْقِيفُ رَأْيِ بِالْقَطْ
 وَالْفِ وَرَاءِ مَقْبُطِ جَامِدًا وَوَحْدُ مَقْبُطِ قَطِيفَةٌ وَنَحْوُهُ لَكِنِّي بِأَسْتَدْرِكُهُ وَكُوْشْتَانِ دَرَكِ كَسْبَةِ مَيْسُوْدٍ
 وَأَنْ مَرَدِ مَدِمْتِ بِجَا وَخَوَاهُ بِرُدُّشْ كَرْتَمُشْدَه بَا مَانْدَرْدَاوَانِ مَرَادِمْتِ وَرَحْمَتِ مَيْسُوْدِ
 الصَّفِيْقِ لِبَفْتَحِ صَادٍ مَقْبُطِ وَكَسْفَاءِ وَسَكُونِ يَا دَوْنُقَطْرِ يَا مَيْنِ وَقَافِ جَامِدِ كَسْبَةُ كَرْتَمُشْتِ
 اصْصَا الْبُرْجِ لِبُغْمِ فَاوٍ وَفَتْحِ زَا مَقْبُطِ وَجَمْعِ فِرْجِ لِبُغْمِ فَاوٍ وَسَكُونِ رَاءِ جَا كَمَا جَمْعِ الْبُرْجِ لِبُغْمِ مَسْتَقِيلِ
 دَرَامَتَيْنِ مَشْدَه لَوْ تَوَشَّحَ تَوْبُوبٌ وَاحِدٌ وَوَأَحْتَمَلُ وَارِدٌ **أَوَّلُ** أَيْ كَلِمَةً كَلِمَةً كَلِمَةً بِسَبْعِ يَارِ مَسْبُوحٌ
 بِرَايِنِ دِيْجَانِ كَذَرَامِيْدَه مَشُوْدُ كُوْشْتَانِ بِرِجْمِيْنِ مَسْتُ بَرَدُوشْ جِبْ لَمَّا تَشْرَبُوْهُ وَكُوْشْتَانِ بِرِجْمِيْنِ
 بِرَدُوشْ رَاسْتِ اَمَّا تَشْرَبُوْهُ خَوَاهُ رَفْعًا مَيْنِ دَوْكُوْشْتَانِ بِمَكْمَلِكُ كَرْمَلِكُ كَرْمَلِكُ كَرْمَلِكُ كَرْمَلِكُ
 نَمْ كَارَزَارُ خَوَاهُ مَكْمَلِكُ كَرْمَلِكُ كَرْمَلِكُ كَرْمَلِكُ كَرْمَلِكُ كَرْمَلِكُ كَرْمَلِكُ كَرْمَلِكُ كَرْمَلِكُ كَرْمَلِكُ كَرْمَلِكُ
 مَسْبُوْدِ مَيْنِ **بَابُ دَوْمِ** أَيْ كَلِمَةً كَلِمَةً كَلِمَةً كَلِمَةً كَلِمَةً كَلِمَةً كَلِمَةً كَلِمَةً كَلِمَةً كَلِمَةً كَلِمَةً
 وَكُرْمَلِكُ مَشُوْدُ رِبَالِي بَالٍ يَنْزِدِيكُ أَنْ تَا دَرْدَقْتِ مَجْرُورٌ كَسْبُ مَوْرُتِ مَشُوْدُ مَجْرُورٌ مَجْرُورٌ
 وَهَمِزٌ **بَابُ دَوْمِ** وَبِهِ تَقْدِيرُ مَسَائِفَاتِ نَيْسَابُورِ مِيَانِ اَيْجَرُوتِ وَحَدِيثِ مَسَائِفَاتِ مَسَائِفَاتِ مَسَائِفَاتِ
 رَوَايَتِ اَنْزَامِ مَجْرُورٌ مَسَائِفَاتِ مَسَائِفَاتِ مَسَائِفَاتِ مَسَائِفَاتِ مَسَائِفَاتِ مَسَائِفَاتِ مَسَائِفَاتِ مَسَائِفَاتِ
 وَرِيكُ بِرَاهِنِ وَدَرَقِيَابِي فِي مَسَائِفَاتِ مَسَائِفَاتِ مَسَائِفَاتِ مَسَائِفَاتِ مَسَائِفَاتِ مَسَائِفَاتِ مَسَائِفَاتِ
 بِأَسْتَدْرِكُهُ بِرَاهِنِ كَسْبُ مَسَائِفَاتِ مَسَائِفَاتِ مَسَائِفَاتِ مَسَائِفَاتِ مَسَائِفَاتِ مَسَائِفَاتِ مَسَائِفَاتِ
 كَرْمَلِكُ مَشُوْدُ مَسَائِفَاتِ مَسَائِفَاتِ مَسَائِفَاتِ مَسَائِفَاتِ مَسَائِفَاتِ مَسَائِفَاتِ مَسَائِفَاتِ
 پُوْسْتِه شَيْبِ جَامِدِ رَايِنِ مَسَائِفَاتِ مَسَائِفَاتِ مَسَائِفَاتِ مَسَائِفَاتِ مَسَائِفَاتِ مَسَائِفَاتِ
 عَلَيِّ السَّمِ صَلَّيْ فِي اَنْزَامِ وَاحِدٍ لَيْسَ بِرَاسِمْ مَقْدَعِدَه عَلَى حَيْثُ قُلْتُ لَمْ مَسَائِفَاتِ مَسَائِفَاتِ
 يُصَلِّيْ فِي نَيْسَابُورِ وَاحِدٍ قَوْلُ اَكَانَ كَيْفًا فَلَا بَأْسَ بِه **شُحْ** اَنْزَامِ جَامِدِ رَاسْتِ اَنْزَامِ
 كَرْمَلِكُ جَامِدِ رَايِنِ مَسَائِفَاتِ مَسَائِفَاتِ مَسَائِفَاتِ مَسَائِفَاتِ مَسَائِفَاتِ مَسَائِفَاتِ
 اِسْمٌ فَاعِلٌ مَدَاوِلُ مَعْنَى اَمْنِيَّتِ كَرْمَلِكُ وَدَرْمَلِكُ وَدَرْمَلِكُ وَدَرْمَلِكُ وَدَرْمَلِكُ

ليس

ليس بوسع صفت ارزاست غير منصوب رعهده راجع بازارت الرجل متبدا وبقدر استعانت
 يعني دوم امام محمد باقر عليه السلام نمازگرارد و در كقطيه سر دو نيم كه فرسخ نبوي تحقيق كره كرده بود و كوه
 انرا بر گردن خود پس كفت اذرا كه چي هي ايام د نماز ميگردانم يك پراهن كه چنان جابر باشد
 بر او پس كفت اگر چنان پراهن كنده باشد پس بروايي نيت **بَابُ** اَنْزَامِ وَرَايِنِ لَيْسَ فِي النَّيِّ
 وَالتَّشْتِ اِذَا كَانَ الْقِيَمَةُ لَيْسَ اِذَا كَانَ سَيِّئًا قُلْتُ كَسْبَتِ اللّٰهُ اَلْاَسْمَةَ لَعْنَتِي رَا
 اِذَا صَلَّيْتُ قَالَ لَيْسَ عَلَى الْاَسْمَةِ قِيَمَةُ شُحْ اَلْاَسْمَةُ نَجَفُ كَافٍ وَكَسْرًا مَرْسُوقٌ خَلِيطٌ
 الِشَّرِّ كَبْرٌ سَيْنِ مَقْبُطٌ وَتَمَّ يَدَاءُ وَوَلَقَطُ رِبَالِي كَبْرُهُ وَسَكُونِ يَا دَوْنُقَطْرِ يَا مَيْنِ وَرَا
 مَقْبُطِ بَعَايَتِ پُوْسْتِه مَسْبُوْدِ مَسْبُوْدِ مَسْبُوْدِ مَسْبُوْدِ مَسْبُوْدِ مَسْبُوْدِ مَسْبُوْدِ مَسْبُوْدِ
 يعني وزن نماز ميگردانم در پراهن و سر پوش چنان پراهن كنده امام بخوابان ايسار را كه چون
 باشد بعايت پوشتانده تر خود كفت رحمت كن او را الله تعالى ايا كيه ميوست بدم خود را چون
 نمازگرارد كفت واجب نيت بر كيه ميوست **سِيَوْمِ** **بَابُ** سَأَلْتُ اَبَا عَبْدِ اللّٰهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ
 عَنِ الرَّجُلِ اَمْ تَوَسَّعِي فِي نَيْسَابُورِ لَيْسَ عَلَيْهِ رَدَاءُ قَوْلُ لَا يَنْبَغِي لِاَلِّ اَنْ يَكُوْنَ حَلْبِي
 بِرَدَاءِ اَوْ حَمَاءِ يَتَوَدَّعِي بِهَا **شُحْ** بِرَسِيدِ اَمَامِ جَبْرِ صَادِقٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ رَا اَنْزَامِ رَا
 كَرْمَلِكُ رَا دَرْمَلِكُ رَايِنِ مَسَائِفَاتِ مَسَائِفَاتِ مَسَائِفَاتِ مَسَائِفَاتِ مَسَائِفَاتِ مَسَائِفَاتِ
 باشد بر او رواني و عمار كدر او بر خود قرار دهد بان عمار با يعني كطرف عمار را بر او نشاند
سِيَوْمِ عَنِ اَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ اِنَّهُ قَالَ اَيَاتُكَ وَالتَّهَانِي الْقَمَاءُ قُلْتُ وَمَا التَّهَانِي
 الْقَمَاءُ قَالَ اَنْ تَدْخُلَ التَّوْبُوبَ مِنْ تَحْتِ جَنَابِكَ فَجَعَلْتُ عَلَى مَسْبُوبِ وَاحِدٍ **شُحْ**
 اَلتَّهَانِي بَعْدَ مَقْبُطِ وَفَا مَسْبُوبِ اَبْعَالِ جَامِدِ وَنَسْبَانِ مَجْرُورٌ پُوْسْتِه مَسَائِفَاتِ مَسَائِفَاتِ
 صَادِقٌ مَقْبُطٌ وَتَمَّ رَسِيمِ الْوَالِفِ مَسْبُوْدِ مَسْبُوْدِ مَسْبُوْدِ مَسْبُوْدِ مَسْبُوْدِ مَسْبُوْدِ مَسْبُوْدِ
 موصوف ان صخره است بمعني يك سبك كه خند در ان نيت در ايجاه سقا شده براي
 به عتبار اسيك سخن در او اثر ميكنند چنانچه در صخره صاه چري اثر ميكنند با موصوف ان طاقا
 در او ميگردد است كه سخن در ايتان اثر ميكنند پس كوا كه گرانده و عادت ايتان نيت كه چون
 بر بالاي جابر بردوش خود اندازد آنرا شامل ميكنند چنانچه اشارت بان ميسود در حديث
 اين باب با يعني كه بعض نماز ميگردد و شش ميوست سنده بعض نمازگر در زمين ميگردد و در نماز
 در خيش سينه كره ميگردد مثلا يعني روزه نيت ازانام محمد باقر عليه السلام ايكه او كفت دور داران

یکدیگر خورده جامه بر خود کردند مسکیرا کتم و حجت جامه بر خود کردند مسکیرا کتم بیکدیگر گفتند
 جامه را در زیر یکبار خود پس کردانی ان جامه را بر یکدیگر و شش مخفی نماد که الحاق الف الصامه را لغت
 دیگر کرده اند و این حدیث مسافری است **مسلم** عن ابی عبد الله علیه السلام فی رجل
 یصلی فی مسجد او یبلی لکن معه خبیره قال یجعل التکلیه علی طائفة من رده است از
 امام جعفر صادق علیه السلام در مردی که نماز میکرد در شیب جامه زینت با او چنان تارود کند
 گفت مسکیرا اند بند شیب جامه را برودش خود اگر میسر شود **مسلم** عن جمیل قال ما
 سارنا مع ابی عبد الله علیه السلام وانا معه حاضرا عن الرجل یحاضر یصلی فی انوار
 مؤتبره لانه قال یجعل علی رقبته من ذی الاوهامه فتورده امید **مسلم** رواست
 از جمیل گفت که بر سر پانام جعفر صادق علیه السلام را وین با او حاضر بودم از مردی که در حضور
 نماز میکرد در دلکی برحالی که بر کمر خود است آنرا امام گفت مسکیرا نماز بر کردن خود در مالی را با نما
 ردام بر خود قرار میدهند بان عمل مراد نیست کردار بر روی کند که دو طرف آن پیش او
 شود و میان آن در پس کردن با نماز آنچه مذکور میشود در عبادت باب صلوة الاستسقا
مسلم عن ابی عبد الله علیه السلام قال لا یبغی ان یتوشح یا زار فوق القیض
 و انما یتصلی و لا یتوشح یا زار فوق القیض اذ انما یتصلی فانه من زینة الطاهر
مسلم نیز است یدناه و نقطه در بالا که اول منقلب از همه است و زاری با نقطه در آن
 بصیرت مضارع محال معلوم باب افعال مضارعت تقدیران یا مخدوم و بصیرت معنی است
 صاحب قاموس گفته و الارزاق الخ و یؤت کالمز و الارزاق و الارزاق کسرها و ایزد و ایزد
 و انقل از قرآن در جامه فی بعض الاحادیث و لعلم من تحریف الرواة الزی کسری با نقطه
 و است در یاه بیانات مراد بجای هیلت طائفة صاه است که بیان شد در شرح حدیث چهارم
 این باب یا مراد معنی مصدر نیست بمعنی بیکر **مسلم** رواست از امام جعفر صادق علیه السلام گفت
 سزاوار نیست که حامل کتی بلندی در بالای پیراهن برحالی که تو نماز میکردی در ماسی و زانی که کس
 بر خود بندد بلندی در بالای پیراهن چون تو نماز میکردی در ماسی بر درستی که هر کدام سزاوار نبود
 روش لباس مسکیرا است **مسلم** عن ابی جعفر علیه السلام قال لا بأس ان یصلی
 احدکم فی التوب الواحد و انما و محملة ان ذین محمد حنیف **مسلم** از زاری برقیع
 بنامه و سکون زاری با نقطه و در آن نقطه جمع در کسری زاری و است یدناه کما که بر پیراهن است

المخین فاح جا و نقطه و سکون باء و نقطه در این وفاء مستقیم در او چنان است **مسلم** رواست
 از امام جعفر صادق علیه السلام گفت بر روی نیست با یک نماز کردی از نما مردان در یک جامه برحالی که گمبانی
 کرده باشد برستی که درین محمد صلی الله علیه و آله است **مسلم** حدیثی من سمع ابی عبد الله
 علیه السلام عن الرجل یصلی فی توب واحد متشورا به قال لا بأس به اذ ارتفعه
 الی السند و یبین **مسلم** السند و یقع ثماره نقطه و سکون نون و ضم وال منقطه و او جای
 پستان **مسلم** حکایت کرد در کسی که سینه از امام جعفر صادق علیه السلام از مردی که نماز میکرد
 برحالی که کنگ بر خود قرار داده بان امام گفت بر روی نیست بان چون بالا کند از آنجا
مسلم عن ابی عبد الله علیه السلام فی الرجل یصلی یتدخل یدیه فی توبه قال ان
 علیه توب اخر از او و سزا و بیل فلا بأس و ان لم یکن فلا یجوز له ذلك و ان
 یدناه و احدیة و لم یتدخل الاخری فلا بأس **مسلم** رواست از امام جعفر صادق علیه السلام
 در مردی که نماز میکرد برحالی که در داخل میکند دو دست خود را در جامه خود که برودش و از امام
 گفت اگر باشد بر او جامه دیگر خواه کنی و خواه شیب جامه پس بر روی نیست و اگر جامه دیگر
 پس جای زینت او را آن عمل و اگر صورتی که جامه دیگر باشد در جل کند که دست را در جل
 کند دستی دیگر را پس بر روی نیست مراد تجویز توشح توب واحد است چنانچه مذکور شد و شرح
 حدیث اول و احتمال دوم مخفی نماد که میباید که آن در بالای او شش یا نزدیک آن باشد
 تا در وقت سجود کف عورت نشود **مسلم** قال ابو عبد الله علیه السلام یتصلی المرأة
 فی ثلثة ابواب از او و فرج و خیار و لا تضرها بان تفتح بالجار فان لم یجد فتوی بین
 تشریح با حدها و تفتح بالآخر قلت فان کان ذمیر و یلحفه لیس علیها مقنعة فقال
 لا بأس اذ انقضت یلحفه فان لم تألفها فلتسلطها طول **مسلم** از زاری کسری با نقطه
 میم و الف و را و منقطه نحو ما تخری باشد و مراد بخاری است که زن سرود کردن خود را بان
 میبوسا مذ لا تضره و انما و لشد یدناه بصیرت مضارع غایر معلوم باب افعال
 و ضمیر مستتر راجع مبتدأ ابواب است و ضمیر بازر راجع مجراه است بان متعلق بنفی است ز میبغی لغت
 بغاف و نون و عین منقطه بصیرت مضارع غایر یا یلحفه تجزف کما التفت پوشیدن بان
 قناع معنی تار و مراد اینجا که در این سخن نماز است بر زینت تا جمع کردن و آنچه پیراهن و مانند آن
 پوشا سینه با از سینه و مو پوشیده شود و توبین تقدیر متصلی فی توبین است الحنف کسری

و سکون لام و فتح حاء منقطع و فاء بالاولی شس طول الضم طاء منقطع منصوب و حال از ضمیر مفعولست
 و مصدر یعنی اسم فاعلت بمنحی طویلتر و مراد نیست که در وسط فعلی را از اضلاع عمده که در آنست
 از باقی اضلاع برزیز تر بخ که دارد و در طرف آنرا از دو طرف بر سر اندازد تا جمع سه و گردن
 پوشیده شود یعنی گفت امام جعفر صادق علیه السلام نماز میکند روزی در سجده که می بیند
 در و پای او نماز هرگز بر سر اندازد یا میکند یا من زنج را پوشاند بر و پا کس اگر میاید بر سجده را پس
 نماز میکند از دور دو جا بر یک بر خود قرار میدهد یکی از آن دو در و پا یک بر خود قرار میدهد
 دیگر کفتم پس اگر باشد بر این و بالا پوشی بر حالی که باشد بر آن زن رو پا کس پس امام گفت پروا
 نیست چون این زنج خود را بر او ستاند یا لا پوشش پس اگر بالا پوشش کافی نباشد اول در او ستاند
 یا این زنج اگر آن بالا پوشش را بر سر خود کرد پس باید پوشش آن بالا پوشش را بر او ستاند **در این**
 عن ابی بصیر عن ابی عبد الله علیه السلام قال لا بأس بان یصلی الرجل و لو بد علی ظهره
 و منكبته فیسبیه الی الارض و لا یلحق به و اختلف فی من رآه یصل ذلک **شرح**
 سید بن منقطع و ما در نقطه در میان حصه مضارع معلوم باب افعالست و لا یلحق حلفه تیسر
یعنی روایت از ابوی بصیر که گویند در امام جعفر صادق علیه السلام گفت بروای نیست یا یک نماز گزارد
 بر حالی که جامه او بر بالای کت و مانند آن پوشیده در پشت او و در دوشت او باشد پس روا نکند
 از اسوی زمین یا یعنی که سینه خود را بر او ستاند و جز او را کسی که دید امام را که میکند نماز **در این**
 عن معاذه قال سألت عن الرجل یستعمل فی صلوة یقوی و لجد قال لا یستعمل
 یقوی و لجد قال ان یقوی یغنی عن سبیه فلا بأس **شرح** روایت از امام که از او پرسید
 امام جعفر صادق و امام موسی کاظم علیهما السلام است گفت پرسیدم امام را از مردی که خود را میپوشاند
 در نماز خود یک جامه یا یعنی که یک جامه که مثل قطعه یا کتفا میکند و از آن بردوشت خود میکند
 امام گفت که خود را نمی پوشاند یک جامه زیر که در وقت سجده کتف عورت میتو و پس اما میکند
 تو شیخ کند یا بر او شس که پوشاند و در دوشت خود را پس پروای نیست مراد صورت است از تو شیخ که
 مذکور شد در شرح حدیث اول از ابن باب در احتیاج اول **جمله** عن ابی عبد الله علیه السلام
 قال لا یصلح للبراة الملبس ان یلبس من الخمر الذریع سالا یوارثی شیئا **شرح**
 یصلح از باب منع یا حسن است الملبس جامه با نقطه و هم نیم و راه منقطع جمع نماز یکس جامه رو کما
 الدر و لضم و ال منقطع و ضم راه منقطع و سکون و او و عین منقطع جمع و مع کس در اول و سکون

راه بر همه ای زن **یعنی** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام گفت خوب نیست برای زنی که مسلمان باشد
 ای یک پوشند از سجده رو کما و بر همه ای خود چیز که زنها باشد در نماز در صورتی که منضم نباشد با تر
 و میتو اندو که مراد هم از این **جمله** عن معاذه قال سألت عن رجل یصل علی فملا
 من الارض لیس صلیه الا توب واحد و اجنب فیہ و لیس عندہ ماء کیف
 یصنع قال یسبح و یصلی عذرا یا قاعا حدیثی ای **جمله** **شرح** العذرة نعت ما و تخفیف لام و لیس
 و تا منافست صحیحی که از ابی دانی در دست **یعنی** روایت از امام و گفت پرسیدم امام را از مردی که
 باشد در سجده ای وسیع از سجده زمین بر حالی که میت بر او یک جامه و جنب است در آن جامه و نیست نزد
 او ابی چو میکند امام گفت تم میکند و نماز میکند در بر او نشسته و استارت میکند بر برای خروج
 و سجده و لیس از استارت یا یعنی که برای سجده است **جمله** قلت لابی بصیر
 علی التلم رجل خرج من سفینة غیر نا و اذ سلب ثیابه و لم یجد ثیبا یصلی فیها
 فقال یصلی ایما و ان کانت امرأة جعلت یدها علی فرجها و ان کان رجلا فف
 یدہ علی سوره کتب یجلبان فیو میان ایما و لا یدر کمان و لا یجدان فیبد و سا
 یكون صلواتها ایما ید و فیها قال و ان کما فی ساءه او یخرج لکم یجد علی و یخروج
 کلها التوجه فیہ یومئذ فی ذلک ایما و دفعها توجه و وضعها **شرح** خروج از ارکشی
 بر همه غالباً در صورتی سیاست که گشتی را خفی ترسد و اصل آن است نادری و مانند آن توجه نکند
 سلب بصیرت یعنی بجهول باب لغتست و ان دو مفعول سیدار و بعضی میگویند یک مفعول سیدار و سید
 بر اول ضمیر است نائب فاعل مفعول اولست و سیدار منصوب و مفعول دوم است و سیدار و سیدار
 مرفوع و نائب فاعلت السواء نعت سین منقطع و سکون و او و همزه و تاء تانیث عورت و مراد
 اینجا الت مردی است الی یعنی که سیدار و تندیچم و تندیچم سیدار آب بسیار مراد است اولی با
 کار کنی بجدی یا که عورت چیز جالس او پوشد و مراد است دوم بی است که عورت ایستاد و راه
 پوشد مراد توجه بخراست بمنحی اعتماد در قیام که مذکور شد در باب القیام و العقود فی الصلوة
 و کزشت در حدیث پنجم باب فرض الصلوة که توجه از فرض سبع است در نماز قضیه در معانی نعت
 راه منقطع و سکون فاء بصیرت مصدر باب منع مرفوع و مبتدأ است و جمله استیفاء بیانی است
 توجه مصدر باب تغلقت و مشقود نیست که بر دستن دست از عورت قائم مقام توجه است
 برای نشسته در آب و گذارتن دست بر عورت نیز قائم مقام توجه است برای نشسته در عراب

یعنی کتیم امام محمد باقر علیه السلام را مردی پر و ن آواز گشتی برهنه با تاراج کرده شد جامهای او در میان دست چپ را
 که نماز گزار در دران پس امام گفت نماز می گزار بعد از آن اشارت و اگر با دست راست زنی می گزار در دست
 خود بر فرج خود و اگر با دست مردی می گزار در دست خود بر ابرو اشارت نماز می گزار پس اشارت
 میکند برای رکوع و سجود نوعی از اشارت که برای سجود بیشتر است و رکوع حقیقی نمیکند و سجود حقیقی
 نمیکند تا مبادا که طاهر شود آنچه در پس ایشانست **سپس نماز ایشان بعد از آن اشارت است** سب نامی
 امام گفت و اگر باشد در این که با درانی بسیار سجده نمیکند بران آب و ساقط شده از ایشان
 استقامت در قیام نماز دران آب بیان این انکد اشارت میکند دران نوعی از اشارت میان
 انکد برداشتن ایشان دست خود را از عورت استقامت است و کذا شستن ایشان آن دست
 خود را بر عورت استقامت است **باب ششم فصل باب اللباس الذي يكره الصلوة فيه**
و ما انكره شيخ اللباس کبر لایم پوشش و آن شالست بیان و مانند آنرا چیزی نچه طاهر میشود در آن
 حدیث بیستم و هشتاد و ن درین باب کمره بصیغه مجهول اب علم است الکلامه یعنی کاف ناخوش
 تر در معنی خواهان معلوم استحقاق عذاب جزوی شود و خواه نه و تخصیص کرده شیخ
 اصطلاح متاخرین است **یعنی این باب میان لباسی است که مکروه است نماز دران و لباسی**
 مکروه نیست نماز دران درین باب سسی و شتر حدیث **اول اصل** عن ابن مکیه قال سأل النبی
 ابا عبد الله علیه السلام عن الصلوة فی الثعالب و الفئک و الثعالب و غیره من الثوب
 فأخبره کما یزعم أنه إسماء رسول الله صلى الله عليه وآله إن الصلوة فی ثوب کل
 شیء حرام أکله فالصلوة فی وبره و سحره و جلدیه و بولیه و روثیه و کل شیء من
 فاسد لا تقبل تلك الصلوة حتی یصلی فی غیره **فما أحل الله أکله** **شرح الثعالب**
 ثعلب روباهها و مرد و بجان منسوبها روباه است بمعنی پوستین یا بی کار ز پوست روباه است و صند
 جمع برای نسبت میباشد مثل فوطم بمعنی نسوبان لغا طراست چنانچه گذشت در کتاب الخیر
 سیوم باب الاشارة و النص علی حسین بن علی علیه السلام که باب شصت و ششم است
 بفتح ف و فتح نون جانوریست که پوستینی کار پوست است بهترین انواع پوستین است ضمیر غیر
 راجع به نکوست یا راجع سبحان است **الوبر بفتح و او و فتح باء** یک قط و راه فقط چشم شتر و روباه
 آرنج که مار گشت و گاهی است مثل میشود در در کب از قطع و در برین مراد است در هر دو جا ضمیر راجع
 راجع با امام علیه السلام است ضمیر راجع بزراعه است زیرا که نسبت آن با امام علیه السلام سو ادب است

چنانچه گذشت در کتاب الایمان و الکفر حدیث بیستم باب الکذب که باب صدوسی و دهم است آن که
 وقت بدینون مرفوعه و سبند است بمعنی تحقیق و بیان قاعده کلیه که با عت این شود که گویند ان الصلوة
 فی هذا الوجه و ان الصلوة فی ذلک الوب فاسد و ان اهمیت که ما خودست از حرف شبهه بعب
 که برای تحقیقت و نظیر اهمیت آنچه مشهور است که بران مرد و قسم است یکی بران انی و دیگری بران
 لی الصلوة مجرور و مضاف الیست و بران سوزین است کل مرفوعه و سبند است شیخ مجرور
 و مضاف الیست حرم مجرور و مرفوعه می تواند بود و بنا بر اول صفت شیخی است و او کلام مرفوعه و
 آلت و بنا بر دوم خبر اکلاست و جموع صفت شیخی است جمله فالصلوة تا آخر جمله است و فاما
 اینست که مبتدا متضمن معنی شطط و جمله که با نسبتها و خبر جمله است ای اولت کران باشد
 و حالی از عایدات برای اینکه در حکم مفرد است و بمعنی هذا الکلام است مثل کلامی زید قائم فاسد
 اگر مرفوعه و خبر الصلوة است باعتبار اینست که صلوة در اصل مصدر است و تذکره و ما نیست دران
 جایز است یا باعتبار اینست که صلوة فعلت یا باعتبار اینست که در هر مؤنث غیر حقیقی ثابت است
 جایز است جوهری در صحیح گفته و قولنا علی ان رحمته الله قریب من المحسنین و لم یقل قریبه لانما یؤ
 الاحسان و لان ما لیکون تأیید حقیقی جاز تذکره و قال الغراء اذ کان القریب فی معنی المسبب
 و یؤنث و اذ کان فی معنی النسب یؤنث بلا اختلاف بینم نقول بمذاهب قرنی ای ذات قرنی
 و نقل من استم از فراد مخالف نقل جوهریت از در فی المخرجین مذکور شد در شرح حدیث اول با
 یا نرواهم از مجرور و صفت شیخی است تا آخر باشد از خبری که متصل بکل حیوان زنده پس جمله
 لا تقبل خبر مبتداست و دران وضع ظاهر در موضع مضموم شده و احتمال آخر در فقره آئینه معقول
یعنی روایت از عبد الله بن کبیر ابن عیین گفت پرسید زراعه بن عیین در حضور من امام جعفر
 علیه السلام را از نماز در پوستینهای روباه و پوستین خنک و پوستین سنجاب و غیر آنچه مذکور
 از پوستین و برین امام مردن آور و گفتوی با که زراعه بن عیین کرد که گفت رسول الله صلی الله علیه و آله
 تا دیگری نویسد دران مکتوب باین بود که میان قاعده کلیه نماز در مردی از در اینست که هر حیوان
 که مرادست خوردن آن پس نماز در بران و موی آن و قطع آن و سبکین آن و هر چیز از آن است
 مقبول میشود و آن نماز تا انکه کرده شود در غیر آن از جمله حیوانی که حلال کرد الله تعالی خوردن آنرا
 مثلا **اصل ششم** قال یا زراعه هذا عن رسول الله صلى الله عليه وآله فأحفظ ذلك
 یا زراعه فان كان معاً يؤكل لحمه فالصلوة فی وبره و سحره و جلدیه و روثیه و الثعالب

ذکر چنان است مقصود نیست که اگر بشیر و فی و استخوان و مانند آنها درج شده باشد نماز
در آنها مکمل و این بیخ نمره است غنم و او عطف است الذی مرفوع و اسم لیس است و عبارت است از
جلدی که پاکیزه و جایز الصلوة باشد من در مابری تبیض است و عبارت از حیوان است و نظر
نبر لیس است ذی که بیخ و جوال بلبغیل است بالمعنی معلق نبر کی است حدید و قسم است
یکی ذکر که فولاد است و دیگری آهن است و آن آهن مشهور است و او را بگویند استعصا میله است
مرا و نیز الغنم حیوانی است که مستعار است که از پوست آنها پوستین بسیار نازک بر غیر غنم پوست
و کاه و مانند آنها خارج است از آن را بگویند غیر نرینه که پشم یا بر روی زمین رود و خواهی که کمال داشته
باشد و خواهی که کاهی مستقیم شود و در دو پاییز و کاهی مستقیم شود و در زنده نر و بر تقدیر حیوان
این که تبیض در جوارش آید و ذکر در داخل و در پوست مثل انواع ماهی مراد است که شط است و جوار
اکل لحم و در سبزه اول کما اکل اللحم بنامش دوم سبزه نامش است سبزه نامش است
باشد کتاب بنون و الف و باء یک قطعی است و آن در ذی است که در پیوسته و من است مانند آنچه در
الحجاب سبزه و سکون جاء بانقطاع لحم و باء منقطع اسم الت باب نصر و ضرب حیوانی که الت
جراحت است یعنی روایت از علی بن ابی حمزه گفت پرسیدم امام جعفر صادق علیه السلام را و امام
که غم علیه السلام را از پوستین پوستینها و نماز کردن در آنها پس هر کدام گفت که نماز کردن در آنها
الت ذی مکرر پوست الت ذی مکرر بود در زمان رسول الله صلی الله علیه و آله پوست الت
ذی و پاکیزه علی بن ابی حمزه گفت که گفتم که آیا نبر نیست پوست پاکیزه و جایز الصلوة از جویوانی که
پاکیزه کرده شده باشد بجزید مثل کار و پوست نام گفتم بی چون باشد آن حیوان از جویوانی خورد
گوشت آن گفتم و چه چیز خورد و میخورد گوشت آن از غیر گوشت نام گفتم پروانی نیست سبزه
چه بدستی گمان چرند است که میخورد گوشت را و گوشت را و گوشت را و گوشت را رسول الله صلی الله
و آله از خوردن آن در وقتی که نمی کرده از خوردن گوشت هر صاحب نیش و چنگال **جبار مهمل**
عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ يَكُونُ الصَّلَاةُ فِي الْفِرَاءِ الْإِسْمَاطِ فِي الرِّجْلِ الْحِجْرِيَّةِ
مَنْ حَلَّتْ مِنْهُ ذَكَاتٌ **شرح** مهمل جبار پوست میله را با غت پاکیزه نبر مختلف است
عراق عرب چنانچه گذشت در حدیث دومین باب او علمت بصیغه مجهول عطف بر ارض الجبار
ذکاة مرفوع و نائب فاعل علمت است یعنی روایت از امام جعفر صادق علیه السلام گفت که
و ممنوع نماز پوستینها مکرر است و با در زمین حجاز یا جایی که معلوم شده باشد

از نماز پاکیزه یعنی که اصل آنجا مانند اصل حیوان است و در سبزه پوست نیز با غت پاکیزه **مهمل**
عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَجَّاجِ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِنِّي أَدْخَلْتُ بَنِي
أَخِي هَذَا الْخَلْقَ الَّذِينَ يَذْعُونَ لِإِسْلَامِ فَأَسْتَبْرِي مِنْهُمْ الْفِرَاءَ لِلتَّجَارَةِ فَأَقُولُ
لِصَاحِبِهَا لَيْسَ بِذَكَاتٍ فَيَقُولُ بَلَى فَعَلْ يَصِلُ لِي أَنَا فَيُعْتَمِدُ عَلَيَّ بِهَا ذَكَاتٌ
فَقَالَ لَا وَلَكِنَّ لِأَبَاكَ أَنْ تَبِيْعَهَا وَقَوْلُكَ سَبْرَطُ لِي الَّذِي اسْتَبْرَيْتَ مِنْهُ
أَنْهَا ذَكَاتٌ قُلْتُ وَمَا أَفْسَدَ ذَلِكَ قَالَ اسْتَحْلَالُ أَهْلِ الْعِرَاقِ لَيْسَتْ وَزَعَمُوا
أَنَّ دِمَاقَ جَلْدِ الْمَيْسَةِ ذَكَاتٌ لَمْ يَرْضُوا أَنْ يَكْذِبُوا فِي ذَلِكَ لِأَعْلَى دَمَنَ اللَّهُ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ **شرح** و او در زمزمه حالیه است و مراد است که محض استحلال است
و نایب است زیرا که باعث اختلاف عرف اهل حق و عرف مخالفان نمیشود و باید ذکر نم کرد
است که اگر از راه بر مقتضای عقل خود میگردند مسلم مسود و باعث اختلاف صحیح مسائل
دو عرف نمیشد ان یکدیگر با اعتبار بیان یکدیگر است و مراد بکذب است یعنی روایت از
ابن الحجج کوفی گفت که گفتم امام جعفر صادق علیه السلام را بر دستی که من در کوفه حل می نمودم در بازار
مسلمانان مرا و من این مردی است که دعوی اسلام میکند و بر حقیقت اسلام نمیشد پس فرمودم
از ایشان پوستینها برای تجارت پس میگویم آیا نیست اینها پاکیزه کرده شده پس میگوید بلی
کرده شده است پس آیا جایز است مرا اینکه فروشم آنها را بر این شرط که آنها پاکیزه کرده شده
پس امام گفت نه و لیک نیست مروانی با یکدیگر دوستی آنها را و کوفی که تحقیق شرط کرد برای من آنکه
خریدم آنها را از او این را که آنها پاکیزه کرده شده است گفتم و چه چیز جایز کرد آنرا امام گفت
حلال نمودن اهل عراق پوست میله را یعنی عدم احتساب ایشان از مال پوست میله
بر حالی که تحقیق دعوی کرده که با غت پوست میله پاکیزه کردن است بعد از آن راضی است
با یکدیگر دروغ میزند در آن دعوی بر کسی مگر رسول الله صلی الله علیه و آله و گفته ایما لم یبلغ
فد با و که در حال حاضر است که ذکی در عراق مخالفان اعم از ذکی در عرف اهل حقیقت
پس اگر فروشی باشد آن خود کوفی ذکی است دروغ خواهد بود بخلاف کوفی که در حقیقت
گفت که ذکی است و در زمین طایر میگوید که اگر صاحبش گفته باشد که ذکی نبر است این حکم
نماشته باشد چنانچه می آید در حدیث هشتمین باب **مهمل** قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ
عَلَيْهِ السَّلَامُ حَلَّتْ ذَكَاتُ الْمَيْسَةِ يَتَّبِعُ لَيْسَ مِنْهَا قَالَ لَا فَالْتِ بَلَّغْنَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مَرَّةً وَصَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ فَقَالَ مَا كَانَ عَلَى أَهْلِ هَذِهِ النَّارِ إِذْ مَنَعُوا
 بِكُمُ أَنْ يَنْتَفِعُوا بِهَا بَعْدَ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ نَبَتْ زَمْعًا رَوَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
 وَآلِهِ وَكَانَتْ شَاةً مَحْذُورَةً لَا يَنْتَفِعُ بِكُمُ أَنْ تَكُونُوا حَتَّى مَاتَتْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مَا كَانَ عَلَى أَهْلِهَا إِذْ كُنْتُمْ تَعْبُدُونَهَا أَنْ يَنْتَفِعُوا بِهَا
 أَنْ تَدْنَى **شرح** الباب مكرهه و باء كمنقطه پوست سوده بفتح سين منقطه وسكون واو ودا
 منقطه است زمنه بفتح زاي با نطق وسكون ياء و هين منقطه است ان تدكى بفتح هاء وسكون ياء
 و هين مصارع مجهول فايير بالفتيل بدل استمال ان منيعه است و باء فاعل ضمير مستتر راجع
يعني كلفتم امام جعفر صادق عليه السلام را قربانت شوم حيوان مرد و نفع برده ميشود و بخير از ان گفت
 نگفتم رسيد با اينكه رسول الله صلى الله عليه و آله كه است كجاست كجاست كجاست كجاست كجاست
 بر صاحبان اين كوسنده و قبي كه منقطع شد بگوشت ان در اين كوسنده شويست ان امام
 ان كوسنده ي بود كه از سوده و خز زنده كجاست يعني بود صلى الله عليه و آله و كو سنده ي لا اكر نفع
 برده نميشد كجاست ان ار كمال لا غري پس و كذا استند از امام و پس گفت رسول الله صلى
 عليه و آله بود در اهل ان و قبي كه منقطع شد بگوشت ان در اين كوسنده شويست ان پس
 مزوج شود **بفتح هاء** عن جعلي بن مهران عن محمد بن الحسين للا مشعري قال كتب بعض
 اصحابنا الى ابي جعفر الثاني عليه السلام ما تقول في العز و شترى من التوتى فقال اذا
 كان مضمونا قلنا بآس **شرح** روایت از علي بن مهزيار از محمد بن حسين استرى گفت كه نوشت
 بعض اريان ما سوي امام محمد تقى عليه السلام كه چه ميگوئي در پوسيدن كه خيزه ميشود و از باران يا باران
 كرد در ان يا نيز گفت چون با در عهد كرفته شده پس پروا ي نيست بايمنى كه اگر صاحبش
 كجاست ميتوانست نماز در ان ميتوان كرد **استم اصل** عن جعلي بن مهزيار عن جعلي بن مالك
 الماضي عليه السلام عن الصلوة في الثعالب فنهى عن الصلوة فيها و في التوبى الذي
 يليها فلم ادر اى التوبى الذي يلقى بالوبر او الذي يلقى بالجلد قال و ذكر
 ابو الحسن عليه السلام انه سأل عن هذ و المسئلة فقال لا تصل في التوبى الذي
 فوقه و لا في الذي تحته **شرح** بلسال ما اخذت رجلب و ضمير مستتر راجع رجلب
 مراد با لى ام موسى كالم موسى كالم عليه السلام است فني تغيير قال فني است و ضمير مستتر راجع رجلب
 علم او عطف بر فني است الذي تغيير است تمام است فوقه منقطه مثل بر اقتضاست تغيير

فمنه

كفتت ذلك لرفوع بخط باين روش كه ضمير مستتر راجع بر جاني و سارضا مزارع باضى است ضمير مستتر
 در قال راجع يعنى بن مزارع است يا راجع بر جاست مراد باو بوجس امام رضا عليه السلام است ضمير
 راجع باو بوجس عليه السلام است ضمير بارز در سال راجع بالا ضى است **يعني** روایت از علي بن مهزيار
 از مردى كه پرسيد امام موسى كالم عليه السلام را از نماز در پوسيدن نماي روبا و آنوقت پرسيد امام موسى
 كالم عليه السلام بنى كه در نماز در نماها و در جامه كه ميپوشى آنهاست پس نداستم كه در اول نماز و در جامه
 ايا آنچه متصل است بمجربا آنچه متصل است بقطع پس نوشت ان اسكرا لسوي امام موسى كالم عليه السلام
 پس امام عليه السلام نوشت بخط خود كه مراد جليليت كه متصل است بقطع گفت علي بن مهزيار كه
 و ذكر كرد كه امام رضا عليه السلام اينكه او پرسيد امام موسى كالم عليه السلام را از اين مسئله پرسيد
 كالم عليه السلام گفت كه نماز كرا در جامه كه در بالاي پوسيدن روبا است بايمنى كه متصل است
 و در جامه كه در پايين پوسيدن روبا است مقصود از نقل سوال و جواب آخر اطهار است كه
 در هر دو رويت براي تيز است ليك مراد اول تو ي از دم است **بفتح هاء** عن جعلي بن مهزيار
 قال كتب الي ابي ابراهيم بن عقيب عبيدنا جوارب و قلت فحمل من و توبى لا رايب
 من غير ضرورة و لا نصية فكتب عليه السلام لا يجوز الصلوة فيها **شرح** ضمير راجع
 باي جعفر الثاني كه كذا كورث در حديث بفتح هاء باب و كذا در حديث بفتح هاء ببيت و تم
 كه كتب بعض اصحابنا سيد ابراهيم بن عقيب الي ابي جعفر عليه السلام كسب تاء و نطقه در
 و فتح كاف جمع مكره تاء و تبه كذا كذا بنده ناي شيب جامه **يعني** علي بن مهزيار گفت كه نوشت
 سوي امام محمد تقى عليه السلام ابراهيم بن عقيب كه نماز ميتوان جورها و بنده ناي شيب جامه كه نماز
 از سوي حركه شپا پس ايا جايز است نماز در سوي حركه شپا بضرورت و في تغيير پس نوشت عليه السلام
 كه جايز است نماز در ان جورها و بنده ناي شيب جامه چه جا ي جزى كه ستر عورت با شمعني تا
 كراين معني براينست كه حركه شپا كولا اللهم نيست زيرا كه كجاست دارد في الجملة كه بنده ناي است **بفتح هاء**
 كتبت الي ابي محمد عليه السلام اسأل الله هل يصلى في قلسه حردو محض و قلسه و ساج
 فكتب عليه السلام لا تحل الصلوة في حردو محض **شرح** الدير باج كسبه و الينقطه و كذا
 ياء و نطقه باين و باء كمنقطه و الف و هم عرب و با و ان نوعي از جامه حرير است **يعني** كوفتم
 سوي امام حسن عسكري عليه السلام كيا نماز كرد ميشود در نگاه ابراهيم محض بايمنى كه روبرو
 ان حرير با نگاه ديها بايمنى كه روبرو ان و ستر ان حرير بنا شده پس نوشت امام

فصل في سجود الصلوة في و بلاء

که حال نیست نماز در مرض خواه ابره و آستر باشد و خواه ابره و آستر باشد و خواه آستر باشد
باز در هم **مس** كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِذْ دَخَلَ عَلَيْهِ رَجُلٌ مِنَ الْخَزَائِرِ فَقَالَ
 لَهُ جُعِلَتْ فِدَاكَ مَا أَتَقُولُ فِي الصَّلَاةِ فِي الْخَيْرِ فَقَالَ لَا بَأْسَ بِالصَّلَاةِ فِيهِ فَقَالَ
 لَهُ الرَّجُلُ جُعِلَتْ فِدَاكَ إِنَّهُ مَيِّتٌ وَهُوَ عِلَاجِي وَأَنَا عَرَفْتُ فَقَالَ لَهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ
 عَلَيْهِ السَّلَامُ إِنَا عَرَفُ بِمَيِّتِكَ فَقَالَ لَهُ الرَّجُلُ إِنَّهُ عِلَاجِي وَلَيْسَ لِحَدِّكَ عَرَفُ
 بِمَيِّتِي لَمْ تَقْبَلْتُمْ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ قَالَ الْقَوْلُ إِنَّهُ دَابَّةٌ تَخْرُجُ مِنَ الْمَاءِ
 أَوْ تَصَادُ مِنَ الْمَاءِ فَتُخْرَجُ فَإِذَا قَفَّذَ الْمَاءَ مَاتَ فَقَالَ الرَّجُلُ صَدَقْتَ جُعِلَتْ فِدَا
 هَكَذَا هُوَ **شرح** مساسبین می آید در کتاب لاری و التیمی و المروءة در حدیث سیوم باب الحزب
 شمس است و از آن طایفه بر می شود و گفته شده که آنی است یعنی بودم تمام جعفر صادق علیه السلام و قتی که در
 شهر برادر مردی از خرفه و سنان پس گفت او را قربانت شوم چه می گوئی در نماز تو نیست خبری
 امام گفت بروای نیست نماز در آن پس گفت او را آن مرد قربانت شوم برستی که آن مرد
 و آن صنعت منت و من ستمت نام از پس گفت او را امام جعفر صادق علیه السلام که من ستمت
 بان از تو پس گفت او را از تو برستی که آن صنعت منت و نیست هیچکس ستمت ستمت ستمت
 از من پس لب حنّه کرد امام جعفر صادق علیه السلام بعد از آن گفت او را که آیا می گوئی که
 که آن چار پاریست که پرونی آید از آب یا سنگار کرده می شود و از آب پس پرونی آورده می شود
 پس چون می آید در زمان معتدرباب را می میرد پس گفت آن مرد که راست گفتی قربانت شوم
 چنین است آن با می بینی که بنای سخن من بر همین است گفت **مس** قَالَ لَهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ
 عَلَيْهِ السَّلَامُ فَأَنْتَ لَقَوْلِ اللَّهِ دَابَّةٌ تَخْرُجُ عَلَى الرَّجُلِ وَلَيْسَ هُوَ عَلَى حِدِّ الْحَيَاتَانِ فَلَمَّا
 ذَكَرْتُ حُرُوجَهُ مِنَ الْمَاءِ فَقَالَ الرَّجُلُ الْحَى وَاللَّهِ هَكَذَا أَقُولُ فَقَالَ لَهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ
 عَلَيْهِ السَّلَامُ فَإِنَّ اللَّهَ بَارَكَ وَتَعَالَى أَحَلَّهُ وَجَعَلَ ذِكْرَهُ مَوْتَهُ حَمًّا أَحَلَّ
 الْحَيَاتَانِ وَجَعَلَ ذِكْرَهُمَا مَوْتَهُمَا **شرح** ماد با بر این چار پاریست که چنگال نثار در چار
 گذشت در شرح حدیث سیوم این باب پس مائل سک آبی نیست احاطه است راست
 سوره مائده احل لکم صید البحر و طعمه من ماء لکم یعنی پس گفت او را امام جعفر صادق علیه السلام
 پس برستی که تو می گوئی برستی که آن چار پاریست بیان این را که می رود در چهار قایم و
 آن بر بر تله ماهیان تا باشد پاکیزه کردن آن پرونی آمدن آن از آب پس گفت آن مرد

بخلاف

بخلاف قسم که چنین می گوید پس گفت او را امام جعفر صادق علیه السلام پس برستی که الله تبارک و تعالی احل
 کرده از او کرده آید پاکیزه کردن آن از مردن آن چنانچه حلال کرده ما می سازد و کرده پاکیزه کردن
 است از مردن آنها ماهی است که بنا بر آنچه گفته شد خود است بار و از او اول می کرد و آب است و این است
 شریک است با دو آب حیوانی و مانند سحاب است که مذکور شد در حدیث سیوم این باب دوم
 حیوان آبی است و این است بار شریک است با ماهیان در اینکه ذکات آن موت است و این
 تعریف هر می شود که منافات نیست میان این حدیث و آنچه منقول است که از حیوانات آبی غیر ماهی
 حلال نیست زیرا که می تواند بود که مردانی محض باشد یا نهی می کرد که در سینه و القاطم **در زده**
 عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ الرَّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ
 عَنِ الصَّلَاةِ فِي جُلُودِ السِّلَاحِ فَقَالَ لَا تُصَلِّ فِيهَا قَالَ وَسَأَلْتُهُ هَلْ يُصَلِّي الرَّجُلُ
 فِي تَوْبِ الْأَيْدِي فَقَالَ لَا **شرح** روایت از اسمعیل بن سعید بن الاحوص گفت پرسیدم
 امام رضا علیه السلام از نماز در پوستهای درم که آن پس گفت که نماز در آن در آن است و
 امام را که نماز می کرد در جوار بر شمشیر **سینه** **مس** عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ
 قَالَ سَأَلْتُ عَنْ الرَّجُلِ يَلُوتُ فِي السَّفَرِ وَمَعَهُ السِّكِّينُ فِي حَيْثُ لَا يَسْتَعِينُ
 أَوْ فِي سَرَاوِيلِهِ مَشْدُودًا أَوْ الْمِغْسَاحَ يَخَافُ عَلَيْهِ الصَّيْحَانِ فِي وَسْطِ الْمِنْطِقَةِ
 فِيهَا حَادِدٌ قَالَ لَا بَأْسَ بِالسِّكِّينِ وَالْمِنْطِقَةِ لِلسَّافِرِ فِي وَقْتِ ضَرُورَةٍ وَكَذَلِكَ الْمِغْسَاحُ
 يَخَافُ عَلَيْهِ أَوْ فِي النِّسْيَانِ وَلَا بَأْسَ بِالسِّيفِ وَكُلِّ آيَةِ السِّلَاحِ فِي الْحَرْبِ وَفِي
 ذَلِكَ لَا يَجُوزُ الصَّلَاةُ فِي شَيْءٍ مِنَ الْحَدِيدِ فَإِنَّهُ يَجْعَلُ مَسْجُوحًا **شرح** الحنفی هم جاه
 و تریده فای پلوس از پوست که ستر نیست یا نیزه است و در گذر اوقات کند و می شود و اگر
 آن ساق و در ایستاد و استعاره شده از خنجر که جزو پای ایستاد منطقه کسیریم و سکون نین
 و قطع طایفه منقطع و قاف که سبب مراد بجای نام از فولاد است در وقت ضرورت جزو سببای محذوف است
 ها و حمله استیناف بیانی سابقیت و کل مجرور است اسلح کسیرین منقطع و حاد منقطع است
 که جزو الت حرب است یا کل آنت لا يجوز محمول بر که است منقطع است چنانچه طایفه بر می شود و از
 سبب و ششم این باب التوحسین منقطع و حاد منقطع طاقات کرده شده و مراد اینجا است که
 بخش می کند جزو طاقات بر طوبیت و در بعضی نسخ بجاء با نقطه است و آن تصحیف است **سینه**
 روایت از امام جعفر صادق علیه السلام راوی گفت پرسیدم او را از مردی که می آید در سفری و با

کار در روز نوره او میان این انکساف و سنبله زنی باشد از کار که با خود داشته باشد یا در شب جانم
 بر حال که ستم شده باشد یا ستم کننده باشد یا او ستم کننده باشد بر آن که ستم را کرده است خود
 کند یا در کلاه که ستمت کرده در آن که ستمت یعنی امام گفت نیست پروانی بکار دو که ستم بر او می
 بیان این انکساف در وقت ضرورت و عیال است که که ترس بر آن که ستم را بر او فراموشی
 نیست پروانی بشود و هر آن که در حاکم خواه در سفر خواه در حضر و در هر جای مذکور شد
 جایز نیست نماز بخیزد از آن چه بدرستی که ما من بخنی است که بخیر کند **نیت چهارم**
 عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَرْيَمَ عَنْ أَبِي عَلِيٍّ بْنِ أَبِي تَالِبٍ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَا تَقُولُ
 فِي الصَّلَاةِ إِذَا نَسِيتُ يَصَلِّيَ فِيهِ فَقَالَ أَيُّ الصَّلَاةِ قُلْتُ الصَّلَاةَ وَالسُّجُودَ وَالسُّجُودَ
 قَالَ تَصَلِّيَ فِي الصَّلَاةِ وَالسُّجُودِ قُلْتُ فَكَيْفَ تَصَلِّيَ فِيهِ قُلْتُ قَالَ تَصَلِّيَ
 يَصَلِّيَ فِيهَا قَالَ لَا وَلَكِنْ تَلْبَسُ بَعْدَ الصَّلَاةِ قُلْتُ أَصَلِّيَ فِي التَّوْبَةِ الَّذِي يَلْبَسُهُ
 قَالَ لَا **شرح** الغلام الغراء وراول برای عهد خارجی است و اشارت است بآنچه متعارف
 بوده یا قیمت اعلی داشته در آن زمان و در دوم برای جنس است ای در اول مر فوعت و در دوم
 منصوب و مفعول فعل محذوفست بقره بر اردت مضمون تقسیم منقطع و نشایدیم مضمون منقطع
 و او در آن منقطع معروفست فادراغ العال بری لغزیت وین مبارزیت که بعضی میگویند که
 فکک نوعی از زرباه است که سیاه است و ظاهر جواب امام ابطال آن میکند و ادعا هم قریب
 محاط معلوم باب علم و بصیرت غایب مجهول میتوان بود **نیتی** روقیت از علی بن مهزیار از ابو جعفر
 راست گفت که نعمت امام محمد تقی علیه السلام را که میگویند در این پوستین کلام چه نماز کرده میشود
 در آن پس امام گفت کلام پوستین را را کرده کردی نعمت فکک و سجاب و مهور را امام گفت پس
 نماز بکار در فکک و سجاب پس امام مهور پس نماز بکار در آن نعمت ایاسر پوستینهای روبا نماز
 کرده میشود در آنها امام گفت نه ولیک بیوشی بعد از نماز که نعمت نماز بکار در جامه که پوستین
 روبا است یا معنی که بره است امام گفت نه میتوان بود که معنی برای این با که سلبت چیزی
 آن از قطع پوستین با بره آن زود میشود **نیز هم** **مس** عَنْ سَفِيانِ بْنِ التَّمِيمِ عَنْ أَبِي
 عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ الرَّجُلُ إِذَا التَّوْبَةَ وَوَجِدَ عَلَى شَيْءٍ وَتَوْبَتَهُ صَلَّى فِيهِ
شرح اگر زنت بد تا در نقطه در بالا و زاری با نقطه و راه منقطع بصیرت ماضی معلوم باشد
 و تا اول آن منقلب از با و منقلب همه است ما خود دست از از از یکسره همه معنی لک

الانزال لک بر تو بوسن التذوق بضم ففتح تا در نقطه و سکون نون و ضم و ال و او و تا در نیت
 است آن **نیتی** روقیت از سفیان بن عمار مکر سیم منقطع و سکون سیم و طاء منقطع از امام جعفر
 علیه السلام گفت که در چون لک بر خود بندد یک جامه تا جای است آن خود نماز میکند از در
 جامه را دست که اگر با من ترزان با نماز در آن کرده است **مس** قَالَ قَدْرَاتُ فِي كَيْسَابِ مُحَمَّدِ بْنِ
 إِدْرِيسَ إِلَى أَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَمَّا كُنَّا فِي الصَّلَاةِ وَتَوَلَّى فِيهِ قُلْتُ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَا تَأْتِي
 وَكُنْتُ لَمَّا كُنَّا فِي الصَّلَاةِ وَتَوَلَّى فِيهِ قُلْتُ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَا تَأْتِي بِشَيْءٍ يَجْمَعُ مِنْ حَيْثُ
 اول این باب دلالت میکند بر اینکه فکک ماکول اللحم باشد پس باب و مخفی است به است به است به است
 سیدوم این باب حشو بقره حاشا منقطع و سکون سین با نقطه ضم و او ضم غایب است القربع
 و است بر زاری با نقطه معرب کج و آن قسمی از سیکر ام ابریشم است که گرم از سوراخ میکند و پروان
 می آید و تخم نیز پس آن سید را مانند بند و پشم مخلوج میکند و مانند آنها کار میزند در درون جامه
 که آستن و در رشتن و مانند آنها و مطرزی در مغز کند که دانه القربع من ابریشم فخری قال
 اللبت هو ایوی من ابریشم و جمع القربع القربع ایوی که لقیق و الحظ این باب که گفته در فقه
 در باب ایصلی فیمن الثیاب و جمع الاغلام که در کتب ابراشم من مهزیار الی ابی محمد الحسن علیه السلام
 سأل عن الصلوة فی القربع فان اجماعنا یتوقفون عن الصلوة فی قلب الیاس مطعما للجلد
 قال مصنف هذا الکتاب رحمة الله و ذلك انکم یکن القربع من ابریشم محض والذي معنی هو دانه
 من ابریشم محض و کتب الیه فی الرجل یجعل فی حبه جل القطن قراصل یصلی فی قلبه ثم لا یاس
 یعنی نوا المیزان لاقرا ابریشم اطلاق قریب وی بر در کلام اصل لغت بنظر رسید اینقدر است که ترکان
 کجی تکلف فارسیه و جم فارسیه میا ستمد و ازین متواتر میشود که سوی بزرگ گویند و قریب آن نیز باشد
 و معنی از نماز ابریشم محض مسافات مذکور با خود نماز در قریب از قرا ابریشم میگویند و ایضا ابریشم محض
 بعضی جامه است که از ابریشم بافته شده با و قرا ایجا نمانده است و الله اعلم **نیتی** سفیان گفت که سخیل ام
 در کتب محزون ابریشم موصی سوی امام موسی کامل علیه السلام میباید او را از فکک که اما نماز کرده
 میشود در آن پس نوشت امام علیه السلام که پروانی نیت بان و ایضا نوشت میباید امام را اول
 خرد که ماسا پس نوشت امام علیه السلام که کرده و ممنوعت و ایضا نوشت میباید او را از جامه کرده
 آن کجی مخلوج است سجای میباید نماز کرده میشود در آن پس نوشت امام علیه السلام که پروانی نیت بیان
نیز هم **مس** سألَتْ أَبَا الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنِ الصَّلَاةِ فِي التَّوْبَةِ وَالسُّجُودِ وَالسُّجُودِ فَقَالَ

لا خیر فی ذلک ما خلا السجای فاتته وابتلا ما کمل اللحم **شرح** برسدیم امام رضا علیه السلام
 از نماز در صورت سحاح و روزه پس امام گفت نیست خونی در این یکی آن سوی سحاح چه درستی که آن چهار
 بی سحالی است که بخورد و گوشت را **مقدم** **مسئل** عن ابي عبد الله عليه السلام انه ذكره ان يصلي
 وعليه ثوب فيه تماثيل **شرح** التماثيل جمع تماثيل كسواءه و تعطره بالورد و سكون يم و ثاب
 سقط صورها **یعنی** روزه است از امام جعفر صادق علیه السلام او منكره و منكره و منكره و منكره و منكره
 بر حالی که روزه با حاکم در آن با صورها **بسم** **مسئل** عن ابي جعفر عليه السلام قال قلت له
 الطيبان يجعله للجوس اصلي فيه قال ليس يغسل بالماء قلت بلى قال لا بأس
 قلت الثوب الجدي يجعله للعالمك اصلي فيه قال نعم **شرح** الطيبان بفتح طاء ينقط
 و سکون ياء و دو نقطه و پايين و قطع و کسر و ضم لام و تخفيف ميمنه ينقطه و خاوان جائز است که تا آن
 از پند است و بود آن از پند است و قطع باران میکند و آن معرب ثالث زست و ثالث **شرح**
 که چو خا پویشی در میان ایشان متعارف است **یعنی** روزه است از امام جعفر صادق علیه السلام و بی
 که گفتم او را که چو خا پویشی در میان ایشان متعارف است از امام گفت ایست است میشود
 باب بعد از برون آمدن آن از دست جولا مان مجوس گفتم بی گفت پروانی نیست لغتم که جا
 تازه مساز و از اجولا مسلمان نماز کنم در آن امام گفت آری **نور** **مسئل** سألته ابا عبد الله
 عليه السلام عن الرجل يصلي في ثوب للزارة و في ازارها و يعمم بها قال نعم اذا كانت
 ساتوة **شرح** برسدیم امام جعفر صادق علیه السلام از مردی که نماز میکرد در جامه زن و بیک
 زن در بر می چو مقننه زن از امام گفت آری اگر است از زن خاطر جمع کرده شد و با همی که از نجاسات
 اقرار میکند با سینه **بسم** **مسئل** سألته ابا عبد الله عليه السلام عن الدراع السود التي
 فيها التماثيل يصلي الرجل وهي معه فقال لا بأس اذا كانت ساتوة **شرح**
 آن و در ضم سینه ينقطه و سکون و او و ال ينقطه جمع سود سیاها و ما و اد اجزا و ایمی است
 که صورت است دارد مثل آنچه از رنگ می آورد و در مقابل آن در هم میض است کبر با نقطه
 و سکون یاء و دو نقطه و پايين و صا و بانقطه چنانچه می آید در کتاب العیبه و در حدیث اول با سینه
 بهیچ هم که با بساجل بقرض الدرهم و یا خراج و سنها است و در ادراعی است که سکه اسلام
 و استمال شود و بیض مناسب است اینست که غلط است و اسلام نور است التوارا تبصیه
 اسم مفعول محتل الماء و او بی و معنی اللحم بانی باب معاطه نهان کرده شده **یعنی** برسدیم

امام جعفر صادق

امام جعفر صادق علیه السلام از در هممانی که در آنها صورتهاست یا نماز میکرد و مرد بر حالی که آنها را
 پس امام گفت پروانی نیست چون با سپان کرده شده در هممان و مانند آن **مسئل** **شرح** و بی
 عبد الرحمن بن الحجاج عنه عليه السلام قال قال لا بد للثوب من خيط بضاعتهم قال
 صلي وهي معه فلتكن من خليفه ولا يجعل شيئا منها بيته وبين القبلة **شرح**
 و در روایت عبد الرحمن بن الحجاج از امام جعفر صادق علیه السلام عبد الرحمن گفت که امام گفت
 چاره مرد نماز از نماز همدری بر ما میباید خود پس اگر مرد نماز کند و آن در هم سودا و او
 پس باید که باشد در سر و دو پا که مکروه اند چیزی از آنها را میان خود و میان قبله چیزی که میان آن
 باشد **مسئل** **شرح** **مسئل** عن ابي عبد الله عليه السلام قال تلوة الصلوة في الثوب المصنوع
 المتشح المقدم **شرح** المتشح لثوبين بانقطه و بیک نقطه و حین بنقطه بصدقه اسم مفعول بانقطه
 بنامت سخ کرده شده و ذکر مصبوع پیش از شمع و ذکر آن و پیش از مقدم متبر بانبت که
 مصبوع مطلق فی الجوه کر است و در دو کر است متبر مطلق من ارانت و کر است مقدم
 پیش از زود است **یعنی** روزه است از امام جعفر صادق علیه السلام گفت کرده است نماز در جامه
 رنگ کرده شده و سیر بنامت رخ کرده شده **مسئل** **شرح** **مسئل** عن ابي عبد الله عليه السلام
 قال صل في مند ليك الذي تعمدك به ولا تصل في مند يلب بمند له
 عقوبك **شرح** المند بزرگ بر روغن نیم زاید و رومال که آن عرق و چرک برن و مانند آنها را پاک
یعنی روزه است از امام جعفر صادق علیه السلام گفت نماز نکرد در رومال که بدن خود را پاک میکند
 بان و نماز نکرد در رومالی که بدن خود را پاک میکند بان فقولوا استرقت ما سکا به عرق و چرک بر
 دیگری نماز کن **مسئل** **شرح** **مسئل** قال ابو عبد الله عليه السلام لا تصل فيها شقا و
 سف لثوب الصقييل و روى لا تصل في ثوب اسود فاما الخف او الكساء
 او النجاسة فلا بأس **شرح** سف است بنانقطه و نشه فاه بصیبه ماضی معلوم باب ضرب
 السوف نازکی جامه بر روی که نه نماز شده سف بسین بنقطه و نشه فاه بصیبه ماضی معلوم
 لغرات ماخوذ است از سف کبر و ضم سین که رومی خنیت از نماز است که از ارقم میسر و مقصود
 اینجا براق بود است چون پوست را براق است **یعنی** کلام را وی است و لغیر شق دوم است
 الصیقیل بفتح صا و بنقطه و کس قاف و یاء و دو نقطه در پان جلاده شده مثل جامه مرده شده
 آنگ که کثیف و تخفیف میمنه بنقطه و الف ممدوده کلیم و آن جامه است از پشم کرده شده

اذا كانت صفا فلا بأس وان كانت لها صفة فلا **شرح** روایت از علی بن جعفر از برادرش امام
کام علی علیه السلام گفت پرسیدم امام را از مردی که نماز کرد برحالی که در آستین او مرغی بود امام گفت که اگر
کرخیزن را بران مرغ پس بر او ای نیست راوی گفت و پرسیدم امام را از بوی آبی که در ساق یا میسا یا نحو
برای زمان و اطفال پوشیدن آنها در نماز بر امام گفت که باشد فی او از ناس بر او ایست و اگر با
آنها را او از پس خوب نیست **سی و چهارم** **عنه** عن ابی عبد الله علیه السلام قال لا یصل الرجل
و فی تکبیه مفتاح حیدر **شرح** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام گفت نماز نمیکند مرد
برحالی که در سینه جامه او کله ایست یا در فرج حال فرودت را در کله است مخاطب است **سی و پنجم**
قال رسول الله صلی الله علیه و آله لا یصلی الرجل و فی ید و خاتم حیدر **شرح** گفت رسول
صلی الله علیه و آله که نماز نمیکند مرد برحالی که در دست او انگشته ایست یا مثل انگشت که آن فولاد باشد
سی و ششم **عنه** و روی اذا کان للفتاح فی غلابی فلا بأس **شرح** ظاهر اینست که این حدیث مقدم
بر سابق باشد **عنه** و روایت کرده شده که چون با کلیدی که با نماز کرد است در غلابی پس بر او ای
باب شصت و یکم اصل بیابان یعنی فی التوب و هو یطی بر حال او جابلا **شرح این باب بیان**
مردی است که نماز نمیکند در جامه برحالی که آن جامه پاک نیست و دست یا پا او بسته در این باب شصت و یکم
اول اصل **سألت** ابا عبد الله علیه السلام عن رجل صلی فی توب یصل یا ما شئت ان صلی
التوب **خبره** انه لا یصلی فیہ قال لا یصلی شیئا من صلواته **شرح** پرسیدم امام جعفر
علیه السلام را از مردی که نماز کرد در جامه مردی بر حصت او چند روز بعد از آن بدستش که مالک جامه جز او
که آن جامه نماز کرده نمیشود و آن باینست که غسل است امام گفت عاده میکند چیزی از نماز خود **دوم**
عنه فصلة ابن ابی یوسف عن عبد الله بن سنان قال سألت ابا عبد الله علیه السلام
عن الرجل یصلی و فی یوم عذرة انسان او مستورا و طلب التوب صلواته فقال ان کا
لم یعلم فلا یغیب **شرح** روایت از فضال بن ابی یوسف عن عبد الله بن سنان گفت پرسیدم امام
صادق علیه السلام را از مردی که نماز نمیکند برحالی که در جامه راست نجاست آدمی یا کبریا یک یا
عاده میکند نماز در این امام گفت اگر میمانت صلا پس عاده میکند **سی و هفتم** **عنه** عن ابی عبد الله
علیه السلام و ابی جعفر علیه السلام قال لا تعاد الصلوة من دم یصبره من غیر دم العیض
فان قلیل و کثیره فی التوب ان لاه و ان لم یوه سوا **شرح** بیچاره بیا که فقط و صا فقط
دره فقط بعضی مضارع غایب معلوم باب افعال الابرار بعد و مراد اینجا در نماز است

خواه بسیار باشد و خواه کم و ضمیر استرایح تا اگر راست و ضمیر از نصب راجع بر دم است **عنه** روایت
از امام جعفر صادق علیه السلام با امام محمد باقر علیه السلام گفت که عاده کرده نمیشود نماز پس خوانی که نماز کرد
می بیند نماز او را نشانی نماز از خون حیض چه بدستش که خون حیض بسیار آن در جامه که می بیند نماز او را
و اگر زمین نماز او را نشانی نماز بر سرست **چهارم** **عنه** عن ابی عبد الله علیه السلام قال اذا اصاب
توبت تورا و یغیب مسکرا فاعل ان عرفت متوضعه وان لم تعرف متوضعه فا
کله وان صلیت فیہ فاعل صلواتک **شرح** توست من میت و در اعراض شراب امور و در آن
بالصالحه دست کند به چنانچه خطا میشود از حدیث سازد همین باب و مراد اینجا شراب است
بقرینه مقابله و میت و اندک در او دم باشد و او برای مسک راوی با التیبه نفعی تون و کس با کیفیت
و سکون یاه و نقطه در پان و ذال ناقط بوزنه و آن است که در آن چیزی ما مویز یا عاده نشانی نماز او را
و میکند نماز دست کند و میشود مسکرا تر است از آنچه که دست در کتاب الحی در حدیث ششم
ما فیصل به بین و دعوی الحی یا آخر که با دست است که نمیدانم مستعمل میشود در آنی که چیزی از خرم
در آن می نمازند تا زه آن بهتر شود و آن مسک نیست **عنه** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام
گفت چون بر خورد جامه ترا خیمه دست کند پس بشو آنرا اگر کششی جای برای الطهور اگر کشی
جای نماز اصلاح بشو آن جامه را بگوئی آن و اگر نماز کردی در آن جامه رس عاده کن نماز خود را
نهم **عنه** عن خیران المغاوم قال کتبت الی اخیصل صلوات الله علیه **سأله** عن الرجل
یصلی التیم و یحکم الخبز یو یصل فیہ ام لا فأت أصحابا قد اختلفوا فیہ فقال
صل فیہ فان الله اتمها حرمه شرها و مال بعضهم لا یصل فیہ فکتاب علیه السلام
لا یصل فیہ فانه رجس **شرح** خیران موبل بوده بخندستی در خانه امام محمد باقر علیه السلام چنانچه که
در کتاب الحی در حدیث دوم باب الالاسارة و انص علی ابی الحسن علیه السلام که با بعضی او بودی
و ظاهر آن حدیث در وقال و سالت فیست که در آن صحبت امام جعفر صادق علیه السلام کرده
و در کتاب رجال از اصحاب امام علی باقی علیه السلام شمرده شده و جمع آنها نمکست زیرا که از وقت
امام جعفر صادق علیه السلام تا وفات امام محمد باقر علیه السلام هفتاد و دو سالست الف لام الرجل
برای حمد خارجیت و آن چهارست از امام محمد باقر علیه السلام و میتواند بود که امام موسی کاظم
علیه السلام باشد و او در علم التیم معنی اوست و جواب امام علیه السلام در علم التیم در این کتاب
مستعمل شده و سایر احتمال دوم ذکر حکم حری که در فقه آمده است بجای ذکر حکم التیم در کتاب

برود از مساحت بی اصل شلیت چنانچه گذشت در کتاب الحج و حدیث ششم باب فیصل برین معنی
 المعنی و البطل فی امر الامام که باب هشتادم است و اشترک جری و لم یختر در نجاست مسافات
 ندارد با اینکه جری از قسم اول محسب باشد و خیر از قسم دوم باشد از دو قسم که مذکور میشود اختلاف
 در خمری بر توهم مسافات میان دور و ایت زلزله است که مذکور میشود در حدیث چهارم اینست
یعنی روایت از خزان خادم گفت نوشتم سوی آنم و صلوات الله علیه میرسد امرا از جمار که
 بر بخورد و آنرا چو گوشت شوک آید نماز گزارده میشود در آن جمار یا زید بر رستی که یا مان با اختلاف
 کردند در آن جمار که خمر بخورد باشد آنرا پس گفت بعضی ایشان که نماز گزار در آن جمار چه برستی که
 الدعای خیرین نیست که حرام کرده است میدان خمر یا بمعنی که حرام کرده نماز در جمار کرده نماز نیست
 بعضی ایشان که نماز گزار در آن جاملین نوشت امام علیه السلام که نماز گزار در آن جمار چه برستی
 آن جمار نجس است **چنانکه** تعلیل معنی با یکدیگر آن جمار نجس است است از است **و خیر اول** است
 بر نجاست خمر است سوره مائده انما الخمر و المیسر و الانصاب و الارزاق نجس من عمل الشیطان
 فاجتنبوه و الما کملعون و بیان این آیت شد در کتاب الایمان و الکفر در شرح حدیث بیست و
 باب صد و دو از دویم که باب الکبائر است و می آید در کتاب العیث و حدیث دوم باب القمار و العیث
 که باب بیست است و اینجا میگوید که صد و صد و بیست و بیست و بیست و بیست و بیست و بیست
 و عبارت است از بساط قمار و آن شرطی و نبرد بوده در زمان نزول قرآن و بعد از آن بساط قمار
 حادث شده و معنی میس است سایر آلات قمارش که خیزد و بچه قماربان باشد به مثل بچول و جوبز
 و تخم مرغ چنانچه می آید در کتاب انصاف در شرح حدیث اول و دوم با لفظ و الشطرنج که آن
 ابواب است و داد و انصاف بتانست و داد و انصاف میسرهای فی پرومیکانت که برای فال گیری نزد
 بتان یا برای قمار میاخته اند در جسد خمر هر یک از خمر و میسر و انصاف و زلال است و صدراست
 معنی نجاست مثل زاده تمام جسد الی وجه و حمل مصدر یا جمار برای مساله است و من برای سبب است
 و طرف متعلق جسد است و داد و انصاف شیطان قدرش ترک میان ساختن خمر و میسر و انصاف
 و از لام است و داد و فاجتنبوه برای تفویض و ضمیر منصوب راجع الی شیطانست و داد و است
 که چون آن عمل باعث نجاست جمعی است که متعلق است لیس حیث کبیره است و فاعل نجاست
 میسر نیست و معنی از شرب خمر و استمال از لام معلوم میشود بطریق اولی **دوم** جوارب از خمر
 جمعی بر این است که لال تقبض اجمالی که اگر خمر باین آیت نجس باشد لازم می آید که میسر و از لام نیز نجس باشد

و این باطلت و حاصل جواب ظاهر است از آنچه گذشت در حدیث سیزدهم باب شصت و پنجم قسمت
 اول نجس مومس می باشد فقط مثل این دان نجس گفته است هر چند که ملاقات کند بر طوبی
 نجس غیر مومس مثل سنگ و آن نجس گفته است و هر چیزی که روان یا با صابا از قسم دوم است
 پس هر که نجس باشد از قسم دوم خواهد بود بخلاف آن دو چیز زیرا که میتوان بود که آن نجس باشد
 و نجاست آنها مثل نجاست آهن باشد **اصل** و قال و سألت ابا عبد الله علیه السلام
 عن الرجل یغتر بینه لین یعلم انه باکل البصری او لیشرب الخمر فیروزه ایضتی فیستقبل
 ان یغسله قال لا یصلتی فیہ حتی یغسله **شرح** حیدر و قال راجع بخیران است و میتواند
 که راجع با راجع باشد بنا بر اینکه مراد امام موسی کاظم علیه السلام باشد و قول چهارم تا ز ذکر در جواب
 مکتوب باشد آنچه که در جمیع کتب دیده ام فقط مکتوبه و شش دیده ام نوعی از مایه فی فوس **یعنی**
 و خیران گفت که در پرسیدم امام جعفر صادق علیه السلام از مردی که با عاری میدهد جامه خود کسی را
 که میداند که آنکس میخورد و جری را می آید نماز گزار پس آنکس و این سید میدان جمار را آیا نماز میکند
 در آن جمار شش از آنکه شود آنرا که گفت نماز میکند در آن جمار تا آنکه شود نماز **است اصل**
 عن ابی بصیر عن ابی عبد الله علیه السلام فی رجل صلی فی ثوب فینہ جنابة رکعتین
 ثم غسل به قال علیه ان یتبیدی الصلوة **شرح** روایت از ابی بصیر از امام جعفر صادق علیه السلام
 در مردی که نماز کرد در جامه که در آن منی بود و رکعت را بعد از آن داشت آنرا در تنی نماز که گفت مرد
 ایست از سر کرد و نماز **اصل** قال و سألت عن رجل صلی فی ثوب فینہ جنابة اودم حتی فرغ
 من صلواته ثم غسل قال قد مضت صلواته ولا تنسی علیک **شرح** ابوی بصیر گفت که پرسیدم
 امام را از مردی که نماز کرد در جامه که در آن منی بود یا خون بود تا آنکه فارغ شد از نماز خود بعد از آن
 داشت امام گفت تحقیق گذشت نماز او نیست چیزی بر او **مستعمل** عن ابی عبد الله علیه السلام
 قال قلت لعل الرجل أصاب جنابة باللیل فاختل فلما أصبح نظره فاد فی ثوبه جنابة
 فقال الحمد لله الذی لم یدن منی الا ولله حد ان کان حیوان قام نظرفکم بوشیسا
 فلا إعادة علیه و ان کان حیوان قام لم ینظر علیک الا حاد **شرح** روایت از
 امام جعفر صادق علیه السلام راوی گفت گفتم او را که مردی بر خورد او را بر روی آمدن منی از او در
 پس غسل کرد پس در قمی که پوشید صحیح رسید نگاه کرد پس با گاه در جامه منی بود پس گفتم
 سپاس الله راست آنکه و آنکه داشت چیزی که بر جامه منی بود یا خون بود یا منی این امر

ارو قی که بر خاست از خواب نگاه کرد در آن جامه بر سرش چراغ مشتاب پس زیر چتری از می رانست عاده
ناز بر او و او در وقتی که برخاست نگاه کرد پس بر اوست عاده **مسئله** عن ابي عبد الله عليه السلام
قال سألت عن الرجل يري في قلوب الخبيث ما هو يصلح فقال لا يؤذنه حتى يقرب **شرح**
لا يؤذنه بهمه و ذوال لفظ و باه دو نقطه در میان است در اکثر نسخ و در بعض نسخ بجای یا نه نون است و بر هر
بعض مضارع معلوم غایب باسما غالت **مسئله** روایت از امام محمد باقر امام جعفر صادق علیه السلام
راوی لغت پرسیدم امام را از مردی که می بیند در جامه بر سر خود خونی بر حالی که آن برادر نماز می کند
گفت از آن می کند آن برادر را با معنی که علامه می کند آن برادر را تا آنکه در او که در اندیشه است راست بر می آید
مسئله سألت أبا عبد الله عليه السلام عن رجل أصاب ثوبه جنابة أو دم قال إن كان
علم أنه أصاب ثوبه جنابة قبل أن يصلح شتمه صلى الله عليه وسلم يغسله فغسله إن يغسله
ما صلى وإن كان لم يغسله فليس عليه إحداه وإن كان ثوبه أصابته شئ فغسله
فلم يوشئنا أحراه أن ينفضه بالماء **شرح** بری بعضی مضارع بعضی مضارع هموز لغت معلوم
محو اول باسما غالت معنی نظیر با بعضی معلوم با بعضی است معنی معلوم و بر هر تخریر غلبه بر شئ یا بعضی
که دانست که عین معنی در جامه بر سرش معلوم کرد که با نود یا بعضی از اسباب عین آن را بر سرش
پرسیدم امام جعفر صادق علیه السلام را از مردی که بر خود جامه را بر سرش با خون گفت اگر می دانست که
بر خود است جامه را بر سرش از آنکه نماز کرد در جامه را در آن نماز کرد و در آن بر حالی که شسته است
از آن بر اوست ایضا عاده که نماز کرد در آنکه نماز کرد و اگر می دانست از آن بر اوست عاده و اگر می دانست
این را که گشتان نیست که بر خود آن جامه را چتری از می پس نگاه کرد پس زیر چتری با معنی که دانست که عین
معنی در آن نیست کافیت او را که ترک نماز است در آن **مسئله** عن ابن مسكان قال
سئلت أبا عبد الله عليه السلام عن رجل يري في قلوب الخبيث ما هو يصلح فقال
يقصبه فغسله من بوله فيصلي ويذكر بعد ذلك أنه لم يغسلها قال
يقصها أو يغسلها صلواته **شرح** روایت از عبد الله بن مسكان بن مهران و سکون سین منقطع گفت
فرستادم سئدی امام جعفر صادق علیه السلام با بر می بینم که سئدی سئدی که امام را از مردی
بول می کند پس بر خود در آن او را مقدار لفظ از بول و پس نماز می کند و پس عاده می کند و از آن پس
خروج وقت این را که دانست آن لفظ را با آن امام گفت می شود نماز او عاده می کند نماز خود را **مسئله**
مسئله عن فضالة عن أبي عبد الرحمن بن أبي عبد الله قال سألت أبا عبد الله عليه السلام

عن الرجل

عن الرجل يصلح في ثوبه حذرة من إنسان أو مستورا وكل ما يغيب صلواته فقال
إن كان لم يعلم فلا يغسله **شرح** امین موافق است با حدیث دوم بن باب و مکرر برای احمد
در سطح میان فضال و امام علیه السلام است **دوازدهم فصل** عن أبي عبد الله عليه السلام
قال أغسل ثوبك من بول كل ما لا يؤكل لحمه **شرح** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام
بنو جامه خود را از بول هر چه خورده منبوه و گوشت آن **سیزدهم فصل** سألت أبا عبد الله عليه السلام
عن رجل يتعمى في قوبه يخون أن يصلح ثوبه ولا يغسله قال لا بأس به **شرح** پرسیدم امام جعفر
صادق علیه السلام را از مردی که قی میکند در جامه خود یا جایز است او را ایضا نماز کرد در آن جامه بر حالی
نشود از امام گفت پروا نیست بان **چهاردهم فصل** عن علي بن محمد بن عمار قال قرأت في كتاب
عبد الله بن محمد بن أبي الحسن عليه السلام جعلت فداك روى زرارة عن أبي جعفر و أبي عبد
عليهما السلام في ثوب يغسله كوث الرجل الحما قال لا بأس به إن يصلح فيه ما يحرم شرعا
وروى زرارة عن أبي عبد الله عليه السلام قال إذا أصاب ثوبك حمرا أو دبشا
المكر فاعسله إن عرفت موضعه وإن لم تعرف موضعه فاعسله كله وإن صلبت فيه
فأخذ صلواتك فأعلمني ما أخذ به فوقع بحيطه عليه السلام خذ يقول أبا عبد الله
عليه السلام **شرح** خبر و چند بیان شد در شرح حدیث چهارم این باب یعنی مسکرم را وی است
خدا قبول کنی عبد الله علیه السلام استارتت با یکد منافات نیست میان این دو روایت و هر دو قول
امام جعفر صادق علیه السلام است و این معنی بر اینست که روایت اولی در تحلیت که بر خود جامه را بر سرش
شسته می شود پس او ایست که جامه شسته می شود و اگر در آن جامه چند روز باقی میماند بلکه بعضی
زایل می شود و نماز در آن صحیح می شود بخلاف آنی که شستب قرمت میشود و هر چند شسته شود از آن
میشود و در بعضی روایات ایست که تا چهل روز نماز او مقبول نیست و روایت ثانیه در جامه است که
خود مانند آن بر خورده باشد از او منور شسته شده با پس حرم در آن حرم است بها بعضی ماضی معلوم
باب تعقیبات و شرمه فروع و فاعل انت التیجیم فی تقع کردن چیزی بر کسی مثل در حسنا علیه السلام
یغی روایت از علی بن مهزیار گفت خواندم در مکتوب عبد الله بن محمد سوی امام موسی کاظم با امام
علیه السلام که قربانت شوم روایت کرد زراره از امام محمد باقر و امام جعفر صادق علیه السلام در شرب
انگور که بر خود جامه در ایسکان دو امام گفته که بروی میت یا یکد نماز کرد در آن جامه میان آن
انگور این نیست که باطل کرده نماز را تا میان تم بقدری که گشت کند و روایت کرد زراره از امام

14

علیه السلام ایضا گفت چون بر خود جامه تراشید انوری یا نغزی میجوهرت نمیدست کنده را
 کرده است پس چون بر خود را اگر سنا سنی جای از آنی لغو و اگر سنا سنی جای از آنی اصل
 بشو جامه را بشوی آن و اگر ناکر کرده باشی در آن جامه پس احاده کن تا ز خود را پس اسلام کن و از آنچه
 چنگ زخم بان و از آن جدا شود پس نام موسی کاظم علیه السلام نوشت بخط خود علیه السلام که چنگ زخم
 بگفته نام صغیر صادق علیه السلام در اول دور احراش است با میک تو هم منافات میان این دورها
 بنا بر خطای است که حرم را بصیغه مجهول مشربها را فروع خواندی با حرم را بصیغه معلوم و مشرب
 راجع بالبدن قالی و مشربها را منصور خواندی **باب نهم اصل** عن ابي جعفر علیه السلام قال
 كنت مع يونس بعد اذ انا امشي مع في التور ففتني صاحب الفقاع فقاعا فقفا
 فاصاب يونس فقلت فدا غمك لذلكت حتى زالت الشمس فقلت له ما اصابك الا
 فصلت قال فقال ليس اريد ان اصلي حتى اصبح الى البيت و اعلم هذا الخبر من توفى
 فقلت له هذا ابي رايتته اوسيني تروي فقال اخبرني هاتم بن الحكم انه سالت
 ابا عبد الله عليه السلام عن الفقاع فقال لا تشربه فانه يجر مجول فاذا اصابك
 فاعسله **شرح** الفقاع بضم فاء و تشبهه قاف و الف و عين ينقطع فيه ي كير مجول اده با
 و كلف کرده با و بنور ساکن نشه باشد دست کنده نشه با پانچ خط بر می شود از آنچه می
 در کتاب الاثره در حدیث باب السکر بطنه فی الطعام که باب است و منهم است قفر قاف و فاء و
 با نقطه بصیغه ضعی معلوم باب خبر است فادفا اصابه است است باسته لال آیت سوره
 چنانچه که است در شرح حدیث پنجم از باب **یعنی** روایت از ابو جعفر علیه السلام گفت بودم با یونس
 عبد الرحمن در بغداد و من را در میر فتم با او در بازار پس گشود فقاع فروش فقاع خورد پس فقاع
 پس بر خود جامه ریوسس را پس دیدم یونس را که تحقیق نمناک شده برای آن تا آنکه زوال آفتاب شد
 پس گفتم او را که ای ابو جعفر ایضا نماز میگزیری ابو جعفر گفت که پس یونس گفت میخواهم که تا زگرارم تا آنکه زگرارم
 سوی خانه و شیوم این خبر از جامه خود پس گفتم او را که آیا این اعتقاد است که از پیش خود عقا کردی
 بان یا چیزیست که روایت میکنی از آن نامی پس یونس گفت که خبر داده ام به من مگر او پرسید که گفتم
 صادق علیه السلام را از فقاع پس گفتم میباشم از آنچه درستی گان خرسیت کند و اگر مردان
 مجول است فرودن آن پس چون بر خود جامه تراشید **باب نهم اصل** کتبت الى ابي جعفر
 عليه السلام في اعمل العشاء التیوف من جلود الخیر المیتة فصبب سبانی فاصلي فیها

علیه السلام

کتبت علیه السلام الى اتخذ ثوبا لصلواتك فلتت الى ابي جعفر عليه السلام كتبت
 الى ابيات عليه السلام هكذا وكذا فصعب علي ذلك فصرفت اعمها من جلود الخیر
 الوحشية الذکينة فکتبت الى كل احوال البتة بالصبر برحمت الله فان كان ما فعل
 وحشياً ذكياً فلا بأس **شرح** الاغما وبعین بالنقطه و ال منقطع جمع عمیکه خیرین و سکون بهم خلاصها
 المبرقع حاد منقطع و ضم میم و راه منقطع جمع حمار البرکب باه منقطع استیدار و منقطع میکی و بفتح با
 میگو و هر دو اینجا مناسب است **یعنی** نوشتیم سوی امام رهنا علیه السلام برستی که من میسازم
 خلاصهای شیره را از سافرهای خزان مرده پس بر خود جامه های را پس تا زگرارم از اینها
 پس نوشت علیه السلام سوی من که در کیر جامه علی به برای ما ز خود پس نوشت سوی امام محمد
 علیه السلام که نوشت بودم سوی پدر تو علیه السلام بچین و چین پس مشکلت بر من آنچه کرده
 پس کردیم میسازم آن خلاصها را از سافرهای خزان وحشی که ذبح کرده شده است پس نام نوی
 سوی من که جمع عملهای چه نویسد کجا بهمداری خود از امرهاست رحمت کند و ترالدعا می کند
 با میک هر که دعوی کند که از روی ضرورت کس حرام میکند دروغ میگوید زگرار چون خود را خزان
 نگاه داشته در رزق حلال بر او بسته شده و اگر خود را نگاه دارد از روی جود و صدق نیت در
 رزق حلال گشوده میشود پس اگر بسته اند میسازی ساغری وحشی ذبح کرده شده پس پروانی
 استارت با میک اصل صنعت با میده قطع نظر از نماز یا جامه او ده بان نیز صحبت اگر چه در جواب
 مکتوب اول که کور نیت و الله اعلم **باب نهم** **اول** اصل **باب الرجل یصی و هو مسلم و یخصب**
اول **یعنی** **یر من تحت التوب فی صلواته** **شرح** الملتئم بیا و لفظ بصیغه اسم فاعل بالرفع یعنی
 ده من سبب بسته باشد بر خود بر بقیه باه و نقطه پایین و فتح دال و سکون باه دوم است و ذکر
 این افعال و مسائل تقریر ذکر حدیث چهارم در تحت عنوان این باب و میتوان بود که بدیه
 بفتح باه منقطع و کسر دال و تشدید باه و نقطه پایین بصیغه فعلی فاعل مثل اللام و اوی با
 نظر باشد معنی یخو خط بر میسازد غالب از اوی مثل دوست و میسازنی که خزه و چه است **یعنی** این با
 بیان مردیست که تا زگرار در بر حال را او چیزی برده من خود بسته یا رنگ بر خود که داشته
 و پاچه بر بالای آن بسته یا بر روی او رود و دست خود را ستا از این جامه در نماز خود بر این با
 پنج حدیث **اول اصل** عن ابي جعفر عليه السلام قال قلت له ایصلي الرجل وهو **شرح**
 فقال شاعلى الارض فلا شاعلى الناس فلا بأس **شرح** روایت از امام محمد باقر علیه السلام

راوی گفت که گفتند او را آیا نماز میکرد در روز جمعه یا نه؟ او گفت که در روز جمعه نماز میکرد
 چاره ای بر او بیفتد **در روز جمعه** مسألت ابی عبد الله علیه السلام عن الرجل یصلی و یصوم
 خضابه قال لا یصلی و هو علیه و لکن یتزهد إذا أراد أن یصلی قلت إن حیاءه و تحور
 فیه فقال لا یصلی و هو علیه و المرأة ایضاً لا یصلی و علیه ما یخصها **شرح**
 الخضاب کبریا بانقطه صنادق لفظ و الف و بانه یقطه ای بانی بان رکت میکند دست خود را
 یا بی خود را یا ریس خود را یا بروی خود را یا سر خود را یعنی پرسیدم امام جعفر صادق علیه السلام
 از مردی که نماز میکرد در جمعه که بر او دست خضاب او گفت نماز میکرد در جمعه که آن خضاب بر او
 باشد ولیک بر سینه او در آن روز چون خواهد که نماز کند و دست بر سستی که حیای او و پارچه او که بر بالای
 بسته پاکت پس امام گفت نماز میکرد در جمعه که آن خضاب بر او دست و وزن نماز میکرد در جمعه
 که بر او دست خضاب و **در روز جمعه** گفت عند ابی عبد الله علیه السلام قد دخل علیه
 عبد الملک الشعی قال أصلمت الله أسجد و یدعی فی توفی فقال ان شئت قال شئت
 قال فی والله ما من عندنا و یذهب کخاف علیکم **شرح** من هذا استعملت ما ساق
 طرف برای حضرت و استراحت بخوف وقوع اذلال و تمویظ درین از غیظان که قیامت با مطلق
 شید امیر از **در روز جمعه** بود مرد امام جعفر صادق علیه السلام و اصلش بر او عبد الملک فی کفایت
 ترا الله تعالی ای سجد و کم بر جالی که دست من در استین جام من باشد پس امام گفت که خواهی شنید
 بایک اگر کنی بهتر است راوی گفت که بعد از آن امام گفت بدستی که من بعد از آن و ما ندانیم
 بر شما قیام **چهارم** عن ابی عبد الله علیه السلام فی الرجل یصلی و هو یؤتی علی دابته
 قال یکتف موضع التوجه **شرح** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام در مردی که نماز میکرد در جمعه
 که او سواره میکند بجای رکوع و سجود بر بالای چاره ای خود امام گفت میکتاید جای سجود را و دست
 یا مردی بیفتد و دست است **پنجم** عن ابی عبد الله علیه السلام فی الرجل یصلی و یصوم
 فیه و هو معقوف التمر قال یعید صلوته **شرح** المعقوف یعنی میقطع و قافض
 میقطع بعد اسم مفعول باب تمغیل برای مبالغه است ما خود دست از معقوف یعنی میسوزد
 قاف که مصدر باب ضرب است یعنی با قهر موی سر یا تبیین آن **ششم** روایت از امام جعفر صادق
 علیه السلام در مردی که نماز و روزه را بر جمعی که او بی نهایت بافته شده موی سر بود گفت عادت
 نماز خود را سید که برای این باشد که موی بافته شده که بر سرش بیفتد یا نه موی رسیدن بیست و نه روز

بر چند روز پیشانی که موی بافته شود موی بافته شود تا سید و زید که موی رسیدن بعضی پیشانی که موی
 بزین نیست و لهذا در بعض روایات هر که بی تجویز آن شده و الله اعلم **باب نیت و سیور و اصل**
صلوة الصبیان حتی یؤخذون بها شرح این باب میان نماز اطاعت و استیجاب وقت گرفتار
 کرده میشود نماز در این باب سر حد نیت **اول** عن ابی عبد الله علیه السلام عن
 علیه السلام قال انما تأمر صبیاناً بالصلوة اذا كانوا بی سنین ثم تأمر صبیاناً بالصلوة
 اذا كانوا بی سنین و یحیی تأمر صبیاناً بالصلوة اذا كانوا بی سنین ثم تأمر صبیاناً بالصلوة
 من حیثام الیوم ان كان لی نصف النهار او اکثر من ذلك اذا قلنا فاذا اهلهم العطش
 و العرق اظفروا حتی یتوروا و الصوم و یطیعوه ثم اصیبا نکل اذا كانوا بی سنین
 ما استطاعوا من حیثام الیوم فاذا اظفروا العطش اظفروا **شرح** انزلت بقع عن بانقطه
 راه میقطه و تا هر نقطه مصدر باب عمل کسی **ششم** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام از پدر
 علیه السلام گفت شیدم خود را که بدستی که امام میگفت اطفال خود را بنماز چون باشد فرزند آن بحال
 پس تا اگر کند اطفال خود را بنماز چون باشد فرزند آن هفت سال و ما میگویند اطفال خود را روز
 چون باشد فرزند آن هفت سال یا پنج طاقت داشته باشد تا روز روز که باشد طاقت
 تا نصف روز یا بیشتر از آن یا کمتر پس چون عاجز کند ایثار است کسی و اگر کسی اطفال رسیده تا عادت
 کند روز را و طاقت داشته باشد از این تا اگر کند اطفال خود را چون باشد نه سال روز
 چند که وسعت در قدرت داشته باشد از روز روز پس اگر عاجز کند ایثار است کسی مثلاً اطفال
دوم كان علی بن الحسین علیه السلام یا مؤلف الصبیان یجمعون بین المغرب و العشاء
 و یقول هو خیر من ان یأتموا عننا **شرح** عادت امام زین العابدین علیه السلام این بود که اگر
 اطفال را که جمیع میکرد میان نماز شام و نماز عشاء و میگفت ان جمع بهتر است از یک یا هر یک
 خیرتر از او بسبب خواب خاف شود نماز نماز خیرتر و از آنکه کند **سوم** عن ابی عبد الله علیه السلام
 قال سألت عن الصبیان اذا اصموا فی الصلوة المکتوبة قال لا یخرجون من الصلوة
 المکتوبة و قد قویا ینهم **شرح** الصلوة المکتوبة هر گاه نماز اعلان که فریضه است پس
 اطفال در صلوة مکتوبه عبادت از آنکه صفت اطفال و اسطر شود میان دو صفت با اعلان
 پس بعد میان دو صفت با اعلان زیاد شود بر قدری که زیاد بران خلاف است با اختلاف جای
 لا تخرجونهم عن الصلوة المکتوبه یعنی است از آنکه صفت اطفال بعد از جمع صغوف با اعلان با

والمخرج

بنابر آنچه چون اطفال جمع شوند و نامی بر ایشان نباشد بازی و خنده میکند و فرقی با بچه ندارد
 با یکدیگر بازی تا خفایان خوب نیست توسط صفایان نیز خوب نیست **سینه** رو نیست
 از امام محمد باقر علیه السلام راوی گفت پرسیدم در اطفال اگر کف زنده در نماز فرضیه با منی کرد
 یک صف خفایان کسی باشد روان صف میان دو صف با لعان باشد امام گفت مؤخره را بد
 این نماز نماز فرضیه با لعان و تقوی کند میان ایشان **باب شست و چهاره اصحاب صلوة**
السنة الكبر والاضحی این باب میان نماز هر کس سال و چهارست درین باب سینه در حضرت
اول اصل قلت لابی جعفر علیه السلام انصلي التوافل و امنت قاعد فقال ما اصابها
 الا اذا قاعد منذ حملت هذا اللحم و ما كنت هكذا البتة **ترجم** قلت بصفتی منی ستم
 معلوم باب ضرب یا مجنون یا تعفیل و مشورت که امام محمد باقر علیه السلام فرموده **سینه** کفتم امام
 محمد باقر علیه السلام را که آیا میکشای نمازهای نافذ را بر حالی که نوشته باشی پرسید گفت میکشایم اما
 مگر بر حالی که من نوشته باشم از زمانی که برداشتم این گوشت فرمی را در سیدم با من پس بری
دوم اصل عن ابی بصیر عن ابی جعفر علیه السلام قال قلت لانا ما نحدث نقول من صلی
 و هم جالس من غیر صلوة کانت صلوة رکعتین برکة و سجدة من سجدة فقال کسین
 هكذا یعنی ما نکتکم **ترجم** مخاطب در کم ابو بصیر می بین الفاسم که کور بوده و امثال دست از
 اندک قدری ضعیف بود پس بگویند راجع بمفعول نقول است و مقصود اینست که مراد جعلت
 فرمان حدیث آن نیست که فهمیدی که بیماری و مانند آن از عذرهای شدید باشد بلکه شکر کوری
 و امثال آن از اندک عذر است **سینه** رو نیست از ابو بصیر که از امام محمد باقر علیه السلام ابو بصیر گفت
 گفتم او را در برستی که صاحبان اندک عذر گفت و گو میکنم یا یکدیگر میکشیم که هر که نماز را بر حالی
 که نوشته باشی بی بیماری و مانند آن میشود نماز او در رکعت سجای برکت در ثواب و دو سجده
 سجای یک سجده پس امام گفت نیست آن چیزین که فهمیدی آن نماز نوشته ثواب نماز ایستاده
 برای نماز کوران در امثال کوران مثل بسیار فرجه چنانچه گذشت در حدیث سابق **سوم اصل**
 عن جلیل بن دراج انه سأل ابا عبد الله علیه السلام ما حدیث للرضی الذی یصلی
 قاعدا فقال انما الرجل یتوجه و یخرج و کلته هو علم بنفسه و لکن اذا قوی قلبه
ترجم بگویند با او و عین منقطع بصیضه صانع مجهول ثلاثی مجرد است از وحک لغت و او
 و سکون عین معنی اندک تب مخرج بجاء منقطع و راه منقطع و جم بصیضه مضارع مجهول ثلاثی مجرد

ماخوذت از جرج لغت جا و تفرزه یعنی تنگی بسیار **سینه** رو نیست از قبیل من دراج ایضا او پرسید امام
 جعفر صادق علیه السلام را که حدیثی در بیماری که نماز میکشایم نوشته پس امام گفت بدترستی که مرد
 به این معنی که ای اندک تب میکند و بسیار رنگ حال میشود و یک آن چهار دان تا ترست بخانه خودت
 یا یعنی اگر چون ضعف داشته باشد ترست نماز میکشایم و یک آن چون قوت تمام رسد در آشیای نماز
 پس بید که بر خیز **چهارم اصل** سألت ابا عبد الله علیه السلام عن الرجل والمرأة یتدیب
 بصره فیا تبه الاطباق فقولون ندا و نکت شهره او ایمنین کسلة مستلقیا کذالك
 یصلی فرخص فی ذلک فقال فیما اضطر صیر باغ و لا عاد فلانم علیه **ترجم** و او در
 والمرأة یعنی او است و ضمیر و راجع بر جمل است متغیر باقی باطلاب صید یعنی صید کند و تعبده
 تمذد زبیری است وقت عیال تغیر جادی با ساری ای در حدیث مستم باقیست امام **سینه** پرسیدم
 امام جعفر صادق علیه السلام از مردی که طرف میشود و درین اونی و آب و مانند آن پس می آید
 نزو او طیبیان پس میکشید که علاج میکند ترا بمیل زدن و مانند آن در کما یا چهل روز بر حالی که
 بر پشت خوابیده باشی آنم در چنان خوابیده نماز میکشایم پس امام علیه السلام رخصت در آن گفت
 از سوره بقره و سوره نحل که پس هر یک بخاره شود بر حالی که غیر طالب صید باشد و غیر مسارق باشد
 پس نیست که بی براد **انکه** در سوره بقره چنین است یا ایها الذین آمنوا کما امرت علیها
 ان ترزقوا و انتم کونتم انما تعبدهون انما حرم علیکم الميتة و الدم و لحم الخنزیر و ما اهل حق لیبغوا
 فمن اضطر غیر باغ و لا عاد فلانم علیه و در اینجا احتمالات بسیار است و از اینجا نیست که مراد
 جنسی از آن کولن با که جایز الا که باشد درین شریعت و مراد با از زنا که چیزی با که منسوب باشد
 و صحر معلوم از آن مسمی بر این است که این چهار چیز در شریعت عسی حلال بوده و در این شریعت
 حرام شده و هر چه غیر آنهاست از هر ممانه درین شریعت حرمت آن مشرکت میان این
 و شریعت عسی مشخر پس داخل طیبیات نیست اصلا بخلاف آن چهار چیز فادرفن اضطر اگر مراد
 تغیرت باعتبار رعایت مفهوم شریک که ملول است پس دلالت خواهد کرد بر اینکه هر
 برای مضطرب جامع این دو حال جایز است و ذکر امام این آیت را برای استدلال بر سابق خواهد
 و اگر فاری تمقیب است پس ذکر امام این آیت را برای توضیح خواهد بود زیرا که استدلال لغت
 قعی جایز نیست و الله اعلم **ترجم** ای جاهلی که نمون شده در رسالت محمد صلی الله علیه و آله
 بخوبی از یکدیگر بیخوردی کردیم شمارا دستگیر کنی برای الله تعالی و بسلب و سمعت طیبیات

شربت را ایستادند و الله تعالی بر شما از جلاطیات شربت عیسی مکر ستر را و خون را و گوشت را
 و آنچه نام خرد الله تعالی بران برده شده باشد در وقت ذبح آن پس بنا بر جرم کردن آنچه مذکور شد
 اگر کسی مضطرب شود بر حالی که طالب صید باشد و سارق باشد پس شربت گناه بی بر او که
 بایز و دشمن مضطرب و گناه بکارست در خوردن غیر طیبات این شربت **پنجم** **عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ**
عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ سَأَلْتُ عَنِ الْمَرِيضِ إِذَا لَمْ يَسْتَطِيعِ الْقِيَامَ وَالنَّجْوَةَ قَالَ يُؤْتِيهِ بِيَدَيْهِ
إِيمَانًا وَأَنْ يَضَعُ جَبْهَتَهُ عَلَى الْأَرْضِ أَحَبُّ إِلَيَّ سَجْدًا أَنْ يَضَعُ بَطْنَهُ وَسُكُونًا
 مست است احب جزست یعنی روایت از امام جعفر صادق علیه السلام را وی گفت پرسیدم
 او را از چهارچون دست در قدرت نماسته باشد ایستادن را و سجده را امام گفت استارت میکند
 بجز دو نوعی از اشارت با یعنی که برای سجده بهتر نمیشود از رکوع و یکم که گذاردت فی خود بر زمین بر
 سجده اگر قدرت داشته باشد بجز ترست سوی من **ششم** **عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ**
الْمَرِيضُ يُؤْتِيهِ إِيمَانًا **شرح** روایت از امام محمد باقر علیه السلام گفت نماز اشارت میکند نوعی از
 اشارت بیان شده در شرح سابق **ششم** **عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ**
مَنْ صَلَّى صَلَاةً تَجِدُ الْمَبْطُونَ بِيَدَيْهِ يَنْقُطُ وَطَلَهُ يَنْقُطُ كَمَا كَرِهْتَ تَكْرِمًا وَارَادَ مَا خُوِّسْتَ أَنْ يَنْقُطَ
بِعَنْقُ بِيَدَيْهِ وَتَجِدُ الْمَبْطُونَ بِيَدَيْهِ يَنْقُطُ كَمَا كَرِهْتَ تَكْرِمًا وَارَادَ مَا خُوِّسْتَ أَنْ يَنْقُطَ
 گفت بنا میکند در بر نماز خود با یعنی که نماز را میکند بعد از طهارت یا در وقت که حاجت
 بعد از نماز نیز نیست **ششم** **عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ**
كَذَاكَ الرَّجُلُ يُصَلِّي وَيُحْمَلُ قَاعِدًا فَيَقْرَأُ السُّورَةَ فَإِذَا ارَادَ أَنْ يَجْعَلَهَا قَامًا فَوَكَّمْ بِأَخْرَجَهَا فَتَقَالَ صَلَاةُ صَلَاةُ الْقَائِمِ
شرح روایت از امام محمد باقر علیه السلام را وی گفت که گفتند او را مردی نماز را میخواند در بر حالی
 او نشسته است پس میخواهد سوره را پس چون میخواهد که تمام کند آنرا بر میخیزد پس رکوع میکند
 با خر سوره پس امام گفت نماز او نماز ایستاده است با یعنی که در رکعت او بجای که نشسته
ششم **عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَيْمُونَةَ أَنَّ سِنَانًا سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ الرَّجُلِ**
يَمُدُّ يَدَيْهِ بِرَجْلَيْهِ بَيْنَ يَدَيْهِ وَهُوَ جَالِسٌ قَالَ لَا بَأْسَ وَلَا أَرَادَ لِأَنَّ قَالَ
فِي الْمَشْتَلِ وَالْمَرِيضِ فِي حَدِيثٍ أَخْبَرْتُ فِيهِ مَنْ تَوَقَّعَ وَمَا أَرَجَلَيْهِ كُلِّ ذَلَّتْ
وَأَسْحَبُ **شرح** جبره بفتح سیم و سکون یا و دو نقطه در میان و فتح و ضم و کسرین منقط است
 سان کسرین منقط است لا اراه بضم هزه بصیغه مضارع مستعمل مجبول به و از العین کلام

بانی باب اعانت بمعنی الاخذ و ما تب فاعل ضمیر مستتر که مفعول اول است و ضمیر بار مفعول
 دوم است و راجع بامام علیه السلام است یعنی روایت از معویه بن میسر و امیکه است
 امام جعفر صادق علیه السلام را از مردی که میگفت یکی از دوپای خود را در شش خود بر حالی که
 برای نشسته و مانند آن امام گفت پروانی نیست و همان ملازم امام را مکرر میگوید باست در کسی که
 در پا درشته باشد یا چهار باشد و در حیاتی دیگر از امام جعفر صادق علیه السلام این تمیز است
 که نماز میکند در بر حالی که چهار زانو باشد و بر حالی که گشته باشد دوپای خود بر کدام آنچه
 مذکور است جایز است **هفتم** **عَنْ مَعَاذِ قَالَ سَمِعْتُ عَنِ الْأَسَدِ بْنِ مَيْمُونَةَ أَنَّ**
فَقَضَى الصَّلَاةَ وَبَعَثَهُ الَّذِي أَمَرَهُ مِنْهَا قَالَ يُؤْتِيهِ إِيمَانًا **شرح** روایت از مع
 که از او بیان امام جعفر صادق و امام موسی کاظم علیه السلام گفت پرسیده شد امام از
 که ایستد میکند او را نشسته کان پس حاضر میشود نزد او وقت نماز و منع میکند او را ایستد
 او را از نماز امام گفت اشارت میکند برای رکوع و سجود نوعی از اشارت که میسر است **یا نه** **عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ**
عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي تَوَلَّى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ الَّذِينَ يَدْعُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَصُومًا وَحَلِي
عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ الْمَبْطُونَ
عَنِ الصَّحِيحِ يُصَلِّي قَائِمًا وَصُومًا الْمَرِيضُ يُصَلِّي جَالِسًا وَعَلَى جَبْهَتِهِ الَّذِي يَلُونَ أَضْعَفُ
عَنِ الْمَرِيضِ الَّذِي يُصَلِّي جَالِسًا **شرح** روایت از امام محمد باقر علیه السلام در قول الله عز وجل
 در سوره آل عمران که هر دو مسلمان کسی اندک و میکند الله تعالی بر بر حالی که ایستاده باشد و بر حالی
 نشسته باشد و بر حالی که بر پهلوی خود افتاده باشد خواه راست و خواه چپ خواه پیش و خواه
 پس امام گفت در اقبیا ایستد کسی که صحیح است نماز میکند ایستاده و در وقت که کسی
 که مریض یا ضعیف است نماز میکند نشسته و در بعضی جوب هم میان حکم کسی است که سنانا تو
 از مریضی که نماز میکند نشسته **دوازدهم** **عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ يُصَلِّي**
الْمَرِيضُ قَاعِدًا فَإِنْ لَمْ يَقْدِرْ صَلَّى مُسْتَقِيمًا كَمَا يَسْتَطِيعُ فَإِذَا ارَادَ الرَّكْعَةَ فَحَضَّ
عَيْنَيْهِ ثُمَّ سَجَّ ثُمَّ بَعَثَ عَيْنَيْهِ فَيَكُونُ فَحَضَّ عَيْنَيْهِ رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرَّكْعَةِ فَإِذَا
ارَادَ أَنْ يَسْجُدَ فَحَضَّ عَيْنَيْهِ ثُمَّ سَجَّ فَإِذَا سَجَّ فَحَضَّ عَيْنَيْهِ فَيَكُونُ فَحَضَّ عَيْنَيْهِ
رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ السُّجُودِ ثُمَّ يَسْجُدُ وَفِيهِ **شرح** غرض از این با نطق و صد با نطق در اول
 بصیغه ماضی معلوم باب فرباست و در دوم از باب تعلیلت برای مبالغه یعنی روایت از امام
 صادق علیه السلام گفت نماز میکند در چهار موضع ضعیف نشسته پس اگر ناتوان شود نماز میکند در بر

بق قرطاس مبروف و ضم قاف هجده که بران چیزی نویسد خواه از کاغذ خواه از فرغان اگر کسی اینج کاف
 داشت بدین جمع کسی بضم کاف داشت بدین معنی نخت که از اسندی نیز میسند معنی تا آخر کلام
 را ولست یعنی روایت از امام محمد باقر علیه السلام گفت چون شود روز جمعه فردی آید ملک که
 مقر باشد یا ایستادست صحیفه از قره و قلها از طلا پس می نشیند بر در می سجده بر سینه اش
 که از نور است پس می نویسد مردمان را در درگاه ایشان در سبقت مسجد اول را می نویسد و
 می نویسد و همچنین تا وقتی که برودن آید پیت نماز مسجد یا از نماز میسند که سلام دهد پس چون
 آید پیت نمازی بجهت صحیفه های خود را فرود می آید در چری از روز نما که در روز جمعه بخوابد تا سلام
 ملاکه مقربین را اشارت است باینکه در روز نما می دگر ملاکه دیگر فردی آید بر در می سجده و در آن
 سبقت مردمان را می نویسد **سیدم** **ع** عن ابی عبد الله علیه السلام قال کان رسول الله
 صلی الله علیه و آله یسجد اذ اذ حل و اذ اخرج فی السجده ان یلویک ذلك فی السجده
 فقال ابو عبد الله علیه السلام ان الله تعالی اختار من کل شیء شیئا فاختار
 من الایام یوم الجمعة **ش** فی استقامه متعلق بهر یک از و حل و خرج است زیرا که در بلاد کرم
 مثل مکوه و سید و حول در اوایل زمستان میشود و خروج در او از زمستان میشود پس در
 قریب ده ماه شبها در با میسند **یعنی** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام گفت که
 بود رسول الله صلی الله علیه و آله که دوست میداشت چون در حل خانه میشد در اوایل زمستان
 شروع در سردی هوا و چون برون می آمد از خانه در او از زمستان برای شروع در گرمی هوا
 این را که باشد آن نقل مکان در شب جمعه می آید در کتاب الزی و التحمل و الموده در باس نواد
 که با شصت و هشت است اختلاف در روایت در میان وقت اشغال در شرح این
 میشود و طریق جمع میان آنها است الله تعالی و گفت امام جعفر صادق علیه السلام بدینستی که
 الله تعالی برگزید از هر چیزی چیزی را مثل اسب که برگزید از ماها ماه رمضان را پس برگزید از روزها
 هفت روز جمعه را **چهارم** **ع** عن ابی عبد الله علیه السلام قال الساعة التي یسجد فیها الله
 یوم الجمعة سابقین فوافق للإمام من الخطبة إلى ان یتوی الناس فی التصوف و
 آخری من آخر النهار إلى غروب الشمس **ش** مراد با امام ایچا پیت نماز است خواه محل
 موافق زیرا که برای مؤمن صاحب قلبه مخالف حکم موافق دارد و یا بهتر است و ساجد عطف بر
 در نوع است از الهمار جرات است از ساعت دوازدهم از ساعات دوازده که از موعود روز

وصاف مخدوفت بقدر اول آخر النهار یعنی روایت از امام جعفر صادق علیه السلام گفت سحری
 که مستجاب میشود در آن دعا در روز جمعه دو ساعت است اول آنج میان فارغ شدن ششم
 از خطبه است تا یکراست شود مردمان در صفا با یعنی که بعد بر خیزد نماز و دووم ساجد
 که از هر روز است تا فرود رفتن آفتاب **حکم** **ع** قال رسول الله صلی الله علیه و آله
 ان الجمعة منبسطه الايام یصاعف الله عز وجل فیها الحسنات و ینحرف فیها السيئات
 و یضع فیها الذنوب و ینحرف فیها الذنوب و ینحرف فیها الذنوب و ینحرف فیها الذنوب
 فیها اللوح العظیم **ش** تذکره خیر فریب با وجود رجوع آن بجمعه با عبادت است که جمعه در اصل
 مصدر است بمعنی جماع و الفتح چنانچه صاحب قاموس گفته که و ادا الله تعالی ما یحبکم
 بعفته الله ما یحبکم و یحبکم مستتر شده در زمان پس بجای اومع الحمد است الکرامات بضم کاف
 و ضم و فتح و سکون راه منقطع جمع که بضم کاف اند و همای بزرگ الحواج بمنزه بعد از الف
 جمع حاجت مطلبها **یعنی** گفت رسول الله صلی الله علیه و آله که در روز جمعه بزرگ روز نما
 چیز را بر میسند الله عز وجل در آن روز تو را با اعمال صالحه را و بر طرف میکند در آن روز کفایت
 معاصی گذشته را و مینماید که در آن روز ثابت مؤمن را و قبول میکند در آن روز دعا
 و کت و میدهد در آن روز نما و همای بزرگ را و در میسند در آن روز حاجت بی را که هر که را
 آنها بزرگ است **ع** و هو یوم المیزید لله فیها حقا و طلقا من النار منار طاه
 احد من الناس و عرف حقه و حرمته الا کان حقا علی الله عز وجل ان یحمله
 من عقابه و طلقا من النار فان مات فی یومه و لیلته مات شهیدا
 و بعث آمنا و ما استخف احد بموت و صحیح حقه الا کان حقا علی الله ان
 یضلیه فارجعهم الا ان یتوب **ش** المراد بجمع جمع و کسر زای با نقطه و سکون باه و نقطه
 در میان و وال یقطع مصدر می باب ضرب زیا و کردن و زیا و شدن و هر دو بجا میسند
 زیرا که الله تعالی زیا و میکند تو را جسمه و کماه سبتر از آن روز و مستجاب است برای مردمان
 نفع عیال را در آن روز زیا و کند بر نفع روز نما می دگر و با نهاری میشود و ثواب و کماه و
 المعانی بضم حین و فتح تا در نقطه را لا و قاف و الف هم و ده جمع طلیق یعنی طاه سده کان
 شده فرق میان حقیق و طلیق اینست که سبکی را بلیق است از عقیق با کلیه بخلاف طلیق زیرا که
 بنده است که لک او متعرض او نمیشود و رجوع میسند و بفرود ختن او و مانند آن و این است

که میاید و بهشت را در اطلاق مینماید زیرا که در روز قیامت که هر ایشان بنده شده اند و کسی ایشان را
 از آنکه در زمین است نشان است باینست که نارنجیم مانند مالک عاصی است و الدعا فی در روز
 جمیع معنی را عتیق میکند از آن و بعضی را طلیق میکند از آن رهاه برای منقطع و عین منقطع
 و الف بصیغه ماضی معلوم معتل اللام باین باب حرمت است الرعا یه نکا همداری چیزی و
 تعظیمت و حرف عطف بر منفی است بعطف تغییر حق روز و چه عبارت است از نیز تو
 حسنت از روز و آنچه مخصوص از روز است از عبادات و حرمت از روز لغیم جاء منقطع و
 راه منقطع عبارت است از نزدیکی سبب است از روز و استحقاق صاحبان جرات در روز
 عقاب را بسبب ارتکاب آنچه باینسان نسبتی ندارد و مقدم معرفت حق بر معرفت حمت
 اشارت باینست که حرمت عمده تر از حمت پس ترقی از اقلی باقی شده در جانب وجود
 و چون در جانب عدم مقتضای ترقی عکس است تقدیم استحقاق حرمت بر نصیح
 حق شده و ازین ظاهر میشود که در سطح میان این دو شق است و صنع حالت از اقل
 قدو عالمان منفی است یصلی از باب افعالیت یعنی و آن روز نیز با ذکر دست الدعا
 در آن روز از آنکه سده کان و سده ده سده کان از آنست که جمیع ماضی که از بعضی عاصیان از
 میشود و با کلیه برای بعضی با وجود عدم رها قرار عدم ضاب میدهد و تقییم که در روز
 هیچکس از مردمان با نیز دست که شناخته باستحقاق از روز و حرمت از روز را که کرده
 حق بر الدعا و حل میکند و اندازد از آنست که جمیع که بعضی ایشان عتقا اند و بعضی دیگر طلقا
 از آنست که جمیع پس از میرد در روز و نیز و مشکان میرد مانند شهید و مسووت میشود و در روز
 این از عذاب و سبکی کرده و هیچکس حرمت روز و چه بر حال که جمیع ضایع کرده
 حق از آنکه کرده حق بر الدعا میگوید و او را در او را بر آنست که جمیع که اگر تو که کند **سوم**
هل عن ابان عن ابی عبد الله علیه السلام قال ان الجنة حقا و حرمة فایاتك
ان تصیغ او تعصی فی شیئی من عبادة الله تعالی و التقرب الیه بالعمل الصالح
و تزل الحارم کلها فان الله یضاعف فیها الحسنات و یخوف فیها السيئات و یزید فیها
الدرجات قال و ذکر ان یومہ مثل لیلتہ فان استطعت ان تحییها بالصلو
و الدعاء فافعل فان ربک ینزل فی اول لیلة الجمعة الی السماء الدنیا ف یضاعف فیها
الحسنات و یخوف فیها السيئات و ان الله واسع کریم **سوم** معنی حق و حرمت روز و توبه

سده شرح حدیث سابق ان تصیغ بتقدیر ان تصیغ است تذکیر خفیف با وجود آنکه راجع
 بچهار است بیان شده در شرح حدیث سابق که با اعتبار نیست که توبه در اصل مصدر است و شغل
 شده در زمان اما راجع ضمیر یوم بچهار است با ملاحظه معنی مصدر است مثل سده نقطه
 بصیغه ماضی معلوم با تفصیلت ما خود است از منشا لرفع میم که مصدر راجع است بضمی
 التعلیل خبر راجع صاحب تفصیلت کردن لیلیه منصوب و معنولست و مراد تب مقدم است
 و در بعضی نسخ سده بصیغه جایی است و بنا بر این سده یک میم و سکون تا و مبتداست و لیلیه
 مرفوع و خبر مبتداست و جمله خبر آن است نزول رب عبارت است از نزول علامت رحمت او
 مثل گشوده شدن درهای آسمان تا آسمان و دنیا چنانچه میاید در حدیث و هم این باب نزول
 تا که رحمت تا آسمان و دنیا در این قسمی از جبر است مانند آیت سوره فجر و جاء ربک و الملک
 صفا صفا صیغ غیره در دو جای آخر راجع نزول است و فی برای سبب یا ظرفیت است یا راجع
 باول است و فی برای ظرفیت است یعنی روزیست از امان از امام جعفر صادق علیه السلام
 گفت بدرستی که روز توبه را حتی و حرمتی هست پس دور دار از یکدیگر خود را در این را که حاصل
 یا تقییم کنی در چیزی از عبادت الدعا فی و نزدیکی حجت سوی او و عمل صالح و ترک حرامها
 آنها چه بدرستی که الدعا فی چیزی را بر میکند در آن روز توبه است حسنت را و بر طرف میکند در آن
 سیئات گذشته را و بلند میکند در آن روز توبه است مؤمن را امان گفت که امام علیا سلم
 ذکر کرد که روز توبه فصل کرد تب توبه را پس اگر دوست در قدرت داشته باشی که روز
 داری آن تب را نماز روز و عا پس کن چه بدرستی که علامت رحمت صاحب کل احتیاط تو
 فرود می آید و اول تب توبه سوی آسمان نزدیکتر باشد چه برابر میکند بسبب آن فرود
 توبه است حسنت را و بر طرف میکند بسبب آن فرود امان سیئات گذشته را و بر رستی که
 الدعا فی تو اگر صاحب کرمست **بنیم** **هل عن ابی حمزة عن ابی جعفر علیه السلام**
قال قال له رجل کیف تمیت الجمعة قال ان الله عز وجل جمع فیها خلقه لیلته
محمد صلی الله علیه و آله و وصیته فی الميثاق فمما یوم الجمعة یجمع فیها خلقه
سوم بصیغه ماضی مجهول غایب باب تفصیلت و نائب فاعل ضمیر مستتر راجع است
 جمیع بصیغه ماضی معلوم باب منع است حاصل جواب نیست که توبه در اصل مصدر است و شغل
 میشود در زمان آن مصدر یوم الميثاق است که هدایت سوره اعراف مذکور است و از آنکه

من بی آدم من ظهورهم فرستم و اسد هم علی الغنم است بریکه قالوا بی سده ما و میان سده در کتاب
 الایمان و الکفر در باب دوم و سیوم و چهارم و پنجم و ششم و غیر آنها یعنی روایت از ائمه
 از امام محمد باقر علیه السلام گفت که گفت امام را می که بود چگونه نامیده شده است تا نام گفت بر
 الدخ و حبل جمع کرد در آن روز جمیع مخلوقین خود برای تصدیق امامت محمد صلی الله علیه و آله
 امامت هر که در حق اوست تا انقضای دنیا در روز قیامت پس با میده الله تعالی آن روز را روز قیامت
 جمع او در آن روز مخلوقین خود را **هشتم** **عنه** عن جابر عن ابی جعفر علیه السلام قال یوم
 عند یوم الجمعة ویسألها فقال لیلتهما عذراء و لیس لیس لیس علی و غیره
 یوم تغریب فیها التمسد الیوم ما من النار من مات یوم الجمعة عار فاحق
 اهل هذا البیت کتب الله تعالی له براءة من النار و براءة من العذاب و من
 لیلته الجمعة اعمق من النار **تشریح** العار یعنی خین با نقطه و تشریح در آن نقطه و الف
 مؤنث غریب یعنی غم و وضع خین اسب بیانی سفید و بیجا است معاره شده برای مبارک
 الزهر برای با نقطه و راه با نقطه بیضا هم فاعل باب منع سب ایا تا بان علی و جبرئیل
 یوم مرفوع و اسم لیل است جموع تصدق یوم است اکثر منسوب و حال از غیر نیست مبارک
 حال مرفوع فاعله مفعول جابر است یا اکثر مرفوع و صفت دوم یوم است معافا یعنی بی عیب
 مفعول فعل اللام و اوی باب معافا است و منسوب بر تشریح از نسبت اکثر بجزیه است در
 و کتاب آن بالف بمنی بر اینست که گاهی الام العار محذوف است مثل یوم التلاق بمنی الیوم التلقی
 المعافات دفع الدعا علی مکره و از کسی من النار متعلق بمعافا است و من تفصیل و دخول
 آن محذوف است برای ظهور و تقدیر که معافا من النار من یوم الجبر یعنی روایت از جابر از امام
 باقر علیه السلام جابر گفت که امام پرسیده شد از روز قیامت و شب بعد از آن گفت شب آن مبارک
 در روزان روزیست سه سه تا مان و هیبت بر روی زمین روزی که فرود در آن روز آفتاب بر جا
 که آن روز بیشتر باشد با عیار چشمیده شده از آنش چشم از روز قیامت هر که در روز قیامت بر حالی که
 شش ساله است حتی این خانه داده با یعنی کارش با میده باشد بونشت الدعا علی برای او
 براتی از آنش چشم و براتی از عذاب قهر هر که در روز قیامت معافا کرده شد از آنش چشم **نهم**
 قال ابو عبد الله علیه السلام فصل الجمعة علی صیورها من الایام و ان الجنان
 لدخول و یوم الجمعة لمن اناها و انکم تتابعون الی الجنة علی حدیثکم الی

الی الجنة و ان ابواب السماء لتفتح لیسجدوا اعمال الجبار **تشریح** که غریب یعنی لام و صیغه مضارع فاعل
 معلوم باب تفتح یعنی فاعله یا مجبول باب ففلا است الترفیع و کفار کثرت کما همای باغ و
 ان و الترفیع و کفار کثرت کرون ترمین بصیغه مضارع فاعله معلوم باب تفتح یعنی فاعله یا مجبول
 الترفیع است کثرت و الترفیع من اراسه کثرت کرون تفتح بصیغه مضارع فاعله مجبول باب تفتح است برای کثرت
یعنی گفت امام جعفر صادق علیه السلام ترحم و اداء الدعا علی روز قیامت را بر هر آن از روزهای هفته و درستی
 که هفت تا بر این روز کفار کثرت میشود و اراسه ترمیم و در روز قیامت برای کسی که از نزد نماز قیامت و درستی
 شماریکه که رسیده یکبار سوی بهشت بر قدر رسیده است سوی نماز قیامت و درستی که در برای اسب
 کسود و میشود برای بالارفتن عملهای مبارک **دهم** **عنه** عن جابر بن یزید عن ابی جعفر علیه السلام
 قال قلت له قول الله عز وجل فاستعوا لی ذلک الله قال اعلموا و عملوا فایات یوم مضیق علی
 المسلمین فیها ذنوب اعمال المسلمین فیها قدر مضیق علیهم و الجنة و النبی
 تضاعف فیها قال و قال ابو جعفر علیه السلام و الله لقد بلغنی ان اصحاب النبی
 صلی الله علیه و آله کما توایمجه و ان الجمعة یوم الخیر لانه یوم مضیق علی المسلمین
تشریح سائیکه با عت سوال استعلام دفع استکالی باشد که تا شده از غیر محالغان
 ذرا را با دان که متصل بخطبه و نماز میباشند و استکالی نیست که خلق چهار فرسخ در چهار فرسخ
 تقریبا چگونه بعد از شروع در آن سعی میکنند و نماز میسند با وجود اینکه تحمیل در رفتار
 سوی مسجد مکره است و میکند و در فارتان مستحبات جانی نمی آید در حدیث اول و چهارم
 با ساینده و حاصل جواب اینست که ما بعضی اذان نیست بلکه بمعنی طلب امام است آن تخلیق
 سوی خود برای نماز با رسال رسولان سوی چهار طرف باشش طرف و مانند آن است از روز قیامت
 برای جابر نبوت و قیامت و در او پس سوی دیگر الله اینست که مسلمانان کار یا که از آن برای معافا
 در آن روز قیامت از اذان میگردند بمانند سجین یا بعرافت در سینه نماز او اگر احتیاط بیشتر کند و در
 یحشبه تشریح و در افاق گیری کند تهر خواهد بود چنانچه گفته که الله لقد بلغنی تا آخر مضیق و جا
 مرفوع و صفت یوم است و مراد اینست که تخفیف عظیم بخصوص آن روز شده فی دینه مبارک
 تعقیب است مثل فذلک الذي لم یقتی منه و ضمیر راجع بذكر اللذات که عارت است از امام مقرر
 خواهی و خواهی و صی مرفوع است لکن اول کسار فضل القرآن که سخن و ذکر الله
 و ظرف اول متعلق بمضیق است و میتوان بود که فی در سیوم بلکه در دم نیز برای ظرفیت باشد

وضعی را بجای بدوم باشد مابعد ماضی مصدر است و ضعیف بصیغه ماضی مجهول باقیصفت است
 از اخبار برین نیز جعفری از امام محمد باقر علیه السلام گفت که گفتند او را که چه معنی دارد قول الله تعالی در سوره عبه
 که یس می گویند سوی ذکر الله امام گفت که کار ساز می گسیند در روز جمعه و شنبه که یس بر
 گران روز نیست که شکر شده است بر مسلمانان بسبب ذکر الله و ثواب علمای مسلمانان برای
 ذکر الله بر قدر شکر کرده مشران برایش است و هر که امام از حسن و سید و صاحبان مشهور و نجباء
 ثواب و عقاب برای ذکر الله با معنی که ثواب فراموشی امام منقوض الطاقه چند برابر ثواب
 فراموشی مابعد و بعد است مثلا و عقاب فراموشی امام منقوض الطاقه چند برابر فراموشی مابعد
 و بد است مشارا را وی گفت که گفت امام محمد باقر علیه السلام بخدا قسم که هر آینه رسیدن
 ایضا صاحب بنی صلی الله علیه و آله عادت ایشان این بود که برای کسی میگردید برای نماز
 جمعه در روز جمعه برای کسی میگردید روزیست که تنگ گرفتند است بر مسلمانان **باز هم**
صل عن کفی جعفری باقی صید الله علیه و آله قال ما طلعت الشمس یوم افضل
 من یوم الجمعة و ان کلام الطیرین اذ الی بعضها بعضا سلام سلام یوم **صل**
شرح سلام در اول مرفوع است بتقدیر سلام طیک مثل آیت سوره ذاریات قال سلام
 در دوم منصوب و مفعول مطلق است و مضافت یوم که مجرور است صالحه مجرور و
 یوم است و میتوان بود که سلام در دوم مرفوع و مکرر اول باشد و یوم نیز مرفوع با و این موافق آیت
 شیخ طوسی است در تندیب در کتاب الصلوة و در باب العمل فی لیلة الجمعة و یومها که مقدم بر
 ابواب الزیاد است که سلام سلام و یوم صالح **یعنی** روزیست از امام محمد باقر و امام جعفر
 صادق علیه السلام هر که امام گفت که طوطی که در آفتاب در روزی که مکرر باشد از روز جمعه
 که سخن مغان در آن روز چون بخورد بعضی آنها بعضی را نیست که سلام بر شما و سلام
 روزی که نویسد **و از امام محمد** قلت لابی عبد الله علیه السلام الساعة الی فی یوم الجمعة
 الی لاید خوفها من الی استحب له قال ثم اذا خرج الی السلام قلت ان الی
 یجمل و یؤخر قال اذا راعیت الشمس **شرح** زاغت برای بالنقط والف و غیره بالنقط بصیغه
 معلوم معتدل العین یا فی باب ضرب است الزیع میل آفتاب بجای منضرب **یعنی** گفته اند
 صادق علیه السلام را که آن ساعتی که در روز جمعه آن ساعت که دعا نمیکند مؤمنی مگر آنکه شکر
 شده برای او کدام است گفت آری میگویم وقتی است که بیرون آید پیش نماز از خانه خود

مجموعه برستی که پیشتر که ای تمجیل میکند و گاهی تأخیر میکند یعنی که گاهی پیشتر از زوال بیرون
 می آید و گاهی بعد از زوال گفت وقتی است که زوال آفتاب شود **سید** **رحم** **صل** عن محمد بن یونس
 قال قال فی النبی صلی الله علیه و آله ان کان لیلة الجمعة تنزل من السماء
 سلاکة بعد الذر فی آیدهم فلام الذهب و قرطین الفضة لا یلبثان الی
 لیلة التبت الا الصلوة علی محمد و آل محمد صلی الله علیه و آله فالتر من لیلة
 یا عمر ان من السنة ان یصلی علی محمد و اهل بیتی فی کل جمعة الف مرة و فی
 سائر الايام مائة مرة **شرح** روایت از عمر بن زید گفت که گفت م امام محمد صادق علیه السلام
 که ای عروجن شود شب جمعه فردی آید از آسمان فرشتگانی که بعد از مولان کوچک است
 ایشان قدمای طلاست و صحیفهای نقره است نمی آید تا شب جمعه که در دربار محمد و
 محمد صلی الله علیه و آله پس بسیار کن از آن در دو امام گفت ای عمر درستی که از شما است
 ای سید در و در کرده شود بر محمد و خانواده او در هر روز جمعه هزار بار در روزی که روزی صد بار **صل**
 عن محمد بن ایمیخیل بن یزید عن الرضا علیه السلام قال قلت له بلغنی ان یوم
 الجمعة قصر الايام قال کذلک هو قلت جعلت فداک کف ذاک قال ان الله
 تبارک و تعالی یجمع ارواح المشرکین تحت حین الشمس فاذا اشدت الشمس عدت
 ارواح المشرکین بؤکود الشمس ساعة فاذا کان یوم الجمعة لا یكون للشمس بؤکود
 رفیع الله صتم العذاب لفصل یوم الجمعة فلا یكون للشمس بؤکود **شرح** کیف ذاک
 سواست از کیفیت کوتاهی نماز بسبب کوتاهی پس تصور نیست که چه معنی کوتاه است و
 جواب امام علیه السلام اینست که کوتاهی زبان هر دو معنی است یعنی می شود یکی حقیقی مثل اینکه
 روزیستان کوتاه تر از روزیستان است و دیگری مجازی و آن با اعتبار امام جعفر است
 و آن دو قسم است اول وقوع راحتی در آن چنانچه میگویند که روز وصال کوتاه تر از روز جمعه
 دوم کثرت اشغال ضروری در آن چنانچه کثرت در حدیث دهم این باب که فایز یوم ضعیف
 علی المسکین و ما در اینجا معنی مجازی است یک چون قسم دوم معنی مجازی مشهور بود
 بوده امام علیه السلام گفتا قسم اول کرده یا از آن زمان کرده و اینجا منقول شده و نیز
 راحتی که بیان شده نسبت با رواج شده کین است بیج بصیغه مضارع غایب معلوم باب
 معنی است تحت معنی فقر است حین الشمس عبارتست از وادی بر موت که در حضور

و مذکور شد در کتاب الجواهر در حدیث باب فی ارواح الکفار که باب نود و دوم است اینکافی در آن
 که در کتب است و میان شمس و ستاره که استعمال بین الشمس و ان باعتبار این باشد که طول آن
 وادی موافق خط نصف النهار است پس آفتاب در هر روز از نصف ساعت پیش از زوال تا
 ساعت بعد از زوال بقیع آن و او بر آن فاعلیت کرم میکند و آن باعث زیادتی عذاب است
 مشرکان که در اینجا است می شود مگر آنکه الله تعالی بسبب فضل روز جمعه آن زیادتی عذاب را از آن
 ارواح برزد و از بجز عادت و این سببی بر زمینت کفر است با طاعت جسم است رکعت بر آن منقطع
 و در آن منقطع بصیغه ماضی غایب معلوم باب نهم است رکوع و وضو و سکون و آن چهار است
 از جمله ای که شمس را بسبب آن نصف ساعت قبل از زوال تا نصف ساعت بعد از زوال با
 اینکه باشد ساکن پس نباید با عجب را یکدیگر جز آن وادی در آن وقت سایه ندارد حدیثی
 ماضی معلوم باب نهم است و در او زیاد کردن عذاب است با در هر رکوع برای سببیت است
 ساعتی طرف عذاب یا ظرف رکوع است لایکون الشمس رکوعی از جماعات و مراد است
 که چون عذاب ندارد مانند اینست که رکوع در است باشد رفق الله به منقطع استیناف سینه
 لایکون الشمس رکوعی ماضی یعنی مضارع است زیرا که در حکم چیزی مشروط است
 فلا یكون الشمس رکوعا و تصحیح بیخبر استیناف ماضی تا معلوم شود که لفظی رکوع می توان
 و لغوی آن حقیقت نیست یعنی روزیست از محراب اسمعیل بن بزیم نفع ماه منقطع رکوعی
 بانقط و سکون یاه و نقطه در میان و عین منقطع از نام رضا علیه السلام راوی گفت که گفتم
 امام را که رسید پس از آنکه علیه السلام ایستاد و در سجده تا بهتر روز است امام گفت چنانست
 آن روز که تم قربانت شوم چگونه است این امام گفت بدرستی که الله بشارک و تعالی جمع کند
 ارواح مشرکان را در قدر وادی بر موت پس چون درنگ کند آفتاب در حوالی نصف النهار
 عذاب میکند الله تعالی ارواح مشرکان را بسبب درنگ کردن آفتاب در ساهی پس چون
 شود روز جمعه می باشد برای آفتاب درنگ کردنی در روز جمعه **باب شصت و پنجم**
باب الذین یومون الجحیم شرح الذین مصدر باب تفعیل آراسته کردن خود یعنی این
 سان آراسته کردن خود است در روز جمعه در این باب در حدیث **اول فصل**
 قال ابو عبد الله علیه السلام لیست من لحدکم یوم الجمعة یعتزل و یطیب
 و یشح الخیة و یلبس النطف یشاهد و لیس خیرا للجمعة و لیکن صلیب فی ذلک

السکنة

السکنة و الوفا و یحیی عباده ربه و یفعل الجحیم اسطاع فان الله یطیع علی
 الارض لیس صاعف الحنات شرح لیزین یعنی لام که لام می تواند بود مبار اول لام برای
 ابتداء و تانیک است و فعل مرفوع است و مبار دوم لام برای لام جانیست و فعل مجزوم است
 و حاصل هر دو یک است سرج بسین منقطع و راه منقطع و جاء منقطع بصیغه مضارع معلوم غایب
 باب تفعیلست لیتما بصیغه ام غایب باب تفعیلست التی سوا شکران برای کاری السکنة
 ارام و اعضا و الوفا رفق و اوارام دل و عکس نیز تکلمت لیج بصیغه ام غایب باب تفعیلست
 یطیع تحت ید طاه منقطع بصیغه مضارع معلوم غایب باب تفعیلست الاطلاع مرفوع
 و استعمال آن ایجاب و جوی از جماعات مثل است سور و عدد اولم و امانا فی الارض و سایر
 شد در کتاب العقل در حدیث ششم باب فضل العلماء که باب شصت است یعنی گفت امام جعفر
 علیه السلام برای این آراسته می شود یکی از نماز روز و پنجشنبه این آنکه غسل جمع میکند و بوی خوش
 بکار میرد و شانه میکند بر شش خود را و میبوسد پاکیزه تر جامهای خود را و باید که ساخته شود برای
 جمعه یا پنجشنبه که در روز تحت ید یاری که می خود کند برای روز جمعه چنانچه گذشت در حدیث و هم تا
 سابق بابا یعنی که در روز جمعه از تعلیمای دنیا فارغ شود تا در اول وقت سعی کند یا یعنی که
 احتیاط خود را نگاه دارد تا مبادا که در حضور رخا لغان که نماز جمعه میکند خلاف تقدیر عمل آید
 چنانچه مذکور می شود در باب تهنیت امام علیه السلام و باید که باشد بر او در نماز و زارام اعضا و ارام دل
 که آنرا در چشمها طاهر است و باید که میگوید عبادت صاحب کل اجنت ما خود را و باید که
 کند عمل صالح را چنانکه وسعت در قدرت داشته باشد چه بدرستی که الله تعالی شرف
 میدهد و با عبادت رحمت خود بر زمین تاجید بر آنکه اعمال صلوات **دوم فصل**
 عن ابی عبد الله علیه السلام قال یمنع من أخذ من ساریه و قلم اطفاره یوم الجمعة
 ثم قال لبس الله علی سنة محمد و آل محمد کلب الله له کل سحره و یکل فلا یمنع حق
 رقیة و کم یمرض ممرضاً یضرب بالامراض الموت شرح قال تعالی بصیغه ماضی معلوم تا
 ضرب باب تفعیلست القمار بضم قاف و تخفیف لام ایچر جاد شود از ناخن بچیدن آن
 لم یمرض بصیغه مضارع معلوم غایب باب ضرب است بصیغه صفت ماضیست و ذکر
 این برای اتقان از مرض سہلست یعنی رویت از امام جعفر صادق علیه السلام راوی گفت
 شنیدم از او که میگفت هر که در از شراب خود و چند ما خماری خود را در روز جمعه از آن گو

بچگرم بنام خداست بر طریقت محمد و آل محمدست میزبانی و الهی در ای او بهر سوئی و بهر بزرگان خانی آید
 سنده و بهر سینه و ماری که در با او را یعنی که شد بد باشد که ماری مردن **سوم** **صل** عن ابي عبد الله
 عليه السلام قال الغسل يوم الجمعة على الرجال والنساء في الحضر وعلى الرجال في الشجر
 روایت از امام جعفر صادق علیه السلام گفت غسل در روز جمعه از دست بر مردان و زنان در حضر و از دست
 بر مردان در سفر **چهارم** **صل** قال ابو جعفر عليه السلام لا تدع الغسل يوم الجمعة فانتهت
 وشتمت الطيب والنس صلح يثابك وليكن فراخك من الغسل قبل الزوال فاذا زالت
 قضم و طيلت التيسنة والوقاز و قال الغسل واجب يوم الجمعة **شرح** ستم و فتح ستم
 و ثد و ستم مفتوحه و ضموره و كسوره بصيغه باب نهر و علامت الطيب كسره و منقطه و سكو
 يا و دو نقطه بر يمين خوش بونی و او دور و حلیک حال راست و الیکه نه فرغت یا و او عا طه است و
 اسم غفلت یعنی از هم و الیکه نه مندر است و حاصل هر دو یکست معنی واجب هر شکر که میان ستم
 نوکله و فریضه است **یعنی** گفت امام محمد باقر علیه السلام و آنکه از غسل را در روز جمعه بدرستی که آن طه
 رسول علیه السلام است و بکن خوش بونی را و پیشش لایق جامهای خود و او بدید که باشد فارغ
 شدن تو از غسلش از زوال اعتبار پس چون زوال اعتبار شود بخیز بزی سبی سویی و از لایق بر جمالی
 که بقوباست از امام جعفر صادق علیه السلام و امام گفت غسل از دست در روز جمعه **صل** عن ابي عبد الله عليه السلام
 قال اخذ الثياب واللاطفاو و غسل الثياب بالمطهر يوم الجمعة يعني الفقير و يرد في البر
شرح روایت از امام جعفر صادق علیه السلام گفت گرفتن ثياب و با ختا و شستن سر با آب و غسل بر روی
 جمعه بر طرف میکند دنیا زنده را در دنیا و میکند در روزی با یعنی که باعث بخا و در روزی از حد و سطر
 راه است که هر کدام که واقع شود باعث این میشود و تقریر حدیث اینده **سوم** **صل** عن ابي عبد الله
 عليه السلام قال من اخذ ثيابه و قلم من الطهارة و غسل رأسه بالمطهر يوم الجمعة
 كان كمن احسن ثمنه **شرح** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام گفت هر که که چیزی از سرش
 هر چه که بگوید باشد و چیزی از خنمای خود را هر چه که یک ریز باشد و شوی بر سر خود آب و غسل
 در روز جمعه میشود و آنکه کسی که از او کرده باشد بر با یعنی که هر کدام میباید واقع شود باشد هر قدر است پس
 منافات نیست میان این حدیث و حدیث دوم این باب **مجموعه** **صل** عن ابي عبد الله عليه السلام
 قال اخذ الثياب واللاطفاو من الجمعة الى الجمعة انسان من الجنم **شرح** هر یک از من و لای
 اینجا فرست مرت و حاصل از هر یک از ثياب و الاطفاو نیز که اگر احدی در صفت در صفت

در غسل من و لای خارج میباش از کجی که در کلامت پس مراد نیست که اخذ و جمع باشد ماری را و الاغراب که
 باقی در شستن روز که میان جمعه و جمعه دیگر است **یعنی** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام گفت که
 سار و ما خنبا بر جمالی که آن سار و ما خنبا است از روز او و نیز تا روز او و نیز دیگر باعث اینها از خود است
هفتم **صل** عن زرارة و الفضيل قال اقلنا لعلنا نخرج في الاغتسل بعد العصر للجمعة
 قال نعم **شرح** مراد غسل اینجا غسل جنابت و ما نماند است و مراد بجمع روز او و نیز است یا مراد غسل
 غسل جنابت که متصل بطهور نجاست و مراد بجمع نماز جمعه روز او و نیز است **یعنی** روایت از زرارة
 و فضيل که از زرارة و ابان امام محمد باقر و امام جعفر صادق علیه السلام از کشته که گفته امام علیه السلام که
 چون غسل کنم بعد از طلوع فجر برای جمعه است **مجموعه** **صل** عن جعفر بن محمد بن بصير صاحبنا
 عن ابي جعفر عليه السلام قال لا بد من غسل يوم الجمعة في الحضر و السفر من لبي فليعد
 من العبد و روى فيه و خصته للعليل **شرح** اطلاق عاده در غسلی که کرده باشد و با عبادت
 که چون فراموش کرده ثواب کردن را در او پس گوید اگر کرده است من در من العبد یعنی ای است و در
 کلام حریرت **یعنی** روایت از زرارة و ابان امام جعفر صادق علیه السلام گفت چهار مرتبه از
 روز جمعه در حضر و سفر پس هر که فراموش کند پس باید که عاده کند و در روز شنبه است در روایت
 کرده شده است از امام محمد باقر علیه السلام و غسل جمعه رخصتی برای صاحب عت یعنی هر طلاق یا جمعا
 بیماری **دوم** **صل** عن ابي عبد الله عليه السلام قال غسل الرأس بالمطهر في كل جمعة
 انسان من الجنم و الجنون **شرح** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام گفت که شستن سر
 با آب مطهر در هر روز او و نیز باعث این است از برص و دیوانگی **باب شصت و هشتم** **اصول** **و ملحوظ**
و علی **ک** **تجب** **شرح** و وجوب الجمعة تعبدی و وجوب شهود الجمعة و تحقیق توبه میان میشود در **حدیث**
 چهارم این باب و علی کتجب تعبدی و امرها علی کتجبات علی سائر است که است معنا میرسد
 و الفاظ استعمال که این است معنی میشود در آنچه جواب است معنای حقیقی میباشد مثل علمت که عند
 نیز که علی استعمال حقیقی جمع نمیشود و اینجا از آن قبیل است و این است که در حدیث چهارم و پنج
 این باب چنین بیان میشود **یعنی** این باب بیان وجوب توبه است و بیان اینکه آن سار
 حذر نکره و سیدانای تعبدی است و وجوب توبه در این باب بمنعت حدیث **اول** **صل** عن ابي عبد الله
 و محمد بن مسلم عن ابي عبد الله عليه السلام قال ان الله عز وجل فرض في كل
 سبعة ايام تحسا و تلبين صلوة منها صلوة و واجب على كل مسلم ان يشهد بها الا لجمعة

المَرْفُوعَ لِلْمَلُوكِ وَالْمَسَافِرِ وَاللَّوَاذِقِ وَالصَّيْبِ **شرح** فرق میان مفروض و واجب اینست که مفروض
 تکلف بر وجهی یا ظاهر قرآنیست و واجب اعم از آنست و میان مفروض بودن پنج نماز در روز واجب
 گذشت در حدیث اول باب فرض الصلوة که باب سیوم است من در منها حرف جر برای تحصیل
 و ظرف خبر مبتدأست که مقدم شده صلوة مبتدأست که مؤخر شده و من اعم بمعنی بعض و مبتدأ
 لغویز اینکه در حدیث ششم این باب هینا بجای من است پس مقصود اخبار از نماز چهارشنبه است
 صحت است با یکروزه سی و پنج است و سی و ششم نیست پس جمع میان آن و ظهر مشتمل بر هر
 تا نیست و وجه دلالت میکند بر اینکه لغت صلوة است و خبریست در آن فاعلش است و در الصلوة
 علی کل مسلم این آیه تا چهار احتمال دارد **اول** اینکه ظرف معلق بواجب باشد و آن بفتح هجره مصدر
 و مصدر تری نسبت در وجهی باشد و شود آن صلوة بمعنی حضور نزد آن باشد چون امام استی ان
 کرده باشد پس مراد بکل مسلم هر مؤمن از هر عرقت است زیرا لاین ما خود است از آیت سرور و جموع
 یا ایها الذین امنوا اذ انذرتهم للصلوة من یوم الجمعة فاسعوا الی ذکر الله و درو البیع ذلکم خیر لکم ان تم
 فعلکم و معلوم است که مسأله ذکر الله جارحت از ان مؤمنان نظیر الذین آمنوا در آیت سوره
 کربا ایها الذین امنوا اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و اولی الامر منکم زیرا که رسول و اولی الامر جایز
 از ان با وجود آیت سوره بقره امن الرسول با انزل الی من ربه و المؤمنون چاره گوی با طاعت خود
 صحیح نیست پس صحیحیت دلالت میکند بر اینکه آیت نماز خود مخصوص است با هم مفرق الطاهر
 عالم جمیع احکام شرع و متشابهات قرآنیست خواه رسول و خواه وصی رسول و از رحمت صحیح
 و در جبهت بر رعیت اینکه حاضر نزد آن امام که آنکه برای نماز خود و این سنی بر اینست که
 آیت بسیار و احادیث بسیار دلالت میکند بر اینکه ذکر الله عبارت از رسول و وصی رسول
 مثل آیت سوره نور فی موت اذن الله ان ترغ و تکرهنا سیرتیه لهدینا باخذوا الی اصل حال
 لا ینبغی تجارة و الباع عن ذکر الله و اقام الصلوة و ایت الرکوة و مثل آیت سوره طلاق قد انزل الله
 ذکر الرسول لا یتوکل علیکم آیت الله و تنبیهات و مثل آیت سوره زمر انزل احسن الحدیث کتابنا
 مشایق نقتضی من جلود الذین یخونون تم تعیین جلودهم و قلوبهم الی ذکر الله و مثل آیت سوره حد
 الایة ذکر الله لعلکم تتقون و گذشت در حدیث اول کتاب فضل القرآن در تعبیر آیت سوره عبود
 ان الصلوة تنفی عن الخشاء و لم یسکر و الله ذکر الله لعلکم تتقون ذکر الله و سخن کبر و گذشت در کتاب
 و احادیث باب ان اهل الذکر الذین امر الله الخلق بنبو العم هم الائمة علیهم السلام که باب ششم است

این مضمون که قال رسول الله صلی الله علیه و آله الذکر ان و الاثر اهل الذکر **و** انما سیب ایت که با
 این مراتب بعضی دعوی اجماع مفسران میکنند بر اینکه در ذکر الله خطبه چهار یا نماز چهارشنبه و این
 سنی بر وجه مقتضای حرمت است بدو **جدول** ایضا که چنان میشود که ذکر الله میگفت بجای الی
 ذکر الله چه در محل الی در زمان سنی میاید که واقع باشد بخلاف در محل لام مثل من اراد الاخرة و قضا
 لسانها و خطبه و نماز در زمان سنی بمنزله واقع شده **دوم** ایضا که چنان باطل بر مفهوم شرط
 در ذلکم خیر لکم ان تم فعلکم باطل میشود و آن معنوم اینست که اگر معلوم محاطمان بنا ایضا
 ذکر الله است این سنی خبری است این نیست لفظ آیت سوره زخرف و لا یمکن لکم ان تدرسون
 من دون النسخة الا من تهتد بالحق و هم یعلمون و نصف رحمة الله علی من یرید الله ان یرسل
 کفر صارت التبادر مقبوله لعل العلم بالتبادر و لولا العلم بالتبادر لکن التبادر مقبوله و میان
 و به حال این دعوی را ثابت بایک روز مراد و سبب از ان ذلک لایست موقوف آیت سوره
 ان احمران ربما انما سمعنا منا یا مینا دی اللایمان ان مساویرکم و میان ایضا مراد سبب از ان
 گذشت در شرح حدیث دوم با تبصرت و ششم و ایضا با قطع نظر از مینا میوان گفت که تمام
 اعمل البیت قیاس کرده نمیشود بیکران در مثال عموم و اجماع علی کل مسلم ان سینه تا حدیث
 ابن بابویه در کتاب معانی الاخبار در باب معنی قول النبی صلی الله علیه و آله ما اظلت لظنء و الا آیت
 الجهاد علی ذی حجره اصدق من ابی ذر و آیت کرده که اما اعمل بیت الایعاس من اجد **دوم** ایضا
 بفتح هجره مصدر باشد و مصدر بدل تمام غیر مستتر در واجبه با و دلالت بهمانست که مذکور
 شد **اگر گوی** که آیه است در بدل استمال ایضا نسبت فعل مبدل من مختلف مقتضای
 ظاهر باشد و اینجا چنان نیست زیرا که نسبت وجوب بضمیر صلوة خلاف مقتضای ظاهر نیست
کویم که مفروض اخص از وجوب است پس اخبار از وجوب خبری اجبار از اخبار از مفروض بودن خبر
 لغوی و خلاف مقتضای ظاهر است **سیوم** ایضا آن بفتح هجره مصدر باشد و مصدر است باشد
 و ظرف معلق بواجب باشد بلکه خبری است که با بقیه فرض علی کل مسلم و دلالت بهمانست که مذکور
اگر گوی بنا بر این ذکر واجبه لغویست و نیز که مفروض اخص از واجب است **کویم** که واجب بر این
 تعبیر بمعنی واجب علی الامم است و ذکره واجب برای استعاره بایست که آیت سنی تعبیر امام فرض
 بلکه گاهی بنا بر مصلحتی که مقتضای جمع خلائق چهار فرض در چهار فرض تعبیر کند واجب میشود
 بر امام و در این صورت بر رعیت مفروض میشود حضور نزد آن جموع زیرا که در آیت سوره جمعه

تکلیف ذکر الله شده و سب او تکلیف رعیت شده یعنی سویی ذکر الله بر تقدیر زاری او چهارم
 ایگوان بکس بفرموده شرطی باشد و شود و بمنی قریب باشد و آن امنیت کند بسیار آن مسلم و مجرب
 زیاد برود و فرسخ نباشد و دلالت همانست که مذکور شد بلکه برین تقدیر ظاهر تر است استثنای
 تمساج و استثنای آن در حدیث ششم این باب می برکتها بر عمده است باعث آن زمان و
 حال محاط و البته مجربوس و مخالف از دشمن و مانند آنها در یکجا هم مذکور نیست مقصود
 استثنای صاحبان عذر است و این منافات ندارد با اینکه استثناء در اظطایب سورۃ
 صحیح شده استعمال مسلم در نابالغ حقیقت نیست مانند استعمال مؤمن که مذکور میشود
 در کتاب الایمان و الذکر و الکفارات در حدیث پانزدهم باب النواذر که آخر ابواب است
 در تفسیر آیت سورۃ فتح هر قدر مؤمنه که یعنی بزرگ مقوله قد غنیت الخشب لیس که استثناء
 متصل باشد ساید که مراد بصبی ابلوغ و بی موی رو باشد بنا بر اینکه دخول کوجکان در مجموع
 عام باعث ضرر است استعمال صبی در بالغ بی موی روی بسیار است مثل آنچه
 می آید در کتاب النکاح در حدیث ششم باب من اکل من الفکر که باب صدقه است تا در حدیث
 در کتاب التصبیح و الاحکام در حدیث ششم آخر ابواب **بنا** که وجود حضور مجرب بر مسلم مطلقا
 وقتی صحیح است که است کتبه آن کسی باشد که قبح در عدالت او منافی با حقیقت اسلام باشد
 نظیر اینکه شیهه امیه استدلال کرده اند بر عصمت اولو الامر بایت یا ایها الذین آمنوا اطعوا
 الله و اطعوا الرسول و اولی الامر منکم و آنچه در احادیث وارد شده از حکم بقره و لغای تخلف
 از جبر و متابون بان دلیل و اجماع است بر این مدعی **یعنی** روایتی از ابو بصیر و محمد بن مسلم
 از امام جعفر صادق علیه السلام گفت که بدست کسی که الله عزوجل در قرآن فرض کرده در هر وقت
 شبی و پنج نماز را از بخلاست نمازی که واجب است بر مسلمان از هر رعیت با عبادت را یک
 حاضر شود نزد آن چون امام اثنای آن کرده تا مگر پنج کس یار و غلام و سافز و شتر و فرج
 و زن و صبی **دوم** **عنه** محمد بن مسلم و زراره **عنه** الخ یعنی جعفر علیه السلام قال **عنه**
للجنة علی من کان منھا علی قرضین شیخ روایت از محمد بن مسلم در زاره از امام محمد با
 علیه السلام که واجب میشود حضور نزد جمعه دو رکعتی در حضر یا خطبتین که صحیح با و قنوه کردن
 است کتبه آن بر هر که باشد نسبت بان برود و فرسخ یا کمتر دلالت اینجا نیست بر اینکه استثناء
 نماز جمعه دو رکعتی در حضر امام مقرر فی الطاهر یا منسوب بخصوص از جانب او میباشد طاهر است

از شرح حدیث سابق **سوم** **عنه** محمد بن مسلم قال **سألت** ابا عبد الله صلوات الله
عنه الخ فقال **حب علی من کان منھا علی رأس قرضین یا ذل علی ذلین**
علیه شیخی شیخ مضمون این دو حدیث این است و ایضا ظاهر علیه شیخی
 امنیت که کسی که تقدیر زیا و زود و فرسخ دور از قریه صحیح و واجب نیست بر او اثنای جمعه و نضو
 نزد آن جمعه **چهارم** **عنه** زراره قال **کان** ای جعفر علیه السلام **یعول** لا یكون الخ **طیبة**
و الخیرة و صلوة رکعتین علی اهل من تحب ریحط الا سلام و اربعه شیخ خطیب اینجا
 از خطیب اولی از جمله و خطبه و میت و اندو که عبارت از خطبتین باشد و بر تقدیر مجرب است
 از مضمون خطبه تأیید و آن جمیع امام است مردمان را بر کاری که اراده آن دارد مثل کسی که
 دشمن یا عبارت است از اجتماع مردمان برای کاری که امام اراده آن دارد مطرزی در مفسر گفته
 که **الجمعة من الاجتماع** که لغز و من الاتفاق اضعیف الیها الیوم و اقله تم کراهی استعمال حتی
 حازف منها المضاف و جمیع فضیل جماعات و جمیع یا عبارت است از مردمان جمیع کرده شد
 برای کاری که امام اراده آن دارد صاحب قاموس گفته که **الجمعة** المجمع و حاصل هر یک است
 و موافق اینست روایت ابن بابویه از امام رضا علیه السلام در کتاب عیون اخبار الرضا علیه السلام
 در باب العمل الی ذکر الفضل بن شاذان فی آخر ما انما سمعنا من الرضا علیه السلام من موسى علیه السلام
 که **فان قال** فلم صارت صلوة الجمعة اذا كانت مع الامم رکعتین و اذا كانت بینه الامم رکعتین
 و رکعتین قبیل العمل شی من ان لیس سس یخطون الی الجیتین بعد فاجت الذخر و جعل
 ان یخفف عنهم موضع التعب الذی صاروا الیه تا قول او **فان قال** فلم جعلت الخ **طیبة**
 لان الجمعة متبد عام **فان** اراد ان یكون الامم سبیا لم یعظمتم و ترغبتهم فی الطاهر و ترغبتهم
 و لو تغبتهم علی ما اراد من مصلحتهم و یخیرهم ما ورد علیه من الافاق و من الاحوال التي لهم
 فیها الاخرة و المنفعة فان قال فلم جعلت خطبتین قبل ان یكون واحدة لیس بالتحید و التقارب لیس
 و الاخری الملوح و الاغزار و الاثار و الدخا و ما یرید ان یعلم من امره و نوره و اذیر الصلاح و یمنع
 بود که در مجرب و نضو وقت زوال روز دین باشد خواه چهار رکعتی و خواه دو رکعتی بقرینه ذکر صلوة
 علیه و بر تقدیر دلالت میکند بر اینکه خطبه و جمعه فی صلوة رکعتین تحقیق می تواند شد علی سبب
 تقرین اینکه خطبه واجب نیست بر هر امام بر هر طایفه را و سکون و فرج تا وظایف مضاف الیه
 نظیر است سور و غل و کان فی الیه تسخر مطر را که بر جاری مجرای جمیع مدانی که در

یکدیگر باشند مثل امام مقرر فی الطاهر مبهوط الیید و حاملان او از برود احتمال دارد اول اینکه در چهار
امام باشد مثل چهار سوره و اگر لشکر که از غیرتین میانسند با چهار یک در روز جنگ پنج فرقه میشود طلب
و بمنزه و بیره و مقدره و ساقه و سوره و طلب امام است و چهار سوره از برای دیگر است و مثل چهار
کس که هر کدام برای غذا و طلب مردمان بجای از چهار جانب رود تا دو فرسخ در عرض مقرر برای
اجتماع ایشان نزد امام در وقت نزول روز جمع دوم است که مراد چهار ماموم باشد که وسیله
تجربه شود و خواه بعضی ایشان از سر دو فرسخ آمده باشد و خواه ازین مرضی نصف سوره الله تعالی نیست
والا در عنوان باب بجای و علی کم تجب تکلیف و بکم تعقد یا میگوید که علی کم تعقد و ایضا
منافی ظاهر روایتی است که از ابن بابویه منقول شده و تصریح بصحت مسندان روایت کرده
شیخ زین العابدین رحمه الله تعالی در شرح شرائع در کتاب الصوم در بحث کفار و جمع و الله اعلم
روایت از زراره گفت که بود امام محمد باقر علیه السلام که میگفت که جایز نیست شرطه و غیر
و اگر اردن دو رکعت بنا بر کفر از پنج نفر امام مقرر فی الطاهر و چهار حامل او **بسم الله** عن ابی عبد الله
صلی الله علیه و آله قال لا فی سالیخه فی الجمعه تسبته او تسبته اذناه **شرح** مترجم است
اوناه نیز تسبته است یا هر کس است و بر تقدیر او برای عطف جمله است و دو احتمال دارد
اول اینکه برای تخفیر باشد مثل او کعبت من السماء و مراد این باشد که ادای آنچه جز است و ثبوت
که امام مستقل مبهوط الیید با و در تقدیر است استقلال امام اوی نیز است اگر خواهد بصدقت که گوید
و اگر خواهد پنج نفر میگوید زیرا که سوره ارشاد که مذکور شد مذکور شد حدیث سابق چهار سوره
از دو سوره دیگر یکی سوره ارشاد و دیگری سوره ارمین که طرح میباشند دوم
برای تقسیم باشد و اشارت باشد باینکه جمعه که در جمل است بر اصل چهار فرسخ در چهار فرسخ
تقریباً حضور نزدیک کننده آن دو قسم است اول آنچه مردمان حوالی آن از اهل قری و حضور
و حضور ایشان بنامت بسیار باشند و چهار کس که فی بنامتند برای غذا و طلب ایشان
سیاید که امام شش کس را فرستد برای غذا و طلب و چهار جانب را شش قسم مساوی کند
و هر قسمی را نفر و کسی که برای غذا و طلب دوم آنچه مردمان اطرافش بسیار باشند و دراضو
چهار کس که فیست پس مراد بطلب تمام و شش حامل دست و مراد بچهار امام و چهار حامل دست
که مذکور شد مذکور شد حدیث سابق و بعضی میگویند که مراد بچهار امام و شش ماموم است
و مراد بچهار امام و چهار ماموم است و در صورت اول جمعه واجب است و در صورت دوم سجد

و این با بقره در تقدیر باب و وجوب التوجه و فضلها و من وضعت حد کفر که در وی محمد بن مسلم
ابن جعفر علیه السلام قال تجب التوجه علی سبقتن من المؤمنین و لا تجب علی اقل منهم الامام و قاضیه
و مدعیان حق و شاهان و الذی یضرب الحد و ینبذ الی الامام و قریب بمضمون این روایت
کرده شیخ طوسی در تفسیر در باب العمل فی الید التوجه و یومها که مقدم بر ابواب الزیادت است
و در آنچه المدعیان حق و المدعی علیه است بجای مدعیان حق که اینجا است و بر تقدیر این نوعی از
از استقلال امام جمعه است و مراد این نیست که باید که این شش کس مامومان باشند و
اعلم **نهی** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام گفت که کفر ای کفایت میکند و جمعه
نظر است یا پنج نفر که است **شرح** عن زراره عن ابی جعفر علیه السلام قال فی قول الله
علی الناس من الجمعه الی الجمعه تسبته و کلین صلوة فیها صلوة و صلوة فوضما الله
تعالی فی جماعه و هی الجمعه و وضعتا من لیسعة عن الصغیرة و الکبیرة للجنون و المسافر
و العبد و الکافر و للکافر فی الغایة و من کان علی رأس الید من قریبین **شرح**
توضیح بعضی این کذرت در شرح حدیث اول این باب جمعه در اول دو دم یعنی هفت است
یا مضاف بخروجت تقدیر من ابتداء التوجه الی ابتداء التوجه و احوط معنی یکجا زود بی نظیر است
مثل فادانغ فی الصور و نحو واحد جمعه و صفا الصفت واحد است فی مرفی جمعه یعنی است
مسئل فرج علی قوم فی زمیه برای سبب است مثل فذلک الذی استثنی فی و مثل حدیث
اولی عمری الا یان الحب فی الله و البعض فی الله تنوین جمعه برای تعظیم است مثل و الید
و مثل و لیا لشمه و مراد جمعه المسلمین است که جاستان از ایشان اتفاق است و اتفاق آنچه کند
در کتاب الحج در حدیث چهار باب صد دوم کباب امام النبوی صلی الله علیه و آله بالتصغیر التمسک
و الذموم لجمعه و من هم است که عن ابی عبد الله علیه السلام قال من فارق جمعه المسلمین فیه
فقد خلع بقعة الاسلام من عنقه و تفسیر جمعه المسلمین بائمه اهل البیت علیهم السلام مذکور شد در حدیث
دوم همان باب که ان علی بن ابی طالب و الله الامام الذی یجب علینا نصیره و لزوم جمعه هم
پت و میان شده و این اشارتست باینکه جمعه بر این جماعت و فرض نیست بلکه بر جمعی فرض است
چون ایشان الشاکنند چنانچه کذرت در شرح حدیث اول این باب در توضیح آیت سوره
ضمیمه بی راجع بصلوة واحد است که موصوفین باشند بصفت مذکوره تعریف خبر بانگ امام
در هی الجمعه برای جمعه مراد بصفتی است که میان شده در شرح حدیث اول این باب

و بنا بر آن میتوان بود که ما در همچون اینجا بشی با که چون او دوری باشد در وقت زوال روز جمعه
چون داشته باشد یعنی روایت از زراره از امام محمد باقر علیه السلام گفت که مسافر عرض کرد
الدعاء فی در قرآن هر دو مان از منته تا به منتهی پنج نماز را در محل اینهاست نمازی که یکبار و بی نظیر
مسافر عرض کرد نماز الله تعالی با ما حتی وان نماز یکبار و بس حمد و در کتب صحیح در حدیث است
آن نماز یکبار از ذکر الکوچک سن و پر ضعیف و در بواز و سافر نیست فرسخ و علامه در
بیمار و کور از هر دو چشم و کسی که باشد بر برینا و تر از دو فرسخ **مجموع** عن محمد بن مسلم عن
ابی جعفر علیه السلام قال یكون بین الیما صین ثلاث آسالی یعنی لا یكون جمعة
لأولینا نیست و بین ثلثة آسالی و بین یكون جمعة الا یخطیة قال فإذا كان بین
الیمایین فی الجمعة ثلث آسالی فلا بأس بالجمعة **هکذا یروى فی صحیح**
غایب چون نیست که ثلثة آسالی که بعد از میان دو جماعت شریک یکدیگر در یک شب میل کنیم
و سکون یا در اصل معنی مقدری از زمین است که چشم میانه در آن نیمه میکند میان آنجا
و آن سدس فرسخ است پس هزار و هفتصد و پنجاه فرسخ است و آن موافق میل غاشمی است
و میل اموی دو برابر است و لفظ میل که در حدیث مذکور شده با کماهی معنی میل غاشمی است
چنانچه می آید در حدیث سیوم باب غنای دو معتم که باب حد المیزان الذی تقصر فی الصلوة
در شرح لان الحدیث غاشمی و شیخ طوسی در خلاف میل در این حدیث یکفر سخ شده معنی
لایکون جمعة الا یما یمنه و بین ثلثة آسالی و بس چون جمعة الا یخطیة کلام محمد بن مسلم با کلام امام
در بر تقدیر برای دفع توهم اینست که ما در میان اقل بعد میان دو جماعت در دو جمعه دور کتب صحیح
علیه و با نیز اگر معانی ظاهر حدیث دوم و سیوم و هشتم این بابت جمعه یعنی حضور جمعه است
و ضمیر عن راجع با امام است زیرا که اگر راجع بهاء موصول بود و میگفت که پند و بین با فخری است
آسالی پس اسارتست با یکدیگر از دو جماعت کیست که متصل با ما شد و جماعتی دیگر است
که در اطرافند و بعد هر کدام از جماعت متصل با ما زیاد بر سه میل نیست پس مجموع موضعی که
حاضران جمعه میاید که خارج از آن نباشند یک نصف نصف دایره است که نصف قطران
سه میل است پس هر جمعه که خارج از آن باشد در روی زمین باطلت خواهد بود و خواه نزدیک
و مناسبت این حدیث لغویان این باب با اعتبار دلالت بر اینست که در جمعه حضور
امام علیه السلام ساقط است از کسی که جماعت او را یافت در موضعی که در آن نصف دایره باشد

خواهد از جانب خودش باشد و خواه از جانب موضوع باشد کثرت بافت و زراعت و بنا
و دیوارها در صورت از حاکم خلیفین واجب بر او چهار رکعت است خواه با نفراد و خواه با جماعت
و بس چون جمعة الا یخطیة برای دفع توهم اینست که اگر بعضی درین صفا اول یکدیگر را قدر شش
میل شود فرضا نادانان باطلت و حاصل دفع اینست که مدار بر بعد از جماعت از یکدیگر نیست
بلکه مدار بر بعد هر جماعتی از خطی با ما است که مساطا تنظیم ملک و صلح احوال رحمت است و
بسیان منقدر میشود و لا یفر جمع دو جا بصیغی مضارع غایب معلوم باب تفصیلت و در حدیث
که از روی نماز جمعه دور کتب صحیح است **بدا** آنچه مذکور است اهلنا را حلال است و شیخ غفقا
رعد الله تعالی در خلاف اینی لایکون جمعة الا یما یمنه و بین ثلثة آسالی را کلام محمد بن مسلم کرده و اسقاط
آن کرده و وقت را اسقاط کرده و حدیث را حمل بر دو جمعه صلح کرده و سایر آن را بط و بس چون
جمعة الا یخطیة سابق و لاحق حالی از استیالی نیست و این با لویه در قیاس کون جمعة الا یخطیة
نیز اسقاط کرده و باقی را نقل بالمعنی کرده گفته که در روی محمد بن مسلم عن ابی جعفر علیه السلام انه قال
اذا كان بین القیومین ثلثة آسالی فلا بأس ان یجمع بؤلاء و بؤلاء و لایکون بین الجماعتین غافل
من ثلثة آسالی و شیخ در تهنید نیز ایضا و نیز از محمد بن مسلم نقل کرده و این معنی مطابق نیناید
و این نیز در حدیث الله تعالی در کتاب الوسیط در فصل فی بیان صلوة الجمعه گفته که در محتاج فی الاعتقاد
الی الرقیة شر و حضور السلطان العادل او من لصبه لذلک و حضور سبته فرقی تجب
او تفرقی استجب من تجب علیه و تصح بهم و کون بین الجمعتین ثلثة آسالی فصلا حدیثی از
متاخرین موافقت ایشان کرده اند و الله اعلم **یعنی** روایت از محمد بن مسلم از امام محمد باقر علیه السلام
گفت که بیست میان دو جماعت سه میل است و بیست یکبار شود جمعه دور کتب صحیح در حدیث که
در سختی که میان امام و میان سه میل است و نیست اینکه شود جمعه دور کتب صحیح در حدیث
که بسبب خطی امام ابو جعفر علیه السلام گفت که پس بنا بر این چون شود میان دو جماعت در جمعه
سه میل پس نیست پروایی با یکدیگر دور کتب صحیح در حدیث که از آن جماعت و جمعه دور کتب صحیح در حدیث که
آن جماعت دیگر و از هر دو جماعت صحیح **باب ثلثت و نهم اصل غایب وقت صلوة الجمعة**
و وقت صلوة العصر يوم الجمعة شرح این باب بیان وقت نماز جمعه است خواه چهار رکعتی و خواه
دو رکعتی و بیان وقت نماز عصر در روز جمعه در این باب چهار حدیث است **اول** عن ابی
صید الله علیه السلام قال دفعت الظهر يوم الجمعة حين تروى الشمس **شرح** روایت از امام

صادق علیه السلام گفت که وقت نماز ظهر در روز جمعه وقتی است که زوال آفتاب شود **درم** **قال ابو عبد الله**
عليه السلام اذا زالت الشمس يوم الجمعة فابدأ بالكتابة **شرح** گفت امام جعفر صادق علیه السلام که
 زوال آفتاب شود در روز جمعه پس است که نماز ظهر بنویس که نماز را مقدم **در** **سید** **سألته** یا
 عبد الله علیه السلام عن وقت صلوة العصر يوم الجمعة فقال في مثل وقت الظهر في يوم
 الجمعة **شرح** پرسید امام جعفر صادق علیه السلام از وقت فصلت نماز عصر در روز جمعه
 در مانند وقت فصلت ظهر است در غیر روز جمعه است که در غیر روز جمعه نماز ظهر که در روز جمعه نماز
 از وقت رکعت نماز رسول علیه السلام نماز در مقدار یک ربع از سایه بعد از زوال میگذرد و وقت فصلت
 نماز عصر در روز جمعه نماز از آن وقت زوال و وقت رکعت نماز است تحصیل کردی
 در باب الطلوع يوم الجمعة بفضا و چهارم است **سید** **عن محمد بن خالد بن القاسم** عن
 عن محمد بن ابي عمير قال سألت ابا عبد الله عليه السلام عن صلوة يوم الجمعة فقال
 نزل بها جبرئيل عليه السلام مصحفة اذا زالت الشمس فصلتها قال قلت اذا زالت الشمس
 صلت للعین ثم صليتها فقال ابو عبد الله عليه السلام اما انا فاذا زالت الشمس لم
 ابدأ بشي قبل المكتوبة **شرح** رواقت از محمد بن خالد از قاسم بن عروه از محمد بن ابی عمیر پرسید
 امام جعفر صادق علیه السلام از نماز در روز جمعه پرسید گفت فرود آورد آنرا بر سر علی علیه السلام بر حالی که رنگ بر گرفته
 چون زوال کند آفتاب پس بگر از آنرا این بی غیر گفت که گفتیم که چون زوال کند آفتاب میگردم و در وقت
 نماز را بعد از آن میگردم و نیز پرسید گفت امام جعفر صادق علیه السلام که نماز پس چون زوال کند آفتاب
 است یا نمیکند چیزی پیش از نماز **سید** **قال القاسم** وكان ابن بكير يفتي الأعمشين وهو سأل
 في الزوال فاذا استتعت الزوال بدأ بالمكتوبة في يوم الجمعة **شرح** قال القاسم كلام محمد بن خالد
 و مقصود میان اینست که کلام ابن ابی عمیر مافی کلام امام علیه السلام نیست زیرا که کلام او در صورت
 در زوالست و کلام امام علیه السلام در صورت انعقاد شک در زوالست و سنگ نیست که معرفت امام
 بزوال آفتاب بشود از معرفت رحمت است چنانچه می نمود در حدیث یا نیز در هم باب صد که باطل است
یعنی گفت قاسم بن عروه که عادت عبد الله بن بکر این بود که میگرد در روز رکعت نماز را بر حالی که او
 صاحب سنگ بود در زوال آفتاب پس چون یقین میکرد زوال آفتاب را ابتدا میکرد و بعد از
 روز جمعه **باب** **بعضا** **دم** **صلی** **ب** **تیسره** **الامام** **الجبیر** **و** **خطبه** **والانصات** **شرح** **القیه** **تفتح** **تأه** **تقط**
 در بالا و سکون تأه و کسب یا در وقت پیاپی و غیره مصدر متصل العین یا بی مهور اللهم باب تحصیل

برای نیکو

برای نیکو برای نیکو کار یا با ما در کردن اسباب کمال آن کار و مصدر و ضاف باها علت و ما دام استخاره
 شرکت میان امام جعفر الطاهر و میان وکیل او در وقت مرض او در میان مؤمنی که برای شدت تلبیه
 پیش از نماز اعلان شود و در کتبی و میان مؤمنی که پیش از نماز اعلان شود و در چهار کتبی امام در کتبی
 برتبر است یا متعلق با امام است مراد بجز نماز برتبر است و خطبه عطف برتبر است و ضمیر راجع با امام است
 یا راجع بجز است یا عینا را میگرد اصل مصدر است و الانصات عطف برتبر است الانصات
 خاموشی برای استماع سخن **یعنی** این باب میان بر نگری چشم نماز برتبر است و میان خطبه
 و میان سکوت مردمان برای استماع خطبه است قرائت است نماز در نماز جمعه در این باب **در**
اول **قال ابو عبد الله عليه السلام** يعني الامام الذي يحطبت الناس يوم الجمعة ان يلبس
 عمامة في الشتاء والصيف ويتودى بيده يميني او عنقه ويحطب وهو قائم **محمد**
 و يلبس عليه ثم يوصي بقوى الله وبقرا سورة من القرآن صغيرة ثم يجلس ثم يقول
 محمد الله و يبي عليه و يصلي على محمد صلى الله عليه و آله و على آله و سلم المصلين و
 المؤمنين و المؤمنات فاذا فرغ من هذا اقام للمؤذن فصلى بالناس ركعتين بقرا
 في الاولى بسورة الجمعة و في الثانية بسورة المناجيق **شرح** این حدیث برای بیان
 پیش نماز جمعه در نماز است یا از آن و از جمعه و موافق است طایفه که نماز را وکیل امام
 جعفر الطاهر است و بعضی میگویند که امام از آن نیز است و الله اعلم البرد بضم با میقط و سکون
 راه میقط و ال میقط جامه که عرض بافته شده باشد حدیث بفتح عین میقط و نون شهرت معرب
 در عین که نماز حدیث این میگوید بوزن این پس او اینجا برای سنگ را ولایت **یعنی** گفت امام
 صادق علیه السلام سزاوار است برای پیش نمازی از شدت نماز که خطبه بود بخلاف نماز در روز جمعه
 پوشه جمله در زمستان و تابستان در روز سرد بودی که یعنی باشد یا امام گفت که حدیثی باشد
 و خطبه بود بر حالی که او استاده باشد سپاس میگوید للهدا و ستایش میکند بر او با ستایش اجداد
 سفارش میکند ترس اللهدا علی و سجده سوره القرآن که کوچک است بعد از آن می نشیند بعد از آن
 بر سینه سپاس میکند للهدا و ستایش میکند بر او در روز میگذرد بر محمد صلی الله علیه و آله و سلم
 مسلمانان را در روز در این ان عنوان اجالت اگر تقدیر شده باشد و بعضی ان تفصیل است
 تا امام صلوات آنرا ان اگر تقدیر شده باشد و طلب آمرزش میکند برای مؤمنین و مؤمنات
 پس چون فارغ شود از این اقامت میگوید مؤذن پس آن پیش نماز میگرد با عین اعلان دور است را

پیش از شروع امام در خطبه و مسأست این حدیث معنی آن این است که بعضی مخالفان
خیال میکنند که ما با این آذان مسیوم داخل تهره الامم الحاربه است و ان غلط است و اشارت باین
در حدیث اول این باب که فاذا فرغ من مسأه اقامه المؤذن و محمد بن ادریس در کتاب سراج گفته
که ولا يجوز الاذان بعد تزول مضاعفا الى الاذان الاول الذي عهد الزوال فهذا هو الاذان للشي
عز و سيد بعض اصحابنا الاذان الثالث قال الاذان الثالث لا يجوز يريده بعد و سناه بالثالث
لانضام الاقامه كما سنها اذان آخر و صاحب مجمع البيان گفته که قال السائب بن زيد كان رسول
صلى الله عليه و آله مؤذن و جده بل و كان اذا جلس على المنبر اذن على المسجد فاذا نزل اقام الصلوة
ثم كان ابو بكر و عمر و كذلك حتى اذا كان عثمان و اكثر الناس و ما عدت المسائل زاد اذانا فاما في
الاول على سطح دار له بالسوق يقال له الروزاء و كان يؤذن لها عليها فاذا جلس عثمان على المنبر
اذن مؤذنه فاذا نزل اقام الصلوة فلم يجب ذلك عليه و ما برين ميتا و هو ذكر الاذان ثالث
نيز پیش از شروع در خطبه باشد بلکه ميتا و نيز بود که او با اذان ثالث اذان زوراء و نظایر آن
باشد با وجود آنکه دوم است بحسب ظاهر زیرا که مسیوم است باعتبار اینکه اذان فجر و اذان
جلس امام بر منبر بوده و این حدیث شده **ششم** **صل** عن محمد بن مسلم عن ابي جعفر
عليه السلام في خطبة يوم الجمعة الخطبة الاولى الحمد لله محمد و آله و سلم و تسبيح و تسخير
و تسخير و تلوذ بالله من شرفنا و فضينا و من سيات اعمالنا من محمد الله فلا
مفضل له و من يضل فلا هادي له و شهدنا لا اله الا الله و شهد له لا شريك
له و شهدنا ان محمدا صده و رسوله انجبه بولايت و اختصه برسالته
و اكومه بالنبوة و امينا على عبده و رحمة للعالمين و صلى الله على محمد و آله
و سلم و السلام **سبع** و نيز بود که این دو خطبه و امثال اینها برای نماز جمعه چهار رکعتی باشد و
صورتی که پیش از نماز امام منقرض الطاهر با بقية امير محمد بن مسلم که راوی این حدیث است
روایت کرده که نماز جمعه در رکعت مخصوصه و منقرض الطاهر استغفار است
چنانچه گذشت در شرح حدیث پنج باب و وجوب الجهر و علی کم يجب که باب شصت و ششم
و بعضی میگویند که خطبه با جمعه چهار رکعتی بدعت است و جواب دیگران اینست که این
در مابول است لغا و لغا علی البر و التقوی و آیت یامرنا بالمعروف و نهیون عن المنکر
و امثال اینها داخل باشد استحباب در هر وقت و بهر کیفیت که با الاما حرجه

در مابول

دوره سخن فی دلیلی نیست بلکه ظاهر حدیث چهارم باب شصت و ششم متروک است آنت الشیخ
جمع شده با و بدتر از الاضاحه تعنی نفس لفتح نون و سکون فاروجها و قصد ما و هو در اینجا مسأست
و بر هر تقدیر شش نفس چهار است ازینست بلکه در هرست از عمل در اینجا نیست خوب بهتر است از عمل
و لهذا روایت شده که کثیر المؤمنین خیر من عملوا ذنبا کفروا فیهما من یهدی الله انما اذنت
بایت سوره اعراف من یهدی الله فهو للموتد و من یضلل الله فاولئک هم الخاسرون و سوره الکهف
و من یهدی الله فهو للموتد و من یضلل الله فاولئک هم الخاسرون و سوره الکهف
بود الولایه بفتح و کسر و او اولی تصرف بودن بمعنی امامت الرساله بفتح و کسر را و فقط اسم
ارسال یعنی پیغام فرستادن الغیب تصدیق که یکبار به اختلاف دلان و در دلیل آن بود و ششم
و کوشش و مانع آنها دانسته شده **هفتم** **صل** عن محمد بن مسلم ان امام محمد باقر علیه السلام در خطبه
روز جمعه که دو خطبه است خطبه اول اینست سیاسی الله است سیاسی سیکم اورا و طلب مد
سیکم از او و طلب امرش سیکم از او و طلب راهی سیکم از او و سیکم از او و سیکم از او
بدنای و نمایان و از ارزشهای علمای ما بر که راهی سیکم از او و سیکم از او و سیکم از او
او با معنی که هر کس که بر شی محکات قرآن و عمل مقتضای آنها کند توفیق الهی سیکم از او
طن اهل اختلاف میکنند که او را که کند و هر که گواه کند او را الهی سیکم از او و سیکم از او
پرو می محکات قرآن و عمل مقتضای آنها نیست راهی سیکم از او و سیکم از او و سیکم از او
تسکت فلا سفر و مانع آنها راه علم نیست و گواهی میدهم که نیست مستحی عبادتی که الله تعالی
او ششمی نیست او را و گواهی میدهم که محمد بن او و فرستاده او است الهی سیکم از او و سیکم از او
اولی تصرف بودن خود و سر فرار کرد او را پیغام فرستادن خود و گواهی کرد او را بر شیخ
این بود در غیب الهی و توفیق بود برای عالمیان و در دو گناه الهی سیکم از او و سیکم از او
با و سلام **صل** او صلیک عباد الله تقوی الله و لکن فکم من عباد الله منین من انقیاد
مما نظیم لایسهم التوبه و لایسهم الجزا و سکون من خافه یقیهم شر ما یلحق
و یلایسهم نصره و مسر و را و رقیبکم فی الامه الله الدائم و لکن فکم عباد الله
لا انقطاع له و لا نجاة لمن استوجبه فلا تغربکم الدنیا و لا تتركوا الیهما فانما اذ
هو و کتب الله علیها و علی اهلها الفناء فتزود منها الذی الوصل الله به من النعم
و العمل الصالح فانه لا یصل الی الله تعالی من اعمال العباد الا ما خلص منها

و العمل الصالح فانه لا یصل الی الله تعالی من اعمال العباد الا ما خلص منها

صاحب کل استیوار خود را آورد و در کن بر بنی صلی الله علیه و آله و سلم را آورد و در عاکن بر بنی مؤمنین و غیره
 بعد از آن شیخین بقدر کوشش بنی در آنک و قتی **اصل** شتم تقیم فتوح الجهاد لله محمد و
 و استغفره و استشهد به و مؤمنین به و تسوکل قلب و تعود بالله من شرور أنفسنا ومن
 سنات آجالنا من یتهد الله فلا مضل له و من یضلل فلا هادی که و استهد
 ان لا اله الا الله وحده لا شریک له و استهد ان محمدا عبده و رسوله ان مسد
 یلحدنا و یدین الحق لیطهره علی الذین کذبوا و لو کره المشرکون **شیخ** بعد از آن بر بنی
 خطبه دوم پس میگوید سپاس الله راست سپاس میکنم او را و طلب مدد میکنم از او و طلب
 آمرزش میکنم از او و طلب راهنما می میکنم از او و میگردم با او و توکل میکنم بر او و پناهی میکنم به الله
 از بدترهای دنیای ما و از زشتیهای عملهای ما هر که هدایت کند او را الله تعالی پس نیست که راه
 او را و هر که راه کند پس نیست راهنما می او را و گواهی میدهم که نیست سختی جهاد فی سبیل الله بر تنهایی
 نیست شریکی او را و گواهی میدهم که محمد بنده او و رسول است فرستاده او را راستی و دین
 بکار آمدنی تا غالب کند آن برین برتر و بینا هر چند که نخواهند که **صل** و جعله رحمة
 للعالمین لیبرأ و ینذیرا و اعیالی الی الله باذنه و یرسلنا من ینطق الله و رسول فقد
 رسد و من یصعبه ما فقد عصى **شیخ** و کرده این را در حق برای عالمیان بر جای کرده و همه
 ثواب مطیع و ترسانند و بود از عذاب عاصی و خواننده بود در نماز سوی الله تعالی خضعت الله
 و جراحی بود تا بان هر ک اطاعت کند الله و رسول را پس تحقیق راه راست یافت و هر که کفایت کند
 آن در راه تحقیق که آمده **صل** اوصیکم حبابة الله شیخو الله الذی ینفع بطاعته من
 اطاعه و الذی یضر بمعصيته من عصاه الذی یالیب محاذم و هلک حکم فاق
 التقوی و صیبه الله فیکم و فی الذین من قبلکم قال الله عزوجل ولقد وصیت الذین اولاد
 الکتاب من قبلکم و انکم ان اتقوا الله وان ملقوا فان لله مافی السموات و مافی الارض
 و کان الله خدیبا جمیلا **شیخ** سفارش میکنم شما را ای مکه کان الله تعالی بر الله تعالی که نعمت بر ما
 بوسه اطاعت خود کسی را که اطاعت کرد او را و اگر خرد برسد بوسه معصیت خود کسی را که معصیت
 کرد او را که سوی اوست بازگشت شما و بر اوست حساب عملهای شما هر درستی که ترس الله تعالی
 سفارش الله تعالی است در شما و در حق کسی پیش از شما بود زبان این که گفت الله عزوجل و سروره
 شد و بر این تحقیق سفارش کردیم جمعی را که داد و شد که در پیش از شما و شما را اینک بسید

از الله تعالی و اگر که فرستاده پس بدستی که از الله تعالی است آنچه در شما ناست و آنچه در زمین است
 و همیشه بود و خواهد بود و الله تعالی فی سبیل تحقیق سپاس محقی نامذکر ذکر کفر و مقابله تقوی شعرت
 که مراد تقوی صدم صراط بر کینه با و کفر بودن اهل بر کینه بیان شد در کتاب الایمان و الکفر و شرح
 حدیث اول باب الکبائر که باب صدود و از در هم است و علامت عدم اهل بر کینه سوره سینه و
 حدیث است چنانچه بیان شد در کتاب الایمان و الکفر و حدیث ششم باب المؤمن و علامت که با
 نود و نهم است **صل** اتقوا الله و اتقوا الله و اتقوا الله فانه یبلغ الموعظة و حدیث
 فی المعاد حاقبه و لقد اتخذ الله الحجة فلا یملک من هملک الا عن ینسه و لا یحیی
 من حی الا عن ینیه و لقد باخ رسول الله صلی الله علیه و آله الذی ارسله قال
 و صیبه و ما ترک فیکم من عبده و من التعلین کتاب الله و لکل ینیه الذی یضلل
 من تمسک بهما و لا یهتدی من ترکهما **شیخ** الموعظة تقیم و کسر عین مصدر یزی
 ضرب پند یعنی میاد آوردن کسی را چیزی از توفیق عقاب که دل درازم کند الزماد و جالینا
 باب علم است الامور جمع امر فرمود منها عاقبة منصوبت بر تمیز از نسبت خیر الامور و ما بدان
 اثر است بمعنی فرمانبرداری آن عن دو جا برای سمیت است و لقد بلغنا است است بایت
 سوره مائده یا ایها الرسول بلغ ما انزل الیک من ربک ان لم تفعل فایقوت رسالتی و بیان شد
 در کتاب الحج در احادیث باب شصت و چهارم که باب ناص الله عزوجل و رسول علی الامر علیکم
 و احده بعد و احدا است من بیایز است النقل بفتح ثاء و لفظه و قاف ایچ عظیم القدر با
 کتاب و اصل منصوب و مجرد و متبوعا بجد الذي صفت ما ترک است و ارجاع ضمیه بیان با
 معنی است و این است است بحیثی که مقولست از رسول الله صلی الله علیه و آله بطرق موافق
 و مخالف و مذکور شد در کتاب الحج در حدیث و هم باب شصت و چهارم که مذکور شد **الحال** یعنی
 بهره مند نشود بینه الله تعالی و جدا نشود از کتاب او چه بدستی که آن کتاب رسالت است و
 فرمود نهادست در روز قیامت با عتبار اطاعت آن و هر آینه تحقیق گرفت الله تعالی بر بنی
 با نیمی که است ساهی و انکه است در راه حق و وجوب پروی المم مفرض الطاعه عالم جمع احکام
 در هر زمانی چنانچه گفته در سوره بقره و لا کفره فی الذین قد تین ارتد من النبی پس تا کس در جهنم
 نمیشود و انکه تا کس مکره شد مکر سب برائی استکارا و زندقا فی جا و در بهشت را در نمی یازد
 زندقا فی ایمان و زیافت مکر سب برائی استکارا چنانچه در سوره انفالت که لیکلک من ملک

عن قنده و بجی من حی عن نبیه و باری تحقیق رسا مید رسواصل الصلح و الاخر که فرستاده
 با آن پس جبار مشهور از سفارشش با دور روز غدیر خم و حیران و از انچه داشت در میان شما
 بعد از خود که دو چیز عظیم القدر است کتاب خدا و اهل بیت رسول الله صلح و الاخر که
 گواه میشود هر که حکایت زند با سواد راه نمی باید که ترک کند اینها را **صلح** الله صلح علی محمد
 عبدالله و رسولک سید المرسلین و اوصیای التتین و رسول رب العالمین **صلح**
 نقول اللهم صل علی امیر المؤمنین و وصی رسول رب العالمین **صلح** اللهم صل علی
 علیهم السلام حتی یتقی الی صلیحک **صلح** نقول اللهم افعل له فضا یترام
 و انصره **صلح** انصره فی الله **صلح** انصره فی الله **صلح** انصره فی الله **صلح** انصره فی الله
 بشی من الحق محافه لحد من الخلق اللهم انا نزع الیک فی ذلک **صلح**
 نزعها الا سلام و اهلكه و تذلل بها النفاق و اهلكه و جعلنا فیها من النفا
 الی طاعتک و العاده فی سبیلک و تزوتنا فیها کرامه الدنیا و الاخره اللهم
 ما حملنا من الحق **صلح** فمنا و ما قصرنا عنه **صلح** فمنا **صلح** فمنا **صلح** فمنا **صلح** فمنا
 الحق بکار آمد فی و مراد هر دو جایا است که در اینها نبی از روی وطن و امیر بر روی امام مقصود
 عالم بجمع احکام الهی است و آن آیات و دو قسمت محکات و متمسکات و باعتبار متمسکات
 طلب توفیق در معرفت و طلب تعلیم در فعل و نیز کلا و ایا است ساخت که اینها که نام آیات است
 و بعد از آن باید فهمیده بشی منارا ما حملنا بصیحه ناضی محاط بصلحیت و است راست
 بنظر آنچه مذکور است در آیت سوره بقره و مثل الذین حملوا البور **صلح** فمنا **صلح** فمنا **صلح** فمنا **صلح** فمنا
 خداوند در و در کن بر محمد بنده تو و فرستاده تو بزرگ رسولان و مشوای بر پیغمبران و فر
 صاحب کل اختیار هر کس و هر چه بعد از آن میگوید که خداوند در و در کن بر امیر مؤمنان و جانشین
 بمقتضای سفارش رسول رب العالمین بعد از آن نام میری اما من حق را عیلم اسلام تا که
 رسمی سوی امام زمان بعد از آن میگوید خداوند گشت و کن برای اولی آسان و باری من
 او را باری کنی نیک باشد خداوند ماطا هر کن با دین خود را و طریقت پیغمبر خود را تا که چنان کنی
 از حق از ترس بی از مخلوقین خداوند نازد برستی که با متوجه میشود سوی تو برای طلب دولتی که
 که غیر کنی بان اسلام و اهل اسلام را و خوا کنی بان نفاق و اهل نفاق را و کردی ما را
 دران دولت از جمله خود اندکان مردمان سوی طاعت تو و از جمله کشتان در راه تو و در زمین

ما دران دولت کزای بودن و سواد و آخرت خداوند آنچه تکلیف کزای ما از حق پس نشان بار
 و آنچه گویای کرد و عازان بهینگی که تعقیب می معنی از اسر بکار کن با آن **صلح** **صلح** **صلح** **صلح**
 علی عبد قیه و کسالت لیسفیه و اصحابه **صلح** **صلح** **صلح** **صلح** **صلح** **صلح** **صلح** **صلح** **صلح** **صلح**
 حتی از افرغ من ذلك قال اللهم استجب لنا و يكون اخر كلامه ان يقول
 ان الله ما نزلنا عليك و الاخسان و اياما و ذی القوی و یتعی عن النشاء و المنکر
 و البخی یعلم لعلمک تذکرون **صلح** **صلح** **صلح** **صلح** **صلح** **صلح** **صلح** **صلح** **صلح** **صلح**
صلح
 پس مراد نبی القربی علی علیه السلام است و انما و لا و ای بعد از نبی قائم مقام او **صلح**
 بعد از آن خطیب دعا میکند در دعای رنشین بر دشمن امام زمان و طلب حاجت میکند
 خود و برای یاران خود که سید امامان بعد از آن مردمان بر میسر از بند و ستمای خود را و طلب میکند
 از الله تعالی حاجت خود را بهی آن تا که چون خطیب فارغ شود و از آنچه مذکور است گوید که خداوند
 مستجاب کن برای ما و با آنچه آخر سخن خطیب با مردمان ایستاد و سوره کحل که بدرستی که الله تعالی
 میکند بعدالت و سیکوکاری و دوا و حق صاحب قرنی و می میکند از نصیحت رسوا
 و ناسندیده و زیاده روی که خود نبی و پیروی ظن و اختلافت بنده ستمها را تا سید
 که ستمانگر حق فیتد بعد از آن خطیب میگوید با خود که خداوند ما بگردان ما را از کسی که با حق حق
 پس هر چه مریدان و ازان که حق بعد از آن فرود می آید از من **صلح** **صلح** **صلح** **صلح** **صلح** **صلح** **صلح** **صلح** **صلح** **صلح**
 سالت عن الجمعه فقال يا اذ ان و اما مة **صلح** **صلح** **صلح** **صلح** **صلح** **صلح** **صلح** **صلح** **صلح** **صلح**
 المنبر **صلح**
 خطبت **صلح**
 الثانيه بالناقصين **صلح**
 برای شدت تقییر نیزه ای که مردان بعد از آن خروج از مقصود است و آن
 سقا محافل است چنانچه که در حدیث چهارم باب بیجا و مهم و متوا بود
 که مراد امام مقصود الطاهر مبوط الید یا وکیل او باشد و مراد خروج حرف از حق
 باشد و اضافه در خطبه باعث بارین باشد که خطبه و مناط انتظام امور مملکت صلح

احوال است درین دوستان چنانچه گذشت از شرح حدیث چهارم باب شصت و ششم و اینها نظیر اولی و
 از نظیر دیگران است **سوم** روایت از عمر بن خطاب که از زید بن امام محمد باقر روایت کرده که حضرت صادق علیه السلام گفت
 بر سیدم امام را از نماز چهار رکوعی خواندن واقع میشود و بسبب شدت تفسیر امام گفت آن باوان و انعام است
 بیرون می آید پیش نماز از مقصود و بعد از آن ایستاد و در نماز ایستاد و در نماز ایستاد و در نماز ایستاد
 پیش نماز بر سر است بعد از آن نیست پیش نماز بر سر است و در نماز ایستاد و در نماز ایستاد
 پس شروع میکند خطبه و بعد از آن فرمودی آید پس نماز ایستاد و در نماز ایستاد
 بر سر چهار رکعت دوم سوره منافقین **ششم** عن ابی عبد الله علیه السلام فی قول الله عزوجل قل
 ینفکم عند کل شیء قال فی العیدین و الجمعة **شرح** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام
 در فرجه و در سوره اعراف فرمود که ایستاد و در نماز ایستاد و در نماز ایستاد
 بخونی تا تکلیف آیت نموده شد در کتاب الحج و حدیث ششم باب هفتم که باب هفتم که باب هفتم که باب هفتم
 ایمان و کفر و حدیث سیموم باب هفتم که باب هفتم که باب هفتم که باب هفتم که باب هفتم
 در شرح آن ایستاد و در نماز ایستاد و در نماز ایستاد و در نماز ایستاد
 آن و میان حدیث زیر که در حدیث ششم که در حدیث ششم که در حدیث ششم که در حدیث ششم
 مانند ثواب کسی است که در نماز ایستاد و در نماز ایستاد و در نماز ایستاد
 ششم باب چهارم و چهارم که رسول الله صلی الله علیه و آله **سوم** عن ابی عبد الله علیه السلام
 قال قال رسول الله صلی الله علیه و آله کل ما حیط فیله یعنی اذا خطب الامام الناس
 یوم الجمعة یقیل فی الناس ان ینتقلوا یوحیهم **شرح** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام
 که گفت رسول الله صلی الله علیه و آله هر چند که بر سر نماز ایستاد و در نماز ایستاد
 کند پیش نماز در نماز ایستاد و در نماز ایستاد و در نماز ایستاد
باب هفتم و نهم **صلی الله علیه و آله** **یوم الجمعة ولیدتها فی القلوات** **شرح** این باب میان قرائت است
 در روز جمعه و شب جمعه در نماز ایستاد و در نماز ایستاد و در نماز ایستاد
 فی القلوات و شیء مؤقت لا یحل ان یقرأ بالجمعة و المناقین **شرح** الحمد مجرور و منصوب و اگر چه در
 محذوف است بعد از قرائت الحمد و در جمله آمده است و ضمون این ظاهر است از شرح آنچه گذشت در حدیث
 چهارم باب هفتم و نهم **سوم** قال ابی عبد الله علیه السلام اقر فی ایة التبت بالجمعة و شیء
 ربک لا علی و فی الحجر سوره الجمعة و قال هو الله احد و فی الجمعة بالجمعة و المناقین **شرح**

کفت

گفت امام جعفر صادق علیه السلام که در نماز ایستاد و در نماز ایستاد و در نماز ایستاد
 رکب الا علی و در نماز ایستاد و در نماز ایستاد و در نماز ایستاد
 قلت لا فی عبد الله علیه السلام مما اقر فی صلوة الفجر فی یوم الجمعة فقال اقر فی الاوی
 یوم الجمعة و فی التانیة یصل هو الله احد ثم اقرت حتی تکونوا سوا **شرح** الف در نماز
 چهارم **سوم** گفت امام جعفر صادق علیه السلام که در نماز ایستاد و در نماز ایستاد
 کن در رکعت اول سوره جمعه و در دوم سوره فاع و بعد از آن قنوت کن بقدر طاقت آن دو سوره
 تا شود آن دو رکعت برابر چهار **سوم** عن ابی جعفر علیه السلام قال ان الله اكرم بالجمعة المؤمنین
 فسما رسول الله صلی الله علیه و آله و آله یسأره اتم و لنا فیها اوتیفنا لنا فیها و لا یسأره
 ذکرا و من تطعمتکم فافلاصلوة **شرح** مراد جمعه یا جمعه سوره جمعه است البتة و کسر و کتف
 و شین با نقطه و راه فقط اسم مصدر با مضارع و با تفعیل بعد از آن و مراد اینجا نوبت دادن
 است خود را بر کتف نشاندن امراتی عشر برای الامت و المناقین عطف بر خبر سنا و مراد سنا
 التبعی او او و کتف و خاء با نقطه مصدر با تفعیل سز نش کردن مراد بمنافقین در روز و جمعه آن
 حق آمده است حق است در هر زمان که باشد و لا یسأره است باستماع قرائت سوره جمعه و منافقین
 و طه و زمر که از رحمت است روان طه با رحمت است **صلی الله علیه و آله** مخصوص که قرائت سوره جمعه
 و منافقین است و من ترکها در بعض اشعاع است بجای او و در هر تقدیر است که در است
 کافرت **سوم** روایت از امام محمد باقر علیه السلام که در حدیث ششم که در حدیث ششم که در حدیث ششم
 پس سنت کرده جمعه را در نماز ایستاد و در نماز ایستاد و در نماز ایستاد
 عالین بحسب کتاب و حکمت و سنت که در رسول الله صلی الله علیه و آله و منافقین را در نماز ایستاد
 خلفا و صدقات و ما لعان ایشان و من اقرت ترک سنت رسول الله صلی الله علیه و آله و دیگر که کند
 دانسته و فی حدیث نیست نماز برای او و محقق نمادگسارت و سوره جمعه است است و آخرین سفر آن
 یحیی و هم و هو الغریز الکلم ذلک فضل الله یؤتی من یشاء و الله ذو الفضل العظیم زید زکایان و در شان المناقین
 و باز در فرزند او علیه السلام است بنا بر اینکه و آخرین عطف بر رسول ایستاد و دلالت میکند بر اینکه است
 او صیبا از جانب الدعای است نه از جهت است و چنانچه بنی صلی الله علیه و آله رسوت است از جانب الدعای
 بر سالت او صیبا و مبعوث اند از جانب الدعای با مات من برای جمیع است و صیر منم و صیر منم
 راجع باین است و صیر منم راجع باین است و من الذلک و کس لوق باین است چنانچه گذشت در کتاب

والتفرد شرح حدیث چهارم باینست که در کتاب است در باب اول از احکام است در باب اول از احکام است در باب اول از احکام است
 که مقصود از طهارت در جانب تقابل است نه در جانب فعلی است و اینست که در کتاب است در باب اول از احکام است در باب اول از احکام است
 اما در است و لهذا در حق است که در کتاب است در باب اول از احکام است در باب اول از احکام است در باب اول از احکام است
 التوریه تم لم یحکموا مثل الهیة آخر وقوع در سورہ منافقین کذب و کتاب الحج در حدیث خود که در باب اول از احکام است
 کتاب فیکت و تفنن النسب فی الولا است در اینجا میگویم که در کتاب است در باب اول از احکام است در باب اول از احکام است
 لایق قبول و اول است در جانب اول و اول است در جانب اول و اول است در جانب اول و اول است در جانب اول و اول است در جانب اول
 صلوات مثل ابوبکر و عمر و عثمان و معاویہ و سایر کتب برای تراجم مرتبه است پس در کتاب است در باب اول از احکام است
 اینجا جمیع آنکه نوشته با جتاری و کا فربا عتباری دیگر در کتاب است در باب اول از احکام است در باب اول از احکام است
 میسکه بطاهر و باطن دل در قسم جاهد دور تر از ارض است از جمعی که در کتاب است در باب اول از احکام است
 عبارت است از چو سبای حال که در سقف حاشا میسکه در کتاب است در باب اول از احکام است در باب اول از احکام است
 و این است و با همان پیشان خالی از ارض است در کتاب است در باب اول از احکام است در باب اول از احکام است
 استارت باین میبود در حدیث چهارم باب صد و یک که در کتاب است در باب اول از احکام است در باب اول از احکام است
 علی التمسک عن القراءة فی الحجۃ اذ اذ صلیت و حدیثی از اربعه صبره بالقراءة فقال تم فقال اقرأ لیسوره
 الحجۃ و المناقین یوم الحجۃ شرح رسید امام جعفر صادق علیه السلام از قرأت در نماز جمعه چون کرار میسکه
 خود چهار کت ایسکه قرأت است پس امام گفت اری و امام گفت که قرأت کن بسوره حمه و سورہ منافقین
 جمیع جمعی نماز که ظاهر من القراءه فی الجبلین است که اطلاق جمیع بقره چهار کت در روز اربعه حقیقت است و حدیث
 ایسکه در او بخیر چهار روز و در کتاب است در باب اول از احکام است در باب اول از احکام است در باب اول از احکام است
 و در قرأت در قرابت که عنوان جماعت است چنانکه در حدیث است در باب اول از احکام است در باب اول از احکام است
 دلالت میکند بر اینکه در روز و در نماز جمعه و در کتاب است در باب اول از احکام است در باب اول از احکام است
 یونید ان یقرا سورۃ الحجۃ فی الحجۃ یقرا قل هو الله احد قال ینرجع الی سورۃ الحجۃ شرح روا
 از امام جعفر صادق علیه السلام در حدیث است که در کتاب است در باب اول از احکام است در باب اول از احکام است
 پس از روی غفلت قرأت میکند قل هو الله احد امام گفت بر سیکر در سوی سورہ حمه یعنی نماز که اینجا دو
 استقامت اول است و آن است که در حدیث است در باب اول از احکام است در باب اول از احکام است در باب اول از احکام است
 جمیع از اینجا مذکور است که در حدیث است در باب اول از احکام است در باب اول از احکام است در باب اول از احکام است
 برای نیت او و الله اعلم **مستهم** و در حدیثی ایضا نیتها از کت بین شتم لست نیت **مستهم** در روایت کرده

نماز امام

نماز امام صلوات الله علیه که تمام میسکه آن نماز او کت تقصیر نماز نماز آن است سیکر و مقصود نیت
 منافات نیت میان نیت حدیث و حدیث سابق زیرا که این حدیث در صورتیست که سورہ قن و اول حدیث را
 تمام خوانده باشد بخلاف حدیث سابق **مستهم** قال ابو عبد الله علیه السلام من صلی للجمعه بغير
 الحجۃ و المناقین اعادة الصلوة فی مقبره او حصر **مستهم** گفت امام جعفر صادق علیه السلام که هرگز نماز
 طهارت نماز بسورہ حمه و سورہ منافقین اعاده میسکه نماز او خواهد در سفر و خواه در حضر **مستهم** و در حدیث
 لا یأمن فی السفر ان یقرأ قل هو الله احد **مستهم** در روایت کرده است و از امام صلوات الله علیه که نیت
 پروا بی در سفر یا سیکر است که در قبل بوالله است و مقصود نیت که منافات نیت میان نیت حدیث است
 سابق زیرا که هر دو مجمل است بر استحباب و فضل پس نیت او بود که نیت اعاده در حضر است یا نیت
 اعاده در سفر **باب فضا و دووم صلوات الله علیه فی صلوة الحجۃ و الدعاء فی شرح ابن باب نیت**
 در نماز اربعه و در حدیثی است در این باب در حدیث **اول** عن ابی عبد الله علیه السلام
 قال الصلوة قنوت یوم الحجۃ فی الرکعة الاخری بعد القنوة تقول فی القنوت لا اله الا الله
 الحییم الکریم لا اله الا الله العلی العظیم لا اله الا الله رب السموات السبع و رب الارضین
 السبع و ما فیهن و ما بینهن و رب العرش العظیم و الحمد لله رب العالمین اللهم
 صل علی محمد و علی آله و صل علی محمد کما صلیت علی ابراهیم و علی آل ابراهیم و صل علی محمد و علی آل محمد
 لیدینک و صل علی محمد و علی آل محمد لیسلمک اللهم لا یخرج قلبنا بعد ان هدیننا و هدیننا و هدیننا
 لهدینک ربنا انک انت الوهاب **مستهم** حدیثی است در بیان صورت نیت نماز
 برای محافل آنی که در زمان آن زمان سلیح بوده و غیره در کتاب است در باب اول از احکام است
 و قنوت عطف بیانت و فی معنی عطف بیانت و تقول خبر است و فی القنوت از قنوت وضع
 ظاهر در موضع معنیت یعنی روایت از امام جعفر صادق علیه السلام گفت قنوت که قنوت در دو مرتبه است
 اول بعد از قرأت باشد میگوید در آن نیت مستحیما و فی کماله کلیم است و کرم است نیت مستحیما
 کماله کلیم مرتبه بزرگ نیت مستحیما و فی کماله صاحب کل استیار نیت آسمان و صاحب
 کل خست بار نیت طبقه زمین است و در نماز نیت است و آنچه در نماز نیت است و صاحب کل خست بار
 نیت و دوشاهی بزرگ است و سپاس اله است که صاحب کل اختیار بکس و هر چیزیست خداوند در دنیا
 بر همه چیزها مینویسند ما را با خداوند در دنیا و در کتب بر همه چیزها نیت کردی ما را با خداوند در دنیا و در کتب
 بر کبریا و او را برای دین تو و فریدی ما را برای نیت تو خداوند ما را برای نیت تو و فریدی ما را برای نیت تو

را نه بودی مار و بخشش کن برای ما از جانب تو رتی بدستی که تو تویی اینا بخشیده نمادگارین از نور
 آل عمر است و تحقیق است آن بیان شده در کتاب بله عقل در شرح حدیث و در این باب **اصل**
 سمعت ابا عبد الله علیه السلام يقول في قنوت الجنب اذا كان اما ما قننت في الركعة الاولى
 وان كان يصلي اربعاً ففي الركعة الثانية قبل الركوع **شرح** امام بقره و بعضی شیوای جمیع مسلمات
 جان من حضرت در رسول الله و اوصیای او علیه السلام و امام فقیه همواره است موافق طایفه آنچه مذکور است
 در کتاب بله عقل و در حدیث و بعضی علیه السلام که موسی کن امامم فی صلواتهم و امام فقیه است بر آن و کما فی امام فقیه
 همزه است من می شود و بعضی که در برابر مخالفت و تقدیر بر او است و بنا بر اینکه امام بقره و امام فقیه است
 که اگر گذارند جمیع مفسرین الطاهر و متوسط الیه با بر او است در رکعت اولی و حق و این ساعات مذکور است
 بر او و حق در رکعت نایز و اوقات پنجشنبه یا پور است و بعضی فعل کرده در فقیه در باب وجوب التوسل و فضله از آنجا
 محمول بر علیه السلام و علی الامام فقیه است آن قنوت فی الركعة الاولى فی حال الركوع و فی الركعة الثانية قبل الركوع و بعضی
 و حد و بعضی قنوت واحد فی الركعة الاولى قبل الركوع و بیان این شده در شرح حدیث سینه و در باب سجده و کبریا
 القنوت فی الفرضة و النافذة و هو یجری فیها و اگر گذارند جمیع فقیه است و بعضی که چهار رکعت گذارند
 بر او است یک قنوت در رکعت نایز پیش از رکوع و بنا بر اینکه امام فقیه است همواره است که در زمان مطلق است
 امام فقیه الطاهر که گذارند جمیع در برابر مخالفت با خواسته امامان با وجود اماموم برای تقدیر بر او است
 در رکعت نایز پیش از رکوع و ذکر فاعلی می بلویت که در حواله است پس تقدیر بقنوت فی الركعة الثانية
 و در این استعارات با سیکه درین حق حصه بطوطه بخلاف حق اولی ششیدم از امام فقیه صادق علیه السلام
 میگفت در قنوت بعد رکعت با گذارند جمیع امام قنوت یکسند در رکعت اول و اگر با سیکه گذارند جمیع است
 پس قنوت و من حضرت در رکعت دوم پیش از رکوع **اصل** قلت لا فی عهد الله علیه السلام
 يوم الجمعة فقال انت رسول الله في هذا اذا اهلكت في جماعة في الركعة الاولى و في الثانية
 و هذا نافي الركعة الثانية **شرح** مراد بجماعت مخالفت است و مراد بوجوه ان حدیث است خواص این افراد
 و خواص اینوا ان حاجت با **معنی** گفته امام فقیه صادق علیه السلام که قنوت در روز جمعه است یک قنوت در اول
 سوی شنبه و امامیه درین جواب با **معنی** که آنچه سیکه می شنبه امامیه برسان چون نماز ظهر که در روز جمعه است
 پس قنوت در رکعت اول و اگر بنا بر آنکه از هر جهتی مخالفت است پس قنوت در رکعت دوم است **بعضی**
اصل من فاته الجنب الامم **شرح** مراد با امام ایچا است مراد با اصل مخالفت در زمان شنبه است
 زیرا که بعضی ثوبان فرض می شود و حضور ترا و و موافقت او چنانچه فرض است حضور ترا امام فقیه

و موافقت او چنان شد شرح حدیث مشرباب و منقاد و مشرباب و مشرباب که در امام فقیه است
 زیرا که در این باب است چنانچه خطا بر می شود در شرح حدیث این باب **معنی** این بیان کسی است که قنوت
 شود از نماز بعد از آنکه در این باب کجاست **اصل** سألت ابا عبد الله عليه السلام عن كبريت
 العطب يوم الجمعة فقال يصلي ركعتين فان فاتته الصلوة فلم يدر كمالها فليصل اربعاً وقال
 اذا ذكرت الامة قبل ان يركب الركعة الاخيرة فقد أدركت الصلوة وان أنت أدركت
 بعد ما ركع فيها الظهر **شرح** مراد بخطا یعنی خطی است که مخالفت است پس مراد با امام ایچا است
 مخالفت بقدر قبل از آنکه در این موافق مذکور است مخالفت و در باب اصل مخالفت که در این
 رکوع اول که گذارند کفایت چنانچه بیان شده در شرح حدیث دوم و پنجشنبه و ششم و تقدیر بر آن
 الطاهر زیرا که دلالت بر حصر میکند و این اعتبار است که چهار رکعت ظهر صحیح است با اصلا و در رکعت صحیح
 نیست کبریا تقدیر و اصلا نیست اربع و فخر است برای بخند و تقدیر برای اربع و جمعا است
 بیانی است مخالفت **معنی** پرسیدم امام فقیه صادق علیه السلام را که در یافت خطای امام مخالفت در روز جمعه
 یکبار در رکعت پس اگر قنوت شود و از او نماز با امام مخالفت نایز و شنبه که در نماز با اربع یا یکبار در چهار
 رکعت و گفت که چون در این امام پیش از رکوع کند رکعت آخر پس در این نماز و اگر قنوت بی او را
 بعد از رکوع کرده باشد پس آن نماز است ظهر صحیح و حق میان این امکان چهار رکعت است **باب**
اصل **بعضی** **شرح** این بیان تا فخر در روز جمعه است و در این باب **معنی** است **اول**
 قال ابو الحسن عليه السلام الصلوة النافذة يوم الجمعة كعبات بكوة و كعبات كعبات كعبات
 و ركعتان اذا زالت التمام فصل الفريضة ثم فصل بعد هات كعبات **شرح** الكعبات قطع
 و سكون كاف و در نقطه با و در آن بعد از طوع آقا است نایز چنانست صدر الیه جارت اولی و دوم
 روز که مانند سینه است برای روز پس بعد اول مانند و در آن است **معنی** گفت امام رضا علیه السلام که نماز
 در روز جمعه شش رکعت است در با و شش رکعت در سینه در روز و در کعبات چون نوافل کعبات شود و در آن
 کبریا فريضة ظهر از آن کبریا بعد از فرض ظهر شش رکعت را حق نماز گذارند و در کعبات بعد از نوافل برای کسی
 که پیش از نماز اماموم و بعد چهار رکعتی باشد و خطا را مان بعضی مومنین در شنبه باشد یا کسی که شش رکعتی در روز اول
 آفتاب داشته باشد چنانچه خطا بر می شود در شرح حدیث دوم و سید در این باب **اصل** قال ابو عبد الله
 عليه السلام اما اذا كان يوم الجمعة فكاتب الشمس من المشقة عقدا و هاتين المغرب في وقت
 صلوة العصر صليت بكعبات فاذا انقضى النهار صليت مبسأ فاذا اذاعت اوزالت صليت

رکعتین ششم صلوات الله عليهم صلوات بعد هاتين شمس اذ افتح يفتوتش برسم است و اين چهار رکعت بوده
 که اينها منقول شده و مقصود بيان دو رکعت است اول اينکه تا پيشش رکعت را نوقت تا انگشت پيش از نماز
 نماز است اما افضل که از آن در اول ربع دوم روز است دوم ميگويند تا پيش از چهار رکعت تمام در انتظار
 بعضي موعودين ميگشتم دو رکعت را پيش از ظهر ميگزارم و اگر آن نميشود آن دو رکعت را بعد از ظهر ميگزارم دو رکعت
 عصر بيان شده در حديث اول باب وقت الظهر و عصر با نرسش که اول ربع چهارم روز است پيش از آن در حساب
 شرق اول ربع دوم روز است فاذ افتح بر اي ميگشتم و تا دو نقطه در بالا و حوا فقط بصيرت
 بابت اغتسال الاغتسال کثرت و در او چنانچه حصول صبر را نماند که گذشت در حديث سابق و در
 نسخ نمون و فاه و حوا فقط بصيرت ماضی معلوم بايقظت است آن تا نوبت از تفرغ لغت نون و سکون فاه
 و حوا فقط بصيرت معنی ارتفاع معنی و حاصل هر دو رکعت او در اول وقت از سنگ را درست و بر هر تقدير ساعات
 ساعات نيست ميان اين حديث و آنچه گذشت در حديث چهارم باب شصت و نهم که اما فاذ ازالت الشمس
 لم ابراستي قبل الكعبة تزيلا و چنانچه بيان صورت انتظار کسي است چون امام مفضل الطاهر را سگي در روز اول
 آفتاب ميگشتم چنانچه بيان ميشود در حديث يازدهم باب صدم که باب اول وقت و آنچه گذشت در صورت
 آن فاه انتظار است يعني گفت امام جعفر صادق عليه السلام که ما من ليس چون شود روزي پس شمس در ارتفاع تمام
 در جانب شرق بعد از ارتفاع آفتاب در جانب مغرب در وقت نماز عصر ميگزارم شمس رکعت را با نرسش
 که چون شود و شود روزي ميگزارم شمس رکعت پس چون مايل شود آفتاب بجناب مغرب يا امام گفت که زمايل شود
 از جانب شرق ميگزارم دو رکعت بعد از آن ميگزارم و فقط ظهر را بعد از آن ميگزارم بعد از ظهر شمس رکعت
سوم قال ابو جعفر عليه السلام اذ كنت في الذوال فصلت لعمري فاذ استقيقت فابعد
 يا لقرينة **شرح** گفت امام محمد باقر عليه السلام که چون با شمس گشته در ذوال روز چهارم ميگزارم
 نماز پس چون ايقين حاصل کردی بزوال پس است لکن اين روايت ظاهر معنی نماز که رکعتي دو رکعت را کرده ايقين
 کند که زوال شده و بعد از ظهر صاف شمس رکعت ميشود و مجموع هشت رکعت شود و سيبه اندوگان دو رکعت
 ساطع با و الله اعلم **باب شصت و نهم صلوات بعد هاتين شمس** اين باب بيان احاديث تازه غير مشهور است
 بچهارت در اين باب ده حديث است **اول** من عن ابي عبد الله عليه السلام قال تقول في استسجدة
 من الذوال فابعد لعمري لعمري انك تفتح في الكعبة و انصبت العظم ان
 تصلي على محمد و آل محمد و ان تفتح في ذنبي العظم سبعا **شرح** معنی و در آنکه گذشت در کتاب شصت
 در حديث اول دو رکعت و سيبه باب النوادر که باب شصت و سيبه **دوم** يعني روايت از امام جعفر صادق

امام گفت که ميگوئي در حديثي روايت شده از امام زین العابدین که در وقت نماز بر رستي کس من طلب ميگوئي از تو
 براه تو که گراي است و نام تو که رکعت اين رکعت دو رکعتي بر محمد و آل محمد و بر من که لامري را مي گشتم که در رکعت
 هفت يا رکعتي اين دعا را **دوم** **مسلم** عن ابي عبد الله عليه السلام قال قال رسول الله صلى
 عليه و آله و آله و آلهم من الصلوة و صلى في القبلة الغرة او في اليوم ما لا زهر ليلة الجمعة و يوم الجمعة
 الي كل الكعبة قال لي ما فائدة ما زاد في فضل **شرح** اگر چه اين روايت بابت اغتسال التراب و لغت
 با غلط است يدر باره فقط و الف مودود نوشته اند که صفت شست بابت معنی يوزاني يا معنی سفيديت
 و بر هر تقدير امام مبارک است از هر بابت معنی و سکون ناي با غلط و في ماره و در فقط بصيرت صفت
 باب علم حسن تا بان را محال حسن يعني روايت از امام جعفر صادق عليه السلام گفت گفت رسول
 صلي الله و آله و آله و آلهم اني اركب ركبة من ركباتي في كل يوم و ركبت من ركباتي في كل يوم
 پرسيده است که چند است آن باب يار گفت تا چه در آنچه با بر صديگان بهتر است **سوم** **مسلم** عن ابي
 عبد الله عليه السلام قال ما من شيئين يبذل الله عز و جل بهما يوم الجمعة احب من الصلوة على محمد
 و آل محمد **شرح** روايت از امام محمد باقر عليه السلام گفت مسيح خري که هادت کرده ميشود و در وقت
 بان در روز و چو تجو تروسي من از روز در سجده و آنچه در حديثي نماز که ظهر چهار رکعت است با فضل از اي نماز خواه
 فرضايه و خواه با فضل و بر محمد و آل محمد با و لهذا نماز شنبه بسم الله و ميان اين سه در کتاب الحج و در شرح
 حديث سي و شصتم باب صدم و نهم که باب شصت و نهم من التزيم في الولاية است و يتو انوار و در
 بشي ابي عبد الله ما عدای نماز شده **چهارم** **مسلم** عن سهل بن زياد و رفعه قال قال اذا صلتي يوم
 الجمعة فقال اللهم صل على محمد و آل محمد الا حيا به المرصين بافضل صلواتك و با
 عليهم بافضل صلواتك و السلام عليهم و عليه السلام و الله و نيكانه فانه من قالها في ذنبي العظم
 كتب الله له مائة الف حسنة و محي عنه مائة الف سيئة و قضى له بها مائة الف حسنة
 و رفع له بها مائة الف درجة **شرح** روايت از رسول بن زياد با لبريد اخبرني ان رسول الامم صلوات
 عليه وسلم گفت که امام گفت که چون نماز کردی روزي در روز چهارم که حوا و ماره و در کن بر محمد و آل محمد رکعت
 بعضي رسول از جانب الله تعالی و راضی با نامت ايشان خدا و رسول او مومنان بهتر رود نای تو و رکعت
 براي آن بهتر رکعتي تو و سلام با بر محمد و آل او در وقت خدا و بر گشتم چه درستي که شان است که
 هر که گويد آن کلمات را در وقت نماز هر روز چه ميساب الله تعالی برای او صد هزار حسنة زود شود و ميگردد از او
 صد هزار حسنة زود بر او و برای او سببان کلمات صد هزار حاجت لرخواه و مطاير و خواه در باطن

چهار کوهت زکوة افغان در نیم صورتی مضائقه نازند از چهار کوهت **الصلوة** قبل لا یعبده الله
 علیه السلام بر عظم بعض الناس ان التوراة یوم الجمعة مکروهة فقال لیس حیث ذهب انما
 طهوراً واطهروا من التوراة یوم الجمعة **شرح** الطهور یعنی طهارت یا پاک کرده شود چیزی مثل سجود و غیره
 سیرن که یعنی چیزیست که در سجود و غیره و طهور مصدر یعنی پاک کردن است و در باب ان برای مسائله
 و بعضی صواب طهر را فعلی است بر جهت طهارت برای مسائله است یعنی کف دست را با صابون و غیره
 که گمان میکند بعضی مردمان که نوره در روز جمعه کرده است پس آنرا کفست حتی آنجا که آن بعضی روز که در وقت
 پاک کردن یا کف کردن نوره در روز جمعه در وقت کف کردن نوره در روز جمعه مطلق نیست بلکه مقید است بوقت
 و حضور نماز جمعه **باب مفسر دهم فصل باب ابواب التفریب وقت الصلوة فی التفریح و التفریح**
بن الصلوة **شرح** ابواب التفریح است برای هشت باب که اول منها بوقت الصلوة فی التفریح
 و آخر منها باب الصلوة فی التفریح است **یعنی** ایها ابواب عبادت مستقلة نازند در سفر است از آنجا که
 وقت نماز در سفر است و بیان جمع میان دو نماز در سفر در این باب پنج حدیث است **اول** **صل** عن صفوان
 قال صلیت خلف ابي عبد الله علیه السلام عند الزوال فقلت یا ابا جعفر وقت العصر فقال
 وقت ما یقبل الیك فقلت اذ كنت فی غیره یقرب فقال علی قل من قدم بلی قدیم وقت العصر
شرح ما در استقبال صدره است عادت مسافران در آن زمان این بود که از منزل کوچ می کرده اند بعد از وقت
 زوال پیش از رسیدن وقت عصر که بعد از زوال شدن سیرت حضرت بعد از وقت قدیم است بر سیرت حضرت
 زوال چنانچه پیشان شده در حدیث اول با بوقت الطهور و عصر پس چنانکه میسر باشد ایستاده اند که قدر کم کند
 نماز عصر را بر وقت آن در منزل که آنجا کوچ خواهد کرد و بهتر است و صفوان چون سته در آورده او را با جعفر
 میبرد و مکرات و حتی اگر سته آن در راه میان روز و عمل کند سزاوار که زکوة از رسیدن سته آن منزل
 است اول در اشغال سیرت بر سر سبیل و جماعت دیگر از اینها قائل است استقبال نماز یعنی شروع در وقت
 سته آن از راه که ه سوی منزلت علی اقل خبر است مقدم شده بر سته قدیم بفتح قاف و فتح و ان وقت
 سته حضرت ثقیف میان اقل است وقت مرفوع و مبتدأست العصر مجرور و مضائق است چون
 متصرف و صفوان در هر دو سوال استکشاف از حد مقدم نماز عصر در وقت سته آن برای صاحبان شغلست
 امام در جواب سوال دوم بیان مقدار تقدم کرده و آنرا دو وقت قدیم برای یکساعت از فای سته آن
 از نماز عصر وقت مقدم در حدیث **یعنی** روایت از صفوان سته دار کف نماز که در دم و سیرت امام جعفر
 صادق علیه السلام در سفر زوال آنجا پس کفتم پدرم و مادرم فدای تو باد وقت نماز عصر که در کف

پدر کفتم

پدر کفتم وقت استقبال سته آن نویسم که چون ما ستم در سفر و سفره و غیره نماز عصر بوقت سته آن
 کرد برای مثل سیرت امام کفتم مبارک که از قدیمی است که آن کفتم قدم باشد وقت عصر برای تو باد وقت
 که چون سیرت حضرت قدیم یک کفتم قدم زیاده باشد با بر سیرت زوال متوالی شروع در عصر کنی بر
 سیرت **دوم** **صل** سألت ابا عبد الله علیه السلام عن وقت الطهر فی یوم الجمعة فی السفر
 فقال عند زوال الشمس وذلك وقتها یوم الجمعة فی غیر السفر **شرح** پرسیدم امام جعفر
 صادق علیه السلام از آن وقت فرض ظهر در روز جمعه در سفر کفتم نماز و آن لغات و آن زمان وقت
 فرض ظهر است در روز جمعه در سفر **سید** **صل** عن ابي عبد الله علیه السلام قال قال
 رسول الله صلى الله عليه وآله اذا كان فی سفر فاجعلت به حاجدة یجمع بین الطهر و
 و بین الخبز و العشاء قال وقال ابو عبد الله علیه السلام لا بأس بان تجعل العشاء
 الاخيرة فی السفر قبل ان یحیی الشفق **شرح** روایت از جعفر بن امام جعفر صادق علیه السلام
 گفت که عادت رسول الله صلی الله علیه و آله این بود که چون میبوی در سفر یا تجمل میبوی در او را حاجت جمع
 میکرد میان فرض ظهر و فرض عصر و میبوی فرض شام و فرض عصر جن جنی کفتم امام جعفر
 صادق علیه السلام کفتم بر او این که هیچ کس نماز عصر را در سفر پیش از نماز روز در سفر پیش از نماز
سید **صل** عن جسیب بن زبارة قال کنت انا و ثور من اصحابنا ستم اقبین فقیتم ستم
 فیما بین مکة و المدينة فان جعلنا و نحن ناکت فی الزوال فقال بعضنا لبعض
 فامسوا یا اولیاد حتی ینقش الزوال ثم یصلی ففعلنا فما شئنا الا اقلی الا حتی
 عجز لنا قطار ابي عبد الله علیه السلام فقلت انی القطار فرأیت محمد بن اسمعيل
 فقلت کفتم فقال لى امر ما جددى فصلی الطهر و العصر جمعاً ثم ارجلنا
 قد جئت الی اصحابی فاعلمتم ذلك **شرح** بعض احوال محمد بن اسمعيل ابن جعفر و ثور است که
 در حدیث ستم مولد ابی اسمن موسی علیه السلام و او را اسمعيل امام ستم نامید امام جعفر صادق علیه السلام با وجود
 آنکه اسمعيل در زمان امام جعفر صادق علیه السلام وفات یافت **یعنی** روایت از جعفر بن زبارة کفتم بود من و
 از ما ان رفیق که یکدیگر در میان ایشان بودیم بعضی وقتها بود و قطار یا من وقت پرسیدن بنفطه که روز
 در راه بنفطه در منزل میان که در سیرت کوچ کردیم بر جلی که ما ستم در زوال تا پس که ستم بعضی
 بعضی را که پس روایت شود با ما آنک وقت تا بعد که زوال آنجا آمد از آن نماز کنیم پس چنان کردیم که
 روایت شود که آنک وقت تا آنکه بخورد و ما قطار امام جعفر صادق علیه السلام پرسیدم که روزی نماز این قطار پرس

کلی علم حقا شرح هر باعین منقطه و با منقطه و در منقطه بصیرت صافی معلوم حکم مع الغیب است راست را می
 ماضی معلوم و مجبور و تیار بود و سایر اول از رویت قلبیست و بیرون مقدر بران و افعال است و سایر برود
 مار و رویت بصیرت و معلوم و معلوم دوم است یا حال نایب فاعلت الا اعلام لفتح همه و جمع علم لفتح
 و فتح لام نشا بنابر سر راهها که آنها میباشند و اینم که بجزه و نشا میخوان عطف بر بقراری است جزا و هم
 و زاری با نقطه و همه بصیرت صافی معلوم جمع مکر غایب بالتفصیل کان افعال با نقطه است قدر جزا است
 مقدم شده و کل اسم است مؤخر شده مراد بر بنویسم حلهای جنی جاس است جز و البین با نقطه
 و بعین منقطه نیز تیار بود بنویسی از بخار غیر بفتح عین با نقطه و سکون یاء و نقطه در یاء و در نقطه
 مصدر باب علم منصوب و مفعول الماست الف لام الیه الیه برای هر جار جریعت و مام حدیثی است
 که مفعول از رسول الله صلی الله علیه و آله که حدیث بصیرت و چهار میل است موقوف روی که در حدیث
 در باب ساقه التي یجب منها التقصیر عن عیض عن العاصم عن ابی عبد الله علیه السلام قال فی التقصیر
 حد را بر وجهش و در میل ساقه التي یجب منها التقصیر است که ما ششم بن عبد مناف قرار داد و در حدیث
 امام جعفر صادق علیه السلام گفت که بعد از آن گذشت زنی بعد از آن مصلحت دیدند بنویسند این را که در حدیث
 علی چند بر راه و در رستی که ایشان بخاطر رسانیدن که بجز که سخن گفتند و بان امام محمد باقر علیه السلام فرمود
 در آورده زنی ساقی که میان سید اول و هر سید دیگر و جریعت بعد از آن تمت کردند آن مقدار را در راه
 میل پس شد سه هزار و پانصد ذراع پس علی که گذشتند تا بنابر پس و فتحی که غالب شده بنویسند
 تفر دادند که برین امید را برای نصب جعفر خود نیز که آن حدیث ساقی تقصیر یعنی بر قرار داد ما ششم است
 پس با گردند و در سلوی پرشانی نشانی دیگر با بعضی که بر میل ساقی بود و ساقی که بر گذرند پس مقدار میل ساقی
 هزار و هفتصد و پنجاه است و آن نصف مقدار میل ساقی است و در مان ازین عاقل میباید و خیال
 که اقل ساق تقصیر است فریخت کرد و در برید و حال کمان و سطات تفصیلی که ایشان در حدیث
 سابق **مسامحه** عن ابی عبد الله علیه السلام قال سئل عن حدی الامیال التي یجب منها
 التقصیر فقال ابو عبد الله علیه السلام ان رسول الله صلى الله عليه وآله جعل حنظل لانسبا
 من حنظل غیر الی حنظل و غیر و هاجبلان بالمدیة فاذا طلعت الشمس وقع ظل حنظل
 و غیر و هو المیل الذی وضع رسول الله صلى الله عليه وآله التقصیر **شرح** مراد بظل
 اینجا ساق است مطلقا خواه پیش از زوال و خواه بعد از زوال فارغ از برای میان دو ظل است الی
 برای استهای غایت در زمانست و این مبسوطی بر اینست که هر دو جانب جنوب مدینه است و راه مکه و در حدیث

مستقل

مستقل نیست و آن در جانب غربی و مدینه ندارد و حدیث ساق اول زوال ساقیان بر زمین است و آن در جهت است
 که ساق و غیر بر زمین یا خانه زوال که آن در جانب شمال مدینه است و راه در جانب شرقی که آن مستقل است و آن
 و مدینه ندارد و حدیث **سینی** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام راوی گفت که امام پرسید در سینه زوال
 چیست و چهار میل که واجب میشود و در آن تقصیر با زوال است امام جعفر صادق علیه السلام که پرسید که در سینه زوال تقصیر
 که پرسید قرار داد آن سینهای تقصیر از سیه چیه تا سیه و چیه و نهاده که هست در مدینه میان این که چون سینه
 آفتاب می افتد سیه چیه بر زمین و وقتی که افتد سیه و چیه بر زمین و آن حد که مکه و زوال سینه است که با گذشت
 رسول الله صلی الله علیه و آله بران تقصیر هزار و آن میل ساقی است که در جهت و چهار آن چهار فرسخ است
تجسس سالت ابی الحسن علیه السلام عن یوم حرجوا فی سفر فلما انتهوا الی الموضع الذی
 یجب علیهم فیه التقصیر فقاموا علی الصلوة فلما صاروا علی قریظین أو علی لاة
 قریظین أو اذ لم یختلف عنهم یجوز لای تقصیر لهم سفرهم الا یهد فقاموا ینظرون و یحیی
 الیهم **شرح** پرسید امام موسی کاظم علیه السلام از نجیبی که در وقت زنی سفری پس و فتحی که پرسید
 سوزی موضعی که در جهت برایشان در آن موضع تقصیر با بعضی که در تقصیر است تقصیر که در بعضی هزار
 پس و فتحی که در مدینه و فرسخ یا سفر فرسخ چهار بار است و ایشان و برکت مدوی که راست میشود و
 ایشان سفر ایشان که برین مدوی در یک روز در حالی که انتظار میکشد تا مکن آن مرد را سوی ایشان
اصول و من لا یستقیم لهم السفر الا یحیی النهم فاما موا علی فلیک ایامنا لا یندر و لکن
 حل یحسون فی سفرهم او یصرون هل یبغی لهم ان ینعموا الصلوة او یعجبوا علی تقصیر
 قال ان كانوا یبلغوا مسیرة أربع فراسخ فلیعجبوا علی تقصیرهم اما موا ان یصروا وان كانوا
 سارا و اقل من أربع فراسخ فلیعجبوا الصلوة اما موا ان یصروا فاذا امضوا فلیقصر **شرح**
 گزاره که عدم استقامت سفر ایشان بدون آنکه برای فادو اینست که هر چه فکر میکنی تا سیه را برای استقامت
 آن سفر بدون آنکه در هم رسد هم پرسید **سینی** و آن ماهیت راست نمیشود برای ایشان آن سفر مکه با عاقل نمیشود
 پس در یک روز در آن انتظار چند روز در حالی که بعد از آنکه خواهی سفر خودستان و خواهی سفر است که سارا و
 برای استقامت یک نام که سارا و سارا و است ایضا با قیاسه تقصیر نماز خود امام گفت که پرسید پرسید
 چهار فرسخ پس باید که باقی مانده تقصیر نماز خود خواهی در وقت در یک ایشان و خواهی در وقت برکتش ایشان اگر
 حرکت کرده است که از چهار فرسخ باید که نام که سارا و سارا و در وقت در یک ایشان و خواهی در وقت برکتش
 ایشان پس چون روانه شوند در آن سفر سبب ایضا که برین ایشان را در سوی ایشان سبب سبب باید که تقصیر نماز خود

باب هجدهم فصل ثانی من برید القراوت من سفری بحیرة القصبه و التمام شرح مقدم
 مضارع غایب معلوم باب علمت یعنی این باب بیان کلی است که اراده سفر کنی یا بر مگردی و از سفری که
 درجه شود بر اول قصه یا بر دوم تمام برین باشد حدیث **اول من عن محمد بن مسلم قال قال عبد الله**
صلى الله عليه وسلم يريد السفر متى يقصر قال اذا اتى من البيوت قال قلت الرجل يريد السفر
 فصاح حتى تزل الشمس قال لا يخرج حتى يفصل لثنتين **شرح** روایت از محمد بن مسلم گفت گفتم چه
 صادق علیه السلام را گوی اراده میکند سفر را چه وقت قصه یا بر مگردی گفتم چون بماند شود از خانه یا یعنی
 که در می آید از خانه بروی شود که همانها او را رسد بی آنکه در می آید یا با نماند از راه امر حاضر
 مانع و این شده با و در او جاری نیست که شانه شود که گشت و جامه و حجت که در سواد و دیده و دور
 گفت که گفتم که در می آید سفر میکند پس بر من می رود آنکه در وقت خواب بود یا یعنی که بعد از آن وقت
 متصل بآن زوال آفتاب میشود اما گفتم چون بیرون رفتی و بعد از آن زوال شد پس که از دور گشت خواهی
 پیش از بوعی بحیرة قصبه و در آنجا که گفتم و در آنجا که گفتم **دوم من عن محمد بن مسلم** قال قال عبد الله
 اذا زالت الشمس وانت في المضرب وانت تريد السفر فانت ما اذا أصبحت بعد الزوال قصير العصر
 ششم از نام رضا علیه السلام گفت که چون زوال آفتاب شود بر حال که بود در شب یا شبی و تو اراده سفر داشته باشی
 پس تا مگر نماز را پس چون بروی ایستاد زوال آفتاب شد و وقت ظهر قصر کن **عصر سوم من عن محمد بن مسلم**
 قال خرجت مع ابي عبد الله عليه السلام حتى اقمنا الشجرة فقال لي ابي عبد الله عليه السلام
 يا بنی قلت لیس قال انما لم یحب علی احد من اهل هذا العسک ان یصلی اربعاً غیر ی و غیر
 و ذلك انه دخل وقت الصلوة قبل ان يخرج **شرح** روایت از بشیر بن کوفه که چون آمد
 سوی که با امام جعفر صادق علیه السلام آمد رسیدیم همه بر سر یک گفتم امام جعفر صادق علیه السلام را که
 گفتم که یک بر رستی که شان نیست که واجب نشد بر هیچکند اما هر کس که از زمین بیرون آمد
 ایستاد که از چهار رکعت بخیزد و غیر تو بیرون بری نیست که شان نیست که داخل شود وقت نماز چهار رکعتی
 پیش از آنکه از زمین بیرون آید اما گفتم که شان است که از زمین بیرون آید پس از آنکه از زمین بیرون آید
 بعد از زوال آفتاب بیرون آید **چهارم من عن محمد بن مسلم** قال قال عبد الله عليه السلام عن رجل يدخل من
 سفره وقد دخل وقت الصلوة قال یصلی رکعتین و اذا خرج الى السفر وقد دخل وقت
 فلیصل اربعاً **شرح** پرسیدم امام جعفر صادق علیه السلام را از مردی که داخل میشود از سفر خود بر حال که
 داخل شده بود وقت نماز چهار رکعتی امام گفت ایستاد که از دور گشت و چون بیرون رود سوی سفری بر حال

که در

که در وقت نماز پیش از آن وقت نماز را بر مگردی که در چهار رکعت هر چند که بعد از آن رسیده باشد **پنجم من عن ابي**
ابراهيم عليه السلام قال سألت عن الرجل يكون مسافراً ثم تقدم فدخل بيوت الكوفة انتم
 الصلوة لم يكون مقصرين حتى يدخل اهلك قال بل يكون مقصرين حتى يدخل اهلك **شرح**
 روایت از امام موسی کاظم علیه السلام راوی گفتم پرسیدم او را از مردی که مسافر از آن می آید پس در آن
 خانه می آید که وقت نماز تمام میکند نماز را میسرا تقصیر کند یا آنکه داخل منزل خود شود اما گفتم که مسافر
 تقصیر کند یا آنکه داخل منزل خود شود **ششم من عن محمد بن مسلم** قال قال عبد الله عليه السلام عن رجل صلى
 وهو مسافر قائم الصلوة قال ان كان في وقت فليصعد وان كان الوقت قد مضى فلا **شرح**
 پرسیدم امام جعفر صادق علیه السلام را از مردی که نماز کرد در حال که او مسافر بود پس امام کرد نماز چهار رکعتی
 از روی عقلت امام گفت که اگر در وقت ادای نماز را عاده کند و اگر وقت او چنین گذشت باشد پس
 نیست عاده آن نماز **هفتم من عن محمد بن مسلم** عن زرارة قال قلت لرجل فانت صلوة من صلوة السفر
 فذكرها في الحضر قال يقضي مسافراً كما فاتته ان كانت صلوة السفر اذاها في الحضر مثلها
 وان كانت صلوة الحضر فليقضي في السفر صلوة الحضر كما فاتته **شرح** روایت از زراره که
 از رویان امام محمد باقر و امام جعفر صادق علیه السلام است گفتم امام را که در وقت نماز او نماز
 از نماز سفر یا عاده او را در نماز عاده امام گفت قصاص میکند آنرا که فوت شده از چهار رکعتی فوت شد از او
 میان این آنکه اگر باشد آن فوت شده نماز سفر بجای آورد از نماز حضر مثل نماز سفر و اگر باشد نماز حضر بجای
 که قصاص کند در سفر نماز حضر یا چهار رکعتی فوت شده آن نماز را **هشتم من عن ابي عبد الله عليه السلام** قال
 سألت عن رجل حج في سفر ثم سجد ولله الامامة وهو في صلوة قال نعم اذا بدت
 له الامامة **شرح** روایت از امام موسی کاظم علیه السلام راوی گفتم پرسیدم امام را از مردی که بیرون رفت
 در سفری بعد از آن که نماز مسافر او را ایستاد بر حال که او در نماز خود است و او ستاد از حال کسی است
 که بعد از آن رسیده اما بعد مسافت چهار فرسخ رسیده و بخاطرش رسیده که ترکان سفر کند
 یا از حال کسی که بعد از آنکه چهار فرسخ نیز رسیده باشد قصد اقامه کرده در جایی و راستی نماز امام
 اقامه میکند آن نماز را چون بخاطر مسافر او ایستاد **باب هجدهم فصل ثانی من برید القراوت**
الجملة و كذا بقية الصلوة شرح این باب بیان مسافرت کردی یا در شهری که حید وقت تقصیر میکند
 نماز چهار رکعتی را در این باب سر حدیث **اول من عن ابي جعفر عليه السلام** قال قلت لداود
 من قدم بلدة الى مائة يفتي ان يكون مقصر و مائة يفتي ان يسلم فقال اذا دخلت

المکاره اذا جدد به التبر فليقتصر قال ومعنى جدد بالتبر يجعل متزولين متزولين **شرح** در روزی که در کار
 امام صلوات الله علیه است که چاره و در چون تنگ شود و در حرکت پیراید تقصیر نماز کند و امام گفت که در ضمن تنگ
 کند و در حرکت است که در اندوه نماز را یک منزل **چهارم** سالت الزمنا علی السلام عن الرجل یخرج
 إلى ضعیفه فقییم الیوم والیومین والثالثة یقصر ام ینعم قال ینتم الصلوة کلها الفاضیة
 من ضعیفه **شرح** پرسیدم امام رضا علیه السلام از مردی که بر وی میسر بود و پرسیدم که میسند
 یکروز در روز و در روز یا تقصیر نماز میکند که بر سر چهار فرسخ باشد یا تمام میکند امام گفت تمام میکند نماز
 بهر که ایستاده است معنی خود ظاهر این است که در راه تقصیر کند و در سفر تمام کند **پنجم** سالت
 آیا عبد الله علیه السلام عن الرجل یتصد بالیوم والیومین والثالثة یقصر الصلوة قال لا
 یؤاخذ شیخ الرجل لغناه فی الذین وان التصد سبیل ما یطیل لا یقصر الصلوة فینه وقال یقصر
 اذا شیح لغناه **شرح** از برای استثنای متصل الغلام الرجل دوم برای عدم حاجت دانستن
 بر جمله که در سابق در او است که اگر مقصود چیزی است برادر مؤمن باشد و در آن سفر اگر عرض دیگر در
 تقصیر میکند **ششم** پرسیدم امام جعفر صادق علیه السلام از مردی که طلب نکند که در روز و در روز نماز
 تقصیر میکند نماز گفت که اگر نماز است که نماز در روزی خود را در رستی طلب نکند که رست
 غالباً تقصیر کند و نمیشود نماز در آن طلب صید و امام گفت که تقصیر نماز میکند که رست است که برادر مؤمن خود را
 که عمره قصد است یا در یک قصد است و چون با مسافر باشد **ششم** عن ابي عبد الله علیه
 قال لا یغایب الا یقصرین وذلک انما سنا نظم معتم **شرح** در وقت از امام جعفر صادق علیه السلام
 با در شیان حرب که حرکت میکند از حواصی اما تقصیر نماز میکند و آن برای نیست که خانه های ایشان با
 ایشانست با یعنی که ایشان خیرت نند و طاعت و جنبهای ایشان با ایشانست یعنی که ایشان خیرت نند
هفتم قلت لا فی عبد الله علیه السلام الرجل یكون له الضیاع بعضها قریب من بعض شیخ
 یقلوف فیها ینیم او یقصر قال ینیم **شرح** کتم امام جعفر صادق علیه السلام از مردی میباید و رست
 که بعضی آنها نزدیک است بعضی با یعنی که دوری است که دوری است که دوری است که دوری است که دوری است که دوری است
 از آن خود پس میگردان استقامت آیا تمام میکند نماز را یا تقصیر میکند امام گفت تمام میکند خواه در راه
 و منزل **ششم** عن ابي عبد الله علیه السلام فی قول الله عز وجل من اضطر غیر یافع ولا غایب قال
 البانی باغی الضیة و العادی الشارح لیس کما ان یا کلا للیتة اذ اضطر الیها حی حرام
 علیها کما حی علی المسلمین و لیس لها ان یقصر فی الصلوة **شرح** تغییر باغی و عادی و غیره

تغیر باغی است بقرینه شیخی آید که کتاب الطوبی و اب ذکر البانی و العادی که باب غنم است ظاهر آنست که در
 بر عادی نیست که باغی بر تر از عادی باشد پس باغی انحصار و از باب العمل می تواند بود و باغی اول بر او نیست
 کتاب حکم الهی کرده اند یعنی که سفر ایشان حرام نیست و بنا بر دوم ظاهر این حدیث نیست که این دو
 مانند چیزی اند که بر وی از امام باشد که اگر چه حقیقت بر وی نیست بقرینه اینکه از فرسخ نماز صحت
 تمام کند و خواه تقصیر و بنا بر دوم نیز می تواند بود که المسلمین تعدیر نماز المسلمین باشد و توضیح این است
 شد در شرح حدیث چهارم باب صفت و چهارم **ششم** روایت از امام جعفر صادق علیه السلام در قول
 الله عز وجل من اضطر غیر یافع ولا غایب قال لا یؤاخذ شیخ الرجل لغناه فی الذین وان التصد سبیل ما یطیل لا یقصر الصلوة فینه
 یا آنچه بنام فرید الداعی پنج یا نخر شده و با بر جای آن مضطرب باغی یا در عادی با امام گفت که مراد باغی کسی
 که طالب حدیث با یعنی که ازین سخن بخند باشد بی آنکه ما شای او یا ما شای او یا موقوف بر آن باشد
 و مراد عادی در ذمت خواهد بود چنان از صاحب مال و خواه اشکار تره صاحب مال و میان از خاکم و شد
 آن میان این که نیست آیه را از یک نور نیز را مستحق چون مضطرب بود وی آن آن میتر است بر آن
 نیست آن متر بر آن دو کس چنانکه آن متر بر او است و نیست برای آن دو کس بلکه تقصیر کند نماز
هفتم سالت آیا عبد الله علیه السلام عن الرجل یخرج إلى الضیة یقصر او ینیم قال لا یؤاخذ
 لیس **شرح** پرسیدم امام جعفر صادق علیه السلام از مردی که بر وی میسر بود و پرسیدم که برای نماز
 تقصیر نماز میکند یا تمام میکند امام گفت تمام میکند برای آنکه آن خروج نیست حرکتی که اگر مدنی **هفتم**
 عن ابي عبد الله علیه السلام قال سالت عن الملاحین و الا غراب هل علیهم تقصیر قال لا
 یؤاخذون **شرح** روایت از شیخین عمار از زویان امام جعفر صادق و امام موسی کاظم علیه السلام
 گفت پرسیدم امام را که شتی بانان و صحرا شیان حرب که آیا بر ایشانست تقصیری امامت
 نریمان این که خانه های ایشان با ایشانست **هفتم** عن ابي عبد الله علیه السلام قال قلت له
 الرجل یخرج إلى الضیة یقصر او ینیم او یومین یقصر او ینیم فقال ان خرج لغیره و قوت حیاله
 و یقصر و ان خرج لطلب النفس فلا یؤاخذ **شرح** القوت لغیر قاف و سکون او و او و او
 در بالا قدری از آن روزی که گفته که از آن باحت ضرر یا ضعف بر آن شود الفضول بضم فاء و ضم صا و ج
 فضل لغیر فاء و سکون صا و زیاد و متباعد قوت چنانچه است و متباعد قوت که اگر بامع کاف و در او فقط صا
 با حسن صدق بر وی و در حق کرامت است و در حق اول سلا خود در حق اول است و در حق اول است و در حق اول است
 و در حق اول است چنانچه گفته در موردی بر اسامی و فکر سنا بی آدم و در موردی سنا فین و از آن جهت که جسم آدم در آن

تسبیح اولم که تخم بستاند دوام بگیرد وانی بکاف شد از نماز نیست چنانچه گشت در حدیث هشتم این باب
 روایت از امام صفی صادق علیه السلام زوی گفت که گفت امام را که روی بر روی او می رود سوی نگاه مسافرت
 کرد در روز یا تعصیر نماز میکند یا تمام میکند پس امام گفت که اگر پروان رود برای قوت خود و قوت حریف خود
 پس باید که افطار روز کند و باید که تعصیر نماز کند و اگر پروان رود برای طلب زیاده و بسیار از نظر تعصیر کند نیست
 فرقی اول **عن محمد بن یحیی** قال **کتبت الیه جعلت ذلک انما جعلت لایة علی** و **لا یغنی عنک فی الصلوة**
و قد یخرج فیها الی طریق مکة لرضیه فی الحج اوفی السدیة لایة العیض الموضع فصل یجب علی
فی الصلوة و الصیام فوقع علیه السلام ان کنت لا تکره معاً و لا یخرج معاً فی کل سفیر الی
فعلیک تعصیر و تقطوع القوام فمما یؤتی به و اذ استأذنی کان یزید ما یستأذنی به انما
الذکر یمنع فون و سکون و فغ و الی یقطع و لا یقطع بعض ایام مرابضه و اذ یمنع من اجابته کما یمنع
کما یمنع من اجابته من و یمنع من اجابته من و یمنع من اجابته من و یمنع من اجابته من و یمنع من اجابته من
مراد و انما یمنع فی کل سفر متعلق بینه فی استثناء منقطع است و ذکر کما یمنع من اجابته من و یمنع من اجابته من
منقطع است و استثناء متصل و بر و یمنع من اجابته من و ذکر کما یمنع من اجابته من و یمنع من اجابته من
کما یمنع من اجابته من و ذکر کما یمنع من اجابته من و ذکر کما یمنع من اجابته من و ذکر کما یمنع من اجابته من
 از خودی و دانستن روایت از محمد بن یحیی که گفت که از امام علیه السلام پرسید که اگر کسی در راه مسافرت
 گفت دو ستم سوی امام علیه السلام که فریاد است که مراست ستمانی که گریه می کنم و مراست و اگر ستم
 بر آن ستمان تحقیق بر آن می رود و بر آن ستمان سوی او گریه می کند و ستم بر آن می رود و بعضی روزها
 بعضی مواضع پس یاد و صحبت بر من تعصیر نماز روزی پس نوشت امام علیه السلام که اگر کاهت تو این باشد
 که با آن ستمان همیشه چنانچه و پروان نزدی با آنها در هر سفری یک سوی که پروان می روی ستمان برت
 در نماز و اذت افطار در روز **باب ششم و در بیان صیام** **باب السافر فی صلوة النعم** **شیخ** وین بیان
 سافر است که داخل می شود در نماز حاضر در این باب دو حدیث **عن ابی عبد الله علیه السلام**
فی السافر یصلی خلف للنعم قال یصلی الخسین و بعضی حیث شاء روایت از امام صفی
 صادق علیه السلام در سافری که نماز میکند در پس فریضه از امام گفت میکند و در رکعت دوم و در هر جا که باشد
 سألته **ابا عبد الله علیه السلام عن السافر یصلی مع الایام فیکفیک من الصلوة**
رکعتین یجوز فی ذلک عنک فقال نعم پرسیدم امام صفی صادق علیه السلام را از سافری که نماز میکند
 با ستمان نماز حاضر یا بر روش کند می باید در رکعت آخر آنجا که قیست آن از پس امام گفت آری طاهر آنکه

در حدیث دوم باب پنجم و ستم اینست که سافر در وقت نماز ستم میکند در هر دو رکعت **بسم الله الرحمن الرحیم**
باب التوضیح فی السفر این باب بیان نماز را در سفر است و در این باب دو حدیث است **اول** **صلی عن معاذ**
قال سألته عن الصلوة فی السفر فقال رکعتین یصلی قبلهما و لا یصلی بعدهما شی الا ان یتبع لیس
ان یصلی بعد المغرب أربع رکعات و یستطیع باللیل ما شاء ان کان ما زلا و الا ان کان رکعتین یصلی
علی دابته و هو رکب و لیکر صلوته ایامه و لیکر ان یصلی رکعتین یصلی قبلهما و لا یصلی بعدهما شی الا ان یتبع لیس
شیخ رکعتین من صولت بعین معذوف تعذیر از رکعتین در این اشارت است که هر گاه نماز در سفر است
 میکند در رکعت چنانچه در حدیث چهارم باب پنجم و پنجم پس بگوید قبلها صفت رکعتین است در حدیث
 نهم متعلق باین رکعتین است و استثناء منقطع است زیرا که چهار رکعت بعد از نماز متعلق با صفت نماز در راه است
 اعراض متعلق با آن است و استثناء متصل است در نماز یعنی رکعت است و متصوالت محلک و معقول مطلق بر آن
 نوعیت ذکر حدیث باقی را نیست که سوار در وقت سجود و در بعضی پیش که غیر موضع وقت رکعت **شیخ**
 روایت از سماع که از او بیان امام صفی صادق و امام وحی که علم علیها السلام است گفت پرسیدم امام را از نماز
 در سفر این امام گفت نماز باشد دو رکعتی اگر ستم باشد از آن دو روز بعد از آن دو چیزی از نماز یک باشد
 است که ستمان است که نماز است برای مسافر یک گزارد و بعد از نماز چهار رکعت و باید که مسافر نماز را
 کند در شب چنانچه خود است یا ستم که در منزل است و اگر سوار باشد یا در راه ستم چهار رکعت و باید که مسافر نماز را
 که سوار است و باید که ستم نماز را و بعد از آن اشارت و باید که ستم نماز را و بعد از آن اشارت و باید که ستم نماز را
دوم **صلی قال ابو عبد الله علیه السلام** **رکعات بعد المغرب لا یصلی فی حصره الا فی حصره**
 اربع من صوبه من فوج ستمان و فوج ستمان بود **شیخ** گفت امام صفی صادق علیه السلام که
 چهار رکعت بعد از نماز ستم و اگر کسی در سفر **صلی عن ابی عبد الله علیه السلام** قال
الصلوة فی السفر رکعتین قبلهما و لا یصلی بعدهما شی الا ان یتبع لیس **فانما یصلی رکعات لا**
تدعیه فی حصره الا فی حصره لیس علیک قضاء صلوة التیار و صل صلوة اللیل و افضه شیخ
 الف لام الصلوة برای عهد حاجت و عبادت است از فرضیه با غیر استثناء در الا المغرب منقطع است پس
 دلالت میکند بر اسقاط ظاهر غیره و اقصیه نیست بلکه ستم است برای وقت **شیخ** روایت از امام صفی صادق
 علیه السلام گفت نماز چهار رکعتی در سفر دو رکعت نیست پیش از آن دو و بعد از آن دو چیزی بخلاف نماز ستم
 بعد از آن چهار رکعت و اگر کسی در سفر چهار رکعت را در حصره و در سفر وقت بر تو قضای نماز در هر روز نماز
 در سفر و قضا کن **باب پنجم** **قلت لابی عبد الله علیه السلام** **فانما فی صلوة اللیل فی السفر فاقضیه فی النهار**

رسول قال يا عبد الله عليه السلام عن صلواتي القرب فان فتوة الانام وبعين ما حلف الله على
 قبيح من خلقه وخطا فتوة يا ناول العدة في قبلي بعين الانام وكنت قد فتوة قبيح من
 منة قبيل فاني وقيلون هم الكفة الثانية ثم قبلي فغضبهم على قبلي ثم قبيلون
 قبيلون في مقام اصحابي وعجيب الاثر في قبيلون خلفك الا انهم قبيلون هم الكفة
 الثانية ثم قبيلون في الانام قبيلون هم قبيلون الكفة اخرى ثم قبيلون عليهم قبيلون
شرح مثل ما سر لفظ قبيلون معناه ما يبطلهم بسببهم حسن القول والمثوبة لهم وهم دور است
 السبان ورواها غيره ببرجاء وقت قبيلون بسببهم ورواها غيره براج باهم است واما قوله راجع است
 سلام اذنت انهم قبيلون انهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است
 كما هم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است
 قبيلون انهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است
 جهات قبيلون انهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است
 وشنه سببهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است
 چشمه از برجا بهانه است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است
 بر بعضي است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است
 در كجا به است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است
 حكم وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است
 وكران است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است
 نشه سببهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است
 وعلما وداة افعالهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است
امم قال وفي الخبر من قبل خلقه فتوة الانام وبعين طاهر طاهر فتوة من خلقه ثم قبيلون هم
 كفة ثم قبيلون وقيلون قبيلون فاني وقيلون انهم قبيلون وقيلون قبيلون وقيلون قبيلون
 على قبيلون ثم قبيلون في قبيلون اصحابهم فتوة الانام قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون
 به سببهم قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون
 ثم قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون
 بيان ان كافي است چشمه از برجا بهانه است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است

كوت

كوت بعد ان چشمه از برجا بهانه است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است
 انفراد و كوت است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است
 در آن خود و كافي است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است
 قبيلون وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است
 چشمه از برجا بهانه است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است
 كوت وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است
 شود و كوت است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است
 قال صلى رسول الله صلى الله عليه و آله يا اصحابي في فتوة وداة افعالهم فتوة الانام وبعين طاهر طاهر
 اصحابي قبيلون انهم قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون
 و قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون
 قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون
 انهم قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون
 ثم قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون قبيلون
 ذوات ذوات است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است
 فتوة ذوات الرقاع وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است
 بجمه بود وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است
 و بعضي كوت است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است
 جزير ميا نشه است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است
 بافتاد وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است
 در بعضي است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است
 وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است
 كوت است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است
 سلام اذنت است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است
 ارضي است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است
 واد است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است وراهم است

ما اشعبهم ذبيحاً قاسمهم على عيالي فقال يا عبد الله فاذبح ذبيحاً واشبع وامنك
 كتم ميل وكفنتين نعيم الرخاع والشجرة فيما شتم قل يا ماجد يا واحد يا كريم انجلك
 اليك بحدك ينجيك نبي التوحيد يا محمد يا رسول الله لبي اوفى حقه بلك الى الله لك ي
 رحمتك على انك فقل على خلقك وعلى اهل بيته واما لك فلكة من لغاتك ومختار
 بيسمك وتذيقاً واميراً للشرب شعبي كاهلبيهم ذبيحاً قاسمهم على عيالي **شرح**
 ان معنون که شد در کتاب الراء در حدیث ششم باب الراء عن ابن عباس وبعثت ابی هریرة
 یسقطه فین لم یسقطه ابی هریرة الا سبغ خرقه ولبس ثوبه وکان یسقطه بین یسقطه
 است وصدیق و است و هر اچا ما سمعت و فرافق کردن آب وضو هر است از ارباب مسجرات و منقول
 مشین در دست و مشنه است شأن در کتب آن بسیار در طرق که مرفوع باشد اگر از طرف زمان توان کرد
 باستی از راه با و بنفشه و جیم چیز بود با بردم یعنی بی زیست ان فصل میز از بود و در کوزه و در ل شمال طه
 یک باشد و میزند بود و در کوزه ان فصل باشد با تو ابی الکتب طریقه است که در کوزه باشد
 جو مشنه است انظر فی شرح سکن الراء بنفشه و اما وضو است یکس درین باب و اچا اسما له منه برای
 رواه در ان اولت نفی است یعنی نون و فاعی است الی مشنه دریم بعینه معایع معلوم مسلم و در باب بی همت اتم
 فی حق ما رجع متوفی انش است یعنی انظر و فح یعنی بنفشه و ما در غلط بر اندکی کار در مشنه جمع کانی بر آنکه
 چه و ساهنت **حقیق** آمد روی سوی بی علی امره و اگر کسی گفت ای رسولی که صحنی که ان مایل به آرم و بیست
 فحی و یجین سخت شد حال با پس شعیر کن مراد عالی که ان که ان اندالی ما روزی که مراد از وی او که را که
 که ان فحی خود را و در دو جمله بان در لغت مول خود پس بی علی امر علی و او گفت که ای بنده خدا وضو است و
 کن آب وضوی خود را میده از ان بکزار و در لکت عالی که اولی که گویا و در او جو و در ان در کت پس هم انان که
 کانی در کت ای لای که ای صاحب کرم روی آورم سوی تو بجز خود که منبر صحت ای طری رسولی که در حسن کن
 عدی آورم چه وسیله سوی امر عالی که صاحب کل افشا ره تو صاحب کل اختیار هم بیست باید در و کنی هر چه در
 اوسوی او در طلب یکم از تو در زمین نسیم او علی را از جمله در زمین نسیم او است که انجا نیست که ان و اگر است
 باشد روزی را که فراق باشد که هر که بان روزی فراق باشد که ان که روز و اگر که بان فراق خود را و در میان
 بان بر نغمه مول خود **سوم** قول تین القیار قال قلت لابی عبد الله علیه السلام اراکة کان فی
 یدی شیء حفرت ک حفت صیفا شیدا یناله الی الیک ما فعلت فی الشرف قلت نعم
 ی قال قلت له فقال اذا حفت الی الیک انة فاعلمه فی حافه فیک و اکتبه فاذا اکره کت ان

شرح الی شرفک فصل و کتبت ان اذ اذبح ذکات **شرح** صفت کسفا و با لفظ و سلو
 فان بعینه ذبی معلوم معل السمن اذ اذبح ذکات و در باب ضرب است ضیق کسفا و در سکن با و در لفظ در
 است لا نوت کما بنفشه و الف و نون و سکن و او و ما و و لفظ در یسین با و در ان فاعول کان
 فروشی مراد اچا صحن کانت کس کسان و اشته باشد چه که در کت شراب فروشی میآورد اکس نون و
 سین بنفشه بعینه ارباب لغت **بین** مدبیت از لغت ابن کوفی بود که گفت که گفت در مدیه امام معنوی
 هر اسلم را که درستی که شان بیست بود در دست من چیزی از مال سین پاکند شد و گفت دست شدم کل سخت
 پس انکه در کت کانی که در وقت باشد است در باز را که گفتم آری و یجین و انکه در کت انان
 کت که چون برگردی سوی کوه پس نشان در کت خود را در سکن آنرا پس چون اراده کنی که از منزل خود
 بیرون روی سوی بنا رود پس بکزار و کت و در کت **اسم** شتم قلی فی شمس لک و کت بال
 خلیقین کلا قوی و کلک یعنی لک و کلک ان من التولید و القیة ای لک تا انت حلی و به لکن
 اللذی کان فی من قلیک اللوا مع لک فی کلک لکیا کت طیبیا و کتا لک فی فی مالک تا انکه لکیا کت
شرح با در حال بود که کت بود تعجب است با بنفشه یعنی و فوی لکل یعنی با بنفشه و در سکن
 یکی مستی در کس از کالی القوه هم قات و شنیده و او را سستی و قدم کواک و فم کس از کالی یعنی اعماد و در و ن
 بکل وقت خود در بیان فیرا سال جارت از اوقات لکلان ذبیعت من کله قدره که نده در استقل هر قدر است بکل
 و در کت بنفشه و بیان است در کتاب التوحید در باب البر و العذر و الا حرج الامرن و در باب الاستساده و غیره ان
 و در باب لک لکن کما بان لفظ و ما بان لفظ بعینه اسم فاعلی با یسین خوش پیش بی برانی سببت است **بین** بعد از ان
 که در وقت که از خود وقت ادا و در وقت سوی بانا که در آورم سوی باناری و فوق کوی که از جانب من باشد
 فوقی که از جانب من باشد یا یسین که کت انچه که در انان را و فعل او با لفظ خواه آورم و در انا که رسید
 و کبری من که او بود و در سنقل در ان که او بود و کت خود و فوق من بکل خود و دست نیز ار بشیم از بکل
 و در کت که رسید انچه که کسی باشد که رسید انچه که کسی قوی حلیان در بانا و از جانب است و کت ان
 در بانا و از جانب پس بانان قوم و فوقی که بکل در وقت او ادم و بکل در وقت دیگری تمام روزی که در ان
 عطای که در وقت مذهب یا که بسیار باشد بر حال کن خوش پیش بان بنفشه است اولت تو یعنی فراقی که رسید
 که باشد چه کسی که ان جهت که مالک و صاحب انذار و اوقات بعینه و بیست **اسم** قال فقلت ذکک
 و کت استخرج الی ذکک ان یا خذک لک اللایب یا حذک لک اللایب یا حذک لک اللایب یا حذک لک اللایب
 جایب استخرج فقال لی حکمینی بهفک شبیک ما کت بنفشه بقی بکیرا و اللیت لک قال و حذک لک

بنی علی در عید او گفت که بعد از آن زیاد او را مسلم خوانند پس چون اسم از آن روز که نامت بود نورانی
 که بن بود یعنی که از بنی دیگر بود **مسلم** شمع عیج بجای التواو الفالسه فخرت الملائکه و حضرت
 سخند و ثالث سبوح فذکر من رب الملائکه و السج ما هذا الشهد الذي يشبهه أن
 نبينا قال خال خبير بيل عليه السلام أسعدك أن تحبنا رسول الله أسعدك أن تحبنا رسول الله
 فأجتمعت الملائكة وقالت من حبنا بالاول من حبنا بالآخر فحزبنا بالمناير فخرجنا
 بالانبياء خيرا للتيين **مسلم** مراد بفتح ميم و سكون ما و ضبط و فتح ما و ضبط بضم صمد
 یعنی با هم و حسن سنون فلله و ذقت بفتح طاء مراد بالحب است حال با بری ما بفت است فخرت
 مراد است و سبب که در میان اسمای صافت سده و نیز بود که در حب اسم مکان باشد و حال مرد
 بکرت است حال اول یعنی علی از عید او و اعتبار نیست که اول مخلوقات یعنی که باقی مخلوقات طویل و طولی
 بر عید که یعنی از آنجا که بنی در آن سوره است که در آن سوره است که در آن سوره است که در آن سوره است
 خود بود که شکر که بینه و ششین و سده در آن سوره است که در آن سوره است که در آن سوره است
 که جامع مجمع علوم و کلمات است یعنی این اثر در میان که در آن سوره است که در آن سوره است
 و اما کلمه هر الذي یخبر ان سر غلظه و علی لیه خبره دون مؤخره و قوله ان لاسما و اراد ان لاسما و اراد ان لاسما
 فكونه في كتابه الزاد على الهم الذي كرمت بوزن طویل ان سوره بن سینه و سینه و سینه و سینه و سینه
 این سوره است و متروک گفته در مراد و جایش است که سینه بگردد و در آن سوره است که در آن سوره است
 سواي نوبت و سوره که است با این استثناء باشد قول جگر که هر مؤمنین علی غیر الوصین **مسلم** بعد از آن
 با و در سده سوی آسمان نوم پس موزن سده طاکه سده آنچه در آسمان اول و دوم بود و اما در سده که ان گفته
 عبارت نزهت عبادت بگردد است و سبب آنست که در آن سوره است که در آن سوره است که در آن سوره است
 سبب که در آن سوره است که در آن سوره است که در آن سوره است که در آن سوره است که در آن سوره است
 در آسمان اول و دوم که خوشی دوست و در اول مخلوقات خوشی دوست و در آن سوره است که در آن سوره است
 و گفته که کلمات خوشی دوست و در اول مخلوقات خوشی دوست و در آن سوره است که در آن سوره است
 است و علی بن ابی طالب است **مسلم** قال النبي صلى الله عليه وآله وسلم من سلمني فسلمني
 من الذي عن أي فصلك هوق في الأرض أخر قوله فالواي كيت لا أدر فيك و من سلمني فسلمني
 للمؤمنين في كل سنة و عليه نقى أميخ فبده اسم فمعه و اسم علي و الحسن و الحسن و الحسن
 و شيعتهم إلى يوم الدين و إنا لنبارك عليهم في كل يوم و ليلة من تحت العرش

في كل فتر صلوة و تحيرون فوسمهم باليدهم قال ثم فاذن دعي أو دعيت فوعا من أنوع الشعر
 لا يشبهه كلك إلا أن لا الخطي **مسلم** عروق بنوع كرا و بنوع و بنوع و بنوع و بنوع و بنوع و بنوع و بنوع
 برای ما است اسم هم آنرا را در آن سوره است که در آن سوره است که در آن سوره است که در آن سوره است
 که در آن سوره است که در آن سوره است که در آن سوره است که در آن سوره است که در آن سوره است
 و سبب که در آن سوره است که در آن سوره است که در آن سوره است که در آن سوره است که در آن سوره است
 چگونه نیز اسم او را در آن سوره است که در آن سوره است که در آن سوره است که در آن سوره است
 نام علی حسن و حسین و ابی تراب است که در آن سوره است که در آن سوره است که در آن سوره است
 هر دو در آن سوره است که در آن سوره است که در آن سوره است که در آن سوره است که در آن سوره است
 در آن سوره است که در آن سوره است که در آن سوره است که در آن سوره است که در آن سوره است
 آن زاری سیدین را یعنی که از بنی دیگر بود **مسلم** شمع عیج بجای التواو الفالسه فخرت الملائکه
 فم فعل الملائكة شيعته و شيعته و شيعته و شيعته و شيعته و شيعته و شيعته و شيعته
 انما سبب التواو و شيعته إلى شيعته المعانيق فقال خبير بيل عليه السلام صح على الصلوة صح
 على الصلوة صح على الصلوة صح على الصلوة صح على الصلوة صح على الصلوة صح على الصلوة صح على الصلوة
 معرو فان قال خبير بيل فذ فامت الصلوة فذ فامت الصلوة فذ فامت الصلوة فذ فامت الصلوة فذ فامت الصلوة
 البنية **مسلم** لعل الله كرمنا من بين من حاكس كان آسمان جهنم از دست هم که در آن سوره است
 در آن سوره است که در آن سوره است که در آن سوره است که در آن سوره است که در آن سوره است
 بهت آسمان سینه و سینه و سینه و سینه و سینه و سینه و سینه و سینه و سینه و سینه و سینه و سینه
 اند طبره آید است همور الهی بنوع اول بنوع و کرا و و سینه و یا و و سینه و یا و و سینه و یا و و سینه
 که در آن سوره است که در آن سوره است که در آن سوره است که در آن سوره است که در آن سوره است
 فال بنوع و سکره او در آن سوره است که در آن سوره است که در آن سوره است که در آن سوره است
 با مثل سده و اسود از دم است طواف الصد یعنی طواف الوداع و هر بنوع بر مقصد و جهت که آن مقصد و کرا
 از برای خود و چون آن بود که سبب آنکه کرا بود در آن سوره است که در آن سوره است که در آن سوره است
 که در آن سوره است که در آن سوره است که در آن سوره است که در آن سوره است که در آن سوره است
 باف و را و بنوع و نون بینه اسم معمول با بنوع و جهت که کرا بود در آن سوره است که در آن سوره است
 الصلوة هر که از کرا بود که سبب آنکه کرا بود در آن سوره است که در آن سوره است که در آن سوره است

چنانچه است مسجد سیدان کوشش و غیره که شده اند دولت امیر العباس سلام که اول غلای ماسیست و مقابله ای
 ایشانست باعتبار اینکه بر اسم بر او را از غلای حساب کنند در اصل شده اند جنود صادق علیه السلام از اول
 بجانب جبهه و از طرفی که داخل شد از آن در پس بازگردد و نزد ستون چهارم زیرا چون در آن در برابر
 پنجم است پس کلمه که بر آن ستون پنجم که در برابر این ستون است که نوشته آن بودی ستون این اسم
 سبکت را که آری **سنت اول** من آبی عبید الله علیه السلام قال لا تسطرونه الا لیسئله فانی
 انما یکتب فی العقیق من اسم الله عزوجل من اسم الله عزوجل من اسم الله عزوجل من اسم الله عزوجل
 اسرار که در کوشش در حدیث اول این باب برین کلمه نوشته شده است در وقت که از رسول الله علیه
 در موضع از موضع آن مسجد و حدیثی که بود که وقت برین کلمه در زمان نزول حق علیه السلام و شد **سنت**
 در وقت از نام جنود حق علیه السلام کتبت ستون پنجم از روی که در سجده در ای کتبه است در ضمن تمام اسم
 علیه السلام است و پنجم مقام برین اسم است سنان است مکان این حدیث و میان حدیث سابقین زیرا که حدیث
 بود که در حدیثی معلی باشد که چون این اسم داشته باشد که بر این اسم بر اسم نزد ستون پنجم باز خواهد
 کماکان آمده باشد و در کتبت میگردد باشد اگر چه خود ما در نزد ستون پنجم باشد و **سنت اول** من
 آبی عبید الله علیه السلام قال لا تسطرونه الا لیسئله فانی انما یکتب فی العقیق من اسم الله عزوجل
 قال قال لیسئله فانی انما یکتب فی العقیق من اسم الله عزوجل من اسم الله عزوجل من اسم الله عزوجل
 کبر المذنبین علیه السلام و کان العقیق من علی علیه السلام فلیسئله من الخائضه فاذا ضاقت الخائضه
 علیها اقام علیها العقیق علیه السلام فی قوله بالکلمه **سنت** در وقت از اسم سیدان کوشش که در وقت
 بن و سیدان و در کوشش که در وقت از اسم سیدان کوشش که در وقت از اسم سیدان کوشش که در وقت
 مرا منیع بن جان و کتبت دست را پس بر این ستون پنجم مسجد که در اسم کتبت این معانی از اولین علیه السلام
 اصنع کتبت حدیثی که حسن بن علی علیه السلام این بود که ما از یک از دو ستون پنجم هر چون ما سیدان از کوشش
 علیه السلام ما از یک از دو ستون پنجم هر حسن بن علی علیه السلام این بود که ما از یک از دو ستون پنجم هر
 ستون و میان روی که در سجده که در وقت از اسم سیدان کوشش که در وقت از اسم سیدان کوشش که در وقت
 آبی عبید الله علیه السلام قال لا تسطرونه الا لیسئله فانی انما یکتب فی العقیق من اسم الله عزوجل
 نیباً و منیباً و رحمة و منیباً من کل قبه عصا من حیة فی التمسک و تحرقه بظلمین و تحرقه
 علیه السلام و منه فانما التمسک و تحرقه التمسک و تحرقه بالی و تحرقه بالی و تحرقه بالی و تحرقه بالی
 بالغه شود و گاهی سیدان میشود و گاهی هر دو میشود مثل جای و میداند و هر که مع میان آن در اینجا از قبیل
 پنجم

بشد از یک جز برای است رت با یک هر دو غیر از اول است بقین معاد شده و در اول کتبت است اسم
 کتبت در حدیث سوم این باب کتبت عطفات بهما التمسک بعنوا مسامحة زیرا که گاهی در وسط مسجد
 پس از قبیل عطفات بهما با در است و در روی عاید است و غیر راجح بر وجه غیر است و کتبت با اعتبار
 العطفات و اینست که در هر دو جهت که در حدیث ترمذی است که سیدان از اول کتبت و مع ان مراد کتبت
 هر دو کتبت العطفات بهما الحقیق علیه السلام و الحقیق علیه السلام و الحقیق علیه السلام و الحقیق علیه السلام
 است در سوره هر برای این بود که کتبت بر او در حدیث ترمذی است که سیدان از اول کتبت و مع ان مراد کتبت
 که در آن وقت هر دو کتبت و ما میان اسمانی بود که در آن وقت در آن مسجد بود و در آن مسجد
 بعد از آن زمان در حدیث این بود که **سنت اول** من آبی عبید الله علیه السلام کتبت مسجد که در وقت از
 در حدیثی است که از آن در آن در آن مسجد و در آن مسجد در آن مسجد در آن مسجد در آن مسجد
 آن کتبت برای که از آن در آن مسجد در آن مسجد در آن مسجد در آن مسجد در آن مسجد
 و اینست که در حدیثی که در آن مسجد در آن مسجد در آن مسجد در آن مسجد در آن مسجد
 اینها را در حدیثی که در آن مسجد در آن مسجد در آن مسجد در آن مسجد در آن مسجد
 می معنی که کتبت علیه السلام من آبی عبید الله علیه السلام است در حدیث اول ابی سید
 ما که از آن در آن مسجد در آن مسجد در آن مسجد در آن مسجد در آن مسجد
 کتبت در سوره هر دو در آن مسجد در آن مسجد در آن مسجد در آن مسجد در آن مسجد
 و مثل جامع غیر آن بود **باب دوم** **سنت اول** من آبی عبید الله علیه السلام کتبت مسجد
 فی حدیثی که در آن مسجد در آن مسجد در آن مسجد در آن مسجد در آن مسجد
 علیه السلام علیه السلام علیه السلام علیه السلام علیه السلام علیه السلام علیه السلام علیه السلام
 انما یکتب فی العقیق من اسم الله عزوجل من اسم الله عزوجل من اسم الله عزوجل من اسم الله عزوجل
 انما یکتب فی العقیق من اسم الله عزوجل من اسم الله عزوجل من اسم الله عزوجل من اسم الله عزوجل
 در حدیثی که در آن مسجد در آن مسجد در آن مسجد در آن مسجد در آن مسجد
 پس سیدان را که از آن در آن مسجد در آن مسجد در آن مسجد در آن مسجد در آن مسجد
 روی از جهت عطفات بهما کتبت از جهت غیره که در آن مسجد در آن مسجد در آن مسجد
 معنی این معنی که کتبت علیه السلام علیه السلام علیه السلام علیه السلام علیه السلام علیه السلام
 الله علیه السلام و فعله فقال لا تسطرونه الا لیسئله فانی انما یکتب فی العقیق من اسم الله عزوجل

۴۹۵

نامه صلوات الله علیه که میسر بود و در
 کتبت در کتاب الجود حدیث میسر بود
 علیه در زمان نیست که بی درین المومنین میا
 موی آن می توانست به احتمال اول در شش
 باب عدم کتب و بی حدیث از حدیث حدیث که در
 و آن کتاب است میسر بود که در حدیث است
 شده اند همان کتابان میسر بود و پیشتر در
 میسر بود که در حدیث است و در حدیث است

اینست بانی میسر بود
 و بانی که در حدیث بود و در حدیث است
مسئله کتاب الفقه فی شرح الکتاب الفقهی
 فی حدیث الله علی بن ابي طالب و غیره الطاهرین
 این کتاب میسر بود است از کتاب کافی از ابو جعفر کلینی
 و کمال او و غیره بان او که با کمال او در حدیث
 است شرح طبرستان و لغوی الزمخدری
 الکتاب است و سلیمان و الله
 کلام شرح حدیث
 حدیث است و حدیث است

